Nihan KARAKUŞ HARMANCI DOĞU DİLLERİ ve EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI Doktora Tezi 2021

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

TÜRKİYE VE KORE KÜLTÜRÜNDE DOĞUM RİTÜELLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (KAYSERİ VE ANDONĞ YÖRESİ)

Hazırlayan
Nihan KARAKUŞ HARMANCI

Danışman
Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

Doktora Tezi

Mart 2021, KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

TÜRKİYE VE KORE KÜLTÜRÜNDE DOĞUM RİTÜELLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (KAYSERİ VE ANDONĞ YÖRESİ)

(Doktora Tezi)

Hazırlayan
Nihan KARAKUŞ HARMANCI

Danışman
Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SDK-2019-8790 kodlu proje ile desteklenmiştir.

Mart 2021, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Nihan KARAKUŞ HARMANCI

T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrenci No : 4032841405

Anabilim Dalı : Doğu Dilleri ve Edebiyatları

Program Adı : Doktora

Tez Başlığı : Türkiye ve Kore Kültüründe Doğum Ritüellerinin Karşılaştırılması (Kayseri ve Andonğ Yöresi)

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 299 sayfalık kısmına ilişkin 16/03/2021 tarihinde ***Turnitin*** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı**: % 8'** dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 16/03/2021

Danışman: Doç. Dr. H. Köroğlu Türközü Öğrenci: Nihan Karakuş Harmancı

KILAVUZA UYGUNLUK

"Türkiye ve Kore Kültüründe Doğum Ritüellerinin Karşılaştırılması (Kayseri ve Andonğ Yöresi)" başlıklı Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Tez YazımKılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan	**Danışman**
Nihan KARAKUŞ HARMANCI	Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ danışmanlığında **Nihan KARAKUŞ HARMANCI** tarafından hazırlanan **"Türkiye ve Kore Kültüründe Doğum Ritüellerinin Karşılaştırılması (Kayseri ve Andonğ Yöresi)"** adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü **Doğu Dilleri ve Edebiyatları** Anabilim Dalında **Doktora** tezi olarak kabul edilmiştir.

23/02/2021

(Tez Savunma Sınav Tarihi Yazılacak)

JÜRİ:

Danışman :……..

Üye :……..

Üye :……..

Üye :……..

Üye :……..

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ...../...../..... tarih ve …… sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Dünyanın farklı bölgelerinde bulunan her yörenin, her toplumun kendine özgü kültürü, yaşam şekli vardır. Hayatın geçiş dönemleri olan doğum, evlenme ve ölüm her toplum için geçerli, sürekliğini ve canlılığını koruyan hem yöresel hem de evrensel olgulardır. Bu yöresel ve evrensel olguların çevresinde birçok inanç, âdet, töre, tören, ayin, dinsel ve büyüsel özlü işlem kümelenmiştir.

Doğum ile ilgili görülen âdetler insanların bilinçlenmesi, eğitim düzeyinin ve ekonomik düzeyin yükselmesi, modern tıp alanındaki gelişmeler, sağlık kurumlarının köylerde bulunabilir olması gibi gelişmelere bağlı olarak azalmaktadır. Bununla birlikte hâlen güçlü bir şekilde varlığını sürdüren halk inanışları ve ritüeller de bulunmaktadır. Kadın kimliğim ve aynı zamanda bir anne oluşum beni hayatın geçiş dönemlerinden biri olan doğum konusunda çalışmaya yöneltmiştir. Bu çalışmada Kore ve Türkiye'de geçmişten öğrenilerek gelen ve günümüzde de yaşayan doğum ritüelleri, âdet ve inanışlar gibi kültürel değerlerin tespit edilerek kayıt altına alınması, karşılaştırma yapılarak her iki toplumun kültür dinamiklerinin yorumlaması amaçlanmıştır.

Bu tezin oluşumunda çok sayıda kişinin emeği bulunmaktadır. Kayseri yöresinde ve kardeş ülke Güney Kore'de bulunan Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmalarında bana özenle cevap veren büyüklerime, tez çalışmalarım sırasında güzel gülücükleriyle bana enerji katan hayat neşem, güzel çocuklarım, kızım Aylin Zümra Harmancı ve oğlum Osman Atahan Harmancı'ya; üzüldüğümde elimi tutan, enerjim bittiğinde canıma can katan, desteğini hep hissettiğim eşim Yasin Harmancı'ya; varlıklarına şükrettiğim, zor anlarımda her zaman yanımda olan, kıymetli sözleriyle yoluma ışık tutan bütün aileme, sonsuz destekleri ve sabırlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Araştırmamı yerinde yapabilmem için maddi destekte bulunan BAP birimine, tezimin düzenlenmesi ve oluşumunda önemli katkıları olan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Erol Aksoy, Doç. Dr. Mehmet Ali Yolcu, Prof. Dr. Ali Selçuk ve Prof. Dr. Serpil Aygün Cengiz'e; Kore edebiyatı ve kültürünü her açıdan sevmemi sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türközü'ne; bölüm başkanımız Prof. Dr. Sırrı Göksel Türközü'ne minnetle teşekkürlerimi sunuyorum.

Nihan KARAKUŞ HARMANCI, Kayseri, 2021

TÜRKİYE VE KORE KÜLTÜRÜNDE DOĞUM RİTÜELLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI(KAYSERİ VE ANDONĞ YÖRESİ)

Nihan KARAKUŞ HARMANCI

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Doktora Tezi, Mart 2021
Danışman: Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

ÖZET

İnsan hayatının başlıca üç önemli geçiş dönemi vardır. Bunlar; doğum, evlenme ve ölümdür. Bu çalışma; Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüellerinin amacının ne olduğu, bu ritüeller arasındaki benzer ve farklı uygulamaların hangi temele, inanca ve kültürel eğilime dayandığı, doğum ritüellerinin birbirine olan benzerlik ve farklılıklarının neler olduğu, ritüel esnasında tespit edilen sembollerin neleri simgelediği gibi soruları temel alarak hazırlanmıştır. Böylece, coğrafi konum olarak birbiriyle uzak bu iki ülkenin kültüründe doğum konusunda benzer ve farklı inançların ortaya çıkarılması, bu inançların dayandığı kültürel eğilimlerin saptanması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada doğum olayı ile ilgili halk bilgisi, ritüel ve uygulamalar etnografik alan çalışması yöntemiyle Kayseri ve Andonğ yörelerinde toplanan veriler ve literatürdeki bilgiler kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada doğum olayı; doğum öncesi, sırası ve sonrası olarak üç ana bölümde ele alınmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde literatürden ve alandan elde edilen veriler yorumlanarak genel sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Türkiye ve Kore'de doğumla ilgili halk inanışlarının ailenin mutluluğu, bebeğin ve annenin sağlığı ve geleceği üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Doğumla ilgili uygulamaların ve inanışların temel amacı sağlıklı bir aile kurumunun oluşmasını sağlamaktır. Doğum ritüelleri Türkiye ve Kore'de folklorik kültürden, halk inanışlarından ve gizil güçlerin varlığından etkilenmektedir. Kore'de ve Türkiye'de, doğum ritüellerinde benzerlik ve farklılıklar olduğu, bu ritüellerin her iki ülkede de benzer kültürel eğilimlere dayandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Geçiş Ritüelleri, Doğum Ritüelleri, Kore Kültürü, Kayseri Yöresi, Andonğ Yöresi.

COMPARISON OF BIRTH RITUAL OF TURKEY AND KOREAN CULTURE(KAYSERİ AND ANDONĞ REGION)

Nihan KARAKUŞ HARMANCI

Erciyes University, Social Sciences Institute,
Ph.D. Program Thesis, March 2021
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

ABSTRACT

Human life has three major transition periods. These; birth, marriage and death. This work; Turkey and what is the purpose of the birth rituals in Korean culture, similar and different applications between these rituals which basic beliefs and is based on cultural trends, birth rituals is what the similarities and differences with each other, the symbols detected during rituals what as icons questions are prepared based. It was aimed to reveal similar and different beliefs about birth in the cultures of these two countries, which are geographically distant from each other, and to determine the cultural trends on which these beliefs are based.

In this study, folk knowledge, rituals and practices related to the birth event were examined using the data collected in Kayseri and Andonğ regions by the method of ethnographic fieldwork and the information in the literature. Birth event in the study; It is discussed in three main sections as before, during and after birth. In the conclusion part of the study, the general results were tried to be reached by interpreting the data obtained from the literature and the field.

Turkey and Korea in the family happiness of folk beliefs about childbirth, it was seen that the baby and the mother's health and focus on the future. The main purpose of practices and beliefs about childbirth is to provide a healthy family institution. Birth rituals folkloric culture in Turkey and Korea, are affected by the presence of the folk beliefs and latent power. In Korea and Turkey, where their similarities and differences of birth rituals, rituals in these two countries were found to be based on similar cultural trends.

Key words: Rite of Passage, Birth Rituels, Korean Culture, Kayseri Region, Andonğ Region.

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE VE KORE KÜLTÜRÜNDE DOĞUM RİTÜELLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (KAYSERİ VE ANDONĞ YÖRESİ)

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ..... **i**
TEZ ÖZGÜNLÜK ONAYI ..... **ii**
KILAVUZA UYGUNLUK ..... **iii**
KABUL VE ONAY TUTANAĞI ..... **iv**
ÖNSÖZ ..... **v**
ÖZET ..... **vi**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **viii**
SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **x**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞUM ÖNCESİ DÖNEM

1.1. Kısırlığı Giderme 36
1.2. Hamileliğin Kadınların Günlük Yaşamındaki Etkisi 55
1.3. Aşerme 63
1.4. Doğumdan Önce Cinsiyet Tayini 66
1.5. Bebeğin Kız veya Erkek Olması İçin Yapılan Uygulamalar 78
1.6. Bebek Kıyafetleri 89
1.7. Düşük Yapma 98
1.8. Bebeğin Güzel Olması ve Sağlıklı Doğması 108
1.9. Bebeğin Geleceğini Olumlu veya Olumsuz Etkilemeye Yönelik Davranışlar 113

İKİNCİ BÖLÜM

DOĞUMUN GERÇEKLEŞTİĞİ DÖNEM

2.1. Doğuma Hazırlık 126
2.2. Doğumu Yaptıran Kişiler 134
2.3. Doğumun Gerçekleşmesi 138
2.4. Doğum Gecikirse Yapılan Uygulamalar 143
2.5. Doğum Sırasında Koca 146

2.6. Doğum Haberini Verme ve Hediyeleşme.....148
2.7. Yaşamayan Çocuk.....157

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOĞUM SONRASI DÖNEM

3.1. Lohusa Kadınların Bakımı.....164
3.2. Anneden Süt Gelmesi ve Sütün Çoğalması.....174
3.3. Bebeğin Sağlıklı Yaşaması.....179
3.4. Kötü Ruhlardan Korunma.....184
3.5. Diğer İnsanlardan Korunma.....195
3.6. Çocuğun Göbeğinin Düşmesi ve Eşi.....206
3.7. Ad Verme.....219
3.8. Bebeğin İlk Banyosu.....229
3.9. Çok Ağlayan ve Uyumayan Çocuk.....238
3.10. Çocuklarda Nazar ve Nazardan Korunma Yöntemleri.....245
3.11. Çocuğu Olmayan Kadınlara Yapılan Uygulamalar ve Böyle Kadınlar Hakkında Toplumun Düşünceleri.....253
3.12. İlk Tırnağın Kesilmesi.....259
3.13. İlk Dişin Görülmesi.....263
3.14. Çocuğun Gelişimi ve Sağlıklı Yürümesi.....267
SONUÇ VE ÖNERİLER.....276
KAYNAKÇA.....299
EKLER.....325

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

ABD **:** Anabilim Dalı

BAP **:** Bilimsel Araştırma Projeleri

Bkz **:** bakınız

ERÜ **:** Erciyes Üniversitesi

SBE **:** Sosyal Bilimler Enstitüsü

TDK **:**Türk Dil Kurumu

YÖK **:** Yükseköğretim Kurumu

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Devali Türbesi 43
Şekil 1.2: Erkek Cinsel Organı Kayası 51
Şekil 1.3: Küçük Balta (기자도끼- *Gicadoggi*) 81
Şekil 1.4: Duâ Edilen Şans Kayası (복바위 - *Bokbavi* Kayası) 84
Şekil 1.5: Taşa Duâ Eden Kadın 85
Şekil 1.6: Kundak (강보 –*Gangbo*) 90
Şekil 1.7: İç Zıbın (배냇저고리 – *Benetcıogori*) 91
Şekil 1.8: Höllük (Bebek Toprağı) Uygulaması 94
Şekil 1.9: Kore Geleneksel Yemeği (김밥-*Kimbab*) 109
Şekil 2.1: *Hemag* (해막) Kalıntıları 128
Şekil 2.2: Doğum Yapılan Oda (산실– *Sanşil*) 129
Şekil 2.3: *Samşin Büyükanne* İçin Hazırlanan Masa 131
Şekil 2.4: Mavi leke (몽고반점- Monğgobancıom) 145
Şekil 2.5: Bebek Çikolatası 149
Şekil 2.6: Yasak İpi (금줄 - *Gımcul*) 150
Şekil 2.7: Evin Bahçe Kapısına Asılan *Gımcul* 152
Şekil 3.1: Bebeğin Eşini Kesmeye Yarayan Orak Ve Makas. 209
Şekil 3.2: Göbek Bağının Saklandığı Çömlek (태 항아리 - *Te hangari*) 211
Şekil 3.3: İsim Yaptırma Ritüeli 224
Şekil 3.4: Bebeklerde "Bıngıldak" 241

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu Türkiye ve Kore kültüründeki doğum ritüelleri oluşturmaktadır. Türkiye ve Kore kültüründe doğumla ilgili inanç, âdet, töre, tören, ayin, dinsel ve büyüsel özlü işlemler Kayseri ve Andonğ merkezli olarak araştırılmış ve bu çalışma kapsamında incelenmiştir.

İnsan hayatının başlıca üç önemli geçiş dönemi vardır. Bunlar; doğum, evlenme ve ölümdür. Bu üç önemli dönemin her birinde hazırlık dönemi, yaşanma dönemi ve yaşandığı dönem sonrası olmak üzere üç ayrı safhada bağlı bulunduğu kültüre ait inanç, âdet, töre, tören, ayin, dinsel ve büyüsel özlü işlem yaşanmaktadır. Bu inanca bağlı olarak çeşitli uygulamalar gerçekleştirilerek kişinin yeni durumu kutsanmakta, oluşan yeni durum nedeniyle meydana gelebilecek tehlikelerden kişinin korunması amaçlanmaktadır. Sedat Veyis Örnek'e göre; "Geçiş dönemlerinde kümelenen âdetler, gelenekler, töreler ve törenlerle bunların içerisinde yer alan işlemler ve uygulamalar bir ülkenin ya da belirli bir yörenin geleneksel kültürünün ana bölümlerinden birini oluşturur."[1]İnsanlar çok eski zamanlardan bu yana özellikle bu geçiş dönemlerinde ortaya çıkabilecek kötü enerjiden etkilenmemek, bu süreçleri sağlıklı bir şekilde atlatabilmek, hayatlarının bir sonraki dönemine tehlikelerden uzak sağlıklı olarak geçebilmesini sağlamak için çeşitli inanç ve uygulamalara başvurmuşlardır.

İnsan hayatı doğumla başlar ve ölümle son bulur. Doğum ve ölüm arasında ise bebeklik, çocukluk, yetişkinlik ve yaşlılık gibi yaşa bağlı olarak yaşanan ve sonlanan dönemler vardır. Bu dönemler içerisinde insan yürüme, konuşma, yetişkin olma, iş bulma, evlenme, çocuk sahibi olma, emeklilik, torun sahibi olma gibi önceden kendinde olmayan yeni özelliklere sahip olur ve yeni sosyal statüler kazanır. İnsanlar bu geçiş dönemlerinde yoğunlaştığına inanılan kötü enerjiden etkilenmemek, bu süreçleri sağlıklı bir şekilde atlatabilmek ve hayatlarının bir sonraki dönemine tehlikelerden uzak bir

---

[1] Sedat Veyis Örnek, *Türk Halk Bilimi* (Ankara: Bilge Su Yayınları, 2014), 183.

biçimde devam edebilmeyi isterler. Bu istek özellikle geçiş dönemlerinde bazı uygulamalara sıkça başvurulmasına ve çeşitli inanışlar ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Geçiş dönemlerinde kişi önceki durumunu terk ederek yaşamında yeni bir role bürünür. Hayatın yeni bir dönemine adım atan kişiler üzerlerinde yeni sorumluluklar hissetmekte ve bu sorumluluklarını yerine getirebilme konusunda endişeye kapılmaktadır. Bu sorun çevredeki insanların yardımıyla, geçmişten öğrenilerek gelen birçok inanç, adet, töre, tören, âyin, dinsel ve büyüsel özlü işlem ile aşılmaya çalışılır.

Türk halk bilimi konularında önemli çalışmaları bulunan Sedat Veyis Örnek, geçiş dönemlerinde görülen inanç ve uygulamalarla ilgili olarak; "Bunların hepsinin amacı kişinin bu "geçiş" dönemindeki yeni durumunu belirlemek, kutsamak, kutlamak, aynı zamanda da kişiyi bu sırada yoğunlaştığına inanılan tehlikelerden ve zararlı etkilerden korumaktır. Çünkü yaygın olan inanca göre, insan bu tür dönemler arasında güçsüz ve zararlı etkilere karşı açıktır."[2] ifadelerini kullanmıştır. Geçiş ritüelleri sahip olduğu işlevsel özellikleri ile kişiye güven vermekte yeni durumuna geçişte büyük destek sağlamaktadır.

Geçiş ritüelleri üzerinde çalışan uzman araştırmacı Arnold van Gennep "geçiş ayinlerini her bir yer, durum, toplumsal konum ve yaş değişikliğine eşlik eden ayinler" olarak görür. Gennep'e göre bu süreç üç aşamalıdır ve yaşanılan tüm geçiş dönemleri için geçerlidir.

> Birinci aşama, geçiş ayinindeki kişi ya da grubun eski durum ya da konumundan kopması yani ayrılık. İkinci aşama, kişi ya da grubun önceki durum ya da konumdan ayrılıp kendisiyle henüz bütünleşmediği ara evre, bir çeşit âraf yani eşik (liminal). Üçüncü aşama, birey ya da grubun yeni durum ya da konumuna erişmesi ve bunun toplumsal olarak onaylanması yani bütünleşme.[3]

Geçiş ritüelleri folkloru oluşturan önemli unsurlardır ve içinde bulunduğu toplumdaki insanların kültürel fenomenlerini ortaya çıkarmada önemli derecede etkilidir. İnsan hayatının başlıca üç önemli geçiş dönemi vardır. Bunlar; doğum, evlenme ve ölümdür. Sedat Veyis Örnek'e göre; "Her birinin kendi bünyesi içerisinde birtakım alt bölümlere ve basamaklara ayrıldığı bu üç önemli aşamanın çevresinde birçok inanç, adet, töre, tören, adet, âyin, dinsel ve büyüsel özlü işlem kümelenerek söz

---

[2] Örnek, *Türk Halkbilimi*, 183.
[3] Arnold Van Gennep, *Rites of Passage* (Chicago: University of Chicago Press, 1992), 23

konusu "geçiş"leri bağlı bulundukları kültürün beklentilerine ve kalıplarına uygun bir biçimde yönetmektedirler."[4] Özkul Çobanoğlu'na göre; ilk olarak Gennep tarafından tanımlanan ve sonrasında uzun yıllar boyunca antropologların ve halkbilimcilerin temel çalışma alanlarından biri olduğunu söyleyebileceğimiz geçiş törenleri, "bireye; içinde bulunduğu durumdan bir başka duruma geçiş döneminde yardımcı olmak, onu kutlamak, bu yeni durumu belirtmek ve eşikteki kişiyi yalnız bırakmamak amacıyla uygulanan inanışları içine alır. Bu törenlerin temel görevi veya işlevi bireyi tanımlanmış, belirgin bir durumdan bir başkasına geçişte yardımcı olmaktır."[5] Erman Artun'a göre; "Geçiş ritüellerinin amacı kişinin bu geçiş dönemindeki yeni durumunu belirlemek, kutsamak, aynı zamanda da kişiyi bu sırada yoğunlaştığına inanılan tehlikelerden ve zararlı etkilerden korumaktır."[6] Onur Alp Kayabaşı'na göre; "Geçiş dönemi, kişinin mensubu olduğu sosyal çevrede köklü bir değişim esasına dayanarak eski durumundan kopuşunu ve yeni bir yaşamsal sürecin başlangıcındaki eşiği ifade eder."[7] Geçiş ritüelleri sayesinde kişi yeni bir döneme girdiğinin farkına varır ve bu farkındalık kişinin yeni durum için hazırlık yapmasını sağlar.

İnsan hayatında önemli sayılan bu dönemlerin bazı ortak özellikleri vardır. Bu dönemler tekrarı olmayan, bir daha aynı şekilde yaşanması mümkün olmayan dönemler olduğundan geçiş dönemleri kişiler için çok önemlidir. Genellikle kişi bu dönemleri hayatında bir kere tecrübe eder. Yılmaz Yeşil'e göre; "Geçiş döneminin en önemli hususlarından biri de bunların gerçekleşmesinin önceden bilinmesidir. Çünkü gerçekleşmesi sırasında önceden hazırlanması gereklidir."[8] Bunlar geçiş ritüellerinin benzer bazı ortak özellikleridir fakat hepsi için geçerli değildir. Örneğin ölüm olayının zamanın bilinememesi, evlilik olayının da insan hayatında birden fazla kez gerçekleşebilmesi bu geçiş dönemlerinin özellikleridir. Bu çalışmada ele alınan doğum önceden zamanı yaklaşık olarak tespit edilebilen, doğan çocuğun hayatında yalnızca bir kez yaşanan, tekrarı olmayan bir hâdisedir.

---

4 Örnek *Türk Halkbilimi,* 183.
5 Çobanoğlu, *Halkbilimi Kuramları,* 160.
6 Artun, *Türk Halk Bilimi*, 133.
7 Onur Alp Kayabaşı, "Taşeli Yöresi Tahtacılarının Geçiş Dönemlerinde Mitolojik Unsurlar", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 0/78 (2016): 142.
8 Yılmaz Yeşil, "Türk Dünyası'nda Geçiş Ritüelleri Üzerine Tespitler", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum,* 3/9 (2014): 119.

Türk halkı hayatın doğum, sünnet, askere gitme, hacca gitme veya dönüş, işe girme, evlilik gibi bütün geçiş dönemlerinde genellikle bir eğlence düzenlemekte ve bunu çevredeki eş, dost, akraba olarak adlandırılan insanların katılımıyla gerçekleştirmektedir. Bu eğlence ve etkinliklerde imkânlar nispetinde harcama yapılmakta ve çevredeki insanların iyi vakit geçirmeleri, kendilerine iyi dileklerde bulunmaları amaçlanmaktadır. Bu kimi zaman bir yemek davetiyle kimi zaman da günlerce süren eğlencelerle geçekleştirilmektedir. Nebi Özdemir'e göre; "Bu durum, bir yönüyle, eğlence karşılığında geçişin toplum tarafından onaylanmasının sağlanması"[9] şeklinde yorumlanmaktadır. Türkiye'de doğum yapan kadına doğum sonrası çeşitli hediyeler getirilmesi, doğum yapan kişiye toplumun desteğinin ve onayının bir göstergesidir. Bebeğin ailesi tarafından çevresindeki kişilere bebek şekeri veya tatlı ikram edilmesi günümüzde bir gelenek halini almıştır. Bunda doğumun gerçekleşmesinden duyulan mutluluğun paylaşılması amaçlanmaktadır.

Geçiş ritüellerinde yaşanılan coğrafya veya etnik kültüre göre farklılıklar görülebilir. Sedat Veyis Örnek'e göre "İnsanlığın bu dönemlerle ilgili düşünce tasarım, tutum, davranış, işlem ve uygulamaları belirli bir ülkenin, bir halkı ya da etnik bir grubun coğrafyasından ve kültüründen gelen kimi yerel ayrımların, özelliklerin dışında ana çizgileriyle evrensel bir nitelik taşımaktadır."[10] Bu çalışmada Kore ve Türkiye'de doğum ritüelleri ve bu ritüellerin amaçları Kayseri ve Andonğ yöresi merkezli yapılan araştırmalara dayalı olarak incelenmiş, iki ülke arasındaki benzer ve farklı uygulamalar açıklanmıştır.

Tüm toplumlarda olduğu gibi Kore'de de bireylerin yaşamlarındaki geçiş dönemleri ve buna eşlik eden sosyal statülerindeki değişimler önemli bir anlama sahiptir. Kore'de geçiş ritüelleri, bir kişinin yaşamı boyunca doğumdan ölüm sonrasına kadar devam eden çeşitli dönemlerdeki ritüelleri ifade eder. "Kore'de hamilelik, doğum, bebek doğduktan sonraki ilk yüzüncü gün kutlaması, ilk yaş günü, yetişkinlik töreni, evlilik, altmışıncı yaş günü kutlaması, cenaze törenleri, ataları anma törenleri gibi bireylerin yaşamları boyunca uygun zamanlarda ritüeller yapılır ve buna "yaşam boyu ritüeller (일생의례 - *İlsenğıyrye)"*denir."[11] Bu geçiş dönemlerinde geçmişten

---

[9] Nebi Özdemir, *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü,* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2005), 51.
[10] Örnek, *Türk Halkbilimi*, 183.
[11] Mu-yıonğ Pyıon, vö., *Conğgyova İlsenğıyre* (Sıoul: Minsogvon, 2006)

öğrenilerek gelen birçok inanç, adet, töre, tören, adet, âyin, dinsel ve büyüsel özlü işlem görülmektedir.

Konfüçyüsçü geleneksel Kore toplumunda yetişkinlik töreni, bireyin resmi olarak toplumun sorumlu bir üyesi olduğu anlamına gelmektedir. Evlilik, toplumun temel birliği olarak ailenin önemini vurgulamaktadır. Cenaze törenleri vefat eden aile üyesinin ölümünün yasını tutmak ve aile içinde ortaya çıkan yeni durumun üstesinden gelmek için yapılmaktadır. "Ailenin atalarına saygı göstermek için düzenledikleri ataları anma ayinleri, aile üyeleri ve akrabaların arasındaki birlik ve uyumu güçlendirmeyi amaçlamaktadır."[12]Kore'de ölen atanın ruhunun dört nesil boyunca ailenin yanında olacağı inancı vardır. Bundan dolayı ataları anma törenleri düzenlerken dört nesil öncesine kadar atalar anılmakta ve onlara yiyecek sunulmaktadır.

Konfüçyüsçü etikte, geçiş ayinleri nezaket ve görgü kuralları olarak vurgulanmıştır. Lee Kwang Kyu'ya göre; "Devlet, geçiş ayinlerinin kesin uyulması gereken prosedürlerini düzenleyen yasalar çıkarmıştır. Konfüçyüsçü öğretilerde geçiş ritüelleri, başlangıçlar, evlilikler, cenazeler ve ataları anma törenleri için yapılan ayinleri içermektedir."[13] Konfüçyüsçü etik kurallarının geçiş törenlerini kesin kurallarla düzenlemesi şaşırtıcıdır. Bu düzenlemelerin Kore toplumunun günümüzde ve geçmişteki kuralcı tutumunun yansıması olduğu söylenebilir.

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisinde Kim Myunğ-ca tarafından açıklanan bilgilere göre; "Doğumdan sonra insanlar büyüyüp evlenir, belli bir süre yaşar ve ölürler. Törenin sonunda kişi ölmüş bir ata olur ve onun için yakınları anma ayinleri düzenler. Bu ritüeller kişinin yaşamı boyunca görebileceği ritüellerdir."[14] Geçiş ritüelleri Kore kültüründe eski dönemlerden beri uygulanan ve günümüzde de varlığını koruyan inanç ve eylemlerle gerçekleştirilmektedir.

Güney Kore uyruklu halk bilimi uzmanı Pyıon Mu-yıonğ geçiş ritüellerinin tüm toplumlarda var olduğunu ve bu ritüellerin evrensel anlamlar taşıdığını belirtmektedir. Pyıon Mu-yıonğ'a göre;

---

[12] Republic of Korea, *Korean Cultural Heritage*, (Seul, Korean Overseas Information Service, 1997), 218.

[13] Lee Kwang Kyu, *Korean Traditional Culture* (Seoul: Jimoondang, 2003), 181.

[14] "Yaşam Ritüeli", (Erişim Tarihi: 21.10.2020), https://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/358

> Yaşam âdetleri, dar anlamda geçiş ritüelleri tüm kültürlerde ve toplumlarda istisnasız var olan, evrensel insanlık ritüelleridir. Başka bir deyişle, bir kişinin yaşamı doğumdan ölüme kadar uzanır ancak daha geniş bakış açısıyla doğum öncesi geleneklerden itibaren ölüm sonrası ayinler dâhil olmak üzere, ömür boyu süren gelenek ve görenekler olduğu söylenebilir.[15]

Doğum, hayatın başlangıcını oluşturan ilk adımdır. Bu dönem aileler için yoğun duyguların yaşandığı bir dönem olarak karşımıza çıkar. Doğum öncesinde, sırasında ve sonrasında bebek bekleyen anne adayları ve ailenin diğer üyeleri heyecan, korku ve endişe duygularını yoğun olarak yaşar. Bu duygular toplumda çeşitli inanç ve uygulamaların oluşmasına neden olmuştur. Bu inanç ve uygulamalar içinde bulunduğu topluma ait doğum kültürünü meydana getirmektedir. Bu çalışmada geçiş ritüellerinden doğum ritüelleri Kayseri ve Andonğ merkezli olarak araştırılmıştır. Böylece Kore kültürü yakından tanınmaya, ülkemiz kültürüyle karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıkları saptanmaya çalışılmıştır.

Doğum ritüelleri bebeğin ana rahminde oluşmaya başladığı dönemden başlayarak çocukluk çağı başlangıcına kadar devam etmektedir. Sedat Veyis Örnek'e göre;

> Geçiş dönemlerinde kümelenen âdetler, gelenekler, töreler ve törenlerde bunların hepsinde yer alan işlemler ve uygulamalar bir ülkenin ya da belirli bir yörenin geleneksel kültürünün ana bölümlerinden birini oluştururlar. Geleneksel halk yaşamının başarılı bir bireşimine varabilmek için, birçok başka şeyin yanı sıra bu üç önemli "geçiş" döneminin de sistemli bir şekilde araştırılması gerekmektedir.[16]

Tüm canlılar gibi insanlar da üreyerek neslini devam ettirir ve çoğalırlar. Kadın ve erkeğin birlikteliği sonucunda anne karnında yeni bir hayat başlar. İnsanlar hamileliği nesillerini devam ettirecek bir olay olarak düşünerek önemli kabul etmişlerdir. Bu önemli olay etrafında bebeğin sağlıklı doğması, annenin sağlığına kavuşması, doğumun kolay geçmesi gibi düşüncelerle çeşitli uygulamalar, inanışlar, törenler ortaya çıkmıştır.

Soyun devamını sağlayacak olan anne karnındaki bebeğin cinsiyeti yüzyıllar boyunca merak konusu olmuştur. Ahmet Hulusi Köker, MÖ 2200- 2000 yıllarında Mısır Medeniyeti devrinde gebelikte erken hormonsal teşhisin bulunduğunu belirtmektedir. Köker'e göre; "Gebeliğin tayini için hamile kadın her gün kendi sabah idrarı ile biri buğday diğeri arpa dolu iki torbayı sular. Bunu çölün kumlarına gömdüğü tohumlarla da

---

[15] Pyıon, vö., *Conğgyova*, 178.
[16] Örnek, *Türk Halkbilimi*, 183.

yapabilirdi. Eğer tohumlar normal zamanından önce filizlenmiş ise kadının gebe kaldığı anlaşılırdı. Buğday taneleri daha önce filizlenirse, çocuk erkek, arpalar daha önce filizlenirse çocuğun kız olacağı anlaşılırdı."[17] Gebelik durumunun tespiti için çok eski dönemlerden beri çalışmalar yapılmaktadır. Günümüzde de bazı kadınlar kulaktan dolma ve yaşça kendilerinden büyük kadınlardan öğrendikleri yöntemlerle gebelik tahmini ve cinsiyet tayini yapmaktadır.

Doğum olayında annenin sağlık durumunun korunması ve bebeğin sağlıkla dünyaya gelmesini sağlamak önem arz eden konulardır. Köker'e göre; "İnsan; kendi devamlılığını sağlayan doğum olayına devrinde öğrenmiş olduğu, doğru yanlış tıbbi bilgilerle yardıma koşmuş, bu arada bazen doğadan bazen de doğaüstü güçlerden yardım istemiştir. Kurban, adak, büyü, muskadan çare aramış, bunları nesiller boyu "halk tababeti" adı altında bütün toplumlarda evrensel bir kültür mirası olarak aktarmaya çalışmıştır."[18]Günümüzde de bu tür bilgilerle hareket eden, olağanüstü güçlerden yardım isteyen kişiler vardır.

Doğum olayının öncesi, sırası veya sonrasında anne ve çocuk zayıf düşer. Soy devamını sağlayan doğum olayının sorunsuz bir şekilde gerçekleşebilmesi için annenin ve dünyaya yeni gelen savunmasız bebeğin korunması gerekir. Anne ve bebeğin yalnızca görünen kişi ve nesnelere karşı değil; doğaüstü varlıklara karşı da korunması gerektiğine inanılmaktadır. Doğum öncesinde ve sonrasında, tehlikeleri uzaklaştırmak ve kötü büyüyü kovmak için çeşitli ayinler, törenler ve çeşitli uygulamalar yapılır. Bu tür uygulamalar ülke veya coğrafya fark etmeksizin insanın olduğu her yerde görülebilmektedir. Dünyaya yeni gelen bir bebek çeşitli âdet ve uygulamalarla korunmaya çalışılır. Bu âdet ve uygulamalar doğduğu ülkeye, bölgeye, yöreye göre hatta doğduğu yerdeki coğrafi koşullara göre farklılık göstermektedir. Kore ve Türkiye coğrafi konum olarak birbirine çok uzak iki ülkedir. Doğumla ilgili inanç ve uygulamalarda iki ülke kültüründe görülen farklılıklar, bu farklılığın nedenleri, inanç ve uygulamaların temelini oluşturan düşünceler bu tez kapsamında araştırılmıştır.

---

[17] Ahmet Hulusi Köker, "Eski Devirlerde ve Ortaçağ Avrupasında Doğum ve Ebelik Tarihi", içinde *Doğum ve Ebelik Tarihi,* Ed. Ahmet Hulusi Köker, (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü, 1997),1.

[18] Köker, "Eski Devirlerde", 1.

Çalışmanın konusu literatürde geçiş ritüellerinden biri olarak kabul edilen doğum olayı ile sınırlıdır. Yapılan literatür taramasında doğum konusundaki kültürel inanç, işlem ve uygulamaların sıklıkla doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası olmak üzere üç aşamada incelendiği tespit edilmiştir. Elde edilen bilgiler ve sonuçların daha düzenli bir şekilde sunulabilmesi için bu çalışmada da doğum konusu belirtilen üç safhada ele alınmıştır.

"Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüellerinin amacı nedir ve bu ritüeller arasındaki benzer ve farklı uygulamalar hangi temele, inanca ve kültürel eğilime dayanmaktadır?" Sorusu bu tezin temel sorusunu ve amacını oluşturmaktadır. "Türkiye ve Kore kültüründe doğum öncesi, sırası ve sonrası dönemdeki inanış ve pratikler nelerdir?", "Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüelleri hangi amaç için yapılmaktadır?", "Türk kültüründe var olan alkarısı ve nazar inancı gibi inançların Kore kültüründe de karşılıkları var mıdır?", "Türkiye ve Kore kültüründe doğum olayında gizil güçlerin varlığına inanılmakta mıdır?", "Coğrafi uzaklığa rağmen iki ülkenin doğum konusundaki halk inanışları arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?", "Türkiye ve Kore'de doğum ritüelleri arasındaki benzerlik ve farklılıkların nedenleri nelerdir?", "Türkiye ve Kore kültüründe gebe kadınlara ve çocuklara ne ölçüde değer verilmektedir?" gibi sorular temel problemi etkileyen, aynı zamanda çözüme yol gösterecek alt problemlerdir. Buna göre araştırma sonucunda ulaşmaya çalışılan temel hipotezler şunlardır:

H1-Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğum ritüelleri arasında farklılıklar vardır.

H2- Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğum ritüelleri arasında benzerlikler vardır.

H3- Halk inanışları ve folklorik kültür doğum ritüellerini etkilemektedir.

H4-Gebelik ve doğum ritüelleri inançlardan ve gizil güçlerin varlığından etkilenmektedir.

H5- Neslin devamı açısından kadınlara ve doğum ritüellerine toplumsal alanda daha çok yer verilmiştir.

Çin, Japonya ve Kore gibi gibi uzak doğu kültürüne sahip ülkelerde "İnsan tanrıdır (Çendoizm)" düşüncesi vardır. Bu düşünceye sahip kişiler insanın diğer tanrılardan üstün olduğuna, asıl ilahın insan olduğuna inanırlar. Bu düşünceye göre bebeğin anne karnına düştüğü andan itibaren ölünceye kadarki süreçte yaşamının her anı önemli kabul edilir. İnsanın anne karnına düştüğü andan itibaren bir ruha sahip olması, anne karnında geçen bu sürenin değerli bir zaman dilimi olarak görülmesini sağlamıştır. Buna bağlı olarak Kore ve diğer uzak doğu ülkelerinde doğan her bebeğin bir yaşında olduğu kabul edilmekte yaş hesabı buna göre yapılmaktadır. Bu kabul Kore kültüründe insana verilen değerin bir göstergesidir.

Kore'de "geleneksel doğum öncesi eğitim (태교- *Tegyo*)" olarak adlandırılan bir düşünce sistemi vardır. Bu düşünce sistemine ait uygulamalar eski dönemlerde sadece *yangban* denen aristokrat sınıf tarafından yapılmaktayken günümüzde halkın her kesimi tarafından bilinmekte ve uygulanmaktadır. Bu uygulama bebeğe doğum öncesi dönemde verilen eğitimle başlar. Bu eğitimin yapılabilmesi için kurallara uyulması, hamile kadının konuşmasına ve hareketlerine dikkat etmesi, pozitif düşünce yapısına sahip olması gerekir. Sir James George Frazer "Altın Dal (Büyü ve Din Üzerine Bir Çalışma)" adlı eserinde büyünün dayandığı iki ilkeden söz eder. "İlki, benzerin kendi benzerini doğuracağı, ya da bir etkinin kendi nedenine benzediği ilkesidir; ikincisi, bir kez birbirine dokunmuş şeylerin fiziksel temas kesildikten sonra da, uzaktan birbirini etkilemeye devam edeceği ilkesidir. İlk ilkeye "Benzerlik Yasası", ikincisine ise "Dokunma ya da Bulaşma Yasası" denilebilir."[19] Kore'deki *Tegyo* düşüncesinde de Fraser tarafından açıklanan "benzerin benzeri doğuracağı" ilkesine uygun düşünceler yer almaktadır. *Tegyo* düşüncesine göre bebekler ana rahminde iken dış dünyadan etkilenirler ve dünyaya geldikten sonra da bu etkileri taşırlar. Bunlara birkaç örnek verecek olursak; anne adayı hamile kadın ördek eti yerse bebeğinin parmaklarının birbirine yapışık olacağına, tavuk eti yerse çocuğun derisinin, tavuk derisi gibi olacağına, tavşan eti yerse çocuğun gözlerinin kıpkırmızı olacağına, kalamar yerse çocuğunun kemiksiz olacağına inanılmaktadır. Bu nedenle belirtilen gıdaların anne adaylarınca tüketimi yasaklanmıştır. Bunlarla birlikte farklı halk inanışları da vardır. Doğum yapılacak ayda *ondol* adı verilen evin ısıtma sisteminde onarım yapılırsa

[19] Sir James George Frazer, *Altın Dal (Büyü ve Din Üzerine Bir Çalışma),* çev. M. H. Doğan, (İstanbul : Yapı Kredi Yayınları, 2004).

çocuğun yarık dudaklı doğacağı, hamile kadının akrabasına ait cenaze evine taziyeye giderse çocuğun sürekli ağlayacağı, karıkoca çok fazla kavga ederse çocuğun sinirli karakterde olacağı şeklinde düşünceler vardır. Bu tür düşüncelere Kayseri yöresinde de rastlanmıştır.

Kültürlerin yaşam biçimlerini araştıran ünlü antropolog Malinowski'ye göre; "Ölümden sonra ruh yaşamaya devam eder; çünkü düşlere girmekte, yaşayanları anılarda ve hayallerde izlemekte ve insanların yazgıları üzerinde gözle görülür bir etkisi olmaktadır."[20] Kore'de ölen bir kişinin ruhunun dört nesil boyunca yaşayan akrabalarıyla birlikte olmaya devam edeceğine inanılmaktadır. Bu ruhun huzuru için ve yaşayan kişilere zarar vermemesi için ona çeşitli sunumlar ve törenler düzenlenir. Bu tür düşüncelere sahip olan Kore toplumunda doğum olgusu önemli inanış ve uygulamaları meydana getirmiştir.

Türkiye'de doğum sonrasında lohusa kadının başına kırmızı kurdele bağlanmaktadır. Kırmızı rengin kötü ruhları korkutacağına ve lohusayı kötü ruhlardan koruyacağına inanılır. Kore toplumunda da kırmızı renk aynı amaçla kullanılmaktadır. Kore'de gelinlerin kötü ruhlardan uzak olmaları, evliliklerinde huzurlu, mutlu olmaları için yanaklarına kırmızı renk sürülür. Ayrıca Kore'de kırmızı rengin ölümü çağrıştırdığına dair bir inanış vardır. Buna inananlar isimlerini asla kırmızı kalemle yazmazlar. Türkiye ve Kore kültürlerinde bu tür ortak inançların olması ilgi çekicidir. Bu noktada hayatın başlangıcı olan doğum olgusuyla ilgili iki ülke kültüründeki ortak ve farklı inançları araştırmak ve karşılaştırmak faydalı olacaktır.

Doğum ritüellerinin uygulanması; doğum yapacak kadının sosyal statüsü, kadının doğum tecrübesi, halk arasında inanılan gizil güçler ve tıbbi imkânlara bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle doğum ritüellerini uygulayan insanların düşünceleri yaşanan zamana ve bölgelere göre farklılık gösterir. Han Yanğ-Myıonğ'a göre; "Doğum ritüellerini uygulayan kişiler sadece hamile kalmak isteyen kadınlar değildir. Bu ritüeller kadının ailesi, akrabaları, içinde bulunduğu toplumdaki birçok kişi tarafından uygulanmaktadır. Bu uygulamalar topluma, bölgeye göre farklılık gösterdiği

[20] Bronislaw Malinowski, *Büyü, Bilim ve Din*, çev. Saâdet Özkal, (İstanbul: Kabalcı Yayınları, 1990), 7-8.

halde amaçları aynıdır."[21] Bu çalışma kapsamında doğum konusunda sadece anne ve bebeğe ait uygulamalarla sınırlı kalınmayıp diğer aile üyeleri ve sosyal çevre tarafından uygulanan ritüeller, inançlar ve uygulamalar da dikkate alınmıştır.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar arasında Türkiye ve Kore kültüründe geçiş ritüellerini konu alan karşılaştırmalı bir çalışma bulunmamaktadır. Yapılan bu çalışma ile Kore ve Türkiye kültüründeki doğum ritüelleri ile ilgili güncel bilgilere ulaşmak, Kore ve Türkiye kültürünün ortak özelliklerini saptayarak literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacına uygun olarak yürütülmesi için ilk olarak araştırmanın problemini oluşturan konuları belirledikten sonra bu konuları içeren Türkçe ve Korece kaynaklara ulaşılmıştır. Literatür değerlendirilmesinde birincil kaynak özelliği gösteren eserlerin incelenmesine özen gösterilmiştir.

Kayseri yöresi odaklı yapılan literatür taramasında Kayseri yöresindeki doğum ritüellerini konu alan yazılı kaynaklar araştırılmıştır. Kayseri'de bulunan kitapçılarda, Kayseri'de faaliyet gösteren kütüphanelerde ve Erciyes Üniversitesi kütüphanelerindeki doğum konusu ile alakalı kitaplar incelenmiştir. Kayseri Büyükşehir Belediyesi kültür yayınlarının tamamı ve bu yayınlardan Kayseri Ansiklopedisi isimli eser içerisindeki doğum ile ilgili bölümler incelenmiştir. Erciyes Üniversitesinde Türk Halk Bilimi üzerine çalışan akademisyenlerle görüşmeler yapılarak değerli görüşleri alınmıştır. Kayseri Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAYHAM) bünyesinde bulunan kaynaklar incelenmiş, içeriğinde doğum konusu bulunan eserler belirlenerek bu eserler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yükseköğretim kurulu Tez Bilgi Merkezi üzerinden konuyla alakalı doğum, Kayseri, gelenek, görenek, albasması, geçiş ritüelleri gibi anahtar sözcükleri içeren tezler araştırılmış ve bu tezler incelenmiştir.

İncelenen kitaplar arasında; Tuncer Gülensoy tarafından hazırlanan "Manas Destanı (Türkiye Türkçesiyle)"[22] adlı eserde Manas destanı içerisinde geçen doğumla ilgili inanışlar, Kırgız Türklerinin doğumla ilgili gelenek-görenek ve töreleri hakkında ipuçları, Orta Asya Türk kavimlerinde ad verme geleneği anlatılmıştır. Muharrem Ergin

---

[21] Yanğ-myıonğ Han, "Hangug Sansoge Çegyecıog İherıl Vihan Şiron", ne *Bigyo Minsoghag Ho* (Sıoul: Bigyominsoghaghö, 1999), 16:126.

[22] Tuncer Gülensoy, *Manas Destanı (Türkiye Türkçesi ile) (*Ankara: Akçağ Yayınları, 2018), 22-23.

tarafından hazırlanan "Dede Korkut Kitabı"[23] isimli eserde; Dirse Han oğlu Boğaç Han Destanı bölümünde erkek ve kız çocukla ilgili inanışlar, çocukları olmadan önce Dirse Han ve eşi arasındaki konuşmalar yer almaktadır. Orhan Acıpayamlı tarafından 1974 yılında hazırlanan "Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü"[24] isimli çalışmada gebe kalmak için çareler, gebelikten korunma çareleri, gebeliğin başlangıcı, cinsiyet tayini, doğuma hazırlık, doğum olayı, doğumdan sonra lohusa, alkarısı, kırk baskını, kırklama inanışları açıklanmıştır. Pertev Naili Boratav, "100 Soruda Türk Folkloru"[25] isimli kitabının üçüncü bölümünde doğum konusunu "Beşikten Mezara: Geçiş Törenleri" olarak ele almış ve geçiş törenlerini 20 soruda çeşitli başlıklarda incelemiştir. Erman Artun tarafından kaleme alınan "Türk Halk Bilimi"[26]isimli kitabın sekizinci bölümünde doğum konusu halk kültüründe geçiş dönemleri olarak ele alınmış, doğum konusu; doğum öncesi, sırası, sonrası halk inanışları ve bunlara bağlı pratikler şeklinde incelemiştir. Harun Güngör ve Bekir Köylü tarafından hazırlanan "Türk Halk İnanışları"[27] isimli eserde doğum ve doğum ruhları, çocukların ağlamasını kesmek, çocukları tehlikelerden korumak için yapılan büyü, efsun, Kayseri'de yaşayan Uygur ve Kazak Türklerinin bazı âdet ve inanışlarına yer verilmiştir. Yaşar Kalafat, "Türk Dünyası Karşılaştırmalı Türkmen Halk İnançları"[28] isimli çalışmasında doğum, doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası konularını ele almıştır.

İncelenen doktora tezleri arasında yer alan ve Kasım Karaman tarafından hazırlanan "Şehirleşme Sürecinde Gelenek ve Değişme Kayseri Örneği"[29] isimli çalışmada; kültür ve gelenek, moda ve gelenek, gelenekçilik ve gelenek, geleneklerin kaynağı, gelenek örf ve âdetler konuları açıklanmıştır. Mahmut Doğrusöz, "Kayseri ve Çevresinde Su ile İlgili İnanç ve Uygulamalar, Erciyes Üniversitesi"[30] başlıklı

---

[23] Muharrem Ergin, *Dede Korkut Kitabı* (İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2020), 21-24.
[24] Orhan Acıpayamlı, *Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü,* (Ankara: Sevinç Matbaası, 1974), 13-93.
[25] Pertev Naili Boratav, *100 Soruda Türk Folkloru* (Ankara: Bilgesu Yayıncılık, 2015), 143-199.
[26] Erman Artun, *Türk Halk Bilimi* (İstanbul: Kitabevi Yayınevi, 2010), 133.
[27] Harun Güngör ve Bekir Köylü, *Türk Halk İnanışları* (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017), 29.
[28] Yaşar Kalafat, *Türk Dünyası Karşılaştırmalı Türkmen Halk İnançları* (Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 2000).
[29] Kasım Karaman, "Şehirleşme Sürecinde Gelenek ve Değişme Kayseri Örneği" (Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 2003), 8-15.
[30] Mahmut Doğrusöz, "Kayseri ve Çevresinde Su ile İlgili İnanç ve Uygulamalar", (Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2005), 200-202.

çalışmasında doğum, doğumlarda su inanışları, kırklamalarda su ile yapılan uygulamalar konularını ele almıştır.

İncelenen yüksek lisans tezleri arasında, Ahmet Eker, tarafından hazırlanan "Kayseri ve Çevresinde Nazar İnanç ve Uygulamaları"[31] isimli çalışmada çocuklarda nazardan korunma ve nazarın kaldırılması ile ilgili halk inanışları açıklanmıştır. Mustafa Özbek, "Yeşilhisar ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi"[32] isimli çalışmasında doğum, kısırlığı giderme, çocuğun cinsiyeti, çocuğun göbeği ile ilgili inanışlar, alkarası (albasması), kırk baskını, çocukla ilgili diğer inanışlar, ad koyma, çocuk görme (dağlama) ve diş hediği konularını işlemiştir. Mehmet Gökhan Aslan, "Kayseri İli Pınarbaşı İlçesindeki Avşar Köylerinde Türk Halk İnanışları"[33] isimli çalışmasında doğum öncesi, kısırlığı giderme, gebelikten korunma, çocuğun sağlıklı doğması ve yaşaması için yapılanlar, aşerme, çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, doğum hazırlığı ve doğum, çocuğun göbeği ve eşi, doğum sonrası, lohusalık, al karası ve Albastı (hastalığı), kırk baskını, kırklama, çocuğa ad verme, ilk diş, ilk saç kesme ve diğer inanışlar konularını incelemiştir. Özlem Naneci, "Kayseri İli Ziyaret Yerleri"[34] isimli çalışmasında çocuk sahibi olmak isteyen, çocuğu yaşamayan ve doğum yapan kişiler tarafından ziyaret edilerek şifa aranan ziyaret yerlerini incelemiştir. Saim Ayata, "Kayseri Merkezinde Meskûn Abdalların Dini İnançları Üzerine Bir Araştırma"[35] isimli çalışmasında doğumla ilgili inanışları ele almıştır. Zekeriya Çalışkan, "Sarız ve Çevresinde Yaşayan Avşarların Örf ve Âdetlerinde Dini Unsurların Sosyolojik Tetkiki"[36] isimli çalışmasında kısırlığı giderme, cinsiyet tayini, doğumu kolaylaştırmak, Avşarlarda bazı doğum âdetleri, doğum öncesi, doğum sonrası, ad koyma âdetleri, yaşamayan çocuk, çok ağlayan ve uyumayan çocuk, çocuğun geleceğini etkileyen inanışlar, nazar ve nazardan korunmak, çocuklarla ilgili bazı inanışlar

---

[31] Ahmet Eker, "Kayseri ve Çevresinde Nazar İnanç ve Uygulamaları", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2000), 7-12.

[32] Mustafa Özbek, "Yeşilhisar ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2003), 14-32.

[33] Mehmet Gökhan Aslan, "Kayseri İli Pınarbaşı İlçesindeki Avşar Köylerinde Türk Halk İnanışları", (Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2011), 31-55.

[34] Özlem Naneci, "Kayseri İli Ziyaret Yerleri", (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, 2003), 58-150.

[35] Saim Ayata, "Kayseri Merkezinde Meskûn Abdalların Dini İnançları Üzerine Bir Araştırma", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1997), 70-71.

[36] Zekeriya Çalışkan, "Sarız ve Çevresinde Yaşayan Avşarların Örf ve Âdetlerinde Dini Unsurların Sosyolojik Tetkiki", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1992), 34-53.

konularına değinmiştir. Hilal Paşa, "Gelenek ve Değişim Açısından Develi'de Halk İnanış ve Uygulamaları"[37] isimli çalışmasında nazar, albasması, doğum, bebeklik gibi konular incelenmiştir. Ahmet Gökbel, "Yahyalı Çevresindeki Varsak'ların Dini Folklorunda Gelenek ve Değişmeler"[38] isimli çalışmasında doğum, kısırlığı giderme, cinsiyet tayini, doğumu kolaylaştırmak, çocuk, yaşamayan çocuk, çocuğun çok olmasını önleme, çocuğu nazardan koruma, sütü gelmeyen lohusa kadın için alınan tedbirler, albasması konularını işlemiştir. Ayşe Karaköse, "Kültür ve Değişmeleri Açısından Kayseri'de Kadınların Doğum ve Çocukla İlgili İnanış ve Âdetleri"[39] isimli çalışmasında gebelik öncesi, cinsiyet öğrenme, gebelik dönemi, doğuma hazırlık, doğum, doğum sonrası, lohusalık dönemi, çocukları yaşamayanların pratikleri, süte başlatılması, ad koyma, tuzlama, kurban kesme, ağaç dikme, kırklama, hastalık ve tedavi metotları, çocuğun davranışları, beden şekline göre âdet ve inanışlar, ilk tırnağının ve saçının kesilmesi ile ilgili inanış ve âdetler, diş hediği, sütten kesme konularını işlemiştir.

İncelenen dergiler arasında; edebiyat, sanat, kültür konularında yayın yapan Dergâh dergisi; 1. sayısından 72. sayısına kadar toplam 6 cilt şeklinde incelenmiştir. Aylık kültür dergisi olarak yayınlanan Erciyes Dergisi'nin; 1978 yılındaki ilk sayısından 2005 yılına kadarki tüm sayıları incelenmiştir. Erciyes dergisi toplamda 336 dergi olup 9 cilt halinde incelenmiştir.

İncelenen diğer yayınlar arasında; Mehmet Aça, tarafından kaleme alınan "Türk Halk Geleneğindeki Doğum Sonrası Uygulamalara Bir Örnek: "Tuzlama""[40]isimli çalışmada, doğum ve ölüm arasında oluşturulan bütün dinsel, büyüsel, geleneksel işlemler kişioğlunun geleceğini olumlu ya da olumsuz bir şekilde yönlendirme amacını taşıyan bir olgu olarak tanımlanmıştır. Erman Artun, "Tekirdağ Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri Doğum, Evlenme, Ölüm"[41] isimli çalışmasında doğum öncesi; kısırlığı

---

[37] Hilal Paşa, "Gelenek ve Değişim Açısından Develi'de Halk İnanış ve Uygulamaları", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2006), 41-60.

[38] Ahmet Gökbel, "Yahyalı Çevresindeki Varsak'ların Dini Folklorunda Gelenek ve Değişmeler", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1990), 47-56.

[39] Ayşe Karaköse, "Kültür ve Değişmeleri Açısından Kayseri'de Kadınların Doğum ve Çocukla İlgili İnanış ve Âdetleri", (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2003), 119-167.

[40] Mehmet Aça, Türk Halk Geleneğindeki Doğum Sonrası Uygulamalara Bir Örnek: 'Tuzlama', *Milli Folklor,* 10/52 (2001): 93-100.

[41] Erman Artun, "Tekirdağ Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri Doğum, Evlenme, Ölüm", *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* 9/10 (1998): 85-l07.

giderme, gebe kalma, aşerme, bebeğin cinsiyetinin tayini, gebe kadının kaçınmaları; doğum sonrası; göbek kesme, yıkama, tuzlama, lohusalık-lohusa ziyaretleri, kırk baskını, kırklama, çocuğa ad koyma, çocukta ilkler, doğum ve çocukla ilgili geleneksel sağaltma ve korunma ve inanışlar konularını incelemiştir. Yaşar Kalafat, "Kayseri ve Çevresi Örnekleri ile Halk İnançlarımızda 'Korunma ve Kurtulma' Yöntemleri"[42] isimli çalışmasında alkarısı, alavradı, alkızı inanışları ve kırkı karışmak inancına değinmiştir. Yaşar Kalafat, "Halk Edebiyatı Halk İnançları İlişkilerine Dair"[43] başlıklı bir başka çalışmasında erkek evlat sahibi olmak için kız çocuklarına verilen isimler ve kara iyelere karşı korunmak için çocuklara konulan isimlerden bahsetmiştir. Ahmet Turan, "Türk Folklorunda Al Basması"[44] isimli çalışmasında Al Ruhu'nun tipi, Al Ruhu'nun mekânı, Al Basması / Al Hastalığı konularını işlemiştir. Ahmet Hulusi Köker, Erciyes Üniversitesi, Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü tarafından yayınlanan, "Doğum ve Ebelik Tarihi"[45] isimli çalışmada doğum ve ebelik tarihi üzerine çeşitli konulara değinmiştir. Aynı yayında Özlem Uğur[46], halk ebeliği başlıklı yazısında doğum hazırlıkları, doğum sırası ve sonrasındaki inanç ve eylemleri açıklamıştır.

Andonğ yöresi odaklı yapılan literatür taramasında Kore'de doğum ritüellerini konu alan eserler tespit edilerek bu eserlerin konuyla ilgili kısımları incelenmiştir. Halkbiliminde uzman Güney Koreli akademisyenler ile iletişime geçilerek verilen tavsiyeler doğrultusunda doğum konusu ile ilgili temel kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış ve bu kaynaklar detaylı bir şekilde incelenerek konuyla alakalı kısımların Türkçeye çevirisi yapılmıştır.

Bu kapsamda incelenen Kore kaynaklı, Korece yazılan eserler arasında, İ Gyu-Bog tarafından yazılan "Mugceilgi ve Yanğarog Adlı Kitaplarda Ortaya Çıkan Doğum ve Büyüme İle Alakalı Halk Kültürü"[47] isimli eserde doğum *(*해산*−Hesan),* hastalıkları

---

[42] Yaşar Kalafat, "Kayseri ve Çevresi Örnekleri ile Halk İnançlarımızda 'Korunma ve Kurtulma' Yöntemleri", *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi,* 1/288, (2001): 397-400.

[43] Yaşar Kalafat, "Halk Edebiyatı Halk İnançları İlişkilerine Dair", içinde U*luslar arası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı Bildirileri,* editör İsmet Çetin ve Ayşe Yücel, (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000), 401-408.

[44] Ahmet Turan, "Türk Folklorunda Al Basması", *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi,* 13/153 (1990): 13-22.

[45] Köker, "Eski Devirlerde", 1.

[46] Özlem Uğur, "Halk Ebeliği", içinde *Doğum ve Ebelik Tarihi*, Ed., Ahmet Hulusi Köker, (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü, Yayın no 26, 1997), 35.

[47] Gyu-bog İ, *Mugceilgi oa Yanğaroge Natanan Çulsan Mit Senğyuggvallyıon Minsog* (Sıoul: Minsogvon, 1999).

iyileştirme *(*치병 *–Çibyıonğ),* bebeğin kaderi ile ilgili fal bakma *(*아기의운명점치기 *– Agie unmyıonğ cıomçigi),* isim koyma *(*작명*- Cagmyıonğ),* bebeğin eşi ile ilgili uygulamalar *(*태의처리*- Tee çıori),* doğum sonrası inançlar *(*산후민속*- Sanhu minsog)* konuları ele alınmıştır. Sacu-danğ İşi, "Geleneksel Doğum Öncesi Eğitim"[48] başlıklı eserinde geleneksel doğum öncesi bebek eğitiminin etkileri *(*태교의 효능*-Tegyoe Hyonıng),* gerekliliği, geleneksel doğum öncesi eğitimin amacı gibi konuları işlemiştir. Kim Gyıonğ-Hun, "Hayal Edilmemiş Tarih Kültürümüze Bakış"[49] isimli kitabında hamilenin yememesi gereken yiyecekler açıklanmıştır. Çö Un-Şig, "Halk Kültürü Makaleleri (Halk Kültürü Açısından Hayatın Anlamı)"[50] isimli kitabında çocuk ve erkek çocuk dileme yöntemleri, hamilenin yemekten kaçınması gereken yemekler, *Gımcul* (Yasak İpi) gibi konuları işlemiştir. Han Yanğ-Myıonğ, "Kore Doğum Sistemini Anlama Teorisi"[51] isimli çalışmasında doğum ritüellerinin oluşum nedenleri, kadınların statüsü, kadının sosyal statüsü, kadının doğum tecrübesi, bebeğin cinsiyetini doğumdan önce öğrenmek için uyguladıkları kehanetler gibi konuları işlemiştir. Bak Sanğ-Ran, "Hamilelik Rüyaları Geleneğinde Büyük Hayallerin İzleri ve Anlamları"[52]isimli eserinde rüyaya göre bebek cinsiyetini tahmin etme *(*태몽*-Temonğ)* konusunu işlemiştir. Cho Hye-Sug, "Hint Geleneklerinde Prenatal Düşünce ve Pratik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma- Çin, Kore Geleneksel Doğum Öncesi Eğitim Karşılaştırma Merkezli"[53] isimli çalışmasında geleneksel doğum öncesi eğitim dini açıdan incelenmiştir. Kim İg-Du, "Kore Kültürü Rehberi, Kore Kültürü Tarihi"[54] isimli çalışmasında ad verme geleneğini incelemiştir.

Benzer şekilde "Kore Folkloruna Giriş"[55], "Geleneksel Kültür"[56], "Kore Budizminin Yaşam Boyu Ritüelleri"[57], "Kore Halkına Genel Bir Bakış"[58], "Ömür Boyu

---

[48] Sacu-danğ İşi, *Tegyoşingi* (Sıoul: Antikusı, 2014).
[49] Gyıonğ-hun Kim, *Sanğsanğ Bagge Yıogsa Uri Punğsog Yıotbogi* (Sıoul: Onıre Çeg, 2000).
[50] Un-şig Çö, *Çö Un-şig'e Minsogsupil (Minsogcıogin Salme Iymi)* (Sıoul: Hanul, 1993).
[51] Han, "Hangug Sansoge", 126.
[52] Sanğ-ran Bak, "Temonğdam Cıonsınğhyıoncanğe Natananın Kınkume Hıncıoggva Iym", ne *Hanmincogmunhoayıongu*, 42/42 (2013).
[53] Hye-sug Cho, "İndocıontonğe Tegyosasanğgva Şilçıonbanğbıobyıongu- Cunğgug, Hangug Tegyovae Bigyorıl Cunğşimıro" (Baksa Nonmun :Vongvanğdehaggyodehagvon, 2012).
[54] İg-du Kim, *Uri Munhoa Gilcabi* (Sıoul: Hangugmunhoasa, 1998).
[55] Un-şig Çö oa Myıonğ-ca Kim, *Hangug Minsoghag Geron* (Seul: Minsogvon, 2004).
[56] Gil-pyo İ, *Cıontonğgarye* (Sıoul: Hangugmunhoacebohocedan, 2008).
[57] Mi-re Ku, *Hangugbulgyoe İlsenğıyre* (Sıoul: Mincogsa, 2012)
[58] İl-şig Honğ, *Hangugminsogdegvan* (Sıoul: Godemincogmunhoayıonguso Çulpanbu, 1980).

Ritüeller Kültürü -Doğum Ayinleri ve Düğün Odaklı"[59], "*Cosıon* Hanedanlığı Doğum ve Kraliyet Odaları Kültürel Nezaket Uygulaması ve Bunların Anlamları"[60], "Yasak İpin Anlamı ve İşlevi"[61], "İslâmın Ritüel Kültürünün İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma Doğum, Evlilik ve Cenaze Cenazeleri ile Asya Kültürü Üzerine Bir Çalışma"[62], "İslami Geçiş Ritüellerinin Davranışı ve Anlamı"[63], "Andonğ Şehri Tarihi 3"[64], "Kore Geçiş Ritüelleri Sözlüğü"[65], "*Cosıon* Hanedanlığı'nda (Romanlarda Ortaya Çıkan) Doğum Ritüelleri"[66], "Korelilerin Yaşamı ve Kültürü"[67] başlıklı Korece çalışmalardaki doğum konusunu içeren bölümler incelenerek Türkçeye çevirisi yapılmıştır.

"Araştırma deseni (modeli), araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır. Araştırma amacına uygun ve ekonomik olanak, verilerin toplanması ve çözümlenmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Bu desen tarama veya deneme modeli şeklinde olabilir."[68] Bu çalışmada araştırma deseni olarak tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama modeli; geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır."[69] Doğumla ilgili inanış ve uygulamalar geçmişte var olan ve günümüzde de varlığını sürdüren düşüncelere dayanır. "Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleri genel tarama modeli olarak adlandırılır."[70] Bu çalışmada Kore ve Türkiye'de geçmişte ya da hâlen var olan doğum ritüelleri kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmıştır.

---

59 Yıon-hag Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa- Çulsenğıyreva Hollyerıl Cunğşimıro", ne *Andonğdehaggyo Minsoghagyıonguso*, 37 (2011) 67-102.

60 Ci-yıonğ Kim, "Cosıonşide Çulsangva Vanğşire Canğteıyre", *Yıogsava Segye*, 45 (2014): 39-76.

61 Yıonğ-donğ Be, "Gımcure Iymiva Ginınğ Andonğciyıog Du Maıre Saryerıl Cunğşimıro", ne *Bigyominsoghaghö*, 5 (1989).

62 Conğ-do Kim oa An Cıonğ-guk, "Ancıonğgugisıllame Tonğgvaıyremunhoa Yıongu", Aşiamunhoayıongu. 27 (2012): 191-220.

63 Cıonğ-myıonğ Kim, "İsıllam Tonğgvaıyree Henğtevaıymi", *Tonğilinmunhag*, 48 (2009): 281-308.

64 Andonğşisa Pyıonçanvivonhö, *Andonğşi Yıogsa*, (Andonğ: Andonğşi, 1999), 87-90.

65 Te-u Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon* (Sıoul: Gunğnibminsogbagmulgvan, 2014).

66 Gyıonğ-bog İ, "Cosıon Şide Sansog Yıongu (Sosıole natanan sansog)", *Hangugminsoghagçohsıo 6 - gamyıongıg.seşipunğsog.sanyugsog* (Sıoul: Gyomunsa, 1990).

67 Un-şig Çö, *Hangugine Salmgoa Munhoa* (Sıoul: Bogosa, 2006).

68 Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (Ankara: Nobel yayın, 2009), 76.

69 Karasar, *Bilimsel Araştırma*, 77.

70 Karasar, *Bilimsel Araştırma*, 79.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerine dayanmaktadır. John W. Creswell'e göre "Kompleks bir konuya ayrıntılı bir anlayış getirmek için nitel araştırma yapılır. Bu detay sadece, insanlarla doğrudan konuşarak, evlerine veya işyerlerine giderek ve bulmayı beklediklerimiz veya literatürde okuduklarımızdan etkilenmemiş hikâyeler anlatmalarına imkân vererek kurulabilir."[71]Sharan B. Marriam ise bu yöntemi "Nitel araştırma birtakım felsefi yönelim ve yaklaşımı kapsayan bir araştırma türüdür. Nitel araştırmanın kökleri antropoloji, sosyoloji ve gazetecilik, eğitim, toplum hizmeti, sağlık, hukuk gibi çeşitli uygulama alanlarına kadar uzanabilmektedir."[72] şeklinde ifade etmiştir. Nitel araştırmalarda araştırmanın amacı ve şekline göre farklı yaklaşımlar öne sürülmüştür. Bu çalışmada; Creswell tarafından açıklanan nitel araştırma yöntemlerinden etnografik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Etnografi, "Araştırmacının ortak bir kültüre sahip bir grubun değerlerinin, davranışlarının, inançlarının ve dilinin paylaşılan ve öğrenilen modellerini tanımladığı ve yorumladığı nitel bir desendir."[73] şeklinde tanımlanmaktadır. Asker Kartarı'ya göre; "Etnografi, bir insan grubunu ya da bir grubun kültürünü anlama ve betimleme için gösterilen bilimsel çabaların bütünüdür. Nitel düşünceye dayalı bu çabalar, araştırılan grup ya da kültürün bütününü, bileşenlerini, onların arasındaki ilişkileri, kültürün mensuplarının gözünden görüp onların kültür kodlarıyla açarak anlamayı içerir. Bir grubu anlamanın anahtarı o grubun kullandığı iletişim kodlarıdır."[74] Bu çalışmada etnografi yöntemi kullanılarak kültür ve iletişim arasındaki temel bağlantıyı ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmamın temeli mülakat (görüşme) metodu kullanılarak yapılan alan çalışmasına dayanmaktadır. Selçuk'a göre; "Alan araştırması insan topluluklarının ve kültürlerinin yaşadıkları coğrafi alan içinde bilimsel metotlara göre incelenmesidir."[75]Araştırmalar ve yönlendirilmiş mülakatlar yoluyla elde edilen veriler bu tezin ana gövdesini oluşturmaktadır. Bu yöntemle, derleyici kaynak kişinin sahip olduğu bilgiye, yaptığı her türlü uygulamaya ve bu uygulamaların sebeplerine ulaşabilir.

---

71 John W. Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri,* Çev Ed: Mesut Bütü ve Selçuk Demir (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2020), 49.

72 Sharan B. Merriam, *Nitel Araştırma*, Çev Ed: Selahattin Turan (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2018), 18.

73 Creswell, *Nitel Araştırma,* 92.

74 Asker Kartarı, "Nitel Düşünce ve Etnografi: Etnografik Yönteme Düşünsel Bir Yaklaşım", *Moment Dergi,* 4/1 (2017):217. Doi:10.17572/mj2017.1.207220.

75 Ali Selçuk, *Tahtacılar (Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma)* (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2004), 23.

Bu yöntem derleyicinin, doğru bilgilere aracısız ve en kısa yoldan ulaşmasını sağlar. Bu çalışmada Türkiye ve Kore toplumunda doğum konusuna ait değerler, davranışlar ve inançlar alan araştırması yapılarak incelenmiştir.

Alan çalışmasına başlamadan önce konuyla ilgili Kayseri ve Andonğ yöresi odaklı literatür taraması yapılarak alan çalışmasına ilişkin esaslar belirlenmiştir. Konuyla ilgili Türkiye ve Kore'de yayımlanmış yazılı kaynaklar, elektronik kaynaklar ve erişilebilir diğer eserler incelenerek doğum konusunun literatürdeki durumunu, yaklaşım metotları değerlendirilmiştir. Bu türden kaynakların alan çalışması öncesi ve sırasında toplanması ile çalışmanın teorik kısımları tamamlanmıştır. Bu metot ile elde edilen veriler geniş bir literatürün oluşmasını sağlamıştır.

Kore ve Türkiye'de iki alan belirlenip, literatürden elde edilen bilgiler ışığında, doğal ortamda yapılan görüşmelerle elde edilen veriler kullanılarak bu tezin temel sorusunu oluşturan "Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüellerinin amacı nedir ve bu ritüeller arasındaki benzer ve farklı uygulamalar hangi temele, inanca ve kültürel eğilime dayanmaktadır?"sorusuna cevap aranmıştır.

Mülakatların genelinde "yönlendirilmiş görüşme" tekniği kullanılmıştır. "Bu yöntemde konuya ilişkin olarak önceden hazırlanan sorular, kaynak kişiyle belirli bir düzeye kadar iletişim kurulduktan sonra, konuşma sırasında tercihen notlara bakmadan sorulmaktadır. Kaynak kişinin bilgisine ve görüşmenin gidişatına göre soruların yeri değiştirilebilir, bir kısmı atlanabilir veya ihtiyaç durumunda alt sorular kullanılarak konu aydınlatılmaya çalışılır."[76]Konu hakkında birden fazla kişinin bir arada olduğu ortamlarda gözlem tekniği ve yönlendirilmemiş görüşme tekniğine başvurulmuştur. Alan çalışması yüz yüze görüşme yöntemiyle, gerçek sonuçlara ulaşabilmek amacıyla samimi bir ortam oluşturularak, objektif bir biçimde, nötr olarak yapılmıştır.

Doğum, insanın yaşamını devam ettirebildiği her coğrafyada gerçekleşen, gerçekleştiği bölge ya da yöreye göre de çeşitli işlem ve uygulamalar barındıran bir eylemdir. Bu nedenle dünya üzerindeki her coğrafyada doğum konusuyla ilgili ritüellere rastlanabilir. Türkiye ve Güney Kore'nin tamamında doğum ritüellerini araştırmanın güçlükleri bulunmaktadır. Bu güçlükler araştırma sahası sınırlandırılarak, evren

---

[76] Özkul Çobanoğlu, *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2012), 84-86.

örneklem ilişkisinden faydalanılarak aşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye ve Kore halkları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Kayseri ve Andonğ yöresi halkları oluşturmaktadır. Kayseri, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinde yer alan, hem doğudan hem batıdan göç alan bir şehirdir. Yaptığımız ön araştırmada Kayseri'nin özellikle kırsal bölgelerinde geleneklerin hâlen yaşatıldığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Güney Kore'nin Andonğ şehri de kültürüne bağlı olan, günümüzde bile kültürel uygulamalarını sergileyen, Kore geleneksel kültürünün yaşatıldığı önemli bir şehir olarak öne çıkmaktadır. Bu ön araştırmalarla Kayseri ve Andonğ şehirleri geleneksel kültürün hâlen yaşadığı iki şehir olarak kabul edilerek, bu çalışmanın örneklemi olarak seçilmiştir.

Bu çalışma kapsamında Kayseri ve Andonğ yöresindeki alan çalışması sırasındaki görüşmelerde katılımcılara önceden hazırlanan sorular yöneltilmiştir. Andonğ yöresi için hazırlanan sorular Kayseri yöresi için hazırlanan soruların Korece karşılığıdır. Yapılan görüşmelere ait sorular, alan çalışmasına başlanmadan önce, literatür taraması ile elde edilen verilerden, halk bilimi araştırma ve derleme yöntemlerini inceleyen kaynaklardan ve folklor derleme yöntemleri ile ilgili Metin Ekici[77] tarafından hazırlanan kaynaktan da yararlanarak Türkçe ve Korece olarak hazırlanmıştır. Soruların doğum konusuyla ilgili kültürün genelini yansıtacak nitelikte olmasına ve literatüre uygun şekilde seçilmesine özen gösterilmiştir. Soruları hazırlarken Türk ve Güney Kore uyruklu halk bilimi uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Soruların her iki ülke için de aynı olmasına özen gösterilmiştir. Türkçe hazırlanan anket sorularının Koreceye çevirisi yapılarak mülakat için ön hazırlık yapılmıştır.

Alan çalışması yapılacak yerleşim yerlerini önceden belirleyerek belli bir program dâhilinde çalışmalar yürütülmüştür. Türkiye tarafındaki alan çalışması Kayseri'de, 2018 yılı Haziran-Aralık döneminde; Güney Kore'de yapılan alan çalışması, Andonğ şehrinde Aralık 2018 - Haziran 2019 dönemi içerisinde yapılmıştır. Alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerle bireysel görüşmeler ve grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde kişilerin rızasını alarak verdikleri bilgilerin sadece bilimsel platformlarda kullanılacağı konusunda sözlü bilgilendirme yapılmıştır.

---

[77] Metin Ekici, *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri* (Ankara: Geleneksel Yayıncılık, 2007), 23.

Bu kişilerin gözlem ve yönlendirilmiş sorularla düşünceleri sorulup, gerekli notlar, ses ve görüntü kayıtları alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu veriler çalışmanın içeriğine uygun olacak şekilde sınıflandırılarak literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılmıştır.

Kadınlar tarafından gerçekleştirilen doğum olayı mahremiyet içeren konulardan oluşmaktadır. Bu nedenle alan çalışmasına kaynaklık eden kişiler kadınlar arasından seçilmiştir. Kayseri yöresinde alan çalışması yapılan yerleşim yerleri, sokak sokak dolaşılarak görüşmeye müsait olduğu gözlemlenen kişilere sorular yöneltilmiştir. Görüşmenin olağan şekilde geçmesini sağlamak ve kesintiye uğramasını önlemek için görüşmelerin kadınların ev işlerine ara verdiği, günün uygun saatlerinde gerçekleştirilmesine özen gösterilmiştir.

Doğum ile ilgili yapılan bazı uygulamalar toplum tarafından hoş karşılanmadığı için kaynak kişileri görüşmeye ikna etmek biraz zor olmuştur. Ancak, görüşme başladıktan sonra süreç beklenenden uzun sürmüş ve bazı görüşmeler esnasında konudan kopmalar yaşanmıştır. Bu şekilde ilerleyen görüşmelerde tekrar araştırma konusuna dönülmesi sağlanarak önemli veriler elde edilmiştir.

Görüşme öncesinde veya sırasında kaynak kişilerin sözlü onayı alınarak neden bu tür soruların kendilerine yöneltildiği açıklanmıştır. Kaynak kişilerin sözlü onayı alınarak kaynak kişinin adı, yaşı, yaşadığı yer ve mülakat tarihi gibi bilgiler kayıt altına alınmıştır.Kişilik haklarına saygı çerçevesinde kaynak kişilere ait kişisel bilgiler bu çalışmada saklı tutulmuştur. Görüşme sonunda fotoğraf çekilmesine izin veren kaynak kişilerle birlikte çekilen bazı fotoğraflara tezin son kısmında yer verilmiştir.

Alan (saha) halkın yaşadığı kırsal bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Ahmet Dağlı'ya göre; "Günümüze özgü şartlar gereği bütün halkbiliminin çalışmalarda köylere öncelik vermesi gerekir. Çünkü günümüzde köylerde, kırsal yaşam ortamlarında sosyo-kültürel anlamda hızla bir bozulma ve yok oluş süreci yaşanmaktadır."[78] Alan çalışması sırasında daha geleneksel uygulama ve yöntemlere ulaşmak, daha detaylı bilgiler elde edebilmek amacıyla genelde merkezî değil, kırsal yerleşim yerleri ziyaret edilmiştir.

---

[78] Ahmet Dağlı, "Halkbiliminde Alan çalışması ve Kültürün Gelecek Nesillere Aktarılması Konusunda Problemler ve Bir Çözüm Önerisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 40 (2015): 36.

Kayseri'de yapılan alan çalışması toplam 18 yerleşim yerinde gerçekleştirilmiştir. Bu yerleşim yerleri Kuruköprü, Kıranardı, Pınarbaşı, Hisarcık, Buğdaylı, Özvatan, Felahiye, Sarız, Reşadiye, Hacılar, Kızılören, Akkışla, Sarıoğlan, Tomarza, Bünyan, Yahyalı, Yeşilhisar ve İncesu'dur.

Andonğ'da bulunulan süre içerisinde Andonğ Kültür Merkezi (안동문화원，사무국장님과면담– *Andonğmunhoavon, Samugugcanğnimgva myıondam*), Andonğ Konfüçyüs Devleti Müzesi (안동유교랜드 – *Andonğ Yugyolendı*),Andonğ Kore Türkü Sözlerini Yaşatma Derneği (안동내방가사전승보존회- *Andonğnebanğgasacıonsınğboconhö*), Andonğ Halk Kültür Müzesi (안동민속박물관–*Andonğminsogbagmulgoan*), Andonğ'ta bulunan yaşlılar için sosyal yaşam merkezleri (안동에있는여러경로당–*Andonğe İnnın Yıorıo Gyıonğnodanğ*), Andonğ Hahoe Kasabası (안동하회마을–*Andonğhahömaıl*), Andonğ Sıonam Kilisesi (안동서남교회- *Andonğsıonamgyohö*), Andonğ yaşlı bakım evleri (안동실버케어빌–*Andonğşilbıokeobil*), Gyeongsangbuk-do Eğitim Ofisi (경상북도교육청– *Gyıonğsanğbugdogyoyugçıonğ*), Andonğ Kütüphanesi (안동도서관 –*Andonğ Dosıogoan*) gibi resmi ve sosyal kurumlara konu ile ilgili çalışmalar yapılmak üzere gidilmiştir. Görüşmeler sırasında Andonğ'ta bulunan, geleneksel ve kültürel değeri olan, önemli yer ve nesnelerin incelenebileceği yerler konusunda tavsiyeler edinilmiştir. Bu görüşmeler doğrultusunda Andonğ yöresinde doğum kültürü ile ilgili alan çalışması yapılmış ve konuyla ilgili kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Alan çalışması sırasında Kayseri köylerinde kullanılan ağızlar farklı olduğu için bazı kelimeleri anlamakta güçlük çekilmiştir. Örneğin; "çocuk" kelimesi Kayseri'nin bazı köylerinde "döl" olarak ifade edilmektedir. Bu ve benzeri kelimelerin anlaşılmasının zor olduğu durumlarda kaynak kişilerin konuşmaları bölünmeden verdikleri cevabın tamamlanması beklenmiştir. Konuşma bitince sorular tekrar yöneltilerek gerekli bilgiler alınmaya, veriler tamamlanmaya çalışılmıştır. Ruhi Ersoy'a göre; "Halk bilgisinin peşinden koşan folklorcu alan araştırması yapmak için "halka inmek" anlayışı çerçevesinde bir algılamaya sahip olmakta ve bu düzeyde alan

araştırması yapmak durumundadır."[79]Araştırma sırasında bu anlayış doğrultusunda mümkün olduğunca kaynak kişiler tarafından kullanılan sözcükler kullanılmaya, onlarla iletişim güçlü tutulmaya çalışılmıştır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında daha geleneksel bilgilere ulaşabilmek amacıyla kaynak kişiler orta yaş üzeri kişilerden seçilmiştir. Görüşmeler sırasında ileri yaştaki bazı katılımcılar görüşmenin ilk anlarında soruları cevaplamaktan kaçınarak "ben bilmem, ben unuttum" şeklinde cevaplar alınmıştır. Hatta görüşmenin daha küçük yaştaki kişilerle yapılması için yönlendirmeye çalışmışlardır. Bu kişilere, sorulacak soruların zor olmadığı, asıl bilgi sahibi olan kişilerin kendileri olduğu ve verecekleri bilgilerin kıymetli olduğu söylenerek bu kişiler görüşme için ikna edilmeye çalışılmıştır. Bu şekilde başlayan görüşmeler ilk birkaç sorunun sorulmasının ardından devam etmiş ve önemli bilgiler elde edilmiştir. İlk anlardaki bu çekingenliğin kaynak kişilerin küçük görülme kaygısından, güven eksikliğinden veya doğum konusunda kendi dönemlerindeki âdet, gelenek ve görenekler ile bunların günümüzdeki örnekleri kıyaslandığında aynı olmadığı düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. İleri yaştaki bu anlatıcılar, kendi yaşam şartlarını günümüz koşullarıyla kıyaslayarak şimdi her şeyin çok daha doğru ve kolay olduğunu düşündüklerini belirterek geçmişte yaşadıkları tecrübeler hakkında bilgiler vermişlerdir.

Alan çalışması sırasında kişilerin özel yaşam alanlarına girilmemeye özen gösterilerek görüşmelerin evin avlusunda veya kapı önlerinde yapılması teklif edilmiştir. Bazı yerleşim yerlerinde uygun şartları taşıyan katılımcı bulununcaya kadar köyün tamamı gezilmiştir. Çalışmada alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerin kadınlardan oluşması nedeniyle Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında kaynak kişilere toplu olarak ulaşma imkânı olmamıştır. Çünkü kırsal mahallelerde kadınların erkekler gibi toplu olarak bulundukları kahvehane ve benzeri sosyal mekânlar bulunmamaktadır. Bu durum alan çalışmasının tamamlanma süresini etkilemiştir.

Kısırlığın giderilmesi, düşük yapma gibi konular mahremiyet içerdiğinden ve bu tür konular kadına zarar verebilecek türden uygulamalar barındırdığından bu ve benzeri konularda katılımcılar çekingen davranmışlardır. Doğum konusunda verdikleri

---

[79] Ruhi Ersoy, "Halk Bilimi Çalışmalarının Gelişimine Paralel Olarak 'Alan Araştırması' Kavramını Yeniden Düşünmek", *Milli Folklor*, 24/94 (2012): 8.

bilgilerin internette yayınlanacağını düşünen, eşinden şiddet görmekten ve eşinin kendisini evden atmasından korkan katılımcılara rastlanmıştır. Kaynak kişilere bu konuda rahat olmaları, isimlerinin saklı tutulacağı, endişe duymamaları söylenerek görüşmeye ikna edilmiştir. Doğru ve yeterli bilgiye ulaşabilmek için mahremiyet içeren konulardaki sorulara geçmeden önce ön görüşme mümkün olduğunca uzun tutulmaya, daha samimi bir görüşme ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Andonğ yöresinde yapılan çalışmada kaynak kişiler kartopu yönteminden yararlanılarak belirlenmiştir. Bu yöntemde ulaşılan ilk kişinin görüş ve önerileri doğrultusunda görüşme yapılabilecek diğer kişi veya kişiler belirlenmekte ve onlara ulaşılmaktadır. Andonğ yöresinde ilk olarak Andonğ Kültür Merkezi (안동문화원，사무국장님과면담– *Andonğmunhoavon, Samugugcanğnimgva myıondam*) başkanı ve çalışanlarıyla görüşmeler yapılarak alan çalışmasının yürütüleceği yerler belirlenmiştir. Buradan alınan bilgiler alan çalışmasına kaynaklık eden kişilere ulaşmada fayda sağlamıştır.

Kore'de; Budizm, Şamanizm, Hristiyanlık, Ateizm başta olmak üzere çok sayıda inanç ve düşünce sistemine mensup kişiler bulunmaktadır. Bu nedenle alan çalışması sırasında kilise, tapınak gibi farklı ibâdet mekânlarına gidilmeye özen gösterilerek farklı inanca sahip kişiler alan çalışmasına dâhil edilmeye çalışılmıştır. Alan çalışmasına kaynaklık eden kişiler araştırma sorularına inanç fark etmeksizin genelde benzer cevapları vermişlerdir. Andonğ yöresinde görüşme yapılan kişilerin büyük çoğunluğu inanç veya düşünce sistemi fark etmeksizin tezin diğer bölümlerinde detaylı olarak açıklanacak olan *Samşin Büyükanne*'ye inanmakta ve doğum ritüelleri sırasında *Samşin Büyükanne*'den yardım istemektedir. Ancak, inanç farkının doğal sonucu olarak duâ edilen tanrı değişmektedir. Kişi, Budizm'e inanıyorsa Buda'ya, Hristiyanlık dinine mensup ise İsa'ya duâ ederek ondan istekte bulunmaktadır.

Andonğ yöresinde, Güney Kore'nin başkenti Seul'den farklı bir ağız kullanılmaktadır. "Yok, hayır" anlamına gelen ve Seul'de "없어요- *Obsoyo*" olarak seslendirilen sözcüğün Andonğ'ta "*Ibsı*" olarak telaffuz edilmesi buna basit bir örnektir. Bu ağız farkı nedeniyle kaynak kişilerle anlaşmak bazı durumlarda epey zor olmuştur. Andonğ Kültür Merkezi başkanı yapılan görüşmede Güney Kore'nin başkenti Seul'de yaşayanların bile Andonğ halkını anlamakta zorluk çektiğini ifade etmiştir.

Kore'de görüşmeler esnasında kaynak kişilerce telaffuz edilen bazı bitki adlarını ve bu bitkilerle yapılan yiyeceklerin isimlerini anlamak güç olmuştur. Bu sorunu aşmak için görüşmeler esnasında kaynak kişilere mülakat sorularından bağımsız olarak tekrarlı sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplara göre anlatılmak istenen konu yorumlanarak, kaynak kişilere aktarılmış ve onayları alınmıştır.

Alan çalışması sırasında elde edilen veriler karışıklık olmasını önlemek amacıyla aynı gün içerisinde bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Kore tarafı için ise yapılan alan çalışmasında elde edilen cevapların Türkçeye tercümesi yapılmıştır. Çalışmanın sonunda elde edilen bulgular yorumlanarak genel sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma sırasında ifade edilen inanış ve uygulamalara karşı objektif bir yaklaşım sergilenmiştir. Bu inanış ve uygulamalar hakkında doğru ve yanlış gibi değer yargısı ifade eden kavramlar kullanılmamıştır.

Doğum ritüellerinin Türkiye ve Kore kültüründe hangi kültürel eğilimlere dayandığı Andonğ ve Kayseri merkezli yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular dikkate alınarak G. Hofstede'nin "kültürel boyutlar kuramına" göre saptanmaya çalışılmıştır. Geert Hofstede, 1975-1980 yılları arasında yaptığı bir araştırmaya dayanarak geliştirdiği "Kültürel Boyutlar Kuramı"na göre dört ana boyut geliştirmiş ve daha sonra buna iki boyut daha eklenmiştir.[80] Bu boyutlar belirsizlikten kaçınma, güç aralığı, bireycilik/çoğulculuk, erillik/dişillik, kısa dönem-uzun dönem zaman yönelimidir.

Bu çalışmada ayrıca Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüellerinde kullanılan nesnelerin ve bu nesnelere yüklenen anlamların göstergebilimsel açıdan kısa bir değerlendirmesi yapılmıştır. "Göstergebilim, bir kültüre özgü olsun ya da olmasın metinlerin çözümlenmesini ifade etmektedir."[81] Gösterge, bir şeyi belirtmeye yarayan şey, belirti, im, işarettir.[82] Göstergebilim dilsel ve dilsel olmayan gösterge dizgelerini incelemektedir. Göstergeler gösterge ile gönderimde bulunduğu nesne ya da durum arasındaki ilişkiye göre resim tipi (ikon) gösterge, belirtici gösterge ve simge tipi

---

[80] Geert Hofstede, *Culture's Consequences: International Differences In Work Related Values*, (Newbury Park: Sage Publications, 1980), 13.

[81] Makbule Civelek, "Göstergebilimin Kuramsal Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Alanya Akademik Bakış*, 4 (2020): 772.

[82] "Güncel Türkçe Sözlük", (Erişim Tarihi: 07.08.2019), https://sozluk.gov.tr

gösterge olmak üzere üç şekilde sınıflandırılabilir.[83] Göstergebilim konusunda çalışan önemli isimlerinden biri olan Roland Barthes göstergelere yüklenen anlamları gösterge bilimi sınıflandırmasında düzanlam ve yananlam şeklinde sınıflandırmıştır.[84] "Göstergelerde düzanlam gösterilenin nesnel olarak olduğu gibi kavranmasıyla ortaya çıkar. Yananlam ise ima edilen anlamlardır." Roland Barthes'in anlam üretim süreçlerini ayırt etmek için kullandığı düzanlam katmanını yatay boyut; yananlam/çağrışımsal anlam katmanını da dikey boyut olarak düşünmek mümkündür.

Bu çalışmada yer verilen Korece sözcüklerin transkripsiyonu Türközü ve Ölçer, tarafından hazırlanan "Korecenin Türkçe Romanizasyonu Üzerine Bir Çalışma"[85] başlıklı makaleye uygun olarak yapılmıştır. Çalışmada yer alan Kore'ye özgü terimler Türk okuyucular için Korece karşılıkları ve okunuşlarıyla birlikte verilmiştir. Gerekli durumlarda bazı sözcüklerin kültürel olarak ne anlam ifade ettiği detaylı olarak açıklanmıştır.

Çalışmanın konusu ve alan çalışması yapılan yerlerle ilgili bazı genel bilgiler, Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüelleri konusunun daha iyi anlaşılabilmesini sağlayacaktır. Türk ve Kore halkları arasındaki ilişkiler bundan yüzyıllar önce başlamış olup günümüzde de artarak devam etmektedir. Kore uyruklu halk bilim uzmanı Çö Un-şig[86] kişisel bloğunda Türk ve Kore halkları arasındaki ilişkilere değinmiştir. Çö'ye göre Kore tarih kitaplarında Türklere "돌궐(突厥) - *Dolgvol*" olarak hitap edilmektedir. Çö tarafından aktarılan bilgiye göre;

> Kore Üç Krallık tarihini anlatan en eski tarih kitabının (삼국사기 – *Samgugsagi*) 19.uncu cildi olan Goguryıo Tarihi (고구려본기– *Goguryıobongi*) adlı kitapta, Kral Yanğvon(양원왕 – Yanğvonvanğ)[87]yedinci yılında yani 551 yılında "Sonbahar mevsiminde *Dolgvol*, Goguyryıo'ya saldırdı ve Şin Kalesini (신성 – *Şinsıonğ*) kuşatmaya çalıştılar. Fakat Şin kalesine giremeyince askerleri çevirip Begam Kalesine (백암성 – *Begamsıonğ*) saldırdılar. Goguryıo Kralı General Gohıl

[83] M. Osman Toklu, *Dilbilime Giriş.*(Ankara: Akçağ Yayınları, 2009), 20-22.
[84] Roland Barthes, *Göstergebilimsel Serüven*, çev.M. Rifat ve S.Rifat. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993), 69-72.
[85] Sırrı Göksel Türközü ve Mehmet Ölçer, "Korecenin Türkçe Romanizasyonu Üzerine Bir Çalışma". *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6/1 (2019), 9-29.
[86] Prof. Dr. Çö Un–şig uzun süre Türkiye'de yaşamış Erciyes Üniversitesi Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda akademik çalışmalarda bulunmuştur.
[87] Goguryıo'nun 24. Kralıdır. MS 545-559 yılları arasında hükümdarlık yapmıştır.

(장군고흘–*CangğunGohıl*) onbin asker ile *Dolgvol* halkını yenip yaklaşık bin kişinin kafasını kesti." ifadesi *Samgugsagi* adlı kitapta bulunmaktadır. Yani bu yazıya göre Dolgvol ve Goguryo halkının savaştığını anlayabiliriz. Ancak eski Çin topraklarında bulunan Su ülkesi (수나라 – *Sunara*) bütün Çin topraklarını birleştirdikten sonra Goguryıo ile Dolgvol anlaşmaya varıp güçlerini birleştirdiler.[88]

Çö Un–şig kişisel bloğunda ayrıca Türk halkının eski dönemlerde bugünkü Çin topraklarında yaşadığını belirtmektedir. Çö Un-şig kişisel bloğunda şu bilgilere yer verilmiştir;

> Günümüzdeki Çin topraklarında Şincanğ (신장) bölgesindeki Uygurlar, Doğu Dolgvol halkının soyundandır. Türkler ise Batı Dolgvol'un soyundandır. Batı Dolgvol güneydoğu tarafına intikal ederken günümüzdeki Anadolu yarımadasına gelip Selçuklu Türk İmparatorluğu'nu kurmuşlardır. Bu ülke sonrasında Osmanlı İmparatorluğu olarak devam etmiştir. Ardından hızla bu dünyada ün kazanmışlardır. Şimdiki Türkiye Cumhuriyeti ise Osmanlıların torunlarıdır.[89]

Kore kaynaklarında yer alan bu önemli bilgiler Türk halkının bugünkü Çin topraklarında yaşadığını ve Kore halkı ile ilişkiler kurmuş olabileceğini göstermektedir. Günümüzde Türk ve Kore halkı birbirini "Kardeş Ülke" olarak adlandırmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Kurumsal Web Sitesi'ne[90] göre; "Türkiye, Kore Savaşı'na katılan 16 ülkeden asker sayısı bakımından dördüncü (21.212), şehit verenler bakımından üçüncü (966), toplam zayiat (yaralı ve savaş esirleri dâhil) bakımından üçüncü (2.365) sıradadır. Kore Savaşı'na katılan Türk askerleri, ailelerini kaybeden Koreli çocukların bakım ihtiyaçlarını karşılamıştır. Güney Kore halkı savaş şartları altındayken bile yardımseverliği elden bırakmayan Türk askerlerini günümüzde dahi hatırlamaktadır. Alan çalışmaları için Kore'de bulunduğum dönemde görüşme yapılan kişiler Türk olduğumu öğrendiklerinde Kore savaşında onlara verdiğimiz desteği hatırlayarak minnet duygularını ifade etmişlerdir.

Güney Kore'nin Busan şehrinde Kore savaşında hayatını kaybeden askerler anısına yapılan Birleşmiş Milletler Anıtsal Mezarlığı bulunmaktadır."Burası 11 ülkenin aziz şehitlerinin naaşlarının bulunduğu kutsal bir mekandır. 1951-1954 yılları arasında

---

88 "Bizim Hikayemiz", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), https://www.choiws.kr/223
89 "Bizim Hikayemiz", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), https://www.choiws.kr/223
90 "Türkiye - Güney Kore Siyasi İlişkileri", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), http://www.mfa.gov.tr/turkiye-guney-kore-siyasi-iliskileri.tr.mfa

toplam 11.000 şehit Birleşmiş Milletler Kore Anıtsal Mezarlığına defnedilmiştir."[91] Şehitliği ziyaret eden turistler için Türkçe dâhil olmak üzere birçok dilde Kore savaşından bahseden videolar izletilmektedir. Bu anıt mezarlığa ait web sitesi 4 farklı dilde yayın yapmakta olup bu dillerden birisi de Türkçedir. Bu anıt mezarlıkta 462 Türk şehidine ait anıt mezar bulunmaktadır. Mezarlık içerisinde ana şehitlik alanında Kore savaşında şehit düşen kahraman Türk askerlerinin anısına inşa edilen bir anıt yer almaktadır.

Türkiye ve Güney Kore arasındaki diplomatik ilişkiler 1957 yılında kurulmuştur.[92] 2012 yılında Stratejik Ortaklık seviyesine yükseltilen ilişkilerimiz düzenli karşılıklı üst düzey ziyaretlerle gelişmektedir.

Türk Tarih Kurumu internet sayfasında yer alan bilgilere göre; "Türkiye ve Kore Cumhuriyeti arasında TBMM'de ve Kore Ulusal Meclisinde karşılıklı olarak Parlamentolar Arası Dostluk Grupları teşkil edilmiştir.1-3 Mayıs 2018 tarihlerinde Kore Cumhuriyeti ve Türkiye arasında "Yükseköğretim Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı", "Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Uydu ve Uzay Teknolojileri Alanlarında Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinde İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı", "Sanayi İşbirliği Mutabakat Zaptı" ve "Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı" olmak üzere dört anlaşma imzalanmıştır. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu – Türk Tarih Kurumu ve Kuzeydoğu Asya Tarih Vakfı (Northeast Asian History Foundation) işbirliğiyle 26-27 Ekim 2016 tarihlerinde Kore Cumhuriyetinin başkenti Seul'de "Gök Türk ve Koguryo: İkinci Türk-Kore Tarihî İlişkileri Forumu" düzenlenmiştir. "[93] Türkiye ve Kore Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler artarak devam etmektedir.

Türkiye ve Güney Kore arasında 01.08.2012 tarihinde imzalanan ve 01.05.2013 tarihinde yürürlüğe giren Dış Ticaret Anlaşması ile Türkiye-Kore dış ticaret hacminde artış gerçekleşmiştir. "Ülkemizin Asya–Pasifik Bölgesi'nde imzaladığı ilk serbest ticaret anlaşması olan Türkiye - Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında

---

[91] "BM Kore Anıtsal Mezarlığında Mefdun Şehitlerin Durumu", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://www.unmck.or.kr/tur_un_01_4.php

[92] "Türkiye - Güney Kore Siyasi İlişkileri", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), http://www.mfa.gov.tr/turkiye-guney-kore-siyasi-iliskileri.tr.mfa

[93] "Türk Kore Tarihi İlişkileri Forumu Tamamlandı", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.ttk.gov.tr/haberler/ii-turk-kore-tarihi-iliskileri-forumu-tamamlandi/

Güney Kore'ye sanayi ürünleri ihracatımızda gümrük vergilerinin tamamı 1 Ocak 2020 tarihi itibariyle gümrük vergisinden muaf hale gelmiştir."[94] Türkiye Radyo Televizyon Kurumu internet sayfasına göre; "Türkiye ve Güney Kore arasında 2013'te 6,5 milyar dolar seviyesinde olan dış ticaret hacmi, 2017'de yaklaşık 7,2 milyar dolara yükselmiştir."[95] 2020 yılı Eylül ayında yapılan Türkiye-Kore İş ve Yatırım Toplantısı Sonuç Raporuna göre "Güney Kore ile Türkiye arasında 2019 yılındaki dış ticaret hacmi ise 6,7 milyar dolardır. 2019 yılında, Kore ithalatta Türkiye'nin 9. büyük ortağı olurken en çok ihracat yaptığımız ülkeler arasında 43'üncü sırada yer almıştır."[96] Türk ve Koreli şirketler birçok mega projede verimli bir şekilde işbirliği yapmaktadır. Türkiye'de son yıllarda adından çok söz ettiren önemli projelerden biri 1915 Çanakkale Köprüsüdür. Dünyanın en uzun asma köprüsü olacak olan bu köprü Koreli ve Türk şirketlerin konsorsiyumu ile yapılmaktadır.

2019 yılı sınır giriş-çıkış istatistiklerine göre Güney Kore'den Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı 2018 yılında 159.354 kişi iken, 2019'da 212.970 kişi olarak gerçekleşmiştir.[97] Bu bilgiler Kore halkının Türkiye'ye ilgisinin giderek arttığını, globalleşen dünyada iki ülke arasındaki ticari, siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerin de önümüzdeki yıllarda artarak devam edeceğini göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında alan çalışması yapılan Andonğ şehri Güney Kore'nin *Gyıonğbug* bölgesinin ortasında yer almaktadır. Andonğ şehri 1,590.91 km² yüzölçümüne sahip olup Kore'de bulunan şehirler arasında yüzölçümü bakımından en büyüğüdür. Güney Kore'nin başkenti Seul'un yüzölçümü 605,2 km² olup Andonğ alansal olarak Seul'un iki buçuk katı büyüklüğündedir.

Şehrin merkezinde Nakdonğ Nehri (낙동) ve Banbyıon Nehri (반변) birleşmektedir. İki nehir için Nakdong Barajı ve Banbyıon Barajı olarak adlandırılan

---

[94] "Güney Kore", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://www.ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/guney-kore

[95] "Savaşın acı hatıralarından doğan kardeşlik: Türkiye ve Güney Kore", 17 Eylül 2018, (Erişim Tarihi: 19.12.2019) https://www.trthaber.com/haber/gundem/savasin-aci-hatiralarindan-dogan-kardeslik-turkiye-ve-guney-kore-385050.html

[96] "Türkiye-Kore İş ve Yatırım Toplantısı Sonuç Raporu", (Erişim Tarihi: 10.12.2020), https://deik.org.tr/uploads/turkiye-kore-rapor.pdf

[97] "Yıllık Bültenler", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249709/yillik-bultenler.html

büyük su barajları yapılmıştır. Bu barajlar Kore'nin önemli barajlarındandır. Şehir çok az yağış alır ve yaz ayları sıcaktır.

Kore İstatistik Kurumunun (Korean Statistical Information Service) 2020 yılı Ocak ayındaki nüfus verilerine göre Andonğ şehrinin nüfusu 159.844 (79.122 erkek; 80.722 kadın)"[98] kişiden oluşmaktadır. Andonğ ülkenin kuzeyindeki en büyük nüfusa sahip kentlerinden biridir.

Andonğ şehri tarih boyunca farklı isimlerle adlandırılmıştır. Bu önemli kültür şehri *Şilla* döneminde (M.Ö. 57 – M.S. 935) "고타야−*Gotaya*", *Şilla* Kral *Gyıonpdıog (*경덕왕) döneminde "고창-*Goçanğ*", *Şilla*'nın sonu *Goryıo*'nun (M.S. 918 – M.S. 1392) başında "영가−*Yıonğga*", Goryıonun ortası "길주-*Gilcu*", Goryıo'nun son döneminde "복주 − *Bogcu*" gibi isimlerle anılırdı.[99] Üç Krallık (M.Ö. 18 – M.S. 668) döneminde Andonğ'a "고타야군-*Gotayagun*" olarak hitap ediliyordu."[100]

Andonğ belediyesinin resmi internet sitesinde bu şehir; "Kore'nin tarih ve kültür hazinesidir. Ayrıca Kore milletinin manevi kültürüne öncülük yapan şehirdir."[101] şeklinde tanıtılmaktadır. Andonğ, 2006 yılında Kore manevi kültürünün (정신문화-*Cıonğşinmunhoa*) başkenti olarak seçilmiştir.[102]

Andonğ şehrinde maske dansı ve Kore geleneksel kâğıdı ün kazanmıştır. Andonğ'ta yemek kültürü de zengindir. Dana eti, kavun, Kore geleneksel içkisi *soju*, üzüm, uskumru balığı, elma, pirinç, biber, çilek, kabak, çay, Kore geleneksel tatlı içeceği, kurutulmuş Kore hurması gibi meşhur yemekler ve içecekler de bulunmaktadır."[103] Andonğ'ta çok sayıda Kore geleneksel pazarı ve modern alışveriş merkezi bir arada bulunmaktadır.

---

98 "Yerleşik Kayıtlı Nüfus Durumu" (Erişim Tarihi: 27.02.2020), http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT_1B040A3&checkFlag=N

99 "Tarih", (Erişim Tarihi:18.12.2019), http://andong.grandculture.net/andong/toc/GC02400382

100 Yıonğ-donğ Be, *Andonğmunhoaro Bonın Hangughag* (Sıoul: Alleb, 2016).

101 "Özel Ürünlerin Tanıtımı", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.andong.go.kr/portal/contents.do?mId=0306000000

102 Be, *Andonğmunhoaro Bonın*, 66.

103 "Özel Ürünlerin Tanıtımı", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.andong.go.kr/portal/contents.do?mId=0306000000

Andonğ Belediyesi'nin resmi sitesindeki bilgilere göre Andonğ şehrinin özellikleri yedi madde halinde aşağıdaki gibi açıklanmıştır.[104]

1. Konfüçyanizm kültürünü saf bir şekilde muhafaza eden şehirdir.

2. Kore'de tek yöresel eğitim merkezini barındıran şehirdir.[105]

3.Hayat boyu eğitim merkezi olarak *Sıonbi* felsefesini(선비정신– *Sıonbicıonğşin*) muhafaza edip geliştiren şehirdir.

4. Kore'de en çok bağımsızlık faaliyetine katılan insanları çıkaran şehirdir. Bağımsızlık hareketinin kutsal mekânıdır.

5. Geleneksel kültür ve etik kuralların yaşadığı aynı zamanda bu kültür ve kurallara öncülük yapan şehirdir.

6. Kore'yi temsil edebilecek kadar ün kazanmış Andonğ Uluslararası Maske Dans Festivali'nin sahibi olan şehirdir.

7. Tarih boyunca olağanüstü bilgi sahibi olmak için çabalayan ve istikbali için sürekli plan yapan şehirdir.

Andonğ şehrine aynı zamanda soyluların şehri de denmektedir. Andonğ soylu kesimin kültürü ile zengindir. "Konfüçyanizmin yuvası ya da memleketi olarak da adlandırılmaktadır."[106] Şehir merkezine çok yakın konumda Konfüçyanizm müzesi yer almaktadır. "En çok eğitim merkezi Andonğ'ta bulunmaktadır."[107] Kore'de eğitime çok önem verildiğinden Andonğ'un bu özelliği onu önemli kılmaktadır.

Kültür şehri ve Konfüçyanizmin eğitim merkezi olarak bilinen Andonğ şehrinin yetiştirdiği ünlü isimlerinden biri; Koreli ünlü filozof ve yazar "퇴계이황-*Tögyeihoanğ*" dır. *Tögyeihoanğ* (퇴계이황); Konfüçyüsçülük üzerine birçok kitap yazmıştır. Bu kişinin günümüz Kore kâğıt parası olan 1000 won[108] üzerinde de resmi yer almaktadır.

---

104 "Andonğ Kore manevi kültürünün başkenti", (Erişim Tarihi: 19.12.2019) https://www.andong.go.kr/portal/contents.do?mId=0300000000

105 Sadece Andonğ'ta `Andonğ Bilgi Okulu` bulunmaktadır. Seul'de ya da başka şehirlerde böyle bir kurum yoktur. Andonğ'ta oluşturulan bilim, felsefe, düşünce sayısı o kadar çoktur ki bundan dolayı böyle bir kuruma gerek duyulmuştur.

106 Be, *Andonğmunhoaro Bonın*, 32.

107 Be, *Andonğmunhoaro Bonın*, 36.

108 Kore para birimidir.

Andonğ Belediyesi tarafından hazırlanan "Andonğ Şehri Tarihi" isimli kitaba göre; "Andonğ şehrine başka şehirlerden gelerek Kore geleneksel kültürünü öğrenmeye çalışanların sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Andonğ'ta özellikle ataları anma (제사- *Cesa*) törenini gençlere öğretmek için hem metin hem de resim içerikli kitaplar yayımlanmaktadır."[109] Andonğ, Kore geleneksel kültürünü günümüze kadar muhafaza eden bir şehir olma özelliği taşımaktadır.

Andonğ (안동) nehir suyunun tüm kasabayı çevrelediği "Hahö Kasabası (하회 마을- *Hahö maıl*)" ile özdeşleşmiştir. "하 - *Ha*" hecesi nehir anlamına gelmektedir, "회 - *Hö*" hecesi ise dolaşmak anlamındadır. Hahö Kasabası, Kore'de tarihi ve kültürel açıdan önemli bir yerleşim yeridir.

Ce-he İm tarafından yazılan "Andonğ Hahö Kasabası" isimli kitapta Hahö kasabası hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Bu kitaba göre; "Hahö Kasabasında yaşayan insanlar kan, soy, mertebe seviyeleri hiç karışmamış insanlardır. Genelde bu şehirdeki kişiler soylu, eğitimli, zengin kişilerdir. Kore'de en ünlü olan *Kim* soyadlı kişiler bu şehirdendir. Andonğ'ta ataları anma ayinleri çok sayıda insanın katılımıyla gerçekleştirilir. Çünkü *Kim* soyundan gelen tüm akrabalar bir araya gelip bu töreni gerçekleştirirler. Hahö Kasabasında bulunan insanları bir araya getiren yerel tanrı olan *Sıonanğ* inancıdır. Mahalle içinde 5 tane şaman ibâdethanesi bulunmaktadır. Hahö kasabasında *Sıonanğ* inancına göre yapılan mahalle tanrısı ibâdethanesi sayısı diğer mahallelere kıyasla daha fazladır. Bu ibâdethanelerde tanrının ağırlandığına inanılır. Zengin, fakir, mertebe fark etmeksizin tüm insanlar buraya gelip duâ ederler."[110]Bu özelliği Hahö kasabasının inanç farkı gözetmeksizin tüm Kore halkının bir arada ibâdet etmesine olanak sağlamaktadır.

Hahö kasabasının tam ortasında"doğum ana" da denen *Samşin Büyükanne* için tapınma alanı bulunmaktadır. Buraya "삼신당-*Samşin*dañğ" denmektedir. "Şamanı temsil eden bu tapınma alanlarında, eski dönemlerde Şaman da olsa Budist de olsa bu alana gelerek birlikte törenler yapmışlardır. *Samşindanğ* olarak adlandırılan bu alanda devlet tarafından koruma altına alınan600yıllık bir ağaç bulunmaktadır. Bu ağaç

---

109 Andonğşisa Pyıonçanvivonhö, *Andonğşi,* 87-89.

110 Ce-he İm, *Bitggalinnın Çegdıl 101-25: Andonğhahömaıl* (Sıoul: Cuşighvösa Devonsa, 1992), 110.

Koruyan kutsal ağaç, iyileştirici ağaç (보호수- *Bohosu*) olarak adlandırılır."[111] Bu nedenle insanlar buraya gelip mahalleyi koruyan ağaca duâ ederlermiş. Yapılan alan çalışması sırasında bu ağaç yerinde incelenmiştir. Günümüzde bu ağaç turistlerin bir hayli ilgisini çekmektedir. Ziyarete gelen kişiler dileklerini bir kâğıda yazıp bu ağaç etrafını çevreleyen ipe asmaktadır.

Andonğ'ta maske dansı (탈춤- *Talçum*) meşhurdur. Bu dans genelde mizahi bir şekilde yapılmaktadır. Dansın bazı bölümlerinde izleyicilerin de dansa katılımını sağlayan sahneler yer almaktadır. Ce-he İm'e göre; "Kore tarihi boyunca icra edilen maske dansları arasında en eski ve en meşhur maske dansı Hahö maske dansıdır. Bu dans çok çocuk sahibi olmak, üreme ve çoğalmayı dilemek için yapılır."[112] "Maske dansları içinde erkek ve kadının birlikte olmasını temsil eden gösteriler de yapılmaktadır."[113] "Hahö maskesi (하회 탈- *Hahö tal*) ve *Hahö Byıolşin gut*, Şamanizm ayinlerinde sergilenen maske dansıdır."[114] Bu dans uluslararası dünya kültür mirası listesine girmiştir.

Bu tez kapsamında Türkiye tarafı için yapılan alan çalışması Kayseri şehrinde gerçekleştirilmiştir. Kayseri, Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinin güney kesiminde, Orta Kızılırmak bölümünde yer alır. Doğu ve kuzeydoğusu Sivas, kuzeyi Yozgat, batısı Nevşehir, güneybatısı Niğde, güneyi ise Adana ve Kahramanmaraş illeri ile çevrilidir. Kayseri, Türkiye'nin nüfus bakımından en büyük şehri İstanbul'a 771 km, başkenti Ankara'ya 317 km, turizm kenti Antalya'ya 607 km uzaklıktadır. İlin yüzölçümü 17.109 km²'dir. Kayseri'de yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2020 yılı Ocak ayındaki nüfus verilerine göre Kayseri 1.407.409 (705.545 erkek; 701.864 kadın)[115] kişiden oluşmaktadır.

Kayseri'nin güneyinde yer alan Erciyes Dağı şehrin önemli turizm merkezlerindendir. "Erciyes dağı 3917 metre yüksekliği ile İç Anadolu'daki en yüksek dağ olup, Toroslar'ın güney uzantısı olan Anti-Toros Dağları'nın en yüksek zirvesi

---

111 İm, *Bitggalinnın Çegdıl*, 112.
112 İm, *Bitggalinnın Çegdıl*, 21.
113 İm, *Bitggalinnın Çegdıl,* 119.
114 Ay takvimine göre sene başlarında yapılan yanğban olarak adlandırılan soylu kesimi hiciv eden sıradan halkın maske takıp kendilerini gizleyerek yaptıkları maske dansıdır.
115 "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2019-33705

olarak kabul edilir. Kayseri'nin MÖ 4000'lere uzanan tarihi içerisinde hüküm süren Hitit, Frig, Pers, Kapadokya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı imparatorluklarının tamamında Erciyes şehrin ve bölgenin sembolü olmuştur."[116] Erciyes, günümüzde de yerli ve yabancı turistlerin uğrak mekânlarından biridir.

Kayseri şehri tarih boyunca farklı isimlerle adlandırılmıştır. Kayseri Valiliği kurumsal web sayfasındaki bilgilere göre; "Şehrin en eski adı olan Mazaka, Roma devrine kadar devam etmiş; Roma devrinde şehre imparator şehri anlamında Kaisareia adı verilmiş; bu isim Araplarca Kaysariya şeklinde kullanılmıştır. Türkler Anadolu'yu fethettikten sonra Şehre Kayseriye adını vermişler ve bu ad, Cumhuriyet dönemiyle birlikte Kayseri şeklini almıştır."[117] Kayseri şehrinin tarih boyunca farklı isimlerle anılmış olması şehrin kültürel açıdan zenginliğinin bir başka göstergesidir.

Kayseri'ye ait sekiz ürün Türk Patent Enstitüsü tarafından "Coğrafi İşaretli Ürün" olarak tescillenmiştir.[118] Bu ürünler Kayseri Pastırması, Kayseri Sucuğu, Kayseri Mantısı, Develi Cıvıklısı, Yahyalı halıları, Bünyan halıları, yamula patlıcanı ve soğanlı bebeğidir. Coğrafi işaretli bu ürünlerden özellikle Kayseri mantısı ve pastırma ülke çapında arzulanan yiyeceklerdir. Yerli ve yabancı turistler Kayseri'ye özgü bu ürünlere ilgi göstermektedir.

19. yüzyılda Kayseri'de Türk, Rum ve Ermeniler bir arada yaşamıştır. "Tarımdaki yetersiz üretim, yiyecek azlığı, kıtlık, fırsatların azlığı gibi nedenler yerli halkı finansal sorunlarını çözmek için göçe sevketti."[119] Bu göçler şehirdeki Rum ve Ermeni nüfusunun azalmasına neden olmuştur. Kayseri'nin merkezinde yer alan Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi, Anadolu'da hâlen ibadete açık altı Ermeni kilisesinden biridir. Kayseri'de Ermeni ve Rumlar tarafından yapılmış çok sayıda konut bulunmaktadır.

Kayseri tarihini 6 bin yıl önceye dayandıran belgelerin gün ışığına çıkarıldığı Kültepe, Kayseri merkeze 24 kilometre uzaklıktadır. "Hititlerin Anadolu'da kurduğu ilk kentin kalıntısı olan höyük ve onu saran Karum'dan oluşan Kültepe Ören Yeri'nde

---

116 "Erciyes Dağı", (Erişim Tarihi:12.12.2020), https://www.kayseri.bel.tr/kesfet-listeleme/erciyes-dagi

117 "Kayseri Tarihi", (Erişim Tarihi: 10.12.2020), http://www.kayseri.gov.tr/kayseri-tarihii

118 "Coğrafi İşaretli Ürünler", (Erişim Tarihi: 11.06.2019), https://www.kulturportali.gov.tr/portal/cografiisaretliurunler

119 Çağdaş Lara Çelebi, "Konut ve Göç: 19. Yüzyıl Kayseri Rum Evleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 32/1 (2017): 19.

yönetim binalarının, dini yapıların, ev, dükkân ve atölyelerin kalıntıları görülmektedir."[120] Bu tarihi alanda kazı çalışmaları günümüzde de devam etmektedir. Son olarak 22.11.2020 tarihinde yapılan kazılar sırasında eski tunç çağına ait tanrıça heykeli bulunmuştur.[121]

Erciyes Dağı, Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı Şelaleleri, Ağırnas Yer Altı Şehri, Yedi göller, Aladağlar Milli Parkı, Ali Dağı ve Yer Altı Şehri, Zamantı Irmağı, Kayseri'nin önemli turizm merkezleridir.

Kayseri folklorik açıdan zengin bir şehirdir. Gerek sanayileşmenin gerekse aldığı göçlerin etkisiyle geçirdiği kültürel değişime karşın, kendi folkloruna sahip çıkma çabası içerisindedir. Kayseri'de el sanatları son derecede gelişmiş olup çeşit zenginliğine de sahiptir. Bunlar; halıcılık, kilimcilik, taş işlemeciliği, ahşap oymacılığı, demircilik ve kadınların yaptıkları dantel, işleme, makrame, mekik oyaları, iğne oyaları gibi işlerdir.

Kayseri'de yaşatılan bir kültür "oturma" kültürüdür. "Oturma" daha çok erkeklerin bazen de ailelerin katılım sağladığı haftalık veya iki haftalık rutin akşam ziyaretlerine verilen isimdir. "Oturmalarda genel sohbet ve yeme içmenin yanı sıra önemli konuşmalar da yapılır. Hatta, bir kişi yatırım yapacaksa oturmada yatırımın ön fizibilitesi, analizi yapılır ve ona göre hareket edilir."[122] Oturmalar, arkadaşlar arası ve akrabalar arası bağların korunmasına katkı sağlamaktadır. Oturma kültürü sosyal ilişkilerin güçlü bir şekilde yürütülmesinde etkilidir.

Kayseri'de, Türk folklorunun önemli elemanlarından biri olan ve yöresel kostümlerle yöresel tarzda oynanan halk oyunları vardır. Oyunlar oynanış biçimlerine göre tekli, ikili ve toplu olmak üzere üç şekilde oynanır. Kayseri'de oyunları; kadın oyunları, erkek oyunları ve kadın erkek karışık oynanan oyunlar olmak üzere sıralamak da mümkündür.

---

120 "Kültepe-Kayseri", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kayseri/gezilecekyer/kultepe-kanis-karum

121 Esma Küçükşahin, "Kültepe'de Eski Tunç Çağı'na ait tanrıça heykeli bulundu", *Anadolu Ajansı*, 22.11.2020. (Erişim Tarihi: 24.12.2020) https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/kultepede-eski-tunc-cagina-ait-tanrica-heykeli-bulundu/2051996

122 ORAN Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, *Kayseri Sosyal Durum Analizi*, (Kayseri: Oran Yayınları, 2016):128.

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞUM ÖNCESİ DÖNEM

Çalışmanın bu bölümünde doğum öncesi dönem ele alınacaktır. Kısırlığı giderme, hamileliğin kadının günlük yaşamındaki etkisi, aşerme, doğumdan önce cinsiyet tayini, bebeğin kız veya erkek olması için yapılan uygulamalar, bebek kıyafetleri, düşük yapma, bebeğin güzel olması ve sağlıklı doğması, bebeğin geleceğini olumlu veya olumsuz etkileyebilecek hususlar gibi konularda Kore ve Türkiye'de görülen ritüeller, inanışlar ve uygulamalar bu bölümde açıklanmıştır. Bu bölüme kaynaklık eden veriler hem yazılı kaynaklardan hem de Kayseri ve Andonğ yörelerinde yapılan alan çalışmalarından elde edilmiştir.

1.1. Kısırlığı Giderme

Kısır, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlükte yapılan tanıma göre; "üreme imkânı olmayan, döl vermeyen (insan ve hayvan)" anlamına gelmektedir. Kısır olma durumuna ise "kısırlık (불임 - *Burim)*" denir.[123] Bu sözcük Korecede "yok, olmamak" anlamına gelen olumsuzluk ifade eden "불-*Bul*" hecesi ve hamile olmak anlamına gelen "임신 - *İmşin*" kelimesinin "임- *İm*" hecesi ile birleşmesinden oluşmuştur.

Her canlı gibi insan da neslini devam ettirebilmek için evlat sahibi olmayı ister. Ancak bu istek sağlık sorunları nedeniyle her insan için mümkün olmayabilir. Kısırlık genelde istenmeyen bir durumdur. Ataerkil toplumlarda kısırlığın çoğunlukla kadından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Kısırlıktan kurtulmak, çocuk sahibi olabilmek için çeşitli yöntemlere başvurulur. Bu yöntemler bazı durumlarda kadınların hastalanmasına, sakat kalmalarına, hatta hayatlarını kaybetmelerine neden olsa da çocuk sahibi olabilmek için her türlü risk göz ardı edilmektedir.

---

123 "Güncel Türkçe Sözlük", (Erişim Tarihi: 07.08.2019), https://sozluk.gov.tr/

Çocuk soyun devamlılığını ve ailenin evlat sevgisini tatmasını sağlar. Çocuk sahibi olmak erkek başta olmak üzere aile bireylerinin sosyal statü kazanmasında önemli bir etkendir. Çocuk sahibi olmak insanoğlu için önemli bir özelliktir. Seda Gedik'e göre; "Türklerin kültür hayatlarını yansıtan atasözlerinde de tuz ve çocuk sahibi olmak arasında ilişki kurulmuştur. Çocuk sahibi olamayanların ömrünün de tuzsuz yiyecekler gibi tatsız ve tuzsuz olacağı vurgulanmıştır."[124] Tuzun yiyeceklere tat verip onları lezzetlendirmesiyle çocuğun, çocuk sahibi olanların hayatına anlam katması arasında benzerlik kurulmuştur.

Kısırlık Türklerde eskiden beri bir sorun olarak görülmekte, kısırlığın giderilmesi için çeşitli yöntemlere başvurulmaktadır. Manas Destanı'nda Yakup Han, hatunun kısırlığından şikâyet ederek "Bu hatun mezarlı yerleri ziyaret etmiyor, elmalı yerlerde yuvarlanmıyor, kutlu pınarlar yanında gecelemiyor." diyerek eski Türklerdeki kısırlığı giderme ve çocuk sahibi olmayla ilgili uygulamalardan söz etmiştir. Abdulkadir İnan'a göre, yazılı kaynaklarda Kırgız- Kazaklarda kısır kadınların sahrada tek başına biten bir ağaç, bir pınar yanında koyun kesip geceledikleri; Yakutlarda çocuk isteyen kadınların kutsal bir ağacın dibinde ağlayıp sızlayarak duâ ettikleri belirtilmektedir.[125] Manas destanında geçen ifadeler ve elde edilen diğer bilgiler gebe kalmak için verilen mücadelenin çok uzun zaman öncesine dayandığını göstermektedir.

Kore'de bebek sahibi olmanın sadece gelin ve damadın isteğine veya sağlık durumuna bağlı olmadığına, bebeğe can veren tanrının olduğuna inanılmaktadır. Bu inanç ile *Samşin Büyükanne*, Buda, dağ tanrısı, kaya tanrısı, ağaç tanrısı gibi tanrılara duâ ederek çocuk sahibi olunabileceğini düşünmüşlerdir. "Budistler keşişin duâ etmesi esnasında bin kere secde (절−*Cıol*) ederse Buda'nın dileklerini gerçekleştireceğine inanmışlar ve yüz gün boyunca duâ etmişlerdir."[126] Kore'de günümüzde de çocuk sahibi olabilmek için tanrılara duâ edilmektedir.

Kore'de bebek dileyen kadınların bebeğe sahip olmalarını sağlayarak, lohusanın doğum yapmasından ve bebeğin doğumundan sorumlu olan bir tanrıça olduğuna

---

124 Seda Gedik, "Türk Dünyası Atasözlerinde 'Tuz*'",Uluslararası Folklor Akademi Dergisi*, 2/1 (2019): 82.

125 Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm,* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995), 167-168.

126 "Kurumsal Web Sayfası", https://www.andong.go.kr (Erişim Tarihi: 19.12.2019)

inanılmaktadır. Bu tanrıçanın başlıca görevi bebeği anne rahmine düşürmektir. Bunun yanında doğumdan sonra lohusanın sağlığından, bebeğin hayatının şekillenmesinden ve sağlığından da sorumludur. Bu tanrıça genel olarak *Samşin* veya *Samşin Büyükanne* olarak adlandırılır. Bu tanrıçaya bölgelere göre *"Samşinhalmıoni* (삼신할머니), *Samşinhalme* (삼신할매), *Cianğhalme* (지앙할매), *Samşindanci* (삼신단지), *Samşinbagaci* (삼신바가지), *Samşindonğo* (삼신동오)"[127] gibi çeşitli isimler de verilmektedir.

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisindeki bilgilere göre *sam* hecesi öz Korecede "plasenta" anlamına gelmektedir. *Samşin* plasentadan sorumlu olarak yeni bir hayat var eden tanrı olarak da yorumlanmaktadır. "Doğumdan önce bebek dilemenin yapıldığı tanrıça *Samşin*'dir. *Samşin* doğum sırasında, sonrasında ve çocuk büyüyene kadar çocuğun sağlığından ve eski sağlığına kavuşana kadar lohusanın sağlığından sorumlu tanrıdır."[128] *Samşin Büyükanne*'nin doğumun her aşamasını kontrol edebilen bir tanrıça olduğuna inanılmaktadır.

Samşin ile ilgili şaman törenleri Kore'de; *Buyıo* (부여), *Gunsan* (군산), *Mogpo* (목포), *Cecu* (제주), *Henam* (해남) gibi birçok şehirlerde yapılmaktadır. Andonğ yöresinde ve Kore genelinde *Samşin*'in varlığına ve onun sayesinde bebeklerin anne rahmine düşebileceğine inanılmaktadır. "Çok eski zamanlarda *Samşin*'in bulunmadığı dönemin insanların da olmadığı dönem olduğuna inanılmaktadır. Bu düşünceden hareketle *Samşin* oluştuktan sonra insanların da var olmaya başladığı inancı vardır."[129]

Samşin'in bir veya birden fazla kişiden oluştuğuna dair farklı inançlar vardır. Kore Halk Kültürü Ansiklopedisinde bu inançlara değinilmiştir. Buna göre *Samşin*'in bir kişi ya da *Samşin dede* ile birlikte iki kişi olduğuna inanıldığı durumlar vardır. Bununla birlikte *Samşin*'deki "*sam*" hecesinin tek başına kullanıldığında rakam olarak üç anlamına gelmesi *Samşin*'in üç kişi olduğu düşüncesine de dayanak oluşturmaktadır. Dolayısıyla anma ya da dilekte bulunmak için *Samşin*'e yemek sunulurken "üç tanrı" olarak da adlandırıldığı için 3 kâse pilav, 3 kâse çorba, 3 kâse temiz su sunulur.

---

127 "Samşin", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0026698
128 "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290
129 Çanğ-il Kim, vd, "Hangugminsogdebeggoasacıon" (Sıoul: Gunğnipminsogbagmulgoan, 2009), 409.

*Samşin'*e kültürel açıdan önem taşıyan günlerde veya yılın herhangi bir zamanında hediyeler sunularak duâ edilir. Ay takvimine göre yeni yılın ilk günü (설-*Sıol*), Hasat bayramı (추석 −*Çusıok*) gibi bayramlar *Samşin*'e düzenli olarak duâ edilen önemli günlerdir. Kültürel açıdan önem taşıyan belirli günler beklenmeden bebek hastalandığında, evde uğursuzluk olduğunda da *Samşin*'e duâ edilerek ondan yardım istenir.

Kore'de evin en büyüğü olan kadın öldüğünde, bu kadının evin *Samşin*'i olduğuna inanılır. *Samşin* kadın tanrı olarak simgelenir. *Samşin*'in kadın olmasının ev içinde bulunduğu konumla alakalı olduğu düşünülür. "*Samşin*'in ev içinde bulunduğu yer genellikle yatak odasıdır (안방 − Anbañğ). Ülke genelinde *Samşin*'in, mutfağın ya da kadınların sık kullandığı odanın sütunun üst ya da altında yer aldığına inanılmaktadır. Kadınların doğum yaptığı oda ve çocukların genelde bulunduğu oda burasıdır. *Samşin'in* doğumdan ve çocuk bakımından sorumlu tanrı olmasından dolayı kadınlarla yakından ilgili olan bu yatak odasında bulunduğuna inanılır."[130] Bu nedenle *Samşin* için yapılan törenler genelde yatak odasında yapılmaktadır.

Genelde evin gelini, vefat eden kayınvalidesini *Samşin Büyükanne* olarak düşünür. Ancak gelinin kayınvalidesi hayattaysa, kayınvalidesinin kayınvalidesi *Samşin Büyükanne* olarak ağırlanır. *Samşin Büyükanne* ev içerisinde bir nesne ile temsil edilir. Kayınvalide vefat ederse, vefat eden kayınvalidenin kayınvalidesini temsil eden nesne ortadan kaldırılır. Gelin kendi kayınvalidesini temsil eden bir nesne koyarak *Samşin Büyükanne*'ye duâ eder.

Kore Ansiklopedisinde yer alan bilgiye göre; kayınvalide doğum sırasında *Samşin Büyükanne*'ye duâ eder. Eğer kadın kendi evinde doğum yaparsa bu kadının annesi kendi evinde *Samşin* masası hazırlayamaz. Çünkü kayınvalidesinin ağırladığı *Samşin* ile annesinin ağırladığı *Samşin* kavga edebilir diye düşünülür. Buna *Samşin kavgası* (삼신다툼− *Samşindatum*) denir.[131] *Samşin kavgası* meydana gelirse bu durumun çocuk ve anne üzerinde olumsuz etkileri olacağına inanılır.

---

130 "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290
131 "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi'nde Andonğ bölgesinde bir ailenin gelininin vefat eden büyük abisinin de *Samşin* olarak ağırlandığı belirtilmektedir. Bu bilgi *Samşin*'in erkek olarak da kabul edildiğini göstermektedir.

> Gelin, vefat eden büyük abisini birkaç gün boyunca rüyasında gördükten sonra sağlığı kötüleşmiş ve hastaneye kaldırılmıştır. Orada tedavi edilmeye çalışılmış ancak hastalığının adı koyulamamıştır. Tedavi edilemediği için falcıya gidip sorduklarında gelinin ölen abisinin *Samşin* olarak ağırlanmak istediği cevabı alınmıştır. Büyük abi kız kardeşinin kayınvalidesine gerçek hayatta erkek evlat sahibi olamadan öldüğünü söylemiştir. Bu nedenle iki erkek çocuk bulunan bu evde *Samşin* olarak ağırlanmak istemiştir.[132]

Andonğ yöresindeki alan çalışmasında elde edilen veriler literatürü destekler niteliktedir. Alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerin büyük çoğunluğunun *Samşin Büyükanne* inancına sahip olduğu görülmüştür. Çok sayıda katılımcı kendisinin, annesinin veya kayınvalidesinin *Samşin Büyükanne*'ye, Buda'ya, deniz tanrısına ve diğer tanrılara duâ ettiğini belirtmiştir.

> *Samşin Büyükanne'ye* duâ ederiz.[133]
>
> *Samşin Büyükanne'ye* ve Buda'ya duâ ederiz.[134]
>
> *Samşin Büyükanne* ve deniz tanrısına duâ ederiz.[135]
>
> *Samşin Büyükanne* ve tanrıya duâ ederiz.[136]

Kore'deki Samşin inancı Türk kültüründe mitolojik bir varlık olarak tanınan "Umay Ana" ile benzerlik göstermektedir. "Umay, Türk kültürünün en eski yazılı taş anıtları olan Orhun Yazıtları'nda geçmektedir. Orhun Yazıtları'nda Umay, Gök Tanrı ile birlikte anılmakta, Kül Tigin'in onun yardımıyla dünyaya geldiği ifade edilmektedir."[137] Umay; geleneksel Türk dininde "Umay- Umay Ana", "Ayısıt-Ayızıt Hatun", "aile, evlilik ve neslin devamının koruyucu tanrısı" olarak bilinmektedir. "Umay Ana, çocuğu olmayanlara çocuk vermesi için duâ edilen, bulutlara telkinde bulunan, güzelliğin sembolü olan bir ruhtur. Bazı mitolojilerde "Bayana", "May Ana" şeklinde de geçmektedir."[138] Türk kültüründeki Umay, Kore kültüründeki *Samşin* adı verilen tanrıça ile benzer özelliklere sahiptir.

---

132 "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290
133 Kaynak Kişi: 164, 166, 169, 171, 168, 216, 220, 204
134 Kaynak Kişi: 207
135 Kaynak Kişi: 192
136 Kaynak Kişi: 203
137 Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin Ana Hatları* (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2002), 39.
138 Celal Beydilli, *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük* (Ankara: Yurt Kitap Yayın, 2003), 371-372.

Yaşar Kalafat'a göre; tarihi kaynaklar incelendiğinde, Türklerin çok eski dönemlerde çocukları koruma görevinin ve üremeyi sağlama işinin Umay'a verildiğine inandığı tespit edilmiştir. Bu inanç, Büyük Türk Sözlüğü Divanü Lûgat-it-Türk'te "Umayka tapınsa oğul bolur" atasözünde de yer almıştır. Anlamı, "birisi ona hizmet eder, hürmet gösterirse, oğul evlat edinir" şeklindedir.[139]

"Türk mitolojisinde iyi/koruyucu ruhlardan biri olan Umay, çocukların ve lohusa kadınların koruyucusu olarak nitelendirilmektedir. Zira Umay-Ayızıt gökteki süt gölünden su ve süt getirerek çocuğun boğazına ruh ve can olarak bir damla dökmekte ve ona hayat sağlamaktadır."[140] Ayızıt için "Ayızıt töreni" adı verilen özel tören yapılmaktadır. "Tören sırasında kadının yüksek ses ile gülmesi kadının hamile kalacağı anlamını taşımaktadır. Ayızıt'ın kadınlar ve çocuklar ile birlikte dişi hayvanları ve hayvan yavrularını koruduğu da söylenmektedir. İnsanları koruyan Ayızıtlar, yaz günlerinde güneşin doğduğu yerde, hayvanları koruyan Ayızıtlar da kış günlerinde güneşin doğduğu yerde bulunmaktadır."[141] Müjgan Üçer'e göre; günümüzde Umay Ana inancına benzer şekilde koruyucu ruh olarak Fadime Ana inancına Anadolu'nun bazı yerlerinde rastlanmaktadır. "Sivas'ta doğum odasındaki ebe ve kadınlar, doğum yapmakta olan kadının belini "El benim elim değil, Fadime Ana'nın eli" diyerek sıvazlarlar."[142] Kayseri'de yapılan alan çalışmasında Fadime Ana inancına rastlanmamıştır.

Yaşar Çoruhlu'ya göre; bir mezar ya da pınar başındaki ağacın dallarına Allah'tan çocuk dilemek üzere küçük bez salıncak-beşiklerin asılması, İslamiyet'ten önceki Umay kültünün izleri olarak değerlendirilebilir.[143] Günay ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada; "Kayseri'nin Ağırnas köyünde "Eğlence" denilen yerde dileğinin gerçekleşmesini isteyenlerin ağaca çaput parçası bağlayıp ayrıldıkları"[144] belirtilmektedir. Yine aynı çalışmada Kayseri'nin Bünyan ile Musaşeyh köyü arasındaki

---

139 Yaşar Kalafat, "*Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri"* (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999), 82.

140 M. Alparslan Küçük, "Geleneksel Türk Dini'ndeki 'Ana / Dişil Ruhlar'a Mitolojik Açıdan Bakış", *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (2013): 116.

141 İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm,* 37-38.

142 Müjgan Üçer, "Sivas'ta Doğum Folkloru", içinde *Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları,* Ed:İbrahim Başağaoğlu ve Gülten Dinç, (İstanbul: Özgün Ofset, 2014), 121.

143 Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin,* 43.

144 Ünver Günay, Harun Güngör ve Abdulvahap Taştan, *Kutsallık ve Ziyaret Fenomeni* (Kayseri: Otorite Yayınları, 2015), 48.

"Sallık" denilen mevkide "Çaputlu Çalı" adı verilen bir ağaçtan bahsedilmektedir. "Çocuk sahibi olmak isteyen, çocuğunun yaşamasını isteyen ve diğer konularda şifa bulmak isteyenler çoğunlukla da kadınlar, adı geçen ağacın yanına gelip, üç İhlâs bir Fatiha okur ve üzerindeki giysilerden bir parça koparark ağaca bağlar."[145] Bu ve benzeri uygulamaların Umay kültünün Kayseri ve çevresinde hâlen yaşayan izleri olduğu söylenebilir.

Andonğ yöresi merkezli yapılan kaynak taramasında elde edilen bilgilere göre Kore'de duâ ederek çocuk dileme yöntemleri şunlardır.[146]

1. Dağa gidip 3 gün, 7 gün, 21 gün ya da 100 gün boyunca duâ edilir.
2. Tapınak ya da dağ tanrısının bulunduğu yere gidip duâ edilir.
3. Evin içindeki tanrılar olan "ev tanrısı (성주 – *Sıonğcu*)"[147], "mutfak tanrısı (조왕신 – *Covanğşin*)", "avlu tanrısı (Tıocu - *터주*)"ya temiz su sunulur ve duâ edilir.
4. Kuyu veya büyük ağaç büyük kaya gibi olağanüstü büyük nesnelere gidilip duâ edilir.
5. Denize gidilip deniz tanrısına duâ edilir.
6. Yedinci ayın yedinci günü (7-7) dağın girişinde bulunan büyük ağaca duâ edilir.

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri yöresinde kısırlığı gidermek için tinsel kişi veya nesnelerden faydalanılmaktadır. Kısırlıktan kurtulmak için en sık başvurulan yöntemler bölgede meşhur olan türbeye gidip duâ etme, bölgedeki din adamlarından duâ isteme, kutsal mekânlardan nesneler getirip kullanma, muska yazdırma şeklindedir.

> Türbeye götürürlerdi. Delikli taştan geçirirlerdi kadını. Üç defa geçirirlerdi. Sonra da Yasin okurlardı. Buraya gelen insanlar tedavi de görürlerdi, sonra çocukları olurdu. Çocuk hasta ise çocuğun kıyafetleri de o delikli taştan geçirilirdi.[148]

---

145 Günay, Güngör ve Taştan, *Kutsallık ve Ziyaret,* 55.
146 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 662.
147 Evi koruyan, ev halkının bütün işlerinin yolunda gitmesini sağlayan evin en önemli tanrısıdır. (folkency)
148 Kaynak Kişi: 21

Devali Baba Türbesi'ne götürülür. Hâlen daha götürülür. Selçuklulardan kalmış. Orada yuvarlak bir taş var onu kadının karnında, belinde gezdirirler. Hocaya götürüp sırtına taş vururlar. Beline yakı vururlar.[149]

Hocalar avucuna duâ yazarlardı. Kâbe'den deve eti getirtirlerdi. Kadına mesir macunu yediririlerdi. Hacca gidince Kâbe'ye çocuk kıyafeti sürülürdü ya da gidecek birinden kıyafetini kabeye sürtmesini isterlerdi.[150]

Hacı hocaya götürürlerdi. Ben evden dışarı çıkmazdım o yüzden nasıl yaptıklarını bilmiyorum.[151]

Ocağa giderlerdi. Türbeye götürürlerdi. İki cuma geçtikten sonra karı koca beraber olurlardı. Ondan sonra çocukları olurdu. Yağmur suyundan yemek yapılır yenirdi. Yedi farklı sudan geçirilirdi kadın.[152]

Muska yazdırılırdı. Kasık kaldırılırdı. Dört beş defa da tüp bebek denedik biz.[153]

Şekil 1.1: Devali Türbesi

Kaynak: Yazarın Kendi Çektiği Fotoğraf, Devali Türbesi, Develi, Kayseri, 10.05.2020.

Kayseri'nin Develi ilçesindeki "Seydi Şerif Türbesi" çocuğu olmayan kadınlar tarafından ziyaret edilen bir yerdir. Burada çocuğu olmayan kadınlar mezarın başında bulunan büyük mermer taşı sırtlarına koyarlar ve duâ ederek mezarın etrafını dolaşırlar. Bundan sonra birkaç değişik bez parçasına duâ okunur ve bu bez parçası çocuğu

149 Kaynak Kişi: 23
150 Kaynak Kişi: 80
151 Kaynak Kişi: 7
152 Kaynak Kişi: 95
153 Kaynak Kişi: 117

olmayan kadınlara verilir. Böylece çocuğu olmayan kadınların çocuk sahibi olabileceğine inanılır.

Kore'de duâ ederek erkek bebek dileme yöntemine "치성기자 −*Çısıonğgica*" denir. Duâ ederek bebek dileme yönteminin ilk tarihi örneği "*Dangun* Efsanesi"dir. Efsaneye göre ayıdan insan olan *Unğnyıo*, hamile kalabilmek için büyük bir ağaç altına gidip duâ etmiştir. "19. yy öncesinde yazılan eski bir roman olan "*Çunhyanğcıon* (춘향전)" adlı romanda, "*Volme* (월매)"[154] isimli karakter, hamile kalabilmek için "*Ciri* dağına (지리산 −*Cirisan*) gidip duâ etmiştir. Ayrıca tarihi romanlardan da duâ ile erkek bebek dileme ile ilgili kanıtlar bulunabilmektedir."[155]

Kore Ritüelleri sözlüğünde yer alan bilgilere göre dilek tutmak için yapılan duâya "치성−Çısıonğ" denir. Kore'de duâ etmek için rakamsal olarak özel günler[156] seçilir. Yeni yılın ilk günü olan "설- *Sıol*" Kore'nin en büyük bayramlarındandır. Yılın başında olduğu için özellikle bu özel günde duâ edilir. Buda'ya ya da doğada bulunan ağaç, dağ, su gibi varlıklara duâ ederler. Duâ ederken genellikle bulundukları yerde mum yakıp yanına pirinç ve temiz su koyarlar. Eğer duâ eden kişinin maddi durumu iyi değilse sadece su sunup duâ eder. Duâ eden kişiler dilek dilerken ve dilek diledikten sonra da davranışlarında dikkatli olurlar. Bu kişilerin dilekleri gerçekleşene kadar tuttukları dileği başkalarına söylememeleri gerekir.Kore'de Buda, dağ tanrısı, olağanüstü eşyalar, değişik biçimli eşyalar ve kaya kaplumbağası gibi uzun ömürlü olan varlıklar tanrı olarak düşünülmektedir.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına göre görüşmeye katılanların büyük bölümü çocuk sahibi olamayan kişilerin kutsal mekânlar veya kutsal sayılan nesnelerin yanında duâ ederek, tapınağa, şamana giderek, muska yazdırarak çocuk sahibi olacaklarına inanmaktadır.

> Tanrıya duâ edilirse çocuk verir.[157]
>
> Tapınağa gidip Buda'ya duâ etme.[158]

---

154 Chunyanğ'ın annesidir.

155 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 662.

156 Genellikle 3 Mart (3. ayın 3. günü), 4 Nisan (4.ayın 4.günü), 5 Mayıs (5.ayın 5.günü), 7 Temmuz (7.ayın 7.günü), 9 Eylül (9.ayın 9. günü) gibi günlerde duâ edilir.

157 Kaynak Kişi: 163, 165, 182, 185, 197, 218, 238

158 Kaynak Kişi: 128, 137, 139, 140, 149, 158, 161, 223.

Buda'ya duâ ederek çocuk diledim.[159]

Dağa, ağaca, taşa duâ etmek ve tapınağa gidip yüz gün boyunca duâ etmek gerekir.[160]

Dağa ya da büyük nehrin yanına gidip hamile kalabilmek için duâ etmek gerekir.[161]

Muskayı alıp duâ ettim.[162]

Şaman rahiplere gidip sormuş ve taşa da duâ etmişlerdir.[163]

Tapınağa gidip yüz gün boyunca duâ ettim.[164]

Tapınakta duâ etme, atalara duâ etme. Evlat edinmek.[165]

Taş heykelin burun kısmını kazıp yemiş ve suyu koyup gökyüzüne duâ ederler.[166]

Yüz gün boyunca duâ ettim.[167]

Yoktu tapınağa gidip duâ ettim ve ikmo otunu haşlayıp yedim su sunup *Samşin Büyükanne'ye* duâ ettim.[168]

Kayseri yöresinde kısırlığın bazı yiyecek ve içeceklerin tüketilmesiyle tedavi edilebileceği şeklinde yaygın bir inanış vardır. Kutsal yerlerden gelen yiyecekler, ebeler tarafından yapılan geleneksel ilaçlar, bazı bitkilerin kaynatılmasıyla elde edilen sular kısırlığa çare olarak görülmektedir. Bu tür yiyecekler genellikle kadınlar tarafından tüketilmektedir. Ancak yörede çocuk sahibi olabilmek için erkek veya kadın fark etmeksizin her ikisininin de tüketmesinde fayda görülen yiyecekler de vardır.

Erkekler arı sütü içer. Kadınlar horozun bastığı çiğ yumurtayı içerler.[169]

Arabistan'dan kurutulmuş deve eti getirtip onu yerlerdi.[170]

Sarımsak yedirilir. Günde bir tane sarımsak yutturulup karnını ovup sıcak tutarlar. İlaç, macun yutulurdu.[171]

İlaç yaparlardı ebeler. Rahim açıkmış birinin doktora gitmişti o da. [172]

Tutkal otu kaynatıp içerlerdi. Sumak kaynatıp içerlerdi bebek düşmesin diye.[173]

---

159 Kaynak Kişi: 194
160 Kaynak Kişi: 210
161 Kaynak Kişi: 224
162 Kaynak Kişi: 225
163 Kaynak Kişi: 180
164 Kaynak Kişi: 243, 241
165 Kaynak Kişi: 156
166 Kaynak Kişi: 208
167 Kaynak Kişi: 244
168 Kaynak Kişi: 205
169 Kaynak Kişi: 91
170 Kaynak Kişi: 22
171 Kaynak Kişi: 61
172 Kaynak Kişi: 66
173 Kaynak Kişi: 123

Yapılan araştırmada kısırlığın geleneksel yöntemlerle hazırlanan bazı ilaçların tüketilmesiyle ortadan kaldırılacağına inanılmaktadır. Bu ilaçlar genellikle mahalledeki ebeler tarafından içerisine çeşitli otlar katılarak hazırlanmaktadır. Elde edilen bu bulgular kısırlığı gidermek için Kayseri yöresinde halk hekimliği yöntemlerine başvurulduğunu göstermektedir.

> Dedikodu ilacı yapıldı. Yani kulaktan duyma şeylerle bir şeyler karıştırıldı. Üzüm çöpü armut sapı bir şeyler karıştırdılar. Sonra öldü kadın.[174]
>
> Ebeler ilaç yaparlardı. Ben doğurdum bir hafta durup öldüler.[175]
>
> Bitkilerden bir şeyler yaparlardı bilmiyorum.[176]
>
> Ebeler kendileri ilaç yaparlardı. Ottan yaparlardı.[177]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da katılımcıların büyük bir bölümü Kayseri yöresinde olduğu gibi kısırlığın bazı yiyecek ve içeceklerin tüketilmesiyle kısırlığın tedavi edilebileceğine inandıklarını söylemişlerdir. Bu amaçla tüketilen gıdalar genellikle çeşitli bitkilerin kökleri, yaprakları ve bunların kaynatılmasıyla elde edilen sulardan oluşmaktadır. Bu şekilde elde edilen gıdalara Kore geleneksel ilaçları denmektedir. Ayrıca taştan yapılmış Buda heykelinin burnunun kazınması sonucu elde edilen taş tozu, "yasak ipi"ne[178] asılı olan biber kısırlığın tedavisi için tüketilen diğer yiyeceklerdir.

> Kore geleneksel ilaç içilir ve tapınakta duâ edilir.[179]
>
> Hamileye iyi gelecek yemekler yedirilir.[180]
>
> Sağlıklı yemek yenir ve Kore geleneksel ilaçlarından içilir.[181]
>
> Çocuğu oluşturan Kore geleneksel ilaçlarından içtim.[182]
>
> Kore geleneksel ilacı kullandım.[183]
>
> Eskiden hangi yöntem kullanılırdı bilmiyorum fakat son zamanlarda Kore geleneksel ilaçlarını kullanarak çocuk sahibi oluyorlar.[184]

---

174 Kaynak Kişi: 16
175 Kaynak Kişi: 17
176 Kaynak Kişi: 47
177 Kaynak Kişi: 49
178 Yasak ipi, "2.6. Doğum Haberini Verme ve Hediyeleşme" başlığı altında detaylı olarak anlatılmıştır.
179 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155, 142, 143, 144, 145, 146, 129, 162, 132, 160, 195, 217, 212
180 Kaynak Kişi: 219
181 Kaynak Kişi: 209
182 Kaynak Kişi: 183
183 Kaynak Kişi: 126, 127
184 Kaynak Kişi: 172

Yöresel ilaç içilir.[185]

Çiçek haşlayıp suyunu içtim.[186]

Yaşlılar, yemeklik sodayı suda eritip özel bölgeleri yıkarsan çocuğun olur derler.[187]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre, katılımcıların pek çoğu kısırlığı gidermek için kadınlara çeşitli fiziksel uygulamaların yapıldığını, bu sayede kısırlığa neden olan rahim bölgesinin doğurganlığı sağlayacak şekilde tedavi edildiğini ifade etmişlerdir. En sık görülen fiziksel uygulamalar çocuk sahibi olamayan kadının, içerisinde çeşitli otlar ve sebzeler katılarak kaynatılan suyun buharının veya hamam, kaplıca gibi yerlerdeki suların buharının üzerine belirli bir süre oturtulmasıdır.

Sıcak suyun içine oturturlardı.[188]

Sarı katran buharına oturturlardı.[189]

Soğan kabuğu kaynatıp üzerine oturttum. [190]

Üşütmüş diye arpa buharına yatırırlardı kadını.[191]

Otun buharına oturturlardı. Sülük koyarlardı rahim içine.[192]

Lahana süt kaynatılır kadın buharına oturur. İltihap varsa onu söksün diye.[193]

Kızılcahamam'a götürürler. Kaplıcaya götürürler.[194]

Hamama götürüp sıcak suyun üzerine oturturlar. [195]

Yaylalardaki otlar toplanıp buharına yatılırdı. Sütlü bir ot vardı ondan toplanırmış. Kasık düşmesi olurmuş onu kaldırtmazsa bebeği olmazmış benim kayınvalidemin. Ebe dışarıdan tutup kasığını çekermiş sonra hamile kalabilirmiş kayınvalidem. [196]

Soğan suyuna, kozalak suyuna oturturlardı. Karın bölgesine sıcak zift sararlarmış. Zifti bir beze koyup onu karnının üstünde tutarlardı. Sıcak olsun karnına iyi gelsin diye. İğne vururlardı. [197]

Bellerini çektirirler, hamama gönderirlerdi. Sıcak tut derlerdi. Bebesi durmayan kadına da Mehmet ismi olan yedi farklı evden kumaş alıp çocuğa giysi dikerdik. Yaşasın diye.[198]

---

185 Kaynak Kişi: 133, 226
186 Kaynak Kişi: 193
187 Kaynak Kişi: 221
188 Kaynak Kişi: 5, 9, 40, 63
189 Kaynak Kişi: 2
190 Kaynak Kişi: 56
191 Kaynak Kişi: 113, 114
192 Kaynak Kişi: 85, 86
193 Kaynak Kişi: 100
194 Kaynak Kişi: 34
195 Kaynak Kişi: 59
196 Kaynak Kişi: 112
197 Kaynak Kişi: 122
198 Kaynak Kişi: 124

Kayseri yöresinde çocuk sahibi olamayan kişilerin kendilerini sıcak tutmak için uyguladıkları bir başka yöntem ise kadının bedenini kuma gömmesi, sıcak toprak üzerine yatma, sıcak taşlar üzerine oturma, sıkıca örtünerek uyuma şeklindedir. Bu yöntemlerle vücudun ısıtılacağı ve çocuk doğurmanın mümkün hale geleceğine inanılmaktadır.

> İç çamaşırıyla belden aşağı sıcak kuma gömerler.[199]
>
> Kuma gömerlerdi.[200]
>
> Altına toprak sererlerdi. Sıcak toprakta yatırılırdı.[201]
>
> Hamile kalmak için kendini sıcak tutmalı. Sıcak taşlara otururlardı. Karpuzu sıcakken yerlerdi ki içi ısınsın üşümesin diye. Ağır iş tutmazlardı.[202]
>
> Âdetliyken kendini sıcak tut derlerdi. Sıcak tutarlar kendilerini.[203]
>
> Yatırıp sıkı sıkı örtüp terletirler.[204]

Kayseri yöresinde çocuk sahibi olabilmek için kadınlara; ayaktan tavana asma, göbeği ovma, göbeği yukarı kaldırma, belini çekme, sırtından vurup çırpma, tekmeleme gibi bedeni sarsan son derece tehlikeli fiziksel uygulamalar yapılmaktadır. Bu tür fiziksel uygulamalar sonrasında çocuğu olan kadınlar olduğu gibi sakat kalan, yaşamını yitiren kadınlar da vardır.

> Tavana asarlardı. Rahmi ters dönsün diye.[205]
>
> Ayaklarından tavana asıp kasıklarına bakarlardı. Ebelerin bildiği çeşitli bitkiler kaynatılıp içirilirdi. Buğusuna oturtulurdu. Cere (10 kiloluk testi) vururlar. Çaputa tuz bağlayıp üzerine gaz damlatıp şişeye basarlardı. O şişeyi de gebe kalması için kadının karnına koyarlardı.[206]
>
> Asılırdı ki rahmi ters dönsün. Rahmi dönük diye çocuğu olmaz derlerdi o yüzden kadını ayaklarından asıp rahmini çevirirlerdi. Ondan sonra çocuğu olurdu. [207]
>
> Ayağından bağlanıp tavana asılırdı. Otlar kaynatılır hem içirilir hem buğusuna oturtulur. İltihap sökmesi için.[208]
>
> Beli düşük olanın yukarı kaldırırlardı. Beline tülbent bağlayıp yüzüstü yatırırlardı. Sağa sola sallarlardı.[209]

---

199 Kaynak Kişi: 35
200 Kaynak Kişi: 41
201 Kaynak Kişi: 71
202 Kaynak Kişi: 68
203 Kaynak Kişi: 98
204 Kaynak Kişi: 107
205 Kaynak Kişi: 1
206 Kaynak Kişi: 103
207 Kaynak Kişi: 104
208 Kaynak Kişi: 102
209 Kaynak Kişi: 67

> Belini çektirirler. Yukarı kaldırtırlar.[210]
>
> Büyük kadınlar ayağından tutup tavana asıp sallarlardı rahmi ters dönmüş bunun diye. Göbeğini ovarlardı. Belini tutup çekerlerdi. Benim de yapmışlardı. Önce karnıma sabun sürüp ovaladılar. Ayaklarımı boynuna aldı kalçam yerden kalkardı. Yat yarım saat derdi sonra elimden tutup hızlıca kaldırdı. Sonra çocuğum olmuştu.[211]
>
> Belini çekerlerdi. Belini ovarlardı. Yere yatardı apuş arasından oturağını yukarı çekerdik.[212]
>
> Sırtından vurup çırparlardı kadını.[213]
>
> Belini tekmelerlerdi. Gelin yüz üstü yatar ebe gelinin bacaklarını tutup omzuna kaldırıp onu silkelerdi. Sancısı varsa soğan közlenip rahime sokulurdu. [214]
>
> Kadının rahmini döndürürlerdi. Eşini kaldırırlardı. Sonra çocuğa hamile kalırdı.[215]

Kayseri yöresinde kısırlığı gidermek için sık başvurulan yöntemlerden birisi de çocuk sahibi olmak isteyen kadınların rahim bölgelerine çeşitli nesnelerden oluşan özel karışımların yerleştirilmesidir. Bu karışımlar genellikle araebeleri tarafından belirlenen reçetelere uygun olarak toplanan otların çeşitli yöntemlerle kaynatılması, bazı özel canlı türlerinin ezilmesi ya da hayvan dışkılarının kullanımıyla hazırlanmaktadır. Bu karışımların belli bir süre rahimde kalmasıyla doğurganlığın sağlanabileceği halk arasında yaygın bir inanıştır.

> Benimde beş yıl olmadı çocuğum. Araebesine gittim. Kirli yünün içine içinden süt çıkan sütleğen denilen ot, balıkyağı ve bir böceği ezip kurutuyor. Onları bilye gibi yapıyor. Üç gün rahmine koy dedi. Çok işe yaradı. Beş çocuğum arka arkaya oldu. Üç çeşit de ot toplamıştı. Onbeş günde bir üç defa sabahları kaynatıp iç dedi. İçtim işe yaradı.[216]
>
> İlaç yaparlardı. Rahmi ağır derlerdi. Kuru üzüm, birkaç ot toplanıp rahme koyarlardı. On bir tane böceği ezip otlarla karıştırıp fitil gibi yaparlardı. Tavuk pisliği, ebe gümeci toplayıp kaynatıp buğusuna oturturlardı. İltihap var derlerdi. On bir gün boyunca önce buğusuna oturtup sonra da fitili koyarlardı. Sonra kırk gün yatırırlardı. Bir kadın vardı, bu yöntemi uyguladılar ve oğlu olmuştu. İkincisi için de ne doktorlara gitti bir daha da hiç olmadı çocuğu.[217]
>
> Ebe pamuğa otlardan bir şeylerden katardı rahime koy derdi. Yumurta pişirir rahime koyarlardı.[218]
>
> Böcek ilacı yaparlar. Böceği ezip keçeyle sarıp rahimde bekletirlermiş. Hocaya götürürlerdi.[219]

---

210 Kaynak Kişi: 97, 3
211 Kaynak Kişi: 83, 84
212 Kaynak Kişi: 10
213 Kaynak Kişi: 4
214 Kaynak Kişi: 43
215 Kaynak Kişi: 115
216 Kaynak Kişi: 13
217 Kaynak Kişi: 30
218 Kaynak Kişi: 31
219 Kaynak Kişi: 50

> Siyah kırmızı böcekten ilaç yaparlardı ve onu rahime koyarlardı. [220]
>
> Çam sakızı, sarımsak, birkaç çeşit ot alttan rahime koyarlardı. Kocadansa problem hiçbir yere gidilmezdi.[221]
>
> Araebeleri ilaç yaparlardı. Yünün içine ot koyarlardı rahimde beklet derlerdi.[222]
>
> Araebeleri bakarlardı neyse derdi çare bulurlardı ona göre. Çeşitli otlar hazırlarlardı.[223]
>
> Ota yatırırlar. Rahmine çeşitli otlardan koyarlardı. Rahminde iltihap varsa söksün diye açılsın diye. Çiçeğe oturturlardı.[224]
>
> Çocuğu olmayan bir tane kadının rahimine çocuğu olsun diye et sokmuşlar. Sonra o kadın ölmüş.[225]

Su, Türk kültüründe pek çok konuda olduğu gibi doğum konusunda da önemli bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk sahibi olmak isteyen kadınların başvurduğu diğer bir yöntem kutsal sayılan sulardan içmek veya böyle suları vücuda sürmektir. Çocuk sahibi bir kadının avucundan, eteğinden su içmek, döl verme yeteneği olanların gücünü kısır olana geçirme ilkesine dayanmaktadır ve büyüsel bir özellik taşır. Kayseri'nin Yahyalı ilçesi Ulupınar köyündeki iki katlı Meryem Ana Mağarası'nın birinci katının önünde içi su dolu küçük bir kuyu vardır. Çocuğu olmayan kadınlar çocuk sahibi olabilmek için bu kuyudaki sudan içerler. Hz. Meryem'in Hz. İsa'yı bu mağarada doğurduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle bu sudan içmenin kısırlığa çare olacağına inanılmaktadır.

Andonğ yöresinde çocuk sahibi olmak için erkek ve kadının cinsel organına benzeyen sıra dışı biçimli kaya ve taşlara duâ edilir. Bu tören "기자-*Gica*" töreni olarak adlandırılır. Genel olarak bu kayalara"oğul kayası", "kadın cinsel organı kayası" ve "etek kayası" gibi isimlerle hitap edilir.

---

220 Kaynak Kişi: 108
221 Kaynak Kişi: 76
222 Kaynak Kişi: 51
223 Kaynak Kişi: 77
224 Kaynak Kişi: 101
225 Kaynak Kişi: 78

Şekil 1.2: Erkek Cinsel Organı Kayası

Kaynak: "Jacheon Bahçesi", https://blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=ttpp2002&logNo=222099033788 (Erişim Tarihi: 15.10.2020)

Andonğ yöresinde çocuk sahibi olmak için yapılan uygulamalar aşağıdaki gibidir.[226]

1. Bebek doğuramayan kadınlar gece gizlice gidip erkek cinsel organına benzeyen kayaya kendi cinsel organlarını sürterler. Ya da kadınlar bu kaya etrafında dolaşarak ellerini cinsel organlarına sürerler.

2. Kadın bebek dileme kayası önüne gidip ipin bir ucunu kayaya bağlayıp diğer ucunu kendi beline bağlar ve duâ eder. Göbeğinin aşağı kısmına bir kaç gün boyunca acı çekecek kadar baskı uygular.

3. Çocuğu olmak isteyenler anne kayası olarak adlandırılan düz kayanın yüzeyini bebek kaya olarak adlandırdığı taş ile kazıyarak çukur oluşturur. Bu çukur içerisine bebek taşı koyar.

4. Dalları yukarıda birleşen ağaç ya da insanın bacak biçiminde olan ters "Y" şeklinde olan ağacın altına gidip karı koca birlikte olurlar. Ya da "Y" şeklinde olan dalın arkasına taş koyar.

---

226 "Gica", (Erişim Tarihi: 20.10.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/1832

5.Kadın kolay doğum yapan bir kadının giyindiği iç çamaşırını giyerek geceyi doğum yapacağı odada, yerde yatarak geçirir. Gece boyunca sanki doğum yapıyormuş gibi taklit yapar.

Bebek sahibi olmak için diğerlerinden farklı olan kaya ve taşlara bebek dileme geleneği Kore tarihindeki bir efsaneye dayanmaktadır. *Buyıo* (부여) (MÖ 3-494) devletinin efsanesine göre *Kral Heburu* (해부루) (MÖ 60) yaşlandıktan sonra da torunu olmayınca çocuk dilemek için bir dağa çıkar. Belli bir yere ulaştıktan sonra Kral atını bir ağaca bağlar. Ancak at bir kayaya bakarak ağlamaya başlar. Kral bu duruma şaşırır ve kayanın yanına gider. Kayayı ileri doğru ittiğinde içinden altın renkli kurbağa şeklinde bir çocuk çıktığını görür. Bu çocuk *Buyıo* devletinin ikinci kralı *Gımoa* (금와) (MÖ 60-20) olmuştur.[227] Kore'de bazı doğum ritüellerinin efsanelerden etkilenerek oluştuğu ve günümüzde de varlığını koruduğu söylenebilir.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında literatürü destekler nitelikte bulgular elde edilmiştir. Andonğ'da çocuk sahibi olmak isteyen kişilerin erkek veya kadın cinsel organına benzeyen taşlara duâ ettikleri ve özel anlam yüklenen diğer bazı nesnelerden de faydalanmaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Bazı özel anlam yüklenen kıyafetlerin çocuk sahibi olmak isteyen kişiler tarafından giyilmesi halinde çocuk sahibi olunabileceğine inanılır. Bu kıyafetler genellikle erkek çocuk sahibi olmak için giyilmektedir.

> Çocuk çok olanların evine gidip iç çamaşırını ödünç alıp giyilir.*Samşin Büyükanne'ye* duâ edilir.[228]
>
> Çok doğum yapan kadının iç çamaşırını giymek.[229]
>
> Erkek çocuğu çok olan kadının iç çamaşırlarını giyme.
>
> Erkek çocuğu olan evin duvarından atlayıp oradan kimse görmeden kumaş alma.
>
> Erkek çocuğu olan kadının âdet döneminde kullandığı sonrasında yıkayıp astığı âdet bezini kimse görmeden oradan alarak kendisi kullanırmış.
>
> Çok çocuk doğuran kadının iç çamaşırını alıp giyerek dolaşmak.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında katılımcıların bir kısmı dini inançları gereği çocuk sahibi olmak için uygulanan yöntemlere başvurmanın uygun olmadığına inanmaktadır. Bazı köylerde sadece o köyde bilinen, çok sık görülmeyen

---

227 "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290
228 Kaynak Kişi: 131
229 Kaynak Kişi: 173, 174, 138

bazı uygulamalara da rastlanmıştır. Bunlar sülük vurma, delikten geçme, sıcak taşlar üzerine oturma gibi uygulamalar ve üzerine evlenme (kuma getirme) gibi davranışlardır.

> Sülük vurulurdu.[230]
>
> Sülük vururduk rahime. Su içmezdik. Sıcak tutardık kendimizi. Sıcak taşlara sulara otururduk. Kara böcek olurdu onu ezip otla karıştırıp rahime sokarlardı.[231]
>
> Allah bilir. Verene verir vermeyene vermez biz bilemeyiz.[232]
>
> Allah istemezse olmaz.[233]
>
> Hiç duymadım.[234]
>
> Çocuğu olmayan kadına tığgalı denirdi. Tığgası dökülsün diye delikten üç defa geçerdi.[235]
>
> Kasığı düşer, göbeği düşer onu kaldırtırlardı ebeye. [236]
>
> Tohumunu alıp iğneyle aşağıdan veriyorlar.[237]
>
> Olmazsa da üstüne başka gelin alırlar.[238]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında çocuk sahibi olamayanların yapacakları bazı davranışların kısırlığı tedavi edeceğine inanılmaktadır. Örneğin, bir başkasının çocuğunu büyütmenin kısır kişinin çocuk sahibi olmasını sağlayabileceği veya doğum yapamayan kadının üzerine evlenilmesi (kuma gelmesi) halinde doğurganlığın gelişebileceği şeklinde inanışlar vardır. Bunun yanında sağlık kuruluşuna başvurarak ilaç kullanmak ve vücudu sıcak tutmak çocuk sahibi olmak için uygulanan diğer yöntemlerdir.

> Eltisinin çocuğunu alıp onun çocuğu olana kadar kendileri büyütürlermiş. (O çocuğa bakıp özendikçe kıskandıkça onun da karnında bebek olacağı düşünülüyormuş)
>
> Üstüne gelen kadın çocuk doğurursa o da doğurur.
>
> Doktorun tavsiye ettiği ilacı içmek.[239]
>
> İşe yarayan geleneksel ilaç içmek.[240]
>
> İlaç kullanmak.[241]
>
> Vücudu sıcak tutmak.[242]

---

230 Kaynak Kişi: 74
231 Kaynak Kişi: 79
232 Kaynak Kişi: 19
233 Kaynak Kişi: 87, 88
234 Kaynak Kişi: 90
235 Kaynak Kişi: 69
236 Kaynak Kişi: 119
237 Kaynak Kişi: 89
238 Kaynak Kişi: 46
239 Kaynak Kişi: 130
240 Kaynak Kişi: 167
241 Kaynak Kişi: 214
242 Kaynak Kişi: 215

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar yukarda açıklanan yöntemlerin çoğunu uyguladıklarını ve uygulayan kişileri tanıdıklarını ifade etmişlerdir. Bu uygulamalar sonrası çocuğu olan kişiler olduğu gibi hayatını kaybeden kişiler olduğu da ifade edilmiştir.

> Benim 15 yıl çocuğum olmadı. Yapmadığım şey kalmadı. Etraftan duyduklarımızı hep denedim. En sonunda 15 yıl sonra tüp bebekle kızım oldu. Şimdi beş yaşında. Beni yüzüstü yatırıp belime çıkıp zıpladılar, belimi ovdular, ayaklarımdan bağlayıp tavana astılar. Bir kalıp sabunu rendelediler onu da balık yağıyla yağlayıp temiz beze sardılar. Onu fitil gibi yapıp 1 hafta rahimde beklet dediler. İdrarım zift gibi çıkardı. Sonra bir güğüm kaynamış sıcak suyun içine 1 saat boyunca üç gün oturttular. Tuğla ısıtıp üstünde oturttular.[243]
>
> Kuruhöyük'te birinci çocuğu olup da ikinci çocuğu olmayan bir kadın vardı. Tavuk pisliği ve birkaç şeyi karıştırıp rahmine koy demişler. Kadın ondan sonra vefat etti diye duymuştum. Kepiç köyünde de bir kadın vardı çocukluğun eğri demişlerdi. Karasakız vururdu beline.[244]
>
> Çekirdek kabakları olur ya onu alıp kaynatırlardı sonra çocuğu olsun diye kadını buharına oturturlardı. İltihabı söksün diye böyle yaparlardı. Sülük tutarlardı rahim içine. Kız ağrısı derlerdi rahimde kemik yamuk olursa. Yahyalı'da bir ebe vardı o düzeltebilen. Bir tanıdığım öyle oldu düzelttiler bir hafta sonra hamile kaldı.[245]
>
> Sırtında zıplatırlardı 3-4 defa. Rahim aşağı insin diye. Ebeler alttan bakarlardı yumurtalığın boş senin çocuğun olmaz derlerdi. Kısırlığı gitsin diye kasık kaldırırlardı. Karnını ovalarlardı. Yumurtaya okuyup üfleyip mezara gömerlerdi, dağa gömerlerdi. Yumurta bozulsun da çocuk olsun diye.[246]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar çocuk sahibi olabilmek için karı kocanın güneş ve ayın hareketlerine göre belirlenen uygun zamanda birlikte olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Karı koca birlikteliği için seçilen zamanın çocuğun geleceğini olumlu veya olumsuz etkileyebileceğine yönelik inanışlar da vardır. Koreliler evlenirken, yeni bir işe başlarken, bebek doğum tarihini belirlerken, taşınırken, kötü ruhların etrafta dolaşmadığı bir gün seçmeye çalışır. Genelde bu günleri şamanlar belirler. Önemli bir işi olan kişi bunu hangi gün yapsam diye şamana danışır. Bu gün seçimi danışan kişinin doğduğu gün, ay, yıl, saat temel alınarak hesaplanmaktadır.

Andonğ yöresindeki bazı katılımcılar kısırlığı giderici herhangi bir yöntem olmadığını, varsa da bilmediklerini belirtmişlerdir. Bu kişiler çocuk sahibi olmak için herhangi bir yöntem denemediklerini ve doğal olarak hamile kaldıklarını belirtmişlerdir.

---

243 Kaynak Kişi: 111
244 Kaynak Kişi: 25
245 Kaynak Kişi: 110
246 Kaynak Kişi: 116

Herhangi bir yöntem yoktur.[247]

Hiçbir şey yapmadım.[248]

Mecburen bekledim.[249]

Olana kadar bekledim.[250]

Andonğ yöresindeki inanca göre hamile olmadan önce ya da olduktan hemen sonra hem hamile tarafından hem de aile, akraba tarafından bebek ile ilgili rüyalar görülür. "Arkadaş gibi aileden olmayan insanlar da bazen böyle rüyalar görür. Hamile kalamayan kadınlar hamile kalabilmek için bu rüyayı gören kişilerden para ile satın alırlar."[251] Bu inanış çocuk sahibi olmak isteyenlerin bu amaçlarına ulaşabilmek için maddî harcamalardan da kaçınmadıklarını göstermektedir.

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuk sahibi olamayan kişiler hem Kayseri hem Andonğ yöresinde kısırlığın giderilmesi için çeşitli yöntemlere başvurmakta ve çocuk sahibi olmayı arzulamaktadır. Bitki, hayvan, nehir ve heykel gibi canlı-cansız bütün varlıklara anlam yükleyerek evlat sahibi olmak için çeşitli yollara başvurulmaktadır.

1.2. Hamileliğin Kadınların Günlük Yaşamındaki Etkisi

Hamile olduğunu öğrenen kadınların sağlıklı bir şekilde doğum yapmaları için hem bedenen hem de ruhen kendilerini korumaları gerekir. Günlük yaşamda aile içerisindeki her bireye farklı sorumluluklar yüklenmiştir. Bu iş bölümüne göre kadınların annelik dışında da yapmaları gereken önemli görevleri vardır. Hayvanların bakımı, günlük veya kışlık yiyeceklerin hazırlanması, su taşıma gibi görevler genellikle kadınlara yüklenmiş sorumluluklardır. Bununla birlikte özellikle ekonomisi tarıma dayalı yerleşim yerlerinde tarlada çalışmak kadınların temel vazifelerinden biri olarak görülür.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre tarlada çalışma gibi ağır iş gücü gerektiren görevlerin hamilelik dahil her şart ve durumda kadınlardan beklendiği tespit edilmiştir. Kadınlar hamilelik dönemlerinde de normal

---

247 Kaynak Kişi: 147, 235, 236, 239, 246, 249
248 Kaynak Kişi: 184, 191
249 Kaynak Kişi: 227
250 Kaynak Kişi: 202, 234
251 "Doğum Öncesi Ritüel", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/208

dönemlerdeki gibi çalışmaya devam etmiş, doğum anına kadar ağır ve tehlikeli sayılabilecek işlerde çalıştırılmıştır.

> Doğurana kadar boş mu dururduk, tarla taban inek dana yatana kadar iş tutardık.[252]
>
> Tarlada sancım tuttu. Doğurana kadar çalışırdık. Göbek bağını tarlada keserlerdi taşla neyle.[253]
>
> Çalıştırılırdı. Hatta doğumdan sonra hemen işe devam ederdik.[254]
>
> Çalıştırılırdı. Tarlaya götürülürdü.[255]
>
> Eskiden kayınvalidemle aynı evde otururduk. Kocan da askere gitti mi 2 3 sene yoktu. Kocam 3 yıl jandarmada askerlik yaptı. Aynı masada yemek bile yiyemezdik. Ama bereket vardı eskiden daha güzeldi her şey. Hamileyken hep çalıştım. Kayınvalide boş tutar mı?[256]
>
> Dayak da yerdik, hiç oturmazdık da. İp eğrirdik, ip boyası kaynatırdık, halı dokurduk. Doğurduğumuzu bilirdik sadece.[257]
>
> Hamile kadın her şeyi yapardı. [258]
>
> Her şey yapardık, her işi görürdük. Saman da basardık, inek de bakardık.[259]
>
> İş yaptırırlardı. Kadın çalışır çocuğu kayınvalide büyütürdü.[260]
>
> Hep iş yapardık, işten kalkıp doğum yapıp sonra işimize devam ederdik. Kilim dokurduk. Kilimden kalkıp doğurdum bir tanesini sonra yine kilim dokumaya devam ettim.[261]
>
> Tarladan giderdik doğuma. Kimi salatalık zamanı kimi domates zamanı doğardı.[262]
>
> Kimse hal hatır sormazdı. Kendi kendimize doğurup işimize devam ederdik. Sabah doğurup akşam leğende çamaşır yıkardık, tarlalarda çalışırdık, ekmek yapardık, ahıra bakardık saman koyardık.[263]
>
> Hamilelik umursanmazdı ki. Çok çekilirdi eskiden, hiç bakılmazdı.[264]

Kayseri yöresinde kadınların hamile kalmasının eşleri tarafından hoş görülmediği durumlar vardır. Bunun nedeni hamile kadınların işten geri kalacağı ya da doğacak çocuğun bakımının zor olacağı düşüncesidir. Alan çalışmasında bazı ailelerde kadınların hamile kalmasının işgücünün azalması gerekçesiyle kocaları tarafından hoş

---

252 Kaynak Kişi: 124
253 Kaynak Kişi: 8
254 Kaynak Kişi: 91
255 Kaynak Kişi: 89
256 Kaynak Kişi: 115
257 Kaynak Kişi: 118
258 Kaynak Kişi: 91
259 Kaynak Kişi: 87, 88
260 Kaynak Kişi: 71
261 Kaynak Kişi: 43
262 Kaynak Kişi: 9
263 Kaynak Kişi: 31
264 Kaynak Kişi: 7

karşılanmadığı, kadınların hamile olduklarını gizledikleri, hamile kaldığı ortaya çıkan kadınların bu gerekçelerle şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir.

> Hamile kalınca dayak yiyenler oluyordu. Bebeğe giyecek elbise yok, yiyecek yok sen çocuk doğuruyorsun diye.[265]
>
> İş günü doğurulur mu diye kızarlardı. Her işi yapardık. Tırmık çekerken bir çocuğumu doğurdum. Bir çocuğumu ekin biçerken doğurdum. Doğurduktan sonra yine iş yapmaya devam ederdik.[266]
>
> Kocam dövüyordu beni babam da gördü niye dövüyorsun demedi.[267]
>
> Dayak da yedim. Damdan da düştüm. Hiç esirgemezdim kendimi.[268]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da Kayseri yöresindeki gibi kadınların hamilelik dönemlerinde de çalışmaya devam ettikleri, onlara günlük yaşamda özel bir ayrıcalık tanınmadığı görülmüştür. Kadınlar günlük yaşamlarında yapmakla yükümlü oldukları işlerini hamilelik dönemlerinde de sürdürmektedir. Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında kadınların hamile kalmaları nedeniyle şiddete veya kötü yaptırımlara maruz kaldıklarına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

> Çiftçilik yaptığım sırada anlayınca hemen doğum yapmaya koştum.[269]
>
> Doğum olduktan sonra dinlenmedik, hemen çalışmaya devam ettik.[270]
>
> Eski insanlar doğum tarihine yakın zaman olsa bile çiftçilik yapmış.[271]
>
> Eskide zaten çiftçilik çok olduğu için her zaman çalıştık.[272]
>
> İşleri hep birlikte yaptık.[273]
>
> Elbette çiftçilik de yaptım yemek de yaptım.[274]
>
> Sadece ev işleri yaptım.[275]

Andonğ yöresinde görüşme yapılan bazı kişiler hamilelik dönemlerinde kendi istekleriyle ev işlerinde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni doğum yaparken zorlanmamak için çalışmak ve hareketli olmak gerektiği düşüncesidir.

---

265 Kaynak Kişi: 7
266 Kaynak Kişi: 72
267 Kaynak Kişi: 8
268 Kaynak Kişi: 10
269 Kaynak Kişi: 226
270 Kaynak Kişi: 164
271 Kaynak Kişi: 131
272 Kaynak Kişi: 168, 132
273 Kaynak Kişi: 188
274 Kaynak Kişi: 238
275 Kaynak Kişi: 233

> Doğum yapmadan önce elde çamaşır yıkayarak doğumu daha kolaylaştıracağına inanıyordum. Ev işlerini çokça yaptım.[276]
>
> Evet, ev işleri yaptım. Çünkü bazı kadınlar zor işler yaptıklarından dolayı spor yapmış gibi oldular ve güzelce kolaylıkla doğum yapabildiler.[277]

Kayseri yöresinde de görüşmeye katılan bazı kişiler hamile kadının hareketli olması gerektiğini, çalışmanın doğuma yardımcı olacağını düşünmektedir. Bu nedenle katılımcılar tarafından kadının hamile olduğunu anlamasından sonra işten uzak durmaması gerektiği, normal yaşamındaki gibi çalışmaya devam etmesi gerektiği ifade edilmiştir.

> Şimdikilerin bebek karnında niye dönmüyor. İş yapmıyorlar, yatıyorlar sürekli de ondan. Hareketli olacaksın derlerdi bize. İş çok görecen ki çabuk doğurursun derlerdi.[278]
>
> Hareketli olsun kolay doğursun derler.[279]
>
> Yatan kadın doğuramaz denirdi. Dört döl doğurdum hiç doktor görmedim orta ebeleri doğurturdu. Kendim doğururdum. Halı dokurduk hamileyken.[280]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşme yapılan kişilerden bir kısmı hamile kadınların ağır iş görmekten kaçınması gerektiğini, kadınların hamile kalmadan önce yaptıkları bazı rutin işlerin hamilelik durumu anlaşıldıktan sonra başkaları tarafından yapıldığını belirtmişlerdir.

> İş görmeyecek, kocasıyla yatmayacak, yatsa da örselenmeyecek, su tasını kaldırmayacak ağır kaldırmayacak, her şeyden yiyip içecek.[281]
>
> Ağır iş gördürülmez. Tarlaya tırmığa götürülmez.[282]
>
> Yün yataklar ağır olurdu, kömür kovası da taşıtılmazdı. Halı dokunurken halı döndürülmezdi, inek sağdırılmazdı, hızlı hareket etme derlerdi. Ben halıdan çıkıp doğuma gitmiştim.[283]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında kadınların hamilelik dönemlerinde alkol, sigara gibi sağlığa zararlı alışkanlıklardan vazgeçmeleri gerektiği ve bu tür ürünleri kullanmamaları gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca ilaç kullanmaktan da sakınmaları gerektiği vurgulanmıştır. Kayseri yöresinde kadınlar arasında alkol ve

---

276 Kaynak Kişi: 212
277 Kaynak Kişi: 224
278 Kaynak Kişi: 43
279 Kaynak Kişi: 46
280 Kaynak Kişi: 72
281 Kaynak Kişi: 89
282 Kaynak Kişi: 68
283 Kaynak Kişi: 46

sigara tüketimi Andonğ yöresine nispetle çok fazla yaygın olmadığından Kayseri yöresindeki alan çalışmasında bu tür cevaplara rastlanmamıştır.

> İçki sigara içmemek fazla ilaç kullanmamak gerekir.[284]
>
> İçki sigara hazır yemek gazlı içecek kafein konserveli yemek ve sağlıksız yemekten uzak durmak göbek kısmına özellikle dikkatli olmak fazla hareket etmemek iyi yürekli olmak.[285]
>
> Kahve ve ilaç kullanmamak gerekir.[286]
>
> İlaç kullanmadım.[287]
>
> Fazla ilaç içmemek ve kötü şeylere bakmamak.[288]
>
> İlaç fazla kullanmamak gerek çünkü bebek engelli olabilir ve duş almamalı çünkü duş alırsa vücut hep soğuk kalır.[289]
>
> Sigara içki fazla ilaç içmemek ve çok fazla spor yapmamak.[290]
>
> Zararlı yiyecekler, kötü düşüncelerden kaçınmalı.[291]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşme yapılan bazı kişiler hamile kadınların sosyal yaşamları içerisinde kötü olan her türlü eylemden kaçınmaları gerektiğine inanmaktadır. Bunun için hamile kadınların otururken, kalkarken, yemek yerken, bir şeyler içerken, diğer insanlarla sohbet ederken dikkatli davranması gerektiğine inanılır.

> Kötü sözler söylememeli.[292]
>
> Kötü şeylere bakmamalı, soğuk yerde durmamalı.[293]
>
> Kötü düşünmemeli.[294]
>
> Kötü şeyler yememeli.[295]
>
> Kötü yer ve kötü düşüncelerden uzak durmalı.[296]
>
> Kötü yere gitmemeli.[297]
>
> Kötü düşünmemeli, olumlu düşünmeli.[298]

---

284 Kaynak Kişi: 133, 210, 182, 213, 235, 216, 179, 171, 207
285 Kaynak Kişi: 172
286 Kaynak Kişi: 246
287 Kaynak Kişi: 232
288 Kaynak Kişi: 209
289 Kaynak Kişi: 183
290 Kaynak Kişi: 162
291 Kaynak Kişi: 221
292 Kaynak Kişi: 214
293 Kaynak Kişi: 243
294 Kaynak Kişi: 233
295 Kaynak Kişi: 244, 208
296 Kaynak Kişi: 163
297 Kaynak Kişi: 167, 200
298 Kaynak Kişi: 160

Kötü yere oturmamalı.[299]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşme yapılan kişilerden bir kısmı hamileyken diş çektirmekten kaçınılması gerektiğini, bu durumun ilerde doğacak çocuğun hasta olarak doğmasına neden olabileceğine inandıklarını söylemişlerdir. Diş ağrısının şiddeti, bu ağrının hamile ve bebek üzerindeki olumsuz etkileri bu düşüncenin oluşmasında etkilidir. Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında hamilelik döneminde diş çektirilmez şeklinde bir düşünceye rastlanmamıştır.

Diş çekilmez hamileyken. Çocuk işitme engelli dilsiz olmasın diye.[300]

Dişini çektirmez. Ağır kaldırmaz.[301]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında hamilelik dönemlerinde kadınların masanın köşe kısımlarına oturmaması gerektiği inancına rastlanmıştır. Böyle olursa hamilenin ve bebeğin olumsuz etkileneceğine inanılmaktadır. Bunun dışında hamilenin evin bazı bölümlerine dokunması veya oturmasının doğru olmadığına inanılır. Hamile kadınların özellikle evin girişindeki kapı eşiğinden uzak durması gerektiğine inanılmaktadır.

Köşede oturmamak, kapı eşliğine basmamak ve oturmamak, başkasının elbisenin üstünden geçmemek.[302]

Kapı eşiğine basmadan geçmek gerekir.[303]

Köşede oturmamalı ve kötü işleri yapmamalı.[304]

Masanın köşelerinde oturmamak yalan söylememek yemek seçerek yemek.[305]

Her yere oturmamak lazım. Yer temizleme fırçasının ve mutfakta bulunan ocağın üzerine oturmamalı.[306]

Evin bacasına dokunmamak ve o tarladaki ağaca dokunmamak.[307]

Köşeye oturmamak, ördek yememek.[308]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında Andonğ yöresinde güçlü bir şekilde inanılan hamile kadının evin veya yemek masasının köşelerinde oturmaması gerektiği şeklinde bir inanca rastlanmamıştır. Ancak Andonğ yöresinde görülen kapı eşiği ile

---

299 Kaynak Kişi: 197
300 Kaynak Kişi: 10
301 Kaynak Kişi: 52
302 Kaynak Kişi: 138
303 Kaynak Kişi: 135
304 Kaynak Kişi: 204
305 Kaynak Kişi: 137
306 Kaynak Kişi: 222
307 Kaynak Kişi: 139, 140
308 Kaynak Kişi: 166

ilgili inanışlara Kayseri yöresinde de rastlanmıştır. Kayseri yöresinde "şeytan kapı eşiğinde yaşar" şeklinde bir söz vardır. Doğum yapan kadının ve çocukların kapı eşiğine oturmaması gerektiği düşünülür. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında evde yaşayanları gizil güçlerin zararlı etkilerinden korumak için, doğumdan sonra anne karnından çıkan ve bebeğin eşi olarak isimlendirilen biyolojik parçanın kapı eşiğinde kurutulduğu, kapı eşiğinden geçerken besmele çekilmesi gerektiğine inanıldığı ifade edilmiştir.

> Benim gelinimin kafası açıktı diye yazma bağlayamadığımdan beline kırk gün al yazma bağladım. Kırkı çıkmadan kapı eşiğinden geçerken besmele çek de geç derler. Çoluk çocuk kapı eşiğinde oturtulmaz. Şeytan kapı eşiğinde olur derler. Kafasından yukarıya gelecek şekilde Kur'an-ı kerim koyarlar kırk gün orada durur. Bıçak, iğne, kocanın ceketini yatağın başına koyarlar. Yorgana, yatağa, bebeğin beşiğine koyarlar kırk gün orada olur. [309]

Andonğ yöresinde hamileyken cenazelere katılmaktan, yas evine gitmekten ve yas tutmaktan uzak durulması gerektiğine inanılmaktadır. Kayseri yöresinde de benzer düşünce vardır. Cenaze törenleri sırasında aile yakınlarının üzüntüsü törene katılan kişilere yansıyacağı düşünülmektedir. Bunun için hamile kadınlar böyle üzüntülü ortamlardan uzak tutularak korunması amaçlanmaktadır. Ayrıca cenaze törenlerinde kötü ruhların olduğu, bu kötü ruhların hamile ve bebek üzerinde olumsuz etki bırakabileceği düşüncesi de kadınların böyle ortamlardan uzak tutulmasında etkilidir.

> Asla cenazeye gitmemek. Cenazeye gidip gelene tuz atılıyor. Kötü ruhlar yapışmasın akıp gitsin diye.[310]
>
> Yas evine gidilmez.[311]
>
> Cenaze gibi üzücü ve kötü yerlere gitmemek gerek.[312]
>
> Cenazeye gitmemek ve içki sigara içmemek kötü olayların olduğu yerde bulunmamak.[313]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre yörede hamileyken hayvan avlamanın veya öldürmenin iyi olmadığına inanılır. Hamile kadın başka canlılara zarar vermekten ve kavgadan kaçınmalıdır.

> Hayvan avlamak, yemek sofrasının köşesinde oturmak, kapı eşiğine basmak, yatarken sırtüstü dümdüz yatmak iyi değildir.[314]

---

309 Kaynak Kişi: 110
310 Kaynak Kişi: 128
311 Kaynak Kişi: 223
312 Kaynak Kişi: 165
313 Kaynak Kişi: 131
314 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146

Hayvan kesmekten sakınılmalıdır.[315]

Başka insanlara zarar vermemek ve kötü iş yapmamak.[316]

Yalan söylemeyip başka insanlarla kavga etmemek.[317]

Küfür etmemek ve hayvan öldürmemek.[318]

Kore genelinde ve Andonğ yöresindeki inanca göre hamilelik dönemindeki bazı yasaklar sadece hamile kadınlar için değil kadının çevresinde bulunan diğer insanlar için de geçerlidir. Örneğin hamile kadınların olduğu evdeki kişilerin, olumsuzluk taşıyabileceği düşüncesiyle başka evlere gitmemesi gerektiğine inanılır. Hamile yakınları evin dışındayken olumsuzluk taşıyabilecek durumlardan uzak durmalı, böyle insanlardan kendilerini sakınmaları gerektiği düşünülmektedir.

Hu-conğ Co ve Sug-ca Yu tarafından yapılan çalışmada evde hamile varken günlük yaşamda dikkat edilmesi gereken bazı davranışlar aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.[319]

1. Su kabağı masa üzerine koyulursa bebek başarılı bir birey olamaz.
2. Doğum yapılacak ayda ocak tamir ettirilirse çocuk kekeme doğar.
3. Doğum yapılacak ayda hamile kadın fare yakalarsa çocuk fare gibi hareket eder (Fare gibi gizlice kötü işler yapar diye düşünüldüğünden olumsuz anlam taşımaktadır).
4. Odanın tabanı çıkarılırsa bebeğin burnu küçülür.
5. Hamile kadın samandan yapılan ayakkabı giyerse çocuk ayaklarını yere vurarak çirkin bir şekilde ağlar.
6. Ağacın ilk meyvesini koparılırsa çocuk olmaz.
7. Ağaç gövdesinin üzerindeki kabuk çıkarılırsa bebeğin cildi yılan derisi gibi pulpul olur.
8. Hamile olan kadın çamaşır kaynatırsa, çamaşır yıkadıktan sonra pirinç ya da unlu su ile iş yaparsa, susam veya fasulye kavurursa bebeğin cildi kabuk kabuk olur.

---

315 Kaynak Kişi: 242
316 Kaynak Kişi: 164
317 Kaynak Kişi: 193
318 Kaynak Kişi: 241
319 Hu-conğ Co oa Sug-ca Yun, *Tonğgvaıyreva Uri Imşig* (Sıoul: Hallim Çulpansa, 2002).

9. Hamile olan kadın yer süpürme fırçasının üzerine otururs, cenazeye giderse, doğum yapılacak ayda tek başına kalırsa, şanssızlık yaşayacağına, başına kötü olaylar geleceğine inanılır.
10. Hamile olan kadın düzgün oturmazsa hayırsız çocuk doğurur.
11. Hamile kocası ile birlikte olmamalıdır. Hamile kadının yük taşımada kullanılan (지게−*Cige*)'yi yakmaması gerekmektedir.
12. Külleri temizlemek ve kestaneyi kavurmak yasaktır. Yemek için tavuk kesmek, kırık tabakta yemek yemek yasaktır.

Kayseri yöresinde geçmiş dönemlerde kadına hamileliği nedeniyle günlük yaşamında herhangi bir ayrıcalık tanınmazken günümüzde hamile kadının bedenen ve ruhen korunması gerektiğine inanılmaktadır. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde de geçmiş yıllarda Kayseri yöresindeki tespitlere benzer şekilde hamile kadına değer verilmezken günümüzde hamile kadınların günlük yaşamlarında daha dikkatli olmaları gerektiğine inanılmaktadır.

1.3. Aşerme

Aşermek (갈망−*galmangğ*); hamilelikte bazı yiyeceklere karşı aşırı düşkünlük göstermek, çok arzulamak veya nefret etmek, tiksinmek şeklinde tanımlanmaktadır.[320] Aşerme, kadınlarda hamileliğin bir belirtisi olarak ortaya çıkabilen bir duygudur. Hamile kadınlarda psikolojik ve biyolojik etkiler sebebiyle yeme içme arzusu, yiyecek seçimi gibi konularda kişisel alışkanlıklar değişebilmektedir.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşme yapılan kişilerin neredeyse tamamı aşerme kavramını bildiklerini, hamilelik dönemlerinde bu duyguyu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak görüşme yapılan kişilerin çoğu maddi imkânsızlıklar nedeniyle arzuladıkları yiyeceğin temin edilemediğini belirtmişlerdir. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında aşeren kadına arzu ettiği yiyeceği bulup vermenin sevap olduğuna inanan kişilere rastlanmıştır.

320 "Güncel Türkçe Sözlük", (Erişim Tarihi: 07.08.2019), https://sozluk.gov.tr/

> Hiç dünyada olmayan aklına düşer.[321]
>
> Benim canım kayısı çok çekerdi. Saklı gizli cebimde getirir yerdim. Kıymetliydi o zaman her şey az bulunurdu. Kan olsun süt olsun diye pekmez yedirirlerdi. [322]
>
> Kim alıp da getirecek bulamazdık hiçbir şey.[323]
>
> Bulunmazdı eskiden her şey. Ama kadın aşerdi mi bulunmaya çalışılırdı.[324]
>
> Bulamazdık ki eskiden. Konu komşuda pişene gözü düşerdi insanın.[325]
>
> Karnımıza bebe düşerdi bir de doğururduk başka hiçbir şey için özenilmezdi şimdiki gibi.[326]
>
> İstediği şey bulunabilecek gibiyse yapılır. Koca da yoktu zaten askerdeydi. Kayınpedere de söylenmez ayıp.[327]
>
> Gözümüz düşerdi de alamazdık. Sevap da olur onun istediğini bulup vermek.[328]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerin çoğu hamilelik döneminde bazı yiyeceklere düşkünlüklerinin arttığını ve hamile kadınların arzu ettiği yiyeceğin temin edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Andonğ yöresinde de kadınların pek çoğu maddi yetersizlikler ve imkânsızlıklar nedeniyle hamilelik dönemlerinde arzu ettikleri yiyeceğin temin edilemediğini belirtmişlerdir.

> Evet, kusma olayı başlayınca pek çok yemek yiyemediği için canının istediği yemek olunca hemen alıp verilmeli.[329]
>
> Evet, bizde de var.[330]
>
> Çok fazla idi.[331]
>
> Mümkün olduğunca.[332]
>
> Verirlerse yerdik olmayınca yoksa ne yapayım, mecbur sabrettim.[333]
>
> Yemek istesem bile yoksulluktan dolayı alamadığımızdan yiyemedim.[334]

Andonğ yöresinde yapılan alan araştırmasında elde edilen bulgulara göre kadınlara hamilelik dönemlerinde aşerdikleri yiyecekler getirilmezse doğacak

---

321 Kaynak Kişi: 102
322 Kaynak Kişi: 46
323 Kaynak Kişi: 72
324 Kaynak Kişi: 89
325 Kaynak Kişi: 68
326 Kaynak Kişi: 8
327 Kaynak Kişi: 91
328 Kaynak Kişi: 92
329 Kaynak Kişi: 160
330 Kaynak Kişi: 127, 129, 131, 132, 133, 137, 149, 150, 156, 166, 169, 170, 174, 181, 184, 185, 187, 192, 193, 195, 196, 208, 212, 213, 214, 215, 217, 219, 233, 235, 236, 242, 243, 249, 172, 200, 165, 148, 247
331 Kaynak Kişi: 250
332 Kaynak Kişi: 163, 164, 180, 206, 209, 211, 216, 228, 234
333 Kaynak Kişi: 238
334 Kaynak Kişi: 134, 135,178, 136, 141, 183, 240, 241

bebeklerin iki gözünün farklı büyüklükte olacağına inanılmaktadır. Bu nedenle bazı kişiler hamilenin arzu ettiği yemeğin kesinlikle bulunup getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

> Eğer hamile canının çektiği yemeği yiyemezse bebeğinin iki gözü farklı olur derler.[335]
> İstediğini yemezse iki gözünün boyutlarının birbirinden farklı olacağına inanılır.[336]
> Bir gözü küçük olacağı için kesinlikle yemeli.[337]
> Evet, kesinlikle verilmeli.[338]
> Bulup vermek zorundalar.[339]
> Evet. Yakın akrabalarım mutlaka alıp getirmeli hamile olduğum için.[340]
> Elbette bulunup getirilmeli.[341]
> Hamile mutlu olması gerekiyor ki bebek de mutlu olsun.[342]
> Hamile olduğu için mutlaka yemeli.[343]
> Tabi ki vermesi gerek.[344]

Andonğ yöresindeki bazı katılımcılar aşeren kadının istediği yiyecek getirilmediği durumda kendisinde ya da bebekte herhangi bir hastalık durumu gelişeceğine inanmadıklarını belirtmişlerdir.

> Hayır, hasta olmaz.[345]
> İmkân ölçüsünde getirilir. Çocuğa zarar vereceğini düşünmüyorum.[346]
> İlla öyle değil.[347]
> Yaparsa iyidir.[348]

Kayseri yöresinde yapılan alan araştırmasına katılan kişilerden bir kısmı aşeren kadının kocası iyiyse karısının canının istediği yiyeceği bir şekilde bulup getirdiklerini söylemişler; bazıları ise bekledikleri değeri görmediklerinden yakınmışlardır.

---

335 Kaynak Kişi: 168
336 Kaynak Kişi: 230
337 Kaynak Kişi: 237
338 Kaynak Kişi: 171, 178, 188, 194, 204, 205, 207, 203, 201, 244, 198, 210, 225, 229
339 Kaynak Kişi: 126
340 Kaynak Kişi: 220
341 Kaynak Kişi: 223, 231
342 Kaynak Kişi: 218
343 Kaynak Kişi: 221
344 Kaynak Kişi: 248
345 Kaynak Kişi: 167, 176, 227
346 Kaynak Kişi: 128
347 Kaynak Kişi: 224
348 Kaynak Kişi: 179

> Kocaları düşkünse bulur alır getirirdi. Haberim de olmazdı. Yeşil soğan istedi bir kere canım kocam getirmişti.[349]
>
> Kadın aşerse kime ne. Herifi iyi olan getirirdi kadının aşerdiğini.[350]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar aşerme kavramını farklı yorumlamış, doğan çocuğun istediği yiyeceği yiyemediği durumda çenesinin titrediğini; buna aşerme dendiğini ifade etmişlerdir.

> Bebeğin çenesi titrerdi istediğini yiyemediği zaman. Ona denirdi.[351]

Andonğ yöresinde yapılan alan araştırmasında hamilelerin canı özellikle elma veya et isterse hemen alınıp verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun dışında turşu, çilek, çorba gibi yiyeceklerin aşerildiği belirtilmiştir.

> Kesinlikle yemeli elma ve eti.[352]
>
> Birinci çocuğuma hamile iken canım elma istedi ikinci çocuğuma hamile iken ise canım çilek istedi bunları kocam aldı.[353]
>
> Turşu.[354]
>
> Canım tatlı (엿 - *Yıot*)[355]çektiği için aldım yedim.[356]

Hem Kayseri hem de Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında hamile kadının aşerdiği yiyeceğin tadına veya türüne göre çocuğun cinsiyetinin doğumdan önce tahmin edilebileceğine inanılmaktadır.

1.4. Doğumdan Önce Cinsiyet Tayini

Kişinin bir durumu öğrenmeye karşı duyduğu güçlü duyguyu anlatan kavram merak kavramıdır. Anne ve baba başta olmak üzere ailedeki herkes doğum öncesinde hayata yeni katılacak bireyin cinsiyeti hakkında büyük bir merak içerisindedir. Melek Demirel ve Yelkin Diker Coşkun; merak kavramını şu şekilde tanımlamışlardır.

> Merak, bireyin kendisi ve çevresi hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmesi için sahip olduğu istek ve arzu, bireyin çevresindeki yeni, farklı ve gizemli olayların ve

---

349 Kaynak Kişi: 71
350 Kaynak Kişi: 43
351 Kaynak Kişi: 87, 88
352 Kaynak Kişi: 157
353 Kaynak Kişi: 245
354 Kaynak Kişi: 232
355 Pirinç ve tahılların malt ile kaynatılmasıyla yapılan tatlı ve yapışkan yiyecek.
356 Kaynak Kişi: 151

> gelişmelerin üzerine gitmesi, onları araştırmak istemesi ve bu olayları araştırma ve deneyimleme konusunda istekli ve ısrarcı olmaktır.[357]

Doğum öncesi bebeğin cinsiyeti ile ilgili merakın giderilebilmesi için cinsiyet tayini yapılmaya çalışılır. Günümüzde gelişen tıp teknolojileri sayesinde bebeğin cinsiyeti doğum öncesinde gebeliğin 14. haftasından sonra yüksek doğruluk oranında tahmin edilebilmektedir.[358] Cinsiyet tahmini ile ilgili yöntem arayışı çok eski dönemlerden beri insanları meşgul etmiş, bu hususta birçok uygulama ve yöntem ortaya konmuştur. İnsanoğlu her devirde geleceğe ilişkin tahminlerde bulunmak için çeşitli yöntemler kullanmıştır. Bahriye Güray Gülyüz tarafından aktarılan bilgiye göre;

> Orta Asya kavimleri arasında kehanet aracı olarak ateş kullanılmaktaydı. Belirli bir zamanda yakılan fal ateşinin çıkardığı duman, ses ve meydana getirdiği şekillere bakılarak gerçekleşecek olayların niteliği ve neticesine dair kehanetlerde bulunulurdu. Hükümdar için yakılan büyük fal ateşine çeşitli kurbanlar da sunulurdu.[359]

Günümüzde de çeşitli yöntemler kullanılarak gelecekteki olaylar hakkında tahminler yürütülmektedir. Falcılık gelecekteki olaylar hakkında tahmin yürütmede her toplumda görülebilen ve inanılan bir yöntemdir. Bu tür yöntemlere başvuran ve inanan kişi sayısı ülke veya bölgede yaşayan insanların kültürel yapısı, dini inanç çeşitliliği ve bölgenin tarihi geçmişi gibi etkenlere bağlı olarak değişmektedir. Kore sokaklarında yürürken kaldırımlarda kurulmuş çadırlarda fal bakan ve baktıran kişilere sık rastlanır. Koreliler hayatın önemli dönemleri öncesinde fal baktırarak geleceğe yönelik planlamalar yapmaktadır.

Kore genelinde ve Andonğ şehrinde hamile olan kadının rüyasına göre doğacak bebeğin cinsiyetiyle ilgili tahminde bulunulur. Kadının hamile kalacağını önceden bildiren rüyalara "태몽 - *Temonğ*" denmektedir. Bu düşünceye göre rüyalarla, hamile kalacak kişinin rahminde bir canlı oluşacağının bildirildiğine inanılmaktadır. Hatta bu tür rüyalar ile bebeğin ileride sahip olacağı meslek ile ilgili de tahminde bulunulmaktadır.

---

357 Melek Demirel ve Yelkin Diker Coşkun, "Üniversite Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9/18 (2009): 112.

358 Recep Has vd., "Birinci Trimesterde Ultrasonla Fetal Cinsiyet Tayini", *Türkiye Klinikleri Jinekoloji Obstetrik*, 12/3 (2002): 231.

359 Bahriye Güray Gülyüz, "İslam Öncesi Türk Kültüründe Ateş ve Ateşe Hükmedenler (Maddi Kültür İzleri Işığında)", *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9/17 (2019): 205.

Hu-conğ Co ve Sug-ca Yun'a göre göre Üç Krallık Tarihini anlatan "삼국유사 − Samgugyusa"[360] adlı kitapta, rüyasında ayı görmüş bir kadının soyunu devam ettirecek bir prens doğurduğundan bahsedilmektedir.[361] Kore ritüelleri sözlüğü isimli esere göre; 1970 yılında yapılan ankette toplam 1342 kişi içerisinde 1220 kişi *Temonğ*'un doğruluğundan bahsetmiştir.

> Rüyada biber, ejderha, yılan, yılan balığı, solucan, uzun turp, salatalık gibi erkeğin cinsel organına benzeyen şeyler görülürse doğacak bebek erkek diye düşünülmüştür. Kestane, midye, yüzük gibi kadın cinsel organına benzeyen şeyler görülürse doğacak bebeğin kız olacağı düşünülmüştür. Büyük, güçlü, kuvvetli canlılar ve erkeklerin kullandıkları eşyalar erkeği simgelemektedir. Küçük tatlı güzel canlılar ve kadınların kullandıkları eşyalar kızları simgelemektedir. Renklere göre de tahmin de bulunulmaktadır. Sarı ve kırmızı renk erkeği, mavi ve beyaz renk kız anlamına gelmektedir.[362]

Erkek bebek ile ilgili olan rüyalar;

- Gezegen ile ilgili – güneş, ay, yıldız, şimşek
- Hayvan ile ilgili – kaplan, altın rengi ejderha, domuz, anakonda, sazan balığı, kaplumbağa, horoz, balık, büyük salyangoz
- Bitki ile ilgili – kırmızıbiber, ceviz, kestane, hünnap, adamotu, mısır, trup, mantar, patlıcan, tatlı patates
- Diğer – taş, dağ, kaya, kilit, küçük kılıç, altın uzun toka, orak, anahtar

Kız bebek ile ilgili olan rüyalar;

- Gezegen ile ilgili – yarımay
- Hayvan ile ilgili – karayılan, kara ejderha, ince yılan, küçük salyangoz, yumurta, midye, kuş
- Bitki ile ilgili – çiçek, kabak, olmamış kavun, salatalık, elma, kestanenin dışındaki kabuk, sapı düşmüş meyve
- Diğer – altın yüzük

Kore'deki inanca göre bebeğin cinsiyetini önceden tahmin etmeye yarayan rüyalar asla kimseye anlatılmamalıdır. "Bu tür rüyaların tanrı tarafından verildiğine inanılır. Bundan dolayı kutsal olduğu düşünülerek hiç kimseye söylenmemesi gerektiğine inanılmaktadır."[363]Rüyada güzel şeyler ve güzel olaylar görülmüş olsa bile

---

360 1281 yılında yazılmış olan tarihi bir kitaptır.
361 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 20.
362 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 679.
363 Sanğ-ran Bak, 237.

bu rüya diğer insanlara anlatılırsa rüyanın gerçekleşmeyeceğine inanılarak rüya saklı tutulur.

Geleneksel Kore inancına göre "태점 -*Tecıom*" görülen rüyalarla ilgisi olmadan tesadüfen gelişen olaylara ve davranışlara göre bebek ile ilgili tahminde bulunma anlamına gelmektedir. "*Tecıom,* yaşanan olaylar ve davranışlara göre bebeğin kız veya erkek olacağını önceden tahmin etmektir. Bu olgu negatif ve pozitif olarak ikiye ayrılmaktadır. Zıtlıkların uyumu olarak da adlandırabileceğimiz uzak doğu felsefesi *yingyanğ*[364] bu düşüncenin oluşumunda etkilidir. Yani tek rakam-çift rakam, pozitif-negatif sayılar, erkek özelliği-kız özelliği gibi."[365]

Kore ritüelleri sözlüğüne göre Kore genelinde ilk çocuğun hareketlerine göre ikinci çocuğun cinsiyeti hakkında tahminde bulunulabileceğine inanılır. İlk doğan çocuk oynadığı eşyaları başına koyarsa sonraki çocuk kız, ilk doğan çocuk oynadığı eşyaları boynuna asarsa sonraki çocuk erkek olacak diye düşünülür. Önce doğan çocuk büyükler tarafından çağırılınca çocuk gelip direkt büyüğünün yüzüne bakar ve büyüğünü kucaklarsa ardından gelen bebeğin kız olacağı, büyüğüne ters dönüp otursa sonraki bebeğin erkek olacağı düşünülmüştür.[366]

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi'ne göre cinsiyet tayini için Andonğ'ta kullanılan geleneksel yöntemler aşağıdaki gibidir:

1. Karıkocanın yaşı ve doğum tarihindeki ayları toplayınca çıkan rakam tekse erkek, çiftse doğacak çocuk kızdır.
2. Karıkocanın yaşı ve doğum tarihindeki ayları toplayıp ikiye bölündüğünde ortaya çıkan rakam tekse erkek, çiftse kızdır.
3. Hamile kadın bir avuç fasulyeyi alıp saydığında tek rakamsa erkek, çift rakamsa kızdır
4. Anne karnındaki bebek hareketli ise erkek, durgunsa kızdır.
5. Hamilenin karnının biçimi düzse erkek, öne doğru çıkmışsa kızdır.
6. Arkadan seslenildiğinde sağ tarafa dönerse erkek, sol tarafa dönerse kızdır.
7. Ekşi şeyler çok yenirse doğacak bebek kız sevilmezse erkektir.

---

364 Zıtlıkların uyumu.
365 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 21.
366 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 254.

Bu tür inanışlar *Yinyanğ* ve beş element "음양오행 −*Imyanğoheng*"[367] olarak adlandırılan felsefelerden kaynaklanmaktadır. "Bu felsefe Doğu Asya kültüründe etkileşim kurulan her türlü olayı ve evrendeki her şeyi yaratan ve değiştiren kaynak olarak kabul edilir."[368]

Kore kaynaklarında yer alan bilgilere göre eğer tahminler sonucu bebeğin kız olacağı öğrenilirse büyü yapılarak ya da fiziksel yöntemler kullanılarak bebeğin erkek olması sağlanmaya çalışılır. Kore ritüelleri sözlüğünde verilen bilgilere göre Andonğ yöresinde hamilenin hareketlerinde ve vücut yapısındaki değişimlere, önce dünyaya gelen çocuğun davranış ve vücut özelliğine, hamile kadının ve kocasının yaşına göre cinsiyet tayini yapılmaktadır. Bunların dışında cinsiyet tayini konusunda halk arasında yaygın olan diğer bazı inanışlar aşağıdaki gibidir:

> Yuvarlak hamur kızartıldığında yukarı doğru kabarırsa erkek, yana doğru kabarırsa kız olacağı düşünülür. Doğum yapılacak ayın ilk gününde ilk gelen misafir erkekse erkek bebek, kız ise kız bebeği olacağı düşünülür. Eteğin pilelerini çift yaptıktan sonra sonuç çift rakam olursa kız, tek rakam olursa erkek bebeği olacağı düşünülür. Çarşıdan yosunu alıp eve dönerken yosunu sol eliyle tutarsa erkek, sağ eliyle tutarsa kız bebeği olacağı düşünülür. Yosun alıp gelirken normal iple bağlarsa erkek, samanla bağlarsa kız bebeği olacağı düşünülür. Hamile olduğu ay çift rakamsa kız, tek rakamsa erkek bebeği olacak diye tahminde bulunulur.[369]

Alan çalışmasında elde edilen bulgular literatürden elde edilen bilgileri destekler niteliktedir. Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına göre hamile kadının gördüğü rüyaya göre veya altıncı hisse göre tahmin yapılır. Buna göre kadın rüyasında şeftali görürse kız; ayı, fil, biber, kestane görürse erkek doğuracağına inanılmaktadır.

> Altıncı hisle tahmin edilebilir ya da hamile kadının kalçası geniş olursa kız, göbek öne çıkarsa erkek olur derler.[370]
>
> Görülen rüyaya göre, kestane görülürse erkek olacak demektir.[371]
>
> Rüyaya görmek.[372]
>
> Rüyaya göre ve karnın şekline göre[373]

---

367 Bu düşünceye göre içinde yaşadığımız iki sonsuz dünya, güney ve kuzey, doğu ve batı, gökyüzü ve yeryüzü, erkek ve kadın, güneş ve ay, gündüz ve gece, yaz ve kış, yin ve yanğ'ı ifade eden doğal ve soyut kavramlardır.

368 "Yin Yang Beş Yön", (Erişim Tarihi: 21.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/346

369 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon,* 680-682.

370 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146

371 Kaynak Kişi: 221

372 Kaynak Kişi: 132, 136

373 Kaynak Kişi: 130, 131

Kayseri yöresinde hamile kadının arzu ettiği besin cinsine ve tadına göre de doğacak bebeğin cinsiyeti hakkında tahminde bulunulur. Buna göre hamile kadının canı ekşi yiyeceklerden isterse kız çocuk, tatlı yiyeceklerden isterse erkek çocuk doğuracağına inanılır.

> Hamile kadının canı ekşi çekerse kız tatlı çekerse oğlan doğuracak derler.[374]
>
> Soğan çok yerse kızı olacak derlerdi. Ekşi yerse oğlan olacak derlerdi.[375]
>
> Limon canı çekerse oğlan doğuracak derler.[376]
>
> Ye tatlıyı doğur atlıyı, ye ekşiyi çıkar Ayşe'yi derler.[377]

Andonğ yöresinde hamile kadın canı sebze isterse kız çocuk, et isterse erkek çocuk doğuracağına inanılır.

> Canı et çekerse erkek çocuk, meyve ve sebze çekerse kız çocuk olacağı anlamına gelir.[378]
>
> Canı meyve istiyorsa kız, (막걸리−*Maggıolli*)[379] ya da et istiyor ise erkektir.[380]
>
> Hamilenin canı karnındaki bebeğin cinsine göre, erkekse et, kızsa abur cubur çeker. Kore geleneksel tatlısı (엿−*Yıot*) canı çekiyorsa kızdır.[381]

Andonğ yöresinde hamile kadının canının çektiği yiyeceğin tadına göre veya olgunluğuna göre de cinsiyet tahmini yapılmaktadır. Canı ekşi isteyen kadının kız, tatlı isteyen kadının erkek bebek doğuracağına inanılmaktadır. Ayrıca canı olgun meyve isterse erkek, sebze isterse kız olacağına inanılır. Erkek doğuracak annelerin canının elma çektiği söylenmiştir. Canı içki isteyen kadının da erkek doğuracağı düşünülmektedir.

> Canı içki istiyorsa erkek, ekşi olan meyve istiyorsa kız.[382]
>
> Canı ekşi isterse kız, et isterse erkek.[383]
>
> Canı ekşi yemek isterse kız, tatlı ve et istiyorsa erkektir.[384]
>
> Canı elma isterse erkek.[385]

---

374 Kaynak Kişi: 9, 83, 84, 116, 111, 43, 90, 103
375 Kaynak Kişi: 108
376 Kaynak Kişi: 95
377 Kaynak Kişi: 9, 83, 84, 116, 111, 43, 90, 103
378 Kaynak Kişi: 126, 137, 156, 158, 168, 178, 179, 180, 182, 183, 188, 189, 193, 201, 203, 207, 211, 215, 220, 229, 235, 247
379 Pirinçten yapılan Kore geleneksel içkisidir.
380 Kaynak Kişi: 238
381 Kaynak Kişi: 138
382 Kaynak Kişi: 139, 140, 166
383 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155
384 Kaynak Kişi: 205
385 Kaynak Kişi: 149

> Canı elma istiyorsa erkek. Köpek eti istiyorsa kız.[386]
>
> Et demek erkek çocuğu, pirinç lokumu (떡 − *Ddıog*) demek kız çocuğudur.[387]
>
> Dağlardan toplanan yeşillikleri canı çekerse kız çocuk doğuracağına inanıyordum.[388]
>
> Canı olgun meyve isterse erkek, sebze isterse kız.[389]
>
> Canı pirinç lokumu istiyorsa erkek, et istiyorsa kız.[390]

Kayseri yöresinde hamur bezesi, pişmesi için tandıra atılarak bezenin pişme şekline göre bebeğin cinsiyeti hakkında tahminde bulunulmaktadır. Bezenin kabarması veya göbeklenmesi durumunda bebeğin erkek olacağına, yayılması veya ikiye ayrılması durumunda kız bebeğin dünyaya geleceğine inanılmaktadır.

> Tandıra bütün beze atarız. Beze kabarır ise erkek olacak deriz. Beze yayılırsa kız olacak deriz. İki kişiye denedik daha yeni ikisi de doğru çıktı.[391]
>
> Hamuru bezeyip saçın üstüne koyarlardı. Beze göbeklenirse oğlan, beze ikiye ayrılırsa kız olacak derler.[392]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında hamile kadının başının üzerine tuz konularak cinsiyet tayini yapıldığı görülmüştür. Buna göre haberi olmadan kadının başına tuz serpilmekte, bu sırada kadın istemsizce burnuna dokunursa erkek, saçına veya ağzına dokunursa kız bebek sahibi olacağına inanılmaktadır.

> Hamile kadının haberi olmadan başına tuz koyarlardı. Kadın ağzını kaşırsa, ağzına dokunursa kız; burnunu kaşırsa, burnuna dokunursa oğlu olacak derler.[393]
>
> Kadının haberi olmadan kafasına tuz atılır. Tuzu kafasına attıktan sonra kadın burnuna dokunursa oğlan, saçına dokunursa kız olacak denir. Gerçek bu, çok defa doğru tuttu.[394]

Kayseri yöresinde alan çalışması sırasında görülen diğer bir cinsiyet tayini yöntemi bıçak ve makas yardımıyla yapılan tahmin yöntemidir. Bu yönteme göre hamile kadının oturacağı tahmin edilen minderlerin altına bıçak ve makas koyulur. Kadının oturduğu minderin altında makas var ise kızı, bıçak var ise oğlu olacağına inanılır.

---

386 Kaynak Kişi: 157
387 Kaynak Kişi: 134
388 Kaynak Kişi: 135
389 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
390 Kaynak Kişi: 147
391 Kaynak Kişi: 25
392 Kaynak Kişi: 78
393 Kaynak Kişi: 38
394 Kaynak Kişi: 91

> Minderin altına bıçak ve makas koyulur. Bir tarafına bıçak bir tarafına makas koyulur. Hamile kadın altında makas olan mindere otururs kızı olacak denir, bıçak olana otururs oğlu olacak denir. [395]

> Ezan okunurken kadın farkında olmadan minderin bir ucuna makas bir ucuna da bıçak koyulur. Kadın makasın olduğu mindere otururs kız, bıçak olan minderin üstüne otururs oğlu olacak derler. Hamile kadının kalçası büyürse kız, karnı büyürse oğlu olacak derler.[396]

Kayseri yöresinde alan çalışması sırasında rastlanan diğer bir cinsiyet tayini yöntemine göre gebe kadının idrarı karanlık bir odaya konmakta ve bir süre gözlenmektedir. İdrarın tabana çökmesi halinde kız, aynı kalması halinde erkek çocuk olacağına inanılmaktadır. Benzer şekilde hamile kadından sağılan bir miktar süt suya bırakılır. Bu süt suyun içinde dağılırsa kız, tabana çökerse erkek bebek doğacağına inanılmaktadır.

> Gebe kadın idrarını bir bardağa koyup karanlık bir odaya koyar. İdrar çökerse kız, aynı durursa oğlan doğurur.[397]

> Su dolu bir kaşığın içine kadının göğsünden süt sağarlar. Süt dağılırsa kızı olacak derler. Süt tabana çökerse oğlu olacak derler.[398]

> Göğsünün sütünü suya sıkarlar. Süt suyun dibine çökerse bebek kız olacak, suyun yüzeyinde durursa oğlan alacak derler.[399]

Cinsiyet tahmini konusunda diğer bir yöntem ipe bağlı bir yüzüğün sallanması sonrası yüzüğün çizdiği yörüngeye göre yapılan tahmindir. Yüzük dik yönde sallanırsa erkek, dairesel sallanırsa kız olacağı düşünülür.

> Yüzük ipe bağlanır. Yüzük dike sallanırsa oğlan olacak derler, yüzük yuvarlak çizerse kız olacak bebek derler.[400]

Kayseri yöresindekine benzer şekilde Andonğ yöresinde de hamile kadının eşyaları kullanılarak bebeğin cinsiyeti ile ilgili tahmin yürütülmektedir. Buna göre iğneli ip kadının bileğinin üstünde çevrildiğinde, iğne dik hareket ederse erkek, yatay hareket ederse kız olacağı tahmin edilmektedir.

> Bileğin üstündeki iğneli ipi çevirdiğimde, iğne dik gelirse erkek yatay gelirse kız olur[401]

---

395 Kaynak Kişi: 37
396 Kaynak Kişi: 100
397 Kaynak Kişi: 39
398 Kaynak Kişi: 2
399 Kaynak Kişi: 80
400 Kaynak Kişi: 92
401 Kaynak Kişi: 212

Andonğ yöresinde hamile kadının anlık tepkilerine göre bebeğin cinsiyeti ile ilgili tahmin yapılmaktadır. Buna göre hamile kadına birisi seslendiği anda, kadın sağına dönerse erkek, soluna dönerse kız olacağı düşünülmektedir.

> Birisine seslenildiği zaman sağına dönerse erkek soluna dönerse kızı olur. Göbeği yuvarlaksa erkek öne çıkıntı varsa kız.[402]

Andonğ yöresinde bir başka cinsiyet tahmin yöntemi çakıl taşları kullanılarak yapılır. Bu yönteme göre "*Samşin*'in olduğu yere küçük çakıl taşları hazırlanır. Hamile kadın orada bulunan küçük taşlardan bir avuç alır. Avucundaki taşın sayısı tekse bebeğin erkek olacağını çift sayı ise bebeğin kız olacağını düşünmüşlerdir."[403]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında en yaygın görülen cinsiyet tayini yöntemi hamile kadının karnının veya kalçasının fiziksel durumuna göre yapılan tahmindir. Kayseri yöresinde hamile kadının karnı sivri ve yukarı yönde ise erkek, kadının karnı yaygın ise ve kalçası genişlerse kız doğuracağına inanılmaktadır.

> Kadının karnı sivri ve yukarı yönde ise erkek, yaygın ise ve kalçası büyürse kız doğuracak demektir.[404]
>
> Oğlan sivri, kız yaygın durur karında derler. Kız yükü tuz yükü derler; canın ağır olur, çabuk kalkamaz yerinden. Kıza hamile kalırsa kalçası büyür hamile kadının.[405]
>
> Karnı sivri olursa erkek, geniş olursa kız. Kocam bilirdi benim. Ayağının ökçesini yere vura vura gezersem erkek olurdu. Ayağımın ucunu vura vura yürürsem kız olurdu.[406]
>
> Karnı sivri olanın oğlanı olur derler. Kız yanlara saklanır. O zamandan bile kız kendini belli etmezmiş kendini göstermezmiş.[407]
>
> Kadın kıza hamileyse kilo alır poposu büyür, erkeğe hamile ise zayıflar. Erkek bebek geç doğar.[408]
>
> Karnı sivri olan oğlan, geniş olan kız. Kadının kalçası büyürse kız doğurur. Belinin yanları sert olursa kız, yumuşak olursa oğlan olurdu.[409]

Andonğ yöresinde de en yaygın görülen cinsiyet tayini yöntemi Kayseri yöresindekine benzer şekilde hamile kadının göbeğinin biçimine, kalçasının ve göbeğinin büyüklüğüne göre, arkadan görünüşüne göre yapılan tahminlerdir. Göbeğin üstü büyüdüyse, bebek göbeğin üst kısmındaysa erkek alt kısım büyüdüyse kız olacağı

---

402 Kaynak Kişi: 139, 140
403 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 80.
404 Kaynak Kişi: 7, 1, 10, 34, 23, 59, 61, 30, 31, 40, 63, 47, 48, 50, 68, 63, 72, 76, 79, 80, 97, 95, 107, 110, 122, 112, 116, 102, 119, 46
405 Kaynak Kişi: 56
406 Kaynak Kişi: 85, 86
407 Kaynak Kişi: 90
408 Kaynak Kişi: 91
409 Kaynak Kişi: 83, 84

tahmin edilir. Göbek öne doğru çıktıysa, ön tarafı büyüdüyse kız; yana doğru genişlediyse, yuvarlak ve geniş şekil aldıysa erkek olacağı tahmin edilmektedir.

> Göbeğin biçimine göre tahmin edilir.[410]
>
> Göbeğin biçimine göre, kusma olayına göre, bebeğin hareketine göre tahmin edilir.[411]
>
> Göbek yukarı ise erkek aşağı yayılırsa kız[412]
>
> Göbeğin üstü büyüdüyse erkek alt kısım büyüdüyse kızdır[413]
>
> Göbeğin üst kısmı büyüdüyse erkektir[414]
>
> Bebek göbeğin üst kısmına yerleştiyse erkek, rahime daha yakın karnın aşağısında yerleştiyse kızdır[415]
>
> Göbeğin üst kısmı çıktıysa erkek arka kısım büyüdüyse kız olduğu düşünülür.[416]
>
> Göbek öne doğru çıktıysa kız yana doğru yuvarlak ise erkektir.[417]
>
> Kızsa göbeğin ön taraf şişer ve erkekse tüm göbek şişer.[418]
>
> Göbek çok çıkmadıysa erkektir.[419]

Andonğ yöresinde hamile kadının arkadan bakılarak kadının kalçasının büyüdüğü yöne göre, büyüklüğüne göre cinsiyet tahmini yapılmaktadır. Hamile kadının kalçası zayıfsa, yana doğru genişlerse kız; öne doğru çıkarsa, yuvarlak hal alırsa ve güzelleşirse erkek bebeğin olacağı tahmin edilmektedir.

> Vücudun arka tarafına bakarak tahmin ettik.[420]
>
> Hamilenin arka görünüşüne bakarak kız ve göbeğine bakarak erkek olup olmadığını tahmin ediyoruz [421]
>
> Kalça yana büyürse kızdır öne doğru çıkarsa erkektir.[422]
>
> Kalçasına bakarak tahmin ederdik. Yuvarlaksa erkek zayıfsa kızdır.[423]
>
> Arka tarafı güzelse erkektir. Göbek öne doğru çıktıysa kızdır.[424]

---

410 Kaynak Kişi: 133, 160, 170, 171, 174, 184, 210, 186, 218, 219, 220, 228, 234, 244, 207, 213, 242, 182, 190
411 Kaynak Kişi: 160
412 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155
413 Kaynak Kişi: 203
414 Kaynak Kişi: 187
415 Kaynak Kişi: 209
416 Kaynak Kişi: 173
417 Kaynak Kişi: 214
418 Kaynak Kişi: 138
419 Kaynak Kişi: 178
420 Kaynak Kişi: 240
421 Kaynak Kişi: 176
422 Kaynak Kişi: 168
423 Kaynak Kişi: 137
424 Kaynak Kişi: 179

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasına göre bebeğin anne karnındaki fiziksel konumuna göre bebeğin kız ya da erkek olacağına dair tahminler yürütülmektedir. Ayrıca, gebe kadının yürüme hızına göre de cinsiyet tahmini yapılır.

> Bebek kadının karnında sağda olursa erkek, solda olursa kız olacak demektir.[425]
>
> Oğlan yukarıda, kız aşağıda kasıkta olur.[426]
>
> Oğlan mideye yakın olur. Kız bebek göğsün altına sömeleklenir. [427]
>
> Bebek kasıkta olursa kız, midede yukarda olursa erkek olacak derler.[428]
>
> Kız bebeğe hamileyse karnı aşağıda olur denir. Erkek yukarıda olur karında.[429]
>
> Erkeğe hamileysen karnı çap olur. Bir taraflı durur erkek. Kadının göğsünün altında durur erkek bebek.[430]
>
> Döl üzerime düşünce bilirdim ben kız mı erkek mi diye. Oğlan dolu dolu ve top gibi olurdu. Kızın olduğunda bir tarafı boş olur karnının. Böğürlerin dolu ve yuvarlaksa oğlan olur.[431]
>
> Hamile kadının yürüyüşünden belliydi. Yavaş yürürse oğlan doğuracak derlerdi. Sıkı sıkı yürürse kız doğuracak derlerdi.[432]

Andonğ yöresinde de Kayseri yöresindekine benzer şekilde bebeğin anne karnındaki hareketlilik durumuna, hareket yönüne göre de cinsiyet tahmini yapılmaktadır.

> Birinci çocuğuma göre ikinciyi tahmin ettim. İlk çocuğumun karnımdaki hareketlerine bakarak, ikinci çocuğum da onun gibi hareketlerde bulunduysa aynı cinsiyettedir diye düşündüm.[433]
>
> Göbeğin yan tarafında hareket varsa erkektir. Göbeğin üstünde hareket varsa kızdır.[434]
>
> Bebeğin anne karnındaki hareketleri farklıdır. Erkek ise çok hareketli kız ise sakin olur.[435]
>
> Bebeğin hareketine göre bilinir.[436]
>
> Sol tarafında hareket var ise erkek sağ tarafında hareket var ise kızdır.[437]

Kayseri yöresinde doğacak çocuğun cinsiyet tayininde kadının vücudunda gelişen diğer bazı belirtiler üzerine de çocuğun cinsiyeti yapılmaktadır. Bunlar hamile

---

425 Kaynak Kişi: 3, 10, 43
426 Kaynak Kişi: 67
427 Kaynak Kişi: 101
428 Kaynak Kişi: 113, 114
429 Kaynak Kişi: 108
430 Kaynak Kişi: 13
431 Kaynak Kişi: 16
432 Kaynak Kişi: 51
433 Kaynak Kişi: 222
434 Kaynak Kişi: 189
435 Kaynak Kişi: 245
436 Kaynak Kişi: 165, 163
437 Kaynak Kişi: 205

kadının kaş ve kirpik yapısı, göbek deliği, meme ucundaki değişimler, kadının kilo alma hızı ve istifra sıklığı gibi belirtilere dayanan tahminlerdir.

> Kız bebeği varsa kadın çok istifra eder. Oğlan da sakin olunur.[438]
>
> Kadının kirpikleri top top olursa kız doğuracak derler. Gelinimin kirpikleri top top olunca hamile olduğunu anladım ben.[439]
>
> Hamile kadının göbek deliğinin altı kahverengi olursa bir sonraki bebek erkek olur derler.[440]
>
> Gebe kadının kaşı, kirpiği dökülürse oğlan olur.[441]
>
> Kadının meme ucu kırmızı olursa oğlu olacak derler. Kahverengi olursa kızı olacak derler.[442]
>
> Bir önceki çocukta göbeği aşağıdaysa sonraki kız olacak derler. Yukarıda durursa oğlu olacak derler.[443]
>
> Erkek bebek kilo da aldırmaz, zayıflatır hatta. Kız çocuğa hamile kalınca da kilo alınır. Kıza hamileyse kadının karnı altıncı aydan sonra büyümeye başlar. [444]

Kayseri yöresinde hamile kadının yüzündeki değişime bakılarak cinsiyet tayini yapılması yaygın bir diğer yöntemdir. Hamile kadının yüzü güzelleşirse erkek; çirkinleşir, çiller oluşursa kız doğuracağına inanılmaktadır. Kız bebeğin annenin güzelliğini alarak anneyi çirkinleştireceği düşünülür.

> Hamile kadının yüzü güzelleşirse erkek, çillenirse kız doğuracak demektir.[445]
>
> Hamilenin yüzü güzelleşirse oğlan doğuracak denirdi. Yüzü çillenip çirkinleşirse kız olacak derlerdi. Kız annenin güzelliğini alırmış.[446]
>
> Kadının hamile olduğunu anlardık. Kadın güzelleşir, kaşı gözü değişir anlaşılır hamile olduğu.[447]

Andonğ yöresinde de Kayseri yöresindekine benzer şekilde kadının vücudunda gelişen diğer bazı belirtiler üzerine çocuğun cinsiyeti hakkında tahminler yapılmaktadır. Buna göre bebeğin oluşturduğu ağırlık, istifra sıklığı ve şiddeti, nabız kontrolü, âdet dönemi ve hastanede yapılan muayeneye göre cinsiyet tahmini yapıldığı görülmüştür.

---

438 Kaynak Kişi: 102
439 Kaynak Kişi: 110
440 Kaynak Kişi: 78
441 Kaynak Kişi: 103
442 Kaynak Kişi: 1
443 Kaynak Kişi: 4
444 Kaynak Kişi: 13
445 Kaynak Kişi: 34, 110, 78, 40, 111, 98, 43, 76, 115, 112
446 Kaynak Kişi: 46
447 Kaynak Kişi: 47

Hastaneden öğrenilir.[448]

Kız ise ağırlık olmaz, erkek ise biraz ağırlık olur.[449]

Kusma olayı ve karnın biçimine göre tahmin edilir.[450]

Nabzını ölçerek.[451]

Âdet dönemine göre tahmin edebiliyorum.[452]

1.5. Bebeğin Kız veya Erkek Olması İçin Yapılan Uygulamalar

Evliliğin en önemli beklentilerinden biri de çocuk sahibi olmaktır. Yapılan bir araştırmada evliliği düşünme nedenleri sorulan kişilerden %19,7 si çocuk sahibi olmak için evliliği düşündükleri cevabını vermiştir.[453] Çocuk sahibi olmaya karar veren ailelerde çocuğun cinsiyetine yönelik beklentiler ortaya çıkar. Hediye Sağlam tarafından yapılan bir araştırmaya göre; "eskiden erkek çocuk sahibi olmaya önem verilirken son yıllarda kız ya da erkek çocuk sahibi olmanın önemli bir fark oluşturmadığı görülmektedir."[454] Kayseri ve Andonğ yöresinde bebeğin erkek veya kız olması konusunda kişilerin beklentileri, erkek veya kız bebek isteme nedenleri, bebeğin erkek veya kız olması için yapılan uygulamalar ve bu konudaki halk inanışları araştırılmıştır.

Kayseri yöresinde yapılan alan araştırmasında görüşme yapılan kişilerin neredeyse tamamı erkek bebek sahibi olmak istemektedir. Bunun en önemli nedeni erkek çocuğun soyun devamı olarak görülmesidir. Bununla birlikte erkek çocuğun fiziki gücü nedeniyle çalışma hayatına daha fazla katkı sağlayacağı düşüncesi ebeveynlerin erkek çocuk sahibi olma arzusunu güçlendirmektedir.

Kız doğurunca kayınvalidem gözüme bakmazdı, ağzını açmazdı. Erkek doğurunca çorba yapardı, suyundan içirirdi. Soyunu yürütecek ya erkek torun isterdi.[455]

Erkek evladın ekmeği yenirdi diye erkek evlat isteyen de çoktu. Çok kız doğurana da moral vermek için "Beş parmağı düz olsun kız olsun" derlerdi.[456]

Erkek doğsun isterlerdi. Hem yardım daha çok eder diye hem de soy devam etsin diye. Kaynatam çok sevinirdi oğlan doğunca.[457]

---

448 Kaynak Kişi: 195
449 Kaynak Kişi: 233
450 Kaynak Kişi: 162
451 Kaynak Kişi: 223
452 Kaynak Kişi: 201
453 Fatma Gül Ceylan, "Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimindeki Tercih ve Beklentileri", (Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, 1994), 85.
454 Hediye Sağlam, "Ana Babaların Çocuklarına Yönelik Sevgilerini Destekleyen Davranışlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi", (Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, 2019), 80.
455 Kaynak Kişi: 9
456 Kaynak Kişi: 72
457 Kaynak Kişi: 87, 88

> Kız doğunca çeyiz düzülecek diye üzülürlerdi. Erkek doğunca kız getirecek diye mutlu olurlardı. Soyun sopun devamını sağlar erkek. Eve birini daha getirir çocuk da olursa bereket getirir eve. [458]
>
> Erkek evlat daha çok istenirdi tabiî ki. Evlenince de bakar diye soyunu devam ettirir diye.[459]
>
> Oğlan doğurmak iyiydi.[460]
>
> Erkek olması daha çok istenirdi.[461]
>
> Karı koca dövüşürlerdi. Kocası yine kız doğurdun diye kavga ederdi.[462]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da Kayseri yöresindekine benzer şekilde ailelerin soyun devamı olarak görmeleri nedeniyle erkek çocuk sahibi olmak öncelikli istektir. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde Şamanizm ve Konfüçyanizm inançlarından dolayı ataları anma törenleri düzenlenir. Bu törenler sırasında erkeklerin bulunması zorunlu olup kız çocukların bulunması bir gereklilik değildir.

"Erkek evlat sahibi olma arzusu *Cosıon* dönemi ortalarından sonra daha da büyümüştür. Bunun sebebi ataları anma törenlerinin sadece erkek evlat tarafından düzenlenebilmesi kuralı ve miras hakları yasalarının düzenlenmesidir. Bu dönemde yapılan yasalar resmî nikâhlı eşlerden birinin vefatı halinde miras hakkını bu resmî evlilikten olan en büyük erkek çocuğa bırakıyordu. Diğer çocukların böyle bir hakkı yoktu."[463]

Kore'de aile törenlerinin sadece erkek evlat tarafından düzenlenebilmesi erkeğin sosyal etkinliğini daha da güçlendirmiştir. Ataları anma törenlerinin kalıcı olarak devam edebilmesi için ailenin mutlaka erkek evlat sahibi olması gereklidir. Bu nedenle erkeklik basit bir cinsiyet değil kadınlara göre öncelikli haklara sahip olmak demektir. Bu durumdan dolayı bir evde mutlak suretle erkek evlat bulunması istenmiştir. Dolayısıyla kadınların erkek evlat doğurma sorumlulukları daha da artmıştır.

Yapılan alan çalışmasında Andonğ yöresinde kız çocuklarına nazaran erkek çocuk sahibi olma arzusunun daha fazla olduğu belirtilmiştir.

---

458 Kaynak Kişi: 68
459 Kaynak Kişi: 7
460 Kaynak Kişi: 71
461 Kaynak Kişi: 43
462 Kaynak Kişi: 97
463 Cıonğ-hi Han, Sumoinnın Munhoayusan Sogıro (Sıoul: Gyıonğinmunhoasa, 2003), 76.

> Soyun devam etmesi için erkek çocuk sahibi olmak istenir.[464]
>
> Şamanizm ve Konfüçyanizm den dolayı anma töreni ve soy devam ettirmek amacıyla erkek çocuk olması zorunludur.[465]
>
> Erkek çocuğu doğuramayan kadın eşinin ailesine girmiş olamaz. Onların soyunu devam ettirmek için kesinlikle erkek çocuk gerekiyordu.[466]
>
> Anma töreni yapılması için erkekler kesinlikle gerekir. Ayrıca soyun devam etmesi için erkek evlat olmalıdır. Olmuyorsa evlat edinilmelidir.[467]
>
> Erkekler babanın soyadını aldıkları için kızdan daha önemliydi.[468]
>
> Kız çocuğu isteyen bile yoktu ve öyle yöntemde yok insana göre değişir.[469]
>
> Kız istemedim. Kız doğurmak istenmezdi.[470]

Kore Halk kültürü ansiklopedisine göre Çin'de 8. yüzyılda gerçekleştiği düşünülen bir efsane bulunmaktadır. Efsaneye göre; "Şimşek gökyüzünden yere düşmüştür. Şimşek tanrısının silahı ise baltadır. Efsanede şimşek tanrısı erkeğin kuvvetini simgelerken onun silahı olan balta ise erkeğin doğurganlık gücünü, verimliliğini simgelemektedir."[471] Bu efsane erkek bebek dileyen kadınların yanlarında küçük balta taşımalarının nedenidir. Hamile kadın erkek bebeği simgeleyen, sapı olmayan bu baltayı (기자도끼- *Gicadoggi*) iple bağlayarak üzerinde taşırsa erkek bebek doğuracağına inanılmaktadır. Bu baltanın kullanım amacına bakılarak bunun bir muska çeşidi olduğu söylenebilir."Eski Çin'den gelen düşüncelere göre balta genel olarak güçlü ve kuvvetli erkeği, erkek otoritesini simgelemektedir. Erkek çocuğu çok olan evdeki bıçağı çalıp balta şekline dönüştürerek evlerinde saklayanlar vardır."[472] Kore'de insanlar küçük baltayı yapıp yorgan altında sakladıklarında veya küçük bir baltayı ipe geçirip yanlarında taşıdıklarında erkek bebekleri olacağına inanmışlardır.[473] Andonğ yöresindeki erkek bebek dileyenlerin yanlarında küçük balta taşıması gerektiği inancına Kayseri'de yapılan alan çalışmasında rastlanmamıştır.

---

464 Kaynak Kişi: 132, 137, 163, 167, 175, 179, 181, 187, 188, 192, 193, 195, 196, 197, 200, 201, 202, 204, 206, 216, 217, 226, 231, 236, 238, 246
465 Kaynak Kişi: 162
466 Kaynak Kişi: 198
467 Kaynak Kişi: 203
468 Kaynak Kişi: 224
469 Kaynak Kişi: 165
470 Kaynak Kişi: 223
471 "Bebek Dileme Baltası", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/69
472 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 88.
473 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 72.

Şekil 1.3: Küçük Balta (기자도끼- *Gicadoggi*)

Kaynak: "Erkek Bebek Doğum Ritüelleri", (Erişim Tarihi: 28.11.2019), http://folkency.nfm.go.kr/en/dic/5/picture/4719

Andonğ yöresinde erkek bebeğe sahip olmak için başvurulan başka bir yöntem muska yaptırmadır. Muska; içinde dinsel veya büyüleyici bir gücün saklı olduğu sanılan, taşıyanı, takanı veya sahip olanı zararlı etkilerden koruyup iyilik getirdiğine inanılan bir nesne, yazılı kâğıt vb. verilen addır. Kore'de "기자부적 - *Gicabucıog*" olarak adlandırılan ve erkek bebek isteyenlerin yaptırdığı muska, genellikle kâğıdın üzerine kırmızı renk ile erkeği simgeleyen yazı resim gibi şeyler çizilerek oluşturulur. Bu kâğıdı genellikle şaman hazırlar. Tapınaktaki Budist rahipler de bu kâğıtları hazırlayabilir. "Erkek bebek isteyenler erkeği simgeleyen eşyaları muska gibi yanında taşır ya da yastığın altına koyup yatarlar."[474] Kayseri yöresinde de muska inancı vardır. Ancak yapılan literatür taraması ve alan çalışmasında erkek bebek dilemek için muska yazıldığı veya yapıldığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Bunların dışında Kore'de ve Andonğ yöresinde Şamanizm inancına göre düzenlenen *Gut* ayinleriyle erkek evlat dilenir. Cıonğ-hi Han tarafından yazılan "Gizli

[474] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 89.

Kalmış Kültürel Miraslar" isimli çalışmada erkek evlat dileme ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

> *Gut* ayini düzenleyerek *Samşin Büyükanne*den erkek evlat dilenir. Duâ etmenin yanında büyüsel yöntemlerle de erkek evlat doğurmak için çaba sarf edilir. Özel olan bir şeyi giymek ya da vücutta taşımak buna örnektir. Horozun erkeklik organını çiğ olarak yemek, taştan yapılmış Buda heykelinin burnunu kazıyarak dökülen tozları yemek, mezar taşlarında yazılı olan *hanca* erkek anlamına gelen "자 - *Ca*,남- *Nam*, 문- *Mun*, 무- *Mu*,용–*Yong*" gibi yazılı kısımları kazıyıp, toz yapıp yemek bunlardan bazılarıdır. Ayrıca bedene muska takmak ya da erkek evlat doğuran kadının iç çamaşırını, âdet döneminde kullandığı bezi gizlice çalıp üzerinde taşımak, balayına giden gelinin erkek evlat doğurulan evde asılı olan yasak ipini alıp yatağına asması gibi birçok uygulama vardır. Bu tür âdetler soyun devamını sağlamak amacıyla yapılır. Bununla birlikte erkek evlat sahibi olduktan sonra da onun sağlıklı ve uzun ömürlü olması, zenginlik ve onur içinde yaşaması için yapılan adetler de vardır.[475]

Kore genelinde ve Andonğ yöresinde erkek bebeklerin çok önemli olması eski dönemlerde ebeveynleri bebek anne karnındayken cinsiyetini erkeğe dönüştürme çabalarına yöneltmiştir. Bunun için bebek doğmadan önce cinsiyet tayini yöntemleri uygulanmış, kız olacağı tahmin edilen bebeklerin erkeğe dönüşmesi için Şaman tarafından önerilen yöntemler uygulanmıştır. Anne karnındaki bebeğin cinsiyetini erkek yapma düşüncesine "전녀위남 – *Cıonnyıovinam*" denmektedir. "Balta yorgan içine koyulduğunda, taştan yapılan Buda heykelinin burnu kazınıp çıkan toz doğrudan veya kaynatılarak içildiğinde, kız olacağı tahmin edilen bebeğin erkeğe dönüşeceğini düşünmüşlerdir."[476] Bununla birlikte horozun uzun kuyruk tüyünden üç tane alıp hamilenin yorganının altına koymak, erkeği simgeleyen okun yayını hamilenin beline bağlayıp üç ay sonra çıkartıp doğacak bebeğin erkek olmasını sağlamak gibi yöntemler uygulanmıştır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasına göre çocukların kız veya erkek olması için başvurulan en yaygın inanış kız çocuğu olan kişilerin bir sonraki hamileliğinde erkek çocuk sahibi olmak amacıyla kız çocuklarına"Döndü", "Yeter" gibi isimler vermesidir. Andonğ yöresinde böyle bir düşünceye rastlanmamıştır.

---

475 Han*, Sumoinnın Munhoayusan*, 73-76.
476 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 680-682.

> Doğan çocuğun adını "Yeter" koyarlardı kız yeter bundan sonraki oğlana dönsün diye. Ya da "Döndü, Döne" koyarlardı. Bundan sonraki çocuk erkeğe dönsün artık diye.[477]
>
> Adını Yeter, Döne koyarlardı ki son bebekten cinsiyet dönsün artık diye.[478]
>
> Yeter, Dursun, Songül, Döndü isimlerini koyarlardı.[479]

Kore'de eski dönemlerden beri kadınlar, erkek evlat doğurabilmek için, hamileliği sağlayan *Samşin Büyükanne* ve çocukların uzun ömürlü olmasından sorumlu olduğuna inanılan büyük ayı yıldızından (칠성신앙 -*Çilsıonğşinanğ*) başlamak üzere, ejderha, tanrı, dağ tanrısına da duâ etmişlerdir. Duâ edilen yer dağ ya da su, kaya veya ağaç altı ya da *Samşin Büyükanne'*nin bulunduğu düşünülen mutfaktır. Bununla beraber Budist tapınaklarına gidip Buda'nın esrarengiz bir gücü olduğuna inanan ve ona duâ edenler de vardır.

Kore'de erkek bebek sahibi olmak isteyenler tarafından uygulanan erkek bebek dileme yöntemlerinin bir kısmının Kore'nin kuruluş efsanesi olan *Dangun* (단군) efsanesine dayandığı görülmüştür. Efsaneye göre "Dangun'un annesi olan *Unğnyıo* (웅녀) hamile kalabilmek için büyük ağaca gidip erkek bebeğe sahip olmayı dilemiştir."[480] Kore'de günümüzde de büyük ağaçların önlerinde eğilerek, sarılarak çeşitli amaçlar için duâ edilmektedir. Ayrıca doğadaki çeşitli nesnelerden şekil yönünden diğerlerinden farklı olan, sıradan olmayanlar için duâ edilmektedir.

Andonğ yöresinde erkek bebek dileme yöntemlerinden en yaygın olanı erkek evlat dilenen taştır. Bu taş "기자석- *Gicasıog*" olarak adlandırılır. İki kaya birbirine sarılmış gibi, birbirine karışmış gibi görünüyorsa ya da erkek - kadın cinsel organına benziyorsa kutsal olarak kabul edilir. Bunlar genelde ormanda ya da su ortasında kocaman belirmiş sıra dışı görünümlü kayalardır. Bu kayalara hem duâ edilmekte hem de üzerine taş atılarak cinsiyet tahmini yapılmaktadır. Atılan taşın kaya üzerinde durması halinde erkek çocuk doğacağına inanılmaktadır.[481]

---

477 Kaynak Kişi: 78
478 Kaynak Kişi: 80
479 Kaynak Kişi: 1
480 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 89.
481 Çö, *Çö Un-şig'e Minsogsupil*,13.

Şekil 1.4: Duâ Edilen Şans Kayası (복바위 - *Bokbavi* Kayası)

Kaynak: "Mokpo'daki Yudal Dağı ve Gatbavi Kayası", (Erişim Tarihi: 06.12.2020), http://blog.daum.net/kimcs5/625

Kore genelinde ve Andonğ yöresinde duâ öncesinde mutlaka duş alınıp bedenin temizlenmesi, kalbin temiz tutularak olumsuzlukların yok edilmesi gerektiğine inanılır. Duâ veya ibâdet öncesi temizlik vurgusu İslam dininde de önemli bir konudur. Bu nedenle Kayseri yöresinde de ibâdet veya duâ öncesi temizlenmeye önem verilmesi bu konuda iki toplumda ortak düşüncenin olduğunu göstermektedir.

Şekil 1.5: Taşa Duâ Eden Kadın

Kaynak: "Bir Oğul Dilemek", (Erişim Tarihi:05.12.2020), https://historylibrary.net/entry/%EC%95%84%EB%93%A4%EC%9D%84%EB%B0%94%EB%9D%BC%EB%8A%94-%EB%A7%88%EC%9D%8C

Kayseri yöresinde de kutsiyet atfedilen ve çeşitli nedenlerle ziyaret edilen taşlar ve kayalar vardır. Sarıoğlan ilçesi yakınlarındaki Uzankaya adı verilen yer, çocuğu olmayan özellikle de çocuğu durmayan kadınlar tarafından ziyaret edilir. Günay ve arkadaşları tarafından hazırlanan "Kutsallık ve Ziyaret Fenomeni" adlı çalışmada bu taştan şifa dileyen kadınların yaptıkları pratikler şu şekilde açıklanmıştır:

> Çocuğu olmayan özellikle de çocuğu durmayan kadınlar, ağızlarına ip ve ağaçtan yapılmış at gemi gibi bir şey verilerek bir yakını tarafından Kaya'nın etrafında yedi kez dolaştırılır. Kayanın kuzey tarafındaki bir taş bu işlem için başlama noktası olarak kabul edilir. Her seferinde bu taşın yanına bir çivi çakılır. Kadını dolaştıran kimse bu esnada "Bir atım var satarım, yanına kulunu katarım" cümlesini sık sık tekrar eder. Bundan sonra çocuğun yaşayacağı kabul edilir.[482]

Ayrıca yine Kayseri'de; Sarız ilçesine bağlı Dayıoluk köyü Alkaya mevkiinde ziyaret adı verilen delikli kaya, Develi'nin kuzeyinde yer alan dağdaki delikli kaya, Gezi Subaşı'ndaki delikli kaya, Ağırnas'taki Arap ocağı, Yeşilhisar'daki Karataş kutsal olduğu düşünülen ve çeşitli nedenlerle ziyaret edilen taşlardır.

Andonğ yöresinde ve Kore genelinde erkek bebek dilenen kutsal ağaçlar ve sular vardır. "Gyonğcu'da bulunan Sokguram'dan çıkan suyun kutsal olduğuna, bu sudan içenlerin erkek evlat sahibi olacağına inanılır. "[483]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuğun erkek olması için kadınlar erkek çocuğun çok olduğu aileden elbise alıp giyinmektedir. Ayrıca erkek çocuk dileyen kadınların erkek çocuğu olan başka kadınlardan ödünç iç çamaşırı alıp giyerlerse erkek çocuk doğuracaklarına inanılmaktadır.

> Erkek çocuğun çok olduğu aileden elbise alıp giyinmek.[484]
>
> Erkek çocuk çok olan evden *Gımcul* çalmak, biber almak, muska almak ve erkek çocuğu bol doğuran kadının iç çamaşırını giymek.[485]
>
> Erkek çocuk doğuran kadının iç çamaşırını ödünç alıp giydim.[486]
>
> Atalara duâ etmek ve çocuk doğuran insanın iç çamaşırını ödünç alıp giymek.[487]

Andonğ yöresinde erkek çocuk sahibi olmak için kadınların et ve et ürünleriyle beslenmesi, özellikle bazı yiyecek ve içecekleri bolca tüketmesi gerektiğine inanılmaktadır.

> Erkek doğurmak için et yemeli kız doğurmak için sebze yemeli.[488]
>
> Et çok yedim.[489]
>
> Et yedim.[490]

---

482 Günay, Güngör ve Taştan, *Kutsallık ve Ziyaret,* 81.
483 Çö, *Çö Un-şig'e Minsogsupil*, 14.
484 Kaynak Kişi: 178
485 Kaynak Kişi: 207
486 Kaynak Kişi: 241
487 Kaynak Kişi: 160
488 Kaynak Kişi: 176
489 Kaynak Kişi: 219, 212, 209
490 Kaynak Kişi: 174, 214, 166, 169, 211

> Eski sözlere göre et çok yerse erkek çocuğu olacağına inanılıyordu ve erkek çocuk isteme sebebimiz soyun devam etmesini dilediğimiz içindir.[491]
>
> Et çeşitleri yedim ve bana güç verebilecek gibi olduğu için.[492]
>
> Et ve et ürünleri yemek. Soyumuzu devam ettirmek için erkek evlat önemli.[493]
>
> Hamile olmadan önce et yemek ve soyunu devam ettirmek amacı ile.[494]

Andonğ yöresinde alan çalışmasına kaynaklık eden bazı kişilerin erkek çocuk sahibi olmak için duâ ettikleri belirlenmiştir.

> Duâ etmek[495]
>
> Tapınağa gidip duâ ettim, erkek çocuk için et yedim.[496]
>
> Büyü yaptırmak, duâ etmek. Soyun devamını sağladığı için erkek evlat önemli.[497]
>
> Andonğ yöresinde soyun devam etmesini sağlayan erkek olduğu için erkek iyidir, yöntemi ise tanrıya duâ etmektir.[498]

Kayseri yöresindeki alan çalışmasında görüşme yapılan bazı kişiler çocuğun erkek veya kız olmasının ilişki sonrasında kadının yatış şekline göre kontrol edilebileceğine inanmaktadır. Benzer şekilde Andonğ yöresinde de çocuğun erkek veya kız olmasının ilişki sonrasında kadının yatış şekline göre kontrol edilebileceği inancı vardır

> İlişkiden sonra sağ yana yatarsan erkek evlat olur, sol tarafa yatarsan kız olur derler.[499]
>
> Bebeğin erkek olması istenirdi. İlişkiden sonra sağına yat ki erkek olsun derler.[500]
>
> Biber takıp duâ ettim, et yemedim, sebze yedim. Kocamla birlikte olduktan sonra sol yanıma dönüp yattım.[501]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında karı koca ilişkisinin ay içerisindeki gerçekleşme gününe, kadının ilişki sırasındaki davranışlarına, ilişkinin âdet döneminin hangi periyodunda gerçekleştiğine göre çocuğun cinsiyetinin oluşacağına dair inançlara rastlanmıştır.

---

491 Kaynak Kişi: 131
492 Kaynak Kişi: 126
493 Kaynak Kişi: 220
494 Kaynak Kişi: 212
495 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155, 183, 243
496 Kaynak Kişi: 127, 139, 140
497 Kaynak Kişi: 223
498 Kaynak Kişi: 173
499 Kaynak Kişi: 6, 56, 101, 102, 103, 104, 123
500 Kaynak Kişi: 91
501 Kaynak Kişi: 225

> İlişki sırasında kadın istekli olursa oğlu olur derler. Ayın 15'inden sonra hamile kalırsan oğlan, 15'inden önce hamile kalırsan kız olur derler.[502]
>
> Kadın isteksizse, direnirse oğlu olur. Yüzü yumuşak olan kadının kızı olur derler.[503]
>
> Âdet olma gününe yakın yatarsan kız olacak derler. Erkek olması için âdetin bitip de yıkandıktan sonra yatarsan olur derler.[504]

Andonğ yöresinde de Kayseri yöresindekine benzer şekilde, karı koca ilişkisinin gerçekleşme zamanına göre çocuğun cinsiyetinin etkileneceğine dair inançlar vardır.

> Soyun devamını sağlayan erkek evlada sahip olabilmek için saat 12'den sonra birlikte olmak gerekir.[505]
>
> Şaman törenleri yaparak birlikte olma gününü önceden planlamak lazım.[506]
>
> Saat gece 12'yi geçtikten sonra birlikte olmak. Tapınakta duâ etme.[507]

Kayseri yöresinde erkek evlat sahibi olmak isteyenlerin doğan kız çocuğunun ayağını ateşle dağladıkları böylece bir sonraki çocuğun kız olacağına inandıkları şeklinde bir düşünceye rastlanmıştır.

> Kızın ayağını dağlarlardı sonraki çocuk oğlan olsun diye. Benimkini dağladılar benden sonraki erkek oldu.[508]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında, yörede kız çocuk sahibi olmak isteyen ailelerin sahip olduğu inanışlar ve bu inanç doğrultusunda gerçekleştirdikleri eylemler arasında kız çocuk sahibi olmak isteyen annelerin meyve sebze tüketimini artırdıkları, Kore geleneksel ilaçlarını içtikleri ve duâ ederek kız bebeğe sahip olmayı diledikleri tespit edilmiştir.

> Meyve sebze yiyerek annemi düşünmek[509]
>
> Meyve yedim. Ben gibi güzel kız olsun diye.[510]
>
> Sebze meyve yemek[511]
>
> Sebze yedim çünkü annelere kız gerek[512]
>
> Seçerek yemek yemek gerekir[513]

---

502 Kaynak Kişi: 39
503 Kaynak Kişi: 100
504 Kaynak Kişi: 5
505 Kaynak Kişi: 182, 156
506 Kaynak Kişi: 129
507 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
508 Kaynak Kişi: 78
509 Kaynak Kişi: 169
510 Kaynak Kişi: 126
511 Kaynak Kişi: 166
512 Kaynak Kişi: 214
513 Kaynak Kişi: 164, 213

Kayınvalidem tapınağa gidip duâ etti [514]

Duâ ettim[515]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına göre kız çocuklar anneye destek olmaları, anneyi iyi anlayabilecekleri düşüncesi, ev işlerini daha iyi yapmaları, sevimlilikleri ve ailelerin hem erkek hem kız çocuk sahibi olmak istemeleri gibi nedenlerle istenmektedir.

Anne için kız daha iyidir.[516]

Anneyi daha iyi anlayabilir diye kız evlat istenir.[517]

Anneyi destekler[518]

Beni daha iyi anlayabileceği için kızım olsun istedim.[519]

Kızım arkadaşım olsun diye, prensesler gibi onu büyütmek istediğim için kızım olsun istedim.[520]

Eski zamanlarda kız doğurmak isteyen neredeyse yok sayılacak kadar azdı ama son zamanlarda kız daha çok tercih ediliyor.[521]

Kayseri yöresinde çocuğun kız veya erkek olması için herhangi bir yöntem olmadığını düşünen, bunun Allahın takdiri olacağını inanan kişilere rastlanmıştır.

Allah bilir biz bilemeyiz.[522]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da katılımcılar arasında çocuğun erkek veya kız olmasının kendileri için bir fark oluşturmadığını, doğal yollardan hamile kaldıklarını ve bu tür yöntemlere inanmadıklarını belirten kişilere de rastlanmıştır.

Bildiğim herhangi bir yöntem yok[523]

Doğal olarak oldu.[524]

1.6. Bebek Kıyafetleri

Çocuk sahibi olmak isteyen aileler için gebelik teşhisi konduktan sonra doğuma kadar yapılması gereken hazırlıklar vardır. Anne adayları ve ailenin diğer üyeleri büyük

---

514 Kaynak Kişi: 239
515 Kaynak Kişi: 243
516 Kaynak Kişi: 179
517 Kaynak Kişi: 181
518 Kaynak Kişi: 217
519 Kaynak Kişi: 226
520 Kaynak Kişi: 221
521 Kaynak Kişi: 208
522 Kaynak Kişi: 63, 67, 74, 107.
523 Kaynak Kişi: 128, 147, 187, 191, 195, 235, 236, 247, 249, 127, 188, 147, 235, 240, 151, 138, 250, 191
524 Kaynak Kişi: 230, 232

bir heyecan içerisinde doğacak bebek için hazırlıklara başlar. Bu süreçte önemli konulardan biri de bebek kıyafetlerinin önceden hazırlanmasıdır. Kayseri ve Andonğ yörelerinde bebeğe doğumundan itibaren giydirilecek kıyafetlerin neler olduğu ve bu kıyafetlerin kimler tarafından, doğumun hangi aşamasında hazırlandığı gibi konular araştırılmıştır.

Kore'de dünyaya gelen bebeğe ilk giydirilen kıyafetin özel anlamlar yüklenen nesnelerle tasarlandığı ve bu kıyafetlerin çocuğun geleceğini olumlu etkilemeye yönelik olduğu tespit edilmiştir. Bu kıyafetler özel isimleriyle ifade edilirler. Kore'de kundak "강보 −*Gangbo*" olarak ifade edilir. Bu kıyafet iki katlı beyaz pamuktan oluşur. Kundak pamuk ip ile bebeğin göğsünü kapatacak şekilde bebeğe bağlanır. Kundaktaki ip, uzun ömür anlamına gelmektedir. Özenle hazırlanan kundak bebeğin bedenine değen ilk kıyafettir. Bebeğin cildinin en hassas döneminde doğumdan sonraki ilk günlerde bebeğin bedenini sardığı için pamuk kumaştan yapılır.

Şekil 1.6: Kundak (강보 −*Gangbo*)

Kaynak: "Kundak", (Erişim Tarihi: 18.12.2019), http://larca.egloos.com/m/3643622

Kundakla sarıldıktan sonra bebeğe iç zıbın giydirilir. Bu kıyafete Korece "배냇저고리− *Benetcıogori*" ya da yedi gün içerisinde giydirilen uzun ceket anlamına gelen "이레안저고리-*İrean Cıogori*" denir. Uzun bir ceket şeklindeki "배냇저고리 - *Benetcıogori*" bebeğe giydirilen ilk kıyafet olduğundan bu kıyafete özel anlamlar yüklenmiştir.

Şekil 1.7: İç Zıbın (배냇저고리 − *Benetcıogori*)

Kaynak: "Cıogori", (Erişim Tarihi: 09.03.2020), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/7025

Bu kıyafet doğumdan önce anne tarafından hazırlanır veya büyükanne ya da şansı bol olduğu düşünülen ileri yaştaki kadınlara ricada bulunularak basit bir şekilde dikilir. Sebebi ise doğumundan sonra yüz gün geçmeden ölen bebek sayısının fazla olmasıdır. Bebeğin öleceği düşünülerek bu kıyafete fazla özenilmez. "Bu kıyafet genellikle beyaz renkli olup, beyaz saflığı ve masumiyeti simgeler. *Benetcıogori* doğuma yakın dönemde ya da doğum yapıldıktan sonra dikilmelidir. Eğer erkenden hazırlanırsa *Samşin Büyükanne*nin bebeği kıskanıp ona kötü enerji göndereceğine inanmışlardır. Bebeğin doğumundan 100 gün geçtikten sonra daha renkli ve kaliteli kıyafetler giydirilir."[525]

Bebeklerin ciltleri yumuşak ve güçsüz olduğundan genellikle beyaz pamuk veya yumuşak kumaştan yapılır. İç zıbının hazırlanmasında genellikle yeni kumaş kullanılır.

[525] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 184.

Ancak bebeğin ömrü uzun olsun diye düşünülerek mahalledeki uzun ömürlü yaşlı kimselerin kıyafetlerinden parça alınıp yapıldığı durumlarda yaygındır. Yeni kumaş yerine eski kumaş kullanılmasının diğer bir nedeni bebeğin büyüdüğünde kıyafetlere düşkün bir insan olmasını önlemektir. Bu kıyafet mutlaka el ile dikilir, dikiş makinesi kullanılmaz ve düğme koyulmaz. Bu kıyafette yedi katlı beyaz ip bebeğin göğsünü birkaç defa saracak şekilde uzunca bir kurdele şeklinde yapılarak bebeğin uzun ömürlü olması dilenir. *Benetcıogori* bebeğin tırnakları uzayınca kendine zarar vermesini önlemek için genellikle uzun kollu yapılmaktadır. Özellikle Andonğ'un bulunduğu Gyıonğsanğ bölgesinde el, hırsızlık yapmak için bir alet olarak düşünülmüştür. Bundan dolayı iç zıbının kolu uzun olmazsa, bebeğin elini içine almazsa, bebek hırsız olacak, elleriyle kötü iş yapacak diye düşünülmüştür.

Andonğ yöresinde ilk giydirilen kıyafet olan iç zıbının bebek büyüdükten sonra onun için muska etkisi göstereceğine inanılmıştır. Bunun için iç zıbın bohçaya sarılarak dolap içinde bebek büyüyene kadar iyi bir şekilde muhafaza edilir. Çocuk büyüyüp yetişkin olduğunda devlet tarafından yapılan sınavlara gireceği zaman ceketinin cebine bebekken giydiği kıyafetin bir parçası koyulur. Bu şekilde yapıldığında sınavda başarılı olacağına inanılmaktadır. Günümüz Koresinde de üniversiteye giriş sınavı, iş mülakatı, devlet memurluk sınavları gibi önemli sınavlara giren çocuklara eskiden yapıldığı gibi ilk zıbına ait parçaları muska niyetine çocukların kıyafetlerinin içine koyan insanlar olduğu belirlenmiştir.

> Bu kıyafet genellikle yıkanmaz. Bunu giyen bebek büyüdüğünde önemli bir sınava giderken, savaşa giderken, mahkemeye çıkacağı zaman ona uğur getirmesi için bu kıyafeti üzerinde taşır. Yıllar geçtikten sonra bu iç zıbın eskimiş yıpranmış olsa bile gelişigüzel atılmaz. Atılırsa çocuk büyüse dahi kötü olaylar yaşayacak diye korkup güzelce saklarlar. Ayrıca onu yıkarken sertçe sıkarsa sahibine kötü enerji getireceğine de inanılmıştır. İç zıbın yıkandıktan sonra kurutulurken bu elbise üzerine kötü ruh yapışabilir diye düşünülür. Bu nedenle iç zıbın asla akşamları asılıp kurutulmamalıdır.[526]

Yıon-hag Cıonğ'a göre; "Birinci çocuk için yapılmış olan *Benetcıogori* asla atılmaz ve ikinci çocuk için de kullanılır."[527] Kayseri yöresinde de bazı aileler ilk çocuklarına ait kıyafetleri saklayarak sonra doğan çocuklarına giydirmektedir. Bunun nedeni genellikle ailelerin ekonomik durumlarının iyi olmamasıdır. Kayseri yöresinde

---

526 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon,* 183-185.
527 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 77.

yapılan alan çalışmasında bebeğe giydirilen ilk kıyafetin kutsal kabul edilerek saklanması gibi yaygın bir inanışa ve uygulamaya rastlanmamıştır.

İlk yedi gün tamamlandıktan sonra sadece tek kolundaki bağ çıkartılır. Ailenin maddi durumu iyi ise doğumdan sonraki her yedi günde bir kez, üç hafta boyunca yani 21 gün içerisinde toplam üç kez kıyafet değiştirilir.[528]

Andonğ yöresinde bebek ikinci haftasına girdiğinde ekonomik durumu iyi olan aileler için artık bebeklerini alt üst şeklinde giydirilmeye başlanır. İki hafta sonra ise iç zıbınla beraber giydirilen bebek eteğine "두렁이 – *Durıonği*" denir.[529]Eski dönemlerde sıradan halkın maddi imkânsızlıklar nedeniyle bebeklerini bir yaşına geldikten sonra alt-üst şeklinde iki parça şeklinde giydirebildiği tespit edilmiştir.

Kore'de bebek üçüncü haftasına girince akrabalar tarafından bebeğe hediyeler gelir. Özellikle babaanne tarafından kundak ve ceket verilir. Eski dönemlerde ise üst sınıf ailelerin çocuklarına üçüncü haftada "배자– *Beca*"[530] mavi renkli ceket, "오목이– *Omogi*"[531] denen ayakkabı ve kalın pantolon giydirilmiştir.

Yapılan araştırmada bebek kıyafetlerinin gebeliğin kaçıncı haftasında veya doğumdan sonra kaçıncı haftada hazırlanması gerektiği konusunda farklı zaman dilimleri belirtilmiştir. Andonğ yöresi merkezli araştırmada eski dönemlerde bebek kıyafetleri için hazırlığa çok önceden başlandığı, bununla ilgili net bir tarih ya da özel bir dönem belirlenmediği tespit edilmiştir.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bebekler için ekonomik koşullara bağlı olarak eldeki imkânlar doğrultusunda çeşitli kıyafetler hazırlandığı, eskiden bez yerine elenmiş, ısıtılmış toprağa gömme ya da kıyafet içerisine kum koyma gibi uygulamaların yapıldığı tespit edilmiştir. Kayseri yöresinde kullanılan bu toprak "höllük, bebek toprağı, çocuk toprağı, kundak toprağı veya belek toprağı" gibi isimlerle adlandırılır.

---

528 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 42.
529 Byıonğ-hoa İ, "Tonğgvaıyrehanboge İnmunhagcıog Goçal", *Aşiamincogcohyıonğhagbo*, 16 (2015): 23-25.
530 Kışlık yelek.
531 Kışlık ayakkabı

Doğmadan bir bez olurdu, bir gömlek bir de içlik. Bez şimdiki gibi değildi nerde böyle kolaylık? Ilık kum hazırlardık bezinin altına ondan koyardık. Bir keresinde kumu sıcak koymuşum yandı bebem. Doktora götürdük neden böyle kum koydunuz diye kızdı.[532]

Şalvarlarımızla sarardık bebeği. Şimdiki gibi çeşit çeşit kıyafet alınmazdı. Ya bir tane olurdu ya da iki tane olurdu başka da hiç olmazdı. Bez de yoktu eskiden dağlardan temiz toprak toparlardık onu iyicene elerdik. Eledikten sonra tandırda ısıtırdık güzelce. Bebeği onunla sarardık. Hem pişik olmazdı hem da güçlü sağlıklı olurdu döllerimiz. [533]

Eski kıyafetlerden çocuklara kıyafet dikilirdi. Eskiden bez yoktu sıcak toprağa yatırırdık. Toprak pislendikçe pislenen tarafı atardık. Çocukları hep toprakla büyüttük.[534]

Şekil 1.8: Höllük (Bebek Toprağı) Uygulaması

Kaynak: "Höllük (Bebek Toprağı)", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), https://kartanesi-38.blogspot.com/2016/01/holluk-bebek-topragi.html

Kayseri yöresinde aileler bebeklerini sağlıklı olması için imkânları ölçüsünde uygun kıyafetlerle giydirmeye çalışmışlardır. Kayseri yöresinde bebek kıyafetlerine Andonğ yöresindeki gibi herhangi bir özel anlam yüklenmemiştir.

Lastikli külotlar olurdu eskiden. Yaklaşınca eski eteklerden pijamalardan bez yapardık, don dikerdik, giyecek dikerdik.[535]

---

532 Kaynak Kişi: 41
533 Kaynak Kişi: 68
534 Kaynak Kişi: 27
535 Kaynak Kişi: 9

> Elimizle kendimiz dikerdik. Karnımızda dört beş aylık olunca hazırlamaya başlardık. Ayağını üşümesin diye toprakla kapatırdık. Kundaklardık eski şalvarlarımızla sıkı sıkı.[536]
>
> Satın alamazdık ya kendimiz örerdik ya da elimizle kendimiz dikerdik.[537]
>
> Çaputlardan dikerdik[538]
>
> Kızın annesi babası beşik hazırlarlardı. Doğuma yakın tahta beşik alınırdı. Basmadan, pazenden bebek kıyafetleri dikilirdi.[539]
>
> Kayınvalide hazırlar ilk bebeğin kıyafetlerini, iç giysilerinden başlar. Eskiden utanma vardı kendi hazırlayamazdı.[540]

Günümüzde hem Kayseri hem Andonğ yöresinde sadece bebek kıyafetleri satan mağazalar bulunmakta insanlar doğumla birlikte aynı gün içerisinde bebek kıyafetlerini hazırlayabilmektedir. Ancak geçmiş dönemlerde kıyafetler elde hazırlandığından hamileliğin ilk aylarından itibaren bebek için gerekli hazırlıklara başlandığı görülmüştür. Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri yöresinde kıyafetler genellikle doğumdan önce hazırlanmakla birlikte, doğuma yakın dönemde veya doğumdan sonra da hazırlanabilmektedir.

> Hamile kaldığını anlar anlamaz başlardık. Örülecek hazırlanacak zaman ister. Bebek karnında oynayınca bilinir.[541]
>
> Bebek doğunca hazırlanırdı bir şeyler.[542]
>
> Bir hafta kala hazırlardık.[543]
>
> Karna düşer düşmez örgüye başlardık. [544]
>
> Doğuma yakın hazırlanmaya başlanılırdı. Alacakları bir metre kumaş. Kundağını neyim annemiz yapardı.[545]
>
> Altı aylık olunca hazırlanmaya başlanırdı. Kızın annesi düzen bebeğin kıyafetlerini, kayınvalide de beşiğini alır. Eskilerden giydirirdik yeni pek alınmazdı.[546]
>
> Karnımıza düştüğünde hazırlamaya başlardık. Hepsi dikilecek, örülecek. Çok şey var hazırlanacak.[547]

---

536 Kaynak Kişi: 71
537 Kaynak Kişi: 72
538 Kaynak Kişi: 8
539 Kaynak Kişi: 46
540 Kaynak Kişi: 124
541 Kaynak Kişi: 89
542 Kaynak Kişi: 7
543 Kaynak Kişi: 10
544 Kaynak Kişi: 54
545 Kaynak Kişi: 87, 88
546 Kaynak Kişi: 91
547 Kaynak Kişi: 90

> Bebek doğumuna yakın hazırlanmaya başlanırdı. Hazırlık da ne olacak eski kıyafetlerden bir şeyler hazırlardık. Cinsiyet de bilinmezdi ki şansına öylece bir şeyler örer hazırlardık.[548]

Türkiye'de "Doğmamış çocuğa don biçilmez" şeklinde bir atasözü bulunmaktadır. Ömer Asım Aksoy'a göre bu söz "Ele geçeceği, ortaya çıkacağı daha belli olmayan şey için önceden hazırlık yapmanın doğru olmadığı"[549] anlamına gelmekte ve bu yönüyle hâlâ geçerliliğini korumaktadır. M. Fatih Alkayış'a göre; "Önceleri, doğacak çocukların cinsiyetlerinin ne olacağı bilinmezdi. Bu nedenle "Doğmamış çocuğa don biçilmez" denmiştir. Bugün ise teknolojik gelişmeler sayesinde doğmamış çocuğun cinsiyeti önceden öğrenilebilmekte ve böylece doğacak çocuğun kız ya da erkek oluşuna göre istenen renk ve desende elbise dikilebilmektedir. Kısacası bu atasözü mecazi olarak geçerliliğini korusa da gerçek anlamda doğruluğunu kaybetmiştir."[550] şeklinde açıklanmıştır.

Bununla birlikte her doğum beklendiği gibi gerçekleşmeyebilir. Bebek ölü veya sakat olarak doğabilir. Bu gibi olumsuzluklarda doğum öncesi aile tarafından büyük bir hevesle alınan bebek kıyafeti, beşik gibi eşyalar kullanılamaz hale geldiğinde, anne ve baba üzerinde büyük bir yıkıma, üzüntüye sebep olabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde "Doğmamış çocuğa don biçilmez" sözü bebek kıyafetleri ve diğer bebek eşyalarının doğuma yakın dönemlerde alınmasını tavsiye eden bir söz niteliği taşımaktadır.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşmeye katılan kişiler kıyafet hazırlığının genellikle hamileliğin sekizinci ayında yapıldığı cevabını vermiştir. Andonğ yöresinde doğumdan sonraki 100. gün özel gün kabul edilir. Bir katılımcı bebek kıyafeti hazırlığı için 100 gün önceden başlanır cevabını vermiştir.

> Doğumdan önce yavaş yavaş hazırlanırdı.[551]
>
> Özel dönem yok işlerin durumuna göre hazırlanırdı.[552]
>
> Çocuk kıyafetini doğumdan önce aldım.[553]
>
> Ne zaman hazır olursa[554]

---

548 Kaynak Kişi: 43
549 Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1*, (İstanbul: İnkılâp Yayınları, 1993), 244.
550 M. Fatih Alkayış, "Türkçede Geçerliliğini Yitiren Üç Söz", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, CII/726 (2012): 448.
551 Kaynak Kişi: 172
552 Kaynak Kişi: 203
553 Kaynak Kişi: 239
554 Kaynak Kişi: 196

Hamileyken almaya başlamıştım.[555]

Doğum yapmadan yüz gün önce.[556]

Bebeğin cinsiyetini öğrendikten sonra (yaklaşık 8. ayda)[557]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bilgilere göre yaklaşık dokuz aylık hamilelik süresi boyunca hamileliğin her ayında kıyafet hazırlığına başlandığı tespit edilmiştir. Ancak bu hazırlık genellikle doğuma yakın aylarda, çoğunlukla da hamileliğin sekizinci ayında hazırlandığı cevabı alınmıştır.[558] Andonğ yöresinde görüşme yapılan kişilerin bir kısmı önceden hazırlık yapmadığını kıyafetleri doğumdan sonra aldıklarını belirtmişlerdir.[559]

Bebek kıyafetlerinin kim tarafından ve hangi malzemelerden yönündeki araştırmada bu hazırlığın daha çok bebeğin büyükanneleri tarafından yapıldığı tespit edilmiştir.

Annem yaptı[560]

Bebek bezi ve elbise hazırladık.[561]

Bebek bezi yapar verir annemiz.[562]

Büyüklerimiz hazırladı.[563]

Büyükler önceden yapmıştı[564]

Çocuğu doğurduktan sonra kayınvalidem yaptı.[565]

Hamile kalınca elbiseleri kendi kendine dikip giydirdim.[566]

Bilmiyorum ben eski bir insan değilim.[567]

Elbiseyi ben dikip giydirdim[568]

Hamileyken. Eskiden büyükanne veya annesi örerek hazırlamıştır ama son zamanlarda hazır alıyorlar[569]

---

555 Kaynak Kişi: 129, 133, 169, 171, 212, 218, 240, 241, 131, 243
556 Kaynak Kişi: 224
557 Kaynak Kişi: 160
558 Kaynak Kişi: 126, 127, 130, 132, 137, 147, 149, 152, 153, 154, 155, 158, 166, 167, 170, 174, 179, 176, 184182, 187, 188, 190, 191, 192, 195, 198, 201, 206, 207, 209, 217, 227, 230, 228, 231, 235, 246, 248
559 Kaynak Kişi: 135, 136, 151, 157, 164, 200, 202
560 Kaynak Kişi: 197
561 Kaynak Kişi: 236
562 Kaynak Kişi: 229
563 Kaynak Kişi: 183
564 Kaynak Kişi: 134
565 Kaynak Kişi: 189
566 Kaynak Kişi: 225
567 Kaynak Kişi: 162
568 Kaynak Kişi: 175
569 Kaynak Kişi: 208

Andonğ yöresinde bebek kıyafeti olarak hazırlanan giysilerin her bir parçasının farklı isim taşımakta, bu kıyafetlerin doğum sonrası belli bir sıraya göre giydirilmekte iken Kayseri yöresinde böyle bir gelenek bulunmamaktadır. Bebek kıyafetleri konusunda Andonğ yöresinde görüşmeye katılan kişilerin daha detaycı ve kuralcı bir yaklaşım sergilediği söylenebilir.

1.7. Düşük Yapma

Çocuk sahibi olmak toplumumuzda övünç kaynağıdır. Ancak aileler sahip oldukları çocuk sayısının yeterli olduğuna karar verdiklerinde gebelikten kaçınmaya başlarlar. Türk toplumunda doğan her çocuğun rızkıyla geleceği şeklinde genel bir inanış vardır. Ancak ekonomik düzeyin de etkili olduğu "çocuk yapmama" isteği bazı aileleri gebelikten korunmaya iter. "Evli çiftler nasıl ki çocuk sahibi olmak için geleneksel pratiklerden yararlanıyorsa, korunmak için de bu tür pratiklere başvurulmakta, kulaktan dolma bir takım pratikler geliştirilmektedir."[570] Günümüzde gebelikten korunmak amacıyla tıbbi yöntemler uygulanmaktadır. Fakat istenmeyen gebeliğin sonlandırılmasında geleneksel yöntemlere hâlâ başvurulmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde bu tür geleneksel yöntemler daha çok rağbet görmektedir.

Düşük, bebeklerin ana rahminde iken çeşitli nedenlerle canlılığını yitirmesidir. Düşüğü olan kadın düşük yapmış kadın olarak nitelendirilir. Dünya sağlık örgütü verilerine göre 2015 ve 2019 yılları arasında, dünya genelinde her yıl ortalama 73,3 milyon kişi isteyerek kürtaj yapmıştır.[571]Nusret Fişek düşükleri nedenleri bakımından üç guruba ayırmıştır. Buna göre düşükler; "kadın ya da bir başkasının, çocuğun düşmesi için hiçbir şey yapmadığı kendi kendine düşük, gebelik ya da buna bağlı komplikasyonların anne yaşamını tehlikeye soktuğu için hekimler tarafından yapılan düşük (kürtaj veya medikal abortion) ve istenmeyen gebeliklerin bile bile (kasten) sonlandırılması için gebe kadının kendi kendine yaptığı veya bir başka kişiye yaptırdığı düşüklerdir."[572]

---

570 Mehmet Ali Yılmaz, "Aladağ Halk Kültürü Araştırması" (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 2005), 36.

571 "Güvenli olmayan kürtajın önlenmesi", (Erişim Tarihi: 05.12.2020), https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preventing-unsafe-abortion

572 "Çocuk Düşürmenin Sosyal Yönü", (Erişim Tarihi: 05.12.2020), https://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_2/23.html

İstenmeyen gebeliklerin bile bile sonlandırılmasının birden çok nedeni vardır. Bu nedenlerden en önemlisi ailenin ekonomik kaygılarıdır. Ekonomik durumu iyi olmayan ya da çocuğu çok olan aileler, yeni bir bebeğe bakamayacakları düşüncesiyle düşük yapma yöntemlerini uygulamaktadır. Ayrıca kız çocuk doğuran kadınlar tekrar kız çocuk sahibi olma korkusuyla düşük yapma yöntemlerine başvurmaktadır. Bu ve benzeri nedenlerle hamile kalmak istemeyen kadınlar çeşitli yöntemlerle çocuğun oluşumunu ve hayata gelmesini engellemeye çalışmışlardır. Düşük yapmak için kendi canlarını tehlikeye atarak kulaktan dolma bilgilerle çeşitli yöntemler denemişlerdir. Düşük yapma Korece "유산 - *Yusan*" sözcüğüyle ifade edilir. Kore Ritüelleri sözlüğünde düşük yapma nedenleri, yöntemleri ve konuyla ilgili bazı inanışlar şu şekilde açıklanmıştır:

> Ev tanrısının sinirlendirilmesi halinde hamile kadının bebeğini alıp gideceği düşünülür. Bu sebeple doğum olacaksa ev tanrısı olarak inanılan nesneleri bilerek kıranlar vardır. Düşük yapmak için kendi karnının içindeki bebeğe direkt yumruk atanlar da olmuştur. Hamile kadınlar kendi kendilerine yumruk atarak ya da göbek bölgelerine sertçe bastırarak bebeklerini düşürürler. Yüksek yerden bilerek atlar ya da yuvarlanırlar. Ağaca göbeklerini sertçe vurarak bebeği düşürmeye çalışırlar. Bebeğin göbek bağı, annenin göbek deliğinin aşağısında olduğu için orayı kapatıp oraya daha fazla can gitmesin diye yapışkan bir şeylerle göbeğin aşağısını yapıştıranlar vardır. Bu tür uygulamalar kadın hamileyken bebeğe can gitmesin ve ölsün diye yapılmıştır.[573]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında kadınların düşük yapmak için yüksekten atlama, yuvarlanma, ağır kaldırma, duvara bedenini sıkıştırma gibi fiziksel açıdan bedenlerini zorlayıcı yöntemlere başvurdukları tespit edilmiştir. Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre bu fiziksel zorlamalar sonucu düşük yapan kadınlar olduğu gibi hayatını kaybeden kadınlar olduğu da söylenebilir.

> Kömürlük damından atlarlardı. Yüksek yerden zıplardık kanama olurdu da yine de düşmezdi çocuk.[574]
>
> Damdan atlarlardı. Karnına taş koyarlardı.[575]
>
> Sandıktan atlamış annem beni düşürmek için.[576]
>
> Ağır kaldırılır, un çuvalları taşırdık düşsün diye.[577]
>
> Yüksekten atlarlarmış, ağır kaldırırlarmış.[578]

---

573 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 480-481.
574 Kaynak Kişi: 22
575 Kaynak Kişi: 91
576 Kaynak Kişi: 24
577 Kaynak Kişi: 83, 84
578 Kaynak Kişi: 47, 78

> Ağır iş görürlermiş. Beline sıkıca kuşak bağlanırmış. İnek tepermiş.[579]
>
> Belini sıkı sıkı bağlayıp yatardık. Ağır kaldırırdık, atlardık yüksek bir yerlerden.[580]
>
> Düşük yapmak için damdan atlayanlar vardı, sedirden atlayanlar, hoplayıp zıplayanlar vardı. Rahmine akşam sabun koyup sabahına çocuğunu düşüren çok oldu. Tavuk tüyünü zeytinyağına bandırıp akşamdan rahmine koyup sabaha düşürenler çok oldu.[581]
>
> Tüm yasaklar yapılırdı. Ağır kaldırırdık, yüksekten atlardık damdan. Soğan, patates, un taşırdım düşsün diye. Bazen düşmezdi hastalandığın yanına kalırdı. Kibrit çöpü, sabun sokanlar da oluyordu.[582]
>
> Tehlikeli işler yapar. Zıplar. Taş koyar karnına. Düşürmemek için ise yatar uzun süre.[583]
>
> Ağır kaldırılır. Karnının üzerine ağır şeyler koyarlar. Yüksekten atlanırdı.[584]
>
> Ağır kaldırırlardı. Yüksekten atlanır, bel çiğnetilir.[585]
>
> Karnı çiğnenir. Beli çiğnenir.[586]
>
> Ağır kaldırırsan düşer. Un torbasını kaldırırlardı düşsün diye. Yüksek yerden atlardık.[587]
>
> Ağır iş görürlerdi. Un çuvallarını taşırlardı. Eğer rahmin içine giderse ölürdü kadın.[588]
>
> Ağır kaldırırlardı, iğne vururlardı, yüksekten atlarlardı.[589]
>
> Duvara kendini yaslarlarmış. Bebek sıkışsın da düşsün diye.[590]
>
> Sandalyeye dayardım karnımı sıkıştırırdım iyicene ama düşmezdi. Zıplardık, ağır kaldırırdık ama düşmezdi.[591]
>
> Belini çekerler. Doğumdan sonra ara ebeleri ya da bilen biri bir daha çocuğu olmasın diye kadının rahmini döndürürdü.[592]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da düşük yapmak için Kayseri yöresindekine benzer şekilde yüksekten atlama, aşırı spor yapma, eğimli yüzeylerden yuvarlanma gibi yöntemlerle gebe kadınların vücutlarına fiziksel müdahalelerde bulundukları belirlenmiştir.

---

579 Kaynak Kişi: 95
580 Kaynak Kişi: 100
581 Kaynak Kişi: 103
582 Kaynak Kişi: 9
583 Kaynak Kişi: 102
584 Kaynak Kişi: 59
585 Kaynak Kişi: 80
586 Kaynak Kişi: 37
587 Kaynak Kişi: 50
588 Kaynak Kişi: 68
589 Kaynak Kişi: 111
590 Kaynak Kişi: 4
591 Kaynak Kişi: 112
592 Kaynak Kişi: 80

Yüksek yerden atlamak.[593]

Çok fazla spor yapılır.[594]

Tahteravalliye binmek. Yüksekten atlamak. Rahimden bebeği aldırmak.[595]

Doğuma dört ay kala ağır hareketleri olan spor yapmak.[596]

Eğimli arazide aşağı doğru yuvarlanmak.[597]

Zor işleri yapmak.[598]

Yüksekten atlayan da oldu soya sosunu içen de[599]

Yüksekten atladım[600]

Yüksek tepeden yuvarlanılırdı.[601]

Hastaneye giden de var yüksekten atlayan da var[602]

Kayseri yöresinde düşük yapmak için bedeni zorlayıcı fiziksel uygulamalarla birlikte kadınların rahim bölgelerine çeşitli nesneler yerleştirildiği ve düşük yapmak için bu nesneleri belli bir süre vücutlarında beklettikleri tespit edilmiştir. Bu zararlı nesnelerin başlıcaları tavuk teleği (tüyü), kibrit çöpü ve sabundur. Andonğ yöresinde düşük yapmak için rahim içerisine çeşitli nesneler koyma gibi bir uygulamaya rastlanmamıştır.

Tavuk teleği rahime koyulurdu."[603]

Tavuk teleğini ip ile bağlayıp ipi dışarıda bırakıp teleği içerde bırakırlardı. Tavuk teleği sokmuştu rahmine bir kadın ölmüştü."[604]

Tavuk teleğini içine verirlerdi. İçin ürperir çocuk düşerdi. Kadınlar da çok ölürdü.[605]

Tavuk teleği ya da sivri bir şeylerle rahim dürtülürdü.[606]

Tavuk teleğini iple bağlayıp rahmine koyarlardı.[607]

Tavuk teleğiyle rahmi dürterlerdi çocuk düşsün diye. Hoplar zıplardık. Ağır kaldırırdık.[608]

---

593 Kaynak Kişi: 128, 129, 142, 143, 144, 145, 146, 211, 169, 137, 180, 192, 197, 203, 213, 216, 209, 207
594 Kaynak Kişi: 229
595 Kaynak Kişi: 131
596 Kaynak Kişi: 212
597 Kaynak Kişi: 133, 173
598 Kaynak Kişi: 127
599 Kaynak Kişi: 219
600 Kaynak Kişi: 225
601 Kaynak Kişi: 223
602 Kaynak Kişi: 238
603 Kaynak Kişi: 6, 17, 28, 30, 51, 100, 115
604 Kaynak Kişi: 67
605 Kaynak Kişi: 2
606 Kaynak Kişi: 16
607 Kaynak Kişi: 68
608 Kaynak Kişi: 98

> Tavuğun tüyünü içine sokarlardı. Dantel mili, kibritin kükürtlü ucu sokulurdu düşürmek için.[609]
>
> Kibrit çöpü sokarlardı. Sabunu bir miktar kesip rahmin içine koyarlardı.[610]
>
> Kibrit sokarlar rahimden içeri. Ucundaki çocuğu zehirlesin de düşsün diye.[611]
>
> Çöpü rahme götürüyorlardı.[612]
>
> Kibrit çöpüyle dürterlerdi. İşe yarardı. Ama böyle yöntemlerle çocuk düşürünce çocuk parçalanıp ölürdü, kendi düşerse su kesesiyle düşer.[613]
>
> Kibrit çöpünü bağlayıp bir iple ipini aşağı sarkıtırlardı. 15 gün orda dururdu. Düşerdi de.[614]
>
> Kibrit çöpü, ilaç sokarlarmış. Hoplarlardı, zıplarlardı.[615]
>
> Kibrit çöpünü iplikle bağladım içerde beklettim. Düştü bebek. Kibritten muhakkak düşer.[616]
>
> Mil[617] sokarlardı düşmemiş kadın kendi ölmüştü. Ağır kaldırırlardı.[618]
>
> Mil ile dürterlermiş.[619]
>
> Küçük bir sabunu akşam yedi gibi rahime sokarlardı. Ertesi gün öğlene çocuk kesin düşerdi.[620]
>
> Ebe gümeci kökünü rahme verirlerdi.[621]
>
> Sabun parçası rahme sokulurdu bir gün iki gün orada kalırdı.[622]
>
> Çivi sokanlar oldu. Karnına vurduranlar, yüksekten atlayanlar.[623]
>
> Rahmi dürterdi bir şeylerle ağzı açıldı mı çocuk düşer. Ağır kaldıracak ya da. Ama düşmedi mi düşmez her şey Allah'tan.[624]

Kayseri ve Andonğ yörelerinde düşük yapmak için en sık başvurulan diğer bir yöntem zararlı yiyecekler tüketmektir. Andonğ yöresinde bu amaç için zehirli ve acı yemekler yenmektedir. "Evde yapılmış, yıllanmış soya sosundan, zehirli çiçek veya otların haşlanmasıyla elde edilen sulardan içmenin düşük yapmayı kolaylaştıracağına inanılır."[625]Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgular yörede düşük yapmak için *Hanyag* adı verilen geleneksel ilaç içme, fazla miktarda soya sosu

---

609 Kaynak Kişi: 91
610 Kaynak Kişi: 80, 87, 88, 34, 61, 101
611 Kaynak Kişi: 46
612 Kaynak Kişi: 123
613 Kaynak Kişi: 110
614 Kaynak Kişi: 116
615 Kaynak Kişi: 17
616 Kaynak Kişi: 41
617 Örgü aleti.
618 Kaynak Kişi: 1
619 Kaynak Kişi: 5
620 Kaynak Kişi: 43
621 Kaynak Kişi: 115
622 Kaynak Kişi: 97
623 Kaynak Kişi: 85, 86
624 Kaynak Kişi: 89
625 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 480-481.

içme, karahindiba kökü, kestane ağacı kabuğu ve buğdayı haşlayıp yeme şeklinde uygulamalara başvurulduğunu göstermektedir.

> Kore geleneksel ilacı kullandım.[626]
>
> Çok tuzlu yemek yerlerdi ve soya sosunu içerlerdi.[627]
>
> Bol bol soya sosu içerek dağdan yuvarlanırlardı[628]
>
> Bolca soya sosu içtim[629]
>
> Bir kâse soya sosu içmek[630]
>
> Aşırı tuzlu olan soya sosunu içmek[631]
>
> Bozuk soya sosu içmek[632]
>
> Karahindiba çiçeği kökünü yemek.[633]
>
> Kestane ağacının kabuğu ve buğdayı haşlayıp yedim.[634]
>
> İçki içmek[635]
>
> İlaç içtim.[636]
>
> Zehirli şeyler içilirdi.[637]

Kayseri yöresinde de düşük yapmak için ilaç içme, kına içme, soğan kabuğu kaynatıp suyunu içme, kibrit çöpü ve çeşitli otlar kaynatıp suyunu içme şeklinde uygulamalara rastlanmıştır.

> Kına içerlerdi.[638]
>
> Soğan kabuğu kaynatılıp içilirdi.[639]
>
> Kına kaynat iç derlerdi. Çocukluk büzülsün bir daha çocuk olmasın diye.[640]
>
> Kına içmiş bir kadın, sonra ölmüş.[641]
>
> Kına içerlerdi. Isırgan otu, soğan kabuğu, maydanoz suyu kaynatıp içerlerdi. Çok sayıda aspirin içerlerdi.[642]
>
> Kömeç denir ebegümeci olarak da bilinir onu rahime sokarlardı ilişkiden sonra kırk gün geçmeden yapılırdı. Tehlikeli bunlar düşüren de olmuyordu bazen. Kına içerler, üç tane

---

626 Kaynak Kişi: 126, 208
627 Kaynak Kişi: 224
628 Kaynak Kişi: 243
629 Kaynak Kişi: 241
630 Kaynak Kişi: 192, 203
631 Kaynak Kişi: 180
632 Kaynak Kişi: 139, 140
633 Kaynak Kişi: 221
634 Kaynak Kişi: 193
635 Kaynak Kişi: 174
636 Kaynak Kişi: 148, 218, 210, 214
637 Kaynak Kişi: 223, 225
638 Kaynak Kişi: 123, 38, 104, 72, 31, 43, 34, 48, 67, 68, 115
639 Kaynak Kişi: 28, 30, 91, 80, 78, 50, 67, 63, 85, 86, 31, 113, 114
640 Kaynak Kişi: 31
641 Kaynak Kişi: 112,67
642 Kaynak Kişi: 116

> gripin ardı ardına içerler, hoplarlar, üç tane kibrit çöpünü bir araya koyup rahime sokarlar.[643]
>
> Ebegümecinin kökünü rahime koyarlardı. Kaynanam bir çocuk düşürmüş böyle. Kına içerdi. Kibrit kükürdünü rahime dürterdi.[644]
>
> Kibrit çöpü, soğan kabuğu, kına ve çörek otunu kaynatıp iç dediler düşürmek için. Yaptım düşmedi at gibi kız oldu. Önceden korunmak için de sabun koyulurdu.[645]
>
> Sütleğen otu zehirli olur o ottan içerdik rahme verirdik. Kına içerdik. İlacı fazla fazla içerdik. Böyle yapacağım derken kendi ölen de çok oldu.[646]
>
> İlaç içerdik. Beş gripin birden içerlerdi.[647]
>
> Ardı ardına gripin içilirdi.[648]
>
> Günümüz geçince ardı ardına gripin içilirdi üç dört tane. Âdet gelmeyince iki üç tane içilirdi.[649]
>
> Dördüncüye dokuz gripin içtim aç karnına düşmedi. Kömürlük olurdu eskiden kucağıma taş alıp kömürlükten atladım düşmedi yine de.[650]
>
> İlaç içerlerdi. Fazla fazla içerlerdi ki çocuk düşsün diye.[651]
>
> Hap içerdik. Ne bulduk o haptan içerdik hepsini içerdik. Ot koyardık ne otu bulursak onu.[652]
>
> İlaç içerlerdi. İğne vurdururlardı.[653]
>
> Hap içerlerdi. Kına içerlerdi. Rahmi çöplüyorlardı. İğne yaptırıyorlardı.[654]
>
> Hap içerlermiş annem kardeşimi düşürmek için hap içmiş ve yüksekten atlamış. İki yöntem de işe yaramamış.[655]

Düşük yapmak için başvurulan bu tür geleneksel yöntemler hamile kadınların canlarını hiçe sayarak yaptıkları acımasızca uygulamalardır. Yapılan alan çalışmasında bu tür yöntemlere son dönemlerde çok fazla başvurulmadığı, tıbbi yöntemlere daha çok başvurulduğu belirlenmiştir. Andonğ yöresinde sağlık görevlilerinden yardım alarak, ameliyat olarak ve doktor kontrolünde ilaç kullanarak düşük yapmaya çalışan kadınlar vardır.

---

643 Kaynak Kişi: 56
644 Kaynak Kişi: 108
645 Kaynak Kişi: 10
646 Kaynak Kişi: 13
647 Kaynak Kişi: 21
648 Kaynak Kişi: 43
649 Kaynak Kişi: 90
650 Kaynak Kişi: 49
651 Kaynak Kişi: 76
652 Kaynak Kişi: 41
653 Kaynak Kişi: 47
654 Kaynak Kişi: 122
655 Kaynak Kişi: 24

Hastaneye gidip aldırmak.[656]

Hastanede[657]

Doktora gittim[658]

Ameliyat olmak.[659]

Sağlık merkezinde ilaç aldım[660]

Doğum kontrol hapı[661]

Andonğ yöresinde istenmeyen düşüklerin doğumdan sorumlu olduğuna inanılan *Samşin Büyükannelerin* kavgası ile olduğu şeklinde bir inanış vardır. Bu inanışa göre eğer aynı evde iki kişi aynı anda hamile kalırsa, iki bebek için iki ayrı *Samşin Büyükanne* oluşur. *Samşin Büyükanneler* iki tane oldukları için birbiriyle kavga ederler ve bu kavgaya *Samşin kavgası* denir. *Samşin kavgası* sonucu hamile kadınlardan birinin mutlaka düşük yapacağına ve bebeğinin öleceğine inanılır.

Kimi insanlar düşük yapmak için çaba gösterirken kimileri de çok istemelerine rağmen sağlık sorunları nedeniyle çocuk sahibi olamamakta, istenmeyen düşükler yaşanmaktadır. Düşük sorunu nedeniyle çocuk sahibi olamayan insanlar günlük hayatlarında bazı tedbirler alarak bebeklerini dünyaya getirmek için uğraş verirler. Alan çalışmasında Kayseri yöresinde düşük yapmayı önlemek için cinsel ilişkiden uzak durmak, sıcak yerlerde oturmak, fazla iş görmeden uzanıp sırtüstü yatmak gibi hamile kadının fiziksel açıdan korunmasına yönelik tedbirler uygulanmaktadır.

Düşürmemek için ağır kaldırmayıp ağır işler yapmayıp yatmak lazım.[662]

Düşük yapmamak için kendilerini kocalarından esirgerlerdi. Düşürme yöntemlerini hiç duymadım yapmadım da bilmiyorum da.[663]

Düşürmemek için kendilerini her şeyden esirgerlerdi.[664]

Düşürmemek için de sıcak taşın üstüne otururdu kadın. Tandıra yakın dururdu.[665]

Düşürmemek için iş görmezlerdi.[666]

Yengem çocuğu düşürmemek için dokuz ay yatmıştı.[667]

---

656 Kaynak Kişi: 130, 141, 156, 160, 165, 166, 171, 175, 184, 191, 220, 226, 228, 230, 232, 233, 234
657 Kaynak Kişi: 234
658 Kaynak Kişi: 247
659 Kaynak Kişi: 179, 217, 164, 246, 162
660 Kaynak Kişi: 149
661 Kaynak Kişi: 245
662 Kaynak Kişi: 43
663 Kaynak Kişi: 71
664 Kaynak Kişi: 107
665 Kaynak Kişi: 68
666 Kaynak Kişi: 72
667 Kaynak Kişi: 34

Düşmemesi için de sırtüstü yatarlardı.[668]

Kayseri yöresinde düşük yapmamak için göbeğin bağlanması, muska yazdırma gibi geleneksel yöntemler vardır.

> Bebeği düşmesin diye hamile kadının göbeğini hoca bağlardı. Bende bağlattım. Dokuz ay o bağladığı iple durmuştum. Çocuk düşmesin diye.[669]

> Bir tanıdığım var, çocuğu olmadı. Doktorlar fayda etmediler. Hocaya götürdüler. Hoca senin bulunmadık muskan var dedi. Bulunmadık demek yapan ölmüş demek. Sonra ona bir muska yazdılar. Ölene kadar çıkarma onu demişler. O da hiç çıkarmadı. Ondan sonra üç çocuğu durdu. Böyle muska yapılanlarda anasındaki kızına dökülmüş derler. Kötü muska yapılan kadının kızı da doğum yapamazsa onun için de muska yazdırılır. O muskayı yapan hoca öldü. Hoca ölünce o kadına yazdıkları muskayı kaç defa açıp aynısı yapmaya çalıştılar. Hepsine de faydası dokundu.[670]

Andonğ yöresinde düşüğü önlemek için ilaç kullanmamak ve hamilelik bilinciyle hareket etmek gerektiği düşünülmektedir.

> Dikkatli olmak gerekir.[671]

> Dikkat etmek ve ilaç kullanmamak gerekir.[672]

Andonğ yöresinde düşük yapmamak için hamile kadınların uzak mesafeli seyahatlerden kaçınmaları, zor ve ağır işler yapmamaları, aşırı spor yapmamaları gerektiği düşünülmektedir. Bu şekilde fiziksel açıdan koruyucu tedbirlerle hamile kadınlar korunmaya çalışılır.

> Çok fazla hareket etmemek gerekir.[673]

> Yürürken dikkatli yürümeli, koşmamalı.[674]

> Çok zor işleri yapmadım.[675]

> Ağır şeyleri kaldırmamak gerekir.[676]

> Zor işler yapmadım.[677]

> Arabaya binmedim.[678]

> Uzağa seyahate gitmemek, zor işleri yapmamak, ağır kaldırmamak.[679]

---

668 Kaynak Kişi: 85, 86
669 Kaynak Kişi: 33
670 Kaynak Kişi: 30
671 Kaynak Kişi: 127, 195, 204, 218, 231, 235, 229, 182, 137, 148, 161, 167, 234, 163, 169, 171, 194, 206
672 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
673 Kaynak Kişi: 238, 210, 223, 160, 207
674 Kaynak Kişi: 126, 138, 168, 221
675 Kaynak Kişi: 205, 225
676 Kaynak Kişi: 178, 228
677 Kaynak Kişi: 241, 240, 239, 213, 216, 219
678 Kaynak Kişi: 192
679 Kaynak Kişi: 131

Zararlı işlerden uzak durdum ve uzağa gitmekten çekindim.[680]

İş yapmadan sadece sakince durmak gerekir.[681]

Doğum yapmadan dört ay önce çok hareketli spor yapmamak[682]

Hareketlerine ve bedenine dikkat etmek. Aşırı zorlayıcı hareket ve işlerden kaçınmak.[683]

Andonğ yöresinde düşük yapmamak için beslenme konusuna dikkat edilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

Yediğim yemeklerde dikkatli oldum.[684]

Tuzlu ve acılı yemek yememek ve fazla hareketli iş yapmamak.[685]

Kabağı haşlayıp onun suyunu içtim.[686]

Kore geleneksel ilaçlarından içerek hareketlerimde dikkatli davrandım.[687]

Andonğ yöresinde sıkıntı ve stres, hamileyi olumsuz etkileyerek çocuğun düşmesine sebep olabilecek bir etken olarak görülmektedir. Bu nedenle hamilelerin stresli ve sıkıntılı ortamlardan uzak kalması gerektiğine inanılmaktadır.

Hastanede yatmak, kendi kendini kontrol etmek, ağır şeyleri kaldırmamak ve stres yapmamak.[688]

Rahat olmak.[689]

Sakin olmak ve hastaneye gitmek.[690]

Stres ve zor işlerden uzak durdum.[691]

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri yöresinde ve Andonğ yöresinde düşük yapmayı önlemek için genel olarak hamile kadınların fiziksel olarak kendilerini korumaları gerektiği düşünülmekte olup çok fazla geleneksel uygulamaya rastlanmamıştır. Düşük yapmak isteyen kadınların ise çok sayıda geleneksel yönteme başvurdukları görülmüştür. Elde edilen bulgular geleneksel yöntemlerin toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak ortaya çıktığını ve çeşitlendiğini göstermektedir.

680 Kaynak Kişi: 248
681 Kaynak Kişi: 214
682 Kaynak Kişi: 212
683 Kaynak Kişi: 220
684 Kaynak Kişi: 226
685 Kaynak Kişi: 224
686 Kaynak Kişi: 189
687 Kaynak Kişi: 129, 209
688 Kaynak Kişi: 165
689 Kaynak Kişi: 132, 133
690 Kaynak Kişi: 162
691 Kaynak Kişi: 242

1.8. Bebeğin Güzel Olması ve Sağlıklı Doğması

Her anne baba öncelikle çocuğunun sağlıklı bir şekilde dünyaya gelmesini, ardından çocuğunun erkek ise yakışıklı, kız ise güzel bir fiziğe sahip olmasını ister. Hamilelik dönemlerinde anne adaylarının yaşadığı hislerin çocukların karakterini ve fiziksel yapısını etkileyeceği düşünülmektedir. Anne adaylarının hamilelik dönemlerinde gördükleri canlı ve cansız varlıklardan etkileneceklerine, bu etkinin bebeğin vücuduna sirayet edeceğine inanılır. Bununla birlikte hamile kadınların hamilelik dönemlerinde yedikleri gıdaların ve yaptıkları fiziksel aktivitelerin de bebeğin güzelliğini etkileyeceğine yönelik inanışlar vardır.

Kayseri yöresinde hamile kadının bazı yiyecekleri tüketmesi halinde bebeğin güzel olacağı, sağlıklı doğacağına inanılır. Bu yiyeceklerin başında ayva ve elma gelmektedir. Ayvanın bebekte gamze oluşturması, elmanın ise kırmızı yanaklı bebek doğmasını sağlayacağı düşünülür. Bununla birlikte hamile kadının bulgur, yoğurt, nar yemesi halinde bebeğin güzel ve sağlıklı olacağı şeklinde yaygın bir inanış vardır.

> Ayva yenirdi güzel olsun diye. Ağır kaldırmazdı ki bebek sağlıklı doğsun diye.[692]
> Ayva yedirirlerdi. Bulgur yedirirlerdi beyaz olsun diye.[693]
> Elma yedirilir. Elmayı yanağına çal denir. Narı hiç düşürmeden yerse kırk kısmetli olur denir.[694]
> Ayva yedirilir.[695]
> Ayva ye ki çocuğun güzel olsun derler. Yoğurt ye ki bebeğin beyaz olsun güzel olsun derler.[696]
> Düzenli yemeli, yoğurt, süt, yumurta gıdalı şeyler yemeli.[697]

Andonğ yöresinde de Kayseri yöresindeki gibi şekil olarak güzel ve besin değeri yüksek yiyeceklerin yenmesinin çocuğun güzel olmasına vesile olacağına inanılmaktadır. Kore'de deniz ürünleri tüketimi oranı ülkemize nazaran daha yüksektir. Kore'de sazan balığından yenmesi halinde bebeğin güzel olacağına, sağlıklı doğacağına inanılmaktadır. Deniz ürünlerinin yaygın olarak tüketildiği Kore'de sazan balığı kolay bulunabilen ve diğer balık türlerine kıyasla daha uygun fiyata satılan bir balık türüdür. Bu nedenle özellikle hamilelik döneminde kadınlara sazan balığı yemeleri tavsiye edilmektedir.

---

692 Kaynak Kişi: 9
693 Kaynak Kişi: 46
694 Kaynak Kişi: 92
695 Kaynak Kişi: 114
696 Kaynak Kişi: 124
697 Kaynak Kişi: 16

Çirkin görünümlü meyve yememek.[698]

Sazan balığı yemek.[699]

İyi şeyler yemek, iyi uyumak.[700]

Sadece en güzel en iyi olana bakıp yemek lazım.[701]

Güzel yemek, güzel meyve yemek.[702]

Sadece güzel şeylere bakmak ve sadece güzel şeyleri yemek.[703]

Yemek seçmeden güzelce yemek.[704]

Kore geleneksel yemeği (김밥−*kimbab*)kesilerek parçalar halinde yenir. Bu kesme işlemi sonrası ilk kesilen ve son kesilen parçalar ortada kesilenlere oranla daha orantısız durur. "Hamile kadınların *kimbab* gibi küçük parçalara ayrılarak yenen yemekleri yerken en köşedeki yemeği yemeden ortadaki düzgün görünümlü yemeklerden yemeleri halinde bebeğin dişlerinin düzgün olacağına inanılır."[705]

Şekil 1.9: Kore Geleneksel Yemeği (김밥-*Kimbab*)

Kaynak: "Korean Food's Name Is "Kimbab"", (Erişim Tarihi:07.09.2020)
https://www.stocksy.com/2574380/korean-foods-name-is-kimbab

698 Kaynak Kişi: 174
699 Kaynak Kişi: 193, 204
700 Kaynak Kişi: 130
701 Kaynak Kişi: 181
702 Kaynak Kişi: 196, 218, 244, 226
703 Kaynak Kişi: 133
704 Kaynak Kişi: 236
705 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 254.

Andonğ yöresinde bebeğin güzel ve sağlıklı olması fiziksel aktiviteyle de ilişkilendirilmiştir. Yoga gibi hafif sporlar, egzersizler yapılarak güzel bebek doğacağına inanılmaktadır.

> Vücudu aşırı zorlayıcı hareketler içermeyen yoga gibi sporlar yaptım, güzel meyve yedim, sazan balığı haşlayıp yedim.[706]
>
> Hamilenin yoga yapması güzel bebeklerin fotoğrafını asarak her gün izlemek.[707]
>
> Egzersiz yapmak.[708]
>
> Spor yapmak ve iyi düşünmek.[709]
>
> Spor yapmak sadece güzel şeylere bakmak ve sadece güzel şeyler düşünmek.[710]
>
> Örgü gibi el işleri yapmak, sakince yaşamak[711]
>
> Geleneksel doğum öncesi eğitimin yapılması gereklidir.[712]
>
> Zor işlerden uzak durup kendi kendini korumak.[713]
>
> Hamile olan kişi kendini kontrol etmeli, iyi bakmalı.[714]

Andonğ yöresindekine benzer şekilde Kayseri yöresinde de bebeğin güzel ve sağlıklı olması kadının fiziksel aktifliğiyle ilişkilendirilmektedir. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar çocuğun güzel olmasının karı koca arasındaki ilişkinin saatine bağlı olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Buna göre sabaha karşı hamile kalan kişinin çocuğunun güzel olacağına inanılmaktadır.

> Sabaha karşı hamile kalırsan kız güzel olur.[715]

Andonğ yöresinde bazı katılımcılar bebeğin güzel olması, sağlıklı doğması için yapılabilecek bir şey olmadığını, bunun doğal olarak geçekleşeceğini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise bunun için duâ ettiklerini belirtmişlerdir.

> Duâ etmek.[716]
>
> Düşünerek duâ etmek.[717]
>
> Her zaman duâ ettim ve göbeğime masaj yaptım.[718]

---

706 Kaynak Kişi: 225
707 Kaynak Kişi: 168
708 Kaynak Kişi: 216
709 Kaynak Kişi: 173
710 Kaynak Kişi: 160
711 Kaynak Kişi: 211
712 Kaynak Kişi: 217
713 Kaynak Kişi: 137
714 Kaynak Kişi: 162
715 Kaynak Kişi: 101
716 Kaynak Kişi: 167, 208
717 Kaynak Kişi: 183
718 Kaynak Kişi: 238

Öylece doğurdum, herhangi bir şey yapmadım.[719]

Kayseri yöresinde yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre güzele bakmanın bebeği de güzel yapacağı, çirkin şeylere bakmanın bebeği de çirkin yapacağına inanılır. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında özellikle maymun, tavşan ve köpek görüşmeye katılan kişiler tarafından hamilelerin bakmaması gereken canlı varlıklar olarak ifade edilmiştir. Hamile kadın tavşana bakarsa çocuğun dudağının tavşanın ağzı gibi yarık olacağına; maymuna ve köpeğe bakarsa çocuğun bu hayvanlara benzeyeceğine inanılmaktadır.

Maymuna bakma derlerdi. Eğer kıllı ya da eksik bir şeye bakılacak olursa Karnımdaki kalbimde" de derlerdi.[720]

Tavşana bakmasın denirdi onun gibi olur ağzı diye. Kötüye, eksiğe, köpeğe bakmasın denirdi. Onun gibi olmasından korkarlardı[721]

Kara bir it vardı. Küçük tombul bir şeydi. Su içerdi iştahla. Hamile gelin iyice ona baktı. Bakma kızım dedim. Anne baksana nasıl su içiyor kana kana dedi. Sonra bebeğin dili aynı onun gibi dışarıda dururdu. [722]

Kötü şeylere bakılmazdı. Biri varmış aşağısı hayvan gibi kıllı üstü insan gibiymiş. Gelinlerime kızlarıma maymuna falan bakma derim ben torunum ona benzemesin diye. [723]

Neye bakarsan bebeğin de ona benzer derler. [724]

Engelliye hayvana bakma eksik olur derler.[725]

Ezan okunurken hayvana bakmayın çocuk yarım olur derler.[726]

Köpeğe bakma kıllı olur bebeğin de derlerdi. Tavşana bakma dudağı onunki gibi yırtık olur derlerdi. Çocuğunun benzemesini istemediğin şeylere bakma derlerdi.[727]

Aynaya bak sana benzesin derler. Tavşana bakma derler benim bir komşunun oğlunun dudağı yarıktı. Hayvana bakma derler.[728]

Sevmediğine bakma ona benzer derler. [729]

Yarım olana, özürlü olana, çirkine bakma derlerdi.[730]

Güzele bak derler çirkine bakma derler. Örneği de var. Bir arkadaş gezerken vitrinde bir tane manken görmüş. Onu görünce keşke benim de kızım böyle olsa demiş. Sonra doğurduğu kız bir güzel oldu ki manken gibi güzeldi.[731]

---

719 Kaynak Kişi: 141
720 Kaynak Kişi: 10
721 Kaynak Kişi: 72
722 Kaynak Kişi: 9
723 Kaynak Kişi: 120
724 Kaynak Kişi: 102
725 Kaynak Kişi: 37
726 Kaynak Kişi: 34
727 Kaynak Kişi: 91
728 Kaynak Kişi: 115
729 Kaynak Kişi: 38
730 Kaynak Kişi: 68
731 Kaynak Kişi: 110

Aynaya bak derlerdi, kendin gibi güzel olsun diye. Nar yeme derler lekeli doğmasın bebek diye.[732]

Çirkine bakma, güzele bak derlerdi.[733]

Gebe kadın aynaya bakar kendi gibi güzel olsun diye. Gebe kadın süslenir kendine iyi bakar.[734]

Güzele bak güzel olsun derler.[735]

Yere bak güzel olsun denirdi.[736]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına göre, Andonğ yöresinde de Kayseri yöresindekine benzer şekilde çocuğun annenin baktığı şeylerden etkileneceğine inanılmaktadır. Hamile kadınların kendi sağlıkları, çocuklarının geleceği ve güzel çocuk doğurmaları için her zaman güzele bakmaları gerektiği düşünülmektedir. Gebe kadınların süslenmelerinin, kendilerini mutlu hissettirecek eylemleri yapmalarının, yakışıklı erkek fotoğraflarına bakmalarının güzel veya yakışıklı bebek doğurmalarını sağlayacağına inanılır.

Güzel düşünmek ve güzel şeylere, güzel insan fotoğraflarına bakmak.[737]

Güzel işleri yapmak ve güzel şeylere bakmak.[738]

Kitap okumak müzik dinlemek güzel şeylere bakmak.[739]

Oyuncu gibi güzel insanları sürekli izlemek ve yakışıklı adamlara bakmak[740]

Oyuncu gibi güzel insanların fotoğraflarına bakmak[741]

Her zaman iyi düşünerek sadece güzel şeylere bakmak.[742]

İyi şeylere bakmak lazım[743]

Film artistleri gibi güzel insanları sürekli izlemek ve yakışıklı erkeklere bakmak.[744]

Oyuncu gibi güzel insanların fotoğraflarına bakmak.[745]

Yakışıklı oyuncuların fotoğrafını sürekli görebileceğin bir yere asıp bakmak güzel müzik dinlemek ve çirkin meyve yememek.[746]

---

732 Kaynak Kişi: 92
733 Kaynak Kişi: 85, 86
734 Kaynak Kişi: 103
735 Kaynak Kişi: 23
736 Kaynak Kişi: 72
737 Kaynak Kişi: 127, 129, 130, 132, 133, 136, 148, 157, 169, 170, 184, 192, 206, 207, 209, 210, 213, 215, 216, 219, 220, 221, 224, 228, 229, 234, 235, 240, 241, 242, 243, 248, 249.
738 Kaynak Kişi: 229
739 Kaynak Kişi: 225
740 Kaynak Kişi: 165
741 Kaynak Kişi: 171
742 Kaynak Kişi: 196
743 Kaynak Kişi: 219
744 Kaynak Kişi: 165
745 Kaynak Kişi: 171
746 Kaynak Kişi: 131

İyi şeylere bakmalı, iyi şeyleri düşünmeli, güzel yemekler yenmeli.[747]

Kayseri yöresinde hamile kadınların televizyonda bile olsa çirkin şeylerden etkileneceğine inanılır. Çok televizyon izleyen kadının çocuğunun geveze olacağına, televizyonda maymun, köpek gibi hayvanlar çıktığında hamile kadınların bunlara bakmamaları gerektiğine inanılmaktadır.

Televizyona bakmazdık korkunç hayvan çıkarsa diye. Tavşana bakmazdık, tavşan eti yemezdik dudağı yarık olur bebeğin diye.[748]

Televizyonda maymuna bakma derlerdi. Ona bakma ki çocuğun çirkin olur derlerdi. [749]

Televizyonda maymuna bakma, sakata bakma derler. Kimseyi kınama derler.[750]

Televizyonda çizgi filme bakma derdi kaynanam çocuğun da öyle olur derlerdi. Sakız çiğneme çocuğun da geveze olur derlerdi.[751]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında hamile kadının kötü bir şeye bakması durumunda "karnımdaki aklımda" demesi gerektiği, böylece çocuğun kadının baktığı kötü şeylerden etkilenmeyeceğine inanılmaktadır.

Kötü bir şey görünce de "Karnımdaki aklımda" de denirdi. Gözü eşek gibi büyük, güzel olsun diye eşeğe bakarlardı.[752]

Gebe kadın köpek, tavşan gibi hayvanlar gördüğünde ayrık dudaklı olmasın diye "Karnımdaki aklımda" demeli. Engelli, çirkin insanlara bakmamalı.[753]

Sakat olana bakma derler. Hayvanlara da pek bakılmazdı. Bakılırsa "Karnımdaki kalbimde" denirdi.[754]

Kayseri ve Andonğ yörelerinin her ikisinde de kadınların hamilelik dönemlerinde baktıkları canlı veya cansız varlıklardan etkileneceklerine, bu etkinin doğacak olan bebeğin fiziki yapısı üzerinde de görüleceğine inanılmaktadır.

1.9. Bebeğin Geleceğini Olumlu veya Olumsuz Etkilemeye Yönelik Davranışlar

Bebeklerin ana rahmine düştükleri andan itibaren hem bedensel hem de psikolojik olarak annenin duygu, düşünce ve hareketlerinden etkileneceklerine inanılmaktadır. Mükemmel bir evlat doğurabilmeyi, çocuklarının güzel ve sağlıklı bir

747 Kaynak Kişi: 129
748 Kaynak Kişi: 83, 84
749 Kaynak Kişi: 90
750 Kaynak Kişi: 92
751 Kaynak Kişi: 107
752 Kaynak Kişi: 54
753 Kaynak Kişi: 43
754 Kaynak Kişi: 46

geleceğe sahip olmasını dileyen kadınlar hamilelikleri süresince yaşamlarında dikkatli olmalıdır.

Andonğ yöresinde kadınların çocuklarının geleceği için hamilelik süresince uyması gereken bazı kurallar vardır. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde "geleneksel doğum öncesi eğitim (태교–*Tegyo*)" düşüncesi bebeğin eğitiminin anne karnındayken başlayacağı görüşüne dayanmaktadır. Bu düşünceye göre anne ve baba başta olmak üzere aile üyelerinin günlük yaşamlarında toplumun onayını alan davranışlarda bulunması, karşılaştıkları her konuda iyi, yapıcı ve olumlu düşünmesi gerekir. *Tegyo* düşüncesi hamile kadınların ve ailelerin günlük hayatlarını şekillendirmektedir.

Diğer toplumlardan farklı olarak Kore'de bebeğin yaşının ana rahmine düştüğü andan itibaren başladığı, doğumuyla birlikte bir yaşında olduğu kabul edilir. Anne karnında geçen yaklaşık on ay bir yaş olarak kabul edilir. Bebek eğitiminin bebeğin doğumundan önce anne karnında başlaması bu mantığa dayanır.[755]Anne karnındaki bebeğin eğitiminde sorumluluk kadınlara aittir. Bir çocuğun davranışlarına bakılarak annesinin karakteri hakkında tahminde bulunulabilir.[756] Kore'de doğacak bebeğin geleceğini olumsuz etkilenmemesi için anne adayının günlük yaşamında yapmasında fayda görülen ve kaçınması gereken davranışlar genellikle geleneksel doğum öncesi eğitim düşüncesine ve bu düşünce içerisinde yer alan kurallara bağlı olarak oluşmuştur.

Doğu Asya toplumlarında geleneksel doğum öncesi eğitim düşüncesi yaklaşık 3000 sene önce Çin topraklarında başlamıştır. Bu düşünce ile ilgili en eski kayıt eski Çin ülkelerinden biri olan Han hanedanlığında bulunan Yu Hyanğ (유향) tarafından yazılan "Örnek Teşkil Eden Kadınların Biyografileri (열녀전– *Yıollyıocıon*)"[757] adlı eserde bulunmaktadır. Co Hu-conğ ve Yun Sug-ca tarafından aktarılan bilgiye göre; "열녀전–*Yıollyıocıon*" adlı eserde şu bilgiler yer almaktadır:

> Kadın hamile iken yan tarafa dönüp yatmamalı, sandalyeye otururken kenara oturmayıp sandalyenin tam ortasına oturmalı, olgunlaşmamış meyveyi yememeli, iyi pişmemiş yiyecek yememeli, eğri büğrü çıkıntısı olan düzgün olmayan yere

755 Kim, "Cosıonşide Çulsangva", 40.
756 İşi, *Tegyoşingi,* 77.
757 Çin'de yazılan akıllı kadın, kuvvetli kadın, kötü kadın gibi anne modellerini gösteren ve bir kadının anne ve eş olarak nasıl olması veya olmaması gerektiğini anlatan kitaptır.

> oturmamalı, gece olunca hizmetçisine şiir okutarak dinlemeli, her zaman doğru hareketlerde bulunup doğru söylemlerde bulunmalıdır.[758]

Tegyo ile ilgili *Sacudanğ İşi* (사주당이씨) tarafından yazılan "Geleneksel Doğum Öncesi Eğitim Yeni Kitap (태교신기 - *Tegyoşingi*) " adlı çalışmada baba adayının da uyması gereken kurallardan bahsedilmiştir. Bu kitapta güzel, yetenekli ve sağlıklı bir bebeğin dünyaya gelmesi için hamile dâhil, etrafında bulunan herkesin iyi olması gerektiği vurgulanmaktadır. Kitapta, annenin hamile olduğu süre boyunca *Tegyo* kurallarına uyması gerektiği gibi, baba adayının da hareketlerinde ve düşüncelerinde dikkatli olarak bu kurallara uymasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Kore'de kurucusu Dr. Kim Su-yonğ (김수용) olan "Geleneksel *Tegyo* Akademisi" adlı bir kuruluş bulunmaktadır.

Co Hu-conğ ve Yun Sug-ca'ya göre Kore'nin geleneksel anne karnında bebek eğitimi düşüncesine göre hamilenin uyması gereken kurallar aşağıdaki gibidir:

> Hamileyken kaçınılması gereken davranışlar; kurnaz olup insanları kandırmak, açgözlü olmak, haksız ve hırslı olmak, sinirlenmek, kötü söz söylemek, konuşurken el hareketleri yapmak, gülerken diş etini göstermek, başka insanlara sinirlenmek, dedikodu yapmak, gizli gizli kulağa fısıldamak, gevezelik yapmak gibi davranışlardır. Hamileyken yapılmaması gereken işler; çok kalın elbiseler giyip kendini çok sıcak tutmak, çok fazla yemek, çok soğuk veya çok sıcak yerde oturmak, dağ ve kıra gitmek, kuyu, eski mezarlar, eski ibâdethanelere bakmak ya da girmek, ilaçları gereksiz yere kullanmak, akupunktur gibi iğne ve ateş ile yapılan (뜸치료 - *Ddımçiryo*) tedavi yöntemleri uygulamak, eğilerek oturmak, yan tarafa doğru yatmak, sol tarafında bulunan eşyayı sağ eliyle tutmak ve sağ tarafındaki eşyayı sol eliyle tutmak, biri seslendiğinde bedenini çevirmeden sadece kafasını çevirerek bakmak, yüksekte olan eşyayı indirmek, ayaktayken yerde olan bir eşyayı almak, soğuk ya da sıcak havada gündüz uykusu uyumak, doğum yapılacak ayda saç yıkamak ve ayak yıkamak gibi işlerdir.

---

758 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 22.

Cosıon (조선) döneminde soyluların yaşam kuralları içerisinde "yedi davranış (칠태도- *Çiltedo*)" adı verilen yedi kural bulunmaktadır.[759] Andonğ'ta günümüze kadar inanıla gelmiş olan *Tegyo* düşüncesinde de bu yedi kural vardır.[760]

Birinci kural, aşağıda beş maddede verilen yasaklara uymaktır. Hamile kadının şu davranışları yapması yasaktır.

1. Doğum yapılacak ayda saçını yıkamak.
2. Bir şeyin üstüne çıkmak.
3. İçki içmek.
4. Ağır eşya taşımak, düz olmayan yoldan yürümek, tehlikeli nehirden geçmek.
5. Yemek yerken rengi değişik olan pirinç yemek.

İkinci kural; hamile kadının çok konuşarak yüksek sesle kahkaha atması, şaşırıp korkarak ağlaması yasaktır.

Üçüncü kural; bebeğin ölmemesi için hamilik boyunca kadının bazı yerlerde durması yasaktır. Kadın hamileliğinin ilk ayında yemek sofrası yanında, ikinci ayında pencere yanında, üçüncü ayında kapı yanında, dördüncü ayında soba yanında, beşinci ayında masa yanında, altıncı ayında depo yanında, yedinci ayında odada durmamalıdır.

Dördüncü kural; hamile kadın sakince oturup sadece güzel sözler söylemeli ve güzel sözler dinlemeli, bilim insanlarının sözlerini ezberlemeli, şiir okumalı, fırçayla güzel resimler çizmeli, güzel müzikler dinlemeli ve (삼불- *Sambul*) adı verilen üç yasağa uymalıdır. Bu üç yasağa göre hamile kadın kötü sözleri dinlememeli, kötü olaylara bakmamalı, kötü düşünmemelidir.

Beşinci kural; hamile yan tarafına yatmamalı, duvar gibi bir yere yaslanmamalı, ayakta dururken sağa sola yamularak durmamalıdır. Fakat hamileliğin çift rakamlı aylarında (2. ayında, 4. ayında, 6.ayında, 8. ayında) sol tarafa yatabilir.

Altıncı kural; hamileliğin üçüncü ayında o bebeğin karakteri oluştuğu için güzel nesneleri, taşları, kokuları sürekli yakınında tutup karnına doğru tutup göstermelidir.

---

759 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 676.
760 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 22.

Yedinci kural; hamile kaldıktan sonra cinsel ilişkiye girmemelidir. Özellikle doğum yapılacak ayda cinsel ilişkiye girerse bebek hastalanacak veya erken ölecek diye inanmışlardır.

Kore Ritüelleri sözlüğünde hamile kadının dikkat etmesi gereken davranış kurallarına ait bazı örnekler aşağıdaki gibi verilmiştir.[761]

> 1. Hamile kötü yerlere gitmemelidir. Kötü yerler; kavga, olay, yangın çıkan, kötü kokan yerlerdir. Hamile bu tür yerlere gittiğinde hem kendisine hem de bebeğe kötü enerji geçeceğine ve kötü etkileneceğine inanılır.
>
> 2. Hamile kadının tehlikeli yerlere gitmemesi gerekir. Tek başına nehir kenarına veya uçurum olan yerlere gitmemelidir. Sağlam olduğundan emin olunmayan köprünün üstünden geçmemelidir. Tek başına güneş battıktan sonra dışarı çıkmamalıdır.
>
> 3. Hamile kadın diğer canlılara kötü davranmamalı, fazla konuşmamalı ve bağırmamalıdır. Kötü söz ve yalan söylememeli, hırsızlık yapmamalıdır.
>
> 4. Hamile kadın tehlikeli eylemlerden kaçınmalıdır. Örneğin uzun süre oturup çamaşır yıkamak, ocağa odun taşımak, ağır eşyaları kaldırmak, yağmur yağarken terlik giymek gibi davranışlardan uzak durmalıdır.
>
> 5. Hamile kadın tembel olmamalıdır. Öğle saatinde uzanıp fazla yatmamalıdır. Eğer tembel olursa hamile kadının ve bebeğin sağlıklı olamayacağını düşünürler.

Kore'de 19. Yüzyılda ortaya çıkan *Donğhag*[762] (동학사상− *Donğhagsasanğ*) düşüncesine göre "Bebek insanların içinde açan kâinatın çiçeğidir, kâinattan yapılan meyvedir". Genel olarak mükemmel bebeğin doğması için hamile kadın dâhil olmak üzere etrafındaki bütün insanların doğru, düzgün, olumlu, ılımlı olması gerekmektedir. Kore'de günümüzde bu konulara hâlen çok önem verilmektedir.

Kore'de eski dönemlerde bebeğin geleceği hakkında bebeğin anne karnındaki hareketi ve annenin fiziksel değişimine göre tahminler yürütülmüştür. Bununla ilgili örnekler aşağıdaki gibidir.[763]

---

761 Kim, vö., Hangugilsenğıyryesacıon, 676.

762 Kurucusu Çö Ce-u'dur (최제우 1824-1864). Doğu öğrenimi adıyla kurulan bir dindir. Bu din insanla tanrının birliği düşüncesini ifade eder. Çö Ce-u, insanlığın ve en yüce varlığın bir ve aynı şeyler olduğunu ve bundan dolayı insandan insana kutsal bir oluşummuş gibi davranması gerektiğini savunur. Kısacası "insan tanrıdır" felsefesini savunan bir inanç sistemidir. (Kaynak: Hatice Köroğlu Türközü, *Modern Kore Edebiyatı Tarihi* (İstanbul: Likya, 2017), 17.)

763 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 22.

1. Yukarı-aşağı hareket ederse Gökyüzü Tanrısının bebeğidir. Doğacak bebek kıymetli, en iyi, en güzel olacaktır.
2. Sağa-sola doğru hareket ederse bebek, "ömür bebeği" diye adlandırılır ve uzun ömürlü olacaktır.
3. Hareketsiz ise hastadır.
4. Fazla hareketliyse de hastadır.
5. Disiplinsiz hareketlerde bulunursa yani sağa solu yukarı aşağı hareket ederse düşük seviyeli bir insan olacaktır.
6. Sakince kendi kendine duruyorsa önemli bir insan olacaktır.
7. Annesini rahatsız etmeyecek şekilde hareket ederse uzun ömürlü olacaktır.
8. Annesini çok rahatsız ederse erken ölecektir.
9. Annenin iki gözünün ortası kırmızı ise bebek uzun ömürlü olacaktır.
10. Annenin dudakları beyaz ise bebek yaramaz olacaktır.
11. Hamilenin yüzü güzelleşirse bebek saygıdeğer önemli bir insan olacaktır.
12. Hamile keyifsiz olursa bebek saf olacaktır.

Kore'deki inanışa göre hamile kadının kendisi ve ailesi başka insanların kutlama törenlerine, cenaze törenlerine, yangın çıkmış yerlere, ölüm olan yere gitmemelidir. Zor doğum, ölüm, ceset gibi kötü sözler söylememelidir. Keskin olan balta ya da orak gibi şeyler de kullanmamalıdır. Doğum yapılacak ayda ocak ya da baca tamir ettirilirse bebek kekeme olacak diye inanılmıştır. Hamile kadının evine ait eşyaları veya evindeki soya sosunu başka birine vermesinin bebeğe şanssızlık getireceğini düşünmüşlerdir. Doğum yaptıktan sonra sert, soğuk, acı, tuzlu yemeklerden uzak durmak gerekmektedir. "Bu yasaklar bilimsel olmasından ziyade tecrübeye dayalı oluşmuştur."[764] Hamile kadın çiftçilikle ilgili aletlere dokunursa bebeğe kötü etki edeceği düşünülür. Hamile bıçak veya kesici aletlerin üzerinden geçerse bebeğin büyüdükten sonra bıçakla başka insanlara zarar vereceği düşünülür.[765]

Kayseri'de yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre hamilelik döneminde kadınlar tarafından yaşanan olumlu veya olumsuz olaylar karşısında

---

764 "Doğum kontrendikasyonları", (Erişim tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/473

765 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 72.

hissedilen duyguların doğacak çocuğun karakterinde olumlu veya olumsuz yönde etkisi olacağına inanılmaktadır.

> Sen kötü olursan o da kötü huylu olur. Kötülüğü uyaracaksın uyarmazsan bebeğini o da öyle olur.[766]
>
> Yalan söyleme yalancı olur derlerdi.[767]
>
> Kadın hamileliğinde hırsızlık yaparsa çocuk da hırsız olur derlerdi.[768]
>
> Yalan dolan söyleme huyu güzel olmaz denir. Güzel huylu ol ki o da güzel huylu olsun denir. Ne konuşursa çocuk da öyle olur.[769]
>
> Haram yememeli. Kötü davranışlarda bulunursa çocuk da hayırsız olur diye düşünülür.[770]
>
> Haram girmesin midesine denirdi. Canı istese de yiyemezdi.[771]
>
> Harama el uzatılmaz. Yalan söyleme denirdi. Hırsızlık yaparsan yalan söylersen çocuk da öyle olur derlerdi.[772]
>
> Çocuk da etkilenir diye kötü sözler söyleme denirdi. Çocuklar mutsuz ailede de olmamalı, kötü etkilenirler.[773]

Kayseri yöresindeki gibi Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da hamilelik döneminde kadınlar tarafından yaşanan olumlu veya olumsuz olaylar karşısında hissedilen duyguların doğacak çocuğun karakterinde olumlu veya olumsuz yönde etkisi olacağına inanılmaktadır.

> Kötü düşünmek ve kötü davranmak çocuğun geleceğini olumsuz etkiler[774]
>
> Bebek annesinin kötü davranışından etkilenir[775]
>
> Kötü davranmak ve geleneksel doğum öncesi eğitimi önemsememek çocuğu olumsuz etkiler.[776]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında çocuğun geleceğini olumsuz etkileyen davranışların ne olduğu konusunda yapılan görüşmede Kore'deki *Tegyo* düşüncesinde belirtilen davranışlar ifade edilmiştir.

> Başka insanlara zarar vermek[777]

---

766 Kaynak Kişi: 7
767 Kaynak Kişi: 46
768 Kaynak Kişi: 68
769 Kaynak Kişi: 9
770 Kaynak Kişi: 43
771 Kaynak Kişi: 72
772 Kaynak Kişi: 92
773 Kaynak Kişi: 90
774 Kaynak Kişi: 134, 156, 163, 164, 166, 167, 169, 176, 175, 179, 182, 192, 194, 195, 196, 198, 200, 213, 214, 218, 225, 226, 228, 236, 237, 238, 240, 241, 243, 246
775 Kaynak Kişi: 137
776 Kaynak Kişi: 206
777 Kaynak Kişi: 227

> Başka insanlar hakkında kötü düşünmek ve onlara zarar verecek kadar kötü düşünmek[778]
>
> Kötü işler yapmak[779]
>
> Etrafındaki insanlara iyi davranmamak[780]
>
> Kavga etmek[781]
>
> Yalan söylemek ve kötü davranmak[782]
>
> Yalan söylemek[783]
>
> Açgözlü olmak[784]
>
> Başkasını sevmemek[785]
>
> Kötü şeylere bakarsa[786]
>
> Stres yaparak birilerinden nefret etmek ve küfür etmek[787]
>
> Stres yapmak ve kötü düşünmek[788]

Kayseri ve Andonğ yörelerinin her ikisinde de bebeğin sağlıklı olması için hamile kadınların bazı yiyecekleri yemekten kaçınması gerektiğine inanılmaktadır. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çilek, ayva ve yoğurt gibi bazı yiyecekleri yemenin anne ve bebek açısından faydalı olacağına, gilaburu, zeytin gibi yiyeceklerinde çocukta fiziksel açıdan olumsuz etki bırakacağına inanılır. Bu tür yiyeceklere dokunmanın ve yemenin bebeğin vücudunda leke oluşturacağı düşünülmektedir.

> Çilek yersen çocuk zekâlı olur derlerdi. Ayva yersen çocuk güzel olur derlerdi. Gılaboru zeytin yedirtmezlerdi leke olmasın diye.[789]
>
> Yoğurt yedirilir. Sağlıklı şeyler yedirilir.[790]
>
> Bilerek ya da bilmeyerek zeytine, gılaboruya, dalağa dokunmayacak. Bebekte iz yapar.[791]
>
> Çilek, gılaboru, zeytin, dalak, domates yeme leke çıkar çocukta derler. Teyzem gılaboru topluyordu sonra elini alnına sırtına sürmüş leke çıktı çocukta. O anda çok canın çektiğinde aşerip yiyemezsen leke olur derler.[792]

---

778 Kaynak Kişi: 224
779 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
780 Kaynak Kişi: 190
781 Kaynak Kişi: 245
782 Kaynak Kişi: 173, 219
783 Kaynak Kişi: 187
784 Kaynak Kişi: 203
785 Kaynak Kişi: 211, 215, 249
786 Kaynak Kişi: 132
787 Kaynak Kişi: 209
788 Kaynak Kişi: 130, 150, 217
789 Kaynak Kişi: 46
790 Kaynak Kişi: 68
791 Kaynak Kişi: 43
792 Kaynak Kişi: 111

Gılaboru, nar leke yapan şeyler yedirilmezdi. Çocuk da lekeli doğar diye.[793]

Yer elması yeme derlerdi. Çocuk da şekilsiz eğri büğrü olur diye.[794]

Kore'nin geleneksel doğum öncesi eğitim (*Tegyo*) düşüncesine göre yenilmemesi gereken yiyecekler; biçimsiz olan yemek, çürümüş ya da böcek tarafından yenilmiş yiyecek, Kore kavunu, çiğ sebze, rengi ya da kokusu kötü olan olgunlaşmamış, az pişirilmiş ve mevsimi olmayan yiyecekler yemek, meyve, sebze, et çeşitleri, salyangoz, ağaç kabuğundan yapılmış ilaç, balık, sarımsak, buğday, pulu olmayan balık, şeftali, turp, köpek eti, kuzu ciğeri, tavuk eti, yumurta çeşitleri ile pirinci birlikte yemek yasaktır.[795] Bu tür yiyeceklerin hamile kadında ve çocuk üzerinde olumsuz etkileri olacağına inanılır. Gyıonğ-hun Kim hamile kadınların yememesi gerektiği düşünülen yiyecekleri ve nedenlerini genel olarak aşağıdaki gibi açıklamıştır.[796]

Tavuk eti yerse cildi tavuk derisi gibi olur.

Domuz eti yerse *gut* hastalığına yakalanabilir.

Eğer domuzayağı yerse bebek altıparmaklı doğar.

Ördek eti yerse el ve ayak parmakları ördek yumurtası gibi olur.

Köpek eti yerse çocuk köpek gibi havlar.

Tavşan eti yerse bebek kekeme olur ya da gözü kızarık olur.

Kaplumbağa eti yerse bebeğin boynu kısa olur.

Geyiğin boynuzundan yapılmış içecekten içerse bebek aptal olur.

Sazan balığı yerse bebeği kız olur.

Yengeç yerse bebek de yengeç gibi yan yan yürür.

Tırpana balığı yerse bebeğin vücudu ezik olur.

Ahtapot yerse bebek kemiksiz doğar.

Buğday yerse hamilenin karnı incelir ya da bebek ölür.

Un yerse iyi sindiremez ve bebek unlu doğar.

Pirinç yerse sütü gelmez.

Tatlı kırmızı fasulye yerse bebek esmer olur.

Mantar yerse bebek sağlıksız olur ve ömrü kısa olur.

Biber yerse bebek ölür veya aptal olur.

Turp, tofu, kabak yerse hamilenin dişi çürür.

Su maydanozu yerse bebek ölür ya da bebek hastalanır.

---

793 Kaynak Kişi: 54

794 Kaynak Kişi: 54

795 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 22.

796 Kim, *Sanğsanğ Bagge,*32.

> Pirinç lokumu yerse sütü gelmez.
>
> Çift kestane yerse ikiz doğurur.
>
> Ginseng yerse sütü gelmez. Kadının karnındaki bebek kız ise büyüdükten sonra kolay doğum yapamaz.
>
> Beyaz pirinç lapası yerse doğum esnasında bebek beyaz torba içerisinde çıkar.
>
> Turp turşusu yerse hamilenin dişi çürür.
>
> İçki içerse bebek ölür.

Günümüzde tıp biliminin ilerlemesiyle birlikte edindiğimiz bilgilere göre hamile kişilerin beslenmesine normal zamanlardan daha çok önem vermesi, gıda çeşitliliğini artırması tavsiye edilir. Hal böyleyken Kore'de eski zamanlardan beri bu kadar çok yiyeceğe yasak getirilmesinin nedeni, Un-şig Çö'ye göre Kore şaman inancından kaynaklanmaktadır. Un-şig Çö bu görüşünü şu şekilde açıklamıştır.

> Kore Şaman inancına göre "sen ne yaparsan sonucu da aynı olur" düşüncesi vardır. Bu inanç Korece "모방주술 – *Mobangğcusul*" olarak ifade edilir. Anne karnındaki bebeği eğitirken de "sen ne yersen çocuğa onun şekli yansıyacaktır" düşüncesi ile hareket edilir. Örneğin tavuk eti yersen derisi tavuk derisi gibi olur veya ördek eti yersen bebeğin parmakları da ördeğin ayakları gibi perdeli olur. Bir başka örnek, yağmur yağması için su dolu bir kaba sopayla vurulur. Sıçrayan sular yağmur damlalarına benzediği için yağmur yağacağına inanılır.[797]

Kore'deki bu inanış hamile kadınların faydalı besinlerden bile yeterince faydalanmasına engel olmakta ise de alan çalışmasında elde edilen bulgular çok eskiden beri var olan bu düşüncenin toplumda hâlen yaygın olarak yer bulduğunu göstermektedir. Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşülen kişiler en çok tavuk eti, tavuk ayağı ve ördek eti yenmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde tavuk ayakları, zengin protein ve kolajen içerdiği düşüncesiyle yoğun şekilde tüketilen bir besin cinsidir. Ancak, kadınların hamilelik süresince bu yiyeceklerden ve çirkin görünümlü diğer gıdaları tüketmekten kaçınmaları gerektiği düşünülmektedir.

> Beş ay boyunca tavukayağı yenmemeli. Bebeğin parmağı bir tane daha fazladan çıkar diye.[798]
>
> Ördek eti yememek ananas yememek ve kötü davranmamak.[799]
>
> Tavuk yememek ve cenazeye gitmemek.[800]

---

797 Çö, *Çö Un-şig'e Minsogsupil*, 18.
798 Kaynak Kişi: 222
799 Kaynak Kişi: 168
800 Kaynak Kişi: 215

Çirkin meyve ve kötü yemek yememek soğuk yerde durmayıp çok fazla hareket ve spor yapmamak kötü sözleri söylemeden düzgün düşünceye sahip olmak.[801]

Tavuk yememek derisinde pulu olmayan balık yememek.[802]

Andoŋ yöresinde hamile kadınların hem biçimsel olarak güzel hem de besin değeri açısından zengin meyveleri tüketmeleri gerektiği, kendilerine sunulan meyveleri ve yemekleri seçerek yemeleri gerektiği düşünülmektedir. Böyle olunca bebeğin de mükemmel ve eksiksiz doğacağına inanılmaktadır.

Güzel şeylere bakarak güzel şeyleri yemek.[803]

Üzgün düşünmemek çirkin meyve yememek.[804]

Yemeği güzelce yiyip kötü iş yapmamak.[805]

Yemek davranış ve sözlerime dikkat ettim.[806]

Yemek konuşmak dinlemek ve bakmaktan dikkatli olmak.[807]

Yemek seçerek yemek.[808]

Yemek söz davranışta dikkatli olmak.[809]

Sadece güzellere bakarak güzel yemekler yeme.[810]

Andoŋ yöresinde yapılan alan çalışmasında kapı eşiğine oturmak, duvar gibi yüksek yerler üzerinden atlamak, hırsızlık yapmak, hayvan kesmek, cenaze ya da yas evine gitmek, şiddetli tartışma ortamında bulunmak gibi davranışların çocuğun geleceğini olumsuz etkileyeceğine inanılmaktadır.

Kapı eşiğinin üzerine oturmak çocuğun geleceğini olumsuz etkiler.[811]

Duvardan atlamamak ve iyi yürekli olarak yaşamak gerekir.[812]

Duvarın üzerinden atlamamak, bir şey çalmamak, kötü yemek yememek gerekir.[813]

Hırsızlık ve kötü yürekli olmak bebeği kötü etkiler[814]

Dürüst olmayan davranışlarda bulunmak, yas evine gitmek çocuğu olumsuz etkiler.[815]

Hayvan kesmek ve cenazeye gitmek bebeği kötü etkiler[816]

---

801 Kaynak Kişi: 225
802 Kaynak Kişi: 160
803 Kaynak Kişi: 158
804 Kaynak Kişi: 130
805 Kaynak Kişi: 245
806 Kaynak Kişi: 238
807 Kaynak Kişi: 228
808 Kaynak Kişi: 134, 156, 180, 192, 211
809 Kaynak Kişi: 189
810 Kaynak Kişi: 149
811 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155
812 Kaynak Kişi: 202
813 Kaynak Kişi: 139, 140
814 Kaynak Kişi: 204
815 Kaynak Kişi: 223

Hamilenin kocasıyla şiddetli kavgası ya da tartışması bebeği kötü etkiler.[817]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bebeğin geleceğinin güzel olması, sağlıklı bir insan olması için doğum öncesi dönemden itibaren bebek eğitimine başlamak gerektiğine inanıldığı tespit edilmiştir. Katılımcılar bebek anne karnındayken güzel düşünmenin, güzel müzik dinlemenin, kitap okumanın çocuğun geleceğini olumlu etkileyecek eylemler olarak tanımlamışlardır.

Güzel düşünmek[818]

İyi kalpli olmak[819]

Güzel düşüncelerle eğlenceli yaşamak[820]

Güzel düşüncelere sahip olmak ve duâ etmek[821]

Eğer hamile iyi yürekli ise bebek de etkilenir ve iyi yürekli olur.[822]

Bolca güzel kitap okudum ve kayınvalideme, kayınpederime saygılı davrandım.[823]

Geleneksel doğum öncesi eğitime dikkat ettim.[824]

Güzel müzik dinlemek, düzel düşünmek, güzel kitap okumak [825]

Müzik dinlemek ve kitap okumak[826]

Mutlu yaşamak ve müzik dinlemek[827]

Kitap okumak, müzik dinlemek, yürüyüş yapmak gibi davranışlar yaptım.[828]

Güzel sözler söylemek ve güzel müzik dinlemek. Kocamın benimle nazikçe konuşması.[829]

Bolca kitap okumalı[830]

Her zaman aklı başında olup başka insanların mallarını çalmamak[831]

Yapılan kaynak taramasında incelenen "묵재일기 – *Mugceilgi*" adlı kitaba göre, "bebek doğduktan sonra bir falcı vasıtasıyla doğum saati, günü, ayı ve yılı temel alarak

816 Kaynak Kişi: 242
817 Kaynak Kişi: 126
818 Kaynak Kişi: 127, 132, 133, 137, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 166, 164, 169, 171, 173, 175, 176, 179, 183, 188, 196, 200, 213, 214, 215, 218, 219, 227, 228, 230, 236, 240, 246
819 Kaynak Kişi: 192, 195, 134
820 Kaynak Kişi: 163
821 Kaynak Kişi: 182, 238, 242
822 Kaynak Kişi: 201
823 Kaynak Kişi: 206
824 Kaynak Kişi: 130,223, 220, 249, 165, 216, 158, 207, 160, 162, 167
825 Kaynak Kişi: 128, 168, 170, 209, 212, 217
826 Kaynak Kişi: 181, 235
827 Kaynak Kişi: 248
828 Kaynak Kişi: 225
829 Kaynak Kişi: 126
830 Kaynak Kişi: 204
831 Kaynak Kişi: 138

fal bakılır. Falın sonucuna göre eğer bebek şanssız ise onu bu şanssızlık içinden kurtarırlar ve sonrasında şanslı olabilmesi için duâ ederler."[832] Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar çocuğun geleceğinin güzel olması için duâ ettiklerini ifade etmişlerdir.

> Ben Hristiyan olduğumdan sadece duâ ettim. İsa beni duyar ve bebeğimin iyi olmasına yardım eder diye düşündüm.[833]
>
> Tapınağa gidip duâ ettim.[834]
>
> İncil okumak, duâ etmek ve sağlıklı beslenmek[835]

Kayseri ve Andonğ yöresinde yapılan araştırmada elde edilen bulgular doğacak çocuğun karakteri ve sağlığının ana rahmine düştüğü andan itibaren anne ve çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerinden, hal ve hareketlerinden etkileneceğine inanıldığını göstermektedir. Kore'deki *Tegyo* düşüncesi hamilelik süresince kadının davranışlarını sınırlayan ve kontrol eden önemli kurallara sahiptir. Bu şekilde kurallara bağlı olarak yaşam günümüz Koresinde de hayatın her alanında kendini göstermektedir. Türkiye genelinde ve Kayseri yöresinde hamile kadınların kaçınması gereken davranışlar konusunda Andonğ yöresindeki gibi önceden belirlenmiş ve herkesçe bilinen davranış kuralları bulunmamaktadır. Kayseri yöresinde genel olarak hamile kadının kendisine ve bebeğine zarar verebileceği düşünülen fiziksel ve ruhsal davranışlardan, kötü ortamlardan uzak kalması gerektiği düşünülmektedir.

---

832 İ, *Mugceilgi oa Yangğaroge*, 49.
833 Kaynak Kişi: 172
834 Kaynak Kişi: 222
835 Kaynak Kişi: 180

İKİNCİ BÖLÜM

DOĞUMUN GERÇEKLEŞTİĞİ DÖNEM

Doğum, başta anne adayları olmak üzere tüm aile bireyleri için zor ve sıkıntılı bir süreçtir. Annenin ve bebeğin bu zorlu sürecin üstesinden gelebilmeleri, yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmelerini sağlamak için doğumun gerçekleştiği dönemde bazı gelenek, görenek, inanış ve uygulamalara rastlanır.

Bu çalışmada doğum anının hemen öncesindeki hazırlık sürecini, doğumun gerçekleşme anını ve doğumdan sonraki ilk birkaç haftayı kapsayan dönem doğumun gerçekleştiği dönem olarak kabul edilmiştir. Doğumun gerçekleştiği dönemdeki hazırlık süreci, doğumu yaptıran kişiler, doğum anı, doğumun gecikmesi, doğum sırasında babanın durumu, doğum haberinin paylaşılması ve yaşamayan çocuklar ile ilgili inanış ve uygulamalar bu bölümde açıklanmıştır.

2.1. Doğuma Hazırlık

Yaklaşık dokuz ay on gün süren gebelik sürecinde anne rahminde oluşmuş ve gelişimini tamamlamış olan bebeğin dünyaya gelmesi olayına doğum denmektedir. Bu olay doğum sancılarının en üst düzeye çıktığı dönemde gerçekleşir. Doğum günümüzde hastanelerde gerçekleştirilmektedir. Ancak eski dönemlerde doğum için evin uygun bir odası hazırlanarak doğumun gerçekleşmesi beklenmiştir. Doğum sırasında doğum için oda hazırlanması, anne adayının doğumun gerçekleşmesine en uygun pozisyonda yatırılması için yatak hazırlanması, doğum sırasında kullanılacak araç-gereçlerin hazır tutulması, bebeğe giydirilecek kıyafetlerin temini doğum zamanı yapılan hazırlıklardır.

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi'nde yer alan bilgilere göre Kore'de eski dönemlerde köy tanrılarının köyü koruyup kolladığına, halkın refahını sağladığına inanılmıştır. Köy tanrılarını en çok rahatsız eden şey "doğum uğursuzluğu" ve "ölüm

uğursuzluğu"dur. Doğum uğursuzluğu bebeğin doğması, ölüm uğursuzluğu yas tutulmasına sebep olan her şeydir. Doğum için yapılan tören ve köy tanrısı için yapılan tören aynı döneme denk gelirse doğumdan dolayı kan uğursuzluğu oluşacağına ve bunu engellemenin çok zor olacağına inanılmıştır. Bu nedenle eski dönemlerde Kore'de doğumu yaklaşan kadının, köy tanrısının koruma alanı dışında kalan bir yere gönderilmesi gerektiğine inanılmıştır. Bu inanç doğrultusunda doğum yapması beklenen, belli bir ayı tamamlamış kadınlar köy tanrısının koruma alanı dışında kalan yere gönderilmiştir. Bunda amaç hamile kadını kovmak değil, köy tanrısı için yapılacak tören geleneğinin sorunsuz tamamlanmasını sağlamak ve kadını korumaktır.

Doğum köy tanrısı için yapılan törene denk geldiğinde, doğumda çıkan kanın köye uğursuzluk getirmesini önlemek için köyden uzak bir yerde, hamile kadının içerisinde yaşayabileceği ve doğum yapabileceği bir kulübe inşa edilmektedir. Bu kulübe *Hemag* (해막) olarak adlandırılmıştır. Kore Halk Kültürü Ansiklopedisinde *Hemag* hakkında aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

> *Hemag* genellikle mahallenin uzağında, deniz kenarında bulunur. Aynı zamanda bu kulübeye *Pimag* (피막), *Sanmag* (산막) gibi isimler de verilmiştir. Bazı köylerde bu kulübe ıssız bir adaya kurulmuştur. Hamile kadına doğum esnasında ve öncesinde yardım etmek için giden kişiye "*Hemag Büyükannesi* (해막할매- *Hemag Halme*)" denir. Genellikle bu kişiler doğum konusunda tecrübeli kimselerdir. *Hemag Büyükannesi* doğum kulübesine vardıktan hemen sonra *Hemag Tanrısına* (해막신- *Hemagşin*) yemek hazırlayıp doğum yapacak kadının doğum esnasında zorluk çekmemesi, herhangi bir terslik yaşanmaması için duâ eder. Bazen bu kulübede doğan bebekler "*Hemag Bebeği* (해막동이- *Hemag Donği*)" diye adlandırılırlar. Günümüzde böyle yerlerin sadece kalıntıları kalmıştır.[836]

[836] "Hemag", (Erişim Tarihi: 13.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/3021

Şekil 2.1: *Hemag* (해막) Kalıntıları

Kaynak: "Gezi Blogu", http://blogfiles.naver.net/MjAxODA0MjhfMjI3/MDAxNTI0OTAwNjg0NTkz.foJlZNpoPITaiRFzWReVd9lkoVpMnV_ymxQy_JSc4Gsg.IkrgnzA4O7NL6tLigXk4h1e5Re3AWYhJvSHvQqNF8B8g.JPEG.cocoriko02/0428_%B3%EB%B6%FB%B9%E8_%2855%29.jpg (Erişim Tarihi: 26.12.2019)

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisinde yer alan bilgilere göre köy tanrısı için yapılacak tören hazırlıkları başladığında hamile kadın *hemag* adı verilen eve taşınır. Eğer hamile bir kadın *hemag*a gitmezse ve bu şartlar altında köyde bir felaket olursa, kadın bunun sorumlusu sayılır. Bu yüzden köylülerin kötü sözlerine maruz kalır. Mahalledeki insanlar *hemag* da kalan hamile kadın ile istedikleri zaman buluşamazlar. Çünkü bu buluşmanın şanssızlık getirebileceğine inanılır. Hamile ile irtibata geçmek zorunda kalanlar, uzakta görüş mesafesinde durup hamile kadınla bağırarak haberleşmiştir. Bu süre içerisinde hiç kimsenin asla *hemag*a gitmemesi gerektiğine inanılır.

Kore'de doğum odasına "산실- *Sanşil*" denir. Doğum sırasında çıkacak kanlar ve diğer tıbbi atıklar için doğum öncesinde yere saman veya plastik örtüler serilir. Doğum odası sıcak tutulur, soğuk olmaması için yazın bile ısıtılır. Sıcak su, orak[837],

[837] Bebek erkekse güçlü ve savaşçı olması için göbek bağı orakla kesilirdi.

makas[838], pamuk, susam yağı, ip, bebek bezi, kundak gibi gerekli eşyalar önceden hazırlanır.

Şekil 2.2: Doğum Yapılan Oda (산실- *Sanşil*)

Kaynak: Yazarın Kendi Çektiği Fotoğraf, Andonğ Kültür Müzesi, Andonğ, Kore, 30.05.2019.

Kore'de yıl içerisinde aynı evde birden fazla doğum yapılması istenmez. Bunun nedeni aynı dönemde doğan bebeklerin birbirinden etkilenerek birinin mutlaka şanssız olacağı düşüncesidir. İki hamile aynı anda doğum yapacak ise birinin mutlaka annesinin evine gidip doğum yapması istenir. Zorunlu nedenlerle aynı çatı altında iki doğum gerçekleşmişse, iki bebeğe mutlaka farklı şekilde davranılır. Örneğin bebeğin biri düz yatırılırsa diğeri yan tarafa yatırılır. Bebeğin birine pilav verilirse diğerine çorba verilir. Bu şekilde bebeklerin birbirinden etkilenmesi önlenmeye çalışılır.

Doğum sırasında öncelikle kadının kayınvalidesinden; kayınvalide yok ise mahallede yaşayan daha önce doğum yapmış ya da doğum yaptırmış tecrübeli kadınlardan yardım alınır. Bu kişilere "*Doğum Büyükannesi* (삼[839]할머니- *Samhalmıoni*)" denir. Doğum genellikle yatak odasında (안방-*Anbanğ*) olur. Bu oda genelde evin erkeğinin kullandığı büyük odadır. Evde doğum için uygun oda yoksa hamile kadının kendi anne babasının evine gitmesi ve orada doğum yapması sağlanır. Doğum odası kötü ruh, kötü enerji gibi olumsuzlukları barındırmamalıdır. Bunun için

838 Doğan bebek kız ise maharetli olsun diye göbek bağı makas ile kesilirdi.
839 Burada ki "sam" fetusu çevreleyen zar ve plasenta anlamına gelir.

doğum odası temiz tutulmalıdır. Bir canlıyı öldüren ya da bir ölüyü gören kişinin içeri girmesine izin verilmez. Bunun için doğum odasının önüne "yasak ipi" (금줄- *Gımcul*)[840] asılarak herhangi birinin doğum odasına girmesine engel olunmaktadır. Ayrıca kötü ruhların içeri girmesini engellemek için dağlık alanlardan kum getirilerek çamur yapılır ve evin çevresine sürülür.

Andonğ yöresinde doğum zamanı yaklaştığında bebeğin göbeğini kesmek için küçük balta, kadının giyimi için iç çamaşırı, etek, bebek için iç zıbın (배냇저고리- *Benetcıogori*), bebek bezi, kundak, *gımcul* için gerekli malzemeler, yere sermek için saman, *Samşin* masası için yosun, kabak, pirinç lokumu (떡- *Ddıog*) gibi şeyler hazırlanır.[841]

Kore'de doğum yaklaşınca ailedeki büyükler pazardan yosun satın alırlar. Bu yosun doğum için alındığından seçilirken, satın alınırken, taşınırken bazı kurallara dikkat edilir. Yosun almaya insanların az bulunduğu sabahın erken saatlerinde gidilir. Doğum için alınan yosun kaliteli olmalıdır ve satın alınırken satıcı ile pazarlık yapılmadan alınır. Yosunu satan kişi o yosunu bağlarken sol tarafa doğru bağlarsa bebeğin erkek olacağı, sağ tarafa doğru bağlarsa bebeğin kız olacağı düşünülür. Bu yosun eve kadar katlamadan, bükülmeden yuvarlak şekilde taşınır. Böyle yapılırsa bebeğin ömrünün uzun olacağına, doğum sırasında hamilenin belinin bükülmeyeceğine, daha az acı çekeceğine inanılır.[842]

Evin büyükleri bebeğin şanslı ve uzun ömürlü olmasını dileyerek doğumdan önce *Samşin Büyükanne* için masa hazırlarlar. Bu masa genelde evin yatak odası (안방- *Anbanğ*), avlu (마루- *Maru*), mutfak (부엌- *Buıok*) gibi bölümlerinde, köşe kısımlara kurulur. *Samşin* masası kayınvalide tarafından kurulursa odanın orta kısımlarında kurulur. Doğum yapacak kadının kendi annesinin evinde kurulursa odanın köşesinde kurulur. Odanın kapıya yakın olan kısmının tavanına beyaz kâğıt kesilip yapıştırılır ya

---

840 Yasak ipi (금줄- *Gımcul*) ile ilgili bilgiler bu tezin "1.1.Doğum Haberini Verme ve Hediyeleşme" başlığı altında detaylı olarak verilmiştir.

841 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 72.

842 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 30.

da temiz saman asarlar. Beyaz kâğıt, saman, pirinç *Samşin Büyükanne*yi temsil eder. Bu nedenle bu üç nesneyi her yıl ya da birkaç yılda bir değiştirilir.[843]

Samşin Büyükanne için hazırlanan masanın üzerine yosun, pirinç, temiz su koyulur. Bölgelere göre bu masanın üzerine kâğıt, pirinç, yosun, makas, ip, para konduğu da olur. Bebek doğduktan sonra hemen ılık su kullanılarak, ıslatılmış yumuşak bez yardımıyla yıkanır. İlaç özelliği olan bitkilerden yapılan karışım çay gibi demlenerek bebeğin ağzına üç kaşık verilir. Doğum yaptıktan sonra hazırlanan masanın üzerinde bulunan yosun ve pirinç kullanılarak yemek hazırlanır ve bu yemek doğum yapan kadına yedirilir.

Şekil 2.3: *Samşin Büyükanne* İçin Hazırlanan Masa

Kaynak: Yazarın Kendi Çektiği Fotoğraf, Andonğ Kültür Müzesi, Andonğ, Kore, 01.06.2019.

[843] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 34.

Andonğ yöresinde hamile kadınların doğuma yakın dönemde uyması gereken bazı kurallar vardır. Hamile kadın doğumdan önce aşağıda belirtilen kurallara göre hareket etmelidir.[844]

- Akraba bile olsa kötü insanlarla muhatap olmamalıdır.
- Cenazeye gitmemelidir.
- Kokan yemeği, cenaze evinden gelen yemeği, çok tuzlu, çok acı, sert ve çok yumuşak şeyleri yememelidir.
- Yemek pişirilen ocak tamir edilmemelidir.
- Çivi çakmamalıdır.
- Bir şey kavurmamalıdır.
- Çamaşır yıkamamalı ama yıkamak zorunda kalırsa sessizce yıkamalıdır. Özellikle çamaşırları kaynatmamalı eğer kaynatırsa bebeğin yüzü sabun köpüğü gibi su toplar.
- Herhangi bir canlıyı öldürmemelidir.
- Yemek yaparken evin dışına kötü koku ya da yağ kokusu çıkarmamalıdır.
- Ağlamamalıdır.
- Bebeğini doğar doğmaz öpmemelidir.
- Domuzun sesini duymamalıdır.
- Ailenin de ağır işler yapmaması gerekmektedir.
- Dilenciye para vermemeli ve başka insanın verdiği yemeği yememelidir.

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Andonğ yöresinde doğum zamanı geldiğinde ilk olarak doğuma yardım edecek kişi belirlenir ve eve çağırılır. Doğum öncesinde bebek kıyafetleri, bebek bezi, bebek battaniyesi gibi eşyalar hazırlanır. Bununla birlikte doğumda kullanılacak araç ve gereçler de hazırlanmaktadır. Doğumun kolaylaşması için yere saman ve un torbaları serilmektedir.

---

[844] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 22.

Doğuma yardım edebilecek kişi önceden belirlenir ve davet edilir.[845]

Bebek kıyafeti ve battaniye hazırlanır.[846]

Doktordan yardım istenir ve doğum esnasında gerekli bütün eşyalar hazırlanır[847]

Bebek kıyafeti ve oyuncak ve göbeğe masaj yapmak spor yapmak[848]

Orak veya makas hazırlanır.[849]

İp ve makas hazırlanır.[850]

Yere saman serilir.[851]

Ben doğururken yere un torbaları serdiler.[852]

Doğum için gereken her şeyi hazırlayıp doktora giderler.[853]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre doğumun habercisi olan sancıların yoğunlaştığı dönemde yapılan ilk iş ebe çağırmaktır. Evde su ısıtılır, doğumu hızlandırmak için hamile kadının bedeni sıcak tutulmaya çalışılır. Bunun için hamile kadın sıcak suya oturtulur, hareket ettirilir, hamile kadın için ocak yakılır ve ocağın yanına oturtulur.

Araebesi çağırılırdı. Sobada su ısıtılarak hazır edilirdi.[854]

Ebe çağırılıp su ısıtılırdı.[855]

Tandıra oturturlardı.[856]

Çabuk doğsun diye sıcakta tutarlardı.[857]

Sıcak su hazırlanır, giyecekler hazırlanır. Bebek yıkanır. Eşini alıp altını bağlarlar. Doğuramazsa ölüp gidiyorlardı. Tansiyonu da yükseliyordu herhalde. Çok vardı öyle doğuramayıp ölüp giden.[858]

Evin içinde yürütülür.[859]

Sıcak suya oturtulur. Giysileri çıkartılır. Hemen ebe çağrılır.[860]

Andonğ yöresinde doğum sırasında çıkan kanın uğursuz sayılması nedeniyle doğum için ayrı bir oda hazırlanması, doğum yapacak kişi için yapılacak yemekte

---

845 Kaynak Kişi: 236
846 Kaynak Kişi: 139, 140, 176, 183, 233, 246
847 Kaynak Kişi: 252, 253
848 Kaynak Kişi: 173
849 Kaynak Kişi: 199
850 Kaynak Kişi: 197
851 Kaynak Kişi: 137
852 Kaynak Kişi: 138
853 Kaynak Kişi: 208
854 Kaynak Kişi: 87, 88
855 Kaynak Kişi: 46
856 Kaynak Kişi: 68
857 Kaynak Kişi: 71
858 Kaynak Kişi: 90
859 Kaynak Kişi: 89
860 Kaynak Kişi: 92

kullanılacak yosunun özel şartları taşıması doğum sırasında görülen kültürel inanışlardır. Kayseri yöresinde bunlara benzer inanışlara rastlanmamıştır. Kayseri yöresinde doğum sırasında genel olarak doğumun geçekleştiği fiziksel koşulları iyileştirmeye, doğumu hızlandırmaya yönelik hazırlıklar yapılmaktadır.

2.2. Doğumu Yaptıran Kişiler

Doğum günümüzde sağlık kuruluşlarının yaygınlaşmasıyla genelde hastanelerde gerçekleşmektedir. Büyük şehirlerde sadece doğum ve kadın hastalıkları üzerine hizmet veren doğum hastaneleri kurulmuştur. Bu tür sağlık kuruluşlarında doğum sağlık personeli marifetiyle gerçekleştirilmektedir. Ancak hastane olanaklarının olmadığı veya kısıtlı olduğu yerlerde doğum toplum içerisinde bilinen, güvenilen tecrübeli insanlar tarafından yaptırılır. Doğum sırasında annenin doğum yapmasına yardımcı olan, doğumun kolay ve sorunsuz gerçekleşmesini sağlayan kişi "ebe (산파- Sanpa)" olarak adlandırılır.

Andonğ yöresinde ebeler, sadece doğum esnasında değil doğum öncesi ve doğum sonrasında da hamile kadına yardım eder. Ebeler, genelde aile içindeki tecrübeli büyüklerdir. Eğer aile içinde bunu yapabilecek biri yoksa akrabalar arasındaki ya da mahalledeki tecrübeli kişilerden yardım istenir. Ebe olarak seçilen kişi bütün davranışlarında ve yediklerinde dikkatli olmalıdır. "Eğer ebe aile dışından biri ise yüzüncü gün kutlaması (백일- *Begil*) ve ilk yaş günü kutlaması (돌 -*Dol*)töreninde mutlaka davet edilir ve beraber yemek yenir."[861] Ebe komşulardan biri olursa ona çorap, kurutulmuş yosun, kurutulmuş balık, pirinç gibi hediyeler verilir. Doğum yaptıran kişiye hediye vermenin bebeğe şans getireceğine inanılır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasına katılan kişilerin çoğu doğumlarını evde gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte görüşme yapılan kişiler arasında hastanede, tarlada, yaylada çalışma sırasında doğum yapan kadınlar da vardır.

> Yaylada doğurdum ben. İki kadın vardı onlar doğurttu ebem oldular.[862]
>
> Evde yaylada doğurup eşini kendim kestim. Eskiden mandalla göbeğini bağlarlardı kadının. Benim zamanımda mandal mı vardı. Doğurduktan sonra iple bağlardım göbeğimi.[863]

---

861 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 256.
862 Kaynak Kişi: 121
863 Kaynak Kişi: 123

> Tarlada kimseyi bulamayıp kendi kendine doğuran da çok oldu. Taşla göbeğini keserlermiş çocuğun.[864]
>
> Aklı eren büyükler yaptırırlardı. Kendi kendine yapan da olurdu. Benim ebem tarlada doğurmuş. Nohut çuvallarının ağzında bağlı olan ipi alıp onunla çocuğun göbeğini bağlamış. Yorgana sarıp eşeğe bindirip getirmişler bebeği de. Eve gelince görümcesini çağırmış toprak kızdırmışlar altına dökmüşler ebemin. İyileşsin yaraları iyi olsun diye. Çocuk da sağlıklı olması için ılık toprağa sarılırdı.[865]
>
> Yaşlılar yaptırırdı doğumu. İlkimi evde doğum yaptım yaşlı ebe doğurttu. Diğerleri hastanede. Ama evde yaptığım en iyisiydi. Ebe hastanedeki doktorlardan bin iyiydi.[866]
>
> Dört oğlanı evde doğurdum, bir kızı devlette. Araebeleri, büyükler gelir doğurturdu.[867]
>
> Kaynanam beyimi dağda doğurmuş. Taşla kesmiş göbeğini. Şalvarının altındaki iç donuyla onu sarmış güzelce sonra şalvarını geri giymiş. Keçi kılından heybeye koymuş onu. Kanamam olmasın diye kanım donsun diye soğuk suya oturmuş. Sonra eşekle çocukla eve dönmüşler.[868]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerin büyük çoğunluğu doğumu sağlık kuruluşlarında gerçekleştirmişlerdir. Hastanede doğumu yaptıran kişi doktor veya diğer sağlık görevlileridir.

> Doktor doğum yaptırdı.[869]
>
> Hastanede doktor veya ebeler yaptırır.[870]
>
> Evde annem, eğer hastanede doğum yapacaksak doktor veya hemşire yaptırır.[871]
>
> Birinciyi hastanede doğurdum. İkinci çocuğu ise annemin yardımıyla doğurdum.[872]
>
> Doktor hemşire. Doğurmak için baskı yaptım ama doktor baskı yapma dedi. Zorlama deyince çocuk su yutmuş doğumdan sonra hastanede yatmak zorunda kaldığım için kızdım.[873]
>
> Ben 3 çocuğumu da hastanede doğurdum. Doktor yardım etti.[874]

Kayseri yöresinde evde doğum gerçekleşecekse bu doğumu genellikle "araebeleri" veya "orta ebeleri" olarak adlandırılan tecrübeli kişiler yaptırır. Doğumu aile yakınlarından veya köyün büyükleri arasından tecrübesi, cesareti olan kişiler de yaptırmaktadır.

---

[864] Kaynak Kişi: 34
[865] Kaynak Kişi: 115
[866] Kaynak Kişi: 107
[867] Kaynak Kişi: 87
[868] Kaynak Kişi: 114
[869] Kaynak Kişi: 127, 130, 131, 160, 162, 163, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 176, 179, 180, 181, 182, 184, 190, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 226, 227, 228, 235, 236, 238, 244, 246, 249, 250
[870] Kaynak Kişi: 133
[871] Kaynak Kişi: 183
[872] Kaynak Kişi: 248
[873] Kaynak Kişi: 126
[874] Kaynak Kişi: 172

Ara ebeleri doğurturdu.[875]

Araebeler eve gelirmiş doğurtmaya. Kaynanamı eltisi doğurtmuş.[876]

Annemi babaannem doğurtmuş.[877]

Emmilerin, dayıların eşleri, komşular, araebeleri.[878]

Dip babaanne ebeydi, kaynanamın kaynanası.[879]

Büyüklerimiz, komşular, cesaretli olanlar doğurturdu. Beni kayınvalidem doğurttu.[880]

Araebeleri, konu komşu bilen biri. Altımıza minder koyarlardı. Sırtımıza dizlerini dayarlardı.[881]

Ara ebeleri doğum sırasındaki yardımlarına karşılık maddi bir beklenti içerisinde olmazlar. Doğum yapacak kişiye yardımcı olmak amacıyla bu önemli olay sırasında doğum yapan kadının yanında olurlar. Ancak yine de doğum yapan kişinin ailesi bu kişilere para, elbiselik kumaş, sabun gibi hediyeler verilir.

Orta ebeleri, komşu köy ebeleri hayrına gelirlerdi. Kahvaltı koyardık önlerine, parası olan para verir, kumaş verirdi. Sabun da verirdik evine varınca yıkansın diye. [882]

Yaşlı kadınlar gelirdi. Hiçbir şey almazlardı para istemezlerdi. Sabaha kalkıp yemek pişirdim.[883]

Andonğ yöresinde doğumu genellikle hamile kadının annesi ya da kayınvalideler yaptırmaktadır. Bununla birlikte diğer akrabalar, mahalledeki tecrübeli insanlar, komşular arasındaki yardımsever kişiler de doğumu yaptırmaktadır.

Hamile kadının annesi ya da kayınvalidesi doğumu yaptırır.[884]

İlk çocuk hamilenin annesi ondan sonra da kayınvalidesi yaptırır.[885]

Genellikle anneler ve kayınvalideler yaptırır.[886]

Komşular yaptırır.[887]

Mahalledeki tecrübeli büyükler[888]

---

875 Kaynak Kişi: 1, 2, 7, 13, 17, 19, 21, 25, 34, 37, 46, 47, 51, 59, 61,63, 67, 68, 74, 76, 80, 89, 90, 91, 97, 102, 103, 108, 112,116, 122, 124

876 Kaynak Kişi: 23

877 Kaynak Kişi: 24

878 Kaynak Kişi: 41

879 Kaynak Kişi: 9

880 Kaynak Kişi: 43

881 Kaynak Kişi: 113

882 Kaynak Kişi: 72

883 Kaynak Kişi: 8

884 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146, 224, 192, 134, 135, 147, 149, 151, 157, 173, 188, 189, 191, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 205, 239, 174, 203, 186, 193, 137, 175, 214, 152, 153, 154, 155, 156, 207, 237, 197, 229

885 Kaynak Kişi: 139, 140

886 Kaynak Kişi: 224

887 Kaynak Kişi: 215, 223, 129

888 Kaynak Kişi: 225, 234, 240, 241, 243

Büyükler, tecrübeli komşular yaptırır.[889]

Evde kaynana yardım etti.[890]

Aileden biri yaptırırdı.[891]

Akrabalardan yardım eden olurdu.[892]

Komşulardan veya akrabalardan biri yaptırırdı.[893]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında verilen cevaplar arasında doğumunu kocasının ya da kayınpederinin yaptırdığını belirten kişiler de bulunmaktadır.

Kayınpeder yaptırdı.[894]

Kocam yaptırdı. [895]

Kayseri yöresindeki alan araştırmasında katılımcıların önemli bir bölümü doğumu kendi kendilerine kimseden destek almadan yaptıklarını söylemişlerdir.

Kendimiz doğururduk. Göbeğini kendimiz keserdik.[896]

Evde kendi kendime doğurdum ben. Kaynanam eşini keser giderdi. Tek başımaydım, yardım eden de olmazdı.[897]

Kendi kendimize doğururduk. Donumuzun içine doğururduk kimse görmesin etmesin diye.[898]

Ebe ne edecek sana zorla kendi kendine doğuracaksın. Kocam benim doğurduğumu da bilmezdi, duymazdı.[899]

Kendi kendimize doğururduk. Nerede sancımız tuttuysa orada doğururduk. Tarlada, bahçede. Doğurana kadar çalışırdık.[900]

Kendi kendine doğururlardı.[901]

Kendi kendime doğurdum ben. Belinin arkasına yastık koyup doğurturlardı. Doğururken ses çıkarsa günah diye ağzına bir şeyler tıkarlar.[902]

Kendi kendine doğurulurdu eskiden.[903]

---

889 Kaynak Kişi: 128, 231, 232
890 Kaynak Kişi: 247
891 Kaynak Kişi: 148, 167, 178, 233
892 Kaynak Kişi: 242
893 Kaynak Kişi: 185
894 Kaynak Kişi: 132, 195, 206
895 Kaynak Kişi: 230
896 Kaynak Kişi: 51
897 Kaynak Kişi: 31
898 Kaynak Kişi: 48
899 Kaynak Kişi: 123
900 Kaynak Kişi: 50
901 Kaynak Kişi: 95
902 Kaynak Kişi: 100
903 Kaynak Kişi: 83, 84

2.3. Doğumun Gerçekleşmesi

Doğum kadınların hayatında en çok zorlandıkları, hem fiziksel hem psikolojik olarak çok iyi hazırlanmaları gereken benzersiz ve özel bir olaydır. Doğum şekilleri kendi içerisinde çeşitlilik göstermekle birlikte doğum genel olarak normal doğum ve sezaryen ameliyatı olarak iki şekilde gerçekleşebilir. Doğum şekli yasal düzenlemelere, hekimin tavsiyelerine veya anne adayının tercihine göre belirlenebilmektedir. Doğum her ne şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin kadın doğum süresince hafif veya ağır şiddette ağrılara maruz kalır.

Doğum, kadın bedenindeki doğal bir süreçmiş gibi gözükse de bu süreç her kadında farklılık gösterebilir. Hatta bazı kadınlarda ilk doğum ile ikinci ve üçüncü doğumlar arasında bile farklılıklar görülebilir. Bazı doğumlar çok kısa bir süre içerisinde gerçekleşebilirken bazı doğumlar saatlerce sürebilmektedir. Türkiye ve Kore'de doğumdan önce ve doğum sırasında yapılan bazı uygulamaların kadınlarda doğum sancılarını azaltacağına, kadınların doğum sürecini rahat ve sağlıklı bir şekilde atlatabilmelerini sağlayacağına inanılmaktadır.

Andonğ yöresinde doğumu kolaylaştırmak için yapılan bazı pratikler aşağıda verilmiştir:[904]

- Kolay doğum yapan kadının iç çamaşırını ödünç alıp giymek.
- Doğum odasındaki bütün insanları dışarı çıkarmak.
- Kadının üzerine kocasının elbisesini örtmesi, kadının kocası tarafından sırtlanarak evin etrafında bir kez gezdirilmesi, kocasının doğum odasında kadının elini tutması.
- Evin ana kapısını açmak.
- Hintyağı otunu (아주까리 – *Acuggari*) doğum yapılacak odada bulundurmak ve doğum yaptıktan sonra hemen kaldırmak.
- Kadının yüzüklerini çıkarmak.
- Masa üstüne pirinç serpmek (*Samşin Büyükanne* için).
- Gümüş yüzük ve saç tokasını haşlayıp onun suyunu içmek.
- Çiğ balık yemek.

---

[904] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 28.

- Kocanın kadının göbeğinin üstüne basması.
- Üç tane çiğ yumurta yemek.
- Kolay doğum yapan hamilenin eteğini ödünç alıp giydirmek
- Kolay doğum yapan kişinin kemerini bağlamak, evindeki kabağı alıp yedirmek. Kolay doğum yapan bir kadınının hamilenin göbeğine dokunması.
- Hint yağı bitkisini, şeftali ağacını odanın köşesine dikmek, dikenli katırtırnağı bitkisini (작나무 –*Cagnamu*) kapı önüne dikmek, kraliyet yüksükotu ağacı (오동나무–*Odonğnamu*) kapı eşiğine dikmek, doğu tarafa doğru olan şeftali ağacının dalını alıp hamilenin göğsünün üstüne koymak. Hint yağı bitkisini kadının ayağına yapıştırmak
- Tuvalete gidip kadının saçını taramak.
- Demir kapı varsa açıp doğum yaptıktan sonra kapatmak.
- Hamile kadının dizlerini göbeğine doğru çekip tutmak.
- Yumurta ve yağı karıştırıp içirmek.

Su, Kayseri ve Andonğ yörelerinin her ikisinde de doğuma yardımcı bir nesne olarak görülmektedir. İnsanların inanç ve kültür dünyasında su, hayat, bereket, sonsuzluk ve kutsallığı ifade eder. Abdulkadir Kıyak'a göre su, "belli bir şekle sahip olmadığından tüm şekilli varlıklardan daha güçlü kabul edilir. Çünkü su, hem her şeyi değiştirir ve yeniler hem de su içindeki hiçbir şey önceki halini devam ettiremez."[905]

Su, birçok mitoloji ve dinî düşünce içerisinde her zaman var olagelmiştir. Türk halk edebiyatı ve folklorunda su, halk hikâyeleri, Dede Korkut hikâyeleri, efsane ve masallara kadar sayısız türde yer bulur. Su, halk hikayelerinde, masallarda önemli bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Atila Türkyılmaz'a göre;

> Hikâyelerde kutsal suların başında bulunmakla kahramanın doğumu sağlanmakta, kahramanın bu sudan abdest almasıyla güç kazandığı görülmekte ve ırmağa atıldığındaysa canlanması sağlanmaktadır. Bütün bunları yerine getiren de sularda yasadığına inanılan iyi ruhlardır. Hikâyelerde de suların başında ortaya çıkan pirlerin, iyi yer su ruhları olduğu söylenebilir. Bu ruhlara duâlar edilerek, adaklar adanarak dilenen şeyin alınacağı inancı hikâyelerde de görülmüştür. Ayrıca mitolojide,

[905] Abdulkadir Kıyak, "Geleneksel Türk İnanışlarındaki Su Kültü Ve Elazığ'daki İzleri", *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, , 2/4 (2013): 22.

> hayat suyu ve çocukları tuluma koyup suya bırakma motiflerinin de hikâyelerde karşılık bulduğu görülmektedir.[906]

Türklerde su, kutsal kabul edilir. Kutsal sularda bulunmakla her türlü isteğin yerine geleceğine inanılır. Sağlıksız kişilerin su içerek veya vücuduna suyu temas ettirilerek sağlığına kavuşacağına, suyun tedavi edici bir özelliği olduğuna inanılır. Anadolu'nun pek çok yerinde sularının şifalı olduğuna inanılan ziyaret yerleri bulunmaktadır. Abdulkadir Kıyak'a göre;

> İnsanlık tarihinin hemen her döneminde su, arınma, verimlilik, yeniden doğuş, ölümsüzlük, safiyet ve varoluşun kaynağı gibi özelliklerinden dolayı dünya topluluklarının kültür ve inanışlarında yer almıştır. Geleneksel Türk dininde yer-su inanışları içerisinde yer alan su kültü, bütün Türk topluluklarında ortak bir kült olarak görünmektedir.[907]

Andonğ yöresinde suyun doğumu kolaylaştıracağına inanılır. "Kore'deki inanca göre doğacak bebeğin babası dağda bulunan kuyuya gidip oradan temiz su alıp bacaya dökerse kadın kolay doğum yapacağı düşünülür. Ayrıca o su hamile kadına içirilir, ve aynı suyla buğday haşlanıp hamile kadına çay gibi içirilir."[908]Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında da doğum sırasında suyun gücünden faydalanılmaktadır. Doğumun iyi geçmesi için *Samşin* masası hazırlayarak *Samşin Büyükanne'ye* duâ edilir. *Samşin Büyükanne'ye* duâ etmek için hazırlanan masada mutlaka su bulunması gerekir.

> Suyu koyup *Samşin Büyükanne'ye* duâ etmek.[909]
> Eskiden anneanneler suyu koyup *Samşin Büyükanne'ye* duâ ederlerdi.[910]
> Suyu koyup kötü enerjilerin gitmesi için duâ etmek.[911]
> Tapınakta duâ ettim[912]
> Suyu koyup duâ ettim.[913]

Kayseri yöresinde kolay doğum için doğum sırasında kadınsıca suya oturtulmakta[914], başucuna su konmaktadır.[915]Bu uygulamalar sayesinde doğumun kolay

---

906 Atila Türkyılmaz, "İslamiyet Öncesi Türklerde Su Kültü ve Günümüze Yansımaları", *Bilim ve Kültür - Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 04 (2013): 92.
907 Kıyak, "Geleneksel Türk", 23.
908 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 28.
909 Kaynak Kişi: 137, 157, 198, 202, 204
910 Kaynak Kişi: 208
911 Kaynak Kişi: 193
912 Kaynak Kişi: 189
913 Kaynak Kişi: 128, 185
914 Kaynak Kişi: 92
915 Kaynak Kişi: 72

gerçekleştiğine inanılmaktadır. Kayseri yöresinde doğumdan önce kocanın, büyüklerin veya kolay doğum yapan kadınların elinden su içmenin doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktadır.

> Büyüklerin elinden su içilirdi.[916]
>
> Kolay doğum yapan kişinin avucundan su içerdik. Şekerli sıcak su içirirdik.[917]
>
> Kolay doğuranın eteğinden su içirirlerdi.[918]
>
> Kolay doğum yapanın eteğinden su içirirler. Ben kolay doğum yaptım avucumdan su iç de sen de kolay doğur derlerdi.[919]
>
> Kocanın avucundan su içilir. Yağ içirilir. Pekmez içirilir.[920]
>
> Kocasının ayakkabısından su içirirler.[921]
>
> Kolay doğsun, hızlı doğsun diye canı tez kadının elinin kiri içirilir.[922]
>
> Kaynanam elinden su içirdi. Benim doğumum kolay oldu seninki de kolay olsun dedi. Çalış derlerdi bir de. Alaturka tuvalete otur derlerdi. Çok çalıştım ben de ama doğumlarımın hiç biri kolay olmadı. [923]
>
> Süt ekmek koyup ite yedirirlerdi. Ben kolay doğum yaptığım için benim eteğimden su içerlerdi."[924]

Kayseri yöresinde "meryem ana otu" olarak bilinen bir bitkinin suyunu içmenin doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktadır. Bunun nedeni "meryem ana" adı verilen bitkinin suya bırakıldığında çiçeklerinin hızlıca açılmasıdır. Bitkinin bu özelliği nedeniyle doğum sırasında kadının rahiminin de bu çiçek gibi kolayca açılacağına ve bu sayede doğumun kolayca, kısa sürede tamamlanacağına inanılmaktadır.

> Meryem ana eli otu. Sürahiye koyduk ot bir güzel açılmıştı kocaman olmuştu. [925]
>
> Meryem ana eli otu içirilir. Meryem ana eli otunu suya koydun mu açılır. Rahim de o ot gibi açılsın da kolay doğursun düşüncesiyle bu su kadına içirilir.[926]

Kayseri yöresinde sabunla karnı ovalamanın, hamilelik döneminde kuşak bağlamanın, doğum sırasında kadının sırtının desteklenmesinin, iğne vurulmanın, karı koca ilişkisinin sıklığının doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktadır.

---

916 Kaynak Kişi: 10
917 Kaynak Kişi: 72
918 Kaynak Kişi: 80
919 Kaynak Kişi: 110
920 Kaynak Kişi: 85, 86
921 Kaynak Kişi: 92
922 Kaynak Kişi: 56
923 Kaynak Kişi: 23
924 Kaynak Kişi: 115
925 Kaynak Kişi: 46
926 Kaynak Kişi: 92

Rahim ağzında yara varsa yağsız tavada yumurta pişirilir. Sonra rahime kapatılır. [927]

Sabunla karnı ovalanır. Sıcak suyla yıkanır.[928]

Önlük, kuşak bağlanırdı. Hem karnı küçük olurdu hem de döl küçük doğardı kolay doğardı.[929]

Ebe dizini arkaya verirdi doğururduk.[930]

Ikınması lazım. Arkasına geçerdim ben sırtına dizimi koyardım. Arkadan desteklerdim. Çocuk görününce de önünden çocuğu tutardım.[931]

Sancı fazlalaşsın da çocuk da çabuk doğsun düşüncesiyle belinden iğne vurulurdu. [932]

İğne yapılırdı.[933]

Kocanla sık yat kolay doğurursun derlerdi. [934]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgular yörede doğumu yaklaşan kadınların vücudunun sıcak tutulması gerektiğine inanıldığını göstermektedir. Bunun için hamile kadın sıcak su, sıcak toprak veya tandır üzerine yatırılmakta, ortam sıcaklığının artırılması için ocak veya soba yakılmaktadır.

Sıcak tutmak lazım odayı da kadını da. Tandırı yakıp yakınına otururlarmış. Sıcak suya otururlardı.[935]

Kadının ayakaltına sıcak toprak salarlarmış. İlk üç ay çocuk düşmesin diyorsan sıcak sudan kaçınmak lazım.[936]

Gezdirirler. Sancı dinsin diye sıcak toprağa yatırırlardı. Kadını sararlarmış tulum gibi o zaman çabuk doğarmış.[937]

Toprağı elerdik incecik olurdu. Bir torba eve getirirdik. Onu sonra ılıtırdık kadını üstüne yatırırdık. Doğunca bebeği de ılık kuma yatırırdık. Çok çalışırdık o yüzden kolay doğururduk.[938]

Sıcak suya oturturlardı. Belini ovalarlardı, ağzına hurma verirlerdi. Çocuk aşağı insin düşüncesiyle yüksekten atlatırlardı.[939]

Sıcak suya oturturlar.[940]

Kayseri yöresinde kutsal ve şifalı olarak kabul edilen zemzem suyundan içmenin, duâ ve özel sureler okumanın, İslam dini peygamberi Hz. Muhammed (a.s.)

---

927 Kaynak Kişi: 25
928 Kaynak Kişi: 43
929 Kaynak Kişi: 68
930 Kaynak Kişi: 71
931 Kaynak Kişi: 102
932 Kaynak Kişi: 90
933 Kaynak Kişi: 61
934 Kaynak Kişi: 4
935 Kaynak Kişi: 34
936 Kaynak Kişi: 6
937 Kaynak Kişi: 78
938 Kaynak Kişi: 19
939 Kaynak Kişi: 124
940 Kaynak Kişi: 5

döneminde yapıldığı düşünülen bazı pratikleri yapmanın doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktadır.

> Doğumu kolaylaştıracağı düşüncesiyle zemzem suyu içirirlerdi.[941]
>
> Yatıra git derler. Elem neşrah (İnşirah suresi) oku derler. [942]
>
> Kayınvalidem elime oklava verdi. Al bununla yürü derdi. Peygamber Efendimizin kızı da öyle yapmış ondan dolayı oklava verirlerdi elimize.[943]
>
> Hoca getirdiler arkama dayadı dizini sonra ezan okudu.[944]
>
> Duâ okurduk. Onun özel duâları var inşirah suresi okunurdu.[945]

Her iki yörede de doğumun gerçekleşmesi sırasında kolay doğum için duâ edilmektedir. Andonğ yöresinde *Samşin Büyükanne'ye* duâ edilirken, Kayseri yöresinde Kur'an ayetleri okunarak ve bilinen duâlar okunarak doğumun sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi dilenmektedir.

2.4. Doğum Gecikirse Yapılan Uygulamalar

Doğum olayı çocuğun ana rahmine düşmesiyle başlayan, anne karnında gelişmesi, büyümesi ve belli süre sonra dünyaya gelmesi ile son bulan bir süreçte gerçekleşir. Bebek ve anne sağlığı açısından bebeğin genellikle dokuz ay on gün boyunca anne karnında kalması, bu süre sonunda doğması beklenmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle erken doğumlar veya zamanında gerçekleşmeyen geç doğumlara rastlanabilmektedir.

Andonğ yöresinde bebek ters gelirse, bebek kesesi patlamadan keseyle beraber gelirse, bebek ikiz ise, ölü doğum olursa bunlara zor doğum (난산– *Nansan*) denir. Zor doğum gerçekleşeceği zaman hamileye kolay doğum yapması için bir şeyler yedirilir, doğum yapacağı oda değiştirilir ya da bazı pratikler uygulanarak kadının kolay doğum yapması için çabalanır. Bu pratiklerle ilgili örnekler Hu-conğ Co ve Sug-ca Yun tarafından yapılan çalışmada aşağıdaki gibi verilmiştir.

> Doğum yapacak kadının kocasının elbisesi hamile kadının üzerine örtülür, kocasının ismi yazılıp hamilenin ayak tabanına yapıştırılır, kolay doğum yapan bir kadının ya da çok doğum yapan, tecrübesi olan bir kadının kemeri ya da eteği alınıp hamilenin üzerine örtülür. Yumurta ile susam yağı karıştırıp içirilir. Kocası hamileyi sırtlayıp evin etrafını

941 Kaynak Kişi: 100
942 Kaynak Kişi: 110
943 Kaynak Kişi: 124
944 Kaynak Kişi: 76
945 Kaynak Kişi: 122

> bir kere dolaşır, hamile dizleri üzerine oturtulup su sıçratılır. Ailesi kadının kolay doğum olması için dolap kapaklarını açık bırakır, ayakkabıları ters çevirir.[946]

Kayseri yöresinde doğum gecikirse kadının bedenine fiziksel baskı uygulanarak kadın doğuma zorlanmaktadır. Bununla birlikte kadınlar ağır yük kaldırarak, dala tutunup sallanarak, zıplayarak, zorla da olsa yürüyerek doğumu gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

> Düşük olsun diye zorla yürütürlerdi. Yük kaldırtırlardı. Ağacın dalını tutup asıl derlerdi.[947]
>
> Sıcak suya oturturlardı. Sancıyı çeke çeke doğururduk yapacak bir şey yoktu.[948]
>
> Bebe aşağı insin diye hoplatılırdı.[949]
>
> Ara ebeler doğurtmaya çalışırdı. Onlar uğraşırlardı.[950]
>
> Saati gelince doğar o. Yoksa on doktor getirsen yine de doğmaz.[951]
>
> Doktora götürülür, sancıyı fazlalaştırıcı iğne yapılır.[952]
>
> Geciktiğini bile bilmezdik ki.[953]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı kadınlar doğum için vücutlarına baskı uygulandığını, doğum için sonuna kadar zorlandıklarını söylemişlerdir.

> İlla zorla zorla doğurulurdu. En iyisi de oydu. Çocuk da sen de içinde tertemiz olurdu. En sağlıklısıydı.[954]
>
> Zorla doğururduk. Ölen de çok oldu.[955]
>
> Zorla zorla doğurulur. [956]
>
> İnsanlar başına toplanır zorla doğurturlardı.[957]
>
> Kolay doğsun diye kadının düğmelerini, tokalarını açıp namazlığa koyup sallarlar.[958]
>
> Karnını belini ovarlar, gezdirirler çocuk aşağı insin diye.[959]

Andonğ yöresinde bebek zor doğuyorsa doğum esnasında evdeki kapı, pencere, dolap kapakları açılır. Dolap kapıları gibi rahim de açılsın ki doğum kolay olsun diye

---

946 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 28.
947 Kaynak Kişi: 33
948 Kaynak Kişi: 72
949 Kaynak Kişi: 17
950 Kaynak Kişi: 68
951 Kaynak Kişi: 89
952 Kaynak Kişi: 90
953 Kaynak Kişi: 46
954 Kaynak Kişi: 67
955 Kaynak Kişi: 3, 63
956 Kaynak Kişi: 8
957 Kaynak Kişi: 7
958 Kaynak Kişi: 1
959 Kaynak Kişi: 100

düşünülür.[960] Doğumun gecikmemesi için hamile kadının bedeninin sıcak tutulması gerektiğine inanılmaktadır.

> Vücudu sıcak tutmak doğumun gecikmesini önler.[961]
>
> Karnımı sıcak tutup masaj yaparak doğumun gecikmesini önlemeye çalıştım.[962]
>
> Eğer köyde doğum yaparsa odayı sıcak tutarak doğumun gecikmesini önlemeye çalıştım.[963]

Kore'de bebeklerin yaklaşık %97'si genellikle popolarında mavi leke ile doğmaktadır.[964] Türkiye'de de çocuklar çok defa böyle mavi sakral leke ile doğmaktadır.[965] Türkçeye "Mongol (Moğol) Lekesi" olarak çevrilen bu lekeye Kore'de "몽고반점- *Monğgobancıom*" denir. Kore'de bu lekenin "bebeğin hızlıca dünyaya gelmesi için *Samşin Büyükanne*nin bebeğin poposuna vurması nedeniyle" oluştuğu şeklinde yaygın bir inanış vardır."[966]

Şekil 2.4: Mavi leke (몽고반점- Monğgobancıom)

Kaynak: "Israr Etmeyelim", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://www.stevejung.co.kr/?p=4615

---

960 Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 80.
961 Kaynak Kişi: 215
962 Kaynak Kişi: 237
963 Kaynak Kişi: 165
964 "97% of S. Korean Babies Born with Mongolian Spots", (Erişim Tarihi:17.12.2020), http://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?lang=e&Seq_Code=107650
965 Seniha Tunakan, "Türk Çocuklarda ve Yeni Doğmuşlarda Mongol Lekesi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 14/3 (1956): 50.
966 Han-na Bak, *Vögugingva Damunhoa Gacogıl Vihan Hangugibmunsıo Tonğıro İgnın Hangug Munhoa* (Sıoul: Bagicıonğ, 2009), 88.

2.5. Doğum Sırasında Koca

Doğum kadın tarafından gerçekleştirilse de bu tüm aileyi ilgilendiren bir olaydır. "Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönem anne ve baba adayı açısından fizyolojik, psikolojik ve sosyal etmenlerin bir arada yaşandığı önemli bir dönemdir. Gebelik sürecinde babaların anneler ile işbirliği ve destekleri sonucunda, bebeklerin ve ailelerin sağlığında olumlu etkiler gözlenmektedir."[967] Çalışmanın bu kısmında doğum sırasında kocanın görevleri ve anne adaylarının kocadan beklentileri ile ilgili Andonğ ve Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmalarında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre kocanın doğum anında eşinin yanında olarak ona destek olması beklenmektedir. Bebeğin göbek bağı baba tarafından kesilir. Ancak genel itibarıyla bunun dışında kocadan bir yardım beklenmemektedir.

> Hamile eşinin yanında bulunup destek vermeli, eşini rahatlatmalı[968]
>
> Göbek bağını babalar keser.[969]
>
> Eğer köyde doğum yaparsa odayı sıcak tutarak göbeğini kesecek makas ve poşet hazırlamak[970]
>
> Eşinin beli sıkıştırarak yardımcı olmalı.[971]
>
> Kendine dikkat ederek hamile eşinin sakin olması için yardımcı olmalıdır.[972]
>
> Kendimi sıkarken yanımda olup elimi tutmalı.[973]
>
> Eşim doğumda yanımda olarak göbek bağını makas ile kesti.[974]
>
> Özel bir şey yoktur.[975]
>
> Hiçbir şey beklenmez.[976]

Kayseri yöresindeki alan çalışması sırasında elde edilen bulgulara göre doğum zamanı erkeklerden genellikle herhangi bir görev beklenmemektedir. Hatta geçmiş yıllarda gerçekleşen doğumlarda çoğu zaman kocanın doğumun gerçekleştiğinden

---

967 Handan Özcan, İbrahim Arar ve Abdullah Çakır, "Babalar ve Gebelik Süreci", *Zeynel Kamil Tıp Bülteni*, 49/1 (2018), 76.

968 Kaynak Kişi: 131, 160, 172, 173, 183, 193, 194, 209, 210, 212, 216, 218, 219, 221, 228, 240, 244, 226, 237, 236, 220, 130, 231

969 Kaynak Kişi: 198

970 Kaynak Kişi: 165

971 Kaynak Kişi: 139, 140

972 Kaynak Kişi: 168

973 Kaynak Kişi: 149

974 Kaynak Kişi: 187

975 Kaynak Kişi: 163, 174, 176, 179, 180, 182, 184, 186, 195, 196, 199, 200, 224, 232, 238, 241, 245, 246

976 Kaynak Kişi: 188, 189, 202, 227, 223

haberinin olmadığı ifade edilmiştir. Geçmiş yıllarda haberleşme imkânlarının az olması, cep telefonu kullanımının yaygın olmaması, erkeğin doğum zamanı genellikle işinin başında olması gibi nedenler erkeğin doğumdan haberinin olmamasının nedenleri olarak düşünülebilir.

> Kocanın haberi bile olmazdı. O çalışırdı işine bakardı. [977]
>
> Dışarıda beklerlerdi[978]
>
> Doktor getirir, doktoru götürür, lazım olanı alıp gelir.[979]
>
> Kocam ortalarda olmazdı haberi de yoktu.[980]
>
> Kocalardan herhangi bir beklenti yoktu.[981]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre doğum anında koca eşinin yanına alınmaz, dışarıda bekletilir. Kocanın eşinin yanında olması ayıp karşılanır. Bunun için doğumdan haberi olan kocadan, doğum sırasında gerekli olan kişi veya nesneleri götürüp getirmek dışında farklı bir görev beklenmez.

> Haberi bile olmaz kocanın. Ayıptı çünkü. Gözün aydın bile demez yanına bile gelmezdi.[982]
>
> Kocayı eve bile tıkmazlar. Haberi bile olmaz adamın.[983]
>
> Kapının dışında bekler. Eğer evde olursa tabi.[984]

Andonğ yöresinde bebeğin anne karnındayken ve doğum sırasında kocanın hareketlerinden etkileneceği düşünülmektedir. Bu düşünce nedeniyle kocanın düzgün karakterli olması, bebeğin etkileneceği düşüncesiyle davranışlarında dikkatli olması, duâ etmesi, hamilelik döneminde iyi huylu olması ve kötü alışkanlıkları kullanmaması, evin işlerinde eşine yardım etmesi beklenmektedir. Bu şekilde hareket ederse doğumun da sağlıklı bir şekilde gerçekleşeceğine inanılır.

> Davranışlarına dikkat etmeli.[985]
>
> İyi olmayan olaylara karışmamalı.[986]
>
> İyi yürekli olmalı.[987]

---

977 Kaynak Kişi: 68
978 Kaynak Kişi: 46
979 Kaynak Kişi: 89
980 Kaynak Kişi: 71
981 Kaynak Kişi: 107
982 Kaynak Kişi: 43
983 Kaynak Kişi: 33
984 Kaynak Kişi: 92
985 Kaynak Kişi: 192
986 Kaynak Kişi: 128
987 Kaynak Kişi: 185

Hamile olan eşini korumalı.[988]

Masaj yapmalı ve konuşmalarıyla destek olmalı.[989]

Hamileyle birlikte spor yapmalı ve bebek eğitimi yapmalı.[990]

Eşim işe gitmeyerek bana yardımcı oldu.[991]

Sigara ve içki içmemeli.[992]

Stres olmamam için yanımda bulunup gerektiği zaman yardımcı oldu.[993]

Zor işlere yardımcı olmalı.[994]

Sağlıklı bebek olsun diye duâ etmeli.[995]

Canımın istediği yemeği almalı, yosun çorbası almalı, küçük işlere yardımcı olmalı.[996]

2.6. Doğum Haberini Verme ve Hediyeleşme

Doğum olayının aile yakınlarına ve çevredeki insanlara duyurulması özellikle aile büyükleri açısından onur vericidir. Doğum aile içinde heyecana neden olan önemli bir olaydır. Kayseri yöresinde ve Andonğ yöresinde doğum haberini verme ve hediyeleşme konusunda benzer ve farklı uygulamalara rastlanmıştır.

Kayseri yöresinde doğum haberini ilk olarak yakın akrabalar ve komşular alır. Bu haber daha sonra diğer akrabalar ve ailenin yaşadığı çevredeki komşular arasında sözlü aktarım yoluyla duyurulur. Kayseri'de çocuk sahibi olan anne ve babalar doğum sonrası çevresindeki kişilere bebek şekeri, bebek çikolatası veya tatlı ikram ederek bu sevinçli haberi paylaşmakta, bu yolla evlat sahibi olduklarını duyurmaktadır. Bazı aileler hastane odalarının kapısına veya daire kapılarına "hoşgeldin bebek" yazan süslemeler asarak doğum olayını kutlamakta, gelen misafirleri bu şekilde karşılamaktadır.

---

988 Kaynak Kişi: 249
989 Kaynak Kişi: 129, 126
990 Kaynak Kişi: 162
991 Kaynak Kişi: 247
992 Kaynak Kişi: 133
993 Kaynak Kişi: 127
994 Kaynak Kişi: 147
995 Kaynak Kişi: 207, 164, 166, 169, 148, 243, 208
996 Kaynak Kişi: 201, 235, 242, 248

Şekil 2.5: Bebek Çikolatası

Kaynak: "Erkek Bebek Çikolatası", (Erişim Tarihi: 12.01.2020), https://www.haciserif.com/erkek-bebek-cikolatasi-gold-sargili-madlen-cikolata-2217

Kore'de bir evde yeni bir doğum gerçekleştiğinin ve ev içerisinde bebek olduğunun en önemli göstergesi evin kapı girişine asılan, "금줄- *Gımcul"* adı verilen kültürel simgenin varlığıdır. Sözcük manası "Yasak ipi" olan gelen *Gımcul*, yeni bir hayat dünyaya geldiğinde, mahallenin huzuru için tören yapıldığında, yağmur duâsı yapıldığında, evi koruyan tanrıya duâ edildiğinde, bir yıl boyunca yenecek olan Kore geleneksel turşusu *kimçi* kurulduğunda ve benzeri törenler yapıldığında kullanılan törensel bir araçtır. Çiftçilik yapılan köylerde büyükbaş hayvanların doğumunda da ahıra *gımcul* asılır. "Eski zamanda inek iş gücü demekti. Dolayısıyla ineğin *Samşin*'i ve insanın *Samşin*'i de aynı olduğuna inanılmaktaydı."[997]

Kore toplumu için *gımcul* anlaşma simgesidir. Bir bebek doğduğunda belli bir süre asılan *gımcul*, yeni bir hayatın doğuşunu bildiren aynı zamanda bebeği dış dünyadan koruyan ve yavaş yavaş toplum düzenine adapte olmasını sağlayan kültürel bir araçtır. Başka bir deyişle *gımcul* asılarak sadece aile üyeleri değil, dışarıdaki insanlar da bebeğin doğumundan haberdar edilir.

Doğum sırasında asılan *gımcul* bebeğin doğum haberini verme ve bebeğin hayatını koruma işlevi görmektedir. Genel anlamda yasak olarak düşünülür fakat kelimenin anlamına bakıldığı zaman sınır, hudut anlamına gelmektedir. "Eski Korecede

[997] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 83.

"검− Gıom" sözcüğü "tanrı" anlamına gelmektedir. Bu sözcüğün aslının "검줄− *Gıomcul*" dan geldiğini, anlamının tanrı ipi olduğu da kaynaklarda yer almaktadır."[998]

Yeni bir hayatın dünyaya geldiği yer kutsal bir yerdir. *Gımculun* yeni bir hayat dünyaya geldiğinde törenler yapılırken dışarıdan gelecek kişinin içeri girmesini engelleyeceğine inanılır. Bebek doğduğunda bağışıklığı henüz gelişmediğinden bu dönemde çevresinden etkilenme oranının en yüksek olduğu bilinmektedir. Bu nedenle temiz olmayan dışarıdan gelen olumsuz durumu ya da negatiflik ile karşı karşıya gelmesi tehlikeli kabul edilir. [999]*Gımcul* ölü evinden ve hastası olan evden gelen kişiler; kötü yemek yiyen, kötü yere giden, kötü şeyleri gören insanların doğum yapılan eve girişini engellemek için asılır. Ayrıca *gımculun* kötü şansı ve kötü enerjiyi engelleyeceğine inanılır. *Gımcul* aynı zamanda doğum yapılan evde yaşayan kişilerin de günlük hayatlarında daha dikkatli olmalarını sağlar.

Şekil 2.6: Yasak İpi (금줄 - *Gımcul*)

Kaynak: "Global Biz", (Erişim Tarihi: 14.12.2018), http://www.g-enews.com/ko-kr/print.php?ud=20150416073250733509 0_1&md=20150416121516

998 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 83.

999 Myeong-jong Yoo and Ji Hye Lee, *100 Cultural Symbols of Korea* (Seul: Discovery Media, 2008), 133.

Gımcul samanın örülmesiyle hazırlanır. *Gımculun* ana malzemesi olan saman pirinç tarımını yansıtmakla beraber yeryüzü, temiz bitki, doğurganlık, verimlilik gibi anlamlar da taşımaktadır. *Gımculun* yeni samandan yapılması gerekir ve normalde sağ tarafa doğru örülen ip *gımcul* olarak kullanıldığı durumda sol tarafa doğru yani içe doğru örülmektedir.[1000] Çocuk doğduktan sonra yapılan *gımcul* diğer zamanlardakinden farklı olarak sol tarafa doğru örülür. Doğum insanın başına her zaman gelen bir olay olmadığı için örme yönü bu şekilde değişmektedir. Bu şekilde yapılmasının sebebi ise normal olmayan, kutsal büyülü olduğuna inanılan doğumun yerinin ayrı olmasıdır.

Bebek doğduğunda asılan bu ip, ülke çapında yaygın bir uygulamadır ancak bu ip üzerine konulan ögeler bölgeye bağlı olarak değişebilmektedir. *Gımcule*, kırmızı biber, beyaz kâğıt, çam yaprağı, yosun gibi şeyler asılır. *Gımcule* bebeğin cinsiyetine göre farklı şeyler de asılmaktadır. Genellikle erkek bebek doğarsa kırmızı biber, kız bebek doğarsa kömür asılır. Bununla birlikte *Gımcule* erkek bebek doğduysa kömür ve biber, kız bebek doğduysa kömür ve çam iğnesinin üçer adet asıldığı durumlar da vardır.

Erkek bebeğin doğması durumunda kırmızı biber asılmasının sebebi, kötü ruhların kırmızı rengi sevmedikleri düşüncesidir. *Gımculde* kırmızı biberin kullanılmasında kötü ruhları uzaklaştıracağı düşüncesi ve biberin şekil olarak erkek cinsel organına benzemesidir. Ayrıca kırmızı renk erkeği simgelemektedir. Kırmızı rengin kötü ruhların çocuğa ve kadına zarar vermesini engelleyeceği ve şanssızlıktan koruyacağı düşünülür.

Siyah renkli olan kömür kızı simgeler. Kömür kötü şeyleri yaktıktan sonra kalan külleriyle eşyaları temizlemek için kullanılması sebebiyle *gımcule* asılmaktadır. Kömür siyah renklidir. Kötü şeyleri yaktıktan sonra geriye kalan atık olarak düşünülür. Yani kömür temizlik, arınma anlamına gelmektedir.

Çam ağacı dört mevsim boyunca rengi değişmeden yeşil olarak kalır. Çam yaprakları değişmezlik, istikrarlılık ve umut anlamına gelmektedir. Çam yaprağının iğne gibi sivri uçlarının kötü enerjiyi engelleyeceği düşünülür. "Yeşil renk yön olarak doğuyu, mevsim olarak ilkbaharı, verimlilik ve umudu simgeler. Yeşil renkli çam yapraklarının ise kötü ruhları kovduğuna inanılır. Kız bebeğin doğumunda asılan çam

[1000] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 36.

iğneleri her daim yeşil olan çam iğneleri gibi kız bebeğin de bütünlüğünü sağlamlığını simgeler."[1001]

Deniz kenarında bulunan köylerde *gımcule* yosun da takılır. "Andoŋ'un bulunduğu Gyıonğsanğ (경상도 – *Gyıonğsanğdo*) bölgesinde yosun ve erkeği simgeleyen büyük taş da asılır."[1002] Yosun *Samşin'e* sunulan bir yiyecektir. Doğum yaptıktan sonra lohusanın yiyeceği en önemli yemektir.

Gımcule orta uzunlukta kesilen beyaz kâğıtlar asılır. Bu renk özel olarak seçilmiştir. Kore atalarının beyazı kutsal saydığı düşüncesi vardır. Beyaz kâğıt; beyaz renk güneşin rengidir, kutsal renk kabul edilir. Bu nedenle bebek doğduktan sonra yüzüncü gün yapılan kutlamada da masaya beyaz renkli pirinç keki koyarlar. Bu kutlamada beyaz renkli pirinç keki bebeğe gelecek olan şanssızlığı ve kötü ruhları önleyeceği, bebeğin sağlıklı ve mutlu olmasına yardımcı olacağı düşüncesiyle kullanılmaktadır.

Şekil 2.7: Evin Bahçe Kapısına Asılan *Gımcul*

Kaynak: "Bugün Mutlu Bir Gün, O yüzden Kapıyı Aç!", (Erişim Tarihi: 14.12.2018). http://happy.designhouse.co.kr/magazine/magazine_view?info_id=53214

Gımcul evin veya mahallenin bazı özel bölümlerine asılır. Kötü şansı ve enerjiyi engellediğine inanılan *gımcul*, dışarıdan gelecek insanların içeri girmesini engelleyecek

[1001] Çö, *Çö Un-şig'e Minsogsupil*, 21.
[1002] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 83.

şekilde giriş kapısına, mahalle girişine, kutsal sayılan yerlere, ev içerisinde Kore geleneksel turşusu (김치-*Kimçi*) kurulan büyükçe çömleklerin olduğu, mutfağa yakın olan ve evin arka kısmında bulunan yere; mahallenin kutsal saydığı ağaca (당나무-*Dangnamu*) ve yerlere asılır.[1003]

Gımcul çocuğun doğumundan itibaren belli bir zamana kadar, genellikle de 21 gün asılı durur. Daha uzun süre kalması istenirse 49. güne kadar da asılı kalabilir. Bu süreler tamamlandıktan sonra *gımculu* temiz bir yerde yakılır ya da kendi kendine çürümesi beklenir. *Gımcul* uzun süre asılı olarak kalırsa, çocuğa olumsuz etkisi olacağına inanılır. Çocuğun şansının kötü olacağı, konuşmayı geç öğreneceği ya da evleneceği kişi ile geç karşılaşacağı düşünülür.

Gımcul asılan evin yanından geçerken sigara ve içki içilmez, et yenmez, yüksek sesle konuşulmaz. *Gımcul* asıldıktan sonra sadece hamile kadın değil bütün aile yediklerine dikkat etmelidir. Örneğin köpek eti ve cenazeden gelen yemek asla yenmemelidir. Gımcul asıldıktan sonra gündüz duş alınmaz, gece gizlice alınır. Eğer evde hayvan varsa öldürülmez, dışarıdan gelen kişiler misafir olarak kabul edilmez. *Gımcul* hazırlanırken temiz bir saman sağdan sol tarafa doğru örülür. Bu ip örülürken yanında sigara içilmez ve başka biriyle konuşulmaz. Eğer çok kuru ise tükürükle ıslatılarak örülmez, kâseye temiz su alıp güzelce ıslatılarak örülür. [1004]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgular literatürü destekler niteliktedir. Yörede doğum yapılan evin girişine *gımcul* asılmaktadır.

> Bebek olduktan sonra *gımcul* asılır ve hamileye bolca yosun çorbası verilir.[1005]
>
> Doğum haberini söylemeden kapının önünde "giriş yasak" anlamına gelen *gımcul* asılır.[1006]
>
> Kayınvalidem *gımcul* astı[1007]
>
> Herkese bildirdim, erkek bebek doğduğunda *gımcul*e bolca biber takıp kapının önüne astım.[1008]
>
> Kapının önünde erkek ve kızı ayıran ip takıyoruz erkekse biber kızsa kömür ile asarız.[1009]

1003 Yoo and Lee, "*100 Cultural*", s.133.
1004 Be, "Gımcure Iymiva", 105.
1005 Kaynak Kişi: 136, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146,149, 157, 169, 181, 186, 191, 193, 194, 197, 198, 199, 201, 203, 240, 241, 242, 247
1006 Kaynak Kişi: 224
1007 Kaynak Kişi: 245
1008 Kaynak Kişi: 225

Büyük kapıya ipe biber bağlayıp taktım.[1010]

Erkek çocuk ise biber kız çocuk ise çam ağacın yaprağını bağlayıp kapının önünde asar[1011]

Erkekse biber, kız ise çam ağacı yaprağı *gımcul*e bağlayıp astık.[1012]

Eski zamanlarda *gımcul* ile belli ettim ve insanlar da kıyafet, ip gibi hediyeler getirdi, son zamanlarda telefonla bildirilir, yine kıyafet ve para verilir.[1013]

Andonğ yöresinde doğum haberinin genellikle telefonla eşe dosta bildirildiği, insanların bu haberi birbirine sözlü olarak aktarmasıyla doğumdan haber alındığı görülmüştür.

Telefonla arayıp bildirdim.[1014]

Ailem bildirdi[1015]

Komşu ve akrabalara söyleyerek çevreye duyurduk.[1016]

Etrafa söyleyerek duyururduk. Hediye verilmezdi.[1017]

İnsan aracılığıyla, kulaktan kulağa duyuldu.[1018]

Doğumun gerçekleştiği haberi diğer insanlara öncelikle kayınvalideler tarafından, sonra bebeğin babası veya diğer aile üyeleri tarafından çevredekilere bildirilmektedir.

Kayınvalidem kayınpederim.[1019]

Kayınvalide komşulara ziyaret ederek söyledi[1020]

Kocam bildirdi.[1021]

Kocam veya ebeveyn insanlara söylediler [1022]

Kayseri yöresinde, doğum haberini alan aile yakınları ve komşular doğumdan bir süre sonra anne ve bebeği ziyaret etmektedir. “Çocuk görme” olarakta adlandırılan bu ziyaret, genelde çocuğun doğumundan kırk gün sonra yapılmaktadır. Bu ziyarette anne

---

1009 Kaynak Kişi: 165
1010 Kaynak Kişi: 129
1011 Kaynak Kişi: 201
1012 Kaynak Kişi: 188
1013 Kaynak Kişi: 207
1014 Kaynak Kişi: 127, 133, 162, 166, 170, 171, 172, 180, 182, 192, 208, 209, 211, 213, 215, 218, 220, 221, 235, 236, 244
1015 Kaynak Kişi: 167, 212, 226, 234
1016 Kaynak Kişi: 164, 246
1017 Kaynak Kişi: 223
1018 Kaynak Kişi: 128, 248
1019 Kaynak Kişi: 222
1020 Kaynak Kişi: 189
1021 Kaynak Kişi: 184
1022 Kaynak Kişi: 168

ve bebeğe; "maşallah", "gözünüz aydın", "geçmiş olsun", "Allah analı babalı büyütsün", "inşallah vatanına, milletine, dinine faydalı bir insan olur" gibi sözler söylenmektedir. Bu ziyarette bebek ve anneye küçük hediyeler verilmektedir. Bu hediyeler arasında en yaygın olanları altın, bebek kıyafeti ve paradır.

Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesinde çocuk doğduktan kırk gün sonra çocuğun annesi ve babası tarafından akrabaları yakın komşuları toplanarak "dağlama" adı verilen bir etkinlik yapar. Bu etkinliğe "göz aydınlığı" da denmektedir. Mustafa Özbek tarafından yapılan çalışmada bu gelenek şöyle açıklanmaktadır:

> Yöre halkı, çocuğun kırk gün hayati tehlike riskinin yüksek olduğuna, bu süre sonunda ölüm riskinin azalacağına inanmaktadır. Bu nedenle bu etkinlik çocuğun doğumundan kırk gün sonra yapılır. Çocuğun anneannesi beşik hazırlar ve çocuğu görmeye gelir. O gün diğer yakın akrabalara da haber verilerek toplanılır. O toplantıda çocuğu görmeye gelen akrabalara çocuğun anneannesinin çocuk için yaptığı hediyeler gösterilir. Bu hediyeler genelde el örgüsü ceket, pantolon, fanila, patik, battaniye, beşik, yatak, yorgan, yastık gibi çocuk için gerekli ihtiyaçlardan oluşmaktadır. Akrabalar ise çocuk için getirdikleri hediyeleri sunarlar. Sunulan hediye, altın ise çocuk kucağa alınır ve hediye çocuğa takılır. Bu hediyelerin takılması esnasında hediye takanlar "Allah uzun ömürler versin, güle güle büyüsün, analı babalı büyütsün, maşallah, Allah nazardan korusun" gibi duâ cümlelerinde bulunurlar. Çocuğun ailesi tarafından hazırlanan yiyecekler gelen misafirlere ikram edildikten sonra dağlama etkinliği sona erer ve misafirler evden ayrılırlar.[1023]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada doğum sonrası anne ve bebeğe hediye olarak genellikle yüzük, bebek kıyafeti, bebek bezi, para, süt tozu veya yosun getirilmektedir.

> Bebek bezi getirilir.[1024]
>
> Bebek kıyafeti hediye edilir.[1025]
>
> İç çamaşırı getirilirdi.[1026]
>
> Bebek kıyafeti ve yemek hediye edilir.[1027]
>
> Bebek kıyafeti yorgan ve kundak hediye edilir.[1028]

[1023] Özbek, "Yeşilhisar ve Çevresi", 28.
[1024] Kaynak Kişi: 162, 242
[1025] Kaynak Kişi: 128, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 163, 167, 174, 181, 192, 214, 220, 235, 238, 240, 248, 249
[1026] Kaynak Kişi: 131, 215, 228, 246
[1027] Kaynak Kişi: 164, 211
[1028] Kaynak Kişi: 183

Bebek kıyafeti ve yosun hediye edilir.[1029]

Para ve yüzük hediye edilir.[1030]

Yosun hediye edilir.[1031]

Süt, dana eti, deniz ürünleri, bebek bezi hediye edilir.[1032]

Andonğ yöresinde çocuk görme hediyesi olarak ip de getirmektedir. İp uzun olduğundan bebeğin ömrü de ip gibi uzun olsun düşüncesi vardır.

Uzun ömürlü olsun diye ip verilirdi.[1033]

Bebek elbisesi ve ip verilirdi.[1034]

Bebek kıyafeti boyunca ip getirdiler.[1035]

Para, ip veya iç çamaşırı götürülür.[1036]

Andonğ yöresinde anne ve bebeği ziyarete gelen kişilerin anne ve bebeği tebrik ederken "geçmiş olsun", "sağlıklı büyümesini ve yaşamasını dileriz", "güzel – yakışıklı olsun" gibi sözler söyledikleri tespit edilmiştir. Ayrıca bebeğe güçlü ve başarılı olması için "general gibisin" denmekte, "köpek kakası gibi", "kurbağa gibi" denilerek, bebek, *Samşin Büyükanne*nin kıskançlığından korunmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte bebeğe "domuz gibisin" denilerek bebeğin iyi beslenmesi teşvik edilmektedir.

Sağlıklı büyümesini, yaşamasını dileriz.[1037]

Geçmiş olsun deriz.[1038]

Yakışıklı güzel deriz.[1039]

Sağlıklı beslen deriz.[1040]

General gibisin kurbağa gibisin deriz.[1041]

Çok güzel sağlıklı ol deriz.[1042]

Anne ve babaya benziyor deriz.[1043]

1029 Kaynak Kişi: 223, 243, 245, 250
1030 Kaynak Kişi: 176
1031 Kaynak Kişi: 132, 184, 218, 239, 225, 250, 237, 245, 182, 231, 223
1032 Kaynak Kişi: 225
1033 Kaynak Kişi: 135, 137, 138, 148, 157, 178, 188, 191, 193, 196, 198, 201, 232, 233
1034 Kaynak Kişi: 205
1035 Kaynak Kişi: 209
1036 Kaynak Kişi: 195
1037 Kaynak Kişi: 127, 128, 138, 162, 463, 164, 166, 169, 171, 176, 179, 180, 184, 191, 209, 210, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 223, 224, 226, 228, 230, 232, 233, 234, 237, 243, 245
1038 Kaynak Kişi: 183
1039 Kaynak Kişi: 126, 134, 136, 141, 147, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 182, 188, 189, 193, 248
1040 Kaynak Kişi: 186, 190, 196, 129, 133, 200, 204, 231, 241, 156, 130
1041 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
1042 Kaynak Kişi: 185, 201, 207, 246
1043 Kaynak Kişi: 168, 174, 175, 244

İyi beslen anlamında domuz gibisin deriz.[1044]

Sağlıklı olsun zeki olsun büyüdükten sonra önemli insan ol deriz.[1045]

2.7. Yaşamayan Çocuk

Buraya kadar işlenen konulardan anlaşılacağı üzere, doğum yapacak kadınlar çocuk sahibi olabilmek arzusuyla türlü zorlukların üstesinden gelerek bu isteklerine kavuşmayı beklemektedir. Doğum sırasında anne ve bebeğin sağlıklı kalması, doğum sonrası yaşamlarına birlikte devam edebilmeleri çok önemlidir. Ancak tıbbi olanaksızlıklar veya bilinçsiz davranışlara bağlı çeşitli nedenlerle doğum sırasında veya sonrasında çocuk ölümleri yaşanabilmektedir. Bazı aileler bu korkunç tabloyla hayatlarında birden fazla kez karşılaşabilmektedir.

Doğum sırasında veya doğumdan sonra anne veya çocuğun ya da her ikisinin birden hayatını kaybetmesi tıbbi olanakların yetersiz olduğu eski dönemlerde sıkça rastlanan olaylar arasındaydı. Gelişmişlik düzeyine bağlı olarak ölüm oranları azalmış olsa da bu risk günümüzde de her doğum öncesinde mevcuttur. Bu çalışma kapsamında yapılan incelemelerde bu şekilde ölü doğan veya sonrasında yaşamayan çocuklar hakkında çeşitli inanışlara rastlanmıştır.

Çocuk ölümlerini önlemek için çok eski dönemlerden beri çeşitli yöntemler denenmiştir. Wilhelm Radloff tarafından hazırlanan "Türklük ve Şamanlık" isimli eserdeki Şamanistlerde ve Müslüman Türklerin çoğunda bu konuda görülen inanç ve uygulamalar şu şekilde açıklanmıştır:

> Çocukları yaşamayanların çocuğun muhafazası için aldıkları tedbirler gerek Şamanistlerde ve gerek birçok Müslüman Türklerde aşağı yukarı aynı tedbirlerdir. Yakutlar, aileye musallat olan ölüm ruhunu aldatmak için çocuğu komşulardan birine satarlar. Urenha (Tuba)lar çocuğu doğduğu gibi kazanın altına saklarlar, kazanın içine "ak eren" denilen Ongon'u koyup bunun yanına arpa unundan yapılan bir bebek bırakırlar. Kam bu bebek üzerinde ayin yapar. Kam'ın duâsıyla bu bebek canlanır ağlarmış (yani şaman canlanma ve ağlamayı kendisi temsil eder); hamur bebeğin karnını yarar, parçalar, sonra bu bebeği uzak bir yere götürüp gömer, ölüm ruhu bunu görüp çocuğun öldüğüne inanır ve aileyi rahat bırakır. Moğollar ise çocuğu kazan altında üç gün saklarlar, anası hep bir bebekle meşgul olur. Sonra

[1044] Kaynak Kişi: 139, 140
[1045] Kaynak Kişi: 165

> bebek ölür. Ana baba da "Çocuğumuz öldü!" diye ağlaşırlar. Bebeği bir çukura gömerler. Kötü ruh böylece aldanır ve çocuğu rahat bırakıp yoluna gider.[1046]

Başkurtlar, güney ve Orta-Ural Dağlarının doğu ve batı taraflarındaki bozkırlarda ve ormanlık alanlarda yaşayan bir Türk boyudur.[1047] Abdulkadir İnan "Tarihte ve Bugün Şamanizm" isimli çalışmasında çocuğu olmayan Başkurtlarla ilgili şu bilgileri vermektedir.

> Müslüman oldukları halde, ölüm meleğini aldatmaya çalışırlar. Çocuğu doğduğu gibi ebe eline alıp dışarı çıkar, birkaç ev dolaştıktan sonra çocuk babasının evinin penceresinden seslenir: "Yabancı ülkeden bir çocuk getirdim. Satın alan var mı?" der. Pazarlık başlar. Çocuk için kendi ağırlığında demir verip satın alırlar. Çocuğa Demir yahut Satıpaldı, Satılmış gibi bir ad verirler.[1048]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında da Başkurtlarda görülen uygulamalara benzer uygulamalara rastlanmıştır. Çocuklara ait nesneler toprağa gömülmekte, çocuklara "Satılmış", "Yaşar" gibi isimler verilerek hayatta kalmaları sağlanmaya çalışılmaktadır.

> Dikili taşa giderlerdi. Tıvgalı çocuklar götürülür. Karnı ağrıyınca aldım sattım derlerdi hastalığını satmak için. Sırtından bir atlet çıkartıp oraya gömerlerdi. Delikli taştan hasta çocuk ölmesin diye çocuğu üç defa geçirirlerdi. Hastalığını satmak için. Sonra da çocuğa Yaşar ismini koyarlardı. Ya da aldım sattım diyip Satılmış adını koyarlardı. Üç defa o deliğin içine tıkarlardı[1049]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre yörede yaşamayan çocukların günahsız olduklarına, cennete gideceklerine ve orada ailelerine yardım edeceklerine inanılmaktadır. Bu çocuklar hakkında olumsuz herhangi bir düşünce yoktur.

> Cennet kuşu olur. Orada anne babayı bekler.[1050]
>
> Annesini öbür dünyada bekler. O benim annem deyip öbür dünyada karşı bekler derler.[1051]

1046 Wilhelm Radloff, *Türklük ve Şamanlık* (İstanbul: Örgün Yayınevi, 2012), 370.

1047 Sadettin Gömeç, "Başkurtların Tarihi, Başkurt Destanları ve Bunların Üzerine Kısa Bir Değerlendirme", *Tarihten Bugüne Başkurtlar-Tarih, Dil ve Kültür Üzerine İncelemeler,* (İstanbul: Ötüken yayınları, 2008), 209.

1048 İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm,* 174-175.

1049 Kaynak Kişi: 13

1050 Kaynak Kişi: 9, 10, 59, 85, 16, 38, 54

1051 Kaynak Kişi: 67

Çocuk ölünce cennete gider denirdi. Annesine babasına faydası olacak denirdi. Seni cennete götürecek denirdi. [1052]

Annemi cennete tıkmazsam ben de girmem dermiş. Allah bilir ne olacağını. Cennet kuşu oldu derler. Sabidir. Suçsuz günahsız.[1053]

Cennete gider. Günahsızdır. Annesini bulup da emmek için yedi cennet kapısına koşar. [1054]

Annenin babanın günahlarını affettirir derler.[1055]

Anne babasını da elinden tutup cennete götürür derler. Yaşasın diye hocaya doktora götürürlerdi. [1056]

Oda orada lazım denir. Orada da bir tane çocuğun olsun derler. Annesini emip giderse daha iyi olur. Annesini cennete tıkar derler. [1057]

Cennete gider. Ahirette sıcakta kafana gölge olur. Şefaatçi olur. Orada seni bekler.[1058]

Cennete gider. [1059]

Allah verir Allah alır.[1060]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında çocuğun doğmadan anne karnındayken veya doğumdan hemen sonra ölmesi durumunda, böyle bir olay üzerine halkın düşünceleri araştırılmıştır. Alan çalışmasına katılan kişiler bu olayın kendilerinde çok şiddetli bir üzüntüye sebep olacağını belirtmişlerdir.

Kıyamet kopacak kadar üzülürüm.[1061]

Çok üzülürüm sanki dünyayı kaybetmiş gibi[1062]

Çok üzüntü verici olay fakat ben özellikle bir şeyler düşünmüyorum.[1063]

Ağlarım.[1064]

Ağlayarak. Düşünmek bile istemiyorum. Çok zorlanır. [1065]

Üzülüyorum[1066]

Yazık[1067]

[1052] Kaynak Kişi: 69
[1053] Kaynak Kişi: 5
[1054] Kaynak Kişi: 101
[1055] Kaynak Kişi: 102
[1056] Kaynak Kişi: 90
[1057] Kaynak Kişi: 43
[1058] Kaynak Kişi: 56
[1059] Kaynak Kişi: 103
[1060] Kaynak Kişi: 7
[1061] Kaynak Kişi: 128
[1062] Kaynak Kişi: 171
[1063] Kaynak Kişi: 172
[1064] Kaynak Kişi: 126
[1065] Kaynak Kişi: 127
[1066] Kaynak Kişi: 241, 211, 240, 194, 233, 162
[1067] Kaynak Kişi: 183

Kayserinin Ağırnas kasabasında "Ocak" olarak bilinen bir yer bulunmaktadır. Arap ocağı olarak da bilinen bu yere, çocuğu yaşamayanlar, doğacak çocuklarının yaşaması için; çocuğu hasta olanlar ise onların şifa bulması için gelip üzeri bezle örtülmüş bir oturağın üzerine yatırılır. Bu sırada çocuğun yakını duâlar okur. Duâdan sonra çocuğun üzerindeki elbiseleri çıkartılarak yeni elbiseler giydirilir. Bu işlemden sonra hasta veya çocuk Küçükbürüngüz'deki Kırklar denilen suda yıkanır. Böylece hastanın tam bir şifa bulacağına inanılır.[1068]

Kayseri Develi ilçesindeki Seydi Şerif türbesi; genellikle çocukları olup da yaşamayan, düşük yapan kadınlar tarafından ziyaret edilir. Özlem Naneci'ye göre çocuğu yaşamayan kadınlar burada ziyaret esnasında şöyle bir yol takip eder:

> Çocuğunun yaşamasını isteyen kadının boynuna at nalı, boncuk vb. şeyler takılarak o mahallede meskûn bulunan Mehmet isimli yedi kişinin kapısı dolaştırılır ve bu kimselerden tuz gibi şeyler alınır. Bundan sonra kadın türbenin kapısına bağlanır ve türbeye satılır. Bunu takiben türbenin içine elini uzatan kadına boncuk, taş, çöp cinsinden bir şeyler verilir. Bu verilen şeylerle hamile kadının doğacak çocuğunun oğlan ya da kız olacağına dair tahminde bulunulur. Bu arada doğacak çocuğun yaşaması için ayrıca kurban kesilir, duâ edilir. Çocuk 7 yaşına gelince tekrar buraya getirilmesi, iki rekât namaz kılınıp kurban kesilmesi ve kurbanın kanından o çocuğun alnına sürülmesi hususu türbedar kadın tarafından tembih edilir. Genellikle bu uygulamaya itina gösterilir.[1069]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre yöre halkı çocuğun anne karnındayken veya doğumdan hemen sonra ölmüş olmasını annenin hatası olarak görmektedir. Annenin sağlık yönünden zayıf olması, doğumdan önceki dikkatsizlikleri veya kötü eylemlerinin çocuğun yaşamını kaybetmesine neden olduğuna inanılmaktadır.

> Annenin hatasın sebebiyle yaşamadığı düşünülür.[1070]
>
> Çocuğa karşı suçlu olduğunu düşünürüm.[1071]
>
> Kadının doğumdan önceki hayatında aşırı hatası olduğunu düşünürüm.[1072]

[1068] Naneci, "Kayseri İli", 96.
[1069] Naneci, "Kayseri İli", 104.
[1070] Kaynak Kişi: 184, 189, 198, 200, 202, 203, 210, 181, 212, 169, 192
[1071] Kaynak Kişi: 244
[1072] Kaynak Kişi: 204

Annesine ceza olmuş diye düşünürüm.[1073]

Annenin vücut yapısı zayıftır ya da anne kötü işler yapmıştır.[1074]

Kadının vücut yapısı zayıftır.[1075]

Sağlıklı değilmiş.[1076]

Kötü olay temsil eder.[1077]

Şanssız olduğunu düşünürüm.[1078]

Andonğ yöresinde, bebeğin ölümünün kötü ruhların etkisiyle gerçekleştiği *Samşin Büyükannenin* bebeği kıskandığı ve alıp gittiği şeklinde inanışlar vardır.

Hamile kalan kadın kötü kalpli olduğu ve kötü davrandığı veya bebeğin ailesinin başına kötü olaylar geleceği için öldüğü düşünülür.[1079]

Eski zamanlarda bebek öldüyse annesine kötü ruhun musallat olduğu düşünülür ve kadın baba evine kovulurdu.[1080]

Samşin Büyükanne onu alıp gitti diye düşünülür.[1081]

Samşin Büyükannenin kıskançlığından olduğu düşünülür.[1082]

Andonğ yöresinde az sayıdaki bazı katılımcı yaşamın ve ölümün tanrıdan geldiğine inandıklarını bu nedenle bebeğin doğum sırasında veya sonrasında ölebileceğini düşünmektedir. Katılımcıların bazıları ise yetersiz duâ nedeniyle bebeğin yaşamını yitirdiğine inanmaktadır.

Can tandırdan verilendir. Tanrı onu korur.[1083]

Yazık ama yine de tanrının verdiği ömür diye düşünerek sakin olmak gerekir.[1084]

Anne ve yakınlarının tanrıya yeteri kadar duâ etmediğini düşünürüm.[1085]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında rastlanan bir inanca göre, çocuğun hasta olması ve hastalığının uzun sürmesi durumunda yaşayıp yaşamayacağının önceden tespiti için çocuk mezara götürülür. Mezarda tek başına bırakılan çocuğun ağlayıp ağlamadığına bakılır. Çocuk ağlarsa yaşayacağına, ağlamadan beklerse yaşamayacağına inanılır.

1073 Kaynak Kişi: 219
1074 Kaynak Kişi: 137
1075 Kaynak Kişi: 218
1076 Kaynak Kişi: 216
1077 Kaynak Kişi: 173
1078 Kaynak Kişi: 217, 231
1079 Kaynak Kişi: 129
1080 Kaynak Kişi: 225
1081 Kaynak Kişi: 208
1082 Kaynak Kişi: 193
1083 Kaynak Kişi: 180
1084 Kaynak Kişi: 165
1085 Kaynak Kişi: 167

> Hastalıklı çocuğu alır mezara götürürdük. Orada tek başına bırakırdık. Ağlarsa ölmez, ağlamazsa ölür bu çocuk derlerdi.[1086]

Kayseri yöresinde genellikle ilk doğumunda çocuğunu kaybeden ailelerin sonraki doğumlarında çocuklarının hayatta kalmalarını sağlamak için bazı pratiklere başvurdukları tespit edilmiştir.

> Çocuk dursun diye kurban kesilirdi. Mahallede çocuğu çok olan yedi evden çaput toplanıp kıyafet dikilirdi.[1087]

> Kadında çocuk durmuyorsa kırk Mehmet parası toplanır. Bana da kırk Mehmet'ten bozuk para topladık. Onu dövdürdük koluma bilezik yaptık. Halka yaparlardı çocuğu da içinden geçirirlerdi. Yaşadı çocuk çok şükür. Birde bebe yaşamıyor diye kırk Mehmet'ten bez parçası topladılar cuma selası verilirken yedi kız bebeğe elbise diktiler.[1088]

> Kırk evden kırk parça kumaş alıp o kumaştan içlik dikmişlerdi. Adını da yaşasın diye "Yaşar" koymuşlardı. Ya da kırk Mehmet parası alınır. Toplanan parayla çocuğa bir şey alınır giydirilir.[1089]

> Bir sonrakinin yaşaması için hoca muska verirdi.[1090]

> Ağırnas'a götürürdük. Birinci çocuk olursa ikinci çocuğu hemen oraya götürürdük. Orada delikli taş var oradan üç defa geçirirdik. Üstündeki kötülüklerin gitmesi için yapardık bunu. Ondan sonra çocuk yaşardı adam olurdu.[1091]

> Cuma selası sırasında üzerine duâlar okunur. Sonra cuma selası sırasında ağzına terlik ya da pabuçla vurulur. Mezarlıktaki yatıra götürülür.[1092]

Yapılan alan çalışmasında Kayseri yöresinde ateş yakılarak çocuğun hayatta kalması için çaba gösterildiği tespit edilmiştir."Ateş mevhumuyla kurulan bağ, ona dinsel bazı niteliklerin yüklenmesine neden olmuştur. Hemen her kültürde ateş ve yakıldığı ocak kutsal birer unsur olmanın yanında başlı başına bir tanrı/tanrıça ya da tanrının tezahürü olarak kabul edilmiş; ateşin kıvılcımı, koru, dumanı, külü, rengi, çıkardığı ses çeşitli mitolojik anlamlar kazanmış, ateşe türlü kurban, adak ve saçılar sunulmuştur."[1093] Yapılan uygulamalarda ateşin arındırıcı, sağaltıcı işlevinden faydalanarak çocukların hayatta kalması amaçlanmaktadır.

> Çocuk çok düşüren kadına dölü durmaz onun denir. Taş toplanır etraftan orta yere kazan koyarlardı çocuğu da kazanın üstüne koyarlardı bir müddet sonra çocuğu

---

1086 Kaynak Kişi: 119
1087 Kaynak Kişi: 1, 2
1088 Kaynak Kişi: 46
1089 Kaynak Kişi: 34
1090 Kaynak Kişi: 89
1091 Kaynak Kişi: 72
1092 Kaynak Kişi: 43
1093 Gülyüz, "İslam Öncesi", 202.

alırlardı. Çöp atardı gelen giden çöple kazandaki su kızardı. Ondan sonraki çocukların yaşaması için böyle bir şey yapılırdı. [1094]

İncir ağacının dibine oturtulur. Dört yolun ortasına ocak kurdular. Altını da yakmadılar. Çocuğu üzerinde gezdirdiler yaşasın ölmesin diye.[1095]

Andonğ yöresinde alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerden bazıları çocuklarının yaşamaması durumunda yeniden çocuk sahibi olmak için doktora giderek tedavi yöntemlerine başvurduklarını ifade etmişlerdir.

Hastaneden yardım isterdim. [1096]

Hastaneye giderdim. [1097]

Kadın tekrar hamile olabilecek mi acaba diye düşünerek endişelenirim ve bebeğin anne babası için üzülürüm.[1098]

[1094] Kaynak Kişi: 68
[1095] Kaynak Kişi: 92
[1096] Kaynak Kişi: 179
[1097] Kaynak Kişi: 130
[1098] Kaynak Kişi: 160

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOĞUM SONRASI DÖNEM

Çalışmanın bu bölümünde doğum sonrası dönem ele alınacaktır. Lohusa kadınların bakımı, anneden süt gelmesi veya sütün çoğalması, bebeğin sağlıklı yaşaması, kötü ruhlardan korunma, diğer insanlardan korunma, bebeğin göbeğinin düşmesi ve eşi, ad verme, bebeğin ilk banyosu, kırkı karışmak inancı, çok ağlayan ve uyumayan bebek, bebeklerde nazar ve nazardan korunma yöntemleri, bebeği olmayan kadınlara yapılan uygulamalar ve böyle kadınlar hakkında toplumun düşünceleri, ilk tırnağın kesilmesi, ilk dişin görülmesi, çocuğun sağlıklı yürümesi gibi konular Kore ve Türkiye'de görülen inançlar ve uygulamalar bu bölümde açıklanmıştır.

3.1. Lohusa Kadınların Bakımı

Doğumun psikolojik ve fiziksel etkileri nedeniyle yorulan, vücudunda hormonsal değişimlere uğrayan kadınlar, doğumdan sonra normal yaşamlarına geçiş sürecinde hassas bir dönem yaşarlar. Bu dönemdeki kadınlar "lohusa" olarak adlandırılır. Korecede hamile kadın ve lohusa kadın "임산부 – *imsanbu*" sözcüğüyle ifade edilir. Lohusalık süresi genel olarak Kayseri yöresinde 40 gün, Andonğ yöresinde ise 21 gündür.

Türk kültüründe, dinsel, geleneksel ve halk inanışında "bir, iki, üç, dört, beş, yedi, dokuz, kırk" gibi sayılara diğer sayılardan farklı anlamlar yüklenmiştir. Böyle sayılar formulistik sayılar olarak adlandırılır. Kayseri yöresinde lohusalık süresinin 40 gün olduğuna inanılması kırk sayısına yüklenen anlamlarla alakalıdır. "Kırk rakamı da gerek semavî dinlere dayandırılan yorumlar gerekse eski medeniyet birikimleri, mitolojik efsaneler, gelenek, folklor vb. yönlerden Ortadoğu coğrafyası başta olmak

üzere Doğu ve Batı milletleri tarafından sıkça kullanılmıştır."[1099] Hava Selçuk tarafından hazırlanan "Selenge'den Tuna'ya Türk Kültür Tarihine Dair Notlar" isimli eserde kırk sayısı ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

> İslâm'da namaz alışkanlığının kırk gün süre sonra kazanılması, Hz. İsa'nın kırk gün vaaz vermesi ve kırk gün oruç tutması ölümünden kırk gün sonra dirilmesi ve havarilerine görünmesi de bu ifadeleri pekiştirmektedir, Ayrıca Tufan olayında yağmurun kırk gün kırk gece yağması; Yahudilere mukaddes yerlerin kırk yıl haram kılınması; Konfüçyüs'ün, kırk yaşında şüphelerinden kurtulması, Hz. Musa'nın kırk gün dağda kalması, Hz. Süleyman ve Hz. Davut'un kırk yıl krallık yapması, Yahudilerin çölde kırk gün dolaşmaları da diğer örneklerdendir. İslamî geleneklere göre; Tanrı, Âdem'in çamurunu kırk gün yoğurmuştur. Hz. Muhammed, ilk vahyini kırk yaşında almış ve ona ilk inananların sayısı kırk olmuştur. Dünyanın sonu yaklaştığında Mehdi, kırk yıl yeryüzünde kalacaktır. Kırk yıl sürecek yeniden dirilişte, gökler kırk gün boyunca dumanla kaplanacaktır. Hatta,Kırklareli' İli'nin adının da kırk motifi ile ilgili olduğu söylenmektedir. Ayrıca ölümden sonra ruhun cesedi kırk gün sonra terk ettiği inancı ve zekat oranının 1/40 olması da kırk motifi ile ilişkilendirilmektedir. Ayasofya'nın zemin katındaki kırk sütun ve kırk penceresinin olmasının da bu motifle ilişkili olduğu iddia edilmektedir.[1100]

Kore'de lohusalık süresi 21 gündür ve bu sayıya özel anlamlar yüklenmiştir. Matematiksel bir işlem olarak 3x7 gün 21 güne denk gelmektedir. Kore'de 7 günü 3 defa tekrar etmenin önemli bir anlamı vardır. Ku Mi-re (구미래) tarafından hazırlanan ve Kore Halk Kültürü Ansiklopedisinde yer alan çalışmada Kore'de 21 sayısının önemi ile ilgili şu bilgiler verilmiştir:

> 7 rakamı; 3 ve 4'ün birleşmesinden oluşur ve içerisinde 3 rakamını barındırır. Bu nedenle üç dünya anlamına gelen kutsal 3 rakamının, insanların yaşadığı dünya anlamına gelen dünyevi 4 ile birleşmesinden oluşan 7, tanrı ve insan, kutsal ve kutsal olmayan, gökyüzü ve yeryüzü, ruh ve bedenin birleştiği rakam olarak görülmektedir. 3 rakamı eskiden beri hanca kültüründe kutsal ve şanslı rakam olarak adlandırılıp en iyi rakam olarak düşünülmüştür. Üç rakamı ilk tek rakam 1 ve ilk çift rakam 2'nin toplanmasından oluşan rakam olduğundan *yin yang* felsefesini net bir şekilde oluşturan bir rakam olarak kabul edilmektedir. Çift rakam olan 2, ikiye bölünemeyen tek rakam 1'in kutsallığını bozmayan rakam olarak tamamlanmış ilk rakamı sembolize etmektedir.[1101]

1099 "Kırk", (Erişim Tarihi: 19.12.2020), https://islamansiklopedisi.org.tr/kirk

1100 Hava Selçuk, *Selenge'den Tuna'ya Türk Kültür Tarihine Dair Notlar* (İstanbul: Kitaparası Yayınları, 2009), 230-231.

1101 "Üç Yedi Gün", (Erişim Tarihi: 15.11.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2311

Ayrıca, Budizm inancına göre bir insan öldüğünde yeniden dirilene kadar "중유– *Cunğyu*"[1102]adı verilen bir yerde kalır. Burada kalma süresi 7x7 yani 49 gün olarak kabul edilir. Yedi rakamının kutsal olduğu kabul edilen üç rakamı ile birleştirilerek, üç çarpı yedi günün Kore'de büyük çoğunluk tarafından önemli değişikliklerin olduğu kutsal bir süreç olarak kabul edildiği görülmektedir.

Kore'de 21 gün ilk olarak Kore'nin kuruluş efsanesinde görülmüştür. Efsaneye göre ayı ve kaplan *Hoanunğ*'u (환웅)[1103]ziyaret edip insan olmak için yalvarırlar. *Hoanunğ* onlara yüz gün boyunca mağarada gün yüzü görmeden sarımsak ve pelin otu yiyerek hayatta kalmayı başarırlarsa insana dönüşebileceklerini söyler. Ayı ve kaplan mağaraya girerler ama kaplan dayanamayıp çıkar. Ancak ayı daha yüz gün olmadan 21. günde güzel bir kadına dönüşür ve *Dangun*'un annesi *Unğnyıo* (웅녀) olur. *Hoanunğ,* ayıdan insana dönüşen *Unğnyıo* ile evlenir ve oğulları *Dangun* doğar. Kore'nin kuruluş efsanesi *Dangun*'da da ortaya çıkan bu 21 gün Kore'de kutsal süre olarak dinsel ve büyüsel anlam kazanmıştır. Doğum gibi önemli olaylar yaşandığında kötü enerjiden etkilenmemek için 21 gün beklenmesi gerektiğine inanılır.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında görüşme yapılan kişilere lohusalık veya bir başka ifadeyle doğumdan sonra insanlarla buluşmama süresinin kaç gün olduğu ve neden bu süre hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Alan çalışmasında elde edilen bulgular literatürü destekler niteliktedir. 21 sayısının 7 ve 3 rakamlarının çarpımı olduğu, bu rakamların şanslı sayıldığı, bu nedenle 21 günün önemli olduğu şeklinde cevaplar alınmıştır.

> Rakam olarak 7 ile 3'ü çarpınca sonuç 21'dir.3 ve 7'nin iyi rakamlar olduğuna, şanslı rakamlar olduğuna inanıyoruz. Bundan dolayı 21 önemlidir. Bu süre boyunca dışarı çıkmayan lohusa ve bebeğin sağlıklı olacağına inanılır.[1104]
>
> Rakam olarak 3 ve 7 önemlidir. İki rakamı çarpınca sonuç 21çıkar. Kadın doğum yaptıktan sonra sağlıklı olması için ve bebeğin sağlıklı olması beklemesi gereken süre olduğu için için önemlidir[1105]

[1102] Budizmde doğup öldükten sonra tekrar dirilineceğine inanılır. Tekrar diriliene kadar dört aşama vardır. Bunlar Anne rahminde ilk kez hayat bulma (생유(生有) - Senğyu), şimdi sahip olduğu beden ve zihin(본유(本有) - Bonyu), yeniden doğuş bu dünyada yaşamın sona ermesine yol açar.(사유(死有) -Sayu), bir kişi öldükten sonra 49 gün boyunca yeni hayatıyla ilgili kararlar alındığı süre (중유(中有)Cunğyu) olarak bilinir. (naver dictionary)

[1103] Gökyüzü tanrısının oğludur. (naver dictionary)

[1104] Kaynak Kişi: 131

[1105] Kaynak Kişi: 207

> 3 çarpı 7 gün *gımcul* asılır doğan bebek erkek ise biber, kömür ve çam ağacı, eğer kız ise kömür ve çam ağacı yaprağı asılır.[1106]
>
> Andonğ yöresinde 3 çarpı 7 gün önemli kabul edilir. Güzel şeyler ya da kötü şeyler olunca 21 günü düşünerek hareket ederler.[1107]
>
> Çünkü önemli gündür.[1108]

Kore'de kadın doğum yaptıktan sonraki her haftanın özel bir adı vardır. Doğumdan sonraki ilk yedi güne kadar ilk hafta (초이레 −*Çoire*), (한이레 −*Hanire*) veya (첫이레− *Çotire*) denmektedir. Doğum yaptıktan on dördüncü güne kadar olan süre (두이레 −*Duire*) dir. İlk 21 gün ise (세이레− *Seire*) olarak adlandırılır.

Kadınların lohusalık dönemlerini dinlenerek, hareketlerine ve beslenmelerine dikkat ederek geçirmeleri, bu dönemi sağlıklı bir şekilde atlatabilmeleri için önemlidir. Bunu sağlayabilmek için her toplumda lohusalık dönemiyle ilgili kendine özgü, farklı inanç ve eylemlere rastlamak mümkündür. Kore'de eskiden *Cosıon* hanedanlığında Kral Seconğ döneminde uygulanan bazı yasalarla kadınların doğum sonrası dinlenmeleri sağlanmıştır. Bu yasalara göre doğum yapan kişilerin doğumdan sonra yüz gün geçmeden hizmette bulunması yasaklanmıştır. Benzer şekilde günümüzde de Kore'de ve Türkiye'de kamuda çalışan kadınlara korunabilmelerini sağlamak amacıyla, doğuma yakın dönemde ve lohusalık dönemlerinde kullanabilecekleri yasal izin hakkı tanınmıştır. Çalışmayan kadınlar da yakınlarının veya çevresindeki yardımcı olabilecek kişilerin müsaitlik durumuna göre değişen sürelerde dinlendirilmektedir.

Andonğ şehrinde "kadın erkek doğurursa yedi gün, kız doğurursa altı gün sayar" şeklinde bir atasözü vardır.[1109] Bu söz"eğer kadın erkek bebek doğurursa yedi gün, kız bebek doğurursa altı gün boyunca iş yapmaz" anlamına gelmektedir. Erkek bebek doğuran kadınlara kız bebek doğuran kadınlara göre bir gün daha fazla dinlenme hakkı verilmiş olması dikkat çekicidir. Bunun nedeninin toplumda erkek çocukların kız çocuklarına göre daha çok önemsenmesi ve erkek doğuran annelerin daha fazla dinlendirilmesi gerektiği düşüncesi olduğu söylenebilir.

Kayseri yöresinde annenin bebeğiyle ilgilenebilmesi ve kendini toparlayabilmesi için lohusalık döneminde iyi beslenmesi gerektiğine inanılır. Kayseri

---

[1106] Kaynak Kişi: 239
[1107] Kaynak Kişi: 224
[1108] Kaynak Kişi: 196
[1109] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 259.

yöresinde lohusa için komşular tarafından çeşitli yemekler hazırlandığı ve lohusaya ikram edildiği tespit edilmiştir. İkram edilen yemekler eldeki imkânlara ve mevsim koşullarına göre çeşitlilik arz etmektedir. Tarhana çorbası, pirinç çorbası, pekmez, helva, yoğurt, peynir, zeytin, aşure, bulgur, pekmezli su, incir, yumurta, et, paça, süt, kuru üzüm, şerbet, hoşaf, tereyağı, yağ ve pekmez ile yapılan dolaz tatlısı en çok ikram edilen yemeklerdir.

> Elti, gelin, konu komşu evinde olandan getirirdi. Yoğurt, peynir, zeytin elinde ne varsa getirirlerdi.[1110]
>
> Kırk gün bir odanın içinden çıkarmadılar. Pekmez yedirdiler. Helva, aşure yedirdiler.[1111]
>
> Bulgur, pekmezli su, incir yedirirler. [1112]
>
> Çorba içirilir.[1113]
>
> Pirinç çorbası içirilir. Çorba yumurta yedirilir. Konu komşu da elinde olandan getirirdi.[1114]
>
> Et, paça, süt, incir yedirilir.[1115]
>
> Yumurta, et, süt, kuru üzüm, tatlı, şerbet hoşaf içirilir.[1116]
>
> Doğal beslenilirdi.[1117]
>
> İçerisi yara oluyor ya biran evvel toparlasın diye düşünerek dolaz yaparız. Süt, un, pekmez yağla yapardık. Yakı yapar yedirirız. Tereyağı, yağ, pekmez ile yapılır dolaza göre daha cıvık olur.[1118]

Kayseri yöresinde lohusa kadınlara su içirilmemesi bunun yerine hoşaf verilmesinin daha iyi olacağı düşünülmektedir. Lohusa kadına tatlı verilmemesi ve rahimdeki elmacığın çıkmaması için elma yedirilmemesi gerektiğine inanılmaktadır.

> Su verilmez lohusa kadına, tatlı verilmez. Su yerine sıcak hoşaf içirilir.[1119]
>
> Rahimdeki elmacığı çıkar diye elma yedirilmez. Karın sancısı bitsin diye tarhana çorbası içirilir.[1120]

Andonğ yöresi merkezli yapılan araştırmada da lohusa kadınların bakımı için en önemli konunun beslenme olduğu belirlenmiştir. Bu konuyla ilgili İ Gvi (이귀) tarafından günlük tarzında kaleme alınmış olan "묵재일기-*Mugceilgi*" adlı kitapta

---

1110 Kaynak Kişi: 7
1111 Kaynak Kişi: 23
1112 Kaynak Kişi: 46
1113 Kaynak Kişi: 68, 71
1114 Kaynak Kişi: 72
1115 Kaynak Kişi: 87, 88
1116 Kaynak Kişi: 91
1117 Kaynak Kişi: 102
1118 Kaynak Kişi: 21, 22
1119 Kaynak Kişi: 80
1120 Kaynak Kişi: 43

bebek doğduktan sonra annenin vücudundaki zehri atması için birkaç yöntem uygulandığından bahsedilmektedir. Meyan kökünü (감초물 −*Gamçomul*) kaynatıp suyunu içmek ve *Cusa tozu* (주사가루- *Cusagaru*) ile balı karıştırıp içmek bunlara birer örnektir.[1121] Bu yöntemleri uygulayan kadınların bebeklerini emzirdiklerinde, bebeğin hastalıktan korunacağına, sağlıklı olacağına inanılır. "Lohusa kadın turp, bal kabağı gibi sert yiyecekler yerse dişleri zarar görür, soğuk su içerse ödem yapar, pirinç lokumu yerse sindirim sistemi iyi çalışmaz, acı yiyecekler yerse midesi bozulur, balık yerse sağlığına kavuşması gecikir, tavuk eti yerse sütü kötü olur diye düşünüldüğünden bu tür yiyeceklerden kaçınmalıdır."[1122]

Andonğ yöresinde kadınların bebeklerini doğurduktan sonra ilk yemeklerini yiyinceye kadar âdetlere uygun hareket etmesi ve bazı yasaklara uyması gerekir. Lohusa kadına doğumdan sonra ilk olarak yosun çorbası yedirilmesi bu âdetlerden biridir. Ancak kabak çorbası ya da turp çorbası içirenler de olur çünkü bunlar yemesi kolay, hazmı kolay, yumuşak yemeklerdir.[1123]Beyaz pirinç ile yapılan pilav ve yosun çorbası en önemli yiyeceklerdir. Eğer kişilerin maddi durumu iyi değilse ve yosun çorbası yapamıyorsa onun yerine daha az maliyetli turp çorbası, soya fasulyesi çorbası, kabak çorbası gibi yumuşak çorbalar yapılıp yedirilir. Yosun çorbası yapılırken sadece soya sosu katılır. Sarımsak vb. baharatlar kullanılmaz. Yosun çorbası içine dana eti veya tavuk eti konmaz. Çünkü et öldürülmüş hayvan anlamına geldiği için eve kötü enerji getireceğine inanılmaktadır. Yosun anne sütünün daha bol gelmesini sağlar ve hamilenin kanını temizlediğine inanılır. Bu nedenle yosun çorbası eski zamanda da günümüzde de kullanılmaktadır. Lohusa kadınlara yedirilecek yosunlar doğumdan önce özenle hazırlanır.

Andonğ yöresinde doğumdan sonra kapıya *gımcul* asılarak *Samşin Büyükanne'ye* pilav ve yosun çorbasının sunulduğu bir tören yapılır. Törende anne ve bebek için duâ edilir. Lohusa ilk yemeğini yer ve bu tören biter. Bu tören doğum odasında yapılır. Lohusa ve çocuğun sağlığına çok önem verildiğinden bu tören çok önemsenmiştir.

1121 İ, *Mugceilgi oa Yanğaroge*, 45.
1122 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 33.
1123 "Çözülme Ayini", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/518

Andonğ'un bulunduğu Gyıonğsanğ bölgesinde "Lohusa kadında 30 santim diken bile takılmaz" sözü vardır.[1124] Bu söz ile doğum yapan kadının bakıma muhtaç olduğu, zayıf düştüğü ve içinin boş olduğu, 30 santim uzunluğunda diken vücut içine girse bile takılacak bir engel olmayacağı, rahatlıkla kendine yol bulacağı ifade edilmektedir. Bu nedenle lohusa kadına bolca besin değeri yüksek olan yemekler yedirilir.

Andonğ yöresinde alan çalışmasına kaynaklık eden kişiler lohusa kadının yosun çorbası içmesi, yemekleri seçerek yemesi, yeterince güzel beslenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

> Yosun çorbası içmek."[1125]
>
> Güzelce yemek yiyip sık sık duş almak çok rahatlatır.[1126]
>
> Sadece güzel yemeler yemesi yeterlidir.[1127]
>
> Güzelce yiyip beslenmek çok önemlidir.[1128]
>
> Yediği yemekleri seçerek yemesi gerekir.[1129]
>
> Doğum yaptıktan sonra güzel beslenmeliyiz.[1130]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında lohusa kadınların bakımı için önemsenen diğer bir önemli konu lohusa kadının dinlendirilmesidir. Geçmiş yıllarda lohusa kadınların dinlemesi için sıcak toprak üzerine yatırıldığı belirlenmiştir.

> Kadınlar eskiden elenmiş ısıtılmış temiz toprağa yatırılırdı. Bele kadar sıcak toprakla kaplanırdı. Pislenen yer de atılırdı. [1131]
>
> Dinlenmesi lazım. Yiyeceğine dikkat etmesi lazım. Et alıp gittim ben görümceme. Sıcak tutulur. Üşütmeyecek en azından bir hafta.[1132]
>
> Kırk gün yatar. Çayını çorbasını verirsin. Kur'an-ı Kerim okurlar başında. İlgilenirsin. Ben hiç yatmamıştım.[1133]
>
> Doğum yapan kadını sıcak toprağa oturturlardı. Sıcak toprağın üzerine yatırırlardı.[1134]
>
> Beş altı gün toprakta yatar. Tandırda ısıtılmış savurulmuş güzel toprağa oturur. Üstüne de o topraktan koyarlar sıcak tutsun diye.[1135]
>
> Dinlenmesi lazım sıcak tutulması lazım.[1136]

1124 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 259.
1125 Kaynak Kişi: 129, 138, 173, 174, 181, 188, 195, 198, 209, 221, 230
1126 Kaynak Kişi: 156
1127 Kaynak Kişi: 202
1128 Kaynak Kişi: 187, 199, 207
1129 Kaynak Kişi: 128
1130 Kaynak Kişi: 167
1131 Kaynak Kişi: 30
1132 Kaynak Kişi: 90
1133 Kaynak Kişi: 9
1134 Kaynak Kişi: 59
1135 Kaynak Kişi: 70

> Dinlenir, yatar on gün boyunca.[1137]
>
> Yatması iyi olur derler.[1138]
>
> Lohusa kadın yalnız başına bırakılmaz, şeytan gelir diye.[1139]

Andonğ yöresinde doğum yapan kadınlar sıcak su içine veya ısıtılmış kiremit üzerine yatırılmaktadır. Vücudu ödem toplayan, şişen kadınlara kabak haşlayıp üzerine bal da ekleyip yedirilir. Lohusa kadının ağır yük kaldırması durumunda rahim bölgesinin sarkacağı düşünüldüğü için ağır şeyler kaldırmaları yasaklanmıştır. Lohusanın dikiş dikmesi gerekirse, bu iş sırasında dikişe çok odaklanıp gözüne zarar verme ihtimali olduğu için ilk 15 gün dikiş dikmesi yasaktır.[1140] Doğum yaptıktan sonra 7 x 7 yani 49 gün içerisinde kadının karnı ağrıyabilir. Bu durumda Kore geleneksel içkisi olan pirinç şarabı (막걸리 −*Maggıolli*) içmesi veya sıcak *Maggıolli* içerisinde oturması gerektiğine inanılır.

Andonğ yöresindeki inanca göre lohusa doğum yaptıktan sonra iki gün boyunca odasından dışarı hiç çıkmamalıdır. Doğum yapan kişi ilk duşunu üçüncü gün alabilir. Duş alırken de doğum odasında ılık su ile ıslatılmış havlu ile bedenini siler. Bir hafta geçtikten sonra normal bir şekilde duş alabilir. Lohusa üşütülmemeye, bedeni ılık tutulmaya çalışılır. Kışın kapılar kapatılıp oda sıcak tutulur. Yazın ise ocak yakılarak oda ısıtılır.

> Doğumdan sonra 21. güne kadar pek iş yapmamalı, kadın çoraplarını yaz ayları da olsa çıkarmamalı, kendini sıcak tutmalı.[1141]
>
> Soğuk su ile duş almadım. Ağır işler yapmadım. Dizlerim üşümesin, karnım ağrımasın diye odamı hep sıcak tuttum.[1142]

Doğum sonrası bakım sırasında kadına beş ya da altı öğün yemek yedirilir. Acı, sert, ekşi, tuzlu yemek yerse dişlerine zarar vereceği için bu tür yemeklerden uzak tutulmaya çalışılır. Bu yüzden sadece pilav ve yosun çorbası yemesi gerektiğine inanılır. Özellikle Kore geleneksel turşusu *Kimçi* gibi acı olan yemekleri asla

---

1136 Kaynak Kişi: 87, 88
1137 Kaynak Kişi: 89
1138 Kaynak Kişi: 46
1139 Kaynak Kişi: 43
1140 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 259.
1141 Kaynak Kişi: 160
1142 Kaynak Kişi: 225

yememesi gerektiği, fakat ilk bir hafta geçtikten sonra istediği yiyecekten istediği kadar yiyebileceği düşünülmektedir.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre yörede, lohusanın doğumdan sonra 21 gün boyunca soğuk su içmemesi, odasının ve bedeninin sıcak tutulması, dışarı çıkarılmaması gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

> Ben gelinimi güzelce dinlendirdim ve onu iyi besledim.[1143]
>
> Odayı sıcak tutup bol bol yosun çorbası ve pilav yedim.[1144]
>
> Kendime iyi baktım.[1145]
>
> Kızım doğum yaptıktan sonra onun karnını iyice doyurup dinlendirdim.[1146]
>
> Doğum yaptıktan sonra iyi bakmalı.[1147]
>
> Doğum yaptıktan sonra üç hafta boyunca asla soğuk su içmedim. Kendime çok dikkat ettim.[1148]
>
> Doğum yaptıktan sonra 21 gün boyunca yediğinde içtiğinde dikkatli olmak.[1149]
>
> Duş almadım,21 gün sonra ancak dışarı çıkabildim.[1150]

Andonğ yöresinde lohusanın korunması için doğum yapılan evde yaşayanlar doğumdan sonraki 21 gün boyunca büyük bir kutlama ya da etkinliğe katılmaz, sadece ev içerisindeki günlük işler yapılır. Lohusaya yalnızca anneanne ya da doğum esnasında yardım eden kişiler ziyarette bulunabilirler. 21 gün boyunca yasaklanan yiyecekler genellikle köpek eti, domuz eti ve tavuktur. 21 gün dolana kadar komşuların doğum yapan kadının olduğu yere veya ailenin yanına gitmemeleri gerektiğine inanılır. Ayrıca lohusa kadın cenaze olan evden gelen yemeğe bakmamalı ve yememelidir.

Kayseri yöresinde doğum sonrası lohusa kadınının morali yüksek tutulmaya çalışılır. Lohusa kadının yanında kötü şeyler konuşulmaz, üzüntülü haber verilmez. Lohusa kadının durumunun hassas olduğunu vurgulamak için; "şeytanın, lohusanın başında kırk gün kazma kürek beklediği" şeklinde bir söz vardır. Bu söz kırk gün boyunca lohusaya dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamak için söylenir. Çünkü bu

---

[1143] Kaynak Kişi: 219
[1144] Kaynak Kişi: 205
[1145] Kaynak Kişi: 137
[1146] Kaynak Kişi: 244
[1147] Kaynak Kişi: 191
[1148] Kaynak Kişi: 229
[1149] Kaynak Kişi: 206
[1150] Kaynak Kişi: 233

dönemde lohusanın hayatını kaybetme riski yüksektir. Lohusayı korumak için cevşen takılmakta, sıradan bir ipe kırk düğüm atılarak ip kutsallaştırılmaktadır.

> Sütü kesilmesin diye kötü haber verilmez. Üzüntülü şeyler anlatılmaz. Lohusanın başında kırk gün şeytan kazma kürek bekler derler. Başına bir iş gelse de mezarını kazsam diye başında beklermiş şeytan.[1151]
>
> Lohusaya hastalık da ağrın da söylenmez hatırlamasın diye. Şeytan hastayım dese de canını alsam diye beklermiş. Cevşen takılır yakasına.[1152]
>
> Sancılanmasın diye bir ipi alıp kırk düğüm yaparlardı.[1153]
>
> Lohusanın sancısı geçsin diye normal bir demiri alıp karnının üstüne koyarlardı. Evi süpürttürürlerdi karnının ağrısı gitsin diye. [1154]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında lohusa kadının banyoda uzun süre durmaması, karanlıkta ve yalnız bırakılmaması, çorapsız yere basmaması, cenazeye gitmemesi gerektiğine inanılmaktadır. Tuvalet ihtiyacı için bile çıkarılmaması ve tuvaletini odada yapmasının sağlanması gerektiğine inanılır. Bunları yaparsa şeytanın lohusaya zarar vermeyeceğine inanılır.

> Şeytan çarpar diye düşünülerek banyoda uzun süre durmasın denirdi.[1155]
>
> Karanlıkta bırakılmaz. Yalnız bırakılmaz. Şeytan kandırır diye korkarlar.[1156]
>
> Başına Kur'an koyulur. Çorapsız yere basmaz. Eskiden evler birbirinden uzaktı. Tuvaletler de uzaktaydı. Kayınvalidem kül getirirdi oraya ederdim tuvaletimi.[1157]
>
> Lohusa kadın ağır kaldırmaz. Ertesi gün bir gelinin dışarı çıkmasına izin verilmez. Sıcak tutulur. Tuvaletini bile dışarı gitmeden evin içinde yapması sağlanır.[1158]
>
> Lohusa kadın cenazeye gitmez. [1159]
>
> Mezarı kırk gün açık olur derler. Kadını yalnız bırakmamak gerekir.[1160]

Andonğ yöresinde lohusa kadının sağlıklı olması için duâ edilmektedir.

> *Samşin Büyükanne'ye* duâ etmek.[1161]
>
> *Samşin Büyükanne'ye* yemek sunup duâ ettim.[1162]

1151 Kaynak Kişi: 110
1152 Kaynak Kişi: 111
1153 Kaynak Kişi: 123
1154 Kaynak Kişi: 78
1155 Kaynak Kişi: 54
1156 Kaynak Kişi: 68
1157 Kaynak Kişi: 71
1158 Kaynak Kişi: 91
1159 Kaynak Kişi: 92
1160 Kaynak Kişi: 95
1161 Kaynak Kişi: 139, 140, 164, 193, 237
1162 Kaynak Kişi: 232

> 21 gün boyunca *Samşin Büyükanne'ye* her gün yeni yapılmış yosun çorbası ve beyaz pilav sunup duâ ettim.[1163]
>
> Temiz su sunarak duâ ediyorum.[1164]
>
> Güzel yazılar okudum.[1165]
>
> Duâ edilir.[1166]
>
> Anne veya kayınvalidenin duâ etmesi gerek.[1167]

3.2. Anneden Süt Gelmesi ve Sütün Çoğalması

Çocuğun beslenmesi için en kıymetli ve en temel gıda anne sütüdür. Anne sütü Korecede "젓 −*Cıot*" olarak adlandırılır. Özellikle doğumdan sonraki ilk altı ay içinde anne sütünün tüketilmesinin önemi uzmanlar tarafından tavsiye edilmektedir.[1168] Ayrıca eskiden hazır mamaların, takviye edici vitamin ve minerallerin olmayışı gibi nedenlerle anne sütü eski dönemlerde günümüze kıyasla daha önemli olduğu söylenebilir.

Kadınların lohusalık dönemi ve anne sütü ile ilgili çeşitli inançlar Türk kültüründe çok eski dönemlerden beri yer bulmaktadır. Yapılan literatür taramasında elde edilen bilgilere göre Satı Kumartaşlıoğlu yaptığı bir çalışmada Hakas Türklerinin ateş ve ocak iyesi "ot-ine"nin anne sütünün gelmesine veya kesilmesinde etkisi olduğuna inandıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada şu ifadeler yer almaktadır:

> Hakaslarda "Ot-ine" bağışlayıcı bir nine ve çok hoş bir ev sahibi kötülerin de çok gaddar bir terbiye edicisi olarak tanınır. Hakaslarda lohusa kadınların doğumdan sonra ateşe yaklaşması yasaktır. Aksi hâlde "ot-ine" annenin sütünü keser. Ateşin üzerinde süt kaynatılırken sütün damlası bile ateşe düşer diye korkulur. Yoksa ineğin sütünün kesileceğine ve ot-ine'nin bu özelliği kendine alacağına inanılır.[1169]

Andonğ yöresindeki inanca göre annenin sütü doğum yaptıktan üç gün sonra çıkmaya başlar. İlk emzirme zamanı bebeğin doğum vaktine göre ayarlanır. Bebek sabah doğmuşsa iki gün sonrasındaki akşam vakti, akşam doğmuşsa iki gün sonrasındaki sabah vakti emzirilir. Eğer doğum yaptıktan sonraki iki üç gün içinde süt gelmezse pirinç toz haline getirilip şekerle karıştırılarak lapa yapılır ve anneye içirilir. Kore'deki inanca göre sütü hiç gelmeyen veya yetersiz olan kadınlar nehir tanrısından

---

1163 Kaynak Kişi: 131
1164 Kaynak Kişi: 223
1165 Kaynak Kişi: 189
1166 Kaynak Kişi: 166, 169, 170, 171, 176, 179, 185, 197, 216, 241
1167 Kaynak Kişi: 168
1168 Gülhan Samur, *Anne Sütü* (Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2008), 8.
1169 Satı Kumartaşlıoğlu, "Türk Kültüründe Ateş ve Ocak İyeleri", *Karadeniz Araştırmaları*, 43 (2014):182.

süt isterler. Hu-conğ Co ve Sug-ca Yun tarafından hazırlanan kitapta nehir tanrısından süt isteme ritüeli şu şekilde açıklanmıştır:

> Lohusa doğum yaptıktan sonraki yedinci gün, şafak vakti bir ipin iki tarafına şişe bağlayıp onu boynuna asarak nehire gider. Sabah çok erken insanların bulunmadığı bir zamanda şaman ve kayınvalidesi nehir kenarında hazır bulunur. Lohusa kadın hazırladığı pilav ve yosun çorbasını kıyıya koyup duâ eder. Normal zamanda pilav, su ve yosun sunulur. Ancak nehir kenarında deniz tanrısına duâ ederken deniz tanrısı zaten su olduğu için ona su ikram edilmez. Duâdan sonra götürdüğü şişeye nehirden su doldurulur ve deniz tanrısından süt satın alınmış gibi nehrin içerisine para atılır. O esnada "bebeğimizin sütünü satın alıyorum lütfen ona çok süt verin" diye duâ edilir. Eve dönerken de kayınvalide lohusa kadının arkasından giderek sürekli duâ eder. Eve vardıktan sonra ise aldıkları şişeyi *Samşin* olarak kabul ettikleri nesnenin önüne koyup ona duâ eder. Büyük kâseye suyun hepsi dökülür. Bu suyla pilav ve yemek yapılır.[1170]

Bu ritüeller uygulandıktan sonra anne sütünün artacağına inanılmaktadır. Alan çalışmasında elde edilen bulgular sütün artması için *Samşin Büyükanne'ye* duâ etme geleneğinin Andonğ yöresinde günümüzde de yaygın bir inanış olduğunu göstermektedir.

> *Samşin Büyükanne'ye* duâ ettim.[1171]

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri ve Andonğ yörelerinde anne sütünün gelmesi, miktarının artması ve kesilmeden devam etmesi için çeşitli yöntemlere başvurulmaktadır. Anne sütünün gelmesi ve artması için en çok önem verilen konu beslenmedir. Her iki yörede de süt oluşumunu artırıcı besinlerin tüketilmesine önem verilmektedir. Andonğ yöresinde yapılan araştırmada sütün iyi gelmesi için besin değeri yüksek yiyeceklerin ve pirinç tüketiminin yaygın olduğu, ilave vitamin alındığı ve Kore geleneksel ilaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

> Hamilenin besin değeri yüksek olan yiyecekleri fazlaca tüketmesi gerekir.[1172]
>
> Hamilenin güzel beslenmesi gerekir.[1173]
>
> Vücudumun iyi olması için Kore geleneksel ilaçlarından kullandım.[1174]
>
> Emzirmek için vitamin aldım.[1175]

1170 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 37.
1171 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
1172 Kaynak Kişi: 132
1173 Kaynak Kişi: 167
1174 Kaynak Kişi: 224
1175 Kaynak Kişi: 126

Pirinç bol bol yemek gerek.[1176]

Dog yapıp yerdik.[1177]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında anne sütünü artırdığı düşünülen gıdaların incir, hurma, kuru üzüm, dut hoşafı, şerbet, bulgur yemekleri, şekerli su ve un çorbası olduğu tespit edilmiştir. Lohusa kadınlara bu yiyecekler yedirilmektedir.

Kara üzüm, incir yedirilir.[1178]

Banyo yaptırılır. İncir, dut hoşafı içirilir. Bulgur pilavı yedirilir. Açık çay içirilir.[1179]

Süt damarlarını açsın diye incir, bulgur yedirilir. Emzirirsin bol bol, bir de şekerli su içersin.[1180]

Sıcak suyla göğsüne pansuman yapılır. İncir hurma yedirilir.[1181]

Annenin ağzına da dölün ağzına da soğan sürülür.[1182]

Bulgur kaynatılır.[1183]

Un çorbası, tatlı yedirirdik.[1184]

Şerbet içirilir.[1185]

Andonğ yöresinde bebeği emzirmeden önce annenin sütü gelinceye kadarki 3 günlük dönemde bebeğe pilav suyu, ballı su, sekerli su veya başka lohusa kadının sütü verilir. İl-şig Honğ'a göre; "Sütün çok gelmesi için ikiz doğuran kadın doğum yapacak olan kadının göğsüne masaj yapar. Sazan balığını haşlayıp suyunu içer. Üzümün doğu tarafına doğru giden dalını bir avuç toplayıp onu haşlayıp içer. Hünnap haşlayıp içer. *Samşin Büyükanne'ye* duâ eder."[1186] Burada üzümün doğu tarafına giden dalından yenmesi dikkat çekicidir ve doğu yönünün kültürde önemli bir yeri olduğunu göstermektedir.

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada anneden süt gelmesi veya sütün çoğalması için kemik suyunu içmenin ve özellikle domuzun ayağını haşlayıp suyuyla birlikte yemenin faydalı olacağına inanıldığı görülmüştür. Lohusa kadına domuz ayağı kaynatılıp yedirilir. Domuz ayağı yağlı olduğu için lohusa kadına sağlık açısından

---

1176 Kaynak Kişi: 205
1177 Kaynak Kişi: 176
1178 Kaynak Kişi: 43
1179 Kaynak Kişi: 83, 84
1180 Kaynak Kişi: 9
1181 Kaynak Kişi: 90
1182 Kaynak Kişi: 68
1183 Kaynak Kişi: 7
1184 Kaynak Kişi: 10
1185 Kaynak Kişi: 54
1186 Honğ, *Hangugminsogdegvan*,539.

yardımcı olur diye düşünülür. Lohusa kadınlar inek ve tavuk ayaklarını da yoğun olarak tüketmektedir.

> Domuzun ayağını haşlayıp yemek, suyunu içmek.[1187]
>
> Domuzun ayağını haşlayıp yemek ve yosun çorbası içmek.[1188]
>
> Domuzun ayağını haşlayıp yer ise süt iyi çıkar fakat benim param olmadığından yiyemedim.[1189]
>
> Çiğ hünnap yedim.[1190]
>
> Süt içtim.[1191]
>
> *Maggıolli* içmek gerek.[1192]
>
> Pirinç lapası çorbası yemek veya domuzun ayağı yemek.[1193]
>
> Kemik suyu içmek ya da sazan balığı yemek.[1194]
>
> İnek ve tavukayaklarını haşlayıp yedim.[1195]

Andonğ yöresinde lohusa kadınların süt gelmesi veya sütün çoğalması için yemeyi tercih ettikleri bir başka yemek yosun çorbasıdır. Yosun çorbasının bolca tüketilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

> Bolca yosun çorbası içmek ve memeye sıcak su ile masaj yapmak.[1196]
>
> Yosun Çorbası içmek ve sütün çıkmasına yardım eden yemek yemek.[1197]
>
> Yosun çorbası ve ya domuzun ayağını haşlayıp yerler.[1198]
>
> Yosun çorbasını içiyorum ve memeye masaj yapıyorum.[1199]
>
> Yosun çorbası bolca içmek.[1200]
>
> Her yemekte yosun çorbası içtim.[1201]

Andonğ yöresinde deniz mahsulleri yoğun bir şekilde tüketilmektedir. Yörede özellikle tatlı sularda yaşayan kolay bulunan ve vitamin değeri yüksek olan sazan balığının tüketilmesi halinde annenin sütünün artacağına inanılmaktadır.

1187 Kaynak Kişi: 137, 149, 166, 169, 181, 192, 198, 203, 215, 221, 230, 235, 236, 241, 242
1188 Kaynak Kişi: 131
1189 Kaynak Kişi: 239
1190 Kaynak Kişi: 237
1191 Kaynak Kişi: 156, 158
1192 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
1193 Kaynak Kişi: 164
1194 Kaynak Kişi: 214, 228
1195 Kaynak Kişi: 222
1196 Kaynak Kişi: 208
1197 Kaynak Kişi: 162
1198 Kaynak Kişi: 201, 232
1199 Kaynak Kişi: 165
1200 Kaynak Kişi: 178, 179, 182, 185, 189, 197, 223, 229
1201 Kaynak Kişi: 218

Bol bol sazan balığını pişirip yenir.[1202]

Sazan balığı ve yosun çorbası içtim.[1203]

Kolay bulunan sazan balığı yedim bununla beraber her zaman sağlıklı yemekler yedim.[1204]

Sazan balığı yemek iyi gelir derler.[1205]

Sazan balığı, domuz ayağı yemek.[1206]

Her gün sazan balığı yedim.[1207]

Sazan balığı yemek ve masaj yapmak çok iyi geliyor.[1208]

Andonğ yöresinde eğer anneden süt fazlaca gelir ve annenin sağlığı için çocuğun ihtiyacı olandan fazlasının sağılıp atılması gerekirse, bu süt kötü ruhun olmadığı yere ya da sürekli tüten bacaya dökülür.[1209] Bu, sütün de dumanın sürekliliği gibi kesintiye uğramadan, sürekli gelmesini dilemek için yapılır. Eğer fazla süt rastgele, herhangi bir yere atılırsa süt kesilir ya da azalır diye düşünülür.

Kayseri yöresinde sağlıklı ve doğal beslenme yanında çocuğun sık emzirilmesi ve göğüs uçlarına soğan sürülmesi halinde sütün artacağına inanılmaktadır.

Bebek emdikçe de süt gelirdi.[1210]

Soğan sürülür göğüslere.[1211]

Soğan sürülürdü göğsün ucuna.[1212]

Dut hoşafı damarları açar. Sütle kaynatılırdı.[1213]

Üç gün sonra gelir süt.[1214]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında anneden süt gelmesi için kocalardan yardım alındığı, kocanın annenin göğsünü emerek süt gelmesinin sağlandığı belirtilmiştir. Bununla birlikte sürekli emzirmenin ve masaj yapmanın da sütü artırıcı etkisi olduğu düşünülmektedir.

1202 Kaynak Kişi: 133
1203 Kaynak Kişi: 212
1204 Kaynak Kişi: 243
1205 Kaynak Kişi: 208, 209
1206 Kaynak Kişi: 226
1207 Kaynak Kişi: 240
1208 Kaynak Kişi: 170
1209 Honğ, *Hangugminsogdegvan*,539.
1210 Kaynak Kişi: 8
1211 Kaynak Kişi: 91
1212 Kaynak Kişi: 72
1213 Kaynak Kişi: 56
1214 Kaynak Kişi: 46

Süt yerine pirinç lapası verilir ve kadının göğsünü kocası emer.[1215]

Önce kocasının emmesi gerek.[1216]

Göğsümü kocam emdi ve masaj yaptı.[1217]

Sütün daha çok çıkması için bebekten önce kocam emdi. Daha kuvvetli emebildiği için ilk kocam emdi.[1218]

Lohusayı kocası emer ve domuz ayağını haşlayıp yedirirler.[1219]

Sürekli emzirmek lazım.[1220]

Ilık su ile masaj yapılmalı.[1221]

Masaj yapmak iyi gelir.[1222]

Masaj, domuz ayağı haşlayıp suyunu içmek, yosun çorbası içmek sütü artırır.[1223]

Masaj yapıp sıcak çorba içtim.[1224]

3.3. Bebeğin Sağlıklı Yaşaması

Doğum gerçekleştikten sonra bebek hızlı bir şekilde dünyaya uyum sağlamakta, gün geçtikçe hastalıklara karşı daha dirençli bir yapıya kavuşmaktadır. Ancak doğumdan sonraki ilk günler bebeğin hasta olmaya en çok meyilli olduğu dönemdir. Bebeğin hayatta kalması, sağlıklı bir şekilde yaşaması için bu ilk günlerde bebeğin korunmasına yönelik alınan tedbirler, inanç ve uygulamalar bu bölümde açıklanmıştır.

Andonğ yöresinde doğumdan sonra bahçe kapısına asılan ve genelde 21 gün boyunca asılı kalan *gımcul*[1225] dışarıdaki insanların eve girmelerini, bebekle temas etmelerini engeller. Bu bebeğin korunması, sağlıklı yaşaması için yapılır.

Andonğ yöresinde doğumdan hemen sonra, birinci, ikinci ve üçüncü haftalarda törenler yapılarak bebeğin sağlıklı yaşaması için duâ edilir. Bu törenlerde doğumdan hemen sonra hazırlanan *Samşin* masası üzerine pirinç, yosunlu pilav ve yosun çorbası pişirilip üçer kâse *Samşin Büyükanne'ye* ikram edilir. Bu ikramla beraber kadının normal haline dönmesi ve bebeğin sağlıklı olması için duâ edilir. *Samşin Büyükanne'ye* sunulan yemekleri duâ bitiminde lohusa kadın ve törene katılanlar yer.

[1215] Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155
[1216] Kaynak Kişi: 139, 140, 175 206
[1217] Kaynak Kişi: 245
[1218] Kaynak Kişi: 138
[1219] Kaynak Kişi: 173
[1220] Kaynak Kişi: 163
[1221] Kaynak Kişi: 211, 194, 191, 180, 195, 187, 199, 141
[1222] Kaynak Kişi: 127, 171, 174, 213, 184, 193, 207, 216, 217, 234, 238, 244, 249, 220
[1223] Kaynak Kişi: 160
[1224] Kaynak Kişi: 219
[1225] *Gımcul* hakkında detaylı bilgi daha önce verilmiştir.

Doğumdan sonraki 21. gün doğum odası dışarı açılır, *gımcul* ve *Samşin* masası kaldırılır. O zamana kadar uygulanan bütün yasaklara son verilir. Doğum yapan kişi artık normal hayatına devam eder. Bu ana kadar aile dışından başka insanların ev içine girmesi yasaktır. *Gımcul* kaldırıldıktan sonra yakın arkadaşlar ve akrabalar davet edilip yemek ikram edilir."O gün misafirler ip ve para hediye ederler. Bu ziyarette bebeğe güzel sözler söylenmez. Çünkü güzel sözler söylenildiğinde *Samşin Büyükanne*yi kızdıracaklarını düşünürler."[1226] Andonğ yöresinde ve Kore genelinde zor bir şekilde bebek sahibi olan ailelerde bebeğin sağlıklı ve uzun ömürlü olması için bebeğe "sokak köpeği", "inek kakası", "köpek kakası" gibi sözlerle hitap edilir.[1227]

Andonğ yöresinde ve Kore genelinde yüzüncü gün kutlaması (백일 – *Begil*), ilk yaş günü kutlaması (돌 – *Dol*), doğum günü kutlaması (생일 – *Senğil*) gibi doğum günü kutlamaları yapılmaktadır. Bu kutlamalar doğan bebeğin o zamana kadar sağlıkla gelmesini, sıkıntı yaşamadan büyümüş olmasını kutlamak amacıyla yapılmaktadır. Ayrıca bu törenler, bebeğin ömrü boyunca daha şanslı ve başarılı olabilmesi, hastalanmadan uzun ömürlü yaşayabilmesi için yapılan kutlamalardır.

Andonğ yöresinde ve Kore genelinde bebeğin doğduğu günün tarihine göre bebeğin geleceğiyle ilgili önceden tahminde bulunulur. "Yıl, ay, gün, saat olarak düşünülen hayatın dört önemli sütununun (사주 - *Sacu*) güzel zamanlar olması gerekmektedir. Bu dört sütunda en önemli etken saattir. Ancak bu inanış bölgelere göre farklılık göstermektedir."[1228] Yapılan tahmin sonucuna göre bebeğin sağlıklı yaşayabilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasına kaynaklık eden kişiler çocuğun sağlıklı bir şekilde yaşaması için yapılması gereken en önemli işin çocuğun bakımlı ve temiz tutulması olduğunu ifade etmişlerdir.

> Bebeğe iyi bakılmalı, temiz tutulmalı.[1229]
>
> Temiz bakılır. İyi bakılır, aç bırakılmaz. Hep tok tutarsın.[1230]
>
> İyi bakılmalı, temiz bakılmalı, yıkanmalı bol bol. Ağzına lokum çalardık.[1231]

1226 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 258.
1227 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 41.
1228 Honğ, *Hangugminsogdegvan*,536.
1229 Kaynak Kişi: 7
1230 Kaynak Kişi: 9
1231 Kaynak Kişi: 46

> Yıkanır. Sonra zeytinyağı ile iyice ovulur. Tuzla yıkanır ki derileri pişsin de sağlıklı olsun diye.[1232]

Kayseri yöresinde çocuğun sağlıklı yaşaması için önem verilmesi gereken ikinci konu iyi beslenme olarak ifade edilmiştir. Çocuğun öncelikle anne sütü ile beslenmesi gerektiği belirtilmiştir. Anne sütü yetersiz ise çocuğa pirinç unu veya buğday ununun yağ ile kavrulmasıyla yapılan bulamaç yedirilmektedir.

> Anne sütü yoksa bulamaç yedirilir döle etlensin diye. Un ve suyla pişirilir.[1233]
>
> Durursa durur, durmazsa ölürdü. Annenin sütü yoksa pirinç unu, un kavrulurdu. Bulamaç yapılırdı yağ, un kavrulurdu.[1234]

Yapılan alan çalışmasında Andonğ yöresinde bebeğin iletişim kurabilmesi ve konuşma becerisi kazanabilmesi için yapılan davranışları araştırılmıştır. Yörede, bebeğin iletişim kurabilmesi, konuşma becerisini kazanabilmesi için annenin sürekli bebeğin gözüne bakarak konuştuğu, sohbet ettiği, kitap okuduğu, uyumadan önce masal okuduğu ve müzik dinlettiği, çocuk şarkıları söylediği belirlenmiştir.

> Annenin bebekle sürekli konuşması gerekir.[1235]
>
> Çocuğun anne babası sık sık onunla konuşmalı.[1236]
>
> Bebeğin gözüne bakarak şarkılar söyledim, konuşturmaya çalıştım.[1237]
>
> Sürekli gözüne bakarak konuştum.[1238]
>
> Annenin ona dudağını göstererek konuşması konuşmayı öğretmesi gerekir.[1239]
>
> Konuşturmak çok önemli ve dudak oynatarak nasıl konuşması gerektiğini öğrettim.[1240]
>
> Beraber bol bol sohbet etmek ve beraber kitap okumak lazım.[1241]
>
> Beraber kitap okumak bebeğe çok iyi gelir.[1242]
>
> Anne çocuğunun ne dediğini anlamasa bile onu sürekli konuşturmalı. Bolca kitap okumalı. Sürekli çocuk şarkıları dinletmeli.[1243]
>
> Bebeğin etrafında sürekli dolaşarak bir şeyler anlatıp onunda konuşmasını sağlamak lazım.[1244]

1232 Kaynak Kişi: 91
1233 Kaynak Kişi: 68
1234 Kaynak Kişi: 72
1235 Kaynak Kişi: 126, 129, 132, 149, 156, 165, 167, 168, 170, 174, 179, 180, 192, 193, 194, 198, 201, 203, 205, 206, 213, 214, 218, 219, 220, 224, 225, 228, 236, 237, 240, 241, 243, 245
1236 Kaynak Kişi: 212
1237 Kaynak Kişi: 188
1238 Kaynak Kişi: 127, 210
1239 Kaynak Kişi: 164
1240 Kaynak Kişi: 160
1241 Kaynak Kişi: 221
1242 Kaynak Kişi: 181
1243 Kaynak Kişi: 162
1244 Kaynak Kişi: 223

Her gün kitap okudum ve onun gözüne bakarak dudağımı oynattım.[1245]

Müzik dinlettim.[1246]

Uyumadan önce masallar okunmalı.[1247]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bilgilere göre doğum sonrası ziyarete gelenler bebeğin sağlıklı yaşaması için akıllı ve sağlıklı olsun, güçlü olsun, iyi büyüsün gibi sözlerle dilek ve temennilerini iletirler.

Akıllı ve sağlıklı olsun.[1248]

Güçlü ol, sağlıklı olsun.[1249]

Hamile ve çocuğa sağlıklı olun denir.[1250]

İyi büyü derim.[1251]

Sağlık ve akıllı olsun diye iyi dileklerde bulunurlar.[1252]

Sağlıkla büyüt derler.[1253]

Güzel olsun, hastalanmasın, güzelce beslensin gibi güzel sözler söylenir.[1254]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bebeğin sağlıklı yaşaması için bakımının iyi yapılması ve beslenmesine dikkat edilmesi dışında yöresel bazı inanışlara da rastlanmıştır. Kayseri yöresinde çocuklarını kaybeden ve yeniden çocuk sahibi olan kişilerin çocuklarının ölmemesi için yöreye ait bir bölgede yer alan kayanın yanına gidip çocuğu sana sattım diyerek çocuğun kaya gibi sağlam bir bedene sahip olması için duâ edilmektedir. Konuşamayan çocukların cuma günleri sela okunurken ağızlarına anahtar sokup çeviriyor gibi yaparak konuşturulmaya çalışılması, çocukların ökçelerinin yara olmaması için cami imamlarının çocukların ökçelerini yağlaması çocukların sağlıklı yaşaması için yapılan bazı pratiklerdir.

Taş gibi dursun diye hastalanan çocuğu kayaya satarlar. Büyük kayanın yanına gidip sana sattım derlermiş.[1255]

Konuşamayan çocuk konuşsun diye ağzına cuma selası verilirken anahtar sokulur. Anahtar ağzının içinde kapı açar gibi çevrilir.[1256]

1245 Kaynak Kişi: 131
1246 Kaynak Kişi: 133
1247 Kaynak Kişi: 166
1248 Kaynak Kişi: 206
1249 Kaynak Kişi: 236
1250 Kaynak Kişi: 172
1251 Kaynak Kişi: 222
1252 Kaynak Kişi: 170
1253 Kaynak Kişi: 221
1254 Kaynak Kişi: 197
1255 Kaynak Kişi: 78
1256 Kaynak Kişi: 80

> Küçük Kur'an-ı Kerim olan hamaylı yastığının altına koyulur. Büyüyünce omzuna takılır. Her duâ varmış içinde.[1257]

> Ökçesi yara olmasın diye ökçesi yağlanırdı. İki tane iğne alıp bir iğneye bir hocanın adını söyleyip, diğer iğneye de diğer hocanın adını söyleyip suya atardık. Hangi iğnenin ucu erken paslanırsa o hocaya okutmaya giderdik. Hoca da bir tas yağın içine üzüm çubuklarından birkaç tane dikerdi. Sonra o yağdan bebeğin ökçelerine duâ okuyarak sürerdi. Ökçeleri yara olmasın diye yapardık.[1258]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında çok ağlayan, söz dinlemeyen ve yaramazlık yapan çocuklar için Cuma günleri yapılan bir uygulamaya rastlanmıştır. Buna göre ardı ardına üç cuma günü, sela verilirken, çocuğun ağzına babasının ayakkabısıyla üç kez vurulur. Böylece çocuğun ağlamasının dineceği, söz dinler hale geleceği ve yaramazlık yapmayacağı düşünülür. Ayrıca çok ağlayan çocukların muska takılarak sakinleşmesinin amaçlandığı görülmüştür.

> Babanın ayakkabısıyla üç cuma selası verilirken üç defa ağzına vurulur. Muska takılır nazar değmişse diye. Benim çocuk da çok ağlıyordu yaramazdı. Ben de yaptım. Üç cuma babasının ayakkabısıyla ağzına vurdum sessiz olsun diye.[1259]

> Arsız deriz. Ekmek verilir şeker çiğnenir verilir ki sussun diye.[1260]

Andonğ yöresinde çocuğun söz dinlemesi ve yaramazlık yapmaması için genellikle çocukla sakince konuşarak uygun bir dille doğruların öğretildiği, bu yöntemlerden sonuç alınamaması halinde kızarak veya hafifçe vurarak söz dinlemesi ve yaramazlık yapmaması konusunda uyarıldığı tespit edilmiştir. Bunu yaparken annenin bebeğin yerine kendini koyarak hareket etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

> Sakince konuşarak sözümü dinletmeye çalışırdım.[1261]

> Uygun bir dille güzelce anlatırım.[1262]

> Gözüne bakarak konuşurdum.[1263]

> Çocuklarıma kızmadan sakince onun anlayabileceği bir dille anlattım.[1264]

> Sürekli söyledim.[1265]

> Sakinleştirip sebebini öğrenirdim.[1266]

1257 Kaynak Kişi: 90
1258 Kaynak Kişi: 124
1259 Kaynak Kişi: 112
1260 Kaynak Kişi: 68
1261 Kaynak Kişi: 129, 135, 164, 167, 169, 170, 173, 187, 189, 195, 197, 203, 205, 206, 207, 209, 211, 228, 240, 241, 243, 245, 248
1262 Kaynak Kişi: 166, 185, 188, 201, 208, 239, 246
1263 Kaynak Kişi: 214
1264 Kaynak Kişi: 225
1265 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146
1266 Kaynak Kişi: 160

Bebeğimin yerine kendimi koyup düşünürdüm.[1267]

Çokça konuşup anlattım.[1268]

Eğitim verdim.[1269]

Beraber oynayarak konuşuyorum.[1270]

Kızdığım da oldu tatlı dille anlattığım da.[1271]

Kızardım.[1272]

Hafifçe poposuna vururdum.[1273]

Vuracak gibi yapıp korkutuyordum.[1274]

3.4. Kötü Ruhlardan Korunma

Doğumun hemen ardından, lohusalık döneminde bazı kötü ruhların kadınlara veya çocuklara musallat olup, onlara zarar vereceğine inanılır. Eski Türklerden günümüze kadar "kara iye" olarak bilinen "alkarası", "albastı", "albis", "almis", "alkarısı", "alavradı", "alkızı" adlarıyla lohusaya musallat olduğuna inanılan kötü ruhun doğumdan sonraki dönemde doğum yapan kadınlara zarar verdiğine inanılmaktadır. Literatürden elde edilen bilgilere göre; "Genel kabul, Albastı'nın kızıl (al) tenli, sarı uzun dağınık saçlı, göğüsleri dizlerine kadar sarkan çirkin bir kadın olduğudur. Albastı insanlara, çocuklara, ayrıca yeni doğan bebeklere ve hamile kadınlara büyü yapmakta, kötü hastalıklar göndermektedir."[1275] Albastı, uyuyan insanlara zarar verebilmekte ve onları boğmaya çalışmaktadır. Bu olayı yaşayan insanlar uyanmakta ve nefes almakta zorlanmaktadır. Bu durum, "albasması", "Albastı hastalığı" veya "Lohusa humması" olarak isimlendirilmektedir.

Fuzuli Bayat "Türk Mitolojik Sistemi" isimli eserinde "Al inancının Sarı Deniz'den Balkanlara, Ural'dan Horosan'a kadar geniş bir coğrafyada yayılması ve işlevlerinin hemen hemen aynı olması, bu demonik varlığın Türk toplumları içinde ayrı bir bütünlük arz ettiğini kanıtlar durumdadır."[1276] ifadelerine yer vermiştir. Pertev Naili

---

1267 Kaynak Kişi: 131
1268 Kaynak Kişi: 162
1269 Kaynak Kişi: 182, 191
1270 Kaynak Kişi: 174
1271 Kaynak Kişi: 181
1272 Kaynak Kişi: 249
1273 Kaynak Kişi: 233
1274 Kaynak Kişi: 126
1275 Küçük, "Geleneksel Türk", 121.
1276 Fuzuli Bayat, *Türk Mitolojik Sistemi 2* (İstanbul: Ötüken Yayınları, 2016), 321.

Boratav "100 Soruda Türk Folkloru" isimli çalışmasında alkarısı ile ilgili şu bilgilere yer vermiştir:

> Alkarısının, lohusanın ciğerini söküp götürdüğü, kendini ve çocuklarını bununla beslediği sanılır; türlü tedbirlerle lohusa ve yeni doğmuş çocuğun korunmasına dikkat edilir; lohusaya gelincik, meyan kökü şerbeti gibi kırmızı renkte şeyler içirme, odasında demir bulundurma ve odasında özellikle yalnız bırakmama bu tedbirler arasındadır; erkeğin bulunduğu yere alkarısının giremeyeceğine inanılır. "Onun lohusaya basarak" eziyet verdiğine hükmedildiği zaman silah patlatmak da ondan hastayı kurtarma çarelerindendir. [1277]

Satı Kumartaşlıoğlu "Türk Kültüründe Ateş ve Ocak İyeleri" isimli çalışmasında Al ruhu ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

> "Al" sözcüğü Saka Türklerinde "ateş ruhu" anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra Altay kamlarının duâ ederken ateşe "Alır Od" ve "Al Yangın" diye hitap ettikleri de bilinmektedir. Türk kültüründe hastaları tedavi etme usullerinden alaslama(alazlama) da aynı kökten gelip ateş ruhuyla ilgili olan ve al ruhu hakkındaki görüşleri destekleyen emarelerdendir. Bütün bunların "od" ve "ocak"ı gösteren "al" kelimesinden türedikleri açıktır. Üstelik onun sarışın bir genç kız, bazen de keçi şeklinde tasavvur edilmesi onun ateş ve ocak ruhu olan "al ruhu" ile bağlantısını da ortaya koymaktadır.[1278]

Wilhelm Radloff, "Türklük ve Şamanlık" isimli eserinde alkarısı hakkında şu bilgileri vermektedir:

> Kırgız – Kazak Türklerinde "Albastı" iki çeşit olup biri "kara Albastı" ve diğeri de "sarı Albastı"dır. "Sarı Albastılar" din adamı veya baksı (şamanların) okumasıyla giderler. "kara Albastı" ise kendisini görebilen ocaklı adamdan başka kimseden korkmaz. "sarı Albastı" sarışın bir kadın suretindedir. Bazen keçi veya tilki suretlerine de girer. Bu ruh lohusalara musallat olup ciğerlerini alır, götürüp suya atar. Baksılar yahut ocaklı adamlar "Albastı"yı ciğeri yerine koymaya mecbur ederler. "Albastı"yı yakalayan baksı eline kopuz alarak şu afsunu söyler:
>
> Ey Albastı zalim,
> Koy ciğerini yerine,
> Zavallının canın iade et
> Sözümü tutmazsan,
> Bana hürmet etmezsen,
> Gözlerini çıkarırım…

Radloff'a göre Albastı, tüfek sesinden korkar. Lohusa "Albastı" olursa tüfek patlatmak âdettir. Demircilerden ve ocaklı adamlardan da korkar. Bazı demirci ustalar ve ocaklılar Albastı'yı hemen korkutabilir. "Albastı" muhtelif suretlerde görülmekle beraber aslında bir "sarı kız"dır. Başkurtların "Albastı"ya dair hurafeleri de Kazak-Kırgızlardaki gibidir.[1279]

[1277] Boratav, *100 Soruda*, 91.
[1278] Kumartaşlıoğlu, "Türk Kültüründe", 187.
[1279] Radloff, *Türklük ve Şamanlık"*, 362.

Yaşar Kalafat "Kayseri ve Çevresi Örnekleri ile Halk İnançlarımızda 'Korunma ve Kurtulma' Yöntemleri" isimli çalışmasında Kayseri yöresindeki alkarısı inancıyla ilgili şu bilgileri vermektedir:

> Alkarısı inancı Türk halkları arasında çok yaygındır. Alkarısının akarsu kenarında yaşadığına ve lohusa annenin ciğerini subaşlarında yediğine inanılır. Ondan korunmak için lohusa kadının yastığının altına koruyuculuğuna inanılan demir, silah, sarımsak ve daha ziyade Kur'an-ı Kerim gibi şeyler koyulur. Doğu Anadolu'da evin eşiğinin önünde ateş yakılır. Anne ve bebeğine al giysisi giydirilir. Hasta ettiği hanımların tedavisi için akarsu kenarlarında, değirmen arklarına kan aktarılmasının yararına inananlar vardır.[1280]

Doğum yapan kadınların çoğunda görülen, genelde doğumdan 2-8 hafta sonrasında başlayan, en az 2 hafta en çok 1 yıl süren psikolojik rahatsızlık günümüz tıbbında doğum sonrası depresyon veya postpartum depresyon olarak adlandırılır. "Kadınlar bu dönemde duygu durumun deprese olması, aktivitelere ilginin azlığı, iştah değişikliği, yorgunluk, uyku bozuklukları, çocuğun bakımında güçlükler, suçluluk hissi, kendine güven azlığı, konsantrasyon güçlüğü gibi şikayetlerle sağlık kuruluşuna başvurmakta ve gerekli tedaviler uygulanmaktadır."[1281] Günümüz tıbbında bu şekilde tanımlanan doğum sonrası depresyonun albasması olayı ile bağlantılı olduğu söylenebilir.

Albasması olayı ve alkarısı ile ilgili Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgular literatürü destekler niteliktedir. Kayseri yöresinde yapılan alan araştırmasına kaynaklık eden kişilerden alınan bilgilere göre; doğumdan sonraki kırk gün içerisinde, uyku sırasında doğum yapan kadının gözüne görünen, genellikle tanıdık biri kılığında olan, elinin ortası delik olarak tasvir edilen, doğum yapan kadının ağzına elini kapatarak nefessiz bırakan veya göğsünün üzerine oturan, kadının ciğerini almaya çalıştığına inanılan, "Kepuze" ya da "Gonculus" olarak da adlandırılan insan kılığındaki şeytani varlığın lohusa kadında bıraktığı etkiye albasması denmektedir. Kayseri yöresinde albasması sonrası kadının hastalanacağı ve kendisinin ya da çocuğunun öleceği inancı hâkimdir. Alkarısının genellikle kadını alıp suya basarak veya ciğerini alarak öldürdüğü söylenmektedir.

> Şeytânî bir iş. Görünmeyen bir şeydir. Rüya görür gibi görür insan. Lohusa kadın kırkının içinde uyursa musallat olur. Okuyup üflemezsen olursun.[1282]

[1280] Kalafat, "Kayseri ve Çevresi", 397.
[1281] Bülent Kara vd., "Doğum Sonrası Depresyon", *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 10/9 (2001), 333.
[1282] Kaynak Kişi: 9

Kepuze gelir göğsünün üstüne oturur.[1283]

Albasarsa lohusa kadın iyi olmaz, hasta olur.[1284]

Lohusaya çöker. Kepuze çöktü derler. Çökerse sıkılıp darlanırsın. Kalkamazsın yerinden.[1285]

Ağzına elini kapatırmış kepuze. Bağırırsın sesin çıkmaz. Ağzını kapatmadan elini tutarsan bırakırmış. Al basarsa lohusa terler, nefes alamaz[1286]

Lohusaya Al basar. Lohusa kadın abdest alamaz, duâ okuyamaz diye ona Al basar. Al basarsa hastalanır, ölür.[1287]

Hastalıktır. Bana da basmıştı kırk gün yerimden kalkamadım.[1288]

Kırkı çıkmadan basar. Geline basar.[1289]

Al basarsa gelin hastalanır. İki yeni gelini Al basar. Damat da korkar.[1290]

Yeni doğum yapan gelin hastalanırsa Albastı denir.[1291]

Lohusa kadın uyursa Al basar derlerdi. Torunum oldu kırkı daha çıkmadı diye görmeye gitmedim. Kırkı çıktıktan sonra görmeye gideceğim.[1292]

Doğumdan olurdu. Kadın kendini kaybeder ölür giderdi. Ben hiç yaşamadım duyardım ama.[1293]

Cin, şeytan başına toplanır. Hasta olur ölür kadın. [1294]

Kırkı çıkana kadar Al basabilir derler.[1295]

Al en sevdiği kadının donunda (kılığında) gelirdi. Çocuğu da basar. Ağrı çeker, yüzü kararır, ağzı köpürür sonra da ölür. Gece yarısı iki üç gibi gelir. Suya gidelim, çocuğuna bakalım der kadına. Bebeği de alıp giderse ikisi de ölür.[1296]

Gece korkuturlardı. Lohusa kadın kırk gün yalnız bırakılmaz. Tanıdığı biri kılığında gelirmiş.[1297]

Kadınlara Al basardı.. Kırkı çıkmayan lohusaya basar. Uykuda korkutup ciğerini alırlar. Al basarsa kadın evde kanlar içinde bulunur, ölür.[1298]

Ciğerini alırlarmış lohusanın. Kadın odada bulunduğunda kan olmazmış odada. Sessizce Al basar. Yalnız bırakırsan lohusa kadını Al basar. Şeytan ciğerini alır gider.[1299]

1283 Kaynak Kişi: 10
1284 Kaynak Kişi: 3
1285 Kaynak Kişi: 16
1286 Kaynak Kişi: 25
1287 Kaynak Kişi: 30
1288 Kaynak Kişi: 33
1289 Kaynak Kişi: 37
1290 Kaynak Kişi: 43
1291 Kaynak Kişi: 46
1292 Kaynak Kişi: 31
1293 Kaynak Kişi: 47
1294 Kaynak Kişi: 48
1295 Kaynak Kişi: 50
1296 Kaynak Kişi: 56
1297 Kaynak Kişi: 59
1298 Kaynak Kişi: 61
1299 Kaynak Kişi: 63

Lohusa kadının kırk gün kefen suyu başucunda durur derler. Işık yanık tutarlardı. Uyumazsan korkmazsın. Kanamalı olunca kadın kırk gün yalnız bırakılmazdı. Korkutuyorlardı. Al gelini ciğerini aldı gitti derler. Ölür lohusa kadın.[1300]

Kepse çökmüş derler. Kan kaybeden kadın. Uykusuz kaldı mı korku düşer üstüne. Üzüntülü yorgun anında kepse çöker.[1301]

Cin basar. Tanıdık insan donunda gelir.[1302]

Al basarsa kesin ölürlerdi. Çocuk da ölürdü kadın da. Çocuğu yalnız bırakmamak lazım. Aslında ateşli olunca havale geçirince Albastı derlerdi.[1303]

Kırkı çıkana kadar basabilir derler. Yalnız kaldığı zamanda basarmış. Biri var sanarmış. Albastı kafayı bozdu derlerdi önceden.[1304]

Erkek yoksa basar. Kadın ölür çocuk yarım akıllı olur.[1305]

Lohusanın dilini alır. Çocuğu öldürür. Kadın konuşamaz.[1306]

Lohusa kadını ateş basar, kanaması çok olur, hastalanır. Üstüne şeytan, cin basar.[1307]

Albasarsa çok zor olur. Al işsize gelir. Su verir suyu içerse ciğerini alır götürür. Kadına Al basar. Bir komşu gece horoz kesti uğursuzluk getirdi. O evdeki lohusa kadını sonra Albastı.[1308]

Üstüne ağırlık gelir yerinden kalkamaz Al basar. Aslında kadın işsiz kaldı mı kendi kendine kalınca kendini kura kura evhamdan korkudan olur öyle şeyler.[1309]

Duvar içinden adam gelip gözüne görünür, korkutur. Olmayanı var gibi görürsün.[1310]

Kırklıyken olur goncalas basar. Korkuturlar.[1311]

Goncalasın elinin ortası delik olurmuş. Kadını ağzını kapatırmış. Elinin ortası delik olmasa kadın nefes alıp ölür, çatlar.[1312]

Karabasan gibi sıkar korkutur bağıramazsın. Yalnız bırakmamalı lohusayı.[1313]

Göğsüne çöker nefes alamazsın, sessiz kalırsın.[1314]

Al şapkasını alıp kaçarmış. Babam terliğini almış vermem demiş ala. Bir defa alınca her istediğini yaparmış al. Bir daha da gelmezmiş.[1315]

Gonculus denir bir de. Görünmez, senin üzerine oturur kımıldayamazsın. Biri seni uyandırırsa iyi olur kurtulursun. Kırkın içinde yalnız yattığında Al basar.[1316]

1300 Kaynak Kişi: 67
1301 Kaynak Kişi: 80
1302 Kaynak Kişi: 85, 86
1303 Kaynak Kişi: 83, 84
1304 Kaynak Kişi: 90
1305 Kaynak Kişi: 95
1306 Kaynak Kişi: 97
1307 Kaynak Kişi: 100
1308 Kaynak Kişi: 103
1309 Kaynak Kişi: 101
1310 Kaynak Kişi: 111
1311 Kaynak Kişi: 115
1312 Kaynak Kişi: 113
1313 Kaynak Kişi: 116
1314 Kaynak Kişi: 118
1315 Kaynak Kişi: 119
1316 Kaynak Kişi: 122

> Leke kadından fazla gitti mi olur. Cız diye kapı açılırdı. Şeytanın elinin ortası delik olurmuş. Eliyle ağzını kapatırmış delik olmasa hiç nefes alamazsın ölürsün. İnsan donunda şak diye kapıyı açıp içeri girip ağzını kapatırmış.[1317]

> Kadın doğum yaptığında uyursa çirkin bir şekilde gözüne görünür. Ciğerini almak istermiş. Alıp da suya bastı mı ölürmüş kadın.[1318]

> Hastalanır. Bilmem nasıl bir şey neye benziyor, öyle anlatırlardı kadınlar ben pek bilmiyorum.[1319]

> Lohusa kadının suyu sabunu kırk gün üzerinde olur derler. Yani kırk gün ölümü kolay olabilir derler. Al basmasın diye yalnız bırakılmaz.[1320]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında kaynak kişilere Kayseri yöresindeki albasması ve alkarısı inancı anlatılarak, Andonğ yöresinde böyle bir inanç olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin bir bölümü bu soruya Andonğ yöresinde de doğumdan sonra belli bir süre boyunca kötü ruhların lohusaya musallat olduğuna, bu kötü ruhlardan korunmak gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu kötü ruhla ilgili Kayseri yöresinde inanılan alkarısına benzer bir tasvir yapılmamıştır. Albasması olayı ile ilgili bir anlatıya rastlanmamıştır.

> Evet, bizde de var.[1321]

> Bizde yok.[1322]

Andonğ yöresindeki bazı kişiler ise bu konuda herhangi bir bilgilerinin olmadığını belirtmiştir.

> Hayır.[1323]

> Bildiğim kadarıyla öyle birşey yok.[1324]

> Bilmiyorum.[1325]

> Hiç öyle bir düşüncem olmadı.[1326]

Şaman inancına göre; kötü ruhları kovan ateş aynı zamanda her şeyi temizlemektedir. Bahriye Güler Gülyüz'e göre; "Türkler'de çeşitli hastalıklar, ateşin marazlı bölgeye direkt olarak uygulanması yanında yanan bir bez ya da meşalenin

---

[1317] Kaynak Kişi: 123
[1318] Kaynak Kişi: 124
[1319] Kaynak Kişi: 19
[1320] Kaynak Kişi: 63
[1321] Kaynak Kişi: 126, 127, 128, 131, 133, 162, 164, 165, 169, 172, 173, 174, 178, 180, 181, 184, 193, 195, 196, 198, 201, 203, 207, 208, 209, 210, 211, 217, 219, 221, 224, 230, 232, 237, 238, 239, 242, 249, 168, 188, 214
[1322] Kaynak Kişi: 135, 163, 167, 170, 176, 182, 183, 185, 186, 200, 213, 216, 228, 240, 246, 247, 248
[1323] Kaynak Kişi: 129, 236
[1324] Kaynak Kişi: 207
[1325] Kaynak Kişi: 215, 218, 226, 235, 244
[1326] Kaynak Kişi: 130

hastanın etrafında dolaştırılmasıyla da tedavi edilirdi. Hastanın kutsal ateşin dumanını içine çekmesi, külüne dokunması ya da yemesi de bir çeşit şifa kaynağı olarak kullanılmaktaydı."[1327] Bazı hastalık ya da ruhsal problemlerin Türkler tarafından ateşle tedavi edildiği görülmektedir. Yeni doğum yapmış kadınlara musallat olduğuna inanılan Al Karısı ya da Al Bastı'nın, ateş menşeli bir ruh olduğu düşünülmektedir. "Eski dönemlerde doğum yapmış kadınların kötü ruhların etkisinden korunmak için ateş ve tütsüyle temizlenmiştir. Hastalıklarla mücadelede ateşin payı büyüktür."[1328] Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında kadınların günümüzde ateş veya tütsü ile temizlendiklerine yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Kayseri yöresindeki inanışa göre bazı yöntemlerle albasmasından korunmak mümkündür. Albasmasına neden olan alkarısının erkeklerden korktuğuna, yanında erkek olan kadına uğramadığına, hamile kadının yalnız bırakılmaması gerektiğine inanılmaktadır. Kadın yalnız bırakılacaksa bile mutlaka kocasına ait bir nesne, genellikle ceketinin yatağının başında bırakılır. Bunun dışında alkarısından korunmak için, kadının başına ya da beline al yazma bağlamak, yatağının ucuna kırmızı renkli örtüler sermek, yatağın yakınına soğan, makas, kırmızı örtü, süpürge, demir maşa, su, Kur'an-ı Kerim, altın koymak veya silah sıkmak gibi önleyici tedbirler alındığı ifade edilmiştir.

> Yeni doğanın başına al yazma atarlardı. Çocuğun üstüne al bez örterler ki Al basmasın diye. Al basarsa çocuk ölür, havale geçirir. [1329]
>
> Lohusa kadının kırk gün mezarı açık olur derler. Yastık altına, beşiğe Kur'an-ı Kerim koyulur. Eğer Al basarsa hocaya da gitsen çare bulunmaz.[1330]
>
> Anneye kırmızı bağlanır ya da kırmızı renkli toka takılır. Albasarsa hastalanırlar. Lohusayken Kepuze üstüne çökmesin diye kırkı çıkana kadar örtündüğü yorganın üstüne iğne takılır.[1331]
>
> Oğlan doğurursa al çaput bağlarlardı. Kız doğurunca bağlanmazdı. Kadının saçına kırmızı kurdele bağlarlardı.[1332]
>
> Kocanın ceketi üstüne örtülür. Başucuna Kur'an-ı Kerim koyulur. Yatağın ucuna su ve tarak koyulur. Su ve tarak aydınlık getirir, o zaman Al basmaz denir.[1333]

1327 Gülyüz, "İslam Öncesi", 210.
1328 Ülkü Kara Düzgün, "Türk Mitolojisinde Ateş Kültü", içinde *Türk Mitolojisine Giriş*, ed., F. Ahsen Turan ve Meral Ozan, (Ankara: Gazi Kitabevi, 2016), 147.
1329 Kaynak Kişi: 1, 2
1330 Kaynak Kişi: 9
1331 Kaynak Kişi: 10
1332 Kaynak Kişi: 13
1333 Kaynak Kişi: 21

İğneden korkar diye iğne takarlar kafasına. Lohusanın üzerine al örterler. Büyük iğne tak derler. Yorgana da büyük iğne takarlar.[1334]

Al basıp da öldürmesin diye lohusa yalnız başına bırakılmaz. Al bağlardık yüzüne. Eşsiz kalmasın lohusa derlerdi. [1335]

Kırk gün lohusa yalnız bırakılmaz. Albasmasından korumak için örtündüğü yorganın üstüne kocaman iğne takarlar. Erkek hamaylıdır derler o yüzden erkek yanında bulunur ona gelmez diye. Eğer erkek yanında olamayacaksa, işi varsa erkeğin ceketi asılsa da olur. [1336]

Yatağının ucuna korksun diye bıçak, su, Kur'an-ı Kerim, erkek ceketi koyarız. Eşarplı uzun gelin geldi derler. Biri alı görmüş yemin ettirmiş ondan sonra al gelmemiş.[1337]

Süpürgeyi başucuna koyarlardı. Işık açık tutulurdu.[1338]

Al basmasın diye kafalarına al bağlarlardı.[1339]

Ondan korunmak için hem de çocuk sararmasın diye başucuna taze ekmek koyulurdu. Şeytan ilişmesin diye Kur'an-ı Kerim koyarlardı.[1340]

Korksun da gelmesin diye soğanı orağa takıp bacaya sokardık. Soğanı sevmez ya. Albasan kadın yaşamazdı,hastalanır ölürdü.[1341]

Yatağın ucuna beşiğin ucuna al çaput koyarlardı.[1342]

Yalnız koyulmazdı. Uyutulmazdı. Ölür yoksa. Adam korduk yanına.[1343]

Başında beklerlerdi albasmasın diye.[1344]

Korunmak için Kur'an-ı Kerim ya da erkek ceketi koyanlarda çok.[1345]

Kırk gün dışarı çıkarılmaz. Kırk gün olmadan dışarı çıkarırsan cin basar öldürür.[1346]

Okurlar, hamaylı koyarlar, muska takarlar, erkek ceketi koyarlardı Al basmasın diye.[1347]

Kırmızı bağlanır kadına. Bebeğin üzerine kırmızı örtülür. Ayna, silah koyarlar beşiğin altına. Çocuğun yorganına, yastığının altına iğne koyarlar. Döşeğin içine al geçemesin diye yatağın dört bir tarafı iple çevrelenir. Cin ateş diye düşünüldüğünden su koyulur beşiğinin altına. Demirden korkar diye döşeğin altına demir parçası koyulur.[1348]

Kapının demirinin üzerinden atlatılırdı üç defa. Hasta olur derler Al basarsa. [1349]

Mısır süpürgesi tersine koyulur.[1350]

Kırk gün yalnız bırakılmaz kadın. [1351]

1334 Kaynak Kişi: 25
1335 Kaynak Kişi: 17
1336 Kaynak Kişi: 30
1337 Kaynak Kişi: 50
1338 Kaynak Kişi: 59
1339 Kaynak Kişi: 61, 67
1340 Kaynak Kişi: 68
1341 Kaynak Kişi: 74
1342 Kaynak Kişi: 76
1343 Kaynak Kişi: 79
1344 Kaynak Kişi: 76
1345 Kaynak Kişi: 78
1346 Kaynak Kişi: 78
1347 Kaynak Kişi: 80
1348 Kaynak Kişi: 85, 86
1349 Kaynak Kişi: 87, 88
1350 Kaynak Kişi: 90
1351 Kaynak Kişi: 95

Korunmak için kadının döşüne firkete, iğne takarlar. Hamaylı koyarlar bebeğin de kadının da başucuna. Büyük yorgan iğnesi takarlar yorgana. İğneden korksun diye demir ya. Demiri sevmez derler.[1352]

Korunmak için kırmızı kuşak bağlanır. Yatarken erkek ceketi yani eşinin ceketini üstüne atarlardı. Ben kırk gün kendi belime kırmızı kuşak bağlardım.[1353]

Kırmızı yazma beline takılır saçına kırmızı kurdele takılır. Önceden kullanılmamış bir süpürge yatağın başucuna koyulur. Süpürge önce kullanışmışsa kirli diye ona gelir derler, o yüzden yeni süpürge koyulur. Bebeğin, kadının yatağının altına demir maşa koyulur. Şeytan demirden kaçar.[1354]

Kırklıyken şeytan yoklar derler. Kırmızı yeşil renk örtüler koyarlar yatağa. Kırmızı yorgan örterler. Kur'an-ı Kerim koyarlar başucuna.[1355]

Kırkı çıkmadan kapı eşiğinden geçerken besmele çek de geç derler. Çoluk çocuk kapı eşiğinde oturtulmaz. Şeytan kapı eşiğinde olur derler. Kafasından yukarıya gelecek şekilde Kur'an-ı Kerim koyarlar kırk gün orada durur. Bıçak, iğne, kocanın ceketini yatağın başına koyarlar. Yorgana, yatağa, bebeğin beşiğine koyarlar kırk gün orada durur.[1356]

Lohusa kadının yanında kırk gün biri olur uyutmazsın. Sevmez ve korkar diye yatağının yanına bıçak, soğan koyulur. Başucuna Yasin kitabı koyarız bir de.[1357]

Soğan, makas, kırmızı örtü, Kur'an-ı Kerim, altın takarlardı Al basmasından korunmak için. Ayna koyarlardı kendini görüp korksun kaçsın diye. Boğazıma bastılar benim de.[1358]

Mendil gönderdi bir tanıdığım al bunu yanından ayırma dedi. Yanından ayırmazsan Al basmaz dedi.[1359]

Soğan kesip burnuna koklatırdık. Silah atarlardı bir de. Başındakiler korksun da gitsin diye. Heriften korkarmış, şapkasını ceketini kadının yanına koyarız. Uyutmazdık lohusa kadını yanında kalırdık kırk gün. Benim annemi çok basardı. Annem doğurdu mu nefessiz kalırdı hemen bilirdik Al bastığını.[1360]

Lohusanın yanında çocuğun babası olur ya da babasının ceketi olur Al basmasın diye. Kırk gün kendini koruması lazım lohusanın. Lohusa kadın için Suyu ısınmış, mezarı kazılmış derlerdi. Kırk gün kendini korumalı üşümesin derlerdi genelde. Kayınvalidem soğana bıçak saplayıp pencerenin önüne koyardı kırk gün.[1361]

Benim gelinimin kafası açıktı diye yazma bağlayamadığımdan beline kırk gün al yazma bağladım.[1362]

Andonğ yöresinde bebeğin ve annenin kötü ruhlardan korunması için, doğum yapan kadının ve bebeğinin olduğu evin kapısına 21 gün boyunca *gımcul* asıldığı belirlenmiştir.

1352 Kaynak Kişi: 97
1353 Kaynak Kişi: 19
1354 Kaynak Kişi: 100
1355 Kaynak Kişi: 107
1356 Kaynak Kişi: 110
1357 Kaynak Kişi: 116
1358 Kaynak Kişi: 118
1359 Kaynak Kişi: 122
1360 Kaynak Kişi: 123
1361 Kaynak Kişi: 124
1362 Kaynak Kişi: 110

Doğum yaptıktan sonra kapıya *gımcul* asılır.[1363]

Kötü ruhların girmemesi için *gımcul* asıyoruz.[1364]

Bebeğe kötü enerji gelmesin diye *gımcul* asıyoruz.[1365]

Kayseri yöresinde yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular albasması olayının Kayseri yöresinde yaygın bir biçimde görülen, güçlü bir inanış olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan kişilerin çoğu albasması olayını yaşayan yakın tanıdıkları olduğunu ve kendilerinin de yaşadığını ifade etmişler, yaşadıkları bazı olayları olduğu gibi aktarmışlardır.

Odada yalnız kaldığımda bana basmıştı. Tanıdığım bir kişi kılığında geldi. Geldi odanın kapısının önünde gözlerime baktı baktı dik dik. Gel içeri dedim gelmedi girmedi de içeri. Gözlerime uzun uzun dik dik bakınca ben de korkudan duâ okumaya başladım duâ okuyunca kapıyı çekti gitti. Sonra tanıdığım kişiye sordum sen geldin mi şu saatte diye. Yok, ben gelmedim hiç dedi. Lohusa kadın korkar, yalnız bırakmamalı.[1366]

İnanmazdım ben Kur'an-ı Kerim hocasıyım ama bana da oldu. Çocuğun gözleri pörtledi nasıl korktum. Yalnız kalamadım bir daha. Onun etkisinden kurtulamadım da hep biri vardı yanımda. Cin gibiydi gördüğüm. Zayıf anında yakalarmış insanı zaten. Âdetliyken Kur'an-ı Kerim okuyamazsın zayıf düşersin. Ben de öğrencilerime âdetliyken Kur'an-ı Kerim okuyabilirsiniz derdim. Kaç kişi delirme aşamasına geldi ben de âdetliyken okumayın diyorum artık.[1367]

Benim görümcem öldü yaylaya gitmiş. Kocası da askerdeymiş. Atlı gelin geliyor demişler. Onun yüzünden Al basmış ölmüş. Doğum yaparken silah sıkarlardı.[1368]

Lohusa kadın kırkı içinde uyumayacak, uyursa Al basar. Yanında kırk gün mutlaka adam olacak. Uyursan gözünün önüne gelir. Beni kaldırıp yatağımdan attı. Bismillah deyip kalktım kimse yoktu yanımda.[1369]

Benim sırtıma vurdular ciğerini almaya geldik diye. Bağıramadım sesim de çıkmıyordu ki. Onun ağrısı bir ay sırtımdan geçmedi. Kalabalık geldi eve öyle olunca ben kurtuldum. Erkekten korkar derler.[1370]

Başımda kimse yoktu. Kayınvalidem eve giderken dışarıda dört beş adam oturuyorlarmış. Ocak yakmışlar. Ne yapıyorsunuz orada deyince lohusanın ciğerini yiyoruz demişler. Biz de çok korkardık.[1371]

Bizim burada biri alı yakalamış. Sonra al ondan korkmuş beni bırak demiş. O da bırakmam seni deyince senin el kadar bez verdiğin kimseyi basmayacağım demiş. Sonra doğuran kadınlar Al basmasın diye o adama gidip ondan el kadar bez alırlardı. O bezi alan kadınları da Al basmazdı. O alı yakalayan adam ölünce torunundan almaya başladılar. Ocak derler buna.[1372]

1363 Kaynak Kişi: 162, 180, 178, 172, 195, 133, 201, 232, 209, 211, 230
1364 Kaynak Kişi: 198, 210
1365 Kaynak Kişi: 239
1366 Kaynak Kişi: 22
1367 Kaynak Kişi: 24
1368 Kaynak Kişi: 49
1369 Kaynak Kişi: 51
1370 Kaynak Kişi: 63
1371 Kaynak Kişi: 67
1372 Kaynak Kişi: 78

Bana da bastı kepuse. Çocuğumu götürdüler sanıyordum, üstüme bir ağırlık çöktü uyanamadım kalkamadım.[1373]

İki günlük lohusaydım. Kocam işe gidecek oldu evde tek kaldım. Ben nasıl duracağım yalnız dedim kocama. O da yedi defa Âyetü'l-kürsî okudu yatağımın çevresine üfledi. Hiçbir şey olmaz artık dedi. Sonra da kocam işe gitti. Sonra iki tane köyden tanıdığım kadın geldi gözlerini gözlerime diktiler. Yaklaşmayın bana dedim. Onlar da yaklaşamıyoruz, yaklaşabiliyor muyuz sanki dediler. [1374]

Abisinin kılığında biri gelip dövmüş. Gerçekten dayak yemiş gibiydi her tarafı. Sonra öldü.[1375]

Goncalas deriz. Goncalas benim iki çocuğumda da basmıştı. Erkek sesi duyarsa kaçar. Daha bir haftalıktım gece yatarken kucağımdan çocuğumu almaya çalıştı. Ben vermedim. Uyandığımda çok korkmuştum. Çok korkunç bir şey. Kırklıyken dışarı çıkılmaz. Kırkı çıkana kadar evden çıkarılmazdı.[1376]

Ebeme devamlı gelirmiş. Canlı canlı insan gibi gelirmiş. Tutmuş onu yemin ettirmiş bir daha gelmemiş.[1377]

Ben de lohusayken kapının örtüldüğünü gördüm. Duâ okudum sonra üzerimden sıyrıldı.[1378]

Bana da bastı. İnsan suretindeydi. Eşim askerdeydi o sırada. Merdivenden çıktı, kapı açıldı. Geldi döşüme doğru ağırlık çöktü üstüme. Duâ okuyunca çıktı üzerimden. Bir de komşuyu tutmuş. Yalvartmış. Goncalas demiş ki evinizde ne varsa getir. Evde camız var onu getireyim demiş. Gitmiş camızı getirmiş. Ondan sonra komşuyu bırakmış. Camız da ortadan kaybolmuş. Camızı alıp gitmiş komşuya da bir daha gelmemiş. Kırkın içindeyken basar.[1379]

On günlükken güvercin gelip göğsüme oturdu. Nefes alamadım.[1380]

Geçende de oldu bir haftalık bebeğiyle gelin yatakta ölü bulundu. Kayınvalidesi ilk çocuğu alıp parka götürmüş. Eve geldiğinde gelini yatakta ölü bulmuş. Lohusa hastalığı dediler.[1381]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada doğum yapan kadın ve bebeğin kötü ruhlardan korunması için *Samşin Büyükanne'ye* ve bazı tanrılara, atalara duâ edildiği tespit edilmiştir.

*Samşin Büyükanne*nin kıskançlığı olduğuna inanarak ona duâ ederiz.[1382]

Samşin Büyükanne'ye duâ ettim.[1383]

Bir ay boyunca yemek yemeden önce ayriyeten masa kurup *Samşin Büyükanne'ye* duâ ettim.[1384]

1373 Kaynak Kişi: 80
1374 Kaynak Kişi: 108
1375 Kaynak Kişi: 111
1376 Kaynak Kişi: 112
1377 Kaynak Kişi: 115
1378 Kaynak Kişi: 113
1379 Kaynak Kişi: 114
1380 Kaynak Kişi: 116
1381 Kaynak Kişi: 124
1382 Kaynak Kişi: 164
1383 Kaynak Kişi: 237
1384 Kaynak Kişi: 217

Normalde annem *Samşin Büyükanne'ye* duâ ederdi.[1385]

Duâ ettim.[1386]

Geçmiş atalarıma duâ ettim.[1387]

Andonğ yöresinde doğum yapan kadın ve bebeğin kötü ruhlardan korunması için neler yapılması gerektiği konusunda kötü insanlarla buluşmamak, sık sık kapıyı kontrol etmek ve el yıkamak gerektiği yönünde cevaplar alınmıştır.

İçeri kötü ruhların ve birilerinin girmemesi için sık sık kapıyı kontrol ederdim, ellerimi yıkardım.[1388]

Kötü insanla buluşmamak gerekir.[1389]

Yedi gün boyunca kapıyı kilitli tuttum.[1390]

3.5. Diğer İnsanlardan Korunma

Kayseri ve Andonğ yörelerinde doğumdan sonra anne ve bebeğin diğer insanlarla olan sosyal ilişkilerinin, anne ve bebekte gelişim bozuklukları veya hastalıklara neden olabileceğine dair yaygın bir inanış vardır. Yaşar Kalafat halk inançlarında insandan kaynaklanan bir kuvvet olduğundan söz eder."Bu kuvvet çocuk yaşta kendisini göstermeye başlar, etkili olduğu dönem ilk 40 günü kapsar. Hal bu olunca bir kısım insanlar da kara iyedirler veya her insanda az çok kara iye boyutu vardır. Doğu Anadolu'da anneler çocuklarına duâ ederken bildikleri bütün hayvanların ismini sayar, bunların kırkı ile bebeklerinin kırkının karışmamasını diler."[1391]Kayseri yöresinde görüşme yapılan kişilerin büyük çoğunluğu lohusanın ve bebeğin doğumdan sonraki kırk gün içinde diğer insanlardan etkilenebileceğini düşünmektedir. Andonğ yöresinde bu süre doğumdan sonraki 1 hafta ile 3 ay arasında değişmektedir.

Kayseri yöresinde doğum yapan kadının kırk gün geçmeden kara iye olarak nitelendirilebilecek bazı insanlarla aynı ortamda bulunması durumunda ortaya çıkan hastalık hali "kırk baskını" veya "kırk basması" olarak adlandırılır. Kırk baskının bebeklerde de olabileceğine inanılır. Bu olayın etkisinde kalan kişilere "kırk basmış" veya "kırkı karışmış" denmektedir. Bu olay sonucunda anne veya çocuktan birinin

---

1385 Kaynak Kişi: 169
1386 Kaynak Kişi: 184
1387 Kaynak Kişi: 128
1388 Kaynak Kişi: 127
1389 Kaynak Kişi: 249
1390 Kaynak Kişi: 173
1391 Kalafat, *"Kayseri ve Çevresi",* 11-12

hastalanabileceği, ölebileceği veya çocukta yürüme sorunları ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bilgilere göre kırk baskını birkaç durumda oluşabilmektedir. Bunlardan ilki iki lohusa kadının doğum yapmaları üzerinden kırk gün geçmeden aynı ortamda bulunması durumudur. Bu durumda iki kadından birine kırk basacağına inanılır.

> İki lohusa bir araya gelirse kırk basar.[1392]
>
> Birininki daha tesirli olur. Onun ağırlığı diğerinin üzerine düşer.[1393]
>
> İki lohusanın birbirine ağırlığı düşer. Kim yukarı çıkarsa aşağıda kalana çöker. Onun ağırlığı üstüne kalır. Kadının da çocuğu olmaz bir daha kırkı basarsa. Süt içemez bebek ölür.[1394]
>
> Doğum yapan kadın ile yeni doğum yapan kadın bir araya geldi mi kırkı basar birbirinin.[1395]

Kayseri yöresinde âdetli, aybaşı hali olan kadının lohusa kadının yanına gelmesi ile lohusa kadının veya çocuğun kırk baskınına uğrayacağına inanılır.

> Aybaşı olan kadın lohusa kadının yanına varırsa kırk basar.[1396]
>
> Kendini bilen âdetli kadın lohusa kadının yanına gitmez. Kimi kasten girer bile bile. Sonra çocuk iflah olmaz. Her tarafından yara çıkartır kırmızı kırmızı. [1397]
>
> O yüzden âdetli bir kadın yeni bebeğe hayırlı olsuna gitmez.[1398]
>
> Aklı olan kadın âdetliyken yeni bebeği görmeye gitmez.[1399]
>
> Pis geldi denir bir de. İlişkiden sonra yıkanmadan kırklı çocuğun üzerine gidersen pis geldi denir. Kadın pisliğiyle geldi çocuk hastalandı derler.[1400]
>
> Kötü düşünceli kadın ay halinde bebeğin yanına gider. Eteğini lohusanın üstüne çırpar. Allah bu kadının bebeğini yok etsin, varlık vermesin der.[1401]

Kayseri yöresinde herhangi bir kadının kocasıyla birlikte olduktan sonra yıkanmadan lohusa kadının evine giderse, iki yeni gelin bir araya gelirse, tıvgalı veya bacaklarında varis olan kadın lohusa kadının evine giderse, evin önünden cenaze

---

1392 Kaynak Kişi: 56, 67, 112, 25, 113, 114, 118, 78
1393 Kaynak Kişi: 67
1394 Kaynak Kişi: 63
1395 Kaynak Kişi: 80
1396 Kaynak Kişi: 34, 79, 16, 76, 108, 17, 71, 46
1397 Kaynak Kişi: 100
1398 Kaynak Kişi: 78
1399 Kaynak Kişi: 31
1400 Kaynak Kişi: 97
1401 Kaynak Kişi: 102

geçerken lohusa kadın yukarı çıkmazsa veya iki kırklı çocuk bir araya gelirse kırk baskını olayının gerçekleşeceği ifade edilmiştir.

> İki kırklı çocuk bir araya geldi mi basar. Çöp gibi kururdu.[1402]
>
> İki yeni gelin de bir araya gelirse taze geline kırk basar. Damat da korkar. Hastalanır.[1403]
>
> Kocasıyla yattıktan sonra yıkanmadan lohusa kadının evine giden kadının lohusaya kırkı basar. Çocuk hasta olur. Kendini bilen kadın gitmez ziyarete.[1404]
>
> Cünüp kadın bebek kırklıyken geldi mi kırkı basar derler.[1405]
>
> Çocuğa basar. Tıvgalı kadın girerse, bacaklarında varis olan ya da âdetli kadın girerse kırk basar. Bebek hastalanır.[1406]
>
> Yıkanmadık insan gelirse onun kırkı basar çocuk ölür.[1407]
>
> Kırkı çıkmadan cenaze geçerse yukarı çıkmazsa lohusa kadına da bebeğe de kırk basar derler. Kırkı dolmayan iki çocuk bir araya gelirse kırkı basar derler.[1408]
>
> Lohusa kadının üzerine âdetli kadın gelirse ya da iki lohusa bir araya gelirse kırk basar. Hastalanır kadın da çocuk da.[1409]
>
> Bebeğin kırkı çıkmadan basar. Kırkı çıkmadan cenaze, düğün olursa evin yukarısına çıkarırlar. Bebeğe basar. Çocuğun kırkı çıkmadan baba yukarı dama çıkarsa kırk basar. İki tane gelin yan yana gelince kırk basar. Yirmi gün olmadan gelin dışarı çıkmaz, düğüne gitmez.[1410]

Kayseri yöresinde kırk baskınına uğrayan çocuğun ayaklarının yere basmayacağı, yürüyemeyeceği, sancıyla büyüyeceği, kilo alamayacağı, zayıf kalacağı, hasta olacağı ve öleceği, annenin ise bir daha çocuk sahibi olamayacağı düşünülmektedir.

> Çocuğa kırk basarsa çocuğun ayağı basmaz.[1411]
>
> Çocuk zayıf olur hasta düşer, ölür.[1412]
>
> Kırk basan çocuk yürüyemez. Yese içse de çocuk meydana gelmez.[1413]
>
> Bebeğe ve lohusa kadına basar.[1414]
>
> Âdetliyken kocanla yatarsan çocuk hastalıklı olur.[1415]

[1402] Kaynak Kişi: 123
[1403] Kaynak Kişi: 43
[1404] Kaynak Kişi: 107
[1405] Kaynak Kişi: 124
[1406] Kaynak Kişi: 21, 22
[1407] Kaynak Kişi: 51
[1408] Kaynak Kişi: 47
[1409] Kaynak Kişi: 19
[1410] Kaynak Kişi: 37
[1411] Kaynak Kişi: 79
[1412] Kaynak Kişi: 108
[1413] Kaynak Kişi: 71
[1414] Kaynak Kişi: 46
[1415] Kaynak Kişi: 46

Sancılanır, sancıyla büyür bebe.[1416]

Tıvgalı olur çocuk. İki lohusa yanyana gelmez. İlk gün doğuran sonra doğuranın yanına gidemez. Çocuk ölür derler.[1417]

Kırkı çıkmayan lohusayı kırk basar. Kırk basarsa yerinden kalkamaz bayılır.[1418]

Hiç büyümez bebek, öyle kalır, hastalıklı olur.[1419]

Kırk basarsa döl ayaklarını yere basamaz, büyüyemez.[1420]

Bebe büyümez öylece kalır.[1421]

Çocuk ifla olmadı mı kırk basmış derler. O yüzden mutlaka kırklamak lazım çocuğu. Kırklamazsan çocuk hasta olur. 3 Gulhü 1 elham duâsı okunur.[1422]

Kırk basarsa çocuk zayıflar, kötülenir, ölür.[1423]

Kırk basan çocuk kötü olur, kilo almaz, hasta olur, zayıf kalır.[1424]

Kırk basarsa çocuk ya da kadın ölür.[1425]

Andonğ'ta görüşme yapılan kişilere Kayseri yöresindeki kırk baskını inancından bahsedilerek bu konudaki düşünceleri sorulmuş, ancak katılımcıların büyük çoğunluğu Kayseri yöresinde inanılan kırk baskını olayına benzer bir inanışları olmadığını belirtilmiştir. Az sayıdaki katılımcının ise kırk baskını olayına benzer olaylarla karşılaştığını ve buna inandığını belirtmiştir.

Hiç duymadım.[1426]

Evet vardı ama unuttum.[1427]

Beklemek lazım biraz.[1428]

Var ben yüz gün sonra çıkabildim.[1429]

Andonğ yöresinde de vardı eskiden.[1430]

Türkiye ile aynı, bizde de var.[1431]

1416 Kaynak Kişi: 17
1417 Kaynak Kişi: 13
1418 Kaynak Kişi: 74
1419 Kaynak Kişi: 46
1420 Kaynak Kişi: 68
1421 Kaynak Kişi: 90
1422 Kaynak Kişi: 101
1423 Kaynak Kişi: 25
1424 Kaynak Kişi: 78
1425 Kaynak Kişi: 85, 86
1426 Kaynak Kişi: 126, 127, 128, 129, 130, 131, 139, 140, 162, 163, 167, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 176, 182, 183, 184, 188, 189, 193, 198, 200, 201, 207, 208, 209, 211, 212, 214, 216, 218, 220, 224, 226, 227, 231, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 246, 247, 248, 249
1427 Kaynak Kişi: 157, 164, 165, 166, 181
1428 Kaynak Kişi: 232
1429 Kaynak Kişi: 233
1430 Kaynak Kişi: 230
1431 Kaynak Kişi: 242

Doğduktan sonraki 21 gün evden dışarı çıkmamak gerek.[1432]

Evet, doğduktan sonra kırk dokuz güne kadar kimseyle buluşmak yok.[1433]

Evet var. Kötü ruhun gelmemesi için her şeyde dikkatli oluyoruz.[1434]

Andonğ yöresinde araştırmaya katılan kişiler anne ve bebeğin diğer insanlardan etkilenmemesi, şanssız olmaması, bebek ve annenin bünyesinin zayıflığı nedeniyle mikrop kapmaması, doğum yapanın rahatı ve bebeğin sağlığı gibi nedenlerle 21 gün boyunca anne ve bebeğin dışarı çıkmaması ve başka bir insanla buluşmaması gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Bunun için evin kapı girişine *gımcul* asılmaktadır. Bazı katılımcılar da bu sürede duâ edildiğini ifade etmiştir.

Bebek ve lohusanın kötü etkilenmemeleri için 21 gün başka insanlarla buluşmamalı.[1435]

Belli değil ama dünyaya geldikten sonra 21. güne kadar bünyesi zayıf düşer diye inanırız.[1436]

Hamile ve bebeğin bünyesi zayıf olduğu için mikrop kapmaması, sağlıklı olması için evde durmalılar.[1437]

Mikrop kapmaması için dışarı çıkmamalı.[1438]

Bebeklerin bünyeleri zayıf olduğu için hastalanmasın, mikrop kapmasın diye[1439]

Doğum yapanın rahat olması ve bebeğin sağlığı için[1440]

Doğum yaptıktan sonra iyice dikkatli olmalıyız ki sonra hastalanmaz[1441]

Bebeğe kötü bir şey olmasın diye 21 gün boyunca evden dışarı çıkılmaz.[1442]

Vücudun iyileşmesi için gereken zaman[1443]

Samşin Büyükanne'ye duâ etmek için [1444]

Andonğ yöresinde alan çalışmasına kaynaklık eden kişilerden bir katılımcı doğumdan sonra 21 gün geçmeden bir misafir ağırladığını ve bebeğinde anormal değişiklikler olduğunu belirtmiştir.

1432 Kaynak Kişi: 196, 173, 203
1433 Kaynak Kişi: 206
1434 Kaynak Kişi: 225
1435 Kaynak Kişi: 223
1436 Kaynak Kişi: 126
1437 Kaynak Kişi: 172, 200, 206, 128, 212, 180, 238, 176
1438 Kaynak Kişi: 133, 220, 127, 215, 214, 164, 231
1439 Kaynak Kişi: 171, 129, 130, 173, 179, 190, 195, 216, 235
1440 Kaynak Kişi: 208, 225, 162, 250
1441 Kaynak Kişi: 183
1442 Kaynak Kişi: 230, 232, 236, 242, 248
1443 Kaynak Kişi: 240, 241, 243
1444 Kaynak Kişi: 193

> 21 gün olmadan misafir gelmişti ona içki ve yemek hazırlamıştım ondan sonra bebeğe değişik olaylar olmaya başladı.[1445]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada doğumdan itibaren genellikle 21 gün boyunca anne ve bebeğin dışarı çıkmaması ve başka bir insanla buluşmaması gerektiğine inanılmaktadır. Buluşulmaması gereken kişilerle ilgili herhangi bir özellik tanımlaması yapılmamış olup genel olarak bütün insanlarla buluşulmaması gerektiği belirtilmiştir. Çalışmaya katılan bazı kişiler lohusanın özellikle cenazeye katılıp gelen kişilerden uzak durması gerektiğini belirtmişlerdir.

> Doğumdan sonra 21 gün boyunca lohusa ve bebeğin dışarıdan bir insanla buluşmaması gerekir.[1446]
>
> Doğumdan sonra bir ay boyunca lohusa ve bebeğin dışarıdan bir insanla buluşmaması gerekir.[1447]
>
> Kötü olmasın diye 21 gün kendimizi saklarız.[1448]
>
> Doğum yaptıktan sonra 21 gün içerisinde cenazeye giden insanın eve girmemesi lazım.[1449]
>
> Bebeğin sağlıklı olması için dışarıdan gelecek insanlardan bir müddet uzak durmalı.[1450]
>
> 3 ay boyunca başka insanlardan korunulmalıdır.[1451]
>
> Bilmem, hiç duymadım.[1452]
>
> Lohusa ve bebek bir hafta boyunca başka insanlarla görüşmemelidir.[1453]
>
> Bir hafta boyunca *gımcul* asıyoruz.[1454]

Kayseri yöresindeki inanca göre kırk baskınından korunmanın en etkili yöntemi lohusa kadının yüksek bir yere çıkmasıdır. Buna göre evde cenaze olursa, evden birisi cenaze törenine katılıp gelmişse, cenaze evin önünden geçerse, eve bir başka lohusa gelirse evdeki lohusa kadının yüksek bir yere çıkması gerektiği düşünülmektedir. Böyle olursa lohusa kadının kırk baskınından korunabileceğine inanılmaktadır.

> Evde olan biri dışarıdan gelenin kırkı basmasın diye bebeğini de alıp yukarı çıkar.[1455]

1445 Kaynak Kişi: 174
1446 Kaynak Kişi: 134, 135, 136, 138, 151, 156, 157, 163, 165, 167, 168, 175, 178, 182, 185, 187, 191, 192, 194, 197, 209, 210, 211, 218, 226, 228, 249, 152, 153, 154, 155
1447 Kaynak Kişi: 169, 181, 217, 219, 244
1448 Kaynak Kişi: 166
1449 Kaynak Kişi: 198
1450 Kaynak Kişi: 221
1451 Kaynak Kişi: 170
1452 Kaynak Kişi: 247
1453 Kaynak Kişi: 237
1454 Kaynak Kişi: 245
1455 Kaynak Kişi: 80

> Cenaze varsa ölünün kırkı basmasın diye lohusa kadın bebeğini alıp cenazeden yukarı olacak şekilde bebeğini yukarı çıkartır.[1456]
>
> Cenaze olursa kadın bebeğini alıp yukarı çıkar ölenin kırkı basmasın diye. [1457]
>
> Lohusa kadın mutlaka yüksekte olmalı. Düğün olursa, cenaze olursa, kurban kesilse bile kadın bebeğiyle yukarı çıkmalı.[1458]
>
> Lohusa kadın da kocası da cenazeye gitmez. Eğer evin önünden cenaze geçecekse kadın çocuğu alıp evin en üstüne çıkar. Ruhu basmasın diye yüksek yere çıkar.[1459]
>
> Eve lohusa gelecek oldu ben lohusayken çocuğu alıp yukarı kata çıkardım kırkı basmasın diye.[1460]
>
> Yukarda olmalı lohusa kadın.[1461]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre iki lohusanın aynı yerde buluşması zorunlu ise kırk baskını yaşanmaması, çocukların zarar görmesinin önlenmesi için lohusa kadınlar arasında iğne değişme şeklinde bir pratiğe başvurulur. Buna göre aynı yerde buluşan iki lohusa birbirine dikiş iğnesi ya da yazma iğnesi gibi bir iğne verir veya bu iğneyi kırarak birbirlerinin üzerine atarlar. Böyle yaptıklarında bu buluşmadan anne veya bebeğin zarar görmeyeceğine inanılmaktadır.

> Kırkı karışırsa kötü olur. İki lohusa birbirini ziyarete gitmez. Ziyaret edecek olursa iki kadın iğne değişirler. O iğneler kırıp üstümüze atarız.[1462]
>
> Demir değişirler bir araya gelmek zorunda kalırlarsa. Demiri nerden bulacaklar yazmalarına taktıkları iğneleri değişirlerdi. Şimdi herkes hastanede bir şey olmuyor.[1463]
>
> İki lohusa yan yana gelirse senin ağrıların bana geçti derler. İki iğne değiştirirler. "Benim ki sana senin ki bana ikimize de basmasın" diye değiştirirler.[1464]
>
> İki kadın aynı ayda doğuruyorsa kırkı karışır diye birbirlerine gidip gelmezler. Dikiş iğnesi değiştirirler bir araya gelmek zorunda kalırlarsa. Senin ki bana benim ki sana diye. Hasta olmazlar kırkı karışınca.[1465]
>
> İki lohusa yan yana gelirse kırkı karışır derler. İğne değişirler. İğne çare olurmuş bir tek. Öyle derler.[1466]
>
> İki yeni doğan çocuk bir araya getirilmez. Kendini bilen de kırkı çıkmayanın evine gitmezdi. Eve gelen de olmazdı çocuk hastalanırdı.[1467]

1456 Kaynak Kişi: 9
1457 Kaynak Kişi: 78
1458 Kaynak Kişi: 4
1459 Kaynak Kişi: 72
1460 Kaynak Kişi: 110
1461 Kaynak Kişi: 6
1462 Kaynak Kişi: 68
1463 Kaynak Kişi: 5
1464 Kaynak Kişi: 115
1465 Kaynak Kişi: 97
1466 Kaynak Kişi: 48
1467 Kaynak Kişi: 71

> Bir şey olmaz kırkı karışırsa. İki bebekli kadın kırkı basmasın diye sırt sırta verirler sonra iğne kırarlar kırkları karışmasın diye.[1468]
>
> İki lohusa bir araya gelmezdi, birbirine gitmezlerdi. İğne, çengelli iğne değiştirirlerdi. Cenaze geçerken bebeği tutup yukarı kaldırırlardı ki ölünün ruhu bebeği basmasın diye.[1469]
>
> İki lohusa kırkı çıkmadan birbirinin yanına varmak zorunda kalırlarsa iğne değiştirirler. O iğneleri kırarlar.[1470]
>
> Lohusanın yanına yeni gelin varmaz. Eğer gelecek olurlarsa sırt sırta verip iğne kırarlar.[1471]
>
> İki lohusa kadın bir araya gelirse kırk basmasın diye iğne değiştirirler.[1472]
>
> Duâ okutulur. Lohusalar iğne değişir. İki yeni gelini de kırk basar. Onlar da iğne değişirler.[1473]
>
> İki lohusa bir araya gelirse olur. Çengelli iğne değiştirirler. Değişmezlerse çocuk gelişemez zayıf olur. Çocuğun yattığı yere Kur'an-ı Kerim, ip, su koyarlardı. İp oradan geçemesin diye, su da deniz gibi görüp korksun diye.[1474]
>
> Kendini bilen iki lohusa birbirini ziyarete gitmez. Gitmek zorunda kalırsa iğne değişirler. Eşarplarına taktıkları iğneyi ya da çengelli iğneyi birbirlerine alıp verirler. Kırk basarsa çocuk zayıf olur iyileşemez ölür.[1475]

Kayseri yöresinde bir evde lohusa varken dışarıdan gelen lohusa eve girmeden önce, ev sahibi lohusanın dışarı çıkması ve dışarıdan gelen lohusanın eve girmesinin ardından ev sahibi lohusanın eve girmesi halinde, anne veya bebeklerin bu buluşmadan etkilenmeyeceğine inanılır. Cenaze töreninden gelen kişilerin eve girmeleri için de önce evdeki lohusanın dışarı çıkması, cenaze töreninden gelen kişini eve girmesinin ardından lohusanın eve girmesi ile kırk baskınından korunmaya çalışılır.

> İki gelin ya da iki lohusanın birbirine kırkı basmasın diye içerdeki lohusayı dışarı çıkarırlardı sonra diğeri girerdi o girdikten sonra diğeri de girerdi.[1476]
>
> Lohusa kadının evine yeni gelin gitmez ya da cenazeye gitmez. Eğer girmek zorunda olursa lohusa dışarı çıkar sonra yeni gelin içeri girer. Gelin içeri girdikten sonra lohusa içeri girer.[1477]
>
> Gurbetten koca geldiyse koca eve girmeden kadın çocuğu alır dışarı çıkar. Adam girer ondan sonra kadın bebeyle içeri girer. Öyle yapmazsa bebek büyüyüp gelişemez.[1478]

1468 Kaynak Kişi: 78
1469 Kaynak Kişi: 83, 84
1470 Kaynak Kişi: 110
1471 Kaynak Kişi: 43
1472 Kaynak Kişi: 85, 86
1473 Kaynak Kişi: 87, 88
1474 Kaynak Kişi: 56
1475 Kaynak Kişi: 54
1476 Kaynak Kişi: 16
1477 Kaynak Kişi: 85, 86
1478 Kaynak Kişi: 69

Kayseri yöresinde anne veya bebeğin kırk baskınına uğramaması için doğumdan sonraki kırk gün boyunca eve misafir alınmaması, kadının evden çıkmaması, başka bir lohusanın yanına gitmemesi, düğüne gitmemesi, mezara gitmemesi ve cenazeye katılmaması gerektiğine inanılır.

> Kırkından önce kadın da bebek de dışarı çıkarılmaz. Nazar değer diye öyle derler.[1479]
>
> Yakında düğün olunca oraya gitmezler. Lohusa kadın da bebeği de hastalanır. Ölürler. Düğün falan olursa kırkı basmasın diye bebeği de alıp tepeye çıkardık dağa çıkardık.[1480]
>
> Kırklı lohusa cenazeye de getirilmez. Kırk basar diye.[1481]
>
> Lohusa kadın ya da yeni doğmuş bebek mezara götürülmezdi. Kırkı basar diye korkulurdu.[1482]
>
> Anne hastalanır. Doğum yapan kadının yanına gelin gelmezdi.[1483]
>
> Birinin kırkı birine geçerse kırk basar. Lohusa kadını lohusa ziyaret etmez.[1484]
>
> Aybaşı hali olan kadın gelmesin derler. Odaya sokmazlar. Ölürse onun üstüne atarlar.[1485]
>
> İki lohusa kırkı çıkmadan birbirinin yanına varmaz.[1486]
>
> Doğurunca hemen ziyarete gelmeyecekler. Gelirlerse hastalanırsın. Namazsız yanına varmayacaklar.[1487]

Kayseri yöresinde anne veya bebeğin kırk baskınına uğramaması için evden herhangi biri cenazeye katılıp dönerse, cenazeden gelip eve girecek kişinin önce evin tuvaletine gidip küçük abdestini yapması sonra eve girmesi gerektiğine inanılmaktadır. Bu şekilde anne ve bebek kırk baskınından korunmaya çalışılır.

> Cenazeden gelen biri olursa ya ondan önce çıkacaksın onu karşılayacaksın ya da erkek tuvalete gidip küçük abdestini yapıp öyle gelecek lohusanın yanına.[1488]

Kayseri yöresinde anne veya bebeğin kırk baskınına uğradığı düşünüldüğünde, kutsal mekânlara gidilerek, cami imamlarına gidilip duâ okutularak, ölü yıkanan kazandan kalan suyla kadın yıkanarak, âdetli kadının âdet bezi alınıp yıkandıktan sonra o bezle çocuk yıkanarak kırk baskınından korunmaya çalışılır.

1479 Kaynak Kişi: 23
1480 Kaynak Kişi: 33
1481 Kaynak Kişi: 43
1482 Kaynak Kişi: 7
1483 Kaynak Kişi: 41
1484 Kaynak Kişi: 61
1485 Kaynak Kişi: 1
1486 Kaynak Kişi: 110
1487 Kaynak Kişi: 8
1488 Kaynak Kişi: 122

> Alabaş köyüne götürürlerdi. Eşeğe bindirip götürürlerdi. Kadın bir hoca vardı, okuyup üflerdi. İyi olan çok olurdu.[1489]

> Kırk basarsa Ağırnas'ta hocaya giderdik. Ağırnas'ta delikten geçirirdik.[1490]

> Çocuk öyle hasta olunca Ağırnas'a götürürler. Orada delik var oradan çocuk üç defa geçirilir.[1491]

> Su çarkının döndüğü yerden su alıp o suyla yıkardık çocuğu.[1492]

> Kara tavuk alıp Güllüce köyündeki hocaya giderlerdi. Kara tavukla bir şeyler yaparlarmış ne yaparlardı bilmiyorum ama kara tavuk olması şartmış.[1493]

> Kırkı düşerse birinin onun bir daha çocuğu olmaz. Onu kurtarmak için ölü yıkanan kazandan kalan suyu getirip kadını onunla yıkarlar.[1494]

> Kızarık olur çocuklarda âdetli bir kadın lohusanın yanına varınca. Kadının âdet bezini alıp yıkadıktan sonra o bezle yıkarlardı çocuğu.[1495]

Kayseri yöresinde anne veya bebeğin kırk baskınına uğramaması için lohusa kadının başucuna veya yakınına Kur'an-ı Kerim, oklava, ekmek, su, erkek ceketi konduğu ifade edilmiştir. Ayrıca eve et getirilmemesi gerektiği, kilo ile malzeme getirilmemesi gerektiğine inanılır. Bu şekilde hareket edilmesi halinde kırk baskınından korunmanın mümkün olacağı ifade edilmiştir.

> Eve kiloyla bir şey gelmezdi. Bebeğe ağırlığı çökmesin diye. Gelen öteberileri de yatağın altına koyarlardı. Çocuğu etkilemesin diye.[1496]

> Oklavayı yanına koy derledi. Kırkı olmadan dışarı çıkarmazlar. Lohusa kadına kırk basmasın diye yanına gelin de getirmezler.[1497]

> Evin aşağıda kaldığında köy dışından gelen olurda yanından geçerse kırk basar.[1498]

> Kırk gün boyunca doğum yapan kadının evine çiğ et girmez. Et girecekse illa dışarıda pişirip getirirlerdi. Eskiden buzdolabı mı vardı. Hayvan kesilip yenirdi. Buzdolabında aylarca saklanmazdı taze olurdu et.[1499]

> Kur'an-ı Kerim, erkek ceketi koyarlardı kırkı çıkana kadar. Kırk basınca hayal görür, bayılır.[1500]

> Havale olur çocuk ölür. Kur'an-ı Kerim koyarlardı başına. Âdetli kadın kırk gün lohusanın yanına varmaz.[1501]

1489 Kaynak Kişi: 79
1490 Kaynak Kişi: 78
1491 Kaynak Kişi: 97
1492 Kaynak Kişi: 123
1493 Kaynak Kişi: 124
1494 Kaynak Kişi: 67
1495 Kaynak Kişi: 116
1496 Kaynak Kişi: 10
1497 Kaynak Kişi: 49
1498 Kaynak Kişi: 59
1499 Kaynak Kişi: 76
1500 Kaynak Kişi: 83, 84
1501 Kaynak Kişi: 5

Mustafa Özbek tarafından hazırlanan Kayseri'nin Yeşilhisar ilçesi ve çevresindeki halk inanışlarını konu alan çalışmaya göre, yörede kırk basmış çocuğun tedavisi için şöyle bir yöntem uygulanmaktadır:

> Çocuğun akrabası olmayan iki kadın cuma günü sela verilirken çocuğu da yanlarına alarak yakın çevrede kullanılmayan eski tip bir tuvalete giderler. Kadının biri tuvaletin arka tarafına geçer diğer kadın ise bebekle tuvaletin içine girer. Daha sonra elinde çocuk olan kadın tuvaletin deliğinden çocuğu uzatır, aşağıdan diğer kadın çocuğu çekip alır. Çocuğu alan kadın daha sonra çocuğu tuvaletin içindeki kadına uzatır. Çocuğu uzatan kadın "Çocuğumu ver!" der. Tuvalet içindeki kadınsa "Çocuğunu al!" der ve bebek tuvalet deliğinden alınır. Bu işlem birkaç defa tekrarlandıktan sonra çocuğun kötü ruhlardan kurtulduğuna ve şifa bulduğuna inanılır. Eğer bu tedaviden sonra hâlâ bebek kırk baskınından kaynaklanan zayıflamadan kurtulamamış eski kilosunu almamış ise "ağdaç" tedavisi uygulanır. Bu tedavi için çocuğun annesi tarafından cuma günü sela verilirken iki yol arasında bir kazan kurulur. Bu kurulan kazanın içine bebek oturtulur. Cuma namazı için camiye giden insanlar çocuğun annesine "Ne pişiriyorsun ?"diye sorarlar. Çocuğun annesi de "Buyurun ağdaç pişiriyorum" der. Camiye giden insanlar yoldan topladıkları odun parçalarını altı yanmayan kazanın altına atarlar. Çocuğun akrabası olmayan iki kadından biri eline aldığı kalburu çocuğun üzerine tutar ve diğer kadın da üzerine ılık su dökerek çocuğu yıkar. Bundan sonra çocuğu çıkarıp bezine sararlar. Bu tedaviyle çocuk eski kilosuna kavuşur.[1502]

Kayseri yöresinde bazı bölgelerde "kırkı karışmış" ifadesi aynı anda doğum yapan kişileri tanımlamak için kullanılmaktadır.

> Yaşıtın demek. Bir şey olmaz kırkı karışınca. Aynı ayın aynı yılın çocuğu demek. Kırkı çıkmadan torunumla karıştı.[1503]
>
> İki kadın aynı gün içinde doğurursa, iki bebek aynı gün içinde doğunca aynı yaşta demek. Kırkı karışır derler. Bir şey olmaz.[1504]
>
> İki lohusanın günlerinin karışmasıdır. Gün tarih bilmiyorsun.[1505]
>
> Kırkını doldurmayan bebeklerinin kırkı birbirine karışır. İyi bir şey değildir. Ne demek bilmiyorum.[1506]

Kayseri yöresinde yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular kırk baskını olayına yörede yaygın bir biçimde inanıldığını olduğunu göstermektedir. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasına katılan kişilerin pek çoğunun kırk baskını olayını yaşadığı veya bu olayı yaşayan yakın tanıdıkları olduğu görülmüştür. Kaynak kişilerin yaşadığı olaylardan bazıları aşağıda verilmiştir.

> Beni basmıştı. Gece üç de meme vermeye kalktım. O zaman hastalandım, yerimden kalkamadım kalbim küt küt çarptı. Sobanın külünü almışım, altıma yapmışım. Hiç ben

---

1502 Özbek, "Yeşilhisar ve Çevresi", 21.
1503 Kaynak Kişi: 56
1504 Kaynak Kişi: 80
1505 Kaynak Kişi: 9
1506 Kaynak Kişi: 47

> farkında değilim bunların. Çocuğu alıp yere atacakmışım. Sabah ezanıyla ayılmışım. İki üç saat öylece baygın yatmışım. O çocuk durmadı dört aylıkken öldü.[1507]
>
> Kırkım çıkmadan benim üstüme çocuğu durmayan kadın geldi. Bebeğin kolu morardı öldü onun yüzünden. Hocaya gittim. Hoca dedi seni ziyarete çocuğu olmayan bir kadın gelmiş diye. Doğru dedi. İki tıvgalı olursa çocuk yaşamaz.[1508]
>
> Benim oldu. Ben bir lohusa kadının üstüne varmışım. Onunda bebeği öldü benim de. Benim çocuğum oldu sonradan ama onun olmadı. Sonra bana dediler ki sen bir toprağa idrarını yap sonra o çamuru bize getir. Ben de götürdüm. O çamurla banyo yapmış sonra oldu çocuğu.[1509]
>
> Çocuğu olan evin adamı cenazeye gitmez. Misafir gelirse doğum yapan kadın ve bebeği yukarda tutulur. Evden dışarı çıkmazlar kırkı çıkana kadar. Çocuk yürüyemez kırk baskını olunca. Döl tır olursa yedi Mehmetli evden taş toplanırdı. İbriğe su koyarlardı Perşembe günü yatsı okunurken musalla taşının altına koyarlardı. O su cuma sabahı selasını da dinlerdi. Kimse görmeden o su alınırdı. Sonra cuma selası verilirken o suyla dölü yıkarlardı. Yıkadıktan sonra o suyu da ayak değmedik yere dökerlerdi.[1510]
>
> Kırk basmış çocuk ölürdü. İki yaşına yaklaşmıştı benim küçük kardeşim ondan öldü.[1511]
>
> Anneme basmış. Böğründe delik var annemin. Kırk baskınından olmuş.[1512]
>
> Komşumda kırklıydı ben sokakta oturuyordum. Dolandı benim üstümden geçti. Onu benim kırkım basmasın diye. Basacaksa beni kırk bassın diye. Gelin ya da cenaze gelirken de alır bebeği yolun altından yukarı çıkarlar kırkı basmasın diye.[1513]

Andonğ yöresinde bir ebenin, bir ayda yalnızca bir kere doğurtabileceğine inanılmıştır. "Ebe eğer önceden birine söz verdiyse, o dönemde kendi kızı doğum yapacak dahi olsa kızının doğumunu yaptıramaz."[1514] Bu inanış, aynı ay içerisinde iki doğum yaptıran ebenin doğumuna katıldığı çocuklardan birinin şansını diğerine taşıyacağı düşüncesinden kaynaklanmıştır. Bir ebe aynı ay içerisinde iki kez doğum yaptırırsa ikinci bebeğe kötü enerji geçecek diye düşünülmüştür. Eski dönemlerde rastlanan bu inancın günümüzde olmadığı yapılan alan çalışmasında görülmüştür. Günümüzde sağlık çalışanları aynı gün içerisinde çok sayıda doğuma katılmaktadır.

3.6. Çocuğun Göbeğinin Düşmesi ve Eşi

Anne karnındaki bebek, gebelik boyunca göbek kordonu vasıtasıyla plasentaya bağlı olarak yaşamsal ihtiyaçlarını karşılar. Doğumdan sonra göbek kordonunun kesilmesiyle bebeğin plasenta ile olan bağı ortadan kalkar. Hamilelik boyunca anne ile bebek arasındaki besin alışverişini sağlayan, rahim içerisinde bebekle birlikte büyüyen,

---

[1507] Kaynak Kişi: 30
[1508] Kaynak Kişi: 48
[1509] Kaynak Kişi: 63
[1510] Kaynak Kişi: 68
[1511] Kaynak Kişi: 124
[1512] Kaynak Kişi: 122
[1513] Kaynak Kişi: 115
[1514] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 256.

doğumdan hemen sonra vücut dışına atılan ve geçici bir organ olan plasenta Kayseri yöresinde "son", "eş" adıyla bilinmektedir. Çocuk doğduğunda çocukla birlikte ana rahminden gelen, çocuğun anne karnındayken beslenmesini sağlayan plasentanın çocuğun göbeğinde son bulan ve doğumdan bir süre sonra kuruyup düşen kısmına da çocuğun göbeği adı verilir.

Kayseri yöresinde ve Türk kültüründe "eş" veya "son" olarak adlandırılan biyolojik parçanın Korece karşılığı "태−*Te*" sözcüğüyle ifade edilir. Öz Korece'de göbek bağına "삼줄- *Samcul*" yani plasenta olarak ifade edilmektedir.[1515] Göbek bağının kesilmesine ise "삼가르기 −*Sam Garıgi*" veya "태가르기- *Te Garıgi*" denmektedir.[1516]

Abdulkadir İnan'a göre; "Türkler arasında, doğumda bebekle birlikte gelen plasentaya, son, eş denir. Kazak, Kırgız kadınları da toplu bir şekilde gidip plasentayı gömer ve etrafını tütsülerler. Yakutlar bu nesneye saygı gösterirler. Son, eş, plasenta, Yakut kadınlarına göre Ayısıtları temsil eder ve çocuklarının olması için ona taparlar."[1517] Büyük Türk Sözlüğü Dîvânu Lugât-it-Türk'te "Umay: Kadın doğurduktan sonra karnından çıkan hokka gibi nesnedir (son). Buna çocuğun ana karnında eşi denir. Birisi buna hizmet ederse çocuk doğar (Umayka tapınsa ogulbolur). Kadınlar sonu uğur sayarlar"[1518] ifadeleri yer almaktadır. Literatürden elde edilen bu bilgiler "eş" veya "son" olarak adlandırılan biyolojik parçaya Türkler tarafından çok uzun yıllar öncesinden beri önemli önem verildiğini göstermektedir.

Göbek bağı rahim içinde beslenen bebeğe can veren bir bağdır. Doğumdan sonra anne ile bebeği bağlayan bu göbek bağının kesilmesi, yaşanılan dünyaya yeni bir hayat geldiği, yeni hayatın başladığı anlamına gelmektedir. Göbek bağı anne karnındayken yeni canlıya enerji verdiği için ve onun beslenmesini sağladığı için Kore'de eski dönemlerde ona teşekkür etmek amacıyla aile içinde törenler yapılmıştır. Göbek bağına minnet duyulur. Çünkü göbek bağı anne ve bebek arasında bağlantı kurarak bebeğin

---

[1515] Korece'de " Te 태" plasenta, göbek kordonu gibi fetusu çevreleyen çeşitli dokulara verilen addır. "Sam 삼" hecesi de aynı anlama gelmektedir.

[1516] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 30.

[1517] İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm,* 36.

[1518] S.Yağmur Gömeç, "Umay Ana Üzerine Düşünceler", içinde *4. Uluslararası Türk Şöleni Türk Kültürü Sempozyumu Bildirileri*, editör Alpaslan Ceylan (Ankara: Güneş Vakfı Yayınları, 2018), 703.

anne karnında beslenmesini sağlar. Bu nedenle göbek bağının kesilmesi ve sonrasında saklanması Kore'de oldukça önem verilen bir konudur.

Doğum yapıldıktan sonra öncelikle göbek bağının kesilmesi gerekmektedir. Göbek bağı doğum yapan kadın, anneanne, babaanne, baba ya da ebe tarafından kesilmektedir. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde göbek bağı bebeğin dizine kadar veya göbeğinden bir karış kadar uzaktan kesilir. Bebeğin göbek bağı çok kısa kesilirse çok sık küçük tuvaletini yapar diye düşünülür. Kesmeden önce göbek bağının içinde bulunan kan üç defa bebeğe doğru itilir. Kesmeden önce tutulan yerin sıkıca bağlanması gerekir. Göbek bağını keserken orak, makas, bambu, kırılmış kâse, midye kabuğu gibi aletler kullanılır. Bu aletler bebeğin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde eski dönemlerde "erkek bebeklerin göbek bağı orakla kızlarınki ise makasla kesilmiştir. Orak, erkekler çiftçilik yaparken kullandığı bir alettir. Makas ise kadınların dikiş yaparken kullandığı bir alet olduğu için bu aletlerle göbek bağları kesilmiştir."[1519]"Erkek ise başarılı olsun diye orak, kız ise yetenekli olsun diye makas ile göbek bağları kesilir. Çocukları çok bulunmayan aile ise bebeğin uzun ömürlü olması için bambudan yapılmış kılıç ya da kendi dişleri ile göbek bağını keserlerdi."[1520]Günümüzde doğumlar hastanelerde gerçekleştiğinden göbek bağı kesilirken erkek kız ayrımı yapılmadan makas kullanılmaktadır.

[1519] Cıonğ, "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa", 74.
[1520] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 262.

Şekil 3.1: Bebeğin Eşini Kesmeye Yarayan Orak Ve Makas.

Kaynak: Yazarın Kendi Çektiği Fotoğraf, Andonğ Kültür Müzesi, Andonğ, Kore, 01.06.2019.

Kore'de doğum yaptıktan sonra üç gün içinde veya üçüncü gün temiz bir yer seçip göbek bağıyla ilgili uygulamalarda bulunulur. Bu güne yani "göbek bağı günü (삼날−*Samnal*)" denmektedir. Göbek bağına uygun bir şekilde işlem uygulanmazsa bebeğin ilerde hastalanacağına inanılır.[1521] Bu yüzden bu gün önemli kabul edilir.

Göbek bağına uygulanan işlem bölgeye ya da aileye göre farklılık göstermektedir. Göbek bağına yakma, toprağa gömme, suya atma, küllerin atıldığı yere atma gibi işlemlerden biri veya birkaçı uygulanır.[1522] Göbek bağı genellikle saman ya da kâğıda sarılıp doğum odasına, doğum yapılan evin şanslı kabul edilen tarafına belli bir yöne bakacak şekilde koyulur.[1523] Göbek bağıyla ilgili yapılacak işlemin gerçekleşme zamanına da önem verilir. Bu işlemler genellikle sabah erken saatlerde ya da gece yarısı

[1521] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 30.
[1522] Co oa Yun, Tonğgvaıyreva Uri, 30.
[1523] Kötü ruhların olmadığı tarafa bakacak şekilde.

yapılır.[1524] Göbek bağıyla ilgili inanç ve uygulamalar, doğumların hastanede gerçekleşmeye başladığı yıllardan[1525] sonra daha az görülür hale gelmiştir.

Doğum yapılan odada üç gün boyunca bekletilen bebeğin eşini yakmak için odadan çıkarmaya "삼나간다- *Samnaganda*" denir. Yakma işlemine ise "삼불논다−*Sambulnonda*" denir. Ayrıca ateş yakılan yere"삼불자리−*Sambulcari*" denmektedir.[1526]

Göbek bağının yakılacak olduğu ateşe pirinç kabuğu serpilir. Bebeğin babası veya büyük annesi avluda veya ocakta göbek bağını, doğum yapan kadının altına serilen samanlarla birlikte kötü ruhların olmadığı yönde[1527]yakar. Ateş yandıktan sonra üzerine doğum yapılmış olan odada doğum yapan kadının altına serilen saman ve doğum esnasında kullanılmış olan eşyalar hepsi birden yakılır. Ateş yanarken kötü ruhların olmadığı tarafta bu ateş sönene kadar ayakta başında beklenmelidir. Genel olarak göbek bağı bebeğin doğduğu yerdeki samanla birlikte yakılır. Göbek bağı yakılırken mutlaka başında birinin beklemesi gerekmektedir. Bunun sebebi kalan külleri ilaç olarak kullanma amacıyla birinin gelip çalmasından ya da köpek gibi hayvanların gelip göbek bağını alıp kaçmasından duyulan endişedir. [1528]

Göbek bağı yakılırken etrafta hayvanların, köpeklerin gelmesine izin verilmez. Eğer göbek bağı kaybedilirse, zarar görürse anneye ve bebeğe kotu şans gelecek diye düşünülmüştür. Yakarken, çok sıcak, çok kötü kokuyor gibi olumsuz sözler söylenmemeli, şikayet edilmemelidir.[1529]

Göbek bağına yapılan bir diğer uygulama çömlek içerisinde saklamadır. Göbek bağının saklandığı çömlek "태 항아리 - *Te hangari*" adını alır. Göbek bağının koyulacağı çömlek genelde beyaz renklidir. Kapağında da gövdesinde de dörder tane

---

1524 Kim, vö., *Hangugilsengıyryesacıon*, 682-684.

1525 Kore toplumunda kadınların hastanede doğum yapmaya başlaması 1980 yılından sonra yaygınlaşmaya başlamıştır.

1526 "Göbek Bağının Muhafazası", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/494

1527 손없는방향- Son obnınbanğhyanğ; Kötü ruhların, içerisinde 1 ve 2 rakamı olan günlerde doğuda, 3 ve 4 rakamının olduğu günlerde güneyde, 5 ve 6 rakamının olduğu günlerde batıda, 7 ve 8 rakamının olduğu günlerde kuzeyde, 9 ve 10 rakamı olduğu günlerde ise gökyüzünde dolaştıklarına inanırlar. Bundan dolayı önemli bir iş yapacakları zaman rakamları ve yönleri göz ardı etmeden bu inancı uyarlardı. Bu bir Şamanizm inancıdır.

1528 Kim, vö., *Hangugilsengıyryesacıon*, 682-684.

1529 "Göbek Bağının Muhafazası", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/494

tutacak sap yapılır. Büyük çömlek olan "외호 – *Veho*" dış kısımdır. İç kısmına "내호 – *Neho*" denir. Göbek bağı önce iç kısmına, sonra dış kısma koyulur. Göbek bağının koyulması sırayla olur.[1530] İç kısmının tabanına demir para koyulur onun üzerine göbek bağı koyulur. İç kısmının ağzı yağlı kâğıt ve lacivert renk kumaş ile kapatılır. Kırmızı ip ile sıkıca bağlanır. İç kısım dış kısma göre daha incedir. Böylece iç kısmı hazırladıktan sonra tekrar şanslı bir günde dış kısma koyulur. Dış kısım ve iç kısım arasındaki boşluk pamuk ile doldurulup içindekilerin sallanmaması sağlanır. Bu şekilde hazırlanan göbek bağı çömleği göbek bağı saklama odasında (태실- *Teşil*)[1531]saklanır. Bu çömleğin yanına kime ait olduğuna dair bilgilerin olduğu plaka hazırlanır. *Cosıon* döneminde soyluların, kral soyundan gelenlerin göbek bağları göbek bağı saklama odasına koyulmazdı. Onlara kendilerine ait olan dağ gibi yerlere tepecikler hazırlayıp çömleği altına gömerlerdi.[1532]

Şekil 3.2: Göbek Bağının Saklandığı Çömlek (태 항아리 - *Te hangari*)

Kaynak: "Bebek Klan Kraliyet Refahının Hayalini Kuruyor", (Erişim Tarihi: 19.11.2020), http://www.koreanart21.com/review/antiques/view?id=7203

1530 Kim, vö., *Hangugilsengıyryesacıon*, 682-684.
1531 Göbek bağının bulunduğu, toplandığı yer fakat kral soyundan gelenler için yapılır. (naver dictionary)
1532 Kim, vö., *Hangugilsengıyryesacıon,* 682-684.

Göbek bağı can veren bir nesne olarak düşünüldüğü için yakma sonrası ortaya çıkan külün hastalıklara karşı şifalı olacağına inanılmaktadır.

> Göbek bağını kâseye koyup kâsenin içine de Kore geleneksel içkisi olan socu koyarak göbek bağı içkisi yapıp içenler, üç sene boyunca yerin altında beklettikten sonra içenler, göbek bağını kurutup toz haline getirdikten sonra yağ ile karıştırıp krem olarak kullananlar vardır. Bazı bölgelerde doğum yapan kadının güçlü olmasını sağlamak için ilk yapılan yosun çorbasına koyulur ve bu çorba kadına içirilir. Yakma işlemi sonrası küllerin bir kısmını güzelce saklanır. İlerde bebek hastalandığı zaman su ile karıştırıp içirilir ya da bebek egzama olduğu zaman kızarıklıkların üzerine sürülür.[1533]

Kore'de eski dönemlerde bebek kordonunun akciğer hastalarına ve cüzzam hastalarına iyi geldiğine inanılmıştır. "Bazı kişiler ise yakma işlemi sonrası kalan külleri saklayıp bebek hastalandığı zaman ilaç olarak kullanmışlardır."[1534]

Kalan küllerin bir kısmı alınıp toprak altına gömülür veya nehir suyuna serpilir. Küllerin nehir suyuna atılması sırasında kötü ruhların olmadığı tarafa doğru serpilmesi gerekmektedir. Göbek bağını yaktıktan sonra geri kalan küller suya atılırsa bebeğin uzun ömürlü olacağına inanılır. Külleri atan kişinin başka insanlarla konuşmaması gerektiğine, konuşursa şansızlığa uğrayacağına inanılır. Göbek bağı nehire kimse görmeden atılırsa bebeğin şanlı olacağına inanılır.

Türk Halkbilimi alanında önemli çalışmaları olan Saadettin Yağmur Gömeç tarafından verilen bilgilere göre Batı Trakya Türklerinde çocuk dünyaya geldikten sonra düşen "son", üç gün bekletilir. Ardından kana bulanmış elbiseler alınır. "Son" da bu elbiselere konur ve bir çay kenarına gidilir. Yeniden çocuk olsun diye "son" suya atılır. Genç kızlar da çocukları olsun diye, güle oynaya kanlanmış elbiseleri yıkarlar.[1535]

Kore'de göbek bağı mahallede bulunan ve koruyucu olduğuna inanılan ağacın altına gömüldüğünde doğum yapan kadın ve bebek o ağaç gibi güçlü ve uzun ömürlü yaşayabileceğine inanmışlardır. "Göbek bağını gömerken kâsenin alt kısmına bir delik açarlar. Bu delik göbek bağında kalmış kan ve sıvıların dışarı çıkması içindir."[1536]"Eski zamanlarda küçük kap veya çoraba bebeğin eşini koyup belli bir yöne toprağa gömme sık rastlanılan bir durumdur."[1537]

[1533] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 31.
[1534] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 262.
[1535] Gömeç, "Umay Ana", 703.
[1536] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon,* 682-684.
[1537] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 30.

İ Gyu-bog tarafından hazırlanan "묵재일기 - *Mugceilgi*" adlı kitapta göbek bağıyla yapılan işlemlerle ilgili şu bilgiler yer almaktadır.[1538]

- Nehirde temizce yıkanmalıdır.
- Kâseye koyup bez ya da kâğıt ile sarılmalıdır.
- Doğum odasının doğu tarafına asılır ardından saman ile yakılmalıdır.
- Kanlı suyun içine koyup birkaç gün gömülü bekletilir.
- Doğum yaptıktan sonra dördüncü gün kendi evlerinin kuzey tarafında olan dağa gömülür.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre bazı kadınların kendi kendilerine doğum yaptıkları, bebeğin eşini kendi kendilerine kestikleri belirlenmiştir. Bebeğin eşinin çocuğun ağlaması bittikten sonra kesilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

> Eltim düven sürerken bebeği orada doğurmuş. Bebeğin eşini de taşla kesmiş. Çocuğu iç donuyla sarmış kendisi yeniden şalvarını giymiş. Sırtına çocuğu bağlayıp geri işine devam etmiş. Hem hamaratlığından hem de o harman oradan kalkacaktı. Eskiden hep kendileri doğum yaparlarmış başkasını çağırmak ayıp diye düşünülürmüş."[1539]

> Çocuk doğduğunda sesini kesmeden göbeği kesilmez. Üç parmak önden üç parmak arkadan göbeği kesilir. Gevşek bağlanırsa göbeği şişer karnı, sıkı bağlanması iyidir."[1540]

> Doğumdan sonra eşi düşmezse süpürgeyle keçi kılını yakarlardı donunu sıyırıp çömelirdin. Dumanıyla eşi de hemen düşerdi."[1541]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışması sırasında görüşme yapılan kişilere doğumdan sonra bebeğin eşi ve göbeğinin nasıl bir işleme tabi tutulduğu sorulmuştur. Anne ve babalar çocuklarının iyi bir karaktere, iyi bir mesleğe ve iyi bir geleceğe sahip olmalarını istemektedir. Bu düşüncelerle bebeğin göbeği genellikle anne ve babalar tarafından çocuğun geleceğini olumlu etkileyebileceği düşünülen yerlere gömülmektedir.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında anne ve babalar erkek çocuklarının göbeğini dini bütün bir insan olması düşünülerek cami avlusuna, evine bağlı olması için evin damına, çalışkan olsun diye bahçeye ve dışarı attıklarını ifade etmişlerdir.

1538 İ, *Mugceilgi oa Yangaroge*, 46.
1539 Kaynak Kişi: 90
1540 Kaynak Kişi: 56
1541 Kaynak Kişi: 123

Oğlanınkini cami avlusuna gömerler dini bütün olsun diye.[1542]

Oğlan olursa dama atılırdı.[1543]

Oğlanınkini dışarı atarlar.[1544]

Oğlanınkini kâbeye giden biriyle gönderip oraya gömdürürdük.[1545]

Oğlan olunca dışarı bahçeye gömülür çiftçi olsun diye.[1546]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında kız çocuklarının göbeği, evine bağlı olsun, dışarıda gözü olmasın diye evin bahçesine gömülür ya da sandık içinde saklanır. Kız çocuğu becerikli olsunlar diye dikiş kutusuna, buzağı olsun diye ahıra ineğin altına atılmaktadır.

Kızınkini evin bahçesine gömerdik. Evine bağlı olsun diye.[1547]

Kızların göbeği düştükten sonra sandık içinde saklardık. Evine düşkün olsun, dışarıda gözü olmasın diye.[1548]

Kızların göbeği buzağı olsun diye ahıra ineğin altına atılırdı.[1549]

Kız olursa dikiş kutusunun çekmecesine koyardım. Terzi olsunlar becerikli olsunlar diye. Sandığın çekmecesine koyardım, evcimen olsunlar diye.[1550]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında erkek veya kız fark etmeksizin bebeğin göbeğinin hatıra kalması amacıyla kavanozda, dolapta ya da uygun bir yerde saklandığı, çocuğun hangi mesleğe sahip olması isteniyorsa o meslekte çalışanların olduğu yere gidilip bahçesine gömüldüğü tespit edilmiştir.

Çocuğun göbeği düştükten adam olsun istersen okulun bahçesine gömersin. Dini bütün olsun istersen cami bahçesine gömersin.[1551]

Çocuğun ne olmasını istiyorsan öyle olsun diye o yerin bahçesine götürüp gömerdik.[1552]

Kavanozda, dolapta saklarlar hatıra kalsın diye.[1553]

Doktor olsun diyorsan hastane avlusuna gömersin. Ben fakülteye gömdüm kız okudu, diğerininkini okula gömdüm o da okudu.[1554]

Doktor olsun, öğretmen olsun diye götürüp onların bahçelerine gömerlermiş.[1555]

1542 Kaynak Kişi: 80, 6, 113, 10, 43, 13, 48
1543 Kaynak Kişi: 108
1544 Kaynak Kişi: 4
1545 Kaynak Kişi: 9
1546 Kaynak Kişi: 85, 86
1547 Kaynak Kişi: 1, 2, 4, 6, 9, 31, 43, 48, 80, 85, 86, 107, 113
1548 Kaynak Kişi: 10, 54
1549 Kaynak Kişi: 56
1550 Kaynak Kişi: 108
1551 Kaynak Kişi: 1, 2, 5, 7, 10, 13, 16, 21, 22, 46, 54, 69, 83, 84, 102, 110, 122.
1552 Kaynak Kişi: 25, 33, 47
1553 Kaynak Kişi: 25, 30, 8, 13
1554 Kaynak Kişi: 13
1555 Kaynak Kişi: 17

Doktor olsun diyorsan hastane bahçesine gömerdik. İnsan parçası diye mutlaka gömülür. Ceset nasıl gömülüyorsa o da gömülür.[1556]

Kaymakam olsun dersen kaymakamlığın bahçesine gömersin. Doktor olsun çocuğum dersen hastaneye gömersin. İki çocuğumunkini okul bahçesine gömdüm. İlkini sobaya attım yaktım bilmiyordum. Bilseydim yakmazdım.[1557]

Cami avlusuna gömerdik.[1558]

Merhem çalardık gazlı bezle örterdik düşünce ağaç dibine gömerdik basılmasın diye. Ya da bir deliğe sokardık ortada gezmesin diye.[1559]

Evcil olsun diye camiye, samanlığa, ahıra atardık.[1560]

Ahıra gömülür. Sarıp ağacın altına gömerdik köpek yemesin diye. Şimdilerde çöpe atılıyor.[1561]

Toprağa gömülür.[1562]

Toprağa gömerdik herhangi bir yere.[1563]

Benim kızınkini ben okula gömdüm. Çıkılayıp saklayanlar da varmış[1564]

Cami bahçesine gömülür ki dinine düşkün olsun diye. [1565]

Kuşak bağlanır beline. Düştükten sonra camiye gömülürdü. Ağaç altına gömerlerdi.[1566]

Çocuğun göbeğini atardık.[1567]

Göbeği akan suya atılır ömrü uzun olsun diye.[1568]

Saklanırdı ya da camiye götürülüp bahçesine gömülürdü.[1569]

Camiye gömülür. Cumaya giderken dedesi götürdü benim çocuklarımınkini o gün gömmüş caminin bahçesine. Ama dinine düşkün olmadı çocuklar.[1570]

Eşiğe gömülür. Cami eşiğine gömülür. Ya da saklarlardı. İçerde dursun dışarı gitmesin, gezgin olmasın diye.[1571]

Dini bütün olsun diye cami bahçesine gömerler veya Medine'ye, hacca götürürler. Avukat, hâkim olsun diye okul bahçesine gömerler. [1572]

Camiye atardık dinine düşkün olsun diye.[1573]

10 güne düşer göbek. Düşen göbek suya atılır. Su gibi aziz olsun diye.[1574]

1556 Kaynak Kişi: 21, 22
1557 Kaynak Kişi: 23
1558 Kaynak Kişi: 37, 59
1559 Kaynak Kişi: 41
1560 Kaynak Kişi: 51
1561 Kaynak Kişi: 56
1562 Kaynak Kişi: 61
1563 Kaynak Kişi: 63
1564 Kaynak Kişi: 67
1565 Kaynak Kişi: 68
1566 Kaynak Kişi: 71
1567 Kaynak Kişi: 74, 76
1568 Kaynak Kişi: 80
1569 Kaynak Kişi: 92
1570 Kaynak Kişi: 90
1571 Kaynak Kişi: 98
1572 Kaynak Kişi: 100
1573 Kaynak Kişi: 103
1574 Kaynak Kişi: 104

Göbek düşünce okusun adam olsun diye okula atılır.[1575]

Çocuğunun ne olmasını istiyorsan oraya gömersin.[1576]

Dinine düşkün olsun diye cami bahçesine gömeriz. Okula da gömenler çok olur.[1577]

Okula gömülür öğretmen olsun diye, Eşi de gömülür insan parçası diye. Canından ayrılıyor öyle atılmaz.[1578]

Bahçe duvarının dibine, okul, cami, hastaneye gömülürdü.[1579]

Eşini bahçeye gömerdik. Benim bir kız okuyordu o kendi göbeğini alıp Konya'daki yatırların oraya gömdü.[1580]

Caminin duvarına sokarlar. Camiye düşkün olsun camide namaz kılsın diye.[1581]

Büyük adam olsun diye ne olmasını istiyorsan oraya gömersin.[1582]

Andoŋ yöresinde yapılan alan çalışmasında da elde edilen bulgular literatürü destekler niteliktedir. Andoŋ yöresinde bebeğin göbek bağı genellikle yakılmakta, toprağa veya ağacın altına gömülmekte veya atılmaktadır.

Toprağa gömülür.[1583]

Yakıp attım.[1584]

Büyükbabası yaktı.[1585]

Mutfakta yakıyoruz.[1586]

Yakıp çam ağacının altına gömdüm.[1587]

İpe bağlayıp asıyoruz.[1588]

Andoŋ yöresinde bebeğin düşen göbeği özenli bir şekilde kâğıt, pamuk veya poşetle sarılarak evin uygun bir yerinde muhafaza edilmekte, bebek büyüyünceye kadar uzunca bir süre saklanmaktadır.

Bebek kıyafeti ile beraber saklayan da var yakan da var.[1589]

Kâğıt ile sardım.[1590]

Atanda var saklayan da var.[1591]

1575 Kaynak Kişi: 101
1576 Kaynak Kişi: 110
1577 Kaynak Kişi: 112
1578 Kaynak Kişi: 113
1579 Kaynak Kişi: 116
1580 Kaynak Kişi: 122
1581 Kaynak Kişi: 123
1582 Kaynak Kişi: 124
1583 Kaynak Kişi: 185,197, 209, 211, 223, 240, 241, 243
1584 Kaynak Kişi: 136, 147, 151, 157, 173, 188, 201, 207, 225, 236, 238, 239
1585 Kaynak Kişi: 249
1586 Kaynak Kişi: 181, 196
1587 Kaynak Kişi: 232
1588 Kaynak Kişi: 174
1589 Kaynak Kişi: 203
1590 Kaynak Kişi: 237

O zaman hiç bilmediğim için sadece sakladım.[1592]

Pamuğa sarıp sakladım.[1593]

Kâğıda sararak dolabın dibine sakladım.[1594]

İyice sakladım.[1595]

İyice sarıp sakladım, atanlar da vardı.[1596]

Sakladım ve önemli bir iş için giderken poşete sarıp üzerine takıyordum.[1597]

Sakladıktan sonra yakılır veya atılır.[1598]

Andonğ yöresinde bebeğin göbeğinin bebek hasta olduğunda bebeğe yedirilmek üzere saklanmaktadır. Bunun için kurutulmakta ve sonrasında haşlanmaktadır.

Sakladım ve hastalandığı zaman yedirdim.[1599]

Sakladıktan sonra çocuk çok hastalandığı zaman haşlayıp ilaç olarak kullandım.[1600]

Kurutup ilaç olarak kullandım.[1601]

Bebeğim hastalandığında haşlayıp yedirdim ve egzama olduğu zaman toz haline getirip üzerine döktüm.[1602]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar bebeğin göbeğini çerçeve veya mühür olarak yaptırdıklarını belirtmişlerdir.

Mühür yaptırıyoruz.[1603]

Mühür olarak yaptırdım.[1604]

Sakladım ve sonra mühür yaptırdım.[1605]

Andonğ yöresinde çalışmaya katılan bazı kişiler bebeğin göbeği için özel bir şey yapmadıklarını belirtmiş, rastgele herhangi bir yere ya da nehir veya akarsu gibi yerlere atıldığını ifade etmişlerdir. Nehir veya akarsuya atıldığında çocuğun da su gibi temiz bir hayatı olacağına inanılmaktadır.

1591 Kaynak Kişi: 163
1592 Kaynak Kişi: 221
1593 Kaynak Kişi: 131
1594 Kaynak Kişi: 168
1595 Kaynak Kişi: 194
1596 Kaynak Kişi: 220
1597 Kaynak Kişi: 189
1598 Kaynak Kişi: 216
1599 Kaynak Kişi: 191
1600 Kaynak Kişi: 137
1601 Kaynak Kişi: 230
1602 Kaynak Kişi: 233
1603 Kaynak Kişi: 166
1604 Kaynak Kişi: 129
1605 Kaynak Kişi: 127

Nehir ya da bahçeye atılmalı.[1606]

Özel bir şey yapmadım.[1607]

Hastanede kaldı.[1608]

Yok.[1609]

Bilmem.[1610]

Sadece attım.[1611]

Atıyorum.[1612]

Annem babam yardım ettiği için ben hatırlamıyorum.[1613]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında bebeğin eşinin vücudun bir parçası olarak kabul edilerek kendiliğinden çürüyecek şekilde gömüldüğü ya da bebeğin göbeği gibi bazı anlamlar yüklenerek saklandığı tespit edilmiştir.

Eşini insandan parça diye ayak basılmadık bir yere gömerdik.[1614]

Bebeğin eşini ayak değmeyen bir yere gömmek lazım çünkü çocuğun canı kanıdır o.[1615]

Ayak değmedik bir yere götürüp gömersin. Atılmaz bebeğin eşi. Bir insan ölünce nasıl gömüyorsun onu da atmaz gömersin bir yere.[1616]

Eşini gömerler.[1617]

Eşini gömerdik günah atmak.[1618]

Eşini bir yerlere gömerdik.[1619]

Eşini gömerler kedi köpek yerse günah diye[1620]

Eşini gömerdik kedi köpek yemesin diye. Yerse çabuk çabuk çocuk olurmuş derlerdi.[1621]

Eşini kokmasın, köpek yemesin diye toprağa gömerlerdi.[1622]

Eşini atarlar. [1623]

Eşi evin yakınına bir yerlere atılır.[1624]

1606 Kaynak Kişi: 183
1607 Kaynak Kişi: 218
1608 Kaynak Kişi: 133, 164, 169, 171, 176, 179, 184, 212, 226, 227, 246, 248
1609 Kaynak Kişi: 246, 248
1610 Kaynak Kişi: 162, 165, 172, 182, 195, 200, 215, 219, 245, 247
1611 Kaynak Kişi: 186
1612 Kaynak Kişi: 126, 134, 135, 141, 192, 214, 244
1613 Kaynak Kişi: 234
1614 Kaynak Kişi: 30
1615 Kaynak Kişi: 9
1616 Kaynak Kişi: 89
1617 Kaynak Kişi: 5, 107
1618 Kaynak Kişi: 17, 23, 30, 51, 76
1619 Kaynak Kişi: 41, 63, 80
1620 Kaynak Kişi: 48
1621 Kaynak Kişi: 123
1622 Kaynak Kişi: 124
1623 Kaynak Kişi: 59, 74, 100
1624 Kaynak Kişi: 61

Eşini derin bir yere gömerlerdi. Köpek götürürse yerse kuduz olur diye.[1625]

Eşi canlı gibi düşünülür günah diye ayakaltına gömülmez. Mezara götürüp oraya gömülür.[1626]

Bebeğin eşini eskiden iple bağlarlardı. Bir şey yemesin diye sapa bir yere gömerdik. Günah diye gömülmesi gerekir.[1627]

Eşini gömerlerdi kedi köpek yemesin diye. Günah. Ya da bebeğin eşiyle banyo yaptırırdık. Yara olursa bir tarafı onunla yıkardık geçerdi.[1628]

Eşini bir şeye bağlarsın alır götürüp suya atarsın. Su gibi ömrü olsun diye.[1629]

Eşini suya bırakırlar annenin sütü bol olsun diye ya da gömerler.[1630]

Eşini kapı eşiğine asardık. Pis adam, cünüp adamın pisliği gelmesin diye.[1631]

Eşini eşiğe gömeriz. İçerde olsun kafası diye. Aklı evde olsun diye. [1632]

Eşini dışarıda kalmasın diye gömenler de vardı küllüğe atanlarda vardı.[1633]

Doğduktan sonra eşi halı makası ile kesilirdi. Bir karış ölçüp kesmeden önce sıkı sıkı iplik bağlanır. Beşiğinin kenarına koyarlardı nazar değmesin diye. [1634]

Eşini temiz, güzel, iyi bir yere gömerlerdi. Çocuk kötü olmasın iyi huzurlu olsun diye[1635]

3.7. Ad Verme

Çocuğun isminin ne olacağı konusu doğumdan sonra aileler tarafından karar verilmesi gereken önemli konulardan biridir. Yeni aile bireyinin ömrü boyunca kendisine verilecek ismi taşıyacak olması, bu ismin hayatındaki etkileri, ismi nedeniyle yaşamı boyunca karşılaşacağı kolaylık veya zorluklar gibi hususlar ebeveynleri bu konuda daha dikkatli düşünmeye yöneltir.

Ebeveynler genellikle çocuklarının çevresi uyumlu bir şekilde yaşamalarını temin etmek amacıyla çocuklarına verecekleri isimlerin kültürleriyle uyumlu olmasına özen gösterirler. Psikiyatri uzmanı Nevzat Tarhan'a göre "Çocuğa kendi kültürünü çağrıştırmayan isimler koymak, bir iki nesil sonra o çocuğu başka kültürün çocuğu yapmak demektir. Kültürel entegrasyon (bütünleşme) olursa, çocuk kendi kültürünü koruyarak bir bütünün parçası olur. İsim aynı zamanda kimliktir. İsim koyarken o

---

1625 Kaynak Kişi: 83, 84
1626 Kaynak Kişi: 102
1627 Kaynak Kişi: 108
1628 Kaynak Kişi: 116
1629 Kaynak Kişi: 8
1630 Kaynak Kişi: 47
1631 Kaynak Kişi: 10
1632 Kaynak Kişi: 98
1633 Kaynak Kişi: 16
1634 Kaynak Kişi: 43
1635 Kaynak Kişi: 67

kişinin kimliği de belirlenmiş olur."[1636] Türkiye'de ve Kore'de çocuklara genellikle kültürel yapıya uygun isimler verildiği görülmüştür.

Çocuğa verilecek isim konusunda aile bireyleri arasında genellikle birden fazla öneri sunulmaktadır. Kimi insanlar evliliklerinden önce bile ilerde doğacak çocukları için koyacakları ismi önceden belirlemişken, bebeğin doğumunun ardından uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen isim konusunda karar verememiş aileler de vardır.

Dede Korkut Hikâyelerinde gençlik çağında alınan adların, gösterilen bir kahramanlıktan sonra, hazırlanan bir toy merasiminde ve ileri gelen şahsiyetler tarafından verildiği görülmektedir. Muharrem Ergin tarafından hazırlanan "Dede Korkut Kitabı" isimli eserde, "O zamanlarda bir oğlan baş kesmese kan dökmese ad koymazlardı" ifadesine yer vermiştir.[1637] Yine aynı eserde belirtildiğine göre "Bayındır Han'ın oğlu Boğaç, adını bir boğa öldürdükten sonra almıştır."[1638] Dede korkut hikâyelerinde geçen bu kayıtlar eski dönemlerde isim sahibi olabilmek için bir kahramanlık yapılması gerektiğini göstermektedir.

Türklerin İslâmiyet'i kabulünden önce, animist inançta olmalarının ve tabiatta bazı varlıklara tapınmalarının etkisi çocuklara verilen isimlerde görülür. Türk isimleri genellikle yırtıcı hayvan, kuş ve dış tesirlere dayanıklı maddelerden seçilmiş, çocuklara Şahin, Arslan, Bozkurt, Doğan, Kaya,Timur (Demir) ve Gökhan gibi adlar verilmiştir. Bu isimler günümüzde de yaygın şekilde kullanılmaktadır. M. Özgü Aras'a göre; "Bu adlar çocukluk ve gençlik dönemlerinde olmak üzere iki safhada verilirdi. Doğumun hemen ardından çocuğa ad verilmez, bir yaşına girdikten sonra, Türk âdetlerine göre büyük bir şölen (toy) yapılır ve bu şölene katılanların en yaşlısı tarafından ad konurdu."[1639]

Araştırma alanı olan Kayseri yöresinde yapılan tespitlere göre çocuğun doğumu kutsal bir aya veya güne tesadüf etmiş ise o kutsal gün veya ay ismi çocuğa ad olarak verilir. Örneğin; Ramazan ayında doğmuş olan bir çocuğa içinde bulunduğu kutsal ayda doğması sebebiyle Ramazan ismi verilmektedir. Kadir gecesi doğan çocuklara da Kadir

---

1636 "İsimler Kişilik Gelişiminde Önemli", (Erişim Tarihi: 16.09.2020), https://www.nevzattarhan.com/isimler-kisilik-gelisiminde-onemli.html

1637 Ergin, *Dede Korkut,* 65.

1638 Ergin, *Dede Korkut,* 25.

1639 "Ad Koyma", (Erişim Tarihi: 19.11.2020), https://islamansiklopedisi.org.tr/ad-koyma-tesmiye

ismi verildiği görülmektedir. "Şerife", "Muharrem", "Cuma", "Şaban", "Berat" ve "Recep" halk arasında çocuklara verilen adlardan bazılarıdır. Ayrıca yöre halkı tarafından bu kutsal günlerde veya aylarda doğan çocukların kısmetli ve bahtının açık olacağına inanılır.

Bazı ailelerde geleneklere göre çocuğa verilecek isim, daha önce başka bir çocuğa verilmediyse, büyükbabanın ya da büyükannenin ismi olur. Sülalede sevilen, sayılan bir büyüklerin isimleri ilk tercih edilen isimlerdir. Çoğunlukla da İslam dinine göre kutsal sayılan isimler tercih edilir.

Ad verme ile ilgili önemli konulardan bir diğeri ise çocuğa verilecek isim konusunda son kararı kimin vereceğidir. Kayseri yöresinde yeni doğan bir çocuğa verilecek isme geleneklere göre, genellikle büyükbaba karar verir. Ad verme işi genellikle evin büyükleri veya din görevlileri tarafından yapılır. Ad verme töreni sırasında çocuğu kucağına alan kişi, geleneklere uygun olarak çocuğun yönünü kıbleye çevirir. Çocuğun sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okur. Ad veren kişi çocuğun vatanına, milletine, dinine ve ailesine hayırlı olmasını dileyerek kısa bir duâ yapar. Böylece ad verme töreni gerçekleştirilmiş olur.

Kayseri İli Pınarbaşı İlçesi halk kültüründe yeni doğan bir çocuğa ad konması sırasında görülen uygulamalar Aslan tarafından yapılan araştırmada şu şekilde açıklanmıştır:

> "Ad verme genellikle dinsel nitelikli bir törenle olur. Çocuğa ad koyma, sıradan bir olay olmadığı için, bu iş küçük çapta da olsa kutlanarak ve kutsanarak yerine getirilir. Daha önce saptanmış olan ad, ad koyma amacıyla düzenlenen toplantı sırasında çocuğa verilir. Bu amaçla çağırılan hoca, müftü ya da dinselliğiyle tanınan saygın kişi ezan okur ve çocuğun kulağına adını üç kez söyleyerek "hayırlı, uğurlu" olmasını diler. Hazırlanan yemekler yenir, havlu, para, şeker vb hediyeler verilir. Kimi yerlerde ad verilmesiyle ilgili olarak mevlit okutulduğu da olur. Adı hoca yerine, çocuğun dedesi, dedesi yoksa babası da koyabilir. Bu kişilerde, aynı biçimde ezan okuduktan sonra seçilmiş olan adı çocuğun kulağına üç kez söylerler."[1640]

Koreliler genellikle öz Korece hecelerle isim koyarlar. Fakat Konfüçyüs etkisiyle insanların yaptığı işin seviyesine göre, yaşadığı şehrin ismine göre Çince karakterlerle de isim konmaktadır. Güney Kore uyruklu yazar İg-du Kim, "Kore Kültürü" isimli kitabında Kore'de ad verme gelenekleri ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

[1640] Aslan, "Kayseri İli Pınarbaşı", 48.

> "아명 -*Amyıong*" olarak adlandırdıkları bir isim koyarlar. Amyıonğ doğum yaptıktan 3 ve 7 gün arasında koyulmalıdır. Kötü enerji gelmesin diye inek kakası, köpek kakası gibi kötü isimler verilir. Ardından "본명- *Bonmyıonğ*" olarak adlandırılan bir isim koyulur. *Bonmyıonğ*, soyadı ile birlikte koyulur. Genelde babanın soyadı kullanılır. *Bonmyıonğ*'ta bebeğin ismi iki heceden oluşur. Bir hecesi soy ağacına göre verilir geriye kalan diğer hece anne babanın seçtiği bir hecedir. İnsan anlamına gelen "자-*Ca*" yetişkinlik töreninden itibaren verilen bir hecedir. Bu hece üç krallık döneminden itibaren eklenmeye başlamıştır. "호 -*Ho*" hecesi, *Bonmyıonğ* veya *Ca* haricinde ayrıyeten verilen bir hitaptır. Genellikle yazar, şair, ressam gibi bir şeyler yaratan insanlar kendileri seçimleriyle kendi isimlerine eklerler. "시호-*Şiho*" kişiye vefatından sonra koyulan isimdir. Yüksek devlet memurlarına veya ülkeye çok katkıda bulunan insanlara verilen addır. Genellikle yüksek devlet memuru, bilim insanları, soylular gibi yüksek mertebede olan insanlar vefat ettikten sonra onu anmak için bu ismi verirler. Mesela "이순신-İ Sun-şin"[1641] vefat ettikten sonra sadık amiral anlamında gelen "충무공-*Çunğ Mu-gonğ*" ismi verilmiştir. "별명- *Byıolmyıonğ*" lakaptır. Bir insanın özelliğine ya da karakterine göre koyulmaktadır.[1642]

Korelilerde ad verme *Cosıon Hanedanlığı* (1392 – 1897) döneminde yaygınlaşan soy ağacı (돌림자[1643] –*Dollimca*) kavramına göre yapılmaktadır. Bu soy ağacı kavramına göre kişilerin soylu bir aileden mi yoksa sıradan bir aileden mi geldiklerini isimlerinden anlamak mümkündür.

Kore'de bebeklere dönemlere göre farklı isimler verilmiştir. Kore tarihinde yer alan *Gabo* reformuna (1894-1896) kadar sadece soylu kesim olan *Yanğban*[1644] (양반) sınıfının soyadı vardı. Aydınlanma döneminde[1645] (개화기- *Gehoagi* 1894~1910) Japonlar kendi kültürlerini yaymak amacıyla okul çağındaki çocuklara "–ko" hecesi ile biten Japonca isimler koymuştur. "Ko" hecesi Japonca "子"olarak yazılmaktadır. Ancak bu karakter, Korece (자 – *Ca*) olarak okunmaktadır. Bundan dolayı bir kişinin isminin içerisinde(자 – *Ca*)varsa, bu ismin Japonlar tarafından koyulduğu anlaşılmaktadır.

Korece'de kız çocuklarına ilerde erkek çocuk doğurmaları için içerisinde (자 – *Ca*)veya (남-*Nam*) hecesi olan isimler koyulmuştur. Bu "erkek" anlamına gelmektedir. İsminde bu heceleri barındıran kadınların erkek çocuk doğuracağına inanılmıştır.

1641 İ Sun-şin (1545-1598) Koreli bir deniz komutanıydı. *Cosıon* Hanedanlığı döneminde Japon donanmasına karşı kazandığı zafer nedeniyle tarihsel olarak önemli bir komutandır. Koreliler ona vatansever ruhu nedeniyle çok saygı duymaktadır.

1642 Kim, *Uri Munhoa*, 306.

1643 Bir ailenin nesiller boyunca kullandığı aynı soydan geldiğinin anlaşılması için isimlerinde kullanılan hanca karakter.

1644 Goryıo, *Cosıon* dönemlerinde egemen olan Bürokrat kesim, soylu sınıfı.

1645 Batılılaşma dönemidir.

Kore alfabesi Hangıl[1646], ilk yapıldığında (1443-1446) soylu kesim (*yanğbanlar*) bu alfabeyi kabul etmek istememişti. Bundan dolayı Koreliler kendi alfabesiyle isimlerini oluştursalar dahi isimler hâlen klasik Çince olan hanca kelimelerin okunuşlarından oluşmaktadır. Genelde, evin büyükleri güzel anlamlara gelen hanca karakterlerle, soy ağacına bakarak, hanca bilen bir büyüğe danışarak, ya da o mahallenin bilgin okumuş kişisine danışarak isim koyarlardı. Andonğ bölgesinde eskiden çok sayıda yanğban yaşamıştır. Bundan dolayı yörede (김 – *Kim*), (류 –*Ryu*) gibi soyadı olan kişilerin *yanğban* soyundan geldikleri düşünülmektedir.

Kore'de kişilerin soyadlarından geçmişine dair fikir yürütülebilir. Kore'de kişiler birbirlerine hitap ederken önce soyadlarını söylerler. Bu hitap şeklinin, Kore toplumunda soyadına verilen önemin bir yansıması olduğu söylenebilir.

Korelilerin isim ve soy isimleri genelde 3 heceden oluşmaktadır. Örneğin; *Kim Yesıl* (김예슬)isminde birinin soyadı *Kim*'dir. Bu isimde *Kim* soy ismi kişinin *Kim* soyundan geldiğini göstermektedir. İkinci hece (예– *Ye*) güzel anlamına gelen (예쁘다 – *Yebbıda*) sözcüğünden, üçüncü hece olan (슬 – *Sıl*) bilge anlamına gelen (슬기롭다 - *Sılgirobda*) sözcüğünden alınarak *Yesıl* ismi elde edilmiştir.

Koreliler insanların isimlerine göre hayatlarının şekillendiğini düşünürler. Bundan dolayı günümüz Koresinde isim koyma önemlidir ve pahalı bir iştir. Bu işi yapan kişiler ücretler karşılığında kişiye ömrü boyunca şans getireceğini düşündüğü ismi vermektedir. İsim koyan kişilerin Hanca (klasik Çince) bilgisi yüksektir.

[1646] Kore alfabesinin adı "Hangıl"dır. Büyük Kral Seconğ birkaç bilim insanıyla beraber 1443 yılında yeni alfabenin yapımıyla ilgili çalışmalara başlamıştır. 1446 yılında da "Halka doğruyu öğreten ses" (훈민정음, Hunmincıonğım) adlı eser ile halka tanıtımını gerçekleştirmiştir. Kore alfabesi 10 ünlü, 14 ünsüz harften oluşmakla beraber, 11 yarı ünlü, 5 çift ünsüzden oluşmaktadır. Bu alfabenin üç ilham kaynağı bulunmaktadır. Bunlar insan, yeryüzü ve gökyüzüdür. İnsanı temsil eden karakter `ㅣ`(i) ; gökyüzünü temsil eden karakter `ㅇ` (nğ); yeryüzünü temsil eden karakter `ㅡ` (ı) dır.

Şekil 3.3: İsim Yaptırma Ritüeli

Kaynak: Yazarın Kendi Çektiği Fotoğraf, Andonğ Kültür Müzesi, Andonğ, Kore, 01.06.2019.

Kore'de bebek doğmadan önce isim koymanın kötü etki yaratacağı düşünülerek doğumdan yirmi bir gün sonra ya da yüz gün sonra isim koyanlar çoğunluktaydı. Eski zamanlarda bebeğin adı olmasına rağmen bebeğin uzun ömürlü olması için ve kötü enerjiyi üstüne çekmemesi için bebeğe domuz, köpek kakası, inek kakası, taş, kaya, köpek gibi kötü isimlerle hitap edilmiştir.[1647]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında ad verme konusunda son kararın aile büyükleri tarafından verildiği belirlenmiştir. Ad verme konusunda sözü geçen aile büyükleri çocuğun babaannesi (kayınvalide) ve dedesi (kaynata) olduğu ifade edilmiştir. Son kararı genellikle dedeler vermektedir. Şayet dede ve babaanne yoksa amca veya baba tarafından isim verilmektedir. Aile büyüklerinin yanı sıra yerleşim yerinin din görevlileri veya doğum yaptıran ebeler ad verme konusunda danışılan kişilerdir. Bu konuda anne ve babaya fazla söz düşmemekle birlikte çocuklarının isimlerini kendilerinin verdiğini söyleyen kişiler de vardır.

> Kayınvalide, kaynata veya cami hocası koyardı, bize söz düşmezdi.[1648]

[1647] Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 37.

[1648] Kaynak Kişi: 9, 10, 19, 21, 22, 23, 43, 46, 48, 51, 56, 61, 68, 70, 71, 85, 86, ,91, 97, 98, 102, 103, 110, 124

> Büyükler koyar adlarını. Ben altı çocuğumun da adını koymadım. Babaannesi koydu halası koydu adlarını. Oğlanınkini eşim koydu. Kayınvalidem, kaynatam, anam da yoktu babası koydu hepsinin ismini. Ben hiç karışmadım.[1649]
>
> Büyüklerimiz koyardı.[1650]
>
> Biz hiç karışmadık. Hep büyükler koydu.[1651]
>
> Dedeleri koyar adlarını.[1652]
>
> Kayınvalide, kaynata, ebeler.[1653]
>
> Ebeler. Benim ebem eltimdi. Dedesi verir.[1654]
>
> Birkaç isim içinden kura çekilir. Hoca verir adını[1655]
>
> Benim kayınvalidem yoktu. Akrabalar verir, babası verir adını.[1656]
>
> Görümcem koydu, kaynatam koydu. Kocam torunuma kendi adını koydu.[1657]
>
> Adını kendimiz verdik çocukların.[1658]
>
> Kayınvalidem istediği gibi koyardı. Kaynım koyardı. Bir çocuğum kayınvalidemin adı. Biri kaynatamın.[1659]
>
> Kayınvalide, büyükler, kaynata, görümce koyardı çocukların adını.[1660]

Yapılan alan çalışmasında Andonğ yöresinde para karşılığında çocuklara isim koyan kişiler olduğu, bu işin bir meslek olarak yürütüldüğü ve isim koyan kişinin çoğu zaman bu kişilere isim yaptırarak çocuğun isminin belirlendiği tespit edilmiştir.

> İsim verme konusunda uzman olan bu mesleği yapan birinden isim satın alırız.[1661]
>
> Eskiden ebeveyn ya da büyükler koyarlardı, fakat son zamanlarda isim veren kişilerden satın alıyoruz.[1662]
>
> Büyükbabası isim verme uzmanına gidip para ile isim yaptırdı, kızımın ismini babası öylesine koydu.[1663]
>
> Kayınvalidem isim verme uzmanına gidip aldı.[1664]
>
> Kızıma kayınbabam oğluma isim verme uzmanı koydu.[1665]

1649 Kaynak Kişi: 8
1650 Kaynak Kişi: 95, 97, 112, 116, 118
1651 Kaynak Kişi: 1, 2
1652 Kaynak Kişi: 87, 88
1653 Kaynak Kişi: 54
1654 Kaynak Kişi: 122
1655 Kaynak Kişi: 101
1656 Kaynak Kişi: 7
1657 Kaynak Kişi: 16
1658 Kaynak Kişi: 63
1659 Kaynak Kişi: 59
1660 Kaynak Kişi: 108
1661 Kaynak Kişi: 128, 129, 141, 157, 158, 163, 164, 166, 171, 175, 197, 204, 215
1662 Kaynak Kişi: 168
1663 Kaynak Kişi: 239
1664 Kaynak Kişi: 250
1665 Kaynak Kişi: 246

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada çocuğa ad verme ya da isim yaptırma işinin genellikle bebeğin dedesi veya büyükannesi tarafından yapıldığı tespit edilmiştir.

> Büyükbabası yaptırdı.[1666]
>
> Kayınpederim isim satın aldı.[1667]
>
> Büyükbabalar isim verme mesleğini yapan kişilerden isim alır.[1668]
>
> Genellikle büyükbabalar ve büyükanneler isim veren uzmanlardan satın alır yani doğum tarihine göre bilen kişiler belirler.[1669]
>
> Kayınvalidem, kayınpederim koydular.[1670]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada büyükbaba ve büyükanneden sonra çocuğun babası veya annesi, aile büyükleri, ebeveyn tarafından çocuğa isim verildiği tespit edilmiştir.

> Çocukların adını eşim kendisi koydu.[1671]
>
> Babası koydu.[1672]
>
> Rahip ya da baba isim koyar.[1673]
>
> Ebeveyn isim verir.[1674]
>
> Büyükbaba ya da babası karar verir.[1675]
>
> Dede ya da ailedeki büyükler isim yaptırır.[1676]
>
> Erkek tarafı ve kız tarafı büyükbabaları yaptırır.[1677]
>
> Erkekse kayınvalide, kızsa kayınpeder.[1678]
>
> Aile içinde ile konuşarak karar verdik.[1679]
>
> Anne ve baba koyar.[1680]
>
> Ebeveyn tarafından ya da dede tarafından isim verilir.[1681]
>
> Duruma göre büyükbaba verir.[1682]

1666 Kaynak Kişi: 131, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 173, 176, 178, 179, 185, 186, 188, 191, 192, 195, 201, 205, 212, 214, 230, 233, 242, 245, 249
1667 Kaynak Kişi: 151
1668 Kaynak Kişi: 152, 153, 154, 155, 207, 224, 232, 217
1669 Kaynak Kişi: 225
1670 Kaynak Kişi: 221
1671 Kaynak Kişi: 222
1672 Kaynak Kişi: 126, 181, 182, 184, 200, 216, 248
1673 Kaynak Kişi: 167
1674 Kaynak Kişi: 162, 170, 213, 206, 174, 183
1675 Kaynak Kişi: 127, 156, 169, 180, 196, 198, 208, 209, 218
1676 Kaynak Kişi: 223
1677 Kaynak Kişi: 220
1678 Kaynak Kişi: 147
1679 Kaynak Kişi: 235
1680 Kaynak Kişi: 238, 226
1681 Kaynak Kişi: 219
1682 Kaynak Kişi: 203

Evdeki büyükler tarafından.[1683]

Kayınbabam ve kocam karar verdi.[1684]

Mahallenin büyükleri ya da büyükbabası isim koyar.[1685]

Kayseri yöresinde çocuklara hangi isimler verildiği konusunda yapılan araştırmada genellikle babaanne veya dedenin isminin verildiği, ya da isim koyan kişiler için hayatlarında önemli yer tutan kişilerin isimlerinin verildiği belirlenmiştir. Aile ve sülale büyüklerinin adları mutlaka aileden bir çocuğa verilir. Bazen bir sülalede aynı isme birkaç çocukta rastlanır. Böyle olunca sülalenin ve sülale büyüğünün adının nesiller boyu korunacağına ve bu isimlerin ölümsüzleşeceğine inanılır. Peygamber isimleri, Kur'an-ı Kerimde geçen isimler, vefat eden aile yakınlarının adları, rüyada görülen isimlerin Kayseri yöresinde en çok tercih edilen isimler olduğu belirlenmiştir.

Önce kayınvalide, kaynata kendi adını koyardı, sonra sen koyabilirdin. Ben karışmazdım. Hiç birinin adını ben koymadım.[1686]

Kız olursa babaannenin ismi koyulurdu, oğlan olursa da dedenin adı koyulurdu. Eşlerimiz kendi babasının adını koyarlardı.[1687]

Benim ilk çocuğumun adını kayınpederimin babasının adını koydular. Mustafa koydular. Benden sonra doğuran eltimin çocuğunun adını da kayınpederimin adını Mehmet koydular. Ben de kayınvalideme Mehmet ismini bana layık görmediniz mi diye konuştum. Evde kura çektik kura da Mustafa ismi çıktı. Benim yine içim rahat etmedi. Sonra hocaya gittim adını ne koyalım diye o da Mustafa koyun dedi daha haberi yoktu. Sonra baktım ona bu isim hayırlı olacak adını Mustafa koydum.[1688]

Oğlanın adını eşimin babasının adından koyduk. İki sene çocuğu çağıramadık hop hişt diye seslenirdik. Eşimin babası genç öldü diye hiç seslenemedik. Üzülürdük duygulanırdık o yüzden adıyla seslenemedik.[1689]

Döndü, Yeter koyarlardı kızdan oğlana dönsün diye. Songül koyarlardı. Kız son olsun da bundan sonra oğlan doğsun diye. Rukiye Peygamber efendimizin kızının adı ya da Fatma gibi Kur'an-ı Kerimde geçen isimlerden koyarlar.[1690]

Biz hiç karışamazdık. Benim kaynatam koydu çocukların adlarını. İlk çocuğum kızdı. Ona Tuncay adını koydu. Çok sevdiği komutanının adıymış. Bu nasıl isim diyemezdik ki. İkinciye oğlan kardeşinin çocuğu olmayınca onun adını verdi. Üçüncüye de kardeşinin adını verdi.[1691]

Büyükler kendi adlarını verirlermiş. Sonra da sevdiklerinin adlarını koyarlarmış. Ebe, dede isimleri koyarlardı. Benim adım babaannemin adı.[1692]

1683 Kaynak Kişi: 172, 189, 190, 227, 231, 236, 237, 240, 241, 243, 244
1684 Kaynak Kişi: 247
1685 Kaynak Kişi: 228
1686 Kaynak Kişi: 70
1687 Kaynak Kişi: 46
1688 Kaynak Kişi: 67
1689 Kaynak Kişi: 108
1690 Kaynak Kişi: 113
1691 Kaynak Kişi: 90
1692 Kaynak Kişi: 118

> Hiçbirinin adını ben koymadım. Dede, babaanne ismi koyulurdu. Anneanne ismi koyulmazdı hiç.[1693]

> Kayınvalide, kayınpeder isimleri koyulurdu ya da onların sevdikleri kişilerin adları koyulurdu.[1694]

> Kayınpederim kardeşini rüyasında görmüş onun adını koydu. Sonrakine de kendi adını koydu.[1695]

> Beş tane çocuğum var hepsini büyüklerim koydu.[1696]

> Genelde babaanne verirdi kendi adını ya da kocasının adını verirdi. Babanın kardeşlerinin arzuları varsa onlar koyarlardı. Benim ismimi torunuma koydular. Çok mutlu oluyorum.[1697]

> Kayınvalidemin kaynatamın ismini koyduk. Sonrakilere de büyükler isim verirdi.[1698]

> Kız olursa kayınvalidemin ismi koyulurdu, oğlan olursa da kaynatanın ismi koyulurdu.[1699]

> Babaanne, dede kendi ismini ya da kendi büyüklerinin isimlerini koyarlardı. Babaannemin annesinin adı benim adım.[1700]

> Babaanne kendi annesinin adını verirdi. Dedesi karar verirdi.[1701]

> Kayınvalide kayınpeder peygamber adlarından ya da kendi ana babalarının dedelerinin adlarını koyarlardı.[1702]

> Annenin babanın adı koyulurdu. Kim bulursa isim onu koyarlardı.[1703]

Kayseri yöresinde çocuğun ismi koyulurken yaşlılar veya din görevlileri tarafından çocuğun kulağına ezan okunarak verilen isim çocuğun kulağına üç defa söylenmekte, bu tören sırasında Kur'an-ı Kerim okunmaktadır.

> Yaşlılar ezan okuyarak istedikleri ismi koyarlar.[1704]

> Ana baba koyar adını. Dede ya da büyükler Kur'an-ı Kerim okuyarak koyarlar adlarını.[1705]

> Köyün hocası kulağına okuyup istediği ismi de koyardı.[1706]

Yapılan araştırmada Andonğ yöresinde özellikle erkek isimlerinin belli kurallara göre konmakta ve bu isimlerin ailenin geçmişiyle bağlantısı bulunmaktadır.

1693 Kaynak Kişi: 83, 84
1694 Kaynak Kişi: 19
1695 Kaynak Kişi: 23
1696 Kaynak Kişi: 114
1697 Kaynak Kişi: 47
1698 Kaynak Kişi: 25
1699 Kaynak Kişi: 54
1700 Kaynak Kişi: 43
1701 Kaynak Kişi: 69, 87, 88
1702 Kaynak Kişi: 91
1703 Kaynak Kişi: 123
1704 Kaynak Kişi: 100
1705 Kaynak Kişi: 89
1706 Kaynak Kişi: 72

Bunda(항렬 - *hanğryıol*) adı verilen soyağacına, (사주 - *sacu*) olarak adlandırılan doğum tarihi, günü ve saatine de bağlı kalınarak hareket edilmektedir.

> Doğum tarihi, günü ve saatine bakarak koydum.[1707]
>
> Kayınpeder soyağacına göre isim koyar.[1708]
>
> Doğum tarihi, günü ve saatine göre kayınpederi yapar.[1709]
>
> Babası veya büyükbaba soyağacına göre isim koyar.[1710]
>
> Erkek çocukların isimleri soy ağacına göre koyulur. Kızlar için ise güzel isimlerden kayınpeder koyar.[1711]
>
> Çocuğumun ismini bu dünyası aydınlık olsun diye mutluluk için "Kyong" koydum. İsmi "Ug Gyıonğ" oldu.[1712]
>
> Kayınvalidem ve kayınpederim isim yapıp getirdiler. Onların verdiği isim çocuğumun geleceğini aydınlattı.[1713]
>
> Çince karakterlere göre kendim yaptım.[1714]

3.8. Bebeğin İlk Banyosu

Doğumdan itibaren belli bir süre sonra bebeklerin ilk banyosu yaptırılır. Bebeklerin ilk banyosu sırasında geleneksel uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Kayseri yöresinde anne ve çocuğun ilk banyosu genellikle doğumdan sonraki kırkıncı gün yaptırılmakta, bu temizlenme sırasındaki geleneksel uygulamalar "kırklama" ya da "kırk uçurma" töreni olarak adlandırılmaktadır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında ilk duş veya kırklama işleminin genellikle doğumdan sonraki 40. gün yapıldığı ama bununla birlikte doğumdan sonraki 7., 20., 21., 37. ve 40. günden sonra ya da hem 20. hem 40. günde yapıldığı şeklinde uygulamalara rastlanmıştır. "Kırklama" gününün seçimi çocuğun cinsiyetine göre değişebilmektedir.

> Bebek doğduktan sonra kırk gün olunca çıkarılır.[1715]
>
> Doğduktan sonra yirmi gün olunca bir de kırk gün olunca yıkanır.[1716]

1707 Kaynak Kişi: 194
1708 Kaynak Kişi: 132
1709 Kaynak Kişi: 211
1710 Kaynak Kişi: 165
1711 Kaynak Kişi: 138
1712 Kaynak Kişi: 193, 223
1713 Kaynak Kişi: 130
1714 Kaynak Kişi: 234
1715 Kaynak Kişi: 17, 19, 6, 10, 30, 31, 50, 68, 70, 102, 112, 122
1716 Kaynak Kişi: 1, 2, 7, 21, 22, 71, 124

Oğlanınki yirminci gününde çıkarılır kızınki kırkıncı günde çıkarılır.[1717]

Kızınkini otuz yedinci günde erkeğinkini kırkıncı günde çıkartırız.[1718]

Dünyaya yeni gelen bebeklerin vücutları tıp literatüründe "verniks" olarak adlandırılan bir sıvı ile kaplıdır. Bu sıvının varlığı yenidoğan cilt neminin kaybolmasını engeller. Bebeğin yeni koşullara uyumunu kolaylaştırır.[1719] Bebeğin doğumundan bir süre sonra bu sıvı kurumakta ve zaman içinde dökülmektedir. Günümüzde tıp alanında yapılan araştırmalar bu sıvı tabakanın mümkün olan en uzun süre bebeğin vücudunda kalmasını bu nedenle bebeğe doğumdan hemen sonra banyo yaptırılmamasını önermektedir. Kayseri yöresinde uygulanan, kırklama adı verilen ve doğumdan kırk gün sonra gerçekleşen ilk duş töreninin zamanlaması bu bilgiyi destekler niteliktedir.

Kayseri yöresinde uygulanan kırklama geleneği genel olarak kırk adet taşın, kırk gözlü kevgir[1720] üzerine konup kevgirin tüm gözlerinden geçen suyun, çocuğun ve annenin üzerinden akıtılarak yıkanması şeklinde tariflenmiştir. Suyun kevgir üzerinden geçirilmesinin nedeni kevgirin kırk gözlü oluşuna dayanmaktadır. Suyun toplanan taşa da temas ederek süzülmesinde amaç çocuğun taş gibi sağlam bir bedene sahip olması istendiği içindir. Kırklamada kullanılan taşların toplandığı yer de önemlidir. Bu taşlar cami avlusunda suyun aktığı oluktan, kırk yol ağzından, camiden, dört yol ağzından, kırk evin su akan yerinden, evin damının oluğunun altından ve damlardan toplanmaktadır.

Cami avlusunda suyun aktığı oluktan kırk taş toplanır.[1721]

Dört yoldan kırk taş toplanır.[1722]

Kırk evin su akan yerinden, damının oluğunun altından kırk taş toplanır.[1723]

Kırk gün olunca damlardan kırk taş toplardık. Eskiden damlar bitişikti. Oradan oraya geçerdik. Kevgire koyardık kevgirden su dökülürdü.[1724]

Kırk taş toplanır kırk yol ağzından.[1725]

1717 Kaynak Kişi: 16, 78

1718 Kaynak Kişi: 116

1719 Özge Karakaya Suzan ve Nuran Çınar, "Yenidoğan Cildi ve Verniks Kazeozanın Bebeğe Faydaları", *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 34 (2018): 144.

1720 Kevgir, haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını veya bazı sıvıları süzmek için kullanılan, delikli, genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı, süzgeçtir.

1721 Kaynak Kişi: 49

1722 Kaynak Kişi: 110

1723 Kaynak Kişi: 47

1724 Kaynak Kişi: 31

1725 Kaynak Kişi: 23

Kumun içinden kırk tane taş toplanır.[1726]

Kırklama geleneğinde kevgir üzerine taş ile birlikte özel anlamlar yüklenen farklı nesneler de konmaktadır. Bu nesnelerden bazıları sarılık olmasın diye altın, gümüş yüzük, dişleri tarak gibi sıralı olsun eksik çıkmasın iki taraflı çıksın diye tarak, zengin ve bereketli olsun aç kalmasın diye kırk arpa, kırk bakla, kırk fasulye, kırk baskını varsa çıksın diye iğne, zengin olsun diye paradır. Bununla birlikte kırk yerden toplanmış kırk çiçek konmakta ve suya tuz eklenmektedir.

Kırklama işleminin her aşamasında duâlar okunarak, anne ve bebek yıkanmakta bu uygulama sayesinde anne ve bebeğin nazardan, kırk baskınından ve diğer kötü olaylardan arındırılacağı düşünülmektedir.

> Kumun içinden kırk tane taş toplanır, kırk tane arpa, her arpaya bir ihlas okurduk, sarılık olmasın diye altın, gümüş yüzük, dişleri tarak gibi sıralı olsun eksik çıkmasın iki taraflı çıksın diye bir de tarak atıp o suyla hem bebeği hem anneyi yıkardık. Eskiden herkeste altın yüzük de olmazdı. Konu komşu birbirinden isterdi "Çocuğu kırklayacağım da altın yüzüğünü verir misin" derlerdi. Sarılık olmasın diye altın atılırdı. Sarı tülbent de bağlanırdı beşiğine.[1727]
>
> Kırk arpa, kırk taş, bir altın, bir gümüş, bir iğne ve parayı kevgirin içine koyardık, kevgirden su akıtırdık. Kızın kırkını otuz yedinci günde erkeğinkini kırkıncı günde çıkartırız. Sonra kevgirin içindeki o taşları bir bezle sarıp yastığının altına koyarız. Rahat uyusun diye.[1728]
>
> 5-10-15 diye kırka kadar sayarak kovaya taş koyulur. Kırk defa elini batırıp sayarlardı. Sonra o suyla bebek de kadın da yıkanırdı.[1729]
>
> Bebek doğduktan sonra kırk gün olunca kırk farklı sokaktan kırk tane taş toplanır. O taşlar iyice yıkanır sonra yıkama suyunun içine atılır. O suyla bebek de anne de yıkanır.[1730]
>
> Kırk taşı kevgirin içine koyardık. Kevgirden su akıtarak o suyla bebeği yıkardık. Başka bir şey yapılmazdı.[1731]
>
> Altın, iğne ve taşlar kevgirin üzerine koyulur. Kevgir çocuğun üstüne tutulur üzerinden su 0r. Anasını da yıkarız bu şekilde.[1732]
>
> Kırkından önce yıkanmaz derlerdi o yüzden ben de kırkı çıkana kadar silerdim. Suya okuyup o suyla yıkanılır. İsteyen yirmi gün olunca yapardı. Yarı kırkını çıkardık derlerdi. Kırkıncı gün bir daha yaparlardı o zaman tam kırkı çıkardı. İsteyen de kırk gün olunca kırkını çıkartır. Anne rahminden çıktıktan sonra kırkıncı gün ilk suyu üstünden akıtılır. Anne de abdest alır gibi yıkanır.[1733]

1726 Kaynak Kişi: 115
1727 Kaynak Kişi: 115
1728 Kaynak Kişi: 116
1729 Kaynak Kişi: 59
1730 Kaynak Kişi: 19
1731 Kaynak Kişi: 49
1732 Kaynak Kişi: 110
1733 Kaynak Kişi: 9

> Bebeğin kırkıncı günü kırk tane taş toplanıp kovanın içine atılır. Bir de altın yüzük atılır kovanın içine. Su kırk delikten geçsin diye kevgire su koyulup bebeğin üzerinden akıtılır. Kadın eğer çocuk düşürüyorsa düşük yapmasın diye yüzüğü çocuğun iç çamaşırına göbeğinin üzerine dikerler.[1734]

> Cansız duruyordu bebek. Kırk yerden kırk çiçek topladık. Emir otu var semizotuna benzer. Gıcır gıcır sağlıklı bir ottur. İnşallah bebek de o ot gibi sağlıklı olur diye suyun içine atıp kaynattık. Onunla yıkadık bebeği.[1735]

> Suya tuz döküp kırk taş toplanıp kevgire koyulur onun üstünden tuzlu su akıtılırdı.[1736]

Kayseri yöresinde kırklama sırasında yumurta da kullanılmaktadır. Yumurtanın içi çocuğun bedenine sürülmekte, kabuğu ile de kırklama suyu bir yerden diğer bir yere dökülmektedir. Yumurta ile doğum arasında güçlü bir anlam ilişkisi vardır. Yumurta canlılığın, hayatın başladığı, bebeğin anne karnında korunduğu yer olarak anlamlandırılabilir. Çocuğun bedenine sürülerek çocuğun şifa bulması amaçlanmaktadır. Ayrıca yumurtanın bebekte tüy oluşmasını engelleyeceği düşünülmektedir.

> Temiz güzel bir yumurta bebeğin üzerine sürülür. Kırk delikli kevgirin içine altın yüzük koyulur. Anne ve bebeğin üzerine kırk sefer su dökülür.[1737]

> Kırk tane taş toplanır. Kevgirin ya da eleğin içine koyulur oradan su akıtırlar. Çocuğun ağzına da koyarlar. Sert olsun kimseye laf vermesin diye ağzına taş koyup çıkartırlar. Tüy olmasın diye de karınca yumurtasını sürerlermiş anadan doğma tüy olmaz o zaman.[1738]

> Kırk taş toplanır. Ben caminin etrafındaki taşlardan toplatmıştım. Bir yumurta alınır içi boşaltılır. O yumurta kabıyla kırk defa su alınıp yıkanacağı suyun içine atılır. Altın da koyarlar suya bebek sağlam olsun diye. Bu suyla duâlar okunarak yıkanır anne de bebek de.[1739]

Kayseri yöresinde yapılan araştırmada bazı katılımcılar kırklama sonrası taşların ve suyun rastgele atılmadığını bu suya çeşitli anlamlar yüklenerek belli yerlere konduğunu belirtmişlerdir.

> Banyo suyunun içine taş, bakla, fasulye kırkar tane atılır. Sonra kevgirle üstünden su dökerek yıkayıp türbeye götürürler. Kırklama suyu hayırlı olsun diye cami avlusuna atılırdı.[1740]

> 40 taş toplardık güzelce yıkayıp eleğin üzerine koyardık. Eleğin üzerindeki taşlardan kafanın üzerinden itibaren su akıtırdık. Böylece kırkı çıkardı. Kırkı çıkmayan bebek zordur. Elekteki taşları da sonra bebeğin yastığının altına koyardık akıllı olsun diye.[1741]

> Kevgirle üzerine su dökerlerdi. Kevgir kırk delikli ya ondan kırk delikten su dökülür. İyice yıkadıktan sonra ayağından tutup baş aşağı sallarız. Ayağına da vururduk birkaç

1734 Kaynak Kişi: 63
1735 Kaynak Kişi: 67
1736 Kaynak Kişi: 87, 88
1737 Kaynak Kişi: 46
1738 Kaynak Kişi: 1, 2
1739 Kaynak Kişi: 107
1740 Kaynak Kişi: 95
1741 Kaynak Kişi: 103

> kez. Dökülsün hastalık varsa diye. Taş, çiçek yoktu. Duâ okurduk kevgirden dökerdik bu kadar. Onun suyunu da avluya serperler. Sepilsin büyüsün güçlü olsun diye.[1742]
>
> Kırk gün olunca bebek ve kadının üzerinden başından aşağıya su dökülürdü. Sonra o yıkanılan su ayak basmadık yere dökülürdü.[1743]

Kayseri yöresinde rastlanan bir pratiğe göre kırklama suyu çocuğa kol üzerinden akıtılarak dökülmektedir. Görüşme yapılan kişiler, insan kolunda kırk damar olduğuna inanmakta, burdan hareketle kırklama suyunun kol üzerinden akıtılması gerektiğini düşünmektedir. Bu sayede çocuğun tüm bedeninin sağlıklı olacağına inanılmaktadır.

> Küçük kırk tane taş toplanır duâ okuyarak süzgecin içine koyulur. Çocuk hayırlı evlat olsun, uzun ömürlü olsun diyerek başından aşağı su dökülerek yıkanır. Annenin kolundan su dökerek yıkadığımız da olurdu. Kırk damar olurmuş kolda onun üzerinden su akıtarak çocuk yıkanırdı. Yirminci gün yapanlar da vardı ama ben kırkını beklerdim.[1744]

Kayseri yöresinde kırklama suyu üzerine dökülüp yıkanan çocuk ayaklarından tutularak baş aşağı sallanır. Böylece çocuk üzerinde kırk baskını, hastalık, nazar varsa temizleneceğine inanılır.

> Kırk gün hiç yıkamazdık. Kırk gün sonra okuyup üfleyip kevgirden su akıtarak yıkardık. Taş falan bir şey koymazdık. Kafadan başlayıp su tutardık. Sonra bebeği tersine çevirip ayaklarından tutup baş aşağı sallardık. Kırkı çıksın gitsin diye. Kötülük hastalık da çıkar gider.[1745]
>
> Yirmi günlükken, kırk günlükken kırklanır. Kırk gözlü kevgirin üzerine kırk tane buğday, buğday yoksa kırk tane taş koyulur. Bu kevgirin üzerine su dökerek çocuk da kadın da yıkanır. Sonra çocuğu ayaklarından tutup silkelerler. Hastalığı varsa dökülsün tamamen arınsın diye.[1746]
>
> Kırk taş suya atılır. Su kaynatılır. Kırk taş alınıp kevgirin üstüne koyulur, buğday da koyarız. Okuyup, üfleyip yıkarız. En son suyu dökerken ayağından tutup sallarız.[1747]
>
> Kevgirden su dökülür. Sonra ayaktan tutup sallanır bir de kafadan tutup sallanır. Ağzına küçük taş değdirirler. Ağzı sıkı olsun diye.[1748]

Kayseri yöresinde kırklama sonrası belli bir süre çocuğun emzirilmemesi gerektiği, emzirilirse çocuğun arsız olacağı veya ağzının kokacağı düşünülmektedir.

> Önce çocuk emzirilir karnı doyurulur. Doğalı yirmi gün olunca tepesinden aşağıya kevgirden su akıtılır. İyice yıkanıp üstü başı değiştirilir. Arsız olmasın diye yıkandıktan sonra bir süre emzirilmez. Yirmi gün sonra bir daha yapılır aynı şeyler. Sonra kırkı çıkmış olur.[1749]

[1742] Kaynak Kişi: 97
[1743] Kaynak Kişi: 70
[1744] Kaynak Kişi: 124
[1745] Kaynak Kişi: 17
[1746] Kaynak Kişi: 21, 22
[1747] Kaynak Kişi: 56
[1748] Kaynak Kişi: 5
[1749] Kaynak Kişi: 7

> Kırk yol ağzından kırk taş toplanır. Bu taşları yıkayıp kaynamış suyun içine atardık. Sonra bebek sağlıklı olsun diye okuyup üfler yıkardık. Sağlam olsun diye kırklama suyuna taş koyulup yıkanır. Banyo yaptırdıktan sonra hemen emzirme derler. Eğer hemen emzirirsen ağzı kokar diye düşünülür.[1750]

Kayseri yöresinde kırklama sonrası anne ve bebeğinin misafirliğe gitmekte, bu evden çocuğa geleceğiyle ilgili anlamlar yüklenen hediyeler verilmektedir.

> Anne yıkanır. Kırk fincan su bir kaba dökülür. Duâ okuyarak annenin üstüne su dökülür. Sonra aynı şekilde kırk fincan su bebeğin üzerinden duâ okuyarak akıtılır. Yıkadıktan sonra kırk uçurmaya giderler, misafirliğe. Hangi eve giderlerse onlar da hediye verirler. Yün verirler, saçları ağarana kadar uzun çok yaşasın diye. Yumurta verirler çocuğu çok olsun diye.[1751]

Andonğ yöresinde Kayseri yöresindeki kırklama geleneğine benzer bir inanca rastlanmamıştır. Andonğ'ta çocuğun ilk banyosunun doğumdan sonra ne zaman yaptırılacağına ilişkin belli bir süre bulunmamaktadır. Yapılan alan çalışmasında çocuğun ilk banyosunun genellikle doğumdan hemen sonra ya da bebeğin göbeği düştükten sonra yaptırıldığı belirlenmiştir.

> Doğduktan hemen sonra ılık suyla yıkamıştım.[1752]
>
> Hastanede doğum yaptıktan hemen sonra yapılır.[1753]
>
> Göbeği keser kesmez ilk duşunu aldırırız.[1754]
>
> Göbeği düşmeden önce duş almak yasak. Göbeği düştükten sonra duş aldırırız.[1755]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında doğumdan sonra her gün, 3 gün sonra, 7 gün sonra ve 21 gün sonra çocuğa duş aldıranlar vardır.

> Ilık su ile iki üç gün içerisinde yıkardım.[1756]
>
> 21 gün sonra yıkarız.[1757]
>
> Doğduktan 1 gün içinde yıkadım.[1758]
>
> Doğduktan 3 gün sonra ılık suyla yıkadım.[1759]

1750 Kaynak Kişi: 23
1751 Kaynak Kişi: 100
1752 Kaynak Kişi: 127, 129, 134, 135, 141, 156, 164, 165, 168, 172, 173, 174, 185, 196, 197, 203, 207, 210, 211, 212, 213, 215, 223, 224, 231, 233, 235, 237, 241, 132, 137, 142, 143, 144, 145, 146, 149, 157, 158, 163, 166, 167, 170, 171, 176, 178, 179, 180, 184, 188, 190, 193, 194, 195, 198, 200, 201, 206, 208, 217, 218, 232, 234, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247
1753 Kaynak Kişi: 169, 216, 220, 226, 227, 249, 250
1754 Kaynak Kişi: 139, 140, 191
1755 Kaynak Kişi: 131
1756 Kaynak Kişi: 236
1757 Kaynak Kişi: 147
1758 Kaynak Kişi: 128, 228, 238
1759 Kaynak Kişi: 126, 136, 150, 189, 204, 205, 209, 230

Doğduktan 7gün sonra yıkadım.[1760]

Doğduktan sonraki gün bacağını sonraki gün ise kollarını ertesi gün kafasını sonraki günlerde ise tüm vücudunu sildim. Bu günden sonra her gün duş aldırdım.[1761]

Her gün ya da 2-3 günde bir yıkadım. Ama suyun derecesine dikkat etmeli.[1762]

Kore'de bebeğin bedeni doğumdan sonraki iki gün boyunca ılık suyla ıslatılmış havlu ile silinir. Üçüncü gün ise artık ılık su ile duş aldırılabilir. Bu ilk duşu annesi ya da büyükannesi yaptırır. Bebeğin öncelikle el ve ayaklarını yıkanır, sonra kafa, göğüs sırayla ıslatılarak duş aldırılır. Bu sıra ile yapılırsa bebeğin fiziğinin düzgün olacağına inanılmıştır.

Kayseri yöresinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin çoğu kırklama geleneğini uyguladıklarını ve bu geleneği büyüklerinden öğrendiklerini söylemişlerdir. Yapılan bu çalışmada kırklama geleneğinin halk arasında yaygın bir biçimde uygulandığı görülmüştür.

Kevgire kırk taş konup su kevgirden bebeğin üzerine akıtılır. Anne ve bebek ikisi birlikte yıkanır. Başlarından aşağı su dökülür.[1763]

Kevgirden su dökülür. Ağrısı acısı çıksın gitsin diye. Bu suyla çıkar gider ağrısı acısı.[1764]

Kırk gün sonra kevgire su koyulur. Bebek de kadında kevgirden su akıtırken duâ da okuyarak banyo yaptırılır.[1765]

Kırk gün olunca kevgirden su akıtırdık üstünden duâlar okurduk.[1766]

Suyuna ekmek koyarlar nasibi bol olsun diye, kısmetli olsun diye. Ağzı sıkı olsun diye, taş gibi sağlam sağlıklı olsun diye taş da koyarlar suyuna. O suyu kevgirden döküp yıkarız.[1767]

Kırk gün olunca banyo yaptırılır. Duâ okuyarak. Perşembe gününe denk gelmezse perşembe günü bir daha banyo yaptırılır.[1768]

Kırk gün sonra bebek ve anne üzerinden su akıtılır. Ondan sonra artık dışarı çıkabilirlerdi. Çünkü kırklanmadan kırkından önce dışarı çıkarlarsa kırk basar diye korkarlardı.[1769]

Kırkını bitirince kırkını çıkarmak için kevgirden su akıtırlar. Kevgirin içine taş koyan da olurdu.[1770]

1760 Kaynak Kişi: 151, 181, 192, 214
1761 Kaynak Kişi: 248
1762 Kaynak Kişi: 162
1763 Kaynak Kişi: 101
1764 Kaynak Kişi: 4
1765 Kaynak Kişi: 10
1766 Kaynak Kişi: 30
1767 Kaynak Kişi: 6
1768 Kaynak Kişi: 14
1769 Kaynak Kişi: 43
1770 Kaynak Kişi: 48

Kırk taş alınır kevgire koyulur. O kevgirden su akıtarak en son durulama suyunda bebek de anne de yıkanır.[1771]

Çocuk doğalı kırk gün olunca suyu güğüme koyup kevgirin kırk deliğinden su akıtarak kadını da bebeği de yıkarlar.[1772]

Yirmi gün olunca kevgirle su dökülürdü. Kırkıncı gün bir daha su dökülürdü kevgirden. Su dökerken de "attım gitti kırkım bitti" denirdi. Bebek de kadın da yıkanırdı.[1773]

Kırk taş toplanır kevgirin üzerine koyulur. Kevgirde kırk delik var diye kevgir kullanılırdı. Böylece kırkı çıkartılırdı.[1774]

Kız kırk gün sonra oğlan çocuk yirmi gün sonra yıkanır. Kırk farklı yerden kırk taş toplanır. O taşlar kevgirin üzerine koyulur. Kevgir üzerinden su tutarak su akıtırlar. Bu şekilde kırkı çıkmış olur.[1775]

Çocuk doğalı bir hafta olunca yedi kırkı denir. Dışarıdan kırk küçük taş toplanır. Kevgire koyulur bu suyla kadında bebek de yıkanır.[1776]

40 küçük taş ya da fasulye, nohut, arpa, küçük altın da atılır kevgirin içine. Sonra kevgirden su akıtırlardı. Annesinin başının üstünden de dökülür, çocuğun başının üstünden de dökülürdü. Çocuk titrerdi kırkı çıkardı.[1777]

Kırk taş ve çeşit çeşit çiçek toplanır. Kevgir üzerine taşlar çiçekler koyulur. Suyu ısıttıktan sonra salavat getirerek kafasından aşağı üç defa su dökülür.[1778]

Doğar doğmaz yıkanır çocuk. Ama kırkında ayrı yıkanır. Leğende güzelce yıkanır. Taş falan koymazdık son durulama suyunu boş kevgirden akıtırdık. Ayetel kürsi ve üç gulhü bir elham okuyarak kevgirden su akıtırdık.[1779]

Zayıf olan çocuklar üstüne pis avrat gelmiş diye camiden kırk tane taş toplanırdı. O taşlarla yıkanırdı çocuk da gelin de. Sonra o taşlar fırlatılıp sokağa atılırdı. Kötülüklerde sıyrılıp çıksın gitsin diye. [1780]

Kırkı çıkınca kırklanır. 40 taş toplanır. Annenin başına tülbent bağlanır. Annenin kucağına çocuk verilir. İkisinin de başının tepesinden kevgirden su akıtılır.[1781]

40'ı çıkmayana nazar çok değer. 40 gün olur. 40 taş atıp suyu kaynatırlar. Suya okuyup üflenir. Bu suyla bebek ve anne yıkanır. Lohusanın 40'ı çıkarsa al gelmez.[1782]

Kırk tane taş toplanır kevgire koyulur. Bebeği de anneyi de yıkadıktan sonra en son durulama suyunu bu kevgirden akıtırdık. Üç gulhü bir elham okuyup suyu dökerdik başından aşağıya.[1783]

Kırk gün olunca kırk arpa, bir iğne, altın, taş banyo suyuna atılır. Çocuğu yıkadıktan sonra durulama suyu olur o su. Kevgiri çocuğun başının üstüne tutup o suyla durulanır. Çocuğun başından aşağıya o su akıtılır.[1784]

1771 Kaynak Kişi: 51
1772 Kaynak Kişi: 68
1773 Kaynak Kişi: 71
1774 Kaynak Kişi: 76
1775 Kaynak Kişi: 78
1776 Kaynak Kişi: 85, 86
1777 Kaynak Kişi: 83, 84
1778 Kaynak Kişi: 91
1779 Kaynak Kişi: 90
1780 Kaynak Kişi: 16
1781 Kaynak Kişi: 104
1782 Kaynak Kişi: 102
1783 Kaynak Kişi: 108
1784 Kaynak Kişi: 112

> Yıkama suyuna iğne, altın, gümüş, kırk arpa, kırk taş koyulur, bu su kevgirle bebeğin kafasından aşağıya akıtılır.[1785]
>
> Kırk gün geçince 40 arpa, soğan, sarımsak kabuğu kalburun üzerine koyarlar kafadan aşağı onun içinden su akıtırlar. Artık fıskiye de delikli olduğu için onunla yıkasan da olur.[1786]
>
> Kırk tane arpayı, çakılı kaynattığın suyun içine atarsın. Kevgirden su akıtarak bebeği yıkarsın kırklanmış olur.[1787]
>
> Kırk tas su dökülür hamamda. Bebek de anne de kırk gün dışarı çıkarılmaz.[1788]
>
> Kırk farklı yerden kırk çiçek toplanır. Onun suyuyla bebek yıkanır.[1789]
>
> Leğenin içinde, kalburun altında yıkardık.[1790]
>
> Su içine taş atıp onunla yıkarlardı.[1791]
>
> Abdestli biri kevgirden, tülbentten, süzekten başına su döker anneyle bebeğin.[1792]
>
> Kırkıncı gün yapılır. Aslında doğduktan bir hafta sonra da yıkanır çocuk ama kırkında da mutlaka yıkanır.[1793]
>
> Kevgirden su akıtılarak bebek yıkanır.[1794]
>
> Kırk taş toplarlar ve bu taşları güzelce yıkayıp kazanın içine atarlar. Suyu kaynatırlar o suyla kadın ve çocuk yıkanır.[1795]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında çok az da olsa kırklama geleneğini duymamış olan, hiç uygulamamış olan, çocuğunu normal şekilde yıkayan kişiler de bulunmaktadır.

> Yok, ben hiç yapmadım.[1796]
>
> Yapmadık. Görmedim etmedim.[1797]
>
> Suya üfürüp üç dört defa tepeden aşağıya su dökerlerdi.[1798]
>
> Kırk gün sonra boy abdesti alınır. Çocuk da yıkanır.[1799]
>
> Kırkı dolunca yıkanır normal suyla. Herhangi bir şey yapılmaz.[1800]

Andonğ yöresinde yapılan alan araştırmasında bebeğin ilk duşu sırasında herhangi bir özel uygulamaya rastlanmamıştır. Ancak katılımcılardan biri çocuğun ilk

---

1785 Kaynak Kişi: 118
1786 Kaynak Kişi: 122
1787 Kaynak Kişi: 123
1788 Kaynak Kişi: 33
1789 Kaynak Kişi: 66
1790 Kaynak Kişi: 74
1791 Kaynak Kişi: 79
1792 Kaynak Kişi: 80
1793 Kaynak Kişi: 89
1794 Kaynak Kişi: 47
1795 Kaynak Kişi: 25
1796 Kaynak Kişi: 37
1797 Kaynak Kişi: 41
1798 Kaynak Kişi: 8
1799 Kaynak Kişi: 50
1800 Kaynak Kişi: 61

duş suyunu evin duvarının temiz kısmına döktüğünü belirtmiştir. Bir başka katılımcı da ginseng kaynatarak onun suyuyla çocuğun ağzını yıkadığını belirtmiştir.

> Doğum yaptıktan hemen sonra ılık su ile yıkadım ve o suyunu dışarıda bulunan duvarın temiz kısmına döktüm.[1801]
>
> Ginseng kaynatıp onun suyuyla dudaklarını sildim.[1802]

3.9. Çok Ağlayan ve Uyumayan Çocuk

Bebekler yaşamlarının ilk döneminde günlerinin büyük bir bölümünü uyuyarak geçirirler ve ağlayarak kendilerini ifade etmeye çalışırlar. Henüz konuşamayan, rahatsız oldukları durumu açıklayamayan bebeklerin kendilerini ağlayarak ifade etmeleri doğaldır. Sağlıklı bebeklerin gün içindeki ağlama süreleri ilk aylarda sonraki aylara nispeten daha yüksektir ve zamanla bu süre azalma eğilimindedir. Bebeklerin sürekli olarak ağlamaları ve uyumamaları ebeveynleri endişelendirir. Çocuklarının hasta olduğunu düşünen aileler tedavi için sağlık kuruluşlarına başvurmanın yanında geçmişten öğrenilerek gelen geleneksel tedavi yöntemlerini kullanarak çocuklarının yaşamlarını normale döndürmeye çalışırlar. Bebeklerin ağlama nedenleriyle ilgili inançlar ve ağlayan bebekleri yatıştırmak için yapılan geleneksel uygulamalar bu bölümde açıklanmıştır.

Yaşar Çoruhlu; "Türk Mitolojisinin Ana Hatları" isimli kitabında Güney Sibirya ve Altay Türklerindeki inançlarda çocuğun gülümsemesi ve ağlamasında Türk kültüründe mitolojik bir varlık olarak tanınan Umay'ın etkisi olduğunu belirtmektedir. Yaşar Çoruhlu tarafından aktarılan bilgiye göre;

> Umay her zaman çocukla beraberdir, ancak onun çocuğu terkettiği zamanlar da olur. Bu ayrılma uzun sürdüğü zaman çocuk hastalanır. Umay'ın çocukla beraber olduğunun işareti, çocuk uykudayken gülmesidir. Ağladığı zaman sözü edilen koruyucu ruhun gittiği düşünülür. Çocuk hastalandığında Umay'ı getirmesi için kam çağırılır. Bazen çocuğun doğmadan önce ruhunu koruduğu varsayılan Umay, Sagaylar, Şorlar ve Beltirler arasında üç yaşına gelene kadar çocuğun ruhunu temsil etmektedir.[1803]

Bu bilgiler bebeklerin neden ağladığı ve gülümsediği konusunun çok eskiden beri merak edilen bir konu olduğunu, bu davranışların eski dönemlerde Umay Ana'nın etkisiyle oluştuğuna inanıldığını göstermektedir.

[1801] Kaynak Kişi: 138
[1802] Kaynak Kişi: 221
[1803] Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin,* 40-41.

Andonğ merkezli yapılan literatür taramasında elde edilen bilgilere göre "묵재일기 – *Mugceilgi*" adlı kitapta bebek hastalanıp iyileşemediği zaman buna çare olarak başvurulan yöntemler açıklanmıştır. Şaman çağırıp *gut* ayini yapıldığı veya Şamana hastalığın kökenini, sebebini ve çözümünü sorup ona göre tedavi uygulandığı belirtilmektedir.[1804]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasına kaynaklık eden bir kişi çok ağlayan ve uyumayan çocuğu için Şaman tarafından kendisine tavsiye edilen bir tedavi yöntemini açıklamıştır. Aktarılan bu yönteme göre; şaman, otuz âdet okun doğu yönünde fırlatılmasının ardından yosun çorbası hazırlanması ve *Samşin Büyükanne'ye* duâ edilmesini tavsiye etmiş, bu sayede çocuğun sağlığına kavuşacağını söylemiştir. Kaynak kişi bu tedavi yöntemini uyguladığını ifade etmiştir.

> Cenaze sahibini davet ederek yemek sunmuştum ve ona çocuğumu göstermiştim. Ondan sonra ağlamaya başladı. Şamana gittim. Onun sözü ile 30 tane ok yapıp doğu tarafa attım. Su kuyusundan su alıp yosun çorbası yapmamı ve *Samşin Büyükanne*'ye duâ etmemi istedi.[1805]

Kore'de hastalanan çocukları sağlık kuruluşunda tedavi ettirmenin mümkün olmadığı durumlarda, aşağıdaki yöntemler uygulandığında çocukların iyileşeceklerine inanılmaktadır.[1806]

1. Bebek hastalandığında kafasının yanına pilav, yosun çorbası, su koyup *Samşin'*e duâ edilir. Burada kullanılacak pilav yapılırken pirinç yedi kez ezilir ve yedi kez yıkanır.
2. Bebeğin ağzını ineğin ağzına değdirirsen ya da bebek fare deliğine bakarsa iyileşir.
3. Çocuk grip olduğu zaman susam yağı, kayısı çekirdeği ve yeşil soğanın kökü karıştırılıp yedirilir.
4. Buğday haşlanıp tohum saçar gibi evin etrafına saçılırsa bebek iyileşir.
5. Bulaşıcı hastalıklarda çocuğun elbisesine gümüşten yapılmış kilit takılır.
6. Bulaşıcı hastalık olduğunda evde kızartma yapılmaz.
7. Gözü rahatsızlanan bebeğin gözüne anne sütü sıkılır.
8. Kulağı rahatsızlanan bebeğin kulağına susam yağına batırılan pamuk sürülür.
9. Ağır hastalıklarda kâseye temiz su koyup duâ edilir.

1804 İ, *Mugceilgi oa Yanğaroge,* 52.
1805 Kaynak Kişi: 189
1806 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri*, 40.

10. Çocuğun gözü rahatsızlandığı zaman üç vücudu ve bir kafası olan balığın resmi çocuğun bulunduğu odanın doğu tarafında bulunan duvara çizilir. Güneş doğarken duvardaki balığın gözüne iğne ya da şiş batırılarak "Benim gözümdeki hastalığı alırsan bende senin gözündeki şişliği alırım." denir. Bu işlem iki kez tekrarlandıktan sonra üçüncüsünde "Eğer hastalığımı geçirirsen ben de bu şişi çıkartırım." denir.

11. Bebeğin gözünde arpacık çıktığı zaman, hastalanan gözün zıt yönündeki el ya da ayak başparmağının tırnağı üzerine artı işareti çizilir ve bu işaretin orta noktasına bir şeyler batırılır.

12. Özellikle erkek bebeklerin kasıklarında bulunan damar şiştiği zaman bu bölge yılanın kemiği ile çizilirse hastanın iyileşeceğine inanılır.

13. Bir yeri şiştiği zaman şişlik iğne batırılarak indirilir.

14. Çocuk kaplan eti yerse bütün hastalıkları gider.

15. Muskanın bütün hastalıkları oluşmadan önce engelleyeceğine inanılır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çok ağlayan ve uyumayan çocukların bu rahatsızlığının nazar değmesinden kaynaklandığına inanılmaktadır. Nazara iyi geldiğine inanılan çeşitli duâlar okuma, din görevlilerine götürüp okutma veya kurşun döktürme çocuğun nazardan kurtulması için başvurulan bazı yöntemlerdir.

Nazardan denir. Okuruz.[1807]

Nazar değmiştir ya da sancısı vardır.[1808]

Nazar değmiş denir.[1809]

Hocaya okutulur. Hoca muska verir o takılır.[1810]

Hocaya duâ okuturduk. Ağlaya ağlaya kısmetine ağlıyor derdik. Rızık rızık diye ağlıyor derdik.[1811]

Anahtar kadar koyun aşığını çatal iğneyle çocuğun omzuna takarlardı. Kurt kemiğini de takarlardı.[1812]

Kurşun döktürülür.[1813]

Gaz ya da nazardır. Misafirliğe gitmiştik benim bebeğin de kırkı yeni çıkmıştı. Bir yaşında zannettiler. Eve gelince tövbe yemek yediremedim emmedi hiç. Sütüm de kurudu sonra.[1814]

1807 Kaynak Kişi: 9
1808 Kaynak Kişi: 89
1809 Kaynak Kişi: 92
1810 Kaynak Kişi: 7
1811 Kaynak Kişi: 87, 88
1812 Kaynak Kişi: 13
1813 Kaynak Kişi: 83, 84
1814 Kaynak Kişi: 90

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında çok ağlayan ve uyumayan çocuklara "kurbacık olmuş" denmekte ve çocuğun derdinden kurtulması için bazı uygulamaların yapılması gerektiğine inanılmaktadır. İnanca göre kurbacık olan çocuklar bu konuda bilgili veya duâlı insanlar tarafından çeşitli pratikler uygulanarak iyileştirilebilir.

> Kurbacık olursa dölün dilinin altını keserlerdi. Çocuk konuşamazdı kurbacık olursa. Gesi'de bilen biri vardı. Ona gidilirdi. Bilen biri ya da berber dilinin altını keserdi.[1815]
>
> Çatakdere'de bilen biri vardı kurbacık için bilgiliydi. Dölün tepesine çizgi atıp içine kına koyulmuş çaput basarlardı. Ya da ebe jiletle kazırdı. Kına koyarlardı üzerine de. Kendi atana kadar dururdu o kına orada. Bıngıldağı çukur olduğunda çocuk çok amel olurdu o zaman jiletle azıcık bıngıldağını keserlerdi.[1816]
>
> Kurbacık olurdu çocuk. Bıngıldağını bilen birine kestirip gelirdik. Sonra üzerine kına yakılırdı.[1817]

Şekil 3.4: Bebeklerde "Bıngıldak"

Kaynak: "Bıngıldak Nedir, Ne Zaman Kapanmaya Başlar?", (Erişim Tarihi: 12.10.2020), https://www.gebe.com/bingildak

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada "Çocuğunuz uyumadığında veya çok ağladığında ne düşünürsünüz ?" şeklindeki soruya katılımcıların büyük çoğunluğu bebeğin hasta, aç, altına yapmış veya uykusu gelmiş olmasından kaynaklandığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

[1815] Kaynak Kişi: 70
[1816] Kaynak Kişi: 69
[1817] Kaynak Kişi: 8

Hasta olup olmadığından şüphelenilir.[1818]

Sağlığının iyi olmadığını düşünürüm.[1819]

Acıktığı için ağladığı düşünülür.[1820]

Acıktığını ya da hasta olduğunu düşünürüm.[1821]

Karnı açtır, çişini yapmıştır ya da hastadır diye düşünülür.[1822]

Yolunda gitmeyen bir şey olmuştur.[1823]

Uykusu gelmiştir.[1824]

Bir şeylerin eksik olduğunu düşünürüm.[1825]

Özel bir şey düşünmem.[1826]

Bebeğin karakteri iyi değil diye düşünürüm.[1827]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada çocuğun çok ağlaması, uyumaması şeklindeki huzursuz hareketlerinin cenaze ya da yas tutma olayıyla bağlantısı olduğuna inanılmaktadır. Alan çalışmasına kaynaklık eden bazı kişiler çocuğun bu davranışının aile üyelerinin cenazeye gidip gelmesi ya da hayvan ölüsü görmesi nedeniyle gelişebileceğini düşünmektedir.

Aileden biri cenazeye katılıp geldiği için öyle olmuştur.[1828]

Birlikte kaldığımız aile içerisinde biri cenazeye gidip gelmişse ya da hayvan ölüsü görmüşse çocuğun hasta olup olmadığına bakardım.[1829]

Eğer biri cenazeye gidip gelirse bebek çok ağlar.[1830]

Hasta olduğundan şüphelenirim. Bebek çok ağlar aileden birisi dışarıdayken hasta veya cenazeden gelen biriyle buluşmasından şüphelenirim.[1831]

Andonğ yöresinde araştırmaya katılan bazı kişiler çocuğun bu davranışını normal karşılayarak bebeklerin bu tür davranış sergileyebileceklerini belirtmiş, bazıları da bu durumu olumlu bir durum olarak yorumlayıp çocuğun geleceği için faydalı olarak değerlendirmiştir.

1818 Kaynak Kişi: 128, 167, 168, 171, 182, 184, 187, 188, 196, 208, 209, 210, 213, 214, 215, 219, 231, 211, 226, 236, 220, 221
1819 Kaynak Kişi: 190
1820 Kaynak Kişi: 162, 191, 199, 200, 197
1821 Kaynak Kişi: 133, 165, 179, 160, 206, 223
1822 Kaynak Kişi: 130, 216, 218
1823 Kaynak Kişi: 192
1824 Kaynak Kişi: 242
1825 Kaynak Kişi: 132
1826 Kaynak Kişi: 224
1827 Kaynak Kişi: 129
1828 Kaynak Kişi: 193
1829 Kaynak Kişi: 131
1830 Kaynak Kişi: 175
1831 Kaynak Kişi: 203

> Çocukken çok ağlayan çocuklar hakkında hiç kötü düşünmedim, normal karşıladım.[1832]
>
> 10 ay boyunca vücudumun içindeydi. Dünyaya yeni geldiği için böyle davranıyordur diye düşünürüm.[1833]
>
> Uzun zaman boyunca annenin karnında durduktan sonra dünyaya geldiği için geceyi gündüzü karıştırıyor diye düşünürdüm. [1834]
>
> Çok ağlayan bebeğin boğazı kuvvetli olur ve ileride şarkıcı olabilir diye düşünürüm.[1835]
>
> Zamanla ağlaması durur.[1836]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre yörede çok ağlayan ve uyumayan çocukların sancılı olduğuna ve "sancı bağlama" denen uygulama sonrası sağlığına kavuşacaklarına inanılmaktadır. Sancı bağlama, çok ağlayan çocuğun komşusu tarafından bir ip parçasına duâ okunması ve bu ipin çocuğun ayağına bağlanması şeklinde uygulanmaktadır.

> Sancısı bağlanırdı. Ağlamaması için sancısı dursun diye yapılır. Bir komşuya gidilir komşu okur üfler sonra bir iplik alıp sancıyı bağlar. O ip de sonra sancısı gitsin diye onun ayak bileğine takılırdı.[1837]

Kayseri yöresinde çok ağlayan ve uyumayan çocuğun bezini türbe çalısı denen bir bitkinin kenarına atmak, karnına tandır külü ve bal sürmek gibi pratiklerle çocuğun ağlamasının dineceğine inanılmaktadır.

> Türbe çalısı vardı. Çocuğun bezini oraya atar gelirlerdi. Nazar değmiş buna diye afsunlatırlardı. Konu komşu afsunu olan bir kişi ilgilenirdi.[1838]
>
> Karnı şişerdi. Tandırdan kül ve bal çalarlardı karnına. Nane de ekerlerdi üzerine.[1839]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuğun çok ağlaması ve uyumaması gibi durumlarda en çok uygulanan yöntem *Samşin Büyükanne*'ye duâ etmektir. Bununla birlikte çocuğu sırtlayıp veya kucaklayıp sakinleştirmek, sırtına dokunarak veya ninni söyleyerek uyutmak, karnını doyurmak, emzirmek çocuğu sakinleştireceğine inanılan diğer yöntemlerdir.

[1832] Kaynak Kişi: 225
[1833] Kaynak Kişi: 181
[1834] Kaynak Kişi: 173
[1835] Kaynak Kişi: 229
[1836] Kaynak Kişi: 172
[1837] Kaynak Kişi: 124
[1838] Kaynak Kişi: 72
[1839] Kaynak Kişi: 69

Samşin Büyükanne'ye duâ ettim.[1840]

Önce emziririm, sonra altını kontrol ederim ve sürekli kucağımda sakinleştirerek uyuturum.[1841]

Sırtıma alıp sakinleştirirdim.[1842]

Duâ etmek ve sağlığını kontrol ederdim.[1843]

Sakince sırtına dokunarak uyuturum.[1844]

İş yaparken ayağım ile salladım.[1845]

Ninni söyleyerek uyuturdum.[1846]

Kucaklayıp sakinleştirirdim.[1847]

Benim çocuklarım iyi yerdi, iyi uyurdu.[1848]

Emzirdim.[1849]

Çocukla birlikte oynamak, duş aldırmak, hastaneye götürmek, sabrederek konuşmak Andonğ yöresinde çocuğun huzurlu olmasını sağlayacağına inanılan diğer yöntemlerdir.

Beraber oynadım[1850]

Sabrederek güzel söz ile anlattım[1851]

Ilık su ile beraber duş alırdım[1852]

Endişelenirim, sağlığında bir sorun mu var diye düşünürüm.[1853]

Rahat hissettirmeye çalışırdım.[1854]

Öylece bıraktım.[1855]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada uyumayan veya çok ağlayan çocuğu olan anneler bebeğin bu huzursuzluğu nedeniyle kendilerinin de huzursuz olduklarını, bazı yöntemlerle sakin kalmaya kendilerini yatıştırmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

1840 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146, 152, 153, 154, 155, 161, 178, 201, 205
1841 Kaynak Kişi: 183
1842 Kaynak Kişi: 195, 222, 227, 237, 150, 243, 169, 156, 240
1843 Kaynak Kişi: 207
1844 Kaynak Kişi: 185, 170, 241
1845 Kaynak Kişi: 239
1846 Kaynak Kişi: 158, 136, 244
1847 Kaynak Kişi: 138, 233, 250
1848 Kaynak Kişi: 134
1849 Kaynak Kişi: 141, 147, 151
1850 Kaynak Kişi: 235
1851 Kaynak Kişi: 248
1852 Kaynak Kişi: 166
1853 Kaynak Kişi: 180
1854 Kaynak Kişi: 212
1855 Kaynak Kişi: 186

Benim karnımda olduğu zamanlar rahatsız mı oldu diye düşünürüm.[1856]

Çocuk olduğu için mecburen düzenli bir hayat yaşamaya çalışırım.[1857]

Akupunktur yaptırdım.[1858]

Bebek yüzünden uyuyamadığım için zorlanacağım ama yinede doğurdum benim yüküm diye düşündüm.[1859]

Bende çocuk gibi uyuyamadan sarılıp yatıyordum.[1860]

3.10. Çocuklarda Nazar ve Nazardan Korunma Yöntemleri

Nazar, Türk Dil Kurumu'na göre; "Belli kimselerde bulunduğuna inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanılan uğursuzluk, göz."[1861] olarak tanımlanmaktadır. Nazar Türkçede genellikle "nazar değmek", "nazara gelmek" veya "göz değmek" şeklinde deyim olarak kullanılır. Hayranlık ve aşırı beğenme esnasında biraz da kıskançlığın etkisi ile gözlerden yayılan enerjinin meydana getirdiği ve genelde bakılan nesnelerin bozulması, kırılması ya da eğer insansa sağlının bozulması şeklinde tezahür eden olaylar, halk arasında nazarla açıklanmaktadır.

Pertev Naili Boratav nazar kelimesinin Türkçede "bakış" anlamına gelen Arapça kökenli nazar kelimesinden türediğini belirtmektedir. Bu olayın "bakışlarında zararlı güç bulunan bazı insanların bu özellikleriyle bir kişiye, bir hayvana ya da bir nesneye bakmakla canlı üzerinde hastalık, sakatlık, hatta ölüm; nesne üzerinde sakatlanma, kırılma gibi olumsuz bir etkinin meydana gelmesi"[1862] şeklinde açıklanmaktadır. İslam Ansiklopedisinde nazarla ilgili şu bilgilere yer verilmiştir:

> Nazar inancı, Hint, İran, Arap, Yahudi ve Türk kültürlerinin yanı sıra modern Avrupa, bilhassa Akdeniz ve Slav toplumlarında ve Latin Amerika'da hâlâ yaşamaktadır. Nazara karşı alınan tedbirler kültürden kültüre farklılık göstermekle birlikte bu konuda uzmanlaşmış kişiler tarafından uygulanan ritüellerden başka bazı yaygın uygulamalar da söz konusudur. Bunların başında Tanrı'nın ismini veya koruyucu birtakım ibareleri zikretmek, belli duâ cümlelerini okumak, nazara maruz kalan kişiye veya şeye tükürmek ya da onu kötülemek ve muska kullanmak gelir.[1863]

1856 Kaynak Kişi: 228
1857 Kaynak Kişi: 127
1858 Kaynak Kişi: 232
1859 Kaynak Kişi: 126
1860 Kaynak Kişi: 135
1861 "Güncel Türkçe Sözlük", (Erişim Tarihi: 07.08.2019), https://sozluk.gov.tr/
1862 Boratav, *100 Soruda*, 103-104.
1863 "Nazar", (Erişim Tarihi: 20.11.2020), https://islamansiklopedisi.org.tr/nazar--goz-degmesi

İslam dininin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'de inkârcıların bakışlarının etkisini konu alan Kalem suresinin 51. ayeti ve Yakup peygamberin çocuklarını Mısır'a gönderirken şehre farklı kapılardan girmelerini tavsiye ettiğini anlatan Yusuf suresinin 67. ayeti İslamiyet'te nazar inancının varlığına işaret olarak görülmekte bu nedenle İslam dininde nazara inanılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de yer alan Felak ve Nâs surelerini okumak, bu surelerin yazılı olduğu kâğıtları evin ya da arabanın uygun bölümüne asmak "maşallah", "barekellah" gibi sözler söylemek nazarın kötü etkilerinden korunmak için uygulanan bazı yöntemlerdir.

Nazarın yetişkin insanlardan ziyade çocuklara değeceğine inanılır. Yeni doğan çocuğun sık hastalanması, doğumdan sonra bazı rahatsızlıklar geçirmesi, sık ağlaması gibi sorunlarda ilk akla gelen nazar değmesi ihtimalidir. Aileler çocuğun rahatsızlığını gidermek, sakinleştirmek için öncelikle halk arasında nazara karşı koruyucu olduğuna inanılan yöntemlere başvurmaktadır.

Andonğ merkezli yapılan araştırmada Güney Kore'de, Türkiye'deki nazar inancına benzer bir inanç, çocukların *Samşin Büyükanne* tarafından kıskanılması inancıdır. Bu inanca göre, çocuklara güzel sözlerle hitab edilmesi, çocukların içtenlikle sevilmesi gibi durumlarda *Samşin Büyükanne*nin çocuklara zarar verebileceğine inanılır. *Samşin Büyükanne*nin çocukları kıskanmaması için ona duâ edilmesi gerektiğine inanılmaktadır.

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında nazara inanıldığı ve çocuklarda nazar değmesini önleyici ya da giderici yöntemler uygulandığı belirlenmiştir. Nazardan korunmak için sık başvurulan uygulama çocuğun kıyafetinin uygun bir yerine genellikle de omuz bölgesine mavi boncuk, iğde dalı, üzerlik gibi çeşitli nesnelerin takılmasıdır. Bu nesnelerin çocuğu nazardan koruyacağına inanılmaktadır.

> Çocuğun omzuna göğ (mavi) boncuk[1864], iğde dalı[1865], muska[1866], üzerlik[1867], sarımsak başı veya kabuğu[1868] takılır.
>
> Çörek otundan kırk iki tane yapılıp omzuna takılır.[1869]

[1864] Kaynak Kişi: 19, 68, 70, 25, 41, 43, 63, 98, 90, 116, 4, 7, 13, 17, 21, 22, 34, 61, 71, 76, 78, 80, 85, 86, 87,88, 89, 92, 102, 103, 107, 108, 115

[1865] Kaynak Kişi: 3, 68, 70, 41, 43, 56, 116, 21, 22, 34, 80, 92, 111

[1866] Kaynak Kişi: 41, 21, 22, 92, 25, 63, 98, 17, 102, 56, 123, 34

[1867] Kaynak Kişi: 22, 21, 92, 63, 98, 123, 13, 87, 88, 59

[1868] Kaynak Kişi: 21, 22, 123, 13, 87, 88, 59, 25, 78, 86, 85, 108, 9

[1869] Kaynak Kişi: 41

> Çörek otu küçük bezin içine koyulup omzuna takılır.[1870]
>
> İğde çalısı kuruyunca rengi kırmızı olur. Bu çalı alınıp iğneyle delinir ve çocuğun omzuna asılır.[1871]
>
> Soğan kabuğunu ve kadının özel bölgesinden bir tane kıl alıp onu da çocuğun omzuna takarlardı.[1872]
>
> Boncuk takmak da iyi değilmiş. Nazar değerse boncuk dermiş ki "Ya ben çatlayayım ya da o çatlasın. Haside, çörek otu, soğan, sarımsak, tuz ve un omzuna takılırdı nazar değmesin diye.[1873]
>
> Omzuna çörek otu, çiğ kahve takılır.[1874]
>
> İnek gözü kurutulup omzuna asılır.[1875]

Ahmet Eker tarafından yapılan araştırmaya göre; Kayseri yöresinde çocuğa mavi renkli elbise giydirmenin nazarı engellediğine inanılır. "Yeni doğan çocuğa nazar değmemesi için doğum ziyaretine gidenler maşallah'ın yanında, çocuğa mavi renkli elbiseler götürürler ve giydirirler veya annesi tarafından giydirilir. Mavi renkli bezlere sarılır ve mavi renkli çamaşırlar giydirilir. Çünkü mavi renkte nazarı önleme gücü olduğuna inanılmaktadır."[1876]

Andonğ yöresinde çocuk ve annenin yaşayacağı iyi veya kötü olayların *Samşin Büyükanne* tarafından kontrol edildiğine inanılmaktadır. Çocuğun sağlıklı yaşaması için temiz su sunularak *Samşin Büyükanne*'ye duâ edilmektedir.

> *Samşin Büyükanne* aldı gitti diye düşünülür.[1877]
>
> *Samşin Büyükanne*nin kıskançlığından olmuştur.[1878]

Andonğ yöresinde çocukların özellikle *Samşin Büyükanne* tarafından kıskanılmaması ve kötü ruhlar tarafından rahatsız edilmemeleri için onlara kötü sözlerle seslenildiği ifade edilmiştir.

> Bebek güzel olsa bile nazar değmesin diye kötü sözler söylüyoruz. Güzel şeyler söylersek *Samşin Büyükannenin* güzel sözlerin arkasından kötü olaylar ortaya çıkaracağını, bebeğin başına kötü olaylar geleceğini düşünüyoruz.[1879]

1870 Kaynak Kişi: 87, 88, 102
1871 Kaynak Kişi: 89
1872 Kaynak Kişi: 21, 22
1873 Kaynak Kişi: 9
1874 Kaynak Kişi: 43
1875 Kaynak Kişi: 3
1876 Eker, "Kayseri ve Çevresinde", 61.
1877 Kaynak Kişi: 208
1878 Kaynak Kişi: 193
1879 Kaynak Kişi: 131

> Çok çirkinsin derdik. Çünkü güzel sözler söylersek cinler gelip onu rahatsız eder diye inanılıyor.[1880]
>
> Çok çirkinsin deriz.[1881]

Yaşar Kalafat'a göre kara iyelere karşı korunmak için ismin koruyucu gücünden medet umularak kişilere "Atmaca", "Doğan", "Sungur" gibi yırtıcı hayvan isimleri konmaktadır. Ayrıca insan isimleri kara iyelerin zararından korunmak için saklı tutulur. "Erkekler eşlerine isimleri ile hitap etmez "ev sahibi" derler, kadınlar da keza "bizimki" gibi tabirler kullanırlar."[1882]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuğa nazar değmesini önlemek için tavuk pisliği bir bezin içine alınıp muska haline getirilmekte çocuğun omzuna veya koltukaltına asılmaktadır. Bununla birlikte kadının elini cinsel organına veya iç çamaşırına sürüp bebeğin yüzüne sürmesinin çocuğu nazardan korumada etkili olacağına inanılmaktadır.

> Tavuk pisliği muska gibi yapılıp omzuna takılırdı. Nazar otu tütsülenir. Nazara inanılmaz mı hiç, mezardakilerin çoğu nazardan ölmüştür.[1883]
>
> Tavuk pisliği bir bezin içine koyulur. Omzuna takılır. Köpeğin dişini delip takarlar omzuna. Kurdun aşığını yani ayak kısmını sağ omzuna takarlardı. Nefes olmasın diye.[1884]
>
> Kadın elini donunun içine sürüp sonra çocuğun yüzüne sürerdi, bakanın gözüne perde olsun diye öyle yaparlardı.[1885]
>
> Tavuk pisliğini bir beze dikip omzuna dikerler.[1886]
>
> Tavuk pisliği ve rahmin kılını koparıp beze sarar omzuna takardık. Boncuk takılırdı.[1887]
>
> Kadın elini çamaşırın içine sürtüp çocuğun yüzüne sürerdi. Nazara set olsun diye. Tavuk pisliği beze sarılıp omzuna takılırdı.[1888]
>
> Tavuk pisliğini dikerlerdi koltuğunun altına. Ev üzerlik otu ile tütsülenirdi. Gaz lambasının isi, kazan, sac karası sürülürdü kulağının arkasına. Sarımsak başı koltuk altına dikilirdi.[1889]
>
> Elini çamaşırın içine sür de çocuğun yüzüne sür derler.[1890]

1880 Kaynak Kişi: 208
1881 Kaynak Kişi: 135, 137, 167, 195, 198, 203, 235, 249
1882 Kalafat, "*Halk Edebiyatı*", 401-409.
1883 Kaynak Kişi: 56
1884 Kaynak Kişi: 1, 2
1885 Kaynak Kişi: 110
1886 Kaynak Kişi: 6
1887 Kaynak Kişi: 28
1888 Kaynak Kişi: 97
1889 Kaynak Kişi: 85, 86
1890 Kaynak Kişi: 37

> Kadın elini önüne sürüp bebeğin yüzüne sürerdi. Nazardan kurtulmak için nefesi kuvvetli birine afsunlatılırdı.[1891]

> Köpek dışkısını bir fincana koyduk üzerine su koyduk. Suyunu ağzına sürdüm. Bağırmayı kesti çocuk. Bir türlü susturamamıştık. Tezek yanan yerden bir kürek aldılar. Bir avuç toprak aldık evin dış kapısının önüne koyduk.[1892]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında nazardan korunmak için bebeğin ilk kakasını yaptığı bez paspas altında bir hafta bekletildiği belirlenmiştir.

> Bebeğin ilk kakasını yaptığı bez paspas altında bir hafta bekletirlerdi. Rahminden kıl koparıp bir şeye sarıp, iğde dalıyla omzuna takarlardı. [1893]

Kayseri yöresinde duâ okumak, Kur'an-ı Kerim'de, "Bakara" suresinin 255. ayeti olan Ayet-el Kürsi duâsını okumak, yörede "Haside" adı verilen nazar ayetlerinin yazılı olduğu muskayı çocuğa takmak nazardan korunmak için sık başvurulan diğer yöntemlerdir.

> Duâ okunur. Haside takılır.[1894]

> Duâ okurlardı. Zaten belli başlı birilerinin nazarı değerdi. Bir misafir gelince sen ondan önce konuşursan nazarı değmez derlerdi.[1895]

> Duâ okunurdu. Kayınpederim hocaydı benim her zaman duâ okumamızı söylerdi.[1896]

> Duâ okunur. Nazar değmesin diye neyi varmış da nazar değecekmiş sanki diyorlar.[1897]

> Duâ okunur.[1898]

> Ayetel Kürsi okunur.[1899]

> Kur'an okunur. Nefesi kuvvetli olana okutulur.[1900]

> Duâ okunur, üzerlik otu koklatırdık burnuna. Un, tuz ve üzerlik hepsini yakıp burnuna koklatırdık.[1901]

> Duâ okurduk. Cevşen takardık.[1902]

> Haside, cevşen omzuna takılır.[1903]

> Duâ okunur. Sarımsak kabuğu, soğan kabuğu, un, çörek otu, üzerlik tüttürülür.[1904]

1891 Kaynak Kişi: 71
1892 Kaynak Kişi: 67
1893 Kaynak Kişi: 111
1894 Kaynak Kişi: 34
1895 Kaynak Kişi: 80
1896 Kaynak Kişi: 31
1897 Kaynak Kişi: 90
1898 Kaynak Kişi: 4
1899 Kaynak Kişi: 101
1900 Kaynak Kişi: 7
1901 Kaynak Kişi: 115
1902 Kaynak Kişi: 104
1903 Kaynak Kişi: 37
1904 Kaynak Kişi: 47

> Duâ yaptırılırdı. Kurşun dök derlerdi. Onun gözü bunun gözü diyip suya atarlardı kurşunu. Köz patlatırlardı suya atarlardı.[1905]

Kayseri yöresinde çocuğun nazardan korunması için ateşten faydalanılmaktadır. Kurşun döktürme ve tütsü yapmak nazar olduğuna inanılan kişiden nazarı kaldırmak için yapılan bazı uygulamalardır. Tütsü; çörek otu, soğan kabuğu, sarımsak kabuğu, un, üzerlik otu ile yapılan karışımlar ile hazırlanmaktadır.

> Çörek otu, soğan kabuğu, sarımsak kabuğu, un tüttürülür. Nazarı değenin ayakkabısı kesilirdi. Sonra o ayakkabıyı da ateşe atardık. Bebenin ilk kanlı kakası gelen gidenin nazarı değmesin diye kapının önüne koyulur.[1906]
>
> Biri öldü nazardan. Okuyup üflerler, çörek otu, sarımsak başı takarlar. Üzerlik tüttürürler. Gelişmeyen çocuğa mum döktürürler, kurşun döktürürler. Karnı şişince iğneyi kızdırırlar onu karnına basarlardı hemen iyileşirdi.[1907]
>
> İri yarı olurdu çocuklarım, ev sahibi de çocuklarımı çok severdi, onunkiler tahta kapı gibi kuru olurlardı. Üzerlik, bulgur, çörek otu, un, sarımsak soğan kökünü ateşe tutardım dumanını tüttürürdüm evde. Onun gözü bunun gözü diye isimlerini söyleyerek.[1908]
>
> Küreğe ateş koyup üstüne üzerlik, soğan sarımsak kökü, un, çörek otu atıp tütsü yapardım.[1909]
>
> Kurşun döktürülür bilen birine. Bebeğin alnına kara çalarlar. Elini rahmine sürüp çocuğun yüzüne sürerlerdi.[1910]
>
> Sarımsak kabuğu, soğan kabuğu, un, çörek otunu tütsülerdik odadan odaya gezdirirdik. Çocuğu da üstünden atlatırdık. Göbeği düşer düşmez çörek otu atardık nazar değmesin diye.[1911]
>
> Çörek otunu takarlar çocuğun omzuna. Tütsü de yapılırdı burnuna kokutulur.[1912]
>
> Genç bir kız vardı çay dağıttı. Gözü üzerine gitti herkesin. Bahçe toprağı, tezek, çörek otu, soğan sarımsak kabuğu hepsini alıp kızın yatağın altına koyduk. Eli ayağı tutmayan yataktan kalkamayan kız ayaklandı.[1913]
>
> Ateşin közün üstüne un atılırdı ya da unu tütsü yaparlar üzerine.[1914]
>
> Mum dökerler. Duâ okunur. Üzerlik otu tütsü yapılır. Kurşun döktürülür. Hocaya götürülür.[1915]
>
> Duâ okunur. Kurşun döktürülür. Üzerlik, soğan, sarımsak kabuğu tüttürülür.[1916]
>
> Mum dökerlerdi. Kurşun dökerlerdi. Duâ okunur.[1917]

1905 Kaynak Kişi: 16
1906 Kaynak Kişi: 10
1907 Kaynak Kişi: 78
1908 Kaynak Kişi: 49
1909 Kaynak Kişi: 51
1910 Kaynak Kişi: 76
1911 Kaynak Kişi: 46
1912 Kaynak Kişi: 13
1913 Kaynak Kişi: 67
1914 Kaynak Kişi: 59
1915 Kaynak Kişi: 116
1916 Kaynak Kişi: 83, 84
1917 Kaynak Kişi: 118

> Okurlar. Un soğan sarımsak kabuğu, üzerlik tüterler burnuna.[1918]
>
> Duâ okurduk, çörek otu takardık. Üzerlik otunu tüttürürdük evin dört bir yanına, bebeğin burnuna.[1919]
>
> Bebeğin üzerine sirkeli su serpilir.[1920]
>
> Burnuna kazan karası çalarlardı.[1921]

Kayseri yöresinde yapılan araştırmada çocukta nazar olup olmadığını anlamak veya nazarı değen kişiyi tespit edebilmek için ateş ve ateşle ilgili ögeler kullanılmaktadır. Kömür sayma, közü suya döküp tahminde bulunma, nazarı değdiği düşünülen kişinin eşyasını yakma, mum dökme, kurşun döktürerek çıkan şekle bakma bazı tahmin yöntemleridir.

> Kömür saydırırlardı. Kömür sayma; odunun közü suyun içine atılıp kimin gözü değdiyse onun adı okunurdu. Ayşe'nin gözü deyip köz suyun içine atılır. Köz suyun dibine çökerse değmiş demektir. Köz suyun dibine çökmezse değmemiş demektir. Sonra bu su siyah köpeğin üzerine dökülürdü. Köpek silkelenirse nazar değmiş denirdi.[1922]
>
> Köz söndürürdüm. Suya onun gözü bunun gözü diye nazarının değdiğini düşündüğüm kişinin adını söylerim. Köz aşağı çökerse nazarı değmiş derdim. Onun suyu da önce bir damla içirilir, sonra yüzüne sürülür sonra da evin köşelerine az az dökülür.[1923]
>
> Nazarı değen kişinin bir parçası ona söylenmeden alınır. Atletini almışlardı birinin, birinin ayakkabısını kapı önünden almışlardı, çorap neyini bulursan alırsın. O görmeden alınır parçası evin içinde yakılıp tüttürülür. Boncuk takarlardı.[1924]
>
> Duâ okunur. Mum dökerlerdi. Arıların polenini suyun içine dökerler. Mum şekil verirse nazar değmiş derlerdi. Mum dökerken kimin nazarının değdiğini düşünüyorsan onun adını söylersin. Mumun şeklini ona benziyor buna benziyor diye yorumlarız.[1925]
>
> Nazara uğrayan kişinin kafasına su dökerlerdi. Tülbent örtülür. Mum, kurşun eritilip suyun içine dökülür. Çıkan şekle göre nazar değip değmediği anlaşılır. İnsan şekli çıkmışsa nazar değmiş denir. Alnına is sürülürdü nazar değmesin diye.[1926]
>
> Bilen birine nefesi kuvvetli olan birine götürüp kurşun döktürürdük. Kurşun iğne gibi olduğunda göz var denirdi.[1927]

Alan çalışmasında elde edilen bu bulgulara göre nazar ile ilgili bazı inanışların ateşle ilgisi olduğu görülmektedir. Tüm kültlerde olduğu gibi ateşin de bir ruhu olduğuna inanılır ve buna ateş iyesi denmektedir. "Kendine özgü bir ruhu olduğuna inanılan ateş, onu kontrol edebilen özel kişilerin elinde düzeni ya da döngüyü

1918 Kaynak Kişi: 48
1919 Kaynak Kişi: 61
1920 Kaynak Kişi: 38
1921 Kaynak Kişi: 69
1922 Kaynak Kişi: 83, 84
1923 Kaynak Kişi: 114
1924 Kaynak Kişi: 110
1925 Kaynak Kişi: 112
1926 Kaynak Kişi: 113
1927 Kaynak Kişi: 103

değiştirebilecek büyüsel bir objedir. Temizleyici, iyileştirici, ısıtan, koruyan ve dönüştüren ateş, aynı zamanda cezalandırıcı, yakıcı ve yok edici bir unsur olarak kabul edilmiştir."[1928] Mitik dönemlerde oluşup şekillenen kültlerin birey ve toplum üzerindeki etkileri günümüzde de devam etmektedir.

Kayseri yöresinde evin girişine çeşitli nesneler asılarak evin ve evde yaşayanların nazardan korunması amaçlanır. Aileye nazarı değeceği düşünülen kişilerin bu nesneleri görüp eve girmeden evden uzaklaşmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

> Dış kapıya kafatası, kemik asılır, üzerlik otu asılır. Nazardan diye anlayıp gören gider zaten.[1929]
>
> İnek boynuzu asarlar. Bizim oturduğumuz binanın girişinde kocaman boynuz var. Ölü tosbağa kabuğunu asarlar kapılara. O olunca büyü bile değmezmiş. At nalı da takarlar kapılara. Develi de çok inanılır nazara. Kimse kimseye bir şeyini göstermez. Duâ okuruz, Ayet-el Kürsi okuruz.[1930]
>
> Gözünün değdiğini düşündüğün huylandığın birinin adını söyleyip duâ okunur. Soğan sarımsak kabuğu üzerlik otu tohumu muska yapılır sarılır güzelce bir bezle döşüne dikilir.[1931]

Ahmet Eker, Kayseri ve Çevresinde Nazar İnanç ve Uygulamaları isimli çalışmasında siyah örülmüş kendirin, nazarı engellediği düşünülerek beşik etrafına sarılmak suretiyle kullanıldığını belirtilmektedir. Bu ip çocuğu ziyarete gelen veya çocuğu seven kişilerin çocuğu nazara uğratmamaları için yapılmaktadır. Yünden yapılmış ipten örülerek yapılan bu kendirin siyah renkli olması gerekir. Örülen bu ip ağaçtan yapılı renkli beşiklerin üç tarafına sarılır. Beşiğin bir tarafı annenin çocuğu emzirebilmesi için açık bırakılmıştır. Nazarın bu bölgeden girme ihtimaline karşı ziyaretçiler iple korunmamış kısma yaklaştırılmazlar.[1932] Kayseri yöresinde uygulanan bu korunma yöntemi Andonğ yöresindeki *gımcul* inancı ile benzerlik göstermektedir. Daha önce de değinildiği gibi *gımcul,* "yasak ipi" anlamına gelmektedir. Andonğ yöresinde evin dış kısmına *gımcul* asılırken Kayseri'de de beşik etrafına ip asılarak insanların çocuğa yaklaşması yasaklanmakta, nazardan korunulması amaçlanmaktadır. Her iki uygulamada da ipin sözsüz iletişim işlevi görülmektedir.

[1928] Gülyüz, "İslam Öncesi", 203.
[1929] Kaynak Kişi: 100
[1930] Kaynak Kişi: 24
[1931] Kaynak Kişi: 123
[1932] Eker, "Kayseri ve Çevresinde", 61.

3.11. Çocuğu Olmayan Kadınlara Yapılan Uygulamalar ve Böyle Kadınlar Hakkında Toplumun Düşünceleri

Çocuk sahibi olmak, annelik ve babalık vasfını kazanmak, her evli çiftin hayalinde olan bir duygudur. Ancak bazı evliliklerde erkek veya kadından kaynaklı, biyolojik nedenlere dayanan ve kısırlık olarak adlandırılan durum gelişir. Kısırlık Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan tanımlamaya göre; çiftlerin herhangi bir korunma yöntemi kullanmadan, bir yıl süreyle düzenli cinsel ilişkiye giriyor olmalarına rağmen gebelik elde edilememesi durumdur.[1933]

Kısırlık erkek veya kadın kaynaklı olabileceği halde hem Kore hem Türkiye'de araştırma yapılan bölgede bu sorumluluk öncelikle kadınlar üzerinde bırakılmakta, bu süreçte kadınlar hor görülerek aşağılanmakta, ağır yaptırımlara maruz kalmaktadır. "Kore'de hamile olamamanın sebebini sadece kadından kaynaklandığı düşüncesi uzun yıllar boyunca devam etmiştir. Fakat zaman geçtikçe düşünceler değişmiştir. Bilimsel araştırmalar sayesinde kısırlığın nedenleri ve kimden kaynaklandığı tespit edilebilmekte ve bununla ilgili tedaviler uygulanmaktadır."[1934]

Yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri yöresinde çocuğu olmayan kadınlar aşağılanmakta, toplumdan dışlanmakta, katlanılamaz acılarla baş başa bırakılmaktadır.

> "Kısır diye aşağılanır, dışlanır, hor görülürdü. Üstüne evlenilir.[1935]
>
> Aşağılanırdı. Meyvesiz ağacın dibine varılmaz derlerdi. İzin verirse üstüne evlenirlerdi.[1936]
>
> Aşırı derecede aşağılarlardı. Kısır derlerdi. Erkeğe suç bulmazlardı hiç hep kadını kötülerlerdi. Üzerine evlendiren de çok oldu.[1937]
>
> Katır denirdi. Dışlanırdı. Aşağılanırdı. Üstüne yeni gelin alırlardı. Evden atarlardı.[1938]
>
> Erkek tipli derlerdi, kısır inek derlerdi, ben niye bunu aldım diye aşağılarlardı. Üstüne evlenilirdi.[1939]
>
> Kısır deyip aşağılarlardı. Üstüne evlenen de çok olurdu. Kesin kuma getirirlerdi. Eskiden kuması olan çoktu. Çocuğu olmayan kadının üstüne kuma getirmek şarttı.[1940]

1933 Zihniye Okray, "Kısırlık Tanısı Almış Erkek Hastaların Projektif Testlerle Değerlendirilmesi", (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011), 15.
1934 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 15.
1935 Kaynak Kişi: 3, 10, 43, 46, 47, 49, 59, 103, 112, 113, 114
1936 Kaynak Kişi: 123
1937 Kaynak Kişi: 122
1938 Kaynak Kişi: 101
1939 Kaynak Kişi: 56
1940 Kaynak Kişi: 50

> Kısır kadın derlerdi, nereye gitse başına kakılırdı. Üstüne evlenirlerdi. Sen kısırsın oğlumun evini şenliksiz yapacaksın derlerdi. Oğlumun kapısı kilitli kalacak derlerdi. İki üç üstüne evlenirlerdi.[1941]
>
> Aşağılanırdı. Üstüne hemen kuma getirirlerdi. Hatta kadın kendi eliyle bulur getirirdi. Sonra bazen alttaki kadının da çocuğu olduğu olurdu.[1942]
>
> Aşağılanırdı. Çöpsüz üzüm derlerdi. Kapı paspası gibi derlerdi. İşe yaramaz anlamında. Kısır derlerdi. Değersiz görürlerdi. Hâlâ öyle görenler var.[1943]
>
> Çok aşağılarlardı. Kayınvalideler oğlanlarını bir daha evlendirirlerdi. Diğerini de bir işe yaramıyor diye köle gibi çalıştırırlardı.[1944]
>
> Dışlanırdı. Akıllı olsaydı iyi bir insan olsaydı çocuğu olurdu derlerdi.[1945]
>
> Hor görürlerdi, aşağılarlardı. Dölsüz bu ne işe yarar derlerdi. Kısır derlerdi. Üstüne evlenirlerdi.[1946]
>
> Şöyle bir söz vardı; "Doğurmayan avrat, savaşa gitmeyen at, komşusunu bulmayan yurt ne işe yarar". Bu sözler iyi değil, dışlarlardı, aşağılarlardı kadını.[1947]

Andonğ yöresinde de çocuğu olmayan kadınlara kötü muamele edilmekte, evden kovulup koca başkası ile evlenmekte, aileden kovulmaktadır.

> Kötü muamele edilirdi.[1948]
>
> Hamile kalamayan kadın kovup başka kadını alırlardı.[1949]
>
> Eğer evli ise boşanır, dul ise de bir daha evlenmez.[1950]
>
> Soyunu devam ettiremediği için aileden kovulur, hiç istenmezdi.[1951]
>
> İnsan olmadığını düşünürler ve çok hataları olduğu için böyle olduğu düşünülür.[1952]
>
> Sağlıklı değil kocasının ailesinin soyunu devam ettiremiyor yazık.[1953]

Kore'de ataerkil düşünce yapısından dolayı çeşitli yöntemler uygulayarak bebek dileme sorumluluğu kadınlara verilmiştir. Bu düşünce *Cosıon* döneminde biçimsel olarak da geliştirilip erkek üstün toplum düşüncesini egemen kılmıştır. Bu düşünce tarzı "칠거지악-*Çilgıociag*" olarak adlandırılan kadınların uyması gereken yedi yasağın oluşumuna sebep olmuştur. Kadın bu yedi yasağa uymazsa bazı istisnalar dışında kocası onu evden kovma hakkına sahipti.

1941 Kaynak Kişi: 100
1942 Kaynak Kişi: 37
1943 Kaynak Kişi: 23
1944 Kaynak Kişi: 51
1945 Kaynak Kişi: 92
1946 Kaynak Kişi: 116
1947 Kaynak Kişi: 115
1948 Kaynak Kişi: 220
1949 Kaynak Kişi: 149
1950 Kaynak Kişi: 224
1951 Kaynak Kişi: 216, 218
1952 Kaynak Kişi: 129
1953 Kaynak Kişi: 160

Bu yedi kural aşağıdaki gibidir;[1954]

1.Kayınvalide ve kayınbabasının sözünü dinlemezse

2.Erkek evlat doğuramamışsa

3.İkinci kadın, kumasını ya da eşinin beraber olduğu diğer kadınları kıskanırsa

4.Çok konuşursa

5.Kötü bir hastalığa yakalanırsa

6.Hırsızlık yaparsa

7.Başka erkeklere bakarsa

"Koca bu kurallara uymayan kadınları üç istisnai durum dışında evden kovma yetkisine sahipti. Buna göre kadının kovulduktan sonra gidecek yerinin olmaması, kadının üç yıl boyunca ataları anma töreni düzenlemiş olması, karı kocanın önce fakir sonra zengin olması durumlarında kocası kadını kovamazdı."[1955]Görüldüğü gibi *Cosıon* döneminde erkek evlat doğuramayan kadınlar kocaları tarafından kovulabilmektedir. Bu ağır bir kuraldır. Diğer kurallar kadının kendi çabasına bağlı olarak düzeltilebilirken bu kural kadının çabalarıyla düzeltilebilecek bir durum değildir. Ayrıca erkek evlat doğurmamış olması sadece kadının suçu sayılamaz. Ancak o dönemde tıp olanaklarının gelişmemiş olması, ailede erkek evlat sahibi olamamanın sorumlusunun kadınlar olarak görülmesine sebep olmuştur. Dolayısıyla kadın, erkeğin soyunun devamını sağlaması gereken bir varlık olarak görülmüştür. Bu düşünce daha önce değinilen "erkek evlat dileme"(기자−*Gica)* kültürünü ortaya çıkarmış ve bu kültür yaygınlaşmıştır.

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuk sahibi olamayan kadınların kurallara uymadığı, suçlu olduğu düşünülür ve toplumdan dışlanır. Bu kişilere kadın olarak bakılmaz. Sıkıntılı insan diye düşünülür ve bu kişiler zavallı muamelesi görür.

1954 "Çilgıociag", (Erişim Tarihi: 07.02.2020), https://namu.wiki/w/%EC%B9%A0%EA%B1%B0%EC%A7%80%EC%95%85

1955 "Çilgıociag", (Erişim Tarihi: 07.02.2020), https://namu.wiki/w/%EC%B9%A0%EA%B1%B0%EC%A7%80%EC%95%85

Yedi yasaktan birini çiğnediği düşünülürdü.[1956]

Suçlu olarak düşünülürdü[1957]

Kadınlık, annelik yapamıyor diye düşünülürdü.[1958]

Kadın diye bakılmaz[1959]

Engelli insan diye düşünülür.[1960]

Ailenin soyunu devam ettiremeyen ve kadınlık yapamayan denirdi.[1961]

Kayınpederi tarafından dışlanır.[1962]

Kadınlık yapamadığı için aşağılanırlar.[1963]

Kadınlık görevini yerine getiremiyor diye düşünülür.[1964]

Yazık zavallı.[1965]

Allah onu lütuflandırmamış.[1966]

Engelli diye düşünülür.[1967]

Sıkıntılı insan diye düşünülür, eksik diye bakılırdı.[1968]

Hasta olduğunu düşünürüm.[1969]

İlk görevi olan doğurma işini yapamıyor diye düşünürdüm.[1970]

Çok şanssız kadın diye düşünürüm.[1971]

Atalarımıza kötü bir davranışta bulunduğunu düşünürüm. Yedi suçtan birini işlemiş zavallıdır.[1972]

Kayseri yöresinde de kız çocuğu olan ancak erkek çocuğu olmayan kadınların toplum nezdinde hiç çocuğu olmayan kadınlarla bir tutulduğu, aşağılandığı ve üzerine evlenildiği görülmüştür.

Oğlansız ana derlerdi. Kime kalacak o kadar mal mülk derlerdi.[1973]

Oğlu olmayanın da çocuğu olmayanın da üstüne evlenirlerdi. Aşağılanırdı.[1974]

1956 Kaynak Kişi: 142, 143, 144, 145, 146,166, 193, 196, 197, 198, 199, 202, 207, 213, 231, 169, 173, 181, 191, 194, 168, 138
1957 Kaynak Kişi: 163, 228, 236
1958 Kaynak Kişi: 162, 214, 157, 192, 187, 188
1959 Kaynak Kişi: 133
1960 Kaynak Kişi: 185, 200
1961 Kaynak Kişi: 208
1962 Kaynak Kişi: 225
1963 Kaynak Kişi: 201, 203, 238
1964 Kaynak Kişi: 182
1965 Kaynak Kişi: 127, 134, 164, 171, 221, 226, 233, 237, 240, 241, 243, 244
1966 Kaynak Kişi: 219
1967 Kaynak Kişi: 211
1968 Kaynak Kişi: 210
1969 Kaynak Kişi: 165
1970 Kaynak Kişi: 136
1971 Kaynak Kişi: 131
1972 Kaynak Kişi: 223
1973 Kaynak Kişi: 17
1974 Kaynak Kişi: 5

> Oğlu olmayanın da üzerine evlenilirdi. Hor görülürdü. Meyvesiz ağaç neye yarar kavak gibi derlerdi. Üstüne evlenirlerdi. Eskiden çok kadınlı ev çoktu.[1975]
>
> Oğlu olmayınca da aşağılanırdı. Kız doğurunca hastanede bırakıp gitmiş kadını. Kuma getirirlerdi. Soyumuz sürsün diye.[1976]
>
> Kısır denirdi. Üstüne evlenilirdi. Oğlu olmadı diye de üstüne çok evlenen oldu. Oğlan çalışacak tarlaları sürecek güçlü diye bir de mal mülk kime kalacak diye mutlaka bir oğlan istenirdi.[1977]
>
> En kötü kadın onlar olurdu, oğlu yok diye de kötü olurlardı.[1978]
>
> Hâlâ kuma getirirler üstüne. Oğlu olmayanın üzerine de kuma getirirler. İlk kadın çocuğu da olmadığı için daha çok ezilir. Sözü pek geçmez. İkinci çocuk doğuran daha kıymetlidir. Adam nasıl isterse bir gün onun yanında kalır bir gün diğerinin.[1979]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre bir ailenin kız çocuğu olsa dahi erkek çocuğu olmamışsa, koca genellikle ilk evlendiği karısını boşamadan başka bir kadını kuma olarak getirmektedir. Bu şekilde çocuk sahibi olan erkekler, iki kadınla birden aile hayatını devam ettirmektedir. Bazen de kadın çocuğu olmadığı gerekçesiyle erkek tarafından boşanmakta, erkek başka bir kadınla evlenerek çocuk sahibi olmaktadır. Yapılan çalışmada çocuğu olmayan bazı ailelerde kadınların kocalarının evlat sahibi olma arzusuna kavuşması için bilerek kocasının başka kadınlarla evlenmesini isteyenler olduğu belirtilmiştir.

> Üstüne evlenirlerdi. İki hanımla yaşarlardı. Bin de bir evlenmeyen.[1980]
>
> Kuma gelirdi üstüne. İki kadın aynı evde yaşarlardı. İlk kadının da pek değeri olmazdı.[1981]
>
> Üzülürdük çocuğu olmuyor diye. İki evli olan çok var. Birinde kocası gitti yeni bir tane daha getirdi sonra ilk karısından çocuğu oldu. Adam üzüldü yaptığına pişman olmuştu. Bazıları da kendi getirirdi benim çocuğum olmuyor diye.[1982]
>
> Mecbur kuma getirirlerdi. Mecbur da kocalarının evinde kalırlardı. Baba evinden çıktın bir kere bir daha dönüş yok. Beyazlar içinde çıktın beyazlar içinde geri gel derlerdi. Kefeninle dön derlerdi yani.[1983]
>
> Vay doğurmuyor bu diye dedikodu ederdi herkes. Evlenenler de olurdu. Çocuksuz kalıp da evlenmeyenler de olurdu.[1984]

1975 Kaynak Kişi: 83, 84
1976 Kaynak Kişi: 21, 22
1977 Kaynak Kişi: 80
1978 Kaynak Kişi: 4
1979 Kaynak Kişi: 25
1980 Kaynak Kişi: 34
1981 Kaynak Kişi: 76
1982 Kaynak Kişi: 97
1983 Kaynak Kişi: 9
1984 Kaynak Kişi: 48

> Üstüne evlenirlerdi. Çocuğu yok neye yarar derlerdi.[1985]
>
> Üstüne evlenirler.[1986]
>
> Ayıplarlardı. Ayrılırlardı, bırakırlardı kadını. Kız doğuran da ayıplanırdı. Yine mi kız doğurdun derlerdi. Çok kız doğurdun yeter artık derlerdi kadına. Son doğan kızın adını Yeter koyarlardı. Döndü koyarlardı artık erkeğe dönsün diye. Radyo bile yoktu eskiden hiçbir şey bilmezdik ki.[1987]
>
> Kısır denirdi. Boşarlardı.[1988]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında katılımcıların çok azı çocuğu olmayan kadınların aşağılanmadığını, aşağılamanın günah olduğunu, üstüne evlenilmediğini, kadın hor görülse de üstüne evlenilmediğini ifade etmişlerdir.

> Aşağılayanla hiç karşılaşmadım. Allah verene verir vermeyene vermez. Her şey Allah vergisi. (Biraz sohbet ettikten sonra.) Kendini bilmeyenler aşağılarlardı. Çocuğu olmuyor bunun derlerdi. Eltimin çocuğu olmuyordu. Öyle kötü söz diyeni kınardım ben.[1989]
>
> Kocaları evlenmezdi üstüne öylece kalırlardı.[1990]
>
> Üstüne alan çok olurdu. Aşağılama olmazdı.[1991]
>
> Aşağılanmazdı.[1992]
>
> Hor görürlerdi. Üstüne alma yoktu.[1993]
>
> Söz edenler de olurdu. Diyenler günah yaptılar.[1994]

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı kişiler çocuk doğurmanın tanrı tarafından verilen bir karar olduğuna inandıklarını, çocuk olmamasının o kadının kaderi olduğunu düşündüklerini bu nedenle böyle kadınlar hakkında kötü düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

> Ben şahit olmadım ama eskiler çocuk soyun devamını getirdiği için bebeği olmayan kadınlara acırlarmış. Ama ben öyle düşünmüyorum. Çünkü bu yaşadıkları Tanrı'nın takdiridir.[1995]
>
> Kötü düşünmüşlüğüm yok. Doğuramıyor diye düşünürüm.[1996]

1985 Kaynak Kişi: 67
1986 Kaynak Kişi: 89
1987 Kaynak Kişi: 108
1988 Kaynak Kişi: 54
1989 Kaynak Kişi: 19
1990 Kaynak Kişi: 95
1991 Kaynak Kişi: 63
1992 Kaynak Kişi: 107
1993 Kaynak Kişi: 13
1994 Kaynak Kişi: 16
1995 Kaynak Kişi: 172
1996 Kaynak Kişi: 126

Onun kaderi diye düşünürüm.[1997]

Kaderdir.[1998]

Kısmet.[1999]

3.12. İlk Tırnağın Kesilmesi

Tırnaklar, "parmak uçlarını zedelenmeden koruyan, tutmayı kolaylaştıran deri ekleri"[2000] olarak tanımlanır. Tırnaklar insan yaşamı süresince sürekli olarak uzar ve kendini yeniler. Yetişkinlerde uzama periyodu daha fazla iken bebeklerde ve çocuklarda bu süre daha kısadır. Sağlık açısından oluşabilecek riskleri önlemek için belli bir uzunluğa eriştikten sonra tırnakların kesilmesi gerekir. Aksi halde tırnak altında mikrop ve bakteri oluşumu gerçekleşir ve sağlık problemleri kaçınılmaz olur. Uzun tırnaklar bebeklerin kendilerini tırmalamasına özellikle gözlerde tehlikeli yaralanmalara neden olabilir. Bu nedenle doğumdan belli bir süre sonra bebeklerin tırnaklarının kesilmesi gerekir. Tırnak vücudun bir parçası olduğundan Kore'de ve Türkiye'de ilk tırnak kesimi önemsenmiş, ilk tırnak kesme zamanı, kesilen ilk tırnağın ne yapılacağı ile ilgili yöreye göre değişiklik gösteren inanışlar ve uygulamalar ortaya çıkmıştır.

Andonğ yöresinde yapılan literatür çalışmasında elde edilen bilgilere göre bebeklerin tırnakları yirmi birinci gün ve yüzüncü günde kesilir. Tırnak gelişigüzel kesilmez. Tırnak kesiminde makine ve makas kullanılmaz. Anne bebeğin tırnağını yavaş ve dikkatlice dişleriyle koparır. "Eğer bıçakla kesilirse çocuk büyüdükten sonra eli ile kötü şeyler yapacağına inanılır. Bebeğin tırnağı çok yumuşak olduğu için hem tırnağının şeklinin değişebileceği hem de yara olabileceği düşünülür. Tırnaklar yakılmayıp tuvalet ya da nehre atılırsa daha iyi olacağına inanmışlardır."[2001]

"Kesilmiş olan tırnaklar herhangi bir yere gelişigüzel atılmaz. Tavuklar tırnakları gagalarsa bebeğe kötü enerji getireceğine inanılır ve bunun için tırnaklar yakılır. Tırnak yakıldığında kötü olacağına inanarak tuvalete atanlar da vardır." [2002] Bu gibi uygulamalarda amaç bebeğin sağlıklı olması ve ileri yaşlarında iyi bir insan olmasını sağlamaktır.

1997 Kaynak Kişi: 242

1998 Kaynak Kişi: 217

1999 Kaynak Kişi: 128

2000 "Tırnak ve Tırnak Hastalıkları", (Erişim Tarihi: 20.11.2020), http://turkderm.org.tr/menu/50/tirnak-ve-tirnak-hastaliklari

2001 Co oa Yun, *Tonğgvaıyreva Uri,* 39.

2002 Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 183.

Kayseri yöresinde ilk tırnağın kesilmesi için doğumdan sonra belli bir süre geçmesi gerektiğine inanılmaktadır. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre çocuğun kırkı çıktıktan sonra, çocuk ilk defa eliyle bir şeyler tutmaya başlayınca ya da babasının cebinden para çekebilecek kadar büyüyünce tırnağının kesilmesi gerektiği düşünülmektedir. Aksi halde çocuğun büyüyünce hırsız olacağına inanılmaktadır. Bununla birlikte bir yaşından önce ve gece tırnak kesmenin uygun olmayacağına inanılır.

> Kırkı çıkmadan tırnağı kesilmez. Kırkından önce tırnağı kesilirse hırsız olacağına inanılır.[2003]
>
> Çocuğun tırnakları ilk defa eliyle bir şey tutmaya başlayınca kesilir. Ondan önce kesilirse hırsız olur diye kesilmez.[2004]
>
> Babanın cebinden para alana kadar kesilmezdi. Babasının cebinden para aldırılırdı ki hırsız olmasın diye. Aldığı parayı da anası alırdı. Çocuğa üst baş alınırdı.[2005]
>
> Bir yaşına kadar çocuğun tırnağı kesilmez. Kesilirse çocuk hırsız olur.[2006]
>
> Dayısı askerden gelene kadar saçı, tırnağı kesilmezdi.[2007]
>
> Gece kesilmez tırnak.[2008]
>
> Kırkı çıktıktan sonra kesilir. Günah sayılır.[2009]
>
> Kırk içinde keserdik. Bir şey düşünmezdik.[2010]

Kayseri yöresinde alan çalışmasına katılan bazı kişiler bebeğin tırnağının erken dönemlerde kesmenin yanlış olduğuna inandıklarını, bunu büyüklerinden öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Erken dönemlerde tırnak kesmemenin nedeni bilinmemektedir.

> Ekmeğini yesin diye eline para verip ilk tırnağını keserler. Kırkın içinde kesilmez. Neden bilmem âdettendir.[2011]
>
> Kayınvalidem kesme çocuğun tırnağını kendi dökülür derdi. Nedenini bilmiyorum.[2012]
>
> Kesilmezdi kırkı çıkmadan. Zaten yumuşacık hamur gibi olur. Neden kesilmezdi bilmiyorum ama kesme derlerdi.[2013]

2003 Kaynak Kişi: 1, 2, 6, 14, 19, 23, 25, 48, 50, 68, 72, 77, 85, 86, 103, 110, 115, 116, 118, 122, 123, 108.
2004 Kaynak Kişi: 34
2005 Kaynak Kişi: 37, 43, 54, 59, 61,78, 124
2006 Kaynak Kişi: 21, 22, 71, 104, 16
2007 Kaynak Kişi: 51
2008 Kaynak Kişi: 80
2009 Kaynak Kişi: 56
2010 Kaynak Kişi: 28
2011 Kaynak Kişi: 95
2012 Kaynak Kişi: 107
2013 Kaynak Kişi: 112

Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında ilk tırnak kesimi için özel bir zamanlama yoktur, genellikle ne zaman uzarsa o zaman kesilir. Ancak doğumdan 21 gün sonrası ve yüzüncü gün kutlamasının (백일- *Begil*) yapıldığı gün çocuğun tırnağı kesilir.

> Tırnağı ne zaman uzarsa o zaman keseriz.[2014]
> Doğduktan 100 gün sonra.[2015]
> Doğduktan sonra 21. gün.[2016]
> Doğduktan bir ay sonra.[2017]
> Bir hafta sonra keseriz.[2018]
> Mümkün olduğunca geç.[2019]

Bunlarla birlikte Andonğ yöresinde ilk tırnak kesiminin bebeğin kendisine zarar vermeden, bebeğin büyümesiyle birlikte gözlemsel olarak tespit edilen uygun zamanda kesilmesi gerektiği belirtilmiştir.

> Tırnağı ne zaman uzarsa o zaman keseriz.[2020]
> Birazcık büyüdükten sonra kesilir.[2021]
> El hareket etmeye başladıktan sonra kesilir.[2022]
> Elleri hareket ettikten sonra, yüzünü çizebilir, kendine zarar verebilir diye kesilir.[2023]
> Tırnak uzayıp onun için tehlikeli olmaya başladığı zaman kesilir.[2024]
> Uzayınca yüzünü çizebilir diye uzadıkça kestim.[2025]
> Her gün kontrol ederek uzadıkça kesiyoruz.[2026]
> İlk önce eldiven giydiriyoruz, sonra uzadıkça kesiyoruz.[2027]

Kayseri yöresinde ilk tırnak kesilirken çocuğun babasının cebinden para çektirilir. Böyle yapılmazsa çocuğun ilerde hırsız olacağına inanılır. Çocuğun aldığı

2014 Kaynak Kişi: 127, 129, 130, 131, 135, 142, 143, 144, 145, 146, 156, 157, 162, 163, 164, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 175, 182, 184, 190, 195, 203, 208, 211, 213, 215, 216, 219, 220, 223, 224, 231, 235, 238, 240, 241, 243, 244
2015 Kaynak Kişi: 128, 181, 183, 185, 186, 192, 193, 205
2016 Kaynak Kişi: 132, 137, 138, 147, 188, 189, 194, 196, 198, 201, 204, 206, 225, 230
2017 Kaynak Kişi: 149, 176, 179, 209, 217, 226, 232
2018 Kaynak Kişi: 134, 141, 151, 237
2019 Kaynak Kişi: 136
2020 Kaynak Kişi: 218
2021 Kaynak Kişi: 126
2022 Kaynak Kişi: 180
2023 Kaynak Kişi: 233
2024 Kaynak Kişi: 207, 242
2025 Kaynak Kişi: 221
2026 Kaynak Kişi: 165
2027 Kaynak Kişi: 174

para fakir bir aileye verilir ve bu "şükür parası" olarak isimlendirilir. Böyle yapıldığında babanın kazancının artacağına da inanılır.

> Babasının cebinden para avuçlatılır tırnakları ondan sonra kesilirdi. O para fakire verilirdi. Çocuğu büyüyor diye şükür gibi o para da fakire verilirdi.[2028]
>
> Babasının cebinden para aldırılırdı. Ondan sonra tırnağı kesilirdi. Hırsız olmasın diye.[2029]
>
> Babasının cebine sokarlar elini para aldırırlar. Babasının kazancı bol olsun diye.[2030]
>
> Hiç kesmedim çocuklarımın tırnağını. Hırsız olmasın diye.[2031]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında kesilen tırnakların insan bedeninden bir parça olduğu kabul edilerek gelişigüzel bir şekilde dışarı atılmaması gerektiği, toprağa gömüldüğü, bazı kişilerce de hatıra olarak saklandığı ifade edilmiştir.

> Kesilen tırnak saklanır.[2032]
>
> Kesilen tırnakları saksıya, bahçeye gömülür.[2033]
>
> Çöpe atılmaz tırnağı. Her zaman kesilir. Toprağa gömerdik. Öldükten sonra seninle bir toplanır onlar.[2034]
>
> Kırkından sonra kesip tırnaklarını bir beze koyar toprağa gömerdik. Uykusu kaçmasın diye böyle yapardık.[2035]
>
> Tırnaklarını ayakaltına atma derler.[2036]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada ilk tırnak kesimi sonrasında kesilen tırnağın saklanması ya da özel yerlere atılması ile ilgili herhangi bir inanca rastlanmamıştır. Andonğ yöresinde katılımcıların birçoğu bebeğin ilk tırnağını makas yerine dişleriyle kestiklerini ifade etmişlerdir.

> Dişimle kestim.[2037]
>
> İlk tırnağı anne dişiyle keser.[2038]
>
> Doğduktan iki ay sonra dişimle yavaş yavaş ısırarak kesiyorum.[2039]

2028 Kaynak Kişi: 46, 83, 84, 87, 88, 90
2029 Kaynak Kişi: 10, 41, 110, 85, 86
2030 Kaynak Kişi: 100
2031 Kaynak Kişi: 74
2032 Kaynak Kişi: 5
2033 Kaynak Kişi: 47
2034 Kaynak Kişi: 63
2035 Kaynak Kişi: 116
2036 Kaynak Kişi: 23
2037 Kaynak Kişi: 191, 248, 249
2038 Kaynak Kişi: 139, 140
2039 Kaynak Kişi: 168

Bebekken çok yumuşak olduğu için dişle kesilir.[2040]

Tırnak makası ile kesersem yara olabilir diye dişimle kestim.[2041]

Alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre Kayseri yöresinde ilk tırnak kesilince baba çocuğa hediye vermektedir.

Tırnağı kesildikten sonra yeni giyecekler hediye verilir çocuğa. İlk saçı kesildiğinde de berbere fazladan para verirdik.[2042]

İlk tırnağı kesilince baba hediye verir.[2043]

3.13. İlk Dişin Görülmesi

Diş çıkması veya diş sürmesi "çene kemikleri içerisinde gelişmekte olan dişlerin ağız içerisine doğru hareket ederek, çene kavsi üzerindeki yerlerini almaları ve sonrasında karşıt dişlerle kontağa geçerek çiğnemede rol oynamaya başladıkları ana kadar gerçekleşen fizyolojik olaylar bütünüdür."[2044] Doğumdan sonraki altıncı aydan başlayarak çocuğun iki buçuk, üç yaşına gelinceye kadarki dönemde çıkan dişleri süt dişi olarak adlandırılırken bu dönemden sonra daimi dişler çıkmaya başlar. "Süt dişlerinin sürmesi ve ardından düşmeleriyle daimi dişlerin sürmesi birbirini takip eden, yaşa ve çocuğa özel süreçlerdir. Çoğu ebeveynin endişeye kapıldığı bu süreçler ırk, etnik köken, cinsiyet ve bireysel faktörlere bağlı olarak değişiklikler gösterebilir."[2045] Bu süre bebeğin sağlık durumuyla da ilgilidir. Bu nedenle çocuğun ilk dişinin görünmesi, ilk dişin çıkması aileler için sevinç kaynağıdır.

Kayseri yöresinde çocuğun ilk dişinin görünmesi sevinçle karşılanır. Bu sevincin çevredeki insanlarla paylaşılması için "diş hediği" olarak adlandırılan yemek hazırlanır. Bu yemek diş çıkaran çocuğun ailesi tarafından hazırlanarak komşulara, eş, dost ve akrabalara dağıtılır veya aynı evde toplanıp hep beraber yenir. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında elde edilen bulgulara göre diş hediği içerisine imkâna göre; buğday, nohut, fasulye, mısır, mercimek gibi tahıllar eklenerek pişirilir. Üzerine çerez ve şeker konularak komşular ve diğer yakınlara ikram edilir. Bu ikram

---

2040 Kaynak Kişi: 212
2041 Kaynak Kişi: 228
2042 Kaynak Kişi: 9
2043 Kaynak Kişi: 102
2044 "Süt ve Sürekli Dişlerin Sürmesi", (Erişim Tarihi: 01.10.2020), https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/66661/Tugba_SUT_VE_SUREKLI_DIS_SURMESI_2016.pdf?sequence=1
2045 Neşe Akal, Zeynep Yılmaz ve Mehmet Bani, "Süt ve Daimi Dişlerde Sürme Problemleri: 4 Olgu Sunumu", *Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 28/2 (2018): 234.

karşılığında hedik tabağı iade edilirken dişi çıkan çocuğa hediye olması için imkâna göre para, iğde, boncuk, çorap, elbise gibi eşyalarla beraber verilir.

> İlk dişini görünce konu komşuya dağıtmak için hedik kaynatırdık.[2046]
>
> Buğday kaynatılır. Üstüne çerez şeker koyulur. Konu komşu toplanır. Ev sahibi ikram eder hedikten. Bunları alan insanlar da onlara çocuk için ufak tefek hediyeler verir.[2047]
>
> Diş hediği kaynatılır. Akide şekeri, üzüm koyulur üstüne. Konu komşuya verilir. Dişler, hayırlı olsun diye hediye verir konu komşu da. [2048]
>
> Diş hediği kaynatılır, dağıtılır. Konu komşu da para verir. O parayla demir, bakır kap alınır.[2049]
>
> Hedik kaynatılır tabaklara güzelce koyulup konu komşuya dağıtılır. Hediye verirdi onlar da. Bol değildi eskiden her şey.[2050]
>
> Buğday kaynatılırdı. Konu komşuya dağıtılırdı. Konu komşu da ona hediye olarak iğde, boncuk verirdi. [2051]
>
> Nohut, bakla, mercimek, buğday kaynatırdık dağıtırdık konu komşuya. Komşularda para verirdi hediye olarak.[2052]
>
> Hedik kaynatılıp dağıtılır. Para, çorap, elbise koyarlar geri tabağı verirken. Kim ne isterse onu hediye koyar.[2053]
>
> Nohut, fasulye, mercimek, buğday kaynatılır konu komşuya dağıtılır. Hediye verir konu komşu. Yasin okunur. [2054]
>
> Hedik kaynatılıp dağıtılırdı. Hep beraber yerler. Hediye verirler çocuğa, para, altın, elbise verirler.[2055]
>
> Buğday kaynatılır, dağıtılır. Yumurta, şeker, hediye koyarlardı geriye.[2056]

Buğday diş hediğinin temel malzemesidir. Buğday pişince kolayca dağılıp patladığı için diş hediği dağıtılan çocuğun dişlerinin de böyle çoğalacağına inanılmaktadır. Ağızda 32 diş olduğundan kaynatılan buğdaylardan 32 tanesi ipe dizilerek çocuğun sırtına asılmakta, bazı yerlerde de 15 bulgur tanesi ipe dizilerek çocuğun saçına bağlanmaktadır. Bulgur taneleri düştükçe ve çocuk bunları çekip attıkça dişlerin çıkacağına inanılmaktadır.

> Kaynatılırken hediğin kabuğu dağılır patlar. Bebeğin dişleri de onun gibi kolayca patlasın diye hedik kaynatılır. Hediğin üzerine şeker, fındık, fıstık koyulup konu

---

2046 Kaynak Kişi: 59, 103, 104, 122
2047 Kaynak Kişi: 9, 17, 25, 43, 46 54, 59, 71, 63, 77, 78, 95, 97, 87, 88, 90, 102, 103, 110, 116, 122
2048 Kaynak Kişi: 100
2049 Kaynak Kişi: 61
2050 Kaynak Kişi: 16
2051 Kaynak Kişi: 70
2052 Kaynak Kişi: 74
2053 Kaynak Kişi: 56
2054 Kaynak Kişi: 4
2055 Kaynak Kişi: 50
2056 Kaynak Kişi: 8

komşuya dağıtılır. Komşular da geri üstüne hediye verirler çocuk giysin diye. Para veren de olur çocuğa lazım olanı alsınlar diye.[2057]

Buğday kaynatılıp yumuşatılır sonra konu komşuya dağıtılır. Buğday yumuşasın da dişler de kolay çıksın denir. [2058]

İlk dişi çıktığında buğday, nohut kaynatılır akrabalara konu komşuya dağıtılır. Yanına pasta, börek, çerez de koyulur. Onlar da karşılığında hediye, para, kıyafet koyarlar. Kaynatılan buğdaylardan 32 tanesi bir ipe dizilir. Sırtına asılır onlar kuruyup döküldükçe dişi sağlamlaşır.[2059]

Kazanda buğday kaynatılır. Gelene gidene dağıtılır. Gelen giden de yakasına taksın diye boncuk verir.[2060]

Çocuğun ilk dişi çıkınca ineğin altına atılır dana doğursun diye. Hedik kaynatılır, akrabalara verilir, onlar da hediye verirler.[2061]

Bulgur kaynatırız. Oturur yerler. Para verir konu komşu. On onbeş tane bulguru da saçına püskül gibi koyarlar. Birer birer çekip attıkça dişler de birer birer çıkar derler.[2062]

Buğday kaynatıp konu komşu, akraba hep beraber yerdik. Gelenler de hediye verirleri küçük veya büyük. O buğdaylardan bir kısmını ipe dizer saçına takardık. Çocuk saçından onları çektikçe dişleri gelir derlerdi.[2063]

Yapılan alan çalışmasında Andonğ yöresinde çocuğun ilk dişinin çıkması ile ilgili önemli bir geleneğin olmadığı, çocuğun dişi çıktığında bebeğin ve ailenin tebrik edildiği görülmüştür.

Yok.[2064]

Bilmiyorum.[2065]

Özel bir şey yok.[2066]

Mutlu olup tebrik edilir.[2067]

Kesinlikle vardır ama ben öyle inancım olmadığı için özellikle bir şey yapmışlığım yok.[2068]

Kayseri yöresinde yapılan araştırmada diş hediğinin yalnızca ilk dişin görülmesi nedeniyle oluşan sevincin bir yansıması olmadığı, bu yiyeceğin aynı zamanda çocuğun

---

2057 Kaynak Kişi: 34
2058 Kaynak Kişi: 107
2059 Kaynak Kişi: 47
2060 Kaynak Kişi: 68
2061 Kaynak Kişi: 80
2062 Kaynak Kişi: 123
2063 Kaynak Kişi: 124
2064 Kaynak Kişi: 126, 127, 129, 130, 131, 133, 134, 137, 139, 140, 162, 163, 167, 169, 170, 173, 174, 175, 176, 179, 182, 196, 200, 205, 208, 209, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 220, 222, 223, 230, 234, 235, 236, 239, 240, 241, 243, 244, 245, 246, 247, 248
2065 Kaynak Kişi: 147, 164, 171, 180, 188, 195, 215
2066 Kaynak Kişi: 207, 224
2067 Kaynak Kişi: 165, 168, 219, 226, 228
2068 Kaynak Kişi: 172

dişleri kolay çıksın, ağrısız çıksın, sağlam olsun, eksiksiz çıksın ve hızlı çıksın diye dağıtıldığı tespit edilmiştir.

> Dişi kolay çıksın diye buğday kaynatılıp konu komşuya verilir.[2069]
>
> Kolay çıksın, ağrılı olmasın diye hedik kaynatılır. [2070]
>
> Çocuğun dişleri sağlam olsun diye yapılır.[2071]
>
> Güzel, sağlam dişleri olsun, dişleri düzülsün diye ilk dişini görünce hedik kaynatırız.[2072]
>
> Diş çıkarmaya başlayınca dişleri kolay çıksın diye hedik kaynatılır. İnsanlar böyle bir şeyi bebek büyüyor diye sevindiğinden yaparlar.[2073]
>
> Dişleri kolay ve tam çıksın diye. Dişi çıkarınca kolay çıkarsın, ağrımasın diye hedik kaynatılır.[2074]
>
> Dişleri kolay çıksın diye, bulgur gibi dişleri iri iri sağlam ağzına dizilsin diye hedik kaynatırdık.[2075]
>
> Etrafa dişinin çıktığını bildirmek için yapılır.[2076]
>
> İlk dişi çıkınca hedik kaynatılır.[2077]
>
> Kolay çıksın, tez çıksın diye hedik kaynatılır. [2078]
>
> Çabuk çıksın diye yapılırdı.[2079]
>
> Çoğalsın diye. Arkadan çok çocuk olsun diye yapılır. Kısmeti bol olsun diye yapılır.[2080]
>
> Âdettendir sebebini bilmiyorum.[2081]

Andonğ yöresinde çocuğun dişlerinin kolay çıkması için diş etine masaj yapıldığı, çocuğun dişetlerinin tuzlu su ile temas ettirilerek ve yosun çorbası içirilerek dişlerin çıkmasının hızlandırılmasının amaçlandığı, çocuğun tuzlu su ile duş aldırıldığı tespit edilmiştir.

> Diş etine masaj yapılır.[2082]
>
> Armut tuzlu suya sokulup dişleri silinir.[2083]
>
> Tuzlu suya bez basıp sonra dişini silerdik.[2084]

2069 Kaynak Kişi: 78, 25, 9, 14, 16, 34, 41, 63, 71, 83, 84, 110, 112
2070 Kaynak Kişi: 21, 22, 115
2071 Kaynak Kişi: 28, 61, 95
2072 Kaynak Kişi: 48
2073 Kaynak Kişi: 23
2074 Kaynak Kişi: 37
2075 Kaynak Kişi: 116
2076 Kaynak Kişi: 4
2077 Kaynak Kişi: 50
2078 Kaynak Kişi: 51
2079 Kaynak Kişi: 17
2080 Kaynak Kişi: 1, 2
2081 Kaynak Kişi: 19, 77
2082 Kaynak Kişi: 201
2083 Kaynak Kişi: 198
2084 Kaynak Kişi: 193

Doğduktan beş ay sonra tuzlu su ile duş aldırılır.[2085]

Çocuğun eli ve ayağını sallarız.[2086]

Yosun çorbası içirmek iyi gelir.[2087]

3.14. Çocuğun Gelişimi ve Sağlıklı Yürümesi

Doğumdan sonra çocuğun gelişimini tamamlaması sağlıklı bir birey olarak hayatını devam ettirmesi anne ve babalar için çok önemlidir. Bunun için belli zaman dilimlerinde yürümesi, konuşması ve diğer davranışları sergilemesi beklenir. Ancak bazı çocuklarda gelişim süreci uzun zaman almakta veya yaşına göre yapması beklenen hareketler hiç görülmemektedir. Kendilerinden beklenen davranışları sergileyemeyen çocukların bu eksiklikleri bazı yöntemlerle giderilmeye ve gelişme süreçleri hızlandırılmaya çalışılmaktadır. Kayseri ve Andonğ yörelerinde yapılan çalışmada Çocuğun sağlıklı yürümesi ve gelişim sürecini sağlıklı bir şekilde tamamlamasını amaçlayan inanç ve eylemler araştırılmıştır.

Kore'de bebek doğduktan sonraki yüzüncü gün önemli kabul edilir. Bu özel gün yüzüncü gün (백일- *Begil*) olarak kutlanır. Kore'de yüz rakamı olgunluk, eksiksiz, tamamlanmış anlamlarına gelmektedir. Mevsim değişikliklerinin yaşandığı, hava sıcaklığının değişkenliği, tıbbi imkanların az olması, hasta çocuklar için çare bulunamaması, hastalıkların çok olduğu, kıtlıkların yaşandığı dönemlerde bebeklerin doğduktan sonra yaşama oranları düşüktü. Bu yüzden bebeğin yüzüncü güne sağlıkla kavuşması oldukça önemli düşünülüyordu. Kore'de bebek doğduktan sonra daha önce de bahsi geçtiği gibi ilk 21 gün anne ve bebek için önemlidir. Ancak bu özel gün sadece bebek için yapılan bir etkinliktir. 100. Güne gelindiğinde bebek artık 3 aylık olmuştur. Hareket edebilmekte, kafasını kaldırabilmektedir. Bebeğin ilk 3 ay olan yüz güne kadar dayanabilmesi artık zorlu süreci atlattığı, sağlıklı olduğu anlamına gelmektedir. Bu etkinliğin ana yemeği pirinç lokumudur (떡 -*Ddıog*). Ayrıca bu özel günde uzun ömür anlamına gelen beyaz pirinç unundan yapılmış beyaz pirinç keki (백설기- *Begsıolgi*), şanssızlığı yok edeceğine inanılan kırmızı fasulye ezmesinden yapılan kek (수수팥경단- *Susupatgyıonğdan*), bebeğe sağlık verdiğine inanılan yapışkan pirinç unundan yapılmış ve fasulye unu ile kaplanmış Kore geleneksel pirinç keki (인절미 -

[2085] Kaynak Kişi: 194
[2086] Kaynak Kişi: 136
[2087] Kaynak Kişi: 138

İncıolmi), bebeğin düşünceli biri olmasını sağladığı düşünülen yarım ay şeklinde hazırlanan pirinç keki (송편 −*Songpyıon*)[2088] özenle hazırlanır ve bu güne özel kurulan masaya koyulur. Bu etkinlik tüm aile, akraba ve komşuların dâhil olduğu hep beraber kutlanan bir özel gündür. Bu yüzden özenle hazırlanan tüm yemekler hep beraber yenir. Kutlamanın ardından gelen misafirler bebeğin uzun ömürlü olmasını dileyerek pirinç, ip, para gibi hediyeler verirler.

Andonğ kültüründe bu özel günde;

1.“망둥떡 - *Manğdunğddog*” veya “망개떡 - *Manğgeddıog*” adlı, yaprağa sarılmış pirinç keki yüz âdet yapılıp sokakta geçen insanlara dağıtılır. Bu bebeğin uzun ömürlü olması için yapılan bir âdettir.

2. Çorba ve pilav pişirip komşularla birlikte yenilir.

3. Bebeğin anne tarafından akrabaları bebek için kıyafet hazırlayıp getirir. Ya da anneannesi kundak hazırlayıp getirir.

4. Komşulardan hediye olarak gelen ip bebeğin boynuna asılır. Bebeğin boynuna asılan ip gibi uzun ömürlü olması dilenir.

5. *Samşin Büyükanne* için hazırlanan yemek sofrasının üzerine ip koyulup bebeğin uzun ömürlü olması dilenir.

Çocuğun sağlıklı bir birey olarak hayatına devam edebilmesi için yürüme sürecini sağlıklı bir şekilde atlatması beklenir. Kayseri yöresinde ayakları yere basmayan, yürümesi geciken veya yürürken çok düşen çocuklar için “köstek kırmak” adı verilen bir uygulama yapılmaktadır. Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında katılımcılara köstek kırmak geleneği sorulmuş, bu geleneğin ayakları yere basmayan, yürümesi geciken veya yürürken çok düşen çocuklar için uygulandığı şeklinde cevaplar alınmıştır.

Sık düşen çocuklara yapılır.[2089]

Geç yürüyen ya da yürüyemeyen çocuklara yapılır.[2090]

Çok düşen çocuğa kösteğini kırmak lazım bunun derler.[2091]

[2088] Bazı (송편 -Songpyıon)’ların içi bebeğin hayal dünyasının geniş olması için boş bırakılmaktadır.
[2089] Kaynak Kişi: 17, 47,48, 49, 123, 124
[2090] Kaynak Kişi: 103
[2091] Kaynak Kişi: 46, 108

> Köstek bebe olunca yapılırdı. Bebe hep düşerse yürüyemezse ona yapılır.[2092]
>
> Düşmesin diye yeni yürümeye başladığında yapardık.[2093]
>
> Yürürken düşmesin sağlam yürüsün diye kösteği kırılır.[2094]
>
> Çok düşen çocuğa yaptık. Kızıma da yaptık. Her gün üç dört defa mutlaka düşerdi.[2095]
>
> Kızım çok düşüyordu "Kösteğini kırmadınız mı bunun dediler?" Onun kösteğini kırdık.[2096]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında köstek kırmak uygulaması yürüyemeyen çocuğun bir meydanda ayaklarının veya ayak başparmaklarının bağlanarak oturtulması, kucağına çeşitli nesneler verilerek çocuğun iki tarafından canı tez, hızlı koşabilen iki kişinin koşarak önce çocuğun ayağındaki bağı çözmesinin ardından kucağındaki hediyeleri alması şeklinde uygulanır. Uygulamadan sonra çocuğun "kösteği kırıldı" denir. Kösteği kırılan çocuğun yürümesinin kolaylaştığına ve düşmeden yürüyebildiğine inanılmaktadır.

> Çocuğun iki ayak başparmağını iple bağlarlar. Sonra çocuğu yolun ağzına oturturlar. Kucağına kuruyemiş, yumurta koyarlar. İki taraftan koşarlar hangisi erken gelirse ipi çeker çıkarırlar. Çocuğun kucağındakini de en erken gelen alır yerdi. [2097]
>
> Yeni yürüyen çocuğun ayağına kurdele bağlanır. Çocuk oturtulup kucağına da bir tabak şeker verilir. İki kişinin eline de makas verilir. O kurdeleyi ilk kesen köstek kırmış olurdu. Bir tabak şekeri de o alırdı.[2098]
>
> Düşen çocukların ayağına ip bağlanır. Canı tez iki kişi koşar iki taraftan. Kim erken gelirse gelir ipi çözer. Çocuğun kucağına koyduğumuz yiyecekleri de alır gider.[2099]
>
> Çocuğun ayağına kurdele takılıp yolun ağzına oturtulur. Kucağına çerez, çikolata koyarlar. İki kişi koşar kurdeleyi açar kucağındakileri de alırdı. [2100]
>
> Çocuğu ayaklarını bağlayıp ortaya oturttuk. Elleri tez olan iki komşum vardı. Çerez koyduk çocuğun kucağına. İki yandan komşum koştu önce koşan kızımın kurdelesini kesti çerezi de yedi.[2101]
>
> Yürüyemeyen çocuğun ayaklarına kurdele takarsın, kucağına yumurta, para koyarsın sonra iki taraftan birer kişi koşup kucağındakiler kapar kurdeleyi de keser. Kim önce keserse kösteğini kırıp çocuğun kucağındakileri de alır.[2102]

2092 Kaynak Kişi: 43
2093 Kaynak Kişi: 21, 22
2094 Kaynak Kişi: 110
2095 Kaynak Kişi: 112
2096 Kaynak Kişi: 23
2097 Kaynak Kişi: 108
2098 Kaynak Kişi: 83, 84
2099 Kaynak Kişi: 113
2100 Kaynak Kişi: 19
2101 Kaynak Kişi: 23
2102 Kaynak Kişi: 74

> Çocuğun ayağı ayağına dolaşır. Ayağına ip dolanıp yürütülür. Bir şey alıp kucağına koyulur. İki yandan kadın koşturur. Hangi kadın çabuk varırsa çocuk da yürüsün diye kurdeleyi keser.[2103]
>
> Çocuk yolun ortasına oturtulur. Kucağına kuruyemiş koyarlar. İki uçtan birileri koşar, kadın erkek çocuk fark etmez. Kuruyemişleri önce kim alırsa kösteği de kırmış olur. Yürüyemeyen çocuğa köstekli derler.[2104]
>
> Eskiden su kıt olurdu. Su almaya giderken mutlaka düşerdim. Herif kahveye gitmiş. Sonra demiş ki bir daha yıkılırsa bu kadın onu boşayacağım. Ben ortalık yerde bir düştüm. Sonra benim kösteğimi kırdılar. Eteğime çerez verdiler. İki uçtan iki kişi koşup geldi eteğimden alıp yediler. Kim evvel alırsa o kösteği kırmış olurdu. İşe yaradı. [2105]

Köstek kırmak uygulamasının Kayseri'nin bazı köylerinde farklı şekillerde uygulandığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bazı kişiler köstek kırma sırasında elinde hediyeler olan çocuğa doğru yön sınırlaması olmaksızın her yönden koşanlar olduğunu, kişi sayısının da ikiden fazla olabileceğini, koşan kişilerin çocuk ya da büyüklerden olabileceğini belirtmişlerdir. Çocuğun kucağına yiyecek, çerez, para, ekmek, kavurga, leblebi, şeker koyulduğu söylenmiştir. Köstek kırma uygulaması tamamlandığında ödülü kazanan kişi bu ödülleri kendisi kullanabileceği gibi orada olanlarla da paylaşabilmektedir.

> Dört yolun çatısına bebek oturtulur. Bebeğin kucağına çerez koyulur. Ayağına iplik bağlanır. Biri gelip ayağındaki ipi keser. Çerezleri de dağıtırlar. [2106]
>
> Çok düşen çocuğun ayakları bağlanıp yolun ortasına oturtulur. Kucağına çerez şeker koyulur. En hızlı koşan ayağından ipini çıkarır. Çerezi de o alır yerdi.[2107]
>
> Önce çocuğun ayağını bağlardık. Kucağına yiyecek, çerez, para koyardık. Sonra önce gelen bağı çözüp kucağındakileri alırdı. [2108]
>
> Ayakları bir ip ile bağlanır. Kucağına çerez verilir. İpi alınca ilk gelen kösteğini kırmış olur. [2109]
>
> İki ayak başparmağını bağlardık. Birkaç kişi koşar hızlı koşan ipi çeker kösteğini kırmış olurdu.[2110]
>
> Ayak parmakları bağlanır. Kucağına şeker kuruyemiş koyulur. İlk alan ipi keser kuruyemişleri de alır kösteğini de kırmış olur. [2111]
>
> Ekmek verirler eline. İki taraftan koşarlar hızlı gelen ekmeğini alır sonra geri verir.[2112]

[2103] Kaynak Kişi: 56
[2104] Kaynak Kişi: 107
[2105] Kaynak Kişi: 16
[2106] Kaynak Kişi: 46
[2107] Kaynak Kişi: 14
[2108] Kaynak Kişi: 21, 22
[2109] Kaynak Kişi: 17
[2110] Kaynak Kişi: 51
[2111] Kaynak Kişi: 110
[2112] Kaynak Kişi: 48

> Bebeğin kucağına kavurga, leblebi, şeker koyulur. Sağın solun gücü yetenler kapışır.[2113]

> Geç yürüyen, yürüyemeyen çocuğun ayaklarına kurdele ya da ip bağlanır. Çocuk ortaya oturtulur. Uzaktan birileri koşup gelir o ayağındaki ipi ilk kim keserse kösteğini de kırmış olur.[2114]

> Ayaklarını bağladık kim önce koşup da açarsa kösteğini kırmış olurdu. Kim önce koşarsa o hediye aldı kızıma. Sonra o hediye de komşulara dağıtıldı. [2115]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında köstek kırmayı hiç bilmediğini, duymadığını belirten kişilere de rastlanmıştır.

> Yok hiç duymadım.[2116]

> Köstekli mi bu niye düşüyor derlerdi. Birinin lakabı da köstekliydi. Nasıl yaparlardı bilmiyorum[2117]

Andonğ yöresinde Kayseri yöresinde görülen köstek kırma ya da buna benzer farklı bir uygulamaya rastlanmamıştır. Andonğ yöresinde yapılan araştırmaya katılan kişilerin önemli bir bölümü çocuğun yürümesi için özel bir şey yapmadıklarını, zamana bıraktıklarını ve çocuğun kendiliğinden yürümesini beklediklerini belirtmişlerdir.

> Kendiliğinden yürümesini beklerdik.[2118]

> Pek ilgilenmedim kendi kendine yürüyene kadar bekledim.[2119]

> Zaman lazım.[2120]

> Kişiye göre değişir. Ben bekledim ve elini tutup yürüttüm.[2121]

> Özel bir şey yoktur. Birlikte ellerimizi tutup yürümeye destek veriyoruz.[2122]

> Herhangi bir şey yapmadım.[2123]

Kore'de ilk yaş günü kutlaması sırasında özel kutlamalar yapılır. Bebek dünyaya geldikten sonraki ilk yaş günü kutlaması "돌 −*Dol*" olarak adlandırılır. "Bu tören *Cosıon* ilk döneminden itibaren yapılmaya başlanmıştır."[2124]

[2113] Kaynak Kişi: 43
[2114] Kaynak Kişi: 103
[2115] Kaynak Kişi: 112
[2116] Kaynak Kişi: 1, 2, 4, 5, 6, 9, 25, 31, 34, 37, 41, 59, 61, 63, 68, 71, 80, 87, 88, 91, 90, 95, 97, 98, 101
[2117] Kaynak Kişi: 124
[2118] Kaynak Kişi: 134, 136, 151, 157, 163, 188, 191, 195, 199, 200, 201, 216, 219, 229, 230, 233, 249
[2119] Kaynak Kişi: 172
[2120] Kaynak Kişi: 150
[2121] Kaynak Kişi: 241
[2122] Kaynak Kişi: 224
[2123] Kaynak Kişi: 235
[2124] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 135.

Dol töreni sırasında bebek için özel bir kıyafet yapılıp giydirilir. "돌복-*Dolbog*", *Dol* töreninde giydirilen kıyafet anlamına gelmektedir. Doğduktan sonra genellikle beyaz renkli kıyafet giydirilen çocuklara, bu törenden sonra renkli kıyafetler giydirilir."Tören sırasında *Samşin* masası hazırlanıp bebeğin uzun ömürlü olması için duâ edilir. Tüm akrabalar bir araya gelip pilav ve yosun çorbası yerler. Bazen uzun erişte de yapılmaktadır. Erişteler uzun olduğu için bebeğin de uzun ömürlü olmasını dilemek amacıyla yenir."[2125]

Kore Ritüelleri Sözlüğü'nde *Dol* töreninde çocuğa giydirilen kıyafetler ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

> Ailenin durumuna göre sadece kıyafet giydirilebilir. Durumu iyi olanlar ise ayakkabı, eldiven, şapka gibi kıyafetleri de hazırlayıp giydirirler. Bu kıyafet bebek artık bir yaşına girdiği için ve hareketli olduğu için rahatlığını da düşünerek özenle yapılır. Genellikle erkekler için mor ve gri renklerden pantolon yapılır. Üst için pembe, lacivert gibi renkler kullanılır. Kızlar için ise pembe pantolon, sarı veya pembe etek giydirilir. Üst kıyafeti kırmızı ya da turuncu renklerden yapılır. Kurdele ise uzun ömür anlamına geldiğinden uzun olmalıdır. Hem bebeğin uzun ömürlü olmasını ifade eder hem de bebek hareketli olduğu için vücudunu saracak şekilde uzun olarak hazırlanır.[2126]

Andonğ bölgesinde ilk yaş günü kıyafeti olarak "erkek için yeşil ve rengârenk ceket, mor renkli pantolon, yelekte yeşil ve kırmızı renkler kullanılır. Ceketin üstüne hem kız hem erkek için kırmızı renkle süslenmiş ip bulunur."[2127]

Dol töreni esnasında kurulan masanın üzerine anlam yüklenen eşyalar koyulur ve bebeğin seçmesi beklenir. *Cosıon* döneminde ise hem kral ailesi hem de sıradan halk bu törene önem vermişlerdir. Bebeğin seçimine göre gelecek mesleği ya da karakteri hakkında tahminde bulunurlar. Bu uygulama şu şekilde yapılır:

> Erkek için kurulan *Dol* masasında kâğıt, fırça, kitap, mürekkep, ok gibi eşyalar koyulur. Kız için ise bıçak, makas, ip, kumaş, cetvel, iğne gibi nesneler koyulur. Hem kız hem erkek için de koyulan nesneler genellikle uzun makarna, ip, tahıl, paradır. Bebeğin seçimine göre gelecek mesleğiyle ilgili tahminde bulunurlar. Pirinç, tahıl ya da parayı seçtiyse zengin olacağına inanılır. Ok ya da tabanca seçerse yiğit olacak diye düşünülür. Kitap, fırça, mürekkep gibi şeyleri seçerse bilim insanı olacağına, kızlar ip, makas, cetvel seçerse çok yetenekli, el yeteneği çok iyi olacağına ve güzel anne olacağına inanmışlardır. [2128]

Andonğ yöresinde yapılan araştırmada çocuğun sağlıklı olması dileğiyle ilk doğum gününde pirinç lokumu yapılıp dağıtıldığı tespit edilmiştir. Pirinç lokumunun

---

[2125] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 136.
[2126] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 137.
[2127] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 138.
[2128] Kim, vö., *Hangugilsenğıyryesacıon*, 139.

çocuğun bacaklarının güçlü olması için ve sürekli düşen çocuklar için yapılıp *Samşin Büyükanne*'ye sunulduğu belirtilmiştir. Bunun dışında sürekli düşen çocuklara süt ve yosun çorbası içirilmektedir.

> İlk doğum gününde pirinç lokumu yapıp vermek.[2129]
>
> Eskiden pirinç lokumu yapıp komşularla paylaşmıştık.[2130]
>
> Bacakların daha güçlü olması için ayakta yapılan sporlardan yapmak iyi gelir. Bebek sürekli düşerse pirinç lokumu yapıp Samşin Büyükanne'ye sunmak gerekir.[2131]
>
> Pirinç lokumu yapıp dağıtmak.[2132]
>
> Süt içirmek lazım ve yürüteç kullanmak gerek.[2133]
>
> Masaj yapılarak, yosun çorbası içirilerek ve sıvı şeyleri içirilerek.[2134]
>
> İlk doğum gününde iyi yemek yedirmek lazım.[2135]

Andonğ yöresinde çalışmaya katılan kişiler çocukların elinden tutarak yürümelerine yardımcı olmaya çalıştıklarını, çocuğu destekleyerek ve yürütece bindirerek yürüme çalışmaları yaptırdıklarını belirtmişlerdir.

> Elini tutarak birlikte yürümek gerekir.[2136]
>
> Bebeğin tutunarak yürümesi için yürütece bindirilir.[2137]
>
> Onun bacakları daha güçlü olsun diye yürütece bindirdim.[2138]
>
> Çocuğun elini tutarak birlikte yürürüz. Yine olmazsa hastaneye götürürüz.[2139]
>
> Bacak egzersizi yapmak gerekir.[2140]
>
> Dikkat ederek elini tutup birlikte yürüyoruz ve yürütece bindiriyorum.[2141]
>
> Ancak pratik yaparak öğrenebilir.[2142]
>
> Sürekli pratik yaptırırmak lazım.[2143]
>
> Teşvik ederim ve elini tutup yardımcı olurum.[2144]

2129 Kaynak Kişi: 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146,
2130 Kaynak Kişi: 131
2131 Kaynak Kişi: 160
2132 Kaynak Kişi: 179, 182, 184, 187, 193, 237
2133 Kaynak Kişi: 221
2134 Kaynak Kişi: 130
2135 Kaynak Kişi: 166
2136 Kaynak Kişi: 132, 141, 149, 156, 167, 169, 171, 174, 181, 183, 194, 206, 207, 211, 218, 220, 222, 232, 236, 239, 240, 243, 244, 245, 250
2137 Kaynak Kişi: 133, 162, 170, 173, 208, 213, 217, 225
2138 Kaynak Kişi: 228
2139 Kaynak Kişi: 165
2140 Kaynak Kişi: 126, 127
2141 Kaynak Kişi: 168
2142 Kaynak Kişi: 205
2143 Kaynak Kişi: 203, 209
2144 Kaynak Kişi: 223, 234

Yürümesi için destek vermek gerekir.[2145]

Endişelendim birlikte yürüyüş yaptım.[2146]

Yürüyebilecek kadar destek olmak gerekir.[2147]

Andonğ yöresinde bu yöntemler dışında fırça ile çocuğun poposuna vurarak yürütmeye çalışan, çocuğun tedavisi için hastaneye başvuran, yürümesi için çocuğun dizine destek verici medikal gereçler takılması gerektiğini düşünen katılımcılara rastlanmıştır.

Fırça ile poposuna vurdum.[2148]

Bekleyip çok geç olursa hastaneye götürürüm.[2149]

Sürekli kontrol ederek hastaneye götürürüm.[2150]

Dizine destek verecek bir şeyler takarlardı.[2151]

Kayseri yöresinde yapılan alan çalışmasında çocuğun sağlıklı bir şekilde yürüyebilmesi için ısırgı adı verilen bitkinin dalını özel bir karışım içerisinde kullanarak çocuğa sürüldüğü görülmüştür. Bununla birlikte babasının ayakkabısı ile cuma günleri çocuğun bacağına vurmak, çocuğu eşeğin poposunun yıkandığı su ile yıkamak, cami imamına okutmak, çocuğun ayağının önünde tavuk kesmek gibi yöntemlere başvurulmaktadır.

Isırgıyı keserlerdi. Kırk tane ufak dalı kırk gulhü elham okuyarak yağın içine atarsın. Sonra yumurta kırarsın yağın içine. O yumurtayı lohusa yer sütü bol olsun diye. O kırk tane çöpü de sonra o yağda yakarsın. Onun siyah külünü de ayaklarına, ökçelerine, avuçlarına sürersin. Yaraları da geçerdi çocuğun.[2152]

Babasının ayakkabısını çocuğun bacağına üç defa vururduk. Üç cuma ezan ile sela arası yapardık bunu. Düzgün yürüsün düşmesin diye. [2153]

Yürüyemeyen çocuk oldu mu eşeğin poposunun yıkandığı suyla çocuk yıkanır. Eşek carı (hızlı) yürür ya çocuk da onun gibi yürüsün diye. Yolun ortasına çocuğu oturtup kucağına da çerez, şeker koyarlardı. Gelen giden alırdı böylece kösteği de kırılmış olurdu. [2154]

2145 Kaynak Kişi: 214
2146 Kaynak Kişi: 249
2147 Kaynak Kişi: 135
2148 Kaynak Kişi: 137
2149 Kaynak Kişi: 129
2150 Kaynak Kişi: 180
2151 Kaynak Kişi: 226
2152 Kaynak Kişi: 123
2153 Kaynak Kişi: 116
2154 Kaynak Kişi: 10

Çok düşen çocuğun ayağına bir tavuk keserler. Onu pişirip yerler.[2155]

Cami hocasına okutup çubuk kırarlardı herhalde.[2156]

Sık düşen çocuğa bu köstekli denir. Bacakları yan olmasın diye kundaklanırdı.[2157]

[2155] Kaynak Kişi: 100
[2156] Kaynak Kişi: 47
[2157] Kaynak Kişi: 122

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsan hayatının başlıca üç önemli geçiş dönemi olan doğum, evlenme ve ölüm, yaşam süresince yalnız bir kez tecrübe edilen, tekrarı olmayan dönemlerdir. Doğum biyolojik bir olay olmanın ötesinde insanın varoluş anını simgelemekte, ömür denen yaşam faaliyetlerinin başlangıcını temsil etmektedir. İnsanın canlılık faaliyetleri ana rahmindeyken başlamakta, doğum olayı ile yeryüzüne taşınmakta ve yaşam süresi sonunda tamamlanmaktadır. Bu süreçte insan hep dış etkenlerden korunarak yaşamını idame ettirmeye çalışır. Bu korunma doğum öncesi ve sonrasındaki belli dönemlerde ebeveynler tarafından gerçekleştirilirken, yetişkinlik döneminden sonra kişinin kendi sorumluluğuna bırakılır.

Doğum ritüellerinde amaç annenin ve dünyaya yeni gelecek bireyin fiziksel ve manevi anlamda sağlıklı olması, her türlü tehlikelerden uzak tutulmasıdır. Doğum olayının istenen şekilde sonuçlanması, anne ve bebeğin zarar görmemesi için, doğum öncesi, sırası ve sonrasında anne ve bebek üzerinde etki edebilecek olumsuzlukların önceden tahmin edilerek tedbir alınması, karşılaşılan sorunların üstesinden gelmek için çözüm üretilmesi gerekmektedir. Bu zararlı etkilerin fiziki etkenlerin yanı sıra varlığına inanılan doğaüstü güçler tarafından oluşturulduğuna inanılır.

Bu çalışma; Türkiye ve Kore kültüründe doğum ritüellerinin amacının ne olduğu, bu ritüeller arasındaki benzer ve farklı uygulamaların hangi temele, inanca ve kültürel eğilime dayandığı, doğum ritüellerinin birbirine olan benzerlik ve farklılıklarının neler olduğu, ritüel esnasında tespit edilen sembollerin neleri simgelediği gibi soruları temel alarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda halkbilimsel metotlara uygun olarak hazırlanan bu çalışmada doğum olayı ile ilgili halk bilgisi, ritüel ve uygulamalar etnografik alan çalışması yöntemiyle Kayseri ve Andonğ yörelerinde toplanan veriler ve literatürdeki bilgiler kullanılarak incelenmiştir.

Yapılan bu çalışma ile beraber sahadan elde edilen verilere göre çocuk, genellikle ailede olması arzu edilen değerli bir varlık olarak görülmektedir. Evlilikten itibaren belli bir süre geçmiş olmasına rağmen çocuğu olmayan bazı kişilerin özellikle de kadınların bu arzularını yerine getirebilmek için yoğun bir çaba içinde oldukları görülmüştür. Saha çalışmasında tespit edildiği üzere çocuk sahibi olabilmek için sağlık kuruluşlarına başvurmanın yanı sıra geleneksel uygulamalara da hâlen başvurulmaktadır.

Kayseri yöresinde doğumla ilgili uygulamalarda İslâmî referanslara başvurulduğu saptanmıştır. Nitekim kısırlığı gidermek için en sık başvurulan yöntemlerin meşhur olan türbeye gidip duâ etme, bölgedeki din adamlarından duâ isteme, kutsal mekânlardan nesneler getirip kullanma, muska yazdırma gibi uygulamalar olduğu görülmüştür. Dini temelli uygulamalar yalnızca kısırlığı giderme ile ilgili konularda sınırlı kalmayıp doğum sırası ve doğum sonrası uygulamalarda da görülmüştür. Koreliler tarihleri boyunca Şamanizm, Budizm, Taoizm ya da Konfüçyanizm'in etkisinde kalmıştır. Bu çalışmada bu inanç ve düşünce sistemlerinin yaşanan dönemdeki halkın yaşam tarzında ve sosyo kültüründe etkili olduğu ve bu etkiyi günümüzde de sürdürdüğü görülmüştür. Gebelik ve doğum ritüellerinin bu inanç ve düşünce sistemlerinden etkilendiği söylenebilir.

Kayseri yöresinde çocuk sahibi olmak isteyen kadınların rahimlerine çeşitli nesneler yerleştirilerek doğurganlık sağlanmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte yörede çocuk sahibi olabilmek için kadınlara; ayaktan tavana asma, göbeği ovma, göbeği yukarı kaldırma, belini çekme, sırtından vurup çırpma, tekmeleme gibi bedeni sarsan son derece tehlikeli fiziksel uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular, insanlık tarihinin en eski dönemlerine kadar uzanan, temeli geleneksel bilgi ve deneyime dayanan halk hekimliği uygulamalarının, günümüzde de modern tıbbın çare bulamadığı kişiler tarafından şifa bulmak umuduyla hâlen tercih edilmekte olduğunu göstermektedir.

Çocuk sahibi olma isteği evlilik kurumu içerisinde ortak karar ve hareketle, erkek ve kadının birlikteliği sonucu gerçekleşebilir. Ancak erkek veya kadından kaynaklanan biyolojik nedenlerle her evlilikte çocuk sahibi olmak mümkün olmamaktadır. Hem Kore hem Türkiye'de görüşme yapılan bölgede çocuk sahibi

olamamanın sorumluluğu öncelikle kadınlar üzerinde bırakılmakta, bu sorumluluğu yerine getiremeyen kadınlar ağır yaptırımlara maruz kalmaktadır. Bu süreçte kadınlar hor görülerek aşağılanmakta, toplumdan dışlanmakta, katlanılamaz acılarla baş başa bırakılmaktadır. Andonğ yöresinde çocuk sahibi olamayan kadınların kurallara uymadığı, suçlu olduğu düşünülmektedir. Toplumdan dışlanan bu kadınlara zavallı muamelesi yapılmaktadır. Andonğ ve Kayseri yörelerinde erkeklerin çocuğu olmadığı gerekçesiyle başka bir kadınla evlenmeleri sıkça yaşanan bir durumdur. Bunun doğal bir sonucu olarak Kayseri ve Andonğ yörelerinde görülen doğum ritüellerinin çoğunlukla kadınlar üzerinde uygulanan sağaltma yöntemlerinden oluştuğu görülmüştür. Elde edilen bu veriler neslin devamı açısından doğum ritüellerinde kadınlara toplumsal alanda daha çok yer verildiğini göstermektedir.

Kore'de çocuk sahibi olmak için *Samşin Büyükanne*, Buda, dağ tanrısı, kaya tanrısı, ağaç tanrısı gibi tanrılara duâ edilmektedir. Kore'de doğumdan sonra *Samşin Büyükanne* için üzerinde yosun, pirinç, temiz su olan masa hazırlanır. *Samşin Büyükanne* için duâ edilir. Kore'de bebek dileyen kadınların bebeğe sahip olmalarını sağlayarak, lohusanın doğum yapmasından ve bebeğin doğumundan sorumlu tanrıça olarak düşünülen *Samşin Büyükanne* Türk kültüründe mitolojik bir varlık olarak tanınan Umay Ana ile benzerlik göstermektedir. Umay; geleneksel Türk dininde "Umay- Umay Ana", "Ayısıt-Ayızıt Hatun", "aile, evlilik ve neslin devamının koruyucu tanrısı" olarak bilinmektedir. Umay Ana, çocuğu olmayanlara çocuk vermesi için duâ edilen, bulutlara telkinde bulunan, güzelliğin sembolü olan bir ruh olarak düşünülmektedir. Günümüzde Umay Ana inancına benzer şekilde koruyucu ruh olarak Fadime Ana inancına Anadolu'nun bazı yerlerinde rastlanmaktadır. *Samşin Büyükanne ve* Umay arasındaki bu benzerlik farklı isimlerle adlandırılsa da her iki kültürde de bebeği koruyan, doğumunda ve yaşamında ona yardımcı olan gizil güçlere inanıldığını göstermektedir. Mitik düşünceden temelini alan bu tür inanışlar, bilinçdışının sembolleri olan arketiplerin yansımasıyla oluşmuştur.

Andonğ yöresinde her doğumda ayrı bir *Samşin Büyükanne* oluşacağına inanılmaktadır. Doğum sırasında *Samşin* masası hazırlanır. Eğer iki kişi aynı evde, aynı dönemde hamile kalırsa veya doğumdan sonra kadının annesi ve kayınvalidesi eş zamanlı olarak *Samşin* masası hazırlarsa iki *Samşin Büyükanne* oluşacağına inanılır. Bu

durumda *Samşin kavgası* (삼신다툼- *Samşindatum*) meydana gelir. *Samşin kavgası* nedeniyle hamile kadınlardan birinin mutlaka düşük yapacağına ve bebeğinin öleceğine inanılır. Zorunlu nedenlerle aynı çatı altında iki doğum gerçekleşmişse, iki bebeğe mutlaka farklı şekilde davranılır. Ayrıca bir ebe aynı ay içerisinde iki kez doğum yaptırırsa ikinci bebeğe kötü enerji geçecek diye inanılmıştır. Kayseri yöresinde doğum yapan kadının kırk gün geçmeden kendisi gibi yeni doğum yapan ve doğumdan sonra kırk gün geçmeyen başka bir kadın ile aynı yerde bulunması, kadınlardan birinde ortaya çıkan hastalık hali "kırk baskını" adıyla bilinmektedir. Kayseri yöresindeki inanca göre kırk baskınına uğrayan bebeklerde genellikle hastalıklar ve yürüme sorunları ortaya çıkmaktadır. Zayıf olan, gelişemeyen çocukların kırkı karıştığına inanılır. Kore'deki *Samşin kavgası* ve Kayseri yöresindeki "kırk baskını" inanışlarının her ikisinde de aynı dönemde doğum yapan kadınların ve çocukların bir arada bulunmasına bağlı hastalık hali gelişeceğine inanılması dikkat çekicidir.

Su, Kayseri ve Andonğ yörelerinin her ikisinde de kısırlığı giderme ve doğurganlığın kazanılmasında yardımcı bir unsur olarak görülmektedir. Andonğ yöresinde Gyonğcu'da bulunan Sokguram'dan çıkan suyun kutsal olduğuna ve bu sudan içenlerin erkek evlat sahibi olacaklarına inanılır. Kayseri'nin Yahyalı ilçesi Ulupınar köyünde çocuğu olmayan kadınlar çocuk sahibi olabilmek için bu kuyudaki sudan içerler. Bu ritüellerde su, sağaltma işlevi ile karşımıza çıkmaktadır.

Kore ve Türkiye'de doğum konusunda su ile ilgili inanışlar bunlarla da sınırlı değildir. Kore'de doğacak bebeğin babası dağda bulunan kuyudan temiz su getirip bacaya dökerse kadın kolay doğum yapacak diye düşünülmektedir. Ayrıca bu su doğrudan veya içinde buğday haşlayarak içirilmektedir. Doğum sırasında *Samşin Büyükanne*'ye duâ etmek için hazırlanan masada mutlaka su bulunmaktadır. Kayseri yöresinde kolay doğum için doğum sırasında kadının başucuna su konmaktadır. Kayseri yöresinde doğumdan önce kocanın, büyüklerin veya kolay doğum yapan kadınların elinden su içmenin, kutsal ve şifalı olarak kabul edilen zemzem suyundan içmenin doğumu kolaylaştıracağına inanılmaktadır. Kore ve Türkiye'de suyun doğuma yardımcı, koruyucu, iyileştirici anlamının ön plana çıktığı ve birçok uygulamada kullanıldığı saptanmıştır.

Su sözlük anlamında, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız maddedir. Ancak su ile yapılan pratiklerde göstergeler düzanlamından ziyade, yananlamlarıyla birlikte ele alındığında ritüellerin örtük kodları gün yüzüne çıkmaktadır. Su, bir yaşam kaynağı olmasının yanında mitoloji, efsane ve dinlerde varoluşun ana maddesi olarak kabul edilir. Bu bağlamda su yaşamın ana kaynağı, hayatı doğuran ve hayatı devam ettiren kutsal bir unsurdur. Nitekim Kayseri ve Andonğ yörelerinde su, yananlamları ile değer kazanmakta ve şifa kaynağı olarak görülmektedir. Su ile ilgili inanışların her iki kültürde de benzer anlamlar ifade ettiği söylenebilir.

Andonğ'ta *Samşindanğ* denilen alanda 600 yıllık bir ağaç bulunmaktadır. Bu ağaç devlet tarafından koruma altına alınmış olup, kutsal, koruyucu, iyileştirici ağaç (보호수- *Bohosu*) olarak isimlendirilmiştir. Çocuk sahibi olmayı isteyen veya başka dilekleri olan kişiler bu ağacı ziyarete etmekte, dileklerini bir kâğıda yazıp bu ağaç etrafını çevreleyen ipe asmaktadır. Kayseri'nin Bünyan ilçesinde de çocuk sahibi olmak isteyen, çocuğunun yaşamasını isteyen ve diğer konularda şifa bulmak isteyenler, çoğunlukla kadınlar, "Çaputlu Çalı" adı verilen ağacı ziyarete gelip, üç ihlâs bir Fatiha okur ve üzerindeki giysilerden bir parça koparark ağaca bağlamaktadır. Çocuk dileyenlerin ağaçlara duâ etmesi, çaput bağlaması, yatır ve türbelere giderek adak adaması çocuk sahibi olma arzusu ile ilgili göstergelerdendir. Burada ağaç imgesinin dikey boyuttaki örtük anlam dizgeleri toplum tarafından bilinmemektedir. Ağaç imgesi yer ve gök arasında iletişimi sağlayan kutsal bir nesne olarak kabul edilir. Birçok medeniyette ağaçların dişil özelliklere sahip olduğuna inanılır. Bu yönüyle ağaç, annenin bir yansıması olarak görülür. Böyle düşünülmesinin sebebi bilinçdışının sembollerinden olan anne arketipinin evrenselliğinden kaynaklanmaktadır.

Yapılan araştırmalar ve bu çalışma ile beraber sahada elde edilen veriler ailelerin erkek çocuk sahibi olma isteklerinin kız çocuk sahibi olma isteklerine nazaran daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bunun en önemli nedeni erkeğin soyun devamı olarak görülmesidir. Bununla birlikte erkek çocuğun fiziki gücü nedeniyle çalışma hayatına daha fazla katkı sağlayacağı düşüncesi ebeveynlerin erkek çocuk sahibi olma arzusunu güçlendirmektedir. Erkeğe ait bu düşünceler her iki toplumda da ortaktır. Ancak, Andonğ yöresinde ve Kore genelinde erkek bebek istemenin farklı bir nedeni daha vardır. Ülkede geçmişten günümüze değin Şamanizm ve Konfüçyanizm inançlarından

dolayı ataları anma törenleri düzenlenir. Bu törenler sırasında erkeklerin bulunması zorunludur. Bu nedenle özellikle geçmiş yıllarda erkek çocuk sahibi olmak çok daha önemli görülmüştür. Kore'de *Cosıon* döneminde 칠거지악-*Çilgıociag*" olarak adlandırılan düşünceye göre bazı istisnalar dışında, erkek evlat doğuramaması halinde kocaya karısını evden kovma hakkı verilmiştir. Bu bağlamda Kore'de erkek bebek sahibi olma arzusunun ve bu amaca yönelik kültürel uygulamaların Türkiye'ye kıyasla daha fazla olduğu söylenebilir. Bu bilgiler aynı zamanda Kore'de gebelik ve doğum ritüellerinin Şamanizm ve Konfüçyanizm inançlarından etkilendiğini kanıtlar niteliktedir.

Andonğ'ta doğum ritüelleri ile ilgili uygulamalarda dikkat çeken bir diğer husus sıradan olmayan varlıkları kullanarak doğurganlığı sağlama çabasıdır. Andonğ yöresinde çocuk sahibi olmak için erkek ve kadının cinsel organına benzeyen sıra dışı kaya ve taşlara duâ edilir. Bu ritüel genelde erkek bebek dileyen kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Kayseri yöresinde de kutsiyet atfedilen ve çeşitli nedenlerle ziyaret edilen taşlar ve kayalar vardır. Sarıoğlan ilçesi yakınlarındaki Uzankaya çocuğu olmayan özellikle de çocuğu durmayan kadınlar tarafından ziyaret edilir. Taşların sahip olduğu büyüklük, renk, şekil ve sertlik gibi fiziksel özellikleri, insanoğlunun taşlara farklı anlamlar yüklemesine, taşları olduklarından farklı boyuta taşımalarına neden olmuştur. Taş toprağın cisimleşmiş, ele gelebilen hali olarak insanı, doğurganlığı ve bereketi simgelemektedir. Kore'de duâ edilirken özellikle erkek ve kadın cinsel organına benzeyen taşların seçilmesinin nedeni göstergebilimsel açıdan incelendiğinde, bu yönelimin göstergenin fiziksel benzerlik özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Kore ve Türkiye'de görüşme yapılan kişilerin ortak düşünceden hareketle taşlara anlam yüklediği, saygı gösterdiği, duâ ederek bebek dilediği söylenebilir.

Andonğ yöresinde erkek çocuğun çok olduğu aileden elbise alınıp giyilmesi ve erkek çocuk doğuran kadının iç çamaşırının ödünç alınıp giyilmesi ile erkek çocuk doğurulacağına inanılmaktadır. Kore'de insanlar demirden küçük balta yapıp yorgan altında sakladıklarında veya küçük bir baltayı ipe geçirip yanlarında taşıdıklarında erkek bebekleri olacağına inanmışlardır. Bunun nedeni Çin'de 8. yüzyılda gerçekleştiği düşünülen bir efsaneye dayanmaktadır. Efsaneye göre; şimşek gökyüzünden yere düşmüştür. Şimşek tanrısının silahı ise baltadır. Efsanede şimşek tanrısı erkeğin

kuvvetini, onun silahı olan balta ise erkeğin doğurganlık gücünü, verimliliğini simgelemektedir. Elde edilen bu bulgular Kore'de bazı doğum ritüellerinin oluşumunda efsanelerin etkili olduğunu göstermektedir.

Erkek bebek sahibi olmak isteyenlerin başvurdukları yöntemler incelendiğinde iki ülkede farklı uygulamaların yapıldığı görülmüştür. Kore'de erkek çocuk çok doğuran aileden alınan elbise, ödünç alınan iç çamaşırı, küçük balta, horoz tüyü, yay asıl anlamlarının ötesinde farklı anlam kazanırlar. Bu tür nesneler dikey boyuttaki örtük anlam dizgelerinde erkeği ve doğurganlığı simgelemektedir. Bu ritüelleri gerçekleştirenler erkek bebek sahibi olacaklarına dair güçlü hisler taşır.

Doğum öncesi merak edilen önemli konulardan birisi de bebeğin cinsiyetidir. Bu merak duygusu karşısında insanoğlu çeşitli mesajları doğumun habercisi olarak görmekte ve buna göre çeşitli uygulamalar yapmaktadır. Yapılan bu çalışmada cinsiyet tayini için her iki toplumda da ortak göstergelere rastlanmıştır. Hamile kadının karnının veya kalçasının şekli, canının çektiği yiyeceğin türü, ilişki sonrasında kadının yatış şekli, karı koca ilişkisinin gerçekleşme zamanı gibi göstergelere her iki toplumda da rastlanmıştır. Kayseri yöresinde hamile kadının canı ekşi yiyeceklerden isterse kız çocuk, tatlı yiyeceklerden isterse erkek çocuk doğuracağına inanılırken Andonğ yöresinde kadının canı sebze isterse kız çocuk, et, olgun meyve veya içki isterse erkek çocuk doğuracağına inanılmaktadır. Bu düşüncenin sebebi Andonğ yöresinde içkinin erkek çocuğu simgelemesi yörede içki tüketiminin fazla olması ve erkeklerin kadınlara nazaran içkiye daha çok düşkün olmalarıdır. Bu ritüelde folklorik kültürün doğum ritüellerini etkilediği görülmektedir.

Andonğ yöresinde hamile kadının anlık tepkilerine göre bebeğin cinsiyet tayini yapılmaktadır. Buna göre hamile kadına birisi seslendiği anda, kadın sağına dönerse erkek, soluna dönerse kız bebeği olacağı düşünülmektedir. Diğer bir yönteme göre iğneli ip kadının bileğinin üstünde çevrildiğinde, iğne dik hareket ederse erkek, yatay hareket ederse kız olacağı tahmin edilmektedir. Andonğ yöresinde küçük çakıl taşları hazırlanır. Hamile kadın orada bulunan küçük taşlardan bir avuç alır. Avucundaki taşın sayısı tekse bebeğin erkek olacağını çift sayı ise bebeğin kız olacağını düşünmüşlerdir. Bu pratiklerde sağ taraf, dik yönde hareket, tek sayı erkek; sol taraf, yatay hareket, çift sayı kız olarak simgelenmektedir. Bu ritüellerde göstergenin sebepsiz bağlantı özelliği

görülür. Nitekim gösterge nesnesi ile yapılan tahminler arasında anlamlı bir ilişki kurulamamaktadır. Bu ritüelin neden yapıldığı o kültüre mensup kişiler tarafından ortak bir anlamlandırma sonucunda bilinmektedir.

Kore genelinde ve Andonğ yöresinde, cinsiyet tayini konusunda dikkat çeken bir diğer yöntem rüyaların yorumlanarak bebeğin cinsiyeti hakkında tahminde bulunmadır. Kadının hamile kalacağını önceden bildiren bu rüyalara "태몽 - *Temonğ*" denmektedir. Bu düşünceye göre rüyalarla, bir evde doğum gerçekleşeceğinin önceden bildirildiğine inanılmaktadır. Rüyada biber, ejderha, yılan, yılan balığı, solucan, uzun turp, salatalık gibi erkeğin cinsel organına benzeyen şeyler görülürse doğacak bebek erkek diye düşünülmüştür. Kestane, midye, yüzük gibi kadın cinsel organına benzeyen şeyler görülürse doğacak bebeğin kız olacağı düşünülmüştür. Andonğ yöresindeki bir başka inanca göre hamile olmadan önce ya da olduktan hemen sonra hamile kalan kadının kendisi, aile üyeleri, akrabaları veya aile dışındaki kişiler bebek ile ilgili rüyalar görürler. Hamile kalmak isteyen kadınlar bu tür rüyaları gören kişilerden para ile satın almaktadır. Bu ritüellerde rüyada görülen nesneler ile anlamsal, fiziksel ve sembolik ilişkiler kurulduğu görülmektedir

Kayseri yöresinde hamur bezesini pişmesi için tandıra atarak bezenin pişme şekline göre; hamile kadının haberi olmadan kafasına tuz konduğunda kadının istemsizce yaptığı harekete göre; kadının oturacağı tahmin edilen minderlerin altına bıçak ve makas koyularak oturduğu mindere göre; kadının idrarı karanlık bir odaya konması sonrası idrarın tabana çökme durumuna göre bebeğin cinsiyetinin tahmin edilmeye çalışıldığı görülmüştür. Bu pratiklerde bezenin kabarması veya göbeklenmesi, kadının burnuna dokunması, oturulan minderin altında bıçak olması, idrarın tabana çökmemesi erkek bebek doğacağının, bezenin kabarmaması, kadının saçına dokunması, oturulan minderin altında makas olması, idrarın tabana çökmesi kız bebek olacağının göstergesi olarak anlamlandırılmaktadır. Bu ritüellerde de gösterge nesnesi ile yapılan tahminler arasında anlamlı bir ilişki kurulamamaktadır.

Yapılan bu çalışmada her iki toplumda da istenmeyen gebeliklerin sonlandırılması için geleneksel yöntemlerle hazırlanan ilaçlardan yararlanıldığı görülmüştür. Andonğ yöresinde *hanyag* adı verilen geleneksel ilaç, Kayseri yöresinde soğan kabuğu kaynatıp suyunu içme, kibrit çöpü ve çeşitli otlar kaynatılarak yapılan

karışımdan veya kına suyu içme gibi yöntemleri deneyen hamile kadınlar bu yolla düşük yapmaya çalışmaktadır. Kayseri yöresinde ayrıca istenmeyen gebeliklerin sonlandırılması için hamile kadınların rahim bölgelerine rahime zarar verecek şekilde tavuk teleği (tüyü), kibrit çöpü ve sabun başta olmak üzere diğer bazı nesneleri yerleştirdikleri, bu zararlı nesneleri belli bir süre vücutlarında bekleterek düşük yapmayı amaçladıkları tespit edilmiştir. İstenmeyen gebeliklerin sonlandırılması için başvurulan bu geleneksel sağaltma yöntemlerinin kadının ve doğacak çocuğun sağlığı üzerinde son derece ciddi zararlara neden olabileceği aşikârdır. Ancak geçmiş dönemlerde kadınların bu tür davranışları hiç çekinmeden yaptıkları, ne pahasına olursa olsun gebeliklerini sonlandırmaya çalıştıkları görülmüştür. Elde edilen bu bulgular kadınlar üzerindeki sosyal baskının boyutunu ortaya koymaktadır.

Doğum konusunda Andonğ yöresinde rastlanan en dikkat çekici konulardan biri "geleneksel doğum öncesi eğitim (태교 – *Tegyo)*" düşüncesidir. Güzel, şanslı ve iyi bebek doğurmak isteyen hamile kadınların hamilelik süresince günlük yaşamında bu kurallara uyması gerektiğine inanılır. Kore'de bu kültürün tek bir çatı altında toplanarak yaşatılması için "Geleneksel *Tegyo* Akademisi" adlı bir kuruluş olduğu tespit edilmiştir. Kayseri yöresinde de Andonğ yöresindekine benzer şekilde hamilelik döneminde kadınlar tarafından yaşanan olumlu veya olumsuz olaylar karşısında hissedilen duyguların doğacak çocuğun karakterinde olumlu veya olumsuz yönde etkisi olacağına inanılmaktadır. Ancak Kayseri yöresinde Andonğ yöresindeki gibi kurallara dayalı bir düşünce sistemi bulunmamaktadır.

Andonğ yöresinde kadınların yemek yenen masanın köşe kısımlarına oturmaması gerektiğine inanılmaktadır. Köşe kısımlara oturulursa, hamilenin ve bebeğin olumsuz etkileneceğine inanılır. Yörede kadınların (김밥 - *Kimbab*) gibi parçalara ayrılarak yenen yemekleri yerken baştaki ya da sondaki parçayı yemek yerine ortadaki düzgün görünümlü parçalardan yemeleri gerektiğine, böyle yaparlarsa bebeğin dişlerinin düzgün olacağına inanılmaktadır. Bu tür inanışlar "geleneksel doğum öncesi eğitim (태교 - *Tegyo)*" düşüncesine dayanmakta, bu düşünce hamile kadını hayatın her anında dikkatli olmaya yöneltmektedir.

Koreliler evlenirken, yeni bir işe başlarken, bebek doğum tarihini belirlerken, taşınırken, kötü ruhların etrafta dolaşmadığı bir gün seçmeye çalışır. Andonğ yöresinde yapılan alan çalışmasında bazı katılımcılar çocuk sahibi olabilmek için karı kocanın güneş ve ayın hareketlerine göre belirlenen uygun zamanda birlikte olmalarının gerekliliğini belirtmişlerdir. Kayseri yöresinde hamileyken cenazelere katılmaktan, yas evine gitmekten ve yas tutmaktan uzak durulması gerektiğine inanılmaktadır. Aynı düşünce Andonğ yöresinde görülmüş olup cenaze törenlerinden uzak durulması ile ilgili inanışlardaki bu benzerlik dikkat çekicidir. Bu bağlamda gebelik ve doğum ritüellerinin her iki ülkede de gizil güçlerin varlığından etkilendiği söylenebilir.

Yapılan bu çalışmada Kayseri ve Andonğ yörelerinde güzele bakmanın bebeği de güzel yapacağına, çirkin şeylere bakmanın bebeği de çirkin yapacağına inanıldığı saptanmıştır. Kayseri yöresinde hamile kadının özellikle tavşan, maymun ve köpeğe bakmaması gerektiğine inanılmaktadır. Bu düşünce "benzerin kendi benzerini doğuracağı" ilkesine dayanmaktadır. Doğacak bebeklerin bakılan nesnelere benzemesinden endişe edilmektedir. Andonğ yöresinde gebe kadınların süslenmelerinin, kendilerini mutlu hissettirecek eylemleri yapmalarının, yakışıklı erkek fotoğraflarına bakmalarının bebeğin güzel veya yakışıklı olmasını sağlayacağına inanılır. Kayseri yöresinde hamile kadınların yakışıklı erkek fotoğraflarına bakmaları kocaları ile tartışmalarına ve istenmeyen sonuçlara neden olabilir. Bu zıtlık kültürel farklılıkların bir sonucudur ve folklorik kültürün doğum ritüellerini etkilediğini göstermektedir.

Türkiye ve Kore yemek kültürü açısından farklı özelliklere sahiptir. Hamilelik süresince kadınların ülkelerine özgü bazı yiyecekleri yemekten kaçındıkları görülmüştür. Kore'de hamile kadın ahtapot yerse bebeğin kemiksiz doğacağına, domuz yerse bebeğin altı parmaklı doğacağına, tatlı kırmızı fasulye yerse bebeğin esmer doğacağına inanılır. Koreliler sarı benizli oldukları için bu durumdan rahatsız olmuşlar, beyaz tenli görünmeye özen göstermişlerdir. Bu nedenle bebeklerin esmer doğmaları onların gözünde çirkin bebek anlamına gelmektedir. Kore'de şekil olarak güzel ve besin değeri yüksek yiyeceklerin yenmesi, özellikle sazan balığı yenmesi halinde bebeğin güzel olacağına, sağlıklı doğacağına inanılır. Sazan balığı kolay bulunan bir balık türü olduğu için böyle düşünülmektedir. Benzer şekilde Kayseri yöresinde hamile kadınların ayva, elma, bulgur, yoğurt, nar gibi yiyecekleri yemeleri halinde bebeğin güzel olacağı

inancı vardır. Ayvanın bebekte gamze yapması, elmanın yanakları pembeleştirmesi, yoğurdun cilde parlaklık vereceği düşüncesi, bu tür yiyeceklere toplumca bilinen ortak anlamlar yüklendiğini görülmektedir. Burada göstergenin fiziki benzerlik özelliği görülür. Bu ritüellerde toplum kavramlara ve nesnelere yeni anlamlar yüklemektedir.

Kore'de dünyaya gelen bebeğe ilk giydirilen kıyafet bebek büyüdükten sonrası için saklanmakta, önemli bir sınav veya görüşmeye giden çocukların ceplerine bu kıyafetin parçaları konmaktadır. Burada çocuğa ilk giydirilen kıyafetin muska etkisi göstereceğine inanıldığı söylenebilir. Nitekim bu parçayı üzerinde taşıyan çocuğun karşılaşacağı zorlukları kolayca atlatabileceğine, yaşayabileceği sorunların üstesinden gelebileceğine inanılır. Bu Kore'de bebeğe ilk giydirilen kıyafetin kutsallaştırıldığı anlamına gelir. Günümüzde bu geleneksel kıyafetlerin yerine hazır kıyafetler tercih edilmektedir. Kore'de geçmişten günümüze değin çocuğa giydirilen kıyafetlerde değişimler meydana gelmiştir.

Andonğ yöresinde hamile kadınların kötü ruhlardan etkilenmemeleri için evin girişindeki kapı eşiğinden uzak durması gerektiğine inanılmaktadır. Aynı düşünceyle doğum yapan kadınların ve çocukların kapı eşiğine oturmaması gerektiğine inanılmaktadır. Ayrıca Kore'deki *Tegyo* düşüncesinde yer alan yedi kuraldan üçüncüsü içerisinde hamilenin üçüncü ayında kapı yanında durmaması gerektiğidir. Kapı eşiği ile ilgili benzer inanışlara Kayseri yöresinde de rastlanmıştır. Kayseri yöresinde hamilenin kapı eşiğinden geçerken besmele çekmesi gerektiğine ve doğum yapan kadının ve çocukların kapı eşiğine oturmaması gerektiğine inanılmaktadır. Bununla birlikte doğumdan sonra anne karnından çıkan ve bebeğin eşi olarak isimlendirilen biyolojik parçanın kapı eşiğinde kurutularak evde yaşayanların gizil güçlerin zararlı etkilerinden korunmaya çalışıldığı görülmüştür. Kayseri ve Andonğ yörelerinde kapı eşiği ile ilgili bu inanışlar dikkat çekicidir ve doğum ritüellerinin gizil güçlerin varlığından etkilendiğini göstermektedir.

Kore'de eski dönemlerde doğum için yapılan tören ve köy tanrısı için yapılan tören aynı döneme denk gelirse doğumdan dolayı kan uğursuzluğu oluşacağına ve bunu engellemenin çok zor olacağına inanılmıştır. Doğumu yaklaşan kadınlar, köy tanrısının koruma alanı dışında kalan bir yere gönderilmekte, "해막 - *hemag*" adı verilen kulübelerde yaşamaları sağlanmaktadır. Bunun amacı köy tanrısı için yapılacak törenin

sorunsuz tamamlanmasını sağlamaktır. Eğer hamile bir kadın *hemag*'a gitmezse ve bu şartlar altında köyde bir felaket olursa, kadın bunun sorumlusu sayılır. Kore'nin eski dönemlerine ait kültürel bellek kalıntısı olarak geçmişte uygulandığı saptanan bu ritüel günümüzde uygulanmamaktadır. Bu durumun temel sebebi yaşam koşullarının değişmesi, şehirleşme ve geçmiş yaşama özgü değerlerin zamanla unutulmaya başlamasıdır.

Bu çalışma ile beraber saha çalışmasında tespit edildiği üzere Andonğ yöresinde doğumunu kocasının ya da kayınpederinin yaptırdığını belirten kişiler bulunmaktadır. Kayseri yöresinde kocanın doğum anında eşinin yanında olması ayıp karşılanmakta ve bu nedenle eşinin yanına alınmayıp dışarıda bekletilmektedir. Kayseri yöresinde genellikle doğum zamanı erkeklerden herhangi bir görev beklenmediği, eski dönemlerde çoğu zaman kocanın doğumun gerçekleştiğinden haberi bile olmadığı görülmüştür. Andonğ yöresinde kocanın doğum anında eşinin yanında olarak ona destek olması, bebeğin göbek bağını kesmesi beklenmektedir. Andonğ yöresinde anneden süt gelmesi için kocalardan yardım alındığı, kocanın annenin göğsünü emerek süt gelmesinin sağlandığı belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğum ritüelleri arasında farklılıklar olduğunun bir başka göstergesidir.

Kore'de bebekler genellikle popolarında mavi leke ile doğmaktadır. Bu lekenin "bebek hızlıca dünyaya gelsin diye *Samşin Büyükanne*nin bebeğin poposuna vurduğu için" oluştuğuna inanılmaktadır. Türkiye'de de çocuklar çok defa böyle mavi sakral leke ile doğmaktadır. Ancak Andonğ yöresindeki bu inanışa Kayseri yöresinde rastlanmamıştır.

Andonğ merkezli yapılan bu çalışmada doğumla ilgili birçok inanış ve uygulamaya rastlanmıştır. Kore'de doğumdan sonra evin kapı girişine, 21 gün boyunca *gımcul* adı verilen ve "yasak ipi" anlamına gelen simge asılmaktadır. *Gımculun* doğum haberini verme ve bebeğin hayatını koruma gibi işlevleri vardır. *Gımcul* anlaşma simgesidir ve törensel bir araçtır. *Gımcul* ipi samanın örülmesiyle hazırlanmakta, bu ip üzerine kültürel anlamlar yüklenen kırmızı biber, beyaz kâğıt, çam yaprağı, yosun gibi nesneler asılmaktadır. *Gımculun* ana malzemesi olan saman pirinç tarımını yansıtmakla beraber yeryüzü, temiz bitki, doğurganlık, verimlilik gibi anlamlar da taşımaktadır. *Gımcul* bebeğin ya da büyükbaş hayvanların doğumu gibi yeni bir hayat dünyaya

geldiğinde, mahallenin huzuru için tören yapıldığında, yağmur duâsı yapıldığında, evi koruyan tanrıya duâ edildiğinde, bir yıl boyunca yenecek olan Kore geleneksel turşusu *kimçi* kurulduğunda ve benzeri önemli anlarda kullanılan törensel bir araçtır. Çocuk doğduktan sonra yapılan *gımcul* diğer zamanlardakinden farklı olarak sol tarafa doğru örülmektedir. Doğum insanın başına her zaman gelen bir olay olmadığı için örme yönü bu şekilde değişmektedir. Bu şekilde yapılmasının diğer bir sebebi ise normal olmayan, kutsal büyülü olduğuna inanılan doğumun kültürde ayrı bir yeri olmasıdır. *Gımcul* üzerine erkek bebek doğarsa kırmızı biber, kız bebek doğarsa kömür asılarak bebeğin cinsiyeti hakkında ipuçları verilmektedir. Göstergebilimsel açıdan değerlendirildiğinde *gımcul* üzerine biber, beyaz kâğıt, çam yaprağı, yosun gibi nesnelerin asılması göstergenin sözsüz iletişim özelliğini gösterir. Göstergenin belirti özelliğine giren bu simgeler, eve girmek isteyen kişiler tarafından görülür ve anlamlandırılır. Bu uygulamada *gımcul* düzanlamdan ziyade yananlamlarıyla değer kazanmıştır.

Kayseri yöresinde siyah örülmüş kendirin, nazarı engellediği düşünülerek beşik etrafına sarılmak suretiyle kullanıldığı görülmüştür. Örülen bu ip ağaçtan yapılı renkli beşiklerin üç tarafına sarılır. Ziyaretçiler iple korunmamış yere yaklaştırılmazlar. Kayseri yöresinde uygulanan bu korunma yöntemi Andonğ yöresindeki *gımcul* asma ritüeli ile benzerlik göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada lohusalık süresinin Kayseri yöresinde 40 gün, Andonğ yöresinde ise 21 gün olarak kabul edildiği görülmüştür. Türk kültüründe "bir, iki, üç, dört, beş, yedi, dokuz, kırk" gibi sayılara diğer sayılardan farklı anlamlar yüklenmiştir. Kore'de 7 günü 3 defa tekrar etmenin önemli bir anlamı vardır. Yedi rakamının kutsal olduğu kabul edilen üç rakamı ile birleştirilerek, 3 çarpı 7 günün Kore'de önemli değişikliklerin olduğu kutsal bir süreç olarak kabul edildiği görülmektedir. Kore'de 21 gün ilk olarak Kore'nin kuruluş efsanesinde görülmüştür. Bu tez kapsamında yapılan alan çalışmasında Kayseri yöresinde de 7 ve 3 sayılarıyla ilgili çok sayıda inanışa rastlanmıştır. Kayseri yöresinde çocuğun yaşaması için Mehmet isimli yedi kişiden kırk parça bez toplanarak ve yedi kız bebeğe elbise diktirilerek çare aranmaktadır. Yine yapılan alan çalışmasında söz dinlemeyen ve yaramazlık yapan çocuğun ağzına, ardı ardına 3 cuma günü, sela verilirken babasının ayakkabısıyla 3 kez vurulduğu, benzer şekilde yürüyemeyen çocukların bacağına da 3 cuma günü babasının ayakkabısı ile

vurulması 3 sayısının kullanımına bir örnektir. Bu ve benzeri örneklerde 7, 3 ve 40 sayılarının olması tesadüf değildir Bu sayılar arka planda yakın veya uzak bir geçmişte üretilmiş derin anlamlara ve örtük anlam katmanlarına sahiptir.

Ad verme ile ilgili ritüellerde Kore ve Türkiye'de benzer ve farklı düşünce ve pratiklere rastlanmıştır. Andonğ yöresinde ad verme ya da bu konuda uzman kişiye para karşılığında isim yaptırma işi genellikle bebeğin dedesi veya büyükannesi tarafından yapılmaktadır. Kore'de isim koyma meslek haline dönüşmüştür ve pahalı bir iştir. Bu işi yapan kişiler ücreti karşılığında kişiye ömrü boyunca şans getireceğini düşündükleri ismi vermektedir. İsim koyan kişilerin Hanca (klasik Çince) bilgisi yüksektir. Ücreti karşılığında isim yapan kişilerin olması bu kültürün ekonomik yönünü ortaya koymaktadır. Geçmişte yapılmakta olan Çince karakterle isim yaptırma geleneğinin günümüzde eskisi kadar yaşatılmadığı tespit edilmiştir. Andonğ yöresinde özellikle erkek isimlerinin belli kurallara göre konmakta ve bu isimlerin ailenin geçmişiyle bağlantısı bulunmaktadır. Bunda *hanğryıol* adı verilen soyağacına, *sacu* olarak adlandırılan doğum tarihi, günü ve saatine de bağlı kalınarak hareket edilmektedir.

Kayseri yöresinde bebeğin doğumu kutsal bir aya veya güne tesadüf etmiş ise o kutsal gün veya ayın ismi, büyükbabanın ya da büyükannenin ismi, ailede sevilen, sayılan büyüklerin isimleri, İslam dinine göre kutsal sayılan isimler çocuklara verilen isimlerdir. Kayseri yöresinde ad verme töreni sırasında çocuğu kucağına alan kişi, geleneklere uygun olarak bebeğin yönünü kıbleye çevirir. Bebeğin sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okur ve bebeğin kulağına ismi söylenerek tören yapılır. Doğum ritüellerinde görülen bu uygulamalar Kayseri yöresinde doğumla ilgili uygulamalarda İslâmî referanslara başvurulduğunu göstermektedir.

Kore'de kız çocuklarına ilerde erkek çocuk doğurmaları için içerisinde (자-*Ca*) veya (남 -*Nam*) hecesi olan isimler koyulmuştur. Bu heceler "erkek" anlamına gelmektedir. İsminde bu heceleri barındıran kadınların erkek çocuk doğuracağına inanılmıştır. Bu tür bir inanışa Kayseri yöresinde rastlanmamıştır. Ancak, Kayseri yöresinde kız bebeği olan kişilerin bir sonraki hamileliğinde erkek bebek sahibi olmak amacıyla kız bebeklerine "Döndü", "Yeter" gibi isimler verirler. Bu tür inanışlar her iki toplumda da isimlere anlam yüklenerek geleceğe yönelik planlamalar yapıldığını ve

aynı zamanda her iki toplumda da erkek bebeğe sahip olma arzusunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Kayseri yöresinde doğumdan sonraki kırk gün içerisinde, doğum yapan kadına musallat olduğuna ve ona zarar verdiğine inanılan, insan kılığındaki şeytanî varlığın lohusa kadında bıraktığı etkiye albasması denmektedir. Bu olay Kayseri yöresinde yaygın bir inanıştır. Andonğ yöresinde de doğumdan sonra belli bir süre boyunca kötü ruhların lohusaya musallat olduğuna, bu kötü ruhlardan korunmak gerektiğine inanılmaktadır. Ancak Andonğ yöresinde, bu kötü ruhla ilgili Kayseri yöresinde inanılan alkarısına benzer bir tasvir yapılmamış ve albasması olayına rastlanmamıştır. Kayseri yöresindeki bu yaygın inanışa Andonğ yöresinde rastlanmaması Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğumla ilgili inanışlar arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir.

Kayseri yöresinde iki kadının doğum yaptıktan sonra kırk gün geçmeden bir araya gelmesi, âdetli, aybaşı hali olan kadının lohusa kadının yanına gelmesi, tıvgalı veya bacaklarında varis olan kadınların lohusa kadının evine girmesi, cenaze geçerken lohusanın yukarı çıkarılmaması durumunda çocukların yürüyememesi, sancıyla büyümesi, sürekli ağlaması, kilo alamayıp zayıf kalması, hasta olması ve ölmesi, annenin ise bir daha çocuk sahibi olamaması gibi sonuçları olan kırk baskını olayına inanılmaktadır. Lohusa kadın ve çocuğun kırk baskınına uğramaması için başka bir lohusanın yanına gitmemesi, düğüne gitmemesi, mezara gitmemesi, cenaze görmemesi ve cenaze törenine katılmaması gerekir. Andonğ yöresinde de lohusanın cenaze törenine katılan kişilerden uzak durması gerektiğine, 21 gün boyunca anne ve bebeğin dışarı çıkmaması ve başka bir insanla buluşmaması gerektiğine inanılmaktadır. Her iki ülke kültüründe de yer bulan bu inanışlar Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğum ritüelleri arasında benzerlik olduğunu göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada doğum ritüellerinde ateşin sağaltıcı ve arındırıcı etkilerinden faydalanmaya yönelik pratiklere rastlanmıştır. Kayseri yöresinde iki lohusa aynı yerde bulunmak zorunda kaldığında eşarplarındaki ya da yanlarına aldıkları çengelli iğneyi değiştirirler. Böylelikle kırk baskınından kurtulacaklarına inanırlar. İğne demirden yapılan bir nesnedir ve ateşi çağrıştırır. Bazı hastalık ya da ruhsal problemlerin Türkler tarafından ateşle tedavi edildiği bilinmektedir. İğnenin kırk

baskınından korunmak için kullanılmasının sebebi ateşin sağaltıcı ve arındırıcı etkisinden kaynaklanmış olmalıdır.

Her iki yörede de doğum ritüellerinde ateş motifi sıkça karşımıza çıkmaktadır. Kayseri yöresinde rastlanan bir uygulamaya göre zayıf kalan, hasta olan çocuğun yaşaması için herkesin görebileceği bir yere kazan kurulmakta ve çocuk bir süre kazan içerisinde bekletilmektedir. Daha sonra kazan etraftan toplanan ve oradan geçen kişiler tarafından atılan odun parçaları kullanılarak yakılan ateşte ısıtılmaktadır. Bu ritüelde ateşin sağaltıcı işlevi görülmektedir. Kayseri yöresinde nazarın olumsuz etkilerinden kurtulmak için de ateşten faydalanılmaktadır. Kurşun döktürme ve tütsü yapmak nazar olduğuna inanılan kişiden nazarı kaldırmak için yapılan bazı uygulamalardır. Bu ritüelde ateşin arındırıcı işlevi görülmektedir. Kayseri yöresinde erkek evlat sahibi olmak isteyenlerin doğan kız çocuğunun ayağını ateşle dağladıkları böylece bir sonraki çocuğun erkek olacağına inandıkları şeklinde bir geleneğe rastlanmıştır. Andonğ yöresinde de doğum ritüellerinde ateş motifi görülmektedir. Andonğ yöresinde bebeğin eşi *Samnaganda* adlı törende yakılmaktadır. Göbek bağının yakıldığı ateşe pirinç kabuğu serpilmektedir.

Kayseri yöresinde doğum yapılan evde yaşayan herhangi biri cenazeye katıldıktan sonra eve döndüğünde kadın ve çocuğun kötü ruhlardan olumsuz etkileneceğine inanılır. Bu olumsuz etkiyi önlemek için bazı pratikler uygulanmaktadır. Bu durumda bebeği olan kadın evin dışına çıkarak gelen kişiyi karşılamakta, eve önce cenazeden gelen kişi, sonra doğum yapan kadın girmektedir. Kötü ruhlardan etkilenmemek için başvurulan diğer bir yöntem cenazeden gelip eve girecek kişinin önce evin tuvaletine gidip küçük abdestini yapması, sonra eve girmesidir. Kayseri yöresinde nedeni bilinmeyen bu eylemler dizgesi ile kırk baskınından korunmanın mümkün olacağına inanılmaktadır.

Kayseri yöresinde anne ve çocuğun doğumdan sonraki 40. gün, kırk adet taşın, kırk gözlü kevgir üzerine konup kevgirin tüm gözlerinden geçen suyun, çocuğun ve annenin üzerinden akıtılarak yıkanması şeklinde yapılan kırklama ritüeli yaygın olarak uygulanmaktadır. Bu ritüelin doğumdan sonraki kırkıncı gün yapılması, ritüelde su, taş ve kevgir kullanılması dikkat çekicidir. 40 daha önce de değinildiği gibi formulistik bir sayıdır. Kevgir, haşlanmış yiyeceklerin sıvılarını veya bazı sıvıları süzmek için

kullanılan, delikli, genellikle yuvarlak biçimli mutfak kabı, süzgeçtir. Bu bakımdan kevgir sembolik anlamda bir arındırma ve sağaltma nesnesidir. Çember kültürel, tarihsel ve inançsal arka planda yeniden doğuşu imler. Çocuğu olmayanların delikli taştan geçirilmesi de taştaki deliğin çember şeklinde olmasıyla ilgilidir. Kırklama ritüelinde kevgirin kasnak kısmındaki çember sembolü de yeniden doğuşu imlemektedir. Suyun toplanan taşlara temas ederek süzülmesi ve kevgir üzerinden çocuğa dökülmesi ile çocuğun taş gibi sağlam bir bedene sahip olması, hastalıklarından arınması amaçlanır. Kırklama suyu kolda kırk damar olduğu düşüncesinden hareketle çocuğun tüm bedeninin sağlıklı olması için kol üzerine akıtılarak çocuğun üzerine dökülür. Kırklama suyu ile yıkanan çocukta kırk baskını, hastalık, nazar varsa temizleneceği düşünülür. Andonğ yöresinde yapılan alan araştırmasında bebeğin ilk duşu sırasında herhangi bir özel uygulamaya rastlanmamıştır.

Türkçede "eş" adı verilen göbek bağının kesilmesi ve sonrasında saklanması Kore'de oldukça önem verilen bir konudur. Kore genelinde ve Andonğ yöresinde evde gerçekleştirilen doğumlarda erkek bebeklerin göbek bağı orakla, kızlarınki ise makasla kesilmiştir. Bunda erkek bebeğin başarılı olması, kız bebeğin ise yetenekli olmasını sağlamak amaçlanmıştır. Göbek bağının kesildikten sonra kötü ruhların olmadığı düşünülen özel bir günde çömleğe koyularak saklandığı, yakılarak, toprağa gömülerek, suya veya küllerin içine atılarak uzaklaştırıldığı görülmüştür. Kayseri yöresinde çocukların iyi bir karaktere, iyi bir mesleğe ve iyi bir geleceğe sahip olmalarını sağlamak için bebeklerin göbek bağı cami avlusuna, evine bağlı olması için evin damına, çalışkan olsun diye bahçeye atılmakta veya gömülmektedir.

Andonğ yöresinde dikkat çeken bir uygulama göbek bağının, bebeğin ileriki yaşlarında hasta olduğu durumlarda yedirilmek üzere saklanmasıdır. Bunun için göbek bağı kurutulmakta, gerektiğinde haşlanmakta ve hastalandığında çocuğa yedirilmektedir. Bu ritüelde bebeğin eşi, sembolik anlamda derinde yatan anlamsal göndergeleriyle ileriki yaşlarda bebekte ortaya çıkabilecek hastalıkları tedavi edilebilecek bir nesne olarak görülmektedir. Bebeğin eşi ile ilgili böyle bir uygulama ve inanışa Kayseri yöresinde rastlanmamıştır.

Kore'de ve Türkiye'de bebeğin ilk tırnağının kesimi önemsenmiştir. Andonğ yöresinde bebeklerin tırnakları yirmi birinci gün ve yüzüncü günde kesilmektedir.

Tırnak kesiminde tırnak makası kullanılmaz. Anne bebeğin tırnağını yavaş ve dikkatlice dişleriyle koparır. Eğer tırnak makasıyla kesilirse çocuk büyüdükten sonra eli ile kötü şeyler yapacağına inanılmaktadır. Kayseri yöresinde çocuğun tırnağının kırkı çıktıktan sonra, çocuk ilk defa eliyle bir şeyler tutmaya başlayınca ya da babasının cebinden para çekebilecek kadar büyüyünce kesilmesi gerektiğine inanılmaktadır. Kayseri yöresinde ilk tırnak kesilmeden önce bebeğin babasının cebine para konmakta ve bebeğin bu parayı tutarak alması sağlanmaktadır. Böyle yapılırsa çocuğun ilerde hırsız olmayacağına inanılmaktadır. Tırnakçı, argoda bir tür dolandırıcı anlamına gelmektedir. Tırnağı uzayan bebeğe babasının cebinden para çektirilmesi, bebeğin eli birşeyler tutmaya başladığı andan itibaren ömrü boyunca yalnızca kendi ailesine ait olanla yetinmesi, ailesi dışındaki kişilerin mallarına el uzatmaması düşüncesini barındırmaktadır. Bu pratik bebeğe doğruyu öğretme çabası ile ilişkilendirilebilir. Bebek yaşı itibarıyla yaptığı davranışın farkında olmasa da aile bebeğe yaptırılacak bu hareketi doğruluk, dürüstlük, helal kazanç gibi insani erdemlerle ilişkilendirerek onun gelecekte iyi bir insan olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Andonğ yöresinde bebeğin ilk tırnağının annenin dişiyle kesilmesinin, Kayseri yöresinde bebeğe babasının cebinden para çektirilmesinin her iki yörede de ortak amaçlarla gerçekleştirilen pratikler olduğu görülmüştür.

Kayseri yöresinde bebek görmeye gelen kişiler bebek ve anneye küçük hediyeler getirir. Bu hediyeler arasında en yaygın olanları altın, bebek kıyafeti ve paradır. Andonğ yöresinde bebek görmeye gelenler yüzük, bebek kıyafeti, bebek bezi, para, süt tozu, yosun ve ip getirmektedir. Bu gelenekte ip düzanlamdan ziyade yananlamlarıyla değer kazanmıştır. İp uzun olduğundan bebeğin ömrü de ip gibi uzun olsun düşüncesi vardır.

Kayseri yöresinde yeni doğan çocuğun sık hastalanması, doğumdan sonra bazı rahatsızlıklar geçirmesi, sık ağlaması gibi sorunlarda çocuğun nazara uğradığı düşünülür. Kayseri yöresinde çocuklar nazar değmemesi için "çirkin", "tipsiz" gibi sözcükler kullanılarak sevilmektedir. Andonğ'ta da çocukların *Samşin Büyükanne* tarafından kıskanılması halinde çocuğun rahatsızlanacağına, *Samşin Büyükanne*nin çocuklara zarar verebileceğine inanılır. Yörede çocukların *Samşin Büyükanne* tarafından kıskanılmaması ve kötü ruhlar tarafından rahatsız edilmemeleri için onlara bebeğe

“köpek kakası”, “kurbağa” gibi kötü sözlerle seslenildiği görülmüştür. Nazar olgusuyla ilgili uygulama ve inanışlarda her iki ülkede de benzer düşüncelere rastlanmıştır.

Kayseri yöresinde nazardan korunmak için çocuğun kıyafetinin uygun bir yerine genellikle omuz bölgesine mavi boncuk, iğde dalı, üzerlik gibi çeşitli nesneler takılmakta mavi renkli elbiseler giydirilmektedir. Nazar değmesini önlemek için tavuk pisliği bir bezin içine alınıp muska haline getirilmekte çocuğun omzuna veya koltuk altına asılmakta, bebeğin ilk kakasını yaptığı bez kapı girişinde paspas altında bir hafta bekletilmektedir. Bununla birlikte kadının elini cinsel organına veya iç çamaşırına sürüp bebeğin yüzüne sürmesinin çocuğu nazardan korumada etkili olacağına inanılmaktadır. Bu ritüellerde gizil güçlerin uzaklaştırılarak çocuğun korunması amaçlanmaktadır.

Andonğ yöresinde çocukların sakin kalmaları için *Samşin Büyükanne*’ye duâ edilir. Türkiye’de yapılan kaynak taramasında çocuğun gülümsemesi ve ağlamasında Türk kültüründe mitolojik bir varlık olarak tanınan Umay’ın etkisi olduğu görülmüştür. Kayseri yöresinde çok ağlayan ve uyumayan çocukların bu rahatsızlığının nazar değmesinden kaynaklandığına inanılmaktadır.

Kayseri yöresinde çocuğun ilk dişinin görünmesi sonrası “diş hediği” olarak adlandırılan yemek hazırlanır. Bu yemek buğday, nohut, fasulye, mısır, mercimek gibi tahıllar eklenerek pişirilir ve çevredeki kişilere dağıtılır. Diş hediği kaynatma geleneği ilk dişin görülmesi nedeniyle oluşan sevincin bir yansımasıdır ve aynı zamanda bu yiyeceğin çocuğun dişleri kolay çıksın, ağrısız çıksın, sağlam olsun, eksiksiz çıksın ve hızlı çıksın diye dağıtıldığı belirlenmiştir. Andonğ yöresinde çocuğun ilk dişinin çıkması ile ilgili önemli bir geleneğin olmadığı, çocuğun dişi çıktığında bebeğin ve ailenin tebrik edildiği görülmüştür. Andonğ yöresinde çocuğun sağlıklı olması dileğiyle ilk doğum gününde pirinç lokumu yapılıp çevredeki insanlara dağıtıldığı tespit edilmiştir. Bu geleneklerin zamanlaması farklı olsa da aynı temele dayandığı, her iki toplumda da çocuğun sağlığının korunmasına ve toplumun desteğinin alınmasına yönelik pratikler olduğu söylenebilir.

Andonğ yöresinde çocukların söz dinlemesi ve yaramazlık yapmamaları için genellikle çocukla sakince konuşarak uygun bir dille doğruların öğretildiği, bu yöntemlerden sonuç alınamaması halinde kızarak veya hafifçe vurarak söz dinlemesi ve yaramazlık yapmaması konusunda uyarıldığı tespit edilmiştir. Kayseri yöresinde de söz

dinlemeyen ve yaramazlık yapan çocuğun ağzına, ardı ardına 3 cuma günü, sela verilirken babasının ayakkabısıyla 3 kez vurulduğu görülmektedir. Burada anneler çocuklara itaat etmeyi öğretmekte, onları hayata hazırlamakta, sosyal yaşamında zorlanmamaları için çocuklarının davranışlarını düzenlemeye çalışmaktadır.

Bu çalışmada hem yazılı kaynaklar hem de etnografik alan çalışması verileri kullanılarak elde edilen veriler belli bir disiplin içinde sunulmuştur. Yapılan çalışma doğum ritüelleri ile ilgili çeşitli inanç ve uygulamaların, yüzyıllardır süregelen kültürel birikim ve edinilen tecrübeler doğrultusunda oluştuğunu göstermiştir. Bu çalışma ile ortaya çıkan sonuca göre diyebiliriz ki, her iki ülke kültüründe de doğum öncesi, sırası ve sonrasındaki halk inanışlarının ailenin mutluluğu, bebeğin ve annenin sağlığı ve geleceği üzerine yoğunlaşmaktadır. Doğumla ilgili uygulamaların ve inanışların temel amacı sağlıklı bir aile kurumunun oluşmasını sağlamaktır.

Kayseri ve Andonğ merkezli yapılan bu çalışmada hayatın geçiş dönemleri içinde yer alan doğum evresinde her iki ülkede de kadınların ön plana çıktığı, âdet ve geleneklerin uygulanmasında başrolü üstlendikleri görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre; Türkiye ve Kore'de araştırma yapılan bölgede, değer yargılarının ve törenin aktarılmasında aile kurumunun ve annenin baskın bir biçimde rol oynadığı söylenebilir.

Doğum ritüellerinin Türkiye ve Kore kültüründe hangi kültürel eğilimlere dayandığı Andonğ ve Kayseri merkezli yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular dikkate alınarak Türkiye ve Kore'deki araştırma bölgesinde tespit edilen doğum ritüelleri G. Hofstede tarafından geliştirilen kültürel boyutlardan belirsizlikten kaçınma, bireycilik/çoğulculuk, erillik/dişillik faktörlerine göre değerlendirilebilir. Her iki ülkedeki doğum ritüellerinde de çocuğun geleceğini kontrol altına almaya, çocuğa iyi bir gelecek ve hayat hazırlamaya yönelik kaygılar görülmektedir. Doğacak bebeğin cinsiyeti, gelecekteki mesleği, sağlıklı olup olmayacağı gibi belirsiz durumlar karşısında tedbir alma amacına yönelik pratiklere rastlanmıştır. Bu göstergelere göre her iki ülke kültüründe de belirsizlikten kaçınma oranının yüksek olduğu söylenebilir. Kore'de ve Türkiye'de araştırma bölgesinde görülen doğum ritüellerinde toplumun desteği aranmakta, aile ve akrabalık bağları güçlü tutulmakta, grup anlayışı içerisinde bireysellikten uzak pratikler uygulanmaktadır. Bu bulgular her iki ülke kültüründe de çoğulcu yapının etkili olduğunu göstermektedir. İki ülkedeki doğum ritüelleri

erillik/dişillik faktörlerine göre değerlendirildiğinde dişil toplum özelliklerinin ağırlıkta olduğu görülür. Nitekim bu çalışma ile birlikte yapılan alan çalışmasında görülen doğum ritüellerinde, yardımseverlik, birlikte hareket etme, toplumun onayını kazanma, şefkat, işten kaçınmama, koruma gibi özellikler saptanmış olup bu tür özellikler Kore ve Türkiye'de araştırma yapılan bölgedeki toplum yapısının dişil toplum tanımına uyduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Kore ve Türkiye'de tespitt edilen doğum ritüellerinin her iki ülkede de benzer kültürel eğilimlere dayandığı söylenebilir.

İki ülkenin gelişmişlik düzeyleri, tarihi ve kültürel özellikleri, dini inanç ve hayat felsefelerindeki farklılıkların doğum ritüellerinde de farklılıklar oluşturduğu saptanmıştır. Andonğ yöresinde kocanın annenin göğsünü emerek süt gelmesinin sağlamaya çalışması, gebe kadınların süslenmeleri, yakışıklı erkek fotoğraflarına bakmalarının doğal karşılanması, içkinin cinsiyet tayininde kullanılan bir gösterge olması kültürel farklılıklar sonucu olarak değerlendirilebilir. Elde edilen bu verilere göre folklorik kültürün doğum ritüellerini etkilediği söylenebilir.

Yapılan çalışmada Kore kültüründe ve Türk kültüründe doğum ritüelleri arasında benzerlikler olduğu görülmüştür. *Samşin Büyükanne* ve Umay ana arasındaki benzerlik, Kore'deki *Samşin kavgası* ve Kayseri yöresindeki "kırk baskını" inanışlarının her ikisinde de aynı dönemde doğum yapan kadınların ve çocukların bir arada bulunmasına bağlı hastalık hali gelişeceğine inanılması, suyun sağaltıcı etkisi ile ilgili inanışlardaki benzerlik, göbek bağının suya atılması pratiğinin benzerliği, her iki ülkede de hamileyken cenazelere katılmaktan, yas evine gitmek ve yas tutmaktan uzak durulması gerektiği düşüncesi, kapı eşiği ile ilgili inanışlar, ad verme ritüelinde büyük babaların söz sahibi olması, 7,3,21 gibi formulistik sayıların kullanımı, nazar inancı ile çocukların *Samşin Büyükanne* tarafından kıskanılması arasındaki benzerlik, bebeklerin zarar görmemeleri için kötü sözcüklerle seslenilmesi iki ülke kültüründeki benzerliklerden bazılarıdır. Coğrafi olarak birbirine çok uzak bu iki ülke kültüründe bu tür benzerliklere rastlanması dikkat çekicidir ve bazı kültürel değerlerin evrensel boyutunu ortaya koymaktadır.

Kayseri ve Andonğ yörelerinde doğum ritüellerinde su, ateş, demir, taş, kaya, ağaç, bıçak, makas gibi ortak semboller olduğu görülmüştür. Bu sembollerin pek çok farklı kültürün mitolojisinde de kendine yer bulan evrensel simgeler olduğu açıktır. Her

iki ülkede de ağaç, taş ve toprak gibi nesnelere kutsallık yüklenmiştir. Bununla birlikte doğum ritüellerinde yöresel simgelere de rastlanmıştır. Kore'de yosun ve pirinç, Türkiye'de buğday, nohut, fasulye, mısır, mercimek gibi tahıllar doğum ritüellerinde kullanılan diğer nesnelerdir.

Andonğ ve Kayseri yörelerinde doğum ritüellerine ait inanış ve uygulamaların göstergebilimsel açıdan okunması ve yorumlanması ile Andonğ ve Kayseri doğum ritüellerinin yatay boyutta toplumun faydasına olacak eylemler dizgesine sahip olduğu, dikey boyutta ise derin anlam katmanlarından oluşan bir arka plan kültürünü barındırdığı söylenebilir. Tespit edilen inanış ve uygulamalarda bir anlam arayışı olduğu dikkati çekmektedir. İnsanın anlam arayışının izlerini nesnelere yüklediği anlamlarda bulmak mümkündür. Nitekim Kayseri ve Andonğ yörelerindeki doğum ritüellerinde saptanan göstergelerin yatay boyutta bilinçli anlamlar ile dikey boyutta ise tarihsel ve inançsal kodlarla yüklü olduğu görülmüştür.

Doğum ritüelleri kültürel birikimin kuşaktan kuşağa aktarılması sonucunda günümüze kadar ulaşmıştır. Kayseri yöresinde doğumla ilgili uygulamaların çoğunda İslâmî referanslara başvurulduğu saptanmıştır. Koreliler tarihleri boyunca Şamanizm, Budizm, Taoizm ya da Konfüçyanizm'in etkisinde kalmıştır. Bu çalışmada bu inançların yaşanan dönemdeki halkın yaşam tarzında ve sosyo kültüründe etkili olduğu ve bu etkiyi günümüzde de sürdürdüğü görülmüştür. Gebelik ve doğum ritüelleri inançlardan ve gizil güçlerin varlığından etkilenmektedir.

Yapılan bu çalışma göstermiştir ki; eski dönemlere ait kültürel bellek kalıntısı olarak geçmişte yapılan ritüellerin bir kısmı günümüzde değişime maruz kalmış ya da kaybolmuştur. Bu durumun asıl sebebi geçmiş yaşama özgü değerlerin zamanla unutulmaya başlamasıdır. İnsani ilişkilerin eskiye oranla zayıflaması, akrabalık bağlarının zayıflaması, şehirleşme, hızlı nüfus artışı, toplumsal rekabet, teknolojik ve ekonomik nedenler bu değişimlerin başlıca sebepleri olarak gösterilebilir.

Elde edilen bulgular doğumla ilgili bazı düşünce ve pratiklerin zamanın koşullara, toplumun alışkanlıklarına ve düşünce yapısına göre değişime uğradığını göstermektedir. Kayseri yöresinde önceki yıllarda doğumdan haberi bile olmayan, evin içine dahi alınmayan babalar, günümüzde doğuma katılmakta, annenin heyecanına ve korkularına ortak olmaktadır. Bu birliktelik sayesinde yeni bir hayat birlikte karşılanma,

eşler arasındaki sevgi bağları artmaktadır. Doğum anından itibaren fotoğraflar çekilmekte, bu fotoğraflar paylaşılmakta ve doğum olayı çevredeki insanlara duyurulmaktadır.

Bu çalışma ile ortaya çıkan sonuca göre diyebiliriz ki, eskiden sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan güçlükler, tanı ve tedavi olanaklarının yetersizliği, halkın sosyoekonomik düzeyinin düşük olması vb. sebepler sağaltıcı etkisi olduğuna inanılan pratiklerin oluşumunu sağlamıştır. Özellikle kısırlığın giderilmesi, lohusanın bakımı, yaşamayan çocuklar, düşük yapma, hasta çocukların tedavisi amacıyla başvurulan yöntem ve uygulamalar, günümüzde modern tıbbın çare bulamadığı kişiler tarafından şifa bulmak umuduyla tercih edilmektedir. İnsanoğlu karşılaştığı sorunlar karşısında, soyunun devam ettiği sürece de bu tür şifa arayışlarına devam edecektir.

Doğum hadisesi insan yaşamının başlangıcını ve geleceğini ilgilendiren özel bir andır. Türk ve Kore halklarının kültürel birikimleriyle ortaya çıkan doğum ritüellerinin barındırdığı geleneksel uygulamalar, pratikler ve inançlar bağlamında zengin bir birikime sahip olduğu görülmüştür. Kayseri ve Andonğ yöreleri merkezli alan çalışmasıyla gerçekleştirilen bu çalışmayla Türkiye ve Kore'deki doğum ritüellerini gelecek kuşaklara en doğru biçimde aktarmak ve bizden sonra yapılacak olan bilimsel çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

Acıpayamlı, Orhan. *Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü.* Ankara: Sevinç Matbaası, 1974.

Açа, Mehmet. Türk Halk Geleneğindeki Doğum Sonrası Uygulamalara Bir Örnek: "Tuzlama". *Milli Folklor,* 10/52 (2001): 93-100.

Akal, Neşe, Zeynep Yılmaz ve Mehmet Bani. "Süt ve Daimi Dişlerde Sürme Problemleri: 4 Olgu Sunumu". *Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*. 28/2 (2018): 233-238.

Aksoy, Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1.* İstanbul: İnkılâp Yayınları, 1993.

Alkayış, M. Fatih. "Türkçede Geçerliliğini Yitiren Üç Söz". *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*. CII/726 (2012): 447-449.

Andonğşisa Pyıonçanvivonhö. *Andonğşi Yıogsa*. Andonğ: Andonğşi, 1999. [안동시사편찬위원회. *안동시역사*. 안동: 안동시, 1999. (Andonğ Tarihini Derleme Kurulu. *Andonğ Şehri Tarihi*. Andonğ: Andonğ Belediyesi, 1999)]

Andonğ Belediyesi, "Andonğ Kore manevi kültürünün başkenti", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.andong.go.kr/portal/contents.do?mId=0300000000

Andonğ Belediyesi, "Özel Ürünlerin Tanıtımı", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.andong.go.kr/portal/contents.do?mId=0306000000

Andonğ Belediyesi, Kurumsal Web Sayfası, https://www.andong.go.kr (Erişim Tarihi: 19.12.2019)

Andonğ Dijital Kültür Sergisi, "Tarih", (Erişim Tarihi:18.12.2019), http://andong.grandculture.net/andong/toc/GC02400382

Artun, Erman. "Tekirdağ Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri Doğum, Evlenme, Ölüm". *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi.* 9/10 (1998), 85-l07.

Artun, Erman. *Türk Halk Bilimi.* İstanbul: Kitabevi Yayınevi, 2010.

Aslan, Mehmet Gökhan, "Kayseri İli Pınarbaşı İlçesindeki Avşar Köylerinde Türk Halk İnanışları". Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2011.

Ayata, Saim. “Kayseri Merkezinde Meskûn Abdalların Dini İnançları Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1997.

Bak, Han-na. *Vögugingva Damunhoa Gacogıl Vihan Hangugibmunsıo Tonğıro İgnın Hangug Munhoa.* Sıoul: Bagicıonğ, 2009. [박, 한나. *외국인과 다문화 가족을 위한 한국 입문서 통으로 읽는 한국문화.* 서울: 박이정, 2009. (Bak, Han-na. *Yabancılar ve Çok Kültürlü Aileler İçin Kore Kültürü Tanıtım Kitabı*. Seul: Bagicıonğ Yayınevi, 2009.)]

Bak, Sanğ-ran. “Temonğdam Cıonsınğhyıoncanğe Natananın Kınkume Hıncıoggva Iymi”. Ne *Hanmincogmunhoayıongu,* 42 (2013): 217-254. [박, 상란. “태몽담 전승현장에 나타나는 큰꿈의 흔적과 의미”. 내 *한민족문화연구,* 42 (2013): 217-254. (Bak, Sanğ-ran, “Hamilelik Rüyaları Geleneğinde Büyük Hayallerin İzleri ve Anlamları”, *Kore Kültürel Araştırmaları*, 42/42 (2013): 217-254)]

Barthes, Roland. *Göstergebilimsel Serüven*, çev. M. Rifat ve S.Rifat. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993.

Bayat, Fuzuli. *Türk Mitolojik Sistemi 2*. İstanbul: Ötüken Yayınları, 2016.

Be, Yıonğ-donğ. “Gımcure Iymiva Ginınğ Andonğciyıog Du Maıre Saryerıl Cunğşimıro”. Ne *Bigyominsoghaghö,* 5 (1989): 91-117. [배,영동. “금줄의 의미와 기능 안동지역 두 마을의 사례를 중심으로”. 내 *비교민속학회,* 5 (1989): 91-117. (Be, Yıonğ-donğ. “Yasak İpin Anlamı ve İşlevi, Andonğ'daki İki Köy Vakasına Odaklanarak”. *Karşılaştırmalı Kore Topluluğu*, 5 (1989): 91-117.)]

Be, Yıonğ-donğ, vö. *Andonğmunhoaro Bonın Hangughag*. Sıoul: Alleb, 2016. [배, 영동, 외. *안동문화로 보는 한국학.* 서울: 알렙, 2016. (Be, Yıonğ-donğ, vd. *Andonğ Kültürü Vasıtasıyla Kore Kültürüne Bakış*. Seul: Alleb Yayınevi, 2016.)]

Beydilli, Celal. *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük.* Ankara: Yurt Kitap Yayın, 2003.

Blog Sayfası, “Jacheon Bahçesi”, (Erişim Tarihi: 15.10.2020), https://blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=ttpp2002&logNo=222099033788

Blog Sayfası, “Hemag Kalıntıları”, (Erişim Tarihi: 26.12.2019), http://blogfiles.naver.net/MjAxODA0MjhfMjI3/MDAxNTI0OTAwNjg0NTkz.foJlZNpoPITaiRFzWReVd9lkoVpMnV_ymxQy_JSc4Gsg.IkrgnzA4O7NL6tLigXk4

h1e5Re3AWYhJvSHvQqNF8B8g.JPEG.cocoriko02/0428_%B3%EB%B6%FB%B9%E8_%2855%29.jpg

Boratav, Pertev Naili. *100 Soruda Türk Folkloru*. Ankara: Bilgesu Yayıncılık, 2015.

Ceylan, Fatma Gül. "Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimindeki Tercih ve Beklentileri". Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, 1994.

Cho, Hye-sug. "İndocıontonğe Tegyosasanğgva Şilçıonbanğbıobyıongu- Cunğgug, Hangug Tegyovae Bigyorıl Cunğşimıro". Baksa Nonmun :Vongvanğdehaggyodehagvon, 2012. [조, 혜숙. "인도전통의 태교사상과 실천방법연구 – 중국, 한국 태교와의 비교를 중심으로. 박사 논문: 원광대학교대학원, 2012. (Cho, Hye-sug. "Hint Geleneklerinde Prenatal Düşünce ve Pratik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma- Çin, Kore Geleneksel Doğum Öncesi Eğitim Karşılaştırması". Doktora Tezi: Vongoanğ Üniversitesi, 2012.)]

Cıonğ, Yıon-hag. "İlsenğıyreva Mulcilmunhoa- Çulsenğıyreva Hollyerıl Cunğşimıro". Ne *Andonğdehaggyo Minsoghagyıonguso,* 37 (2011) 67-102. [정, 연학. "일생의례와 물질문화 – 출생의례와 혼례를 중심으로". 내 *안동대학교 민속학연구소,* 37 (2011) 67-102. (Cıonğ, Yıon-hag. "Ömür Boyu Ritüeller Kültürü -Doğum Ayinleri ve Düğün Odaklı". *Andonğ Ulusal Üniversitesi Halk Bilimi Araştırmaları,* 37 (2011): 67-102.)]

Civelek, Makbule. "Göstergebilimin Kuramsal Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Akademik Bakış*, 4, (2020): 771-784.

Co, Hu-conğ oa Sug-ca Yun. *Tonğgvaıyreva Uri Imşig*. Sıoul: Hallim Çulpansa, 2002. [조, 후종과 윤숙자, *통과의례와 우리 음식*. 서울: 한림 출판사, 2002. (Co, Hu-conğ oa Yun Sug-ca. *Kore Geçiş Törenleri ve Yemekleri*. Seul: Hallim Yayınevi, 2002.)]

Creswell, John W. *Nitel Araştırma Yöntemleri.* Çev ed: Mesut Bütü ve Selçuk Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2020.

Çalışkan, Zekeriya. "Sarız ve Çevresinde Yaşayan Avşarların Örf ve Âdetlerinde Dini Unsurların Sosyolojik Tetkiki". Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1992.

Çelebi, Çağdaş Lara. "Konut ve Göç: 19. Yüzyıl Kayseri Rum Evleri". *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 32/1 (2017): 17-45.

Çobanoğlu, Özkul. *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.

Çoruhlu, Yaşar. *Türk Mitolojisinin Ana Hatları.* İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2002.

Çö, Un-şig oa Myıonğ-ca Kim. *Hangug Minsoghag Geron*. Seul: Minsogvon, 2004. [최운식. 김명자, 한국민속학개론, 민속원,서울, 2004.]

Çö, Un-şig. *Çö Un-şig'e Minsogsupil (Minsogcıogin Salme Iymi.).* Sıoul: Hanul, 1993. [최, 운식. *최운식의 민속수필 (민속적인 삶의 의미.)*. 서울: 한울, 1993. (Çö, Un-şig. *Çö Un-şig'in Halk Kültürü Makaleleri (Halk Kültürü Açısından Hayatın Anlamı)*. Seul: Hanul, 1993.)]

Çö, Un-şig. *Hangugine Salmgoa Munhoa*. Sıoul: Bogosa, 2006. [최운식, *한국인의 삶과 문화*. 서울: 보고사, 2006. (Çö, Un-şig. *Korelilerin Yaşamı ve Kültürü.* Seul: Bogo Yayınevi, 2006.)]

Dağlı, Ahmet. "Halkbiliminde Saha Araştırması ve Kültürün Gelecek Nesillere Aktarılması Konusunda Problemler ve Bir Çözüm Önerisi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 40 (2015): 35-47.

Demirel, Melek ve Yelkin Diker Coşkun. "Üniversite Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9/18 (2009): 111-134.

Deri ve Zührevi Hastalıklar Derneği, "Tırnak ve Tırnak Hastalıkları", (Erişim Tarihi: 20.11.2020), http://turkderm.org.tr/menu/50/tirnak-ve-tirnak-hastaliklari

Design House, "Bugün Mutlu Bir Gün, O yüzden Kapıyı Aç!", (Erişim Tarihi: 14.12.2018).http://happy.designhouse.co.kr/magazine/magazine_view?info_id=53214

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, "Türkiye-Kore İş ve Yatırım Toplantısı Sonuç Raporu", (Erişim Tarihi: 10.12.2020), https://deik.org.tr/uploads/turkiye-kore-rapor.pdf

Doğrusöz, Mahmut. "Kayseri ve Çevresinde Su ile İlgili İnanç ve Uygulamalar". Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2005.

Dünya Sağlık Örgütü, “Güvenli olmayan kürtajın önlenmesi”, (Erişim Tarihi: 05.12.2020)https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preventing-unsafe-abortion

Düzgün, Ülkü Kara. “Türk Mitolojisinde Ateş Kültü”, içinde *Türk Mitolojisine Giriş*, ed., F. Ahsen Turan ve Meral Ozan. Ankara: Gazi Kitabevi, 2016.

Eker, Ahmet. “Kayseri ve Çevresinde Nazar İnanç ve Uygulamaları”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2000.

Ekici, Metin. *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık, 2007.

Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2020.

Ersoy, Ruhi. “Halk Bilimi Çalışmalarının Gelişimine Paralel Olarak ‘Alan Araştırması’ Kavramını Yeniden Düşünmek”. *Milli Folklor*, 24/94 (2012): 5-13.

Esma Küçükşahin, “Kültepe'de Eski Tunç Çağı'na ait tanrıça heykeli bulundu”, *Anadolu Ajansı*, 22.11.2020. (Erişim Tarihi: 24.12.2020) https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/kultepede-eski-tunc-cagina-ait-tanrica-heykeli-bulundu/2051996

Frazer, Sir James George. *Altın Dal (Büyü ve Din Üzerine Bir Çalışma),* çev. M. H. Doğan. İstanbul : Yapı Kredi Yayınları, 2004.

Gedik, Seda. “Türk Dünyası Atasözlerinde ‘Tuz’”. *Uluslararası Folklor Akademi Dergisi*, 2/1 (2019): 69-88.

Gennep, Arnold Van. *Rites of Passage.* Chicago: University of Chicago Press, 1992.

Global Bız, (Erişim Tarihi: 14.12.2018), http://www.g-enews.com/ko-kr/print.php?ud=20150416073250733509O_1&md=20150416121516

Gökbel, Ahmet.“Yahyalı Çevresindeki Varsak’ların Dini Folklorunda Gelenek ve Değişmeler”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1990.

Gömeç, S.Yağmur. “Umay Ana Üzerine Düşünceler”, içinde *4. Uluslararası Türk Şöleni Türk Kültürü Sempozyumu Bildirileri*, editör Alpaslan Ceylan. Ankara: Güneş Vakfı Yayınları, 2018.

Gömeç, Sadettin. “Başkurtların Tarihi, Başkurt Destanları ve Bunların Üzerine Kısa Bir Değerlendirme”. içinde *Tarihten Bugüne Başkurtlar-Tarih, Dil ve Kültür Üzerine İncelemeler,* 209-218. İstanbul: Ötüken yayınları, 2008.

Gülensoy, Tuncer. *Manas Destanı (Türkiye Türkçesi ile).* Ankara: Akçağ Yayınları, 2018.

Gülyüz, Bahriye Güray. "İslam Öncesi Türk Kültüründe Ateş ve Ateşe Hükmedenler. Maddi Kültür İzleri Işığında". *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9/17 (2019): 201-223.

Günay, Ünver, Harun Güngör ve Abdulvahap Taştan. *Kutsallık ve Ziyaret Fenomeni.* Kayseri: Otorite Yayınları, 2015.

Güngör, Harun ve Bekir Köylü. *Türk Halk İnanışları*. Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017.

Halk Bilimi Uzmanı Choi Un-Şig'in Kişisel Bloğu, "Bizim Hikayemiz", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), https://www.choiws.kr/223

Hacı Şerif, "Erkek bebek çikolatası", (Erişim Tarihi: 12.01.2020), https://www.haciserif.com/erkek-bebek-cikolatasi-gold-sargili-madlen-cikolata-2217

Han, Cıonğ-hi. *Sumoinnın Munhoayusan Sogıro*. Sıoul: Gyıonğinmunhoasa, 2003. [한, 정희. *숨어있는 문화유산 속으로*. 서울: 경인문화사, 2003. (Han, Cıonğ-hi. *Gizli Kalmış Kültürel Miraslar*. Seul: Gyıonğin Kültür Tarihi Yayınevi, 2003.)]

Han, Yanğ-myıonğ. "Hangug Sansoge Çegyecıog İherıl Vihan Şiron". Ne *Bigyo Minsoghag*, 16/126 (1999):109-127. [한, 양명. "한국 산속의 체계적 이해를 위한 시론". 내 *비교 민속학,* 16/126 (1999):109-127. (Han, Yanğ-myıonğ. "Kore Doğum Ritüellerinin Sistematik Anlayışı Üzerine Bir Çalışma". İçinde *Karşılaştırmalı Folklor* 16/126 (1999):109-127.)]

Has, Recep, vd. "Birinci Trimesterde Ultrasonla Fetal Cinsiyet Tayini". *Türkiye Klinikleri Jinekoloji Obstetrik*, 12/3 (2002): 228-231.

Hasan Yüksel'in Kişisel Bloğu, "Höllük (Bebek Toprağı)", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), https://kartanesi-38.blogspot.com/2016/01/holluk-bebek-topragi.html

Hofstede, Geert. *Culture's Consequences: International Differences In Work Related Values.* Newbury Park: Sage Publications, 1980.

Honğ, İl-şig. *Hangugminsogdegvan*. Sıoul: Godemincogmunhoayıonguso Çulpanbu, 1980. [홍, 일식. *한국민속대관*, 서울: 고대민족문화연구소 출판부, 1980.

(Honğ, İl-şig. *Kore Halkına Genel Bir Bakış*. Seul: Eski Etnik Kültür Enstitüsü, 1980.)]

İ, Byıonğ-hoa. "Tonğgvaıyrehanboge İnmunhagcıog Goçal". Ne *Aşiamincogcohyıonğhagbo*, 16 (2015): 21-39. [이, 병화. " 통과의례한복의 인문학적 고찰". 내 *아시아민족조형학보*, 16 (2015): 21-39. (İ, Byıonğ-hoa. "Geçiş Ritüellerinde Hanbok*"*. İçinde *Asya Etnografyası*, 16 (2015): 21-39.)]

İ, Gil-pyo. *Cıontonğgarye*. Sıoul: Hangugmunhoacebohocedan, 2008. [이, 길표. *전통가례.* 서울: 한국문화재보호재단, 2008. (İ, Gil-pyo. *Geleneksel Kültür*. Seul: Kore Kültürel Miras Vakfı Yayınları, 2008.)]

İ, Gyıonğ-bog. "Cosıonşide Sansog Yıongu (Sosıole natanan sansog)", *Hangugminsoghagçohsıo 6 - gamyıongıg.seşipunğsog.sanyugsog.* Sıoul: Gyomunsa, 1990. [이, 경복. "조선시대 산속 연구 (소설에 나타난 산속)", *한국민속학총서* 6 -*가면극. 세시풍속. 산육속*. 서울: 교문사, 1990. (İ, Gyıonğ-bog. "*Cosıon* Hanedanlığında (Romanlarda Ortaya Çıkan) Doğum". *Kore Folkloru Serisi 6- Maskeli Balo, Seishi gelenekleri ve Dağlar*. Seul: Gyomunsa, 1990.)]

İ, Gyu-bog. *Mugceilgi, Yanğaroge Natanan Çulsan Mit Senğyuggvallyıon Minsog*. Sıoul: Minsogvon, 1999. [이, 규복. *묵재일기, 양아록에 나타난 출산 및 생육관련 민속*. 서울: 민속원, 1999. (İ, Gyu-bog. *Mugceilgi ve Yanğarog Adlı Kitaplarda Ortaya Çıkan Doğum ve Büyüme İle Alakalı Halk Kültürü.* Seul: Halkbilimi Merkezi, 1999.)]

İm, Ce-he. *Bitggalinnın Çegdıl 101-25: Andonğhahömaıl*. Sıoul: Cuşighvösa Devonsa, 1992. [임, 재해. *빛깔있는 책들 101-25: 안동하회마을*. 서울: 주식회사 대원사, 1992. (İm, Ce-he. *Andonğ Hahö Kasabası, Renkli Kitaplar 101-25*. Seul: Cuşighvösa DevonsaYayınevi, 1992.)]

İnan, Abdulkadir. *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995.

Kalafat, Yaşar. “Halk Edebiyatı Halk İnançları İlişkilerine Dair”, içinde U*luslar arası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı Bildirileri*, editör İsmet Çetin ve Ayşe Yücel, 401-408. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.

Kalafat, Yaşar. “Kayseri ve Çevresi Örnekleri ile Halk İnançlarımızda ‘Korunma ve Kurtulma’ Yöntemleri”. *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi,* 1/288 (2001): 397-400.

Kalafat, Yaşar. *Doğu Anadolu’da Eski Türk İnançlarının İzleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999.

Kalafat, Yaşar. *Türk Dünyası Karşılaştırmalı Türkmen Halk İnançları.* Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 2000.

Kara, Bülent, vd. “Doğum Sonrası Depresyon*”. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 10/9 (2001): 333-334.

Karakaya Suzan, Özge, ve Nuran Çınar. “Yenidoğan Cildi ve Verniks Kazeozanın Bebeğe Faydaları”. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi,* 34 (2018): 141-147.

Karaköse, Ayşe. “Kültür ve Değişmeleri Açısından Kayseri’de Kadınların Doğum ve Çocukla İlgili İnanış ve Âdetleri”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2003.

Karaman, Kasım. “Şehirleşme Sürecinde Gelenek ve Değişme Kayseri Örneği”. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, 2003.

Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel yayın, 2009.

Kartarı, Asker. “Nitel Düşünce ve Etnografi: Etnografik Yönteme Düşünsel Bir Yaklaşım”. *Moment Dergi,* 4/1 (2017):207-220. Doi:10.17572/mj2017.1.207220.

Kayabaşı, Onur Alp. “Taşeli Yöresi Tahtacılarının Geçiş Dönemlerinde Mitolojik Unsurlar”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 0/78 (2016): 139-158.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, “Erciyes Dağı”, (Erişim Tarihi:12.12.2020),https://www.kayseri.bel.tr/kesfet-listeleme/erciyes-dagi

Kayseri Valiliği, “Kayseri Tarihi”, (Erişim Tarihi: 10.12.2020), http://www.kayseri.gov.tr/kayseri-tarihii

KBS World Radio, “97% of S. Korean Babies Born with Mongolian Spots”, (Erişim Tarihi: 17.12.2020), http://world.kbs.co.kr/service/news_view.htm?lang=e&Seq_Code=107650

Kıyak, Abdulkadir. “Geleneksel Türk İnanışlarındaki Su Kültü Ve Elazığ’daki İzleri”. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2/4 (2013): 22-39.

Kim, Cıonğ-myıonğ. “İsıllam Tonğgvaıyree Henğtevaıymi”. *Tonğilinmunhag*, 48 (2009): 281-308. [김, 정명. 이슬람 통과의례의 행태와의미”. *통일인문학*, 48 (2009): 281-308. (Kim, Cıonğ-myıonğ. “İslami Geçiş Ritüelleri ve Anlamları”. *Konkuk Üniversitesi Beşeri Bilimler Enstitüsü*, 48 (2009): 281-308.)]

Kim, Ci-yıonğ. “Cosıonşide Çulsangoa Vanğşire Canğteıyre”. *Yıogsava Segye*, 45 (2014): 39-76. [김, 지영. “조선시대 출산과 왕실의 장태의례”, *역사와 세계*, 45 (2014): 39-76. (Kim, Ci-yıonğ. “*Cosıon* (Joseon) Hanedanlığında Doğum ve Kraliyet Ailesinde Eş Ritüelleri”. İçinde *Tarih ve Dünya*, 45 (2014): 39-76.)]

Kim, Conğ-do oa Cıonğ-guk An. “Ancıonğgugisıllame Tonğgvaıyremunhoa Yıongu”. *Aşiamunhoayıongu,* 27 (2012): 191-220. [김, 종도과 안정국, “이슬람의 통과의례문화 연구”. *아시아문화연구*, 27 (2012): 191-220. (Kim, Conğ-do ve An Cıonğ-guk. “İslâm Ritüel Kültürünün İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma - Doğum, Evlilik ve Cenaze Cenazeleri ile Asya Kültürü Üzerine Bir Çalışma”. *Asya Kültürü Araştırmaları*, 27 (2012):191-220.)]

Kim, Çanğ-il, vö. *Hangugminsogdebeggoasacıon*, Sıoul: Gunğnipminsogbagmulgoan, 2009. [김, 창일, 외. *한국민속대백과사전*, , 서울: 국립민속박물관, 2009. (Kim, Çanğ-il vd. *Büyük Kore Folklor Sözlüğü*. Seul : Ulusal Halk Müzesi, 2009.)]

Kim, Gyıonğ-hun. *Sanğsanğ Bagge Yıogsa Uri Punğsog Yıotbogi*. Sıoul: Onıre Çeg, 2000. [김, 경훈. *상상 밖의 역사 우리 풍속 엿보기*. 서울: 오늘의책, 2000. (Kim, Gyıonğ-hun. *Hayal Edilmemiş Tarih Kültürümüze Bakış*. Seul: Onıre Çeg, 2000.)]

Kim, İg-du. *Uri Munhoa Gilcabi*. Sıoul: Hangugmunhoasa, 1998. [김, 익두. *우리 문화 길잡이*. 서울: 한국문화사, 1998. (Kim, İg-du. *Kore Kültürü*. Seul: Kore Kültür Tarihi, 1998.)]

Kim, Te-u, vö. *Hangugilsenğıyryesacıon*. Sıoul: Gunğnibminsogbagmulgvan, 2014. [김, 태우, 외. *한국일생의례사전*. 서울: 국립민속박물관, 2014. (Kim, Te-u vd. *Kore Ritüelleri Sözlüğü*. Seul: Ulusal Halk Müzesi, 2014.)]

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Cıogori", (Erişim Tarihi: 09.03.2020),http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/7025

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Çözülme Ayini", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/518

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Doğum kontrendikasyonları", (Erişim tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/473

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Doğum Öncesi Ritüel", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/208

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Erkek Bebek Doğum Ritüelleri", (Erişim Tarihi: 28.11.2019)http://folkency.nfm.go.kr/en/dic/5/picture/4719

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Hemag", (Erişim Tarihi: 13.12.2019)http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/3021

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Bebek Dileme Baltası", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/69

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Gica", (Erişim Tarihi: 20.10.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/1832

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Samşin", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2290

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Göbek Bağının Muhafazası", (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/494

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, "Üç Yedi Gün", (Erişim Tarihi: 15.11.2019),http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/2311

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, “Yaşam Ritüeli”, (Erişim Tarihi: 21.10.2020), https://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/358

Kore Halk Kültürü Ansiklopedisi, “Yin Yang Beş Yön”, (Erişim Tarihi: 21.12.2019),http://folkency.nfm.go.kr/kr/topic/detail/346

Kore İstatistik Kurumu, “Yerleşik Kayıtlı Nüfus Durumu” (Erişim Tarihi: 27.02.2020), http://kosis.kr/statHtml/statHtml.do?orgId=101&tblId=DT_1B040A3&checkFlag=N

Kore Kültür Ansiklopedisi, “Samşin”, http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0026698(Erişim Tarihi: 19.12.2019)

Köker, Ahmet Hulusi. “Eski Devirlerde ve Ortaçağ Avrupasında Doğum ve Ebelik Tarihi”, içinde *Doğum ve Ebelik Tarihi*, Ed. Ahmet Hulusi Köker, 27-34. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü, 1997.

Ku, Mi-re. *Hangugbulgyoe İlsenğıyre*. Sıoul: Mincogsa, 2012. [구, 미래. *한국불교의 일생의례*. 서울: 민족사, 2012. (Ku, Mi-re. *Kore Budizminde Yaşam Ritüelleri.* Seul: Mincogsa, 2012.)]

Kumartaşlıoğlu, Satı. “Türk Kültüründe Ateş ve Ocak İyeleri”. *Karadeniz Araştırmaları*, 43 (2014): 175-190.

Kundaklama Hakkında, “Kundak”, (Erişim Tarihi: 18.12.2019), http://larca.egloos.com/m/3643622

Küçük, M. Alparslan. “Geleneksel Türk Dini’ndeki ‘Ana / Dişil Ruhlar’a Mitolojik Açıdan Bakış”. *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (2013): 105-134.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, “Yıllık Bültenler”, (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249709/yillik-bultenler.html

Kyu, Lee Kwang. *Korean Traditional Culture*. Seoul: Jimoondang, 2003.

Malinowski, Bronislaw. *Büyü, Bilim ve Din*, Çeviren Saâdet Özkal. İstanbul: Kabalcı Yayınları, 1990.

Merriam, Sharan B. *Nitel Araştırma*, Çeviri Editörü Selahattin Turan. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2018.

Namu Wiki, “Çilgıociag”, (Erişim Tarihi: 07.02.2020), https://namu.wiki/w/%EC%B9%A0%EA%B1%B0%EC%A7%80%EC%95%85

Naneci, Özlem. “Kayseri İli Ziyaret Yerleri. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, 2003.

Nevzat Tarhan’ın Kişisel Bloğu, “İsimler Kişilik Gelişiminde Önemli”, (Erişim Tarihi: 16.09.2020), https://www.nevzattarhan.com/isimler-kisilik-gelisiminde-onemli.html

Okray, Zihniye. “Kısırlık Tanısı Almış Erkek Hastaların Projektif Testlerle Değerlendirilmesi”. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.

ORAN Orta Anadolu Kalkınma Ajansı. *Kayseri Sosyal Durum Analizi*. Kayseri: Oran Yayınları, 2016.

Örnek, Sedat Veyis. *Türk Halk Bilimi*. Ankara: Bilge Su Yayınları, 2014.

Özbek, Mustafa. “Yeşilhisar ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2003.

Özcan, Handan, İbrahim Arar ve Abdullah Çakır. “Babalar ve Gebelik Süreci”. *Zeynel Kamil Tıp Bülteni*, 49/1 (2018): 72-76.

Özdemir, Nebi. *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.

Paşa, Hilal. “Gelenek ve Değişim Açısından Develi’de Halk İnanış ve Uygulamaları”. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2006.

Pyıon, Mu-yıonğ, vö. *Conğgyova İlsenğıyre*. Sıoul: Minsogvon, 2006. [편, 무영, 외. *종교와일생의례.* 서울: 민속원, 2006. (Mu-yıonğ Pyıon, vd. *Din ve Yaşam Ritüelleri.* Seul: Minsogvon, 2006.)]

Radloff, Wilhelm. *Türklük ve Şamanlık.* İstanbul: Örgün Yayınevi, 2012.

Republic of Korea. *Korean Cultural Heritage.* Seul, Korean Overseas Information Service, 1997.

Sacu-danğ İşi. *Tegyoşingi.* Sıoul: Antikusı, 2014. [사주당이씨, *태교신기.* 서울: 안티쿠스, 2014. (İşi, Sacu-danğ, *Geleneksel Doğum Öncesi Eğitim*. Seul: Antikuşi, 2014.)]

Sağlam, Hediye. “Ana Babaların Çocuklarına Yönelik Sevgilerini Destekleyen Davranışlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, 2019.

Samur, Gülhan. *Anne Sütü*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2008.

Selçuk, Ali. *Tahtacılar (Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma).* İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2004.

Selçuk, Hava. *Selenge’den Tuna’ya Türk Kültür Tarihine Dair Notlar*. İstanbul: Kitaparası Yayınları, 2009.

Sıobeg’in Tapınak Hikayesi, “Mokpo’daki Yudal Dağı ve Gatbavi Kayası”, (Erişim Tarihi: 06.12.2020),http://blog.daum.net/kimcs5/625

Smart K Web Sitesi, “Bebek klan kraliyet refahının hayalini kuruyor”, (Erişim Tarihi: 19.11.2020), http://www.koreanart21.com/review/antiques/view?id=7203

Steve Jung Kişisel Web Sayfası, “Israr Etmeyelim”, (Erişim Tarihi: 20.12.2019), http://www.stevejung.co.kr/?p=4615

Stocksy Restaurant Ticari Web Sayfası, “Korean Food's Name Is “Kimbab””, (Erişim Tarihi:07.09.2020)https://www.stocksy.com/2574380/korean-foods-name-is-kimbab

Şirket Web Sitesi, “Bıngıldak Nedir, Ne Zaman Kapanmaya Başlar?”, (Erişim Tarihi: 12.10.2020), https://www.gebe.com/bingildak

Tarih Kütüphanesi, “Bir Oğul Dilemek”, (Erişim Tarihi:05.12.2020), https://historylibrary.net/entry/%EC%95%84%EB%93%A4%EC%9D%84-%EB%B0%94%EB%9D%BC%EB%8A%94-%EB%A7%88%EC%9D%8C

Toklu, M. Osman. *Dilbilime Giriş.* Ankara: Akçağ Yayınları, 2009.

TRT Haber Sitesi, “Savaşın acı hatıralarından doğan kardeşlik: Türkiye ve Güney Kore”, 17 Eylül 2018, (Erişim Tarihi: 19.12.2019) https://www.trthaber.com/haber/gundem/savasin-aci-hatiralarindan-dogan-kardeslik-turkiye-ve-guney-kore-385050.html

Tuğba Bezgin Sunum Notları, “Süt ve Sürekli Dişlerin Sürmesi”, (Erişim Tarihi: 01.10.2020),

https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/66661/Tugba_SUT_VE_SUREKLI_DIS_SURMESI_2016.pdf?sequence=1

Tunakan, Seniha. "Türk Çocuklarda ve Yeni Doğmuşlarda Mongol Lekesi". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 14/3 (1956): 41-54.

Turan, Ahmet. "Türk Folklorunda Al Basması". *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi,* 13/153 (1990), 13-22.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Güncel Türkçe Sözlük, (Erişim Tarihi: 07.08.2019), https://sozluk.gov.tr/

Türk Tabipler Birliği, "Çocuk Düşürmenin Sosyal Yönü", (Erişim Tarihi: 05.12.2020), https://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_2/23.html

Türk Tarih Kurumu, "Türk Kore Tarihi İlişkileri Forumu Tamamlandı", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), https://www.ttk.gov.tr/haberler/ii-turk-kore-tarihi-iliskileri-forumu-tamamlandi/

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Türkiye - Güney Kore Siyasi İlişkileri", (Erişim Tarihi: 19.12.2019), http://www.mfa.gov.tr/turkiye-guney-kore-siyasi-iliskileri.tr.mfa

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, "Güney Kore", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://www.ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/guney-kore

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, "Ad Koyma", (Erişim Tarihi: 19.11.2020), https://islamansiklopedisi.org.tr/ad-koyma-tesmiye

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, "Kırk", (Erişim Tarihi: 19.12.2020).https://islamansiklopedisi.org.tr/kirk

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, "Nazar", (Erişim Tarihi: 20.11.2020), https://islamansiklopedisi.org.tr/nazar--goz-degmesi

Türkiye İstatistik Kurumu, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019", (Erişim Tarihi: 12.12.2020), https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2019-33705

Türkiye Kültür Portalı, "Coğrafi İşaretli Ürünler", (Erişim Tarihi: 11.06.2019), https://www.kulturportali.gov.tr/portal/cografiisaretliurunler

Türközü, Sırrı Göksel ve Mehmet Ölçer. “Korecenin Türkçe Romanizasyonu Üzerine Bir Çalışma”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6/1 (2019): 9-29.

Türkyılmaz, Atila. “İslamiyet Öncesi Türklerde Su Kültü ve Günümüze Yansımaları”. *Bilim ve Kültür - Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 04 (2013): 83-100.

Uğur, Özlem. “Halk Ebeliği”, içinde *Doğum ve Ebelik Tarihi*. Editör: Ahmet Hulusi Köker. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü, 26 (1997): 35-43.

Üçer, Müjgan. “Sivas’ta Doğum Folkloru”, içinde *Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları*, editörler İbrahim Başağaoğlu ve Gülten Dinç, 105-124. İstanbul: Özgün Ofset, 2014.

Yeşil, Yılmaz. "Türk Dünyası’nda Geçiş Ritüelleri Üzerine Tespitler". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum,* 3/9 (2014): 117-136.

Yılmaz, Mehmet Ali. “Aladağ Halk Kültürü Araştırması”. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 2005.

Yoo, Myeong-jong and Ji Hye Lee. *100 Cultural Symbols of Korea*.Seul: Discovery Media, 2008.

Kaynak Kişiler

1. M... M..., 72 yaşında, Akkışla/ Kayseri
2. U... G..., 52 yaşında, Akkışla/ Kayseri
3. E... G..., 70 yaşında, Akkışla/ Kayseri
4. C... A..., 65 yaşında, Akkışla/ Kayseri
5. Ü... B..., 63 yaşında, Akkışla/ Kayseri
6. İ... G..., 50 yaşında, Akkışla/ Kayseri
7. S... T..., 75 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri
8. A... A..., 80 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri

9. N... D..., 73 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri
10. F... O..., 65 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri
11. Ü... O..., 35 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri
12. A... O..., 28 yaşında, Buğdaylı/ Kayseri
13. G... D...,83 yaşında, Bünyan - Güllüce/ Kayseri
14. H... T..., 42 yaşında, Bünyan - Güllüce/ Kayseri
15. K... Y..., 39 yaşında, Bünyan - Güllüce/ Kayseri
16. Ş... G..., 70 yaşında, Bünyan - Süksün/ Kayseri
17. E... K..., 77 yaşında, Bünyan - Elbaşı/ Kayseri
18. M... G..., 78 yaşında, Bünyan - Elbaşı/ Kayseri
19. İsmini vermek istemedi..., 60 yaşında, Develi/ Kayseri
20. L... C..., 85 yaşında, Develi/ Kayseri
21. F... C..., 58 yaşında, Develi/ Kayseri
22. Z... C..., 46 yaşında, Develi/ Kayseri
23. N... Ö..., 36 yaşında, Develi/ Kayseri
24. M... K..., 32 yaşında, Develi/ Kayseri
25. N... B..., 52 yaşında, Felahiye/ Kayseri
26. F... K..., 75 yaşında, Felahiye/ Kayseri
27. F... K..., 87 yaşında, Felahiye/ Kayseri
28. A... B..., 85 yaşında, Felahiye/ Kayseri
29. S... Ü..., 75 yaşında, Felahiye/ Kayseri
30. Z... K..., 59 yaşında, Felahiye/ Kayseri
31. G... D..., 70 yaşında, Felahiye/ Kayseri
32. Z... Ş..., 90 yaşında, Hacılar/ Kayseri

33. F... K..., 61 yaşında, Hacılar/ Kayseri

34. S... G..., 68 yaşında, Hacılar/ Kayseri

35. F... T..., 60 yaşında, Hacılar/ Kayseri

36. Ş... D..., 39 yaşında, Hacılar/ Kayseri

37. M... Ç..., 53 yaşında, Hacılar/ Kayseri

38. H... T..., 43 yaşında, Hacılar/ Kayseri

39. P... F..., 33 yaşında, Hacılar/ Kayseri

40. S... K..., 56 yaşında, Hacılar/ Kayseri

41. H... S..., 71 yaşında, Hacılar/ Kayseri

42. G... K..., 73 yaşında, Hisarcık/ Kayseri

43. B...M..., 65 yaşında, Hisarcık/ Kayseri

44. V... A..., 75 yaşında, Hisarcık/ Kayseri

45. N... A..., 38 yaşında, Hisarcık/ Kayseri

46. S...A..., 50 yaşında, Hisarcık/ Kayseri

47. F... G..., 54 yaşında, İncesu/ Kayseri

48. H... Ç..., 67 yaşında, İncesu/ Kayseri

49. H... B..., 63 yaşında, İncesu/ Kayseri

50. L... D..., 70 yaşında, İncesu/ Kayseri

51. İsmini vermek istemedi, 65 yaşında, İncesu/ Kayseri

52. H... D..., 39 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

53. F... K..., 85 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

54. İsmini vermek istemedi, 52 yaşında, Kıranardı/Kayseri

55. N... D..., 46 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

56. N... A..., 65 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

57. T... A..., 62 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

58. F... A..., 35 yaşında, Kıranardı/ Kayseri

59. H... U..., 76 yaşında, Kızılören/ Kayseri

60. F... Ş..., 40 yaşında, Kızılören/ Kayseri

61. Z... K..., 70 yaşında, Kızılören/ Kayseri

62. K... T..., 33 yaşında, Kızılören/ Kayseri

63. İ... K..., 70 yaşında, Kızılören/ Kayseri

64. S... K..., 38 yaşında, Kızılören/ Kayseri

65. H... K..., 90 yaşında, Kızılören/ Kayseri

66. H... K..., 77 yaşında, Kızılören/ Kayseri

67. M... K..., 66 yaşında, Kızılören/ Kayseri

68. A... D..., 63 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

69. T... Y..., 60 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

70. G... Y..., 55 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

71. İ... D..., 73 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

72. F... Y..., 80 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

73. C... D..., 29 yaşında, Kuruköprü/ Kayseri

74. M... K..., 90 yaşında, Özvatan/ Kayseri

75. F... T..., 90 yaşında, Özvatan/ Kayseri

76. Z... L..., 65 yaşında, Özvatan/ Kayseri

77. N...T..., 75 yaşında, Özvatan/ Kayseri

78. H... E..., 50 yaşında, Özvatan/ Kayseri

79. F... T..., 80 yaşında, Özvatan/ Kayseri

80. C... E..., 67 yaşında, Özvatan/ Kayseri

81. G... E..., 61 yaşında, Özvatan/ Kayseri

82. Z... E..., 71 yaşında, Özvatan/ Kayseri

83. A... A..., 55 yaşında, Pınarbaşı/ Kayseri

84. T... K..., 47 yaşında, Pınarbaşı/ Kayseri

85. M... T..., 46 yaşında, Pınarbaşı/ Kayseri

86. E... E..., 65 yaşında, Pınarbaşı/ Kayseri

87. H... Ş..., 73 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

88. F... E..., 75 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

89. A... D..., 85 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

90. K... D..., 60 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

91. H... Ş..., 78 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

92. H... A..., 77 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

93. M... A..., 50 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

94. Ş... A..., 23 yaşında, Reşadiye/ Kayseri

95. G...K..., 42 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

96. N... A..., 76 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

97. Ş... B..., 70 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

98. E... G..., 72 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

99. F... A..., 74 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

100. F... Y..., 72 yaşında, Sarıoğlan/ Kayseri

101. H... C..., 78 yaşında, Sarız/ Kayseri

102. F... E..., 85 yaşında, Sarız/ Kayseri

103. H... E..., 77 yaşında, Sarız/ Kayseri

104. Ş... H... S..., 74 yaşında, Sarız/ Kayseri

105. H... Ç..., 73 yaşında, Sarız/ Kayseri

106. S... G..., 58 yaşında, Sarız/ Kayseri

107. A...T..., 53 yaşında, Tomarza/ Kayseri

108. F... P..., 64 yaşında, Tomarza/ Kayseri

109. N... Y..., 70 yaşında, Tomarza/ Kayseri

110. F... T..., 51 yaşında, Tomarza/ Kayseri

111. İsmini vermek istemedi, 40 yaşında, Tomarza/ Kayseri

112. A... S..., 42 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

113. H...Y..., 54 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

114. Z... Y..., 54 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

115. H... İ..., 68 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

116. A... T..., 53 yaşında, Yahyalı.../ Kayseri

117. S... T..., 28 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

118. D... Z..., 57 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

119. D... T..., 57 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

120. İsmini vermek istemedi, 65 yaşında, Yahyalı/ Kayseri

121. H... K..., 70 yaşında, Yeşilhisar/ Kayseri

122. F... K..., 47 yaşında, Yeşilhisar/ Kayseri

123. S... K..., 75 yaşında, Yeşilhisar/ Kayseri

124. İsmini vermek istemedi, 65 yaşında, Yeşilhisar/ Kayseri

125. İsmini vermek istemedi, 59 yaşında, Yeşilhisar/ Kayseri

126. Ç... Y... 최..., 56 yaşında, Andonğ

127. K... C... 김..., 38 yaşında, Andonğ

128. N... S... 남..., 60 yaşında, Andonğ

129. G... I... 권..., 44 yaşında, Andonğ

130. K... I... 김..., 46 yaşında, Andonğ

131. Ş... M... 신..., 39 yaşında, Andonğ

132. K... Ç... 김..., 61 yaşında, Andonğ

133. A... Y... 안..., 54 yaşında, Andonğ

134. G... G...권..., 79 yaşında, Andonğ

135. Ç... Ç...최..., 75 yaşında, Andonğ

136. C... O...장..., 83 yaşında, Andonğ

137. C... G...조..., 76 yaşında, Andonğ

138. K... H...김..., 72 yaşında, Andonğ

139. P... G...박..., 80 yaşında, Andonğ

140. G... G...권..., 90 yaşında, Andonğ

141. S... Ç... 손..., 81 yaşında, Andonğ

142. İ... Y...이..., 76 yaşında, Andonğ

143. K... O... 김..., 79 yaşında, Andonğ

144. K... H... 김..., 80 Yaşında, Andonğ

145. K... Ç... 김..., 76 yaşında, Andonğ

146. H... S...한..., 72 yaşında, Andonğ

147. K... D... 강..., 79 yaşında, Andonğ

148. Ç... M... 최..., 77 yaşında, Andonğ

149. Ç... Y... 최..., 80 yaşında, Andonğ

150. S... C... 손..., 85 yaşında, Andonğ

151. K... T... 김..., 73 yaşında, Andonğ

152. P... V...박..., 77 yaşında...Andonğ

153. K... B...강..., 86 yaşında, Andonğ

154. K... G... 강..., 93 yaşında, Andonğ

155. K... V... 김..., 85 yaşında, Andonğ

156. C... Y... 조..., 61 yaşında, Andonğ

157. K... O...김..., 84 yaşında, Andonğ

158. N... S...남..., 62 yaşında, Andonğ

159. C... Ç... 전..., 60 yaşında, Andonğ

160. K... S... 김..., 75 yaşında, Andonğ

161. K... K... 김..., 75 yaşında, Andonğ

162. İ... G... 이..., 37 yaşında, Andonğ

163. K... M... 김..., 58 yaşında, Andonğ

164. Ç... S... 최..., 70 yaşında, Andonğ

165. K... H... 김..., 57 yaşında, Andonğ

166. P... G... 박..., 66 yaşında, Andonğ

167. İ... O... 임..., 87 yaşında, Andonğ

168. P... Y... 박..., 72 yaşında, Andonğ

169. C... S...장..., 64 yaşında, Andonğ

170. İ... B... 이..., 67 yaşında, Andonğ

171. C... S... 장..., 62 yaşında, Andonğ

172. İ... D... 이..., 42 yaşında, Andonğ

173. C... Y... 전..., 71 yaşında, Andonğ

174. İ... Y... 임..., 65 yaşında, Andonğ

175. Ş... C... 신..., 74 yaşında, Andonğ

176. K... C... 김..., 59 yaşında, Andonğ

177. S... Ç... 손..., 79 yaşında, Andonğ

178. H... O...황..., 73 yaşında, Andonğ

179. İ... G...임..., 60 yaşında, Andonğ

180. I... Y...엄..., 61 yaşında, Andonğ

181. İ... O...임..., 62 yaşında, Andonğ

182. K... B... 김..., 63 yaşında, Andonğ

183. C... G... 전..., 65 yaşında, Andonğ

184. Ş... S... 신..., 67 yaşında, Andonğ

185. P... T... 박..., 69 yaşında, Andonğ

186. K... M... 김..., 95 yaşında, Andonğ

187. K... S... 김..., 72 yaşında, Andonğ

188. P... Y... 박..., 81 yaşında, Andonğ

189. K... M... 구..., 74 yaşında, Andonğ

190. İ... S... 이..., 73 yaşında, Andonğ

191. C... C... 정..., 79 yaşında, Andonğ

192. Ç... C... 최..., 72 yaşında, Andonğ

193. K... D... 김..., 72 yaşında, Andonğ

194. K... M... 김..., 86 yaşında, Andonğ

195. İ... O... 이..., 68 yaşında, Andonğ

196. R... D... 류..., 71 yaşında, Andonğ

197. K... N... 김..., 74 yaşında, Andonğ

198. İ... H... 이..., 69 yaşında, Andonğ

199. P... M... 박..., 82 yaşında...Andonğ

200. K... B... 금..., 87 yaşında, Andonğ

201. İ... S... 이..., 72 yaşında, Andonğ

202. S... D... 송..., 85 yaşında, Andonğ

203. K... D... 김..., 83 yaşında, Andonğ

204. C... G... 조..., 88 yaşında, Andonğ

205. G... B... 권..., 85 yaşında, Andonğ

206. N...D... 남..., 65 yaşında, Andonğ

207. O... H... 오..., 65 yaşında, Andonğ

208. N... I... 노..., 63 yaşında, Andonğ

209. İ... G... 이..., 65 yaşında, Andonğ

210. K... G... 강..., Andonğ

211. G... D... 고..., 49 yaşında, Andonğ

212. İ... H... 이..., 62 yaşında, Andonğ

213. K... M... 김..., 56 yaşında, Andonğ

214. K... Y... 김..., 50 yaşında, Andonğ

215. K... Y... 김..., 44 yaşında, Andonğ

216. P... I...박..., 51 yaşında, Andonğ

217. Y... C... 유..., 54 yaşında, Andonğ

218. P... I... 박..., 53 yaşında, Andonğ

219. İ... Y... 이..., 76 yaşında, Andonğ

220. İ... S... 이..., 55 yaşında, Andonğ

221. B... M... 배..., 56 yaşında, Andonğ

222. K... Y... 강..., 65 yaşında, Andonğ

223. İ... S... 임..., 61 yaşında, Andonğ

224. K... G... 김..., 59 yaşında, Andonğ

225. C... M... 조..., 65 yaşında, Andonğ

226. H... H... 한..., 63 yaşında, Andonğ

227. P... G... 박..., 87 yaşında, Andonğ

228. P... Y... 박..., 67 yaşında, Andonğ

229. S... Y... 서..., 81 yaşında, Andonğ

230. Ç... Y... 최..., 74 yaşında, Andonğ

231. K... İ... 강..., 73 yaşında, Andonğ

232. P... C... 박..., 77 yaşında, Andonğ

233. K... S... 김..., 78 yaşında, Andonğ

234. K... Ç... 김..., 72 yaşında, Andonğ

235. İ... G... 이..., 50 yaşında, Andonğ

236. K... S... 김..., 68 yaşında, Andonğ

237. K... B... 김..., 80 yaşında, Andonğ

238. Y... Y... 윤..., 65 yaşında...Andonğ

239. K... S... 김..., 92 yaşında, Andonğ

240. S... C... 송..., 78 yaşında, Andonğ

241. İsmini vermek istemedi 무명, 84 yaşında, Andonğ

242. İsmini vermek istemedi 무명, 70 yaşında, Andonğ

243. İsmini vermek istemedi 무명, 76 yaşında, Andonğ

244. İsmini vermek istemedi 무명, 65 yaşında, Andonğ

245. C... S... 전..., 69 yaşında, Andonğ

246. B... S...변..., 67 yaşında, Andonğ

247. Y... S...유..., 73 yaşında, Andonğ

248. M... S...문..., 73 yaşında, Andonğ

249. İ... C...이..., 74 yaşında, Andonğ

250. P... S...박..., 74 yaşında, Andonğ

EKLER

EK-1. Kayseri Yöresi Alan Çalışması Soruları

1. Doğum Öncesi İnanç ve Uygulamalar

- Kısırlığı gidermek için yapılan işlemler nelerdir?
- Hamile kadının kaçınması gereken davranışlar nelerdir?
- Hamile kadının yapmasında fayda görülen davranışlar nelerdir?
- Aşerme nedir? Bu konuda bildiklerinizi anlatınız.
- Bebeğin güzel olması, sağlıklı doğması için yapılan uygulamalar nelerdir?
- Doğumdan önce cinsiyet tayini nasıl yapılır?
- Bebeğin kız olması için yapılan uygulamalar, erkek olması için yapılan uygulamalar nelerdir?
- Hamile kadının çalıştırılması konusundaki tutum ve davranış nasıldır (İş yaptırılır mı?)
- Bebek kıyafetlerinin hazırlanmasına ne zaman başlanır?
- Doğumu kimler yaptırır? Ebeler kimlerdir?
- Hamile kadın korkarsa ne yapılır?
- Düşük yapmak ve çocuğun düşmesini önlemek için ne yapılır?
- Hamile kadının bakmaması gereken nesne veya hayvanlar var mıdır?
- Doğacak çocuğun geleceğini olumlu etkileyebilecek eylemler nelerdir?
- Doğacak çocuğun geleceğini olumsuz etkileyebilecek eylemler nelerdir?
- Doğum sırasında doğumu kolaylaştıran eylemler nelerdir?
- Çok ağlayan ve uyumayan çocukla ilgili inançlar nelerdir?

- Nazar ve nazardan korunma-koruma inancı hakkında ne biliyorsunuz?
- Çocuğu olmayan kadınlara yapılan uygulamalar nelerdir ve böyle kadınlar hakkında toplumun düşünceleri nasıldır?
- Çocuğun çok olmasını önlemek için ne yapılır?

2. Doğum Sırası İnanç ve Uygulamalar

- Doğumu kolaylaştırmak için yapılan uygulamalar nelerdir?
- Doğum gecikirse yapılan uygulamalar nelerdir?
- Doğum sancısı geldiğinde yapılan uygulamalar nelerdir?
- Doğum sırasında kocanın yapması beklenen davranışlar nelerdir?
- Yaşamayan çocukla ilgili düşünceler nasıldır?

3. Doğum Sonrası İnanç ve Uygulamalar

- Albasması nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Kırk baskını nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Çocuğun göbeğinin düşmesi (eşiyle ilgili yapılan uygulamalar) nelerdir?
- Ad verme işini kim yapar ve nasıl yapılır?
- Kırklama nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Kırkı Karışmak nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Çocuğun tırnağının kesilmesi ile ilgili inanışlar var mıdır?
- Diş hediği nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Köstek kırmak nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- Loğusa kadının kaçınması gereken durumlar nelerdir?

- Loğusa kadının bakımı nasıl olmalıdır?
- Süt gelmesi için yapılan davranışlar nelerdir?
- Doğan bebeğin sağlıklı yaşaması için yapılan davranışlar nelerdir?

EK-2. Andonğ Yöresi Alan Çalışması Soruları

설문지

저는 터키 카이세리에 있는 에르지예스 대학교에서 연구 조교로 근무하고 있는 니한 카라쿠시 하르만즈 (Nihan KARAKUŞ HARMANCI) 입니다. 현재 `터키-한국의 옛날 출생의례 비교 연구`로 박사 학위 논문을 쓰고 있습니다. 논문 작성에 도움을 얻고자 아래와 같은 설문지를 드리니 바쁘시겠지만 답변을 주시면 고맙겠습니다. 귀하의 고귀한 의견은 익명으로 처리되어 단지 통계적 목적으로만 사용될 것입니다.

거듭 귀하의 성실한 답변을 부탁드리며 평안하시길 기원합니다.

감사합니다.

인적 사항

성명: **나이:**

성별: 남 ( ) 여 ( )

학력:

무학( ) 한글 해독 ( )

초등학교() 중학교 ( ) 고등학교( )

대학교( ) 대학원( )

자녀가 있다면 ;

자녀의 수: 아들 ( )명 딸 ( )명

출산전:

1. 임신하고 싶은데 임신을 못할 경우 옛날에는 어떤 방법을 썼습니까?

2. 임신부가 피해야 할 행동에는 어떤 것이 있습니까?

3. 초음파 검사가 없었을 때 뱃속의 아기가 딸인지 아들인지를 아는 방법이 있었습니까? 그것은 무엇입니까?

4.아들을 낳고 싶을 때어떤 방법을 썼습니까?아들을 낳고 싶어하는 이유는 무엇입니까?

5. 딸을 낳고 싶을 때어떤 방법을 썼습니까?딸을 낳고 싶어하는 이유는 무엇입니까?

6. 옛날에는 임신부가 농사 짓기 등과 같은 힘든 일도 했습니까?

7. 옛날에는 아기의 옷을 언제쯤 준비했습니까?

8. 유산을 방지하기 위해 어떤 방법을 썼습니까?

9. 유산을 하기 위해 어떤 방법을 썼습니까?

10. 임산부가 무엇을 하면 태어날 아기의 미래에 나쁜 영향을 줄 수 있습니까?

11. 임산부가 무엇을 하면 태어날 아기의 미래에 좋은 영향을 줄 수 있습니까?

12. 뱃속에서 아기가 죽거나 태어나자마자 아기가 죽으면 어떻게 생각했습니까?

13. 태어난 아기가 많이 울며 잠을 안 자면 어떻게 생각했습니까?

14. 옛날에는 아기를 못 낳는 여자를 어떻게 생각했습니까?

출산:

1. 순산을 하기 위해 어떤 준비를 했습니까?

2. 출산을 누가 도와 주었습니까? 보통 산파들은 어떤 사람들이었습니까?

3. 탯줄은 어떻게 처리하였습니까?

4. 출산 소식을 다른 사람들에게 어떻게 알렸습니까? 출산 소식을 알려주는 사람에게 주는 선물이 있었습니까?

5. 순산을 위해 아기의 아버지가 해야 할 것이 있었습니까?

6.임신부가 하면 좋은 행동에는 어떤 것이 있습니까?

7. 임신부가 입덧을 할 때 먹고 싶은 음식을 꼭 구해다 줘야 한다고 생각합니까?

8. 먹고 싶은 음식에 따라 아기의 성별을 예측합니까?

9. 임신부가 건강하고 예쁜 아기를 낳기 위해 하는 행동이 있습니까? 그것은 무엇입니까?

출산 후:

1.출산 후 산모와 아기가 외부 사람을 만나면 안 되는 안전 기간은 언제까지입니까? 21번이 왜 중요합니까?

2. 터키에서는 나쁜 귀신이 출산한 지 40일이 안 된 산모와 아기를 찾아가 해코지한다고 믿습니다. 한국에도 그런 믿음이 있습니까?있다면 아기를 나쁜 귀신에게서 보호하기 위한 방법에는 무엇이 있습니까?

3. 아기의 탯줄이 마르면 어떻게 처리합니까?

4. 아기의 이름은 주로 누가 지어줍니까? 아기의 이름을 지을 때 어떤 풍습이 있습니까?

6. 아기를 보러 온 사람들이 가지고 오는 선물은 무엇입니까?

6 A. 아기를 보러 온 사람들은 어떤 덕담을 합니까?

7. 한국에서는 아기의 첫 목욕을 언제 시킵니까?아기의 첫 목욕물을 특별하게 준비하십니까?

8. 터키에서는 태어난 지 40일 되지 않은 아기가 다른 아기랑 만나면 좋지 않다고 생각합니다. 그런 믿음이 한국에도 있습니까?

9.한국에서는 아기의 손톱을 언제 처음 깎아줍니까?

10. 아기의 첫 이가 났을 때 하는 풍습이 있습니까?

11. 아기의 걸음마가 늦어지면 어떻게 합니까?아기가 자주 넘어지면 잘 걷게 하기 위해 해주는 것이 있습니까?

12. 첫 젖이 충분히 돌게 하기 위해 어떤 방법을 씁니까?

13. 아기의 말이 늦어질 때 무엇을 하면 좋겠습니까 ?

14. 아기가 말을 듣지 않으면 무엇을 하면 좋겠습니까 ?

15. 출산 후 산모의 무병을 기원하는 방법이 있습니까 ?

16. 아기가 많이 울면 무엇을 하면 좋겠습니까 ?

돌잡이는 어떻게 합니까?

1. 돌잔치는 어디에서 합니까?

2. 돌잔치에는 누구를 초대합니까?

3. 돌잔치에 초대를 받은 사람들은 어떤 선물을 가져옵니까?

4. 돌잡이를 할 때 상 위에는어떤 물건들을 놓습니까? (아시는 대로 다 써 주세요)

5. 돌잡이상에 놓는 물건들은 각각 어떤 의미를 가지고 있습니까?

6. 당신의 자녀는 돌잡이상에서 무엇을 잡았습니까?

EK-3. Kayseri Yöresinde Yapılan Alan Çalışması Örneği

Kayseri Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Anket Örneği (Sayfa 1/6)

KAYSERİ YÖRESİ ANKET ÇALIŞMASI

KATILIMCI BİLGİLERİ
Adı ve Soyadı : S.....
Yaşı : 50
İkamet ettiği yerleşim yeri: Hisarcık

1. DOĞUM ÖNCESİ İNANÇ VE UYGULAMALAR

- Kısırlığı gidermek için yapılan işlemler nelerdir?

Sarımsak yedirilir. Gönde 1 tane sarımsak yuttuvulup karnını ovup sıcak tutarlar. Olmazsa da üstüne başka gelin alırlar.

- Hamile kadının kaçınması gereken davranışlar nelerdir?

Yün yataklar ağır olurdu, kömür kovası da taşıtılmazdı. Halı dokunurken halı döndürülmezdi, inek süpürülmezdi Hızlı hareket etme derlerdi. Ben halıdan sıkıp doğuma gitmiştim.

- Hamile kadının yapmasında fayda görülen davranışlar nelerdir?

Hareketli olsun kolay doğursun derler. Gilek yersen çocuk zekalı olur derlerdi. Ayva yersen çocuk güzel olur derlerdi Gilabaru zeytin yedirtmezlerdi leke olmasın diye.

- Aşerme nedir? Bu konuda bildiklerinizi anlatınız.

Benim canım kayısı çok çekerdi. Saklı gizli getirir cebimde yerdim. Kıymetliydi o zaman. Her şey az bulunurdu. Kan olsun, süt olsun diye pekmez yedirirlerdi.

- Bebeğin güzel olması, sağlıklı doğması için yapılan uygulamalar nelerdir?

Ayva yedirirlerdi. Bulgur yedirirlerdi beyaz olsun diye.

- Doğumdan önce cinsiyet tayini nasıl yapılır?

Hamilenin yüzü güzelleşirse oğlan doğuracak denirdi. Karnı topalak olursa da oğlan olacak derlerdi Yüzü gillenip girtinleşirse kız olacak derlerdi.

Kayseri Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Anket Örneği (Sayfa 2/6)

- Bebeğin kız olması için yapılan uygulamalar, erkek olması için yapılan uygulamalar nelerdir?

Bilmiyorum.

- Hamile kadının çalıştırılması konusundaki tutum ve davranış nasıldır (İş yaptırılır mı?)

Bilmiyorum.

- Bebek kıyafetlerinin hazırlanmasına ne zaman başlanır?

Kızın annesi babası beşik hazırlardı

- Doğumu kimler yaptırır? Ebeler kimlerdir?

Ara ebeler olurdu. Hastanede doğurdum ben. İkizim vardı.

- Hamile kadın korkarsa ne yapılır?

Bilmiyorum.

- Çocuk düşürmek ve çocuğun düşmesini önlemek için ne yapılır?

Kına karıp yutarlar. Kibrit sokarlar rahimden içeri. Uçuntaki çocuğu zehirlesinde düşsün diye. Ağır çuvalları kaldırırlardı, Düşmesin diye ise hocaya götürdüler beni.

- Hamile kadının bakmaması gereken nesne veya hayvanlar var mıdır?

Sakat olana bakma derler. Hayvanlara da pek bakılmazdı. Bakılırsa karnımdaki kalbim de dönerdi,

Kayseri Yöresinde Yapılan Alan Çalışmasında Cevaplanmış Anket Örneği (Sayfa 3/6)

- Doğacak çocuğun geleceğini olumlu etkileyebilecek eylemler nelerdir?

Bilmiyorum.

- Doğacak çocuğun geleceğini olumsuz etkileyebilecek eylemler nelerdir?

Yalan söyleme, yalancı olur derlerdi.

- Doğum sırasında doğumu kolaylaştıran eylemler nelerdir?

Kolay doğuran kadının avucundan su içirirlerdi. Ummeden ot getirtirlerdi. Meryem ana eli otu. Sürahiye kaydık ot bir güzel ezilmişti. Kocama olmuştu.

- Çok ağlayan ve uyumayan çocukla ilgili inançlar nelerdir?

Bilmiyorum.

- Nazar ve nazardan korunma-koruma inancı hakkında ne biliyorsunuz?

Göbeği düşer düşmez görekotu atardık nazar değmesin diye. Sarımsak kabuğu, soğan kabuğu, un, görek otunu tütsülerdik odadan odaya gezdirirdik. Gavgu üstünden atlatırdık

- Çocuğu olmayan kadınlara yapılan uygulamalar nelerdir ve böyle kadınlar hakkında toplumun düşünceleri nasıldır?

Dışlanırdı, kötü sözler derdi.

- Çocuğun çok olmasını önlemek için ne yapılır?

Kayseri Yöresinde Yapılan Alan Çalışmasında Cevaplanmış Anket Örneği (Sayfa 4/6)

2. DOĞUM SIRASI İNANÇ VE UYGULAMALAR

- Doğumu kolaylaştırmak için yapılan uygulamalar nelerdir?

- Doğum gecikirse yapılan uygulamalar nelerdir?

Geciktiğini bile bilmezdik ki.

- Doğum sancısı geldiğinde yapılan uygulamalar nelerdir?

Ebe çağırılıp su ısıtılırdı.

- Doğum sırasında kocanın yapması beklenen davranışlar nelerdir?

Dışarda beklerdi.

- Yaşamayan çocukla ilgili düşünceler nasıldır?

Kadında çocuk durmuyorsa kırk Mehmet parası toplanır, Bana da kırk Mehmetten bozuk para topladık. Onu dövdürdük koluma bilezik yaptık. Halka yaparlardı çocuğu dar içinden geçirirlerdi. Yaşadı çocuk çok şükür. Bir de kırk Mehmet'ten bez parçası topladılar. Cuma sabahı verilirken yedi kız bebeğe elbise diktiler bebe yaşamıyor diye.

3. DOĞUM SONRASI İNANÇ VE UYGULAMALAR

- Albasması nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Yeni gelin hastalanırsa al bastı derler.

- Kırk baskını nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Hiç büyümez bebek. Öyle kalır, hastalıklı olur. Loğusanın yanına kadın adetliyken gitmez, Adetliyken kocada yatarsan

- Çocuğun göbeğinin düşmesi (eşiyle ilgili yapılan uygulamalar) nelerdir? çocuk hasta olur.

İyi onun bebenin göbeği tez düşer, Zayıf olursa bebek onunki geç düşer. Camiye ya da okula gömerdik.

- Ad verme işini kim yapar ve nasıl yapılır?

Babanne, dede koyardı ismini. Kız olursa babaannenin ismi koyulurdu. Oğlan olursa da dedenin ismi koyulurdu. Kendi babasının ismini koyarlardı.

- Kırklama nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Temiz güzel bir yumurta bebeğin üzerine sürülür. Kırk delikli kevgirin içine altın yüzük koyulur. Kırk sefer anne ve bebeğin üzerinden su dökülür.

- Kırkı Karışmak nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

İki yeni gelin ya da loğusa birbirine vardı mı iğne kırarlardı.

- Çocuğun tırnağının kesilmesi ile ilgili inanışlar var mıdır?

Babanın cüzdanından para alırlardı. O para alınıp fakire verilirdi.

5

Kayseri Yöresinde Yapılan Alan Çalışmasında Cevaplanmış Anket Örneği (Sayfa 1/6)

- Diş hediği nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Dış çıkınca bulgur, buğday kaynatılır ve dağıtılır. Komşular da hediye verirler.

- Köstek kırmak nedir? Bildiklerinizi anlatınız.

Bebek hep düşerse kostağını kırdır derler. Dört yolun çatısına bebek oturtulur. Ayağına ip bağlanır. Biri gelip ayağındaki ipi keser, çerezleri de dağıtırlar.

- Loğusa kadının kaçınması gereken durumlar nelerdir?

Bilmiyorum.

- Loğusa kadının bakımı nasıl olmalıdır?

Yatması iyi olur derler. Bulgur, pekmezli su, incir yedirirler.

- Süt gelmesi için yapılan davranışlar nelerdir?

Üç gün sonra gelir süt.

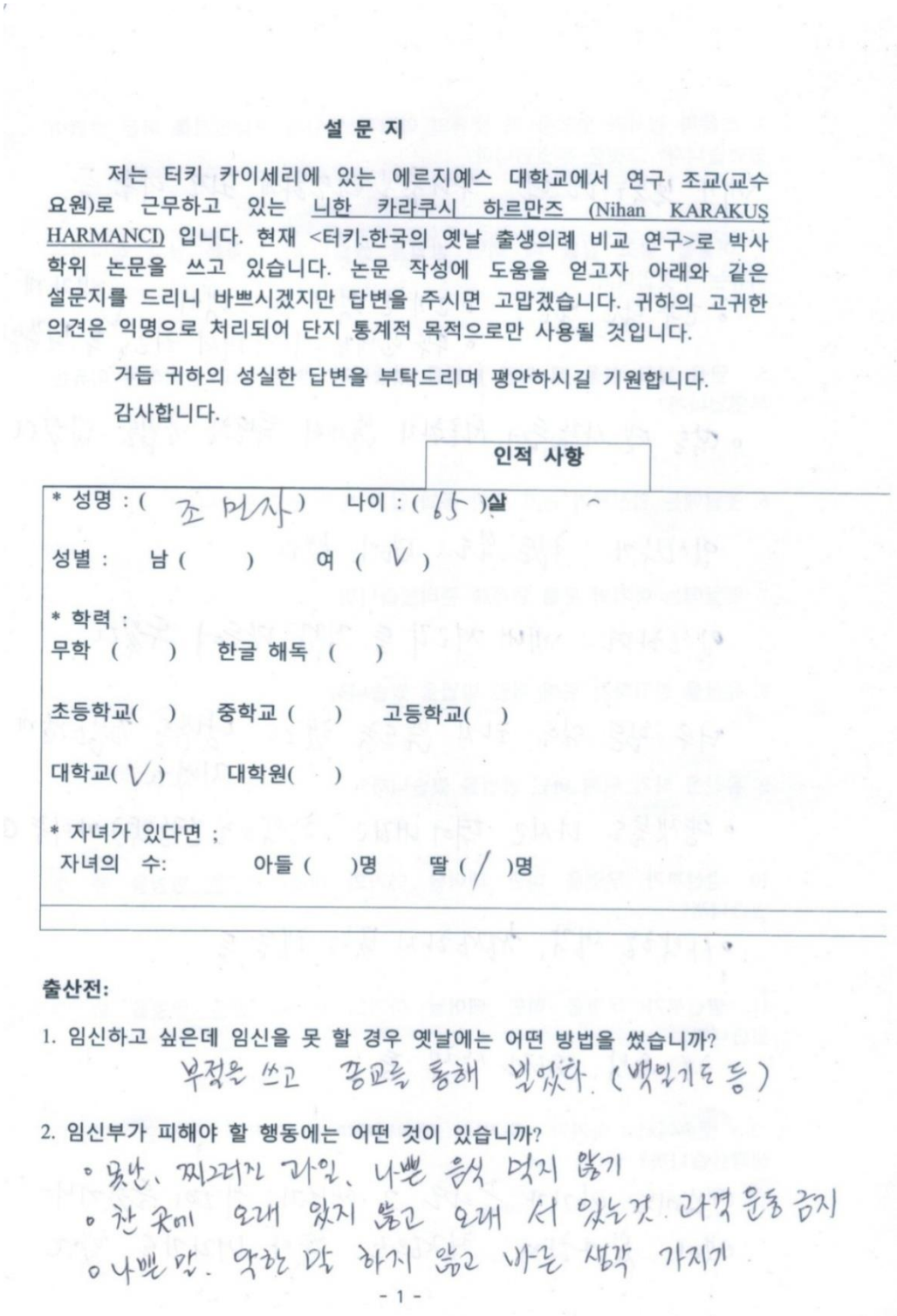
- Doğan bebeğin sağlıklı yaşaması için yapılan davranışlar nelerdir?

İyi bakılmalı, temiz bakılmalı, yıkanmalı bol bol. Lokum çalar dik ağzına.

6

EK-4. Andonğ Yöresinde Yapılan Alan Çalışması Örneği

Andonğ Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Alan Çalışması Örneği (Sayfa1/5)

설 문 지

저는 터키 카이세리에 있는 에르지예스 대학교에서 연구 조교(교수 요원)로 근무하고 있는 니한 카라쿠시 하르만즈 (Nihan KARAKUŞ HARMANCI) 입니다. 현재 <터키-한국의 옛날 출생의례 비교 연구>로 박사 학위 논문을 쓰고 있습니다. 논문 작성에 도움을 얻고자 아래와 같은 설문지를 드리니 바쁘시겠지만 답변을 주시면 고맙겠습니다. 귀하의 고귀한 의견은 익명으로 처리되어 단지 통계적 목적으로만 사용될 것입니다.

거듭 귀하의 성실한 답변을 부탁드리며 평안하시길 기원합니다.

감사합니다.

인적 사항

* 성명 : (조 미자) 나이 : (65)살

성별 : 남 ( ) 여 (V)

* 학력 :

무학 ( ) 한글 해독 ( )

초등학교( ) 중학교 ( ) 고등학교( )

대학교(V) 대학원( )

* 자녀가 있다면 ;

자녀의 수: 아들 ( )명 딸 (/)명

출산전:

1. 임신하고 싶은데 임신을 못 할 경우 옛날에는 어떤 방법을 썼습니까?

부적을 쓰고 종교를 통해 빌었다. (백일기도 등)

2. 임신부가 피해야 할 행동에는 어떤 것이 있습니까?

◦ 몸안 찌그러지 자세, 나쁜 음식 먹지 않기

◦ 찬 곳에 오래 앉지 않고 오래 서 있는것. 과격 운동 금지

◦ 나쁜 말. 악한 말 하지 않고 바른 생각 가지기

- 1 -

Andonğ Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Alan Çalışması Örneği (Sayfa 2/5)

3. 초음파 검사가 없었을 때 뱃속의 아기가 딸인지 아들인지를 아는 방법이 있었습니까? 그것은 무엇입니까?
내가 보름하면 딸. 두리뭉실 편안하게 크면 아들 등.

4. 아들을 낳고 싶을 때 어떤 방법을 썼습니까? 아들을 낳고 싶어하는 이유는 무엇입니까?
◦ 고추 단 빈간, ◦ 고기 안 먹기. 채소 먹기.
◦ 부부관계를 시작해서 하고, 후 왼쪽으로 돌아 눕기

5. 딸을 낳고 싶을 때 어떤 방법을 썼습니까? 딸을 낳고 싶어하는 이유는 무엇입니까?
◦ 딸은 옛 사람들이 선호하지 않아서 특별한 방법은 없었다.

6. 옛날에는 임신부가 농사 짓기 등과 같은 힘든 일도 했습니까?
임산부가 힘든 일도 많이 했다.

7. 옛날에는 아기의 옷을 언제쯤 준비했습니까?
임신하면 배내 저고리 등 직접 만들어 두었다.

8. 유산을 방지하기 위해 어떤 방법을 썼습니까?
너무 힘든 일을 하지 않도록 했다. 양반은 조심스럽게 지냈다.

9. 유산을 하기 위해 어떤 방법을 썼습니까?
◦ 양잿물도 마시고 떡어 내리는 한약으로 (탕약) 아이를 떼었다.

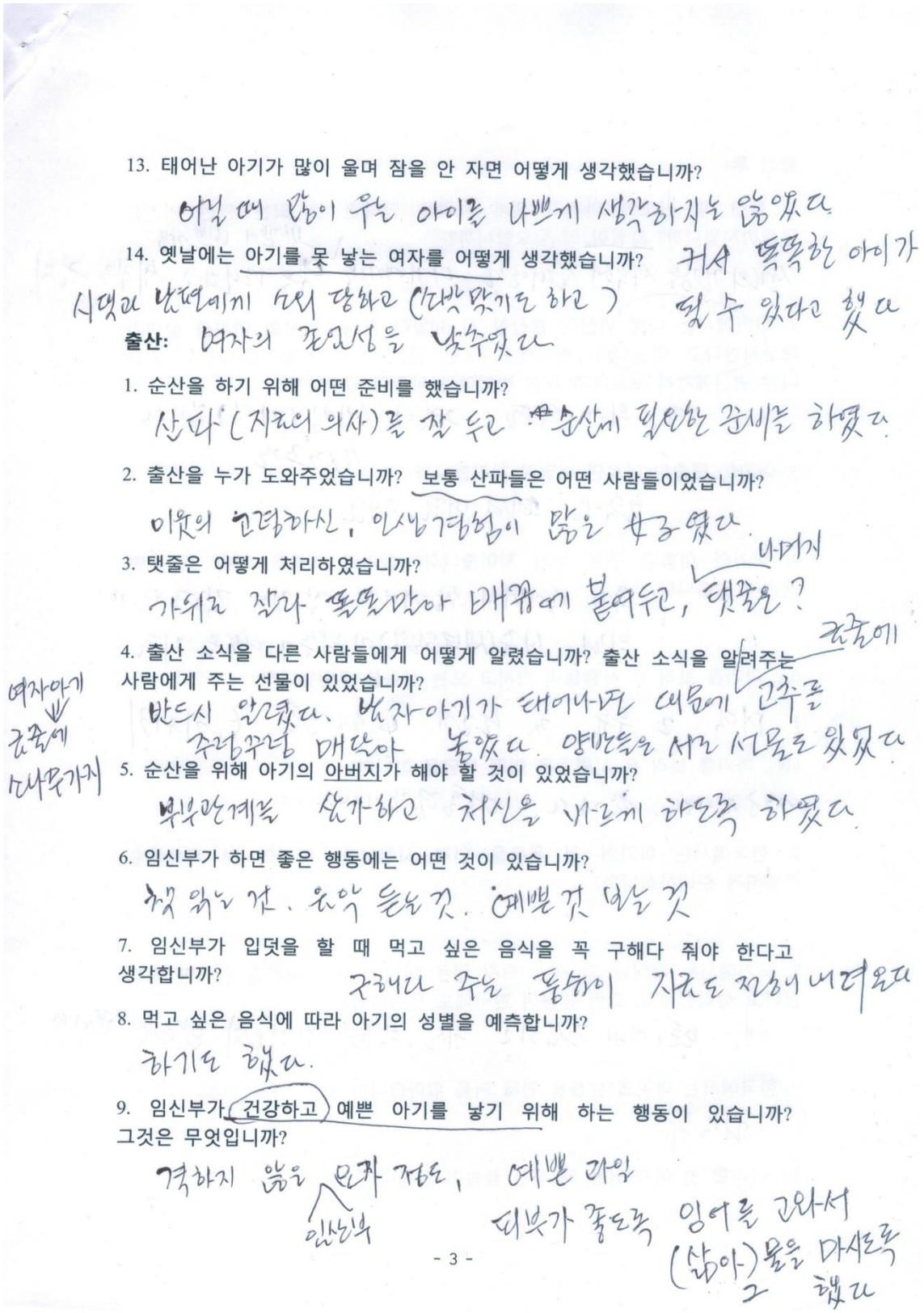
10. 임산부가 무엇을 하면 태어날 아기의 미래에 나쁜 영향을 줄 수 있습니까?
◦ 사악한 생각, 청정하지 못한 행동 등

11. 임산부가 무엇을 하면 태어날 아기의 미래에 좋은 영향을 줄 수 있습니까?
◦ 책. 음악. 정서 산책 등

12. 뱃속에서 아기가 죽거나 태어나자마자 아기가 죽으면 어떻게 생각했습니까?
옛날에는 아기가 죽으면 그 산모가 귀신이 들었거나 액이 있다하여 천장으로 꽂아 버리기도 했다.

- 2 -

Andonğ Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Alan Çalışması Örneği (Sayfa 3/5)

13. 태어난 아기가 많이 울며 잠을 안 자면 어떻게 생각했습니까?
어릴 때 많이 우는 아이를 나쁘게 생각하지는 않았다

14. 옛날에는 아기를 못 낳는 여자를 어떻게 생각했습니까? 귀A 똑똑한 아이가 시댁과 남편에게 도움 (대신 맞기도 하고) 될 수 있다고 했다

출산: 여자의 중요성을 높여줬다

1. 순산을 하기 위해 어떤 준비를 했습니까?
산파(지역의 의사)를 잘 두고 순산에 필요한 공세를 하였다

2. 출산을 누가 도와주었습니까? 보통 산파들은 어떤 사람들이었습니까?
이웃의 존경하신, 인생경험이 많은 부녀였다

3. 탯줄은 어떻게 처리하였습니까?
가위로 잘라 똑똑한 매끈에 불여두고, 나머지 탯줄은?

4. 출산 소식을 다른 사람들에게 어떻게 알렸습니까? 출산 소식을 알려주는 사람에게 주는 선물이 있었습니까?
반드시 알렸다. 남자아기가 태어나면 대문에 고추를 주렁주렁 매달아 놓았다. 양반들은 서로 선물로 왔었다

여자아기 → 금줄에 소나무가지

금줄에

5. 순산을 위해 아기의 아버지가 해야 할 것이 있었습니까?
부부관계를 삼가하고 처신을 바르게 하도록 하였다

6. 임신부가 하면 좋은 행동에는 어떤 것이 있습니까?
책 읽는 것, 음악 듣는 것, 예쁜 것 보는 것

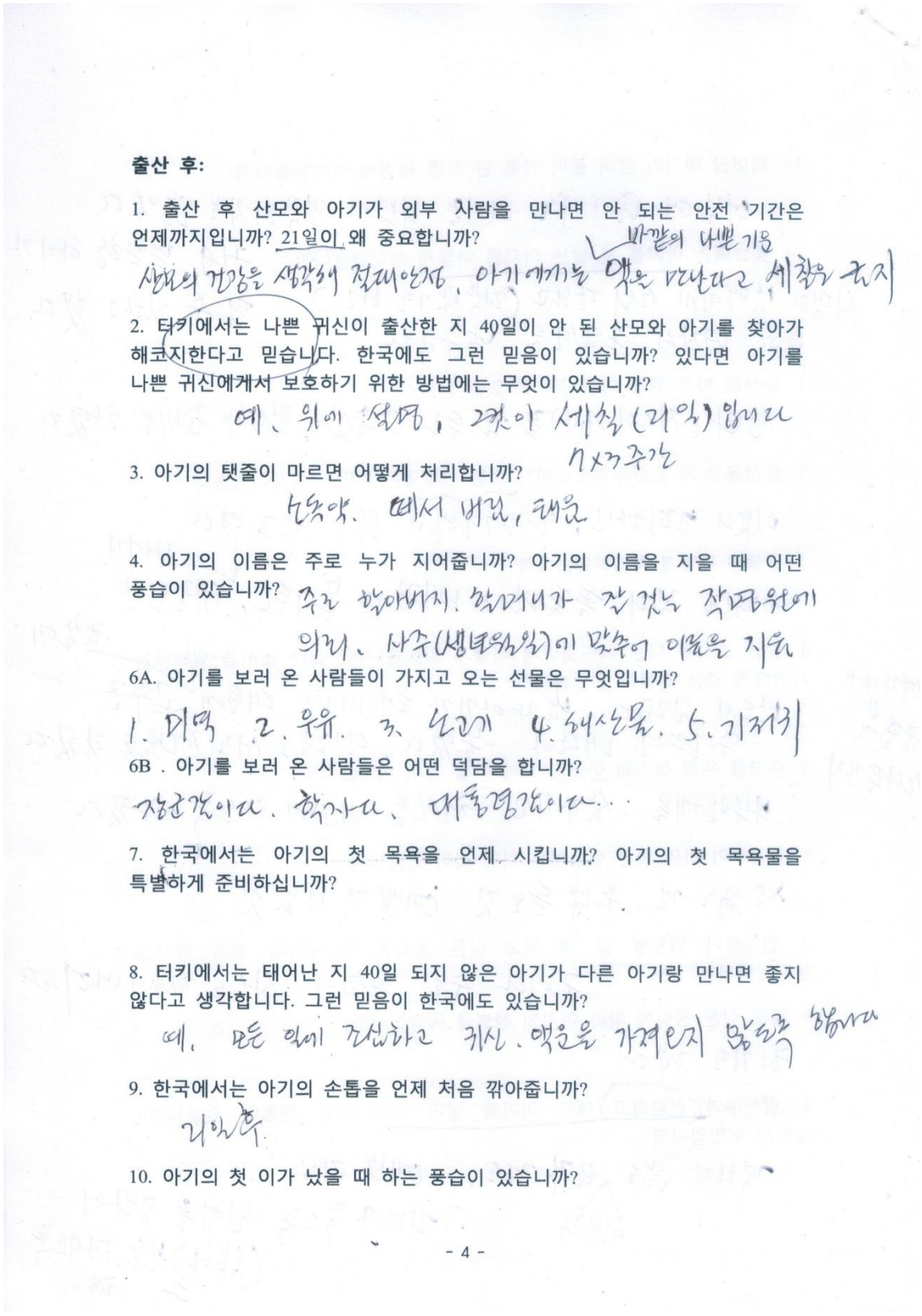
7. 임신부가 입덧을 할 때 먹고 싶은 음식을 꼭 구해다 줘야 한다고 생각합니까?
구해다 주는 풍습이 자금도 전해 내려온다

8. 먹고 싶은 음식에 따라 아기의 성별을 예측합니까?
하기도 했다.

9. 임신부가 건강하고 예쁜 아기를 낳기 위해 하는 행동이 있습니까? 그것은 무엇입니까?
격하지 않은 운동과 적도, 예쁜 과일 태부가 좋도록 잉어를 고아서 (삶아) 물을 마시도록 그 했다

안심의

Andonğ Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Alan Çalışması Örneği (Sayfa 4/5)

출산 후:

1. 출산 후 산모와 아기가 외부 사람을 만나면 안 되는 안전 기간은 언제까지입니까? 21일이 왜 중요합니까?
바깥의 나쁜 기운
산모의 건강은 생각해 전제인지, 아기에게는 액은 막아주고 세찬을 주지

2. 터키에서는 나쁜 귀신이 출산한 지 40일이 안 된 산모와 아기를 찾아가 해코지한다고 믿습니다. 한국에도 그런 믿음이 있습니까? 있다면 아기를 나쁜 귀신에게서 보호하기 위한 방법에는 무엇이 있습니까?
예, 위에 설명, 그것이 세찬(금일) 입니다
7x7주간

3. 아기의 탯줄이 마르면 어떻게 처리합니까?
소독약. 떼서 버림, 태움

4. 아기의 이름은 주로 누가 지어줍니까? 아기의 이름을 지을 때 어떤 풍습이 있습니까?
주로 할아버지. 할머니가 작명원에 의뢰, 사주(생년월일)에 맞추어 이름을 지음

6A. 아기를 보러 온 사람들이 가지고 오는 선물은 무엇입니까?
1. 미역 2. 우유. 3. 소고기 4. 해산물. 5. 기저귀

6B . 아기를 보러 온 사람들은 어떤 덕담을 합니까?
건강하라, 학자다, 대통령감이다...

7. 한국에서는 아기의 첫 목욕을 언제 시킵니까? 아기의 첫 목욕물을 특별하게 준비하십니까?

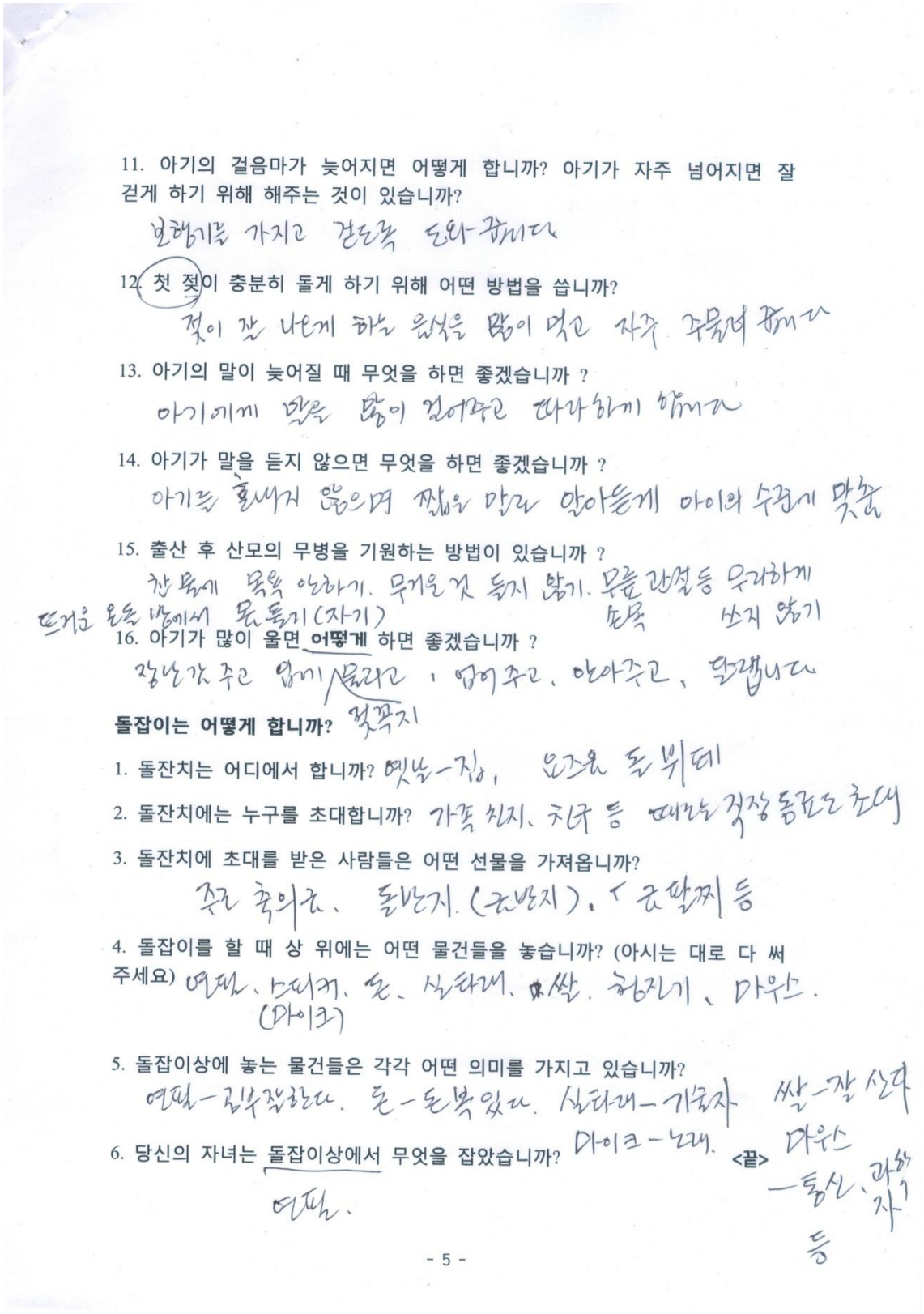
8. 터키에서는 태어난 지 40일 되지 않은 아기가 다른 아기랑 만나면 좋지 않다고 생각합니다. 그런 믿음이 한국에도 있습니까?
예, 모든 액에 조심하고 귀신, 액운을 가져오지 않도록 합니다

9. 한국에서는 아기의 손톱을 언제 처음 깎아줍니까?
기억X

10. 아기의 첫 이가 났을 때 하는 풍습이 있습니까?

- 4 -

Andonğ Yöresinde Yapılan Alan çalışmasında Cevaplanmış Alan Çalışması Örneği (Sayfa 5/5)

11. 아기의 걸음마가 늦어지면 어떻게 합니까? 아기가 자주 넘어지면 잘 걷게 하기 위해 해주는 것이 있습니까?
보행기를 가지고 걷도록 도와줍니다

12. 첫 젖이 충분히 돌게 하기 위해 어떤 방법을 씁니까?
젖이 잘 나오게 하는 음식을 많이 먹고 자주 주물러 줍니다

13. 아기의 말이 늦어질 때 무엇을 하면 좋겠습니까 ?
아기에게 말을 많이 걸어주고 따라하게 합니다

14. 아기가 말을 듣지 않으면 무엇을 하면 좋겠습니까 ?
아기를 혼내지 않으면 짜증을 많이 안아들게 아이의 수준에 맞춤

15. 출산 후 산모의 무병을 기원하는 방법이 있습니까 ?
찬 물에 목욕 안하기. 무거운 것 들지 않기. 모든 관절을 우아하게 또는 움직이지 못하기(자기) 조심 쓰지 않기

16. 아기가 많이 울면 **어떻게** 하면 좋겠습니까 ?
잘 안아 주고 업어주고 달래줍니다

돌잡이는 어떻게 합니까? 첫꼭지

1. 돌잔치는 어디에서 합니까? 예쁜 장소, 분위기 좋은 곳
2. 돌잔치에는 누구를 초대합니까? 가족 친지, 친구 등 대개는 집안 중심으로 초대
3. 돌잔치에 초대를 받은 사람들은 어떤 선물을 가져옵니까?
주로 축의금, 돌반지(금반지), 금팔찌 등
4. 돌잡이를 할 때 상 위에는 어떤 물건들을 놓습니까? (아시는 대로 다 써 주세요) 연필, 스피커, 돈, 실타래, 쌀, 휴지기, 마우스, (마이크)
5. 돌잡이상에 놓는 물건들은 각각 어떤 의미를 가지고 있습니까?
연필-공부잘한다, 돈-돈복있다, 실타래-기술자 쌀-잘 살다 마우스 -통신, 과학자 등 마이크-노래
6. 당신의 자녀는 돌잡이상에서 무엇을 잡았습니까? <끝>
연필.

- 5 -

EK-5 Alan çalışması Sırasında Çekilen Fotoğraflar

Kayseri, Sarıoğlan İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Akkışla İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Felahiye İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, İncesu İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Felahiye İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Felahiye İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Özvatan İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Yahyalı İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri, Yahyalı İlçesindeki Alan çalışması

Kayseri Alan çalışması

Kayseri Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde Alan çalışması

Güney Kore, Andonğ Şehrinde İl Kültür Müdürlüğünde Görüşme

Güney Kore, Andonğ, Halkla İlişkiler Bürosu

Güney Kore, Andonğ, Geleneksel Kültür Müzesi

Güney Kore, Andonğ, Yaşlı Vatandaşlar İçin Sosyal Yaşam Merkezi

Güney Kore, Andonğ Kütüphanesi

Güney Kore, Andonğ, Dünya Kültür Mirası Tarihi Hahö Kasabası

Güney Kore Andonğ Konfüçyanizm Müzesi